ספריה עמטית בטורונטו
ידישע
שאלקס ביבליאטעק
טאראנטע
JEWISH PUBLIC LIBRARY, TORONTO

אלעמען אן א פחד, — און די שנעלקייט זיינע וויל גארניט קלע־נער ווערען. און ער ווערט וויטער פארשוואונדען און ער פליהט וויטער און וויטער, אהין, און מען וויסט ניט וואוהין, אין דער פינסטערער נאכט.

וועמען אארט דאס וועגען די אונגליקליכע, וואס די מאשין צעררייבט אויף'ן וועג! און זי אליין, — יאגט זי זיך דען ניט צו דער צוקונפט, זיך וועניג געקימערט וועגען דעם פארגאסע־נעם בלוט! און אהן א קאנדוקטאר, אין דער פינסטעניש, ווי א בליגדע, טויבע חיה, צו־ווילדעט אויף טויט, האט ער זיך געיאגט, און געיאגט, דער צוג, פול געפאקט מיט קאנאנען־פלייש, מיט סאלדאטען, בעטויבטע פון מיעדקייט, פאר'שכור'טע, און זינ־גענדע.

ענדע.

וואָס שרייען פּאטריאָטישע ליעדער. זיי איילען זיך עס צו דער מלחמה, ווי אם שנעלסטען אָנצוקומען אהין, צו די ברעגעס פון דעם רהיין. די אָנגעשטעלטע האָבען געעפענט די מיילער, גע־מאַכט מיט די הענד. אין אַ מאָמענט האָבען אלע גענומען שרייען : — דער צו־ווילדעטער צוג, אָבגעלאָזט איינער אליין, וועט קיין מאָל בשלום ניט איבערפליהען די סטאנציע אין סאָט־וויל, וואו דער וועג איז שטענדיג פארנומען מיט מאנעוורירענדע לאָקאָמאָטיווען און איז אָנגעשטעלט מיט וואַגאָנעס און מאשי־נען, ווי אויף יעדען גרויסען דעפּאָ.

מ'האָט זיך אַ לאָז געטהון צום טעלעגראף קלאַפּען אַ דעפּע־שע, צו וויסען צו געבען : אַ פראַכט־צוג איז אויף'ן וועג, אפשר קאָן מען איהם נאָך אָבפיהרען אָן אַ זייט.

דערווייל איז דער צו־ווילדעטער שד אַוועק, און דער געפּיל־דער פון איהם הערט זיך שוין אין דערווייטענס, ער האָט זיך אריינגעיאָגט אין די צוויי טונעלען, הינטער רואַן, און איז אָנ־געקומען מיט אַ משוגענע איילעניש, ווי אַן איבערנאטירליכע קראַפט, וואָס קיינער קאָן שוין ניט ענטגעגען שטעהען און קאָן שוין מעהר ניט אָבשטעלען. ער האָט אַ בליץ געטהון פארביי סאָטוויל, אַ זוך געטהון צווישען די אלע שטערונגען, וואָס זיינען איהם געווען אין וועג, האָט גאָרניט אָנגעריהרט, און איז ווידער אריינגעשפּרונגען אין די ווייטע פינסטערניש, וואו דער רעווען זיינער איז ביסלאכווייז פארזינקען געוואָרען.

און איצט איז איבער דער גאנצער ליניע געוואָרען אַ קלינ־געריי פון די טעלעגראף־אפּאראטען... און ביי מענשען האָבען די הערצער געקלאַפּט פון דער ידיעה פון דעם צוג, דעם שד, וואָס האָט זיך בעוויזען אין רואַן און אין סאָטוויל. מ'האָט געציטערט פון שרעק : — אַן עקספּרעס איז אויף'ן וועג פאָראויס, — וועט עס איהם געוויס צערשמעטערען.

אָבער דער צוג, דער צו־ווילדעטער קאַבאַן אין וואלד, פליהט, ווייטער, קוקט ניט אויף די רויטע פייערלאך, הערט ניט די סיג־נאַל־טאָרפּעדעס. אין אואַסעל שלאָגט ער זיך שיער, שיער ניט אָן אָן אַ לאָקאָמאָטיוו, און אין פּאָן־דע־ל'אַרש יאָגט ער אויף

פאַרבלוטיגטע קערפּער, וואָס דריקען זיך איינער דעם אנדערען צום דערשטיקען.

און דער לאָקאָמאָטיוו, פריי פון אירגענד וועלכע מענשלי־כע האנד, יאָגט זיך און יאָגט זיך אלץ ווייטער, ענדליך קאָן די מאַשין, די קאַפּריזנע, די פאַרעקשן'טע, זיך אין גאַנצען פונאנ־דערלאָזען אין איהר אונאיינגעצוימטע יוגענדליכע ווילדקייט, ווי א צו־ווילדעטער פערד, וואָס רייסט זיך אַרויס פון די הענד פון דעם קוטשער און פליהט איבער'ן פרייען פעלד. אין הייץ־קעסעל איז געווען גענוג וואַסער, און די קוילען, וואָס זיינען אריינגע־פּאַקט געוואָרען אין אויווען, האָבען זיך ערשט גוט צוברענט; און אין דער ערשטער האלבע שטונדע איז געוואָרען אלץ מעהר פאַרע, און ס'איז געוואָרען א שנעלקייט, א שרעק...

ניט אנדערש, ווי דער הויפּט־קאָנדוקטאָר, טויט־מיעד, איז אניעדערגעפאלען און איז אנשלאָפען געוואָרען. און די סאָלדא־טען, וואָס זיינען פון די שטיקעניש און ענגשאפט נאָך מעהר פאַר־שכור'ט געוואָרען, זיינען מיט א מאָל גאָר בעגייסטערט געוואָ־רען פון אזא משוגענעם פליהען און זיי האָבען זיך ערשט גוט צו־זינגען אויף'ן קול.

מ'איז פאַרביי נאָך אַ סטאַנציע, מאַראָם, ווי א דונער.

שוין, אויס פייפעריי, וואָס דארף זיך לאָזען הערען צו קו־מענדיג צו די סיגנאל־פייערלאך אָדער פאַרביילויפענדיג א סטאַנ־ציע...

פליהט גלייך, פאָרווערטס, ווי א צו־ווילדעטע חיה, וואָס פאַררייסט די מאָרדע, און טראָגט זיך איבער אלע שטערונגען.

און די רעדער יאָגען זיך און יאָגען זיך אָהן אן עק, גלייך ווי דער לאָקאָמאָטיוו שרעקט זיך אליין אלץ מעהר און מעהר פאַר דעם הודזשען פון זיין זודיגען אטהעם.

אין רואן דארף מען אָננעמען וואַסער, דאָס בלוט איז ביי יע־דען אויף דער סטאַנציע פאַרגליווערט געוואָרען פון שרעק, אז מ'האָט דערזעהען אין א שטורם פון רויך און פלאַם פאַרביי־פליהען דעם צוג, א צו־ווילדעטען, אָהן אַ מאַשיניסט, אָהן א היי־צע, מיט די וואַגאָנעס פאַר בהמות, אָנגעפּאַקט מיט סאָלדאַטען,

פון שכרות און אייפערזוכט, אבער זשאק איז נעווען דער קלע־
נערער און דער שוואכערע, און ער פיהלט אז איהם פעהלט דער
כח יענעם פון זיך אראפצוווארפען ; ער פערלירט די האפ־
נונג ; ער איז שוין בעזיענט, די האאר שטעלען זיך איהם קע־
פויער פון דעם שרעק, אז ער פאלט. און מיט אן אויסערגע־
וועהנליכע אנשטרענגונג האט ער איהם נעווארפט א כאפ טהון
מיט דער האנד... פעקע האט אבער פארשטאנען, און האט
איהם אנגענגריפען און מיט אלע כחות איהם אויפגעהויבען ווי
עפים א קליין קינד.

—— אה, ווילסט'ס אבשטעלען... אה, מיינע ווילסטו צונע־
מען... כ'וועל דיר ווייזען, נעה, נעה !

און דער לאקאמאטיוו יאגט זיך אלין און יאגט זיך... ארוים
פון דעם טונעל מיט א שרעקליכען גערויש, און פליהט ווייטער
איבער די ברייטע שווארצע פעלדער. די סטאנציע מאלאנעי
שוין אויך פאראיבער און מיט אזא מורא'דינען אימפעט, אז דער
סטאנציאן־מייסטער אויף דער פאסאזשיר פלאטפארמע האט
אפילו ניט בעמערקט די צוויי ראנגלענדע, וואס ווילען אויינער
דעם אנדערען פארניכטען אויף דעם צו־ווילדעטען שטורם־ווינט,
וואס טראגט זיי אוועק.

ענדליך, מיט'ן לעצטען הויב, נעלינגט פעקע'ן אראפצוואר־
פען זשאק'ן ; אבער דערפיהלענדיג אז ער איז אין דער לופט,
אויסער זיך פון שרעק, כאפט איהם זשאק אן פאר'ן האלז, מיט
ביידע הענד, אזוי שטארק, אז ער שלעפט איהם נאך מיט זיך.
צוויי שרעקליכע נעשרייען, צוזאמען געמישט אין איינעם, און
זיי זיינען באלד ביידע פארלארען. ביידע זיינען די צוויי מענ־
שען אראנטערגעפאלען, צוזאמען אויינער מיט'ן אנדערען, און
ס'האט זיי ביידע, אין דער שנעלקייט פון דעם צוג, אריינגעצוי־
גען צווישען די רעדער און זיי צושניטען און צוהאקט, בשעת זיי
נעהמען זיך אלין נאך אזוי שרעקליך ארום און האלזען זיך, ווי
צוויי בריידער וואס האבען אזוי לאנג נעלעבט צוזאמען...

מ'האט זיי דערנאך געפונען, — אהן קעפ, אהן פים, צוויי

אבער פעקע עפענט זאָפֿארט דאָס טיהרעל און ווארפט ווייטער קוילען, אפילו דער קעסעל זאָל פלאצען.

דאָס הייסט, אלזאָ, געבונטעוועט, ניט געפֿאלנט קיין בעפעלע, די רציחה צופֿאקערט אזוי, אז איהם אארט שוין ניט מעהר דאָס לעבען פון אזוי פיעל מענשען. און זשאק האָט זיך אליין געמוזט אנבויגען אום מיט'ן שטענגעל צו פארקלאפען דעם בלאָז־זאק, או עס זאָל, אם וועניגסטען, אזוי ניט ציהען. פלוצים כאפט איהם דער הייצער ארום אין זיינע הענד, און שטרענגט זיך אן מיט אלע כחות איהם אנידער צו־וואַרפען, ארונטערצושליידערען, אויף'ן וועג ארויף.

— אה, דו לומפ !... אָט וואָס דיר האָט זיך פארוואָלט !.. דערנאָך וועסטו זאָגען, או איך בין אליין אהונטערגעפאלען, דו כיטרער לומפ אייגער !

זשאק האָט זיך אָנגעכאפט ביים קויל־וואָגען, און זיי האָבען זיך ביידע אויסגעגליטשט און זיי האָבען זיך נעראנגעלט אין־נער געגען דעם אנדערען אויף דעם קלייניגקען אייזערנעם ברי־קעל, וואָס האָט זיך געוואלדיג געטרייסעלט. ניט ארויסרעדנדיג א וואָרט, מיט פארקלעמטע צייהנער, האָבען זיי זיך מיט אלע כחות געוואלט אייגער דעם אנדערען ארפֿשטופֿען אין די שמאָ־לע עפענונג, וואָס איז געווען פארשטעלט בלויז מיט אין אייזערנע שטאנג. אבער דאָס איז וויט־וויט ניט געווען אזוי לייכט צו טהון. און דער אבגעלאָזטער לאקאמאטיוו פרעסט דעם וועג און ער פליהט וויטער און וויטער. שוין אריבער בארנטען, אריין אין דעם טונעל ביי מאלאנעי, און די צווי ראנגלען זיך נאָך, וואלגערען זיך אויף דר'ערד און די קויל־ען, האקען זיך מיט די קעפ אן די ריפען פון דעם וואסער־קעסעל, אבי ניט אן די רויטע טיהרעל פון דעם אויוועג, וואָס ברענט זיי די פים יערען מאָל, וועג זיי ריהרען זיך גור צו.

זשאק האָט א מראכט געטהון, או איהם זאָל זיך נור אייג־געבען אויפצוהויבען זיך בלויז אויף איין מאָמענט, וואלט ער פארמאכט דעם רעגולאטאָר, וואלט א רוף געטהון מען זאָל איהם העלפען זיך בעפרייען פון דעם ווילדען משוגענעם, וואָס ברענט

און צוויי מאל האָט ער שוין געפיהלט, ווי מען ריהרט איהם אָן פאר די פים, גליידְ ווי א פרוי צו טהון, צו קאָן מען איהם אויף אזא אופן אָנכאפען. אָבער דאָס איז געווים ניט מעהר, ווי בלויז די ניט פלינקייט פון דעם שכור'ן פעקע, ווייל זשאק האָט אין דעם נערודער פון דעם פאָהרען דאָך איהם דייטליך געהערט לאכען זעהר הויך, און געוואלדיג האקען די קוילען מיט'ן האמער, און ווארפען מיט דער לאָפעטע. יעדע מינוט עפענט ער דאָס טיהרעל, און ווארפט אָן קוילען, וואָס מ'דארף גאָרניט אזוי פיעל.

— נענוג ! האָט זשאק א געשריי געטהון.

אָבער פעקע מאכט זיך ניט הערענדיג, און וואַרפט ווייטער, א לאָפעטע נאָך א לאָפעטע ; און אז דער מאשיניסט האָט איהם אָנגעכאפט פאר דער האנד, האָט ער זיך צו איהם א קעהר געטהון מיט כעם, צו פריעדען וואָס ענדליך קומט עם שוין צו דעם געשלעג, וואָס ער האָט אזוי געוואלט אין די שטייגענדע רציחה פון זיין שכרות.

— נעהם צו די האנד, אָדער דו קריעגסט ביי מיר !... איך וויל פאָהרען שנעל, — אזוי וויל איך !

און דער צוג פליהט זיך דערווייל מיט אלע כחות אויף דעם גראדען וועג צווישען באלבעק און מאטעווי. ביז פאריז דארף ער זיך ניט אבשטעלען, א חוץ אויף די בעקאנטע פונקטען, וואו מען נעמט אָן וואכער, די אונגעהייערע מאסע, די אכטצעהן וואָגאנעס, אָנגעפאקט ביז גאר, ווי א סטאדאָלע מיט מענשען, פליהט איבער די פינסטערע פעלדער, מיט אן ענדלאָזער טראסקעריי. און די מענשען, וואָס מען פיהרט זיי צו דער הריגה, זינגען, — זינגען אויף'ן קול, און פילדערען אזוי הויך, אז זיי פארשרייען אזש דעם נעפילדער פון די רעדער.

מיט א זעץ פון דעם פוס האָט זשאק צו דאָס טיהרעל ; ער עפענט דעם אינזשעקטאָר ; ער האלט נאָך קוים איין דעם כעס, און זאגט :

— דאָס פייער איז צו גרויס !... לעגט זיך שלאָפען אויב איהר זייט אזוי פול !

ווייטער צום רהיין. די סאָלדאַטען זיינען שוין אויסגעמאטערט און מיעד, פון דער שטופּעניש נאָך פאַר'ן ארויספאָהרען. אָבער מ'האָט זיי דערלאנגט א שנעפּסעל א יעדען; פיעלע זיינען אויך געווען אין די ארומיגע שענקען; זיינען זיי איצט געווען פרעה־ליך, אונטערגעוואַרעמט, און ברוטאל, פאַרפלאַמט, מיט אויס־געסטארטשעטע אויגען. און אז דער צוג האָט זיך ענדליך גע־ריהרט און גענומען ארויסגעהען פון דער סטאנציע, האָבען זיי גענומען זינגען.

זשאק האָט זאָפאָרט א קוק געטהון אויף'ן הימעל; די וואָלקענס פון א קומענדען שטורם האָבען פאַרשטעלט די שטערן. די נאַכט וועט זיין זעהר א פינסטערע, און קיין ווינטעלע האָט זיך ניט געפיהלט אין דער הייסער לופט; זאָגאַר דאָס ווינטעל פון דעם פאָהרען, וואָס איז אימער אזוי פריש, איז היינט אויך געווען וואַרם, און אויף דעם ווייטען האָריזאָנט האָט זיך ניט געזעהען קיין אנדער ליכט, ווי נור די לעבעדיגע פייערלאך פון די סיגנאַלען.

זשאק האָט געהייסען אונטערגעבען מעהר פּארע, כדי בע־סער צו קאָנען ארויפקריכען דעם בארג ארויף צווישען הארפ־לער און סעינט־ראָמעין. ער האָט שוין אייניגע וואָכען געשטו־דירט זיין נייע מאשין 608, האָט ער זי נאָך אַלץ ניט געקענט; אלע מאָל מיט א נייעם קאַפּריז, מיט איהרע משוגעת'ען פון דער ניי האָט זי איהם אָפט איבערראשט, און ספּעציעל היינט; ער האָט געפיהלט, אז זי איז זעהר פארעקשן'ט, קאַפּריזנע, און בע־רייט צו שפּרינגען פון די כלים, ווען זי קריגט נור אריין א פּאָאָר איבריגע שטיקלאך קוילען. און דער מאשיניסט, מיט דער האנד אויף דעם רעגוליר־רעדעל, האָט דערפאר קיין אויג ניט אַראָפּגע־לאָזט פון דעם אויווען, און די אויפפיהרונג פון זיין הייצער האָט איהם אלץ מעהר און מעהר בעאונרוהיגט. דאָס קליינע לעמפּעל, וואָס בעלויכט דעם וואַסער־גראַד, וואַרפט אויף זי שטיקעל פּלאַטפאָרמע א האלב־שאטען; אָבער אז מען עפענט די טיהר פון דעם אויווען, ווערט דאָס פאַרפאַרבט מיט א וויאָלעטעווע רויטקייט. פּעקע'ן האָט ער ניט געקאָנט זעהען גאנץ דייטליך,

שבור. אויף מארגען נאך דעם, ווי ער האט געפאקט זשאק'ן מיט פילאמענע'ן, איז ער, אלס הייצער, געווען מיט זשאק'ן אויף דעם לאקאמאטיוו 608; אבער קיין וואר־ט האט ער פון דעמסטמאל אן דערפון ניט דערמאנט: ער איז בלויז געווען אנגע'ברוגז'ט און האט זשאק'ן עפיס ניט געקוקט גלייך אין פנים. ער איז אבער געווארען אלץ מעהר און מעהר צוקאכט, האט ניט געוואלט פאל־גען, און האט יעדעם מאל געווארטשעט אין זיך, ווען זשאק האט איהם געהייסען עפיס טהון. דער סוף איז געווען, אז זיי האבען גאר אין נאנצען אויפגעהערט צו רעדען איינער צום אנדערען. דער שמאלענקער בריקעלע, דאס שטיקעלע פלאץ אויף דעם פלי־הענדען לאקאמאטיוו, וואס פלעגט זיי פריהעריגע צייטען אויף זיך טראגען אזוי פעראייניגט, איז איצט געווארען בלויז א שמאל ברעטעל, און א נעפעהרליכס, וואו עס שטופען זיך צוויי שונאים. און זייער האס איז געווארען אלץ גרעסער, און זיי וואלטען זיך אייגער דעם אנדערען אויפנעגעסען לעבעדיגערהייט, שטעהענדיג אויף די עטליכע קוואדראט פוס, וואס טראגט זיי מיט געוואלדיגע שנעלקייט, און פון וואנען זיי קאנען אראפפאלען ביי דעם מינ־דעסטען שטופ.

און, דעם אויף־דער־נאכט, קוקענדיג אויף דעם שכור'ען פעקע'ן, איז זשאק געווארען אונרוהיג, וויל ער האט גוט גע־וואוסט, אז דער הייצער איז צו כיטרע צו צוקאכען זיך, ווען ער איז ניכטער, און נור דער וויין קען אין איהם צורייצען די בעסטיע.

דער צוג האט געזאגט אבגעהן ארום זעקס א זייגער; מ'האט זיך אבער פארשפעטיגט. ס'איז שוין געווען נאכט, אין מ'האט די סאלדאטען ארייגעפאקט ווי שעפסען אין די וואגא־נעם פאר בהמות. מ'האט פשוט אנגעקלאפט ברעטער, אנשטאט בענק, צום זיצען, און מ'האט אנגעשטופט די וואגענעם באנדעם־וויין, אזוי ווי נור מעגליך, — א קאפ אויף א קאפ; און מ'איז געוועסען אייגער אויף'ן אנדערען; פיעלע זיינען געשטאנען, צוגעדריקט אזוי, אז ס'איז ניט געווען ווי א ריהר צו טהון זיך. אין פאריז האט אויף זיי געווארט אן אנדער צוג זיי צו פיהרען

אָנגעזעטיגט מיט סעווערינע'ס בלוט, ווי ער האָט ערשט היינט אין דער פריה נאָך געגלויבט, און די קליפה קומט ווידער אמאָל. הרג'ע נאָך איינע, און דערנאָך נאָך איינע, און נאָך, און נאָך. ווי ער זעטיגט זיך נור אָן אויף אַ פּאָר וואָכען, ווען ער ווערט ווי פארגליווערט, כאַפּט זיך אין איהם באַלד וויעדער אויף זיין שרעקליכער הונגער, און אָהן אַן אויפהער וועט ער עס אַלץ בעגעהרען פרויען־בלוט צו בעפרידיגען זיין דורשט. און איצט דארף ער אפילו ניט זעהען דאָס הוילע אויפרייצענדע לייב: — פאר איהם איז גענוג נור צו פיהלען אין זיינע אָרמס די ווארימ־קייט פון דער פרוי, און ער מוז שוין מאָרדען, ווי אַ צו־ווילדעטער „ער" וואָס צערייסט די „זי".

גענוג, צו וואָס אַזאַ לעבען? בלויז די טיעפע, פינסטערע נאַכט שטעהט איהם פאָר, אַ שרעק אָהן אַ סוף, אַן אייביגער לויפען.

אייניגע טעג זיינען פארביי. זשאַק האָט זיך וויעדער גענו־מען צו דער ארבייט; ער מיידעט אויס זיינע קאמעראדען; און איז וויעדער ווילד איינזאם ווי אַמאָל.

ס'ווערט אַ סברה, נאָך אייניגע שטירמישע זיצונגען אין דעפּוטאַטען־קאַמער, אַז עס וועט דאָך ערקלעהרט ווערען מלחמה; ס'איז שוין זאָגאר געווען אַ שטיקעל געשלעג אויף אַ ווייטען פּאָסטען, — מיט ערפאָלג, ווי עס הערט זיך. אַ גאַנצע וואָך שוין ווי די אייזענבאהן אָנגעשטעלטע מאטערען זיך אויפ'ן טויט צו טראנספּאָרטירען דאָס חיל. די רעגעלמעסיגע צייט פון די צוגען איז צודרעהט געוואָרען; איבער די אונפאָראויסגעזעהענע מיליטער צוגען, האלטען מען אין איין פארשפּעטיגען זיך, און דערצו נאָך האָט מען די בעסטע מאַשיניסטען צוגענומען פיר דעם שנעלערען טראנספּאָרט פון דעם מיליטער.

און אויף אַזאַ'ן אופן האָט עס אַמאָל, אין אבענד פּאסירט, אין האוור, אַז זשאַק, אנשטאָט זיין אייגענעם געוועהנליכען עקספּרעס, האָט געמוזט פיהרען אַן אונגעהייערען צוג פון אכט־צעהן וואַגאָנעס, בוכשטעבליך אָנגעפּאקט מיט סאָלדאטען.

דעם אבענד איז פּעקע געקומען אויף דער סטאַנציע גוט

מאל, וואם די פרוי ריהרט איהם אן מיט איהרע ציטערענדע הענד. ס'איז בלויז איבער דער היץ, אהן צווייפעל; ער איז זעהר מיעד. און איצט האט זיך אין איהם נאך פערשטארקט דער אנגסטליכער בעגעהר, און אויך דער אונדייטליכער פחד, וואם ער האלט זי אזוי נאהענט צו זיך. און דאך האט ער זיך שוין אויסגעהיילט; ער האט זיך שוין אין דעם איבערצייגט, ער איז שוין, נאכץ געלאסען, ביי איהר אומיסטנע געווען אום זיך אויפצופרופען.

אבער איצט האט ער זיך געפיהלט אזוי צוקאכט, אז אויב מורא פאר זיין חולאת וואלט ער זיך אויסגעריסען פון איהרע ארמס, וועו ניט די פינסטערניש, וואם בערוהיגט איהם; ווייל קיין מאל, זאגאר אין די ערגסטע מאמענטען פון זיין קרענק, וואלט ער ניט גע'הרג'עט אין דער פינסטער. און מיט אמאל, וועו זיי זיינען פארבייגענאנגען א בערגעלע מיט אויסגעטריקענטע גראז, נעבען אן אייזאמען וועג, וואו פילאמענע האט זיך צוגעלעגט און איהם נערופען צו זיך, האט איהם די קליפה ווידער א נעהם געטהון, און די רציחה האט אין איהם נעגומען ברענען, און ער האט געזוכט, אין גראז, עפיס א זאך, א שטיין, מיט וואם איהר צו שפאלטען דעם קאפ. מיט א ציטער און אויסער זיך איז ער אפגעשפרונגען פון איהר און האט געגומען לויפען.

פלוצים דערהערט ער דאס קול פון א מאנספערזאן, זידלע־רייען, — א גאנצע שלאכט.

— אה, דו אויסגעלאסענע! כ'האב געווארט ביז'ן סוף, נע־וואלט זיין זיכער!

— ס'איז א ליגען! לאז מיך אפ.

— א ליגען, אה? און ער איז ענטלאפען, — ער וועט זיך ביי מיר ניט אויסדרעהען!.... נו, דו שטראסען־פרוי; וואג מיר נאך צו זאגען, ס'איז א ליגען.

און זשאק איז ווייטער געלאפען אין דער פינסטער, — ניט אוים מורא פאר פעקען, וועלכען ער האט אונטערדעסען דער־קענט, נור אוים מורא פאר זיך אליין, אויסער זיך פון וועהטאג. אך, ווי? איין מארד איז ניט גענוג? ער האט זיך ניט

געגעבען, — צי איהר מיינט אפשר גאָר אַז איך האָב דאָס צו־
גע'גנב'עט ?

— אָה, געגעבען האָט זי אייך עס ניט, — דאָס איז שוין
זיכער..... זעהט, איך בין שוין דערפון קראנק געוואָרען. אויב
איהר ווייסט, וואו דאָס איז, זאָגט מיר אויס.

— אַך, פארדרעהט אייך אייער קאָפּ ! זעהט בעסער, אַז
איך זאָל ניט וועלען אויסזאָגען צו פיעל.... זעהט בעסער אין
זאַלץ־מעסטעל — אפשר דאָרט.

בלאַס, מיט ברענענדע אויגען, האָט איהם מיזאַר אָנגעקוקט.
פּלוצלונג, האָט ער ווי אויפגעלעבט.

— אין זאַלץ־מעסטעל, — אַה ? אודאי. איצט דערמאָן
איך זיך ; אין קעסטעל מיט זאַלץ איז דאָ אַ סעקרעטנע שאַכ־
טעלע, — און דאָרט האָב איך נאָך ניט געזוכט.

און אין איילעניש האָט ער בעצאָהלט פאר זיין גלאָז וויין,
און איז אַוועקגעלאָפען צום באַהן, אפשר וועט ער נאָך דערוויסען
דעם צוג פון זיעבען אוהר צעהן.

און אין דעם נידריגען שטיבעלע, אין דעם פארוואָרפענעם
געגענד, זוכט ער נאָך עד־היום.

אויף דער נאַכט, נאָכ'ן עסען, איידער עס געהט אָפּ דער
צוג פון צוועלף אוהר פופציג, האָט פילאָמענע זיך געוואָלט דורכ־
געהן מיט זשאַק'ן אין די פינסטערע געסלאַך, ביז אונטער'ן
שטאָדט. ס'איז געווען אַ הייסע, פינסטערע יולי נאַכט, אָהן
אַ לבנה, און זעהר דושנע. און פילאָמענע האָט זיך קוים אָבגע־
זיפצט, און האָט זיך כמעט ווי אָנגעהאנגען זשאַק'ן אויפ'ן האַלדז.
צוויי מאָל שוין האָט זי געהערט ניט פון הינטען און האָט זיך
אומגעקוקט, אָבער זי האָט קיינעם ניט געזעהען, יוייל ס'איז געווען
זעהר פינסטער.

זשאַק האָט זיך זעהר ניט גוט געפיהלט יענע נאַכט, ווי פאר
אַ שטורם : מיט זיין גאנצע רוהיגע גלייכגעוויכט, און מיט
זיין פאָלקאָמענע געזונדהייט זייט דעם מאָרד, האָט ער איצט
אָבער פאָרט אַלץ געשפּיערט, זאָגאר נאָך זיצענדיג אין גאַסט־
הויז ביים טיש, אַז איהם קומט ווידער אָן זיין חולאת יעדעס

אָנגעשטעלט צו היטען דעם שלאָנ־בוים, האָט געזעהען ווי מיזאר זוכט אין אלע ווינקעלאך און האָט זיך באלד אָנגעשטויסען, אז ער זוכט דאָם געלד, וואָם די פערשטאָרבענע האָט ערגיץ בעהאלטען; און איהר איז אריינגעפאלען די געניאלע אידעע, אז זי קאָן צווינגען מיזאר'ן, ער זאָל זי הייראטהען מאכענדיג דעם אָנשטעל, מיט א געלעבטערל און א חן'דעלע, אז זי האָט שוין דאָם געלד געפונען. פון אָנפאנג האָט מיזאר זי שיער ניט דערשטיקט; דערנאָך אָבער, בערענקעגדיג זיך, אז ער וועט דערפון נאָך אלץ ניט האָבען די טויזענד פראנק, אויב ער וועט זי אָב'פטר'ען ווי פאזיע'ן, איז ער געוואָרען זעהר פריינדליך, זעהר פיין; אָבער זי האָט איהם פון זיך אָבגעשטויסען; זי האָט אפילו ניט געוואָלט, אז ער זאָל זיך צו איהר צוריהרען; ניין, ניין; אז זי וועט ווערען זיין פרוי, וועט ער זי נעמען, — אי זי, אי דאָם געלד.

און מיזאר האָט מיט איהר חתונה מעהאט; אָון זי האָט נאָך פון איהם חוזק געמאכט, וואָם ער איז אזא בהמה און גלויבט אלעם, וואָם מען דערצעהלט איהם. אָבער דאָם שעהנסטע איז דאָם, וואָם זי אליין, וועו זי האָט ריכטיג פארשטאנען, אום וואָם דא האנדעלט זיך, — האָט זיך אויך אָנגענצונדען מיט דעם פיעבער, און האָט געוויסען זוכען פונקט ווי ער, פונקט אזוי צוקאָכט. אך, די טויזענד פראנק, וואָם מען קאָן זיי ניט געפינען, — זיי וועלען זיי איין שעהנעם טאָג דאָך אמאָל געפינען, — זיי זוכען דאָך איצט אין צוויייען! און זיי זוכען נאָך, און זיי זוכען נאָך.

— הייסט עם, נאָך אלץ ניט געפונען?— האָט זשאק געפרעגט, שפאָטענד — העלפט זי אייך נאָרניט, די דיוקלו?

מיזאר האָט אויף איהם א שטייפען בליק געטהון און האָט ענדליך געזאָגט:

— איהר ווייסט דאָך יא, וואו דאָם געלד איז; כ'בעט אייך, זאָגט מיר.

אָבער דער מאשיניסט איז געוואָרען בייז.

— איך ווייס נאָרניט; די מומע פאזיע האָט מיר נאָרניט

א רגע און א מאַן, וואָס איך האָב נור געקאָנט זעהען זיין פּלייצע, האָט זיך א שטופּ געטהון צווישען דעם עולם...

דער מאַשיניסט האָט איהר איבערגעשלאָגען די רעד, פאר־ציהענדיג מיט דער אקסעל.

— פּעקע איז אין פּאריז און אונטערהאַלט זיך אַביסעל, גאַנץ צופרידען מיט דער פרייער צייט, וואָס מיין אבוועזענהייט פון דער ארבייט לאָזט איהם האָבען.

— דאָס איז מעגליך... אָבער דאָס מאַכט ניט אויס; מיר מוזען זיך דאָך היטען, ווייל ער איז ווירקליך דער שמוציגסטער לומפּ, ווען ער איז נור גוט אין כעס.

און זי האָט זיך צוגעטוליעט צו איהם, און ווייטער געזאָגט, ווארפענדיג א בליק צוריק:

— און אָט דער, וואָס געהט אונז נאָך, — קענסטו איהם?

— יא; בערוהיג זיך... ער וויל מיך מן הסתם עפּיס פרעגען.

דאָס איז געווען מיזאַר; און, ווירקליך, ער איז זיי פון ווייטען נאָכגעגאנגען פון דער גאס דעי־זשוויעף. ער האָט אויך עדות געזאָגט, ווי א פארשלאָפענער; און ער איז דאָ געבליבען, ארומדרעהענדיג זיך אַרום זשאַק'ן, ניט וואגענדיג אָבער איהם צו שטעלען די פראגע, וואָס איז איהם, קענטיג, געווען אויפ'ן צונג. און אַז דאָס פּאָאָרעל איז ענדליך אַריין אין גאַסט־הויז, איז מיזאַר אויך אריינגעגאנגען און האָט זיך געהייסען דערלאנגען א גלאָז וויין.

— אַך, דאָס זייט איהר, מיזאַר! — האָט דער מאַשיניסט אויסגעשריען, — און ווי געהט'ס אייך עפּעס מיט אייער נייער פּלונית'טע, אַה?

— יא, יא, — האָט דער וועג־סיגנאליסט ארויסגעבורט־שעט. — אַך, די נידערטרעכטיגע! זי האָט עס מיך אַביסעל אריינגענאַרט! איך האָב דאָך אייך דאָס דערצעהלט, ווען איך בין דאָ שוין געווען איין מאָל.

זשאַק'ן איז די געשיכטע זעהר שעהן געפעלען. די פרוי דיוקלו, די אלטע ניט זעהר כשר'ע דיענסט, וואָס מיזאַר האָט

ניט געפיהרט דעם פארהער, ווי זיי וואָלט זיך עס באמת געוואָלט.

און אפשר האָבען גאָר די איינגעשוואָרענע, לויט זייער אייגענעם געוויסען, פשוט אַליין אנערקענט פערלייכטערענדע אומשטענדען, ווייל זיי האָבען זיך געלאָזט בעאיינפלוסען פון יענעם צווייפעל, וואָס האָט אין מאָמענט אָנגענומען אלע אנוועזענדע אין זאַאַל, בשעת דער טרויעריגער אמת איז זיך שטיל פארבייגעפלויגען. יעדענפאלס איז דער פּראָצעס געווען אַ זיעג פיר דעם אינטערזוכונגס־ריכטער, מ'סיע דעניזעי; זיין מייסטער־ווערק האָט מען איהם ניט געקאָנט צונעמען. זאָגאר די פאמיליע פון גראַנמאָרען אַליין האָט פיעל פערלאָרען, אַז ס'איז אַרויס דער קלאַנג, אַז אום צוריק צו קריגען קרוא־דע־מאָפרא, האָט מ'כיע דע־לאַשענעי, להפך די גאנצע יוריספּרודענץ, געוואָלט אָנהויבען אַ פּראָצעס צו פסל'ען די צואה, ניט קוקענדיג דארויף וואָס דער מאַן איז שוין געשטאָרבען, — וואָס דאָס פּאַסט שוין גאָר ניט פיר איינעם, וואָס איז אַליין אַ יוריסט.

ארויסגעהענדיג פון דעם געריכטס־זאַאַל, האָט זשאק זיך אָנגעטראָפען מיט פילאָמענע'ן, וועלכע איז דאָ אויך געווען אַלס אַן עדות. און זי האָט איהם פון זיך שוין ניט אָבגעלאָזט, און געשלעפּט מיט זיך, ער זאָל מיט איהר פארברענגען די נאַכט אין רואַן. צוריק אָנצוקומען צו דער ארבייט דארף ער דאָך ערשט מאָרגען, און זשאק האָט אודאי געוואָלט מיט איהר פארבלייבען עפּיס איבערכאפּען אין דעם גאַסט־הויז, נעבען דער סטאַנציע, וואו ער האָט געזאָגט, אַז ער האָט איבערגענעכטיגט יענע נאַכט פון דעם פארברעכען; אָבער נעכטיגען דאָרטען וועט ער געוויס ניט, ווייל ער איז אַבסאָלוט געצוואונגען אומצוקעהרען זיך קיין פּאריז מיט דעם צוג צוועלף אוהר פופציג מינוט.

— ווייסטו, — האָט פילאָמענע צו איהם געזאָגט, געהענדיג מיט איהם געאַרמט צום גאַסט־הויז, — מיר דאַכט זיך אַז איך האָב נור וואָס געזעהען פארבייגעהען אונזערען אַ בעקאַנטען... און דוקא פּעקע'ן, און ער האָט מיך ערשט די טעג פארזיכערט, אַז זיין פוס וועט ניט אריינקומען אין רואַן בייצו־וואָהנען דעם גרויסען פּראָצעס.... איך האָב זיך בלויז אַ קעהר געטהון אויף

שלעכטען עסק. און דער אויסגעמאטערטער פּראָקוראָר האָט זאָגאר ניט געוואָלט ענטפערען. און אז די געשוואָרענע זיינען זיך ענדליך אוועק אין זייער בעראטהונגס־צימער, איז ערשט געווען זעקס א זייגער, און דער שהנער טאָג האָט זיך געשפּארט אין די צעהן פענסטער, און א לעצטער שטראהל האָט נאָך געשיינט אויף דעם געוועלב, וועלכער איז געווען בעציהרט מיט די הערבען פון די שטעדט פון נאָרמאַנדיע. א גרויסער געוויש פון קולות האָט זיך אויפגעהויבען ביז די נעניליטע אלט־צייטיגע סטעליע, און די אונגעדולדיגע שטופּעניש פון דעם אויפגעשטאַנענעם עולם האָט זאָגאר אויפגעמאכט די טיהר פון די אבטיילענדע אייזערנע גראטעס.

אָבער אז דער ערויכט און די געשוואָרענע האָבען זיך ווידער בעווייזען, איז ווידער געוואָרען שטיל ווי אין א טעמפּעל. דער פּסק האָט זאָגאר אנערקענט, אז עס זיינען געווען פאַרלייכטערענדע אומשטענדען, און דער ערויכט האָט די בעשולדיגטע בערמשפט בלויז צו לעבענסלענגליכע שווערע ארבייט, און אלע אנדערע זיינען ערשטוינט געוואָרען; דער עולם האָט זיך גענומען טומלען ביים ארויסגעהן: מ'האָט זאָגאר א פּאָר מאל אויסגעפייפט, ווי אין טהעאטער.

און דעם גאנצען אבענד נאָך דעם האָט גאנץ רואן געקאָכט מיט דעם אוהטהיל אויף טויזענדערליי אופנים. לויט דער אלגעמיינער מיינונג, איז דאָס געווען א קלאָפּ פיר מאדאם באָנעהאָן און די לאשענעים, און נור א טויט־שטראָף, ווי עס שיינט, האָט געקאָכט בעפרידיגען די פאמיליע פון גראנמאָרען; זיכער, שטעקט דאָ א פיינדליכע האנט. און מען האָט שוין נענומען אין דער שטיל דערמאָנען מאדאם לעבוק'ס נאָמען; צווישען די צוועלף געשוואָרענע זיינען פיער איהר געווען געטרייי. אין דעם ווידער ווי איהר מאן, אלס איינער פון דעם גערויכט האָט זיך אויפגעפיהרט בייס פאַרהער, איז נאטירליך ניט געווען וואָס אויסצוועצען. און דאָך האָט מען, דאכט זיך, בעמערקט, אז ניט מ'סיע שאמעט, דער צווייטער ריכטער, און זאָגאר אויך ניט דער פאַרזיצענדער, דער הויפּט־ריכטער דעבאזיל אליין, האָבען

זיי האָבען זיך ביי איהם גלייך איבער'ן שטערען געשטעלט קאַפּויר, עפּיס ווי אַ קרוין פון שרעק. און זשאַק פארגעטערט זי נאָך איצט, און עס נעהמט איהם פאר'ן הארצען אַ גרויס רחמנות, און ער קלאָגט אויף איהר מיט הייסע טרערען, אונבע־וואוסטזיניג פון זיין פארברעכען, פארגעסענדיג, אַז ער שטעהט דאָ פאר אַ גאנצען עולם.

און די פרויען האָט עס אויך גענומען פאר'ן הארצען, און זיי האָבען זיך צו־וויינט. אויסערגעוועהנליך ריהרענד איז גע־ווען דאָס צו צוזעהען — דעם טרויער פון דעם פארליעבטען, אין דער צייט, וואָס ביים געזעצליכען מאַן זיינען די אויגען געווען טרוקען.

דער פאָרזיצענדער האָט געפרעגט די פערטהיידיגונג צו וויל זי דעם עדות ניט שטעלען נאָך אייניגע פראגען; אָבער די אַד־וואָקאַטען האָבען געדאַנקט, און די בעשולדיגטע האָבען ווי צו־מישטע נאָכגעקוקט זשאַק'ן, ווי ער געהט זיך צוריק זעצען אויף זיין פּלאַץ צווישען דעם סימפּאטיזירענדען פּובליקום.

די דריטע זיצונג פון דעם געריכט איז אין גאנצען אַוועק מיט די בעשולדיגונגס־רעדע פון דעם פּראָקוראָר און די פער־טיידיגונג פון די אַדוואָקאַטען. אָנגעפאנגען האָט זיך עס מיט די איינלייטונגס־רעדע פון דעם הויפּט־ריכטער, וועלכער איז כלומרשט געווען זעהר אונפּארטייאיש, און האָט אָבער דאָך פארשטאַרקט די בעשולדיגונג. דערנאָך האָט גערעדט דער קיי־זערליכער פּראָקוראָר; ער האָט, דאכט זיך, ניט זעהר גוט אויס־גענוצט זיינע בעווייזע; און יעדעס מאָל, וואָס ער האָט גע־בראכט די שטאַרקסטע ראיות, איז זיין רעדנער־קראפט געווען אם שוואכסטען; דאָס האָט מען זיך ערקלעהרט דערמיט, יואָס ס'איז אַזאַ היץ, אַז מען קאָן ווירקליך אומקומען. אים געגענטהייל אָבער איז דעם פערטהיידיגער פון קאַביש'ן, דעם אדוואָקאט פון פּאריז, געווען זעהר אנגענעהם צו הערען, אָבער איבערצייגט האָט ער קיינעם ניט. און רובאָ'ס פארטיידיגער, אַן אנגעזעהענער פאָר־שטעהער פון דער רואַנער אַדוואָקאַטור, האָט זיך אויך געלעגט אין דער לענג און אין דער ברייט ארויסצודראפּען זיך פון דעם

אויף דער באנק פון די בעשולדיגטע, האָט ער א שמייכעל געטהון: דאָך נישט קשה'דינ פון א מענשעל אין תוך אריין, אבוואהל ער זעהט אוים ווי א באנדיט; ער איז דאָך א בראוער יונג, וואָס קאָן ארבייטען און וועמען מען מעג דריקען די האנט.

און עדות האָט זשאק געזאגט מיט חשק, געענטפערט קלאָהר און קורץ אויף יעדע פראגע פון דעם הויפט־ריכטער, וועלכער האָט געוואָלט וויסען אלע אייגצעלהייטען פון זיינע פערהעלטניסע צו דער ערמאָרדעטע, און האָט איהם דערנאָך זיך געהייסען דערצעהלען, וועז ער איז ארויסגעפאָהרען פון קרוא־דע־מאָפרא, ווי פיעל שעה פאר דעם מאָרד, וועז האָט ער זיך אויפגעוועקט אין באראנטען און ווי האָט ער פארבראכט די נאכט אין רואן.

קאביש און רובאָ האָבען זיך ביידע צוגעהערט און האָבען מיט זייער האלטונג, ווי בעשטעטיגט זיינע וועדטער. און אין דער זעלבער מינוט איז צווישען די דריי מענער געבארען געוואָרען א גרויסער טרוייער. אין געריכטס־זאל איז געוואָרען שטיל ווי אין א קבר. און עפים אזא געפיהל האָט זיך נענומען, קיינער וויסט ניט פון וואנען, און האָט ביי די צוזעלף געשוואָרענע ווי געשטעלט זיך אין האלז: — דער אמת האָט דאָ פארבייגעשוועבט, דער שטילער אמת...

און אז דער הויפט־ריכטער, דער פּאָרזיצענדער, האָט זשאק'ן ענדליך געפרעגט זיין מיינונג מכח דעם אונבעקאנטען, וואָס איז פערשוואונדען אין דער פינסטער, פון וועלכען דער שטיין־האקער האלט אין אירן רעדען, האָט זשאק זיך בלויז בעגניגט א מאָל צו טהון מיט'ן קאָפּ, גלייך ווי ער וויל דעם בעשולדיגטען חלילה ניט שאדען.

און דאָ האָט פאסירט נאָך א פאקט, וואָס האָט שוין אויפגערודערט אלע אנוועזענדע. טרערען האָבען זיך בעוויזען ביי זשאק'ן אין די אויגען, זיינען אריבערגערונען, און זיינען איהם ארויף אויף די באקען. איהם האָט זיך וויעדער אין געדאנקען פּאָרגעשטעלט די אונגליקליכע ערמאָרדעטע, דער אָנבליק פון וועלכע האָט זיך אייגעשניטען אין זכרון, מיט איהרע בלויע אויגען, גרויס גאָר אָהן א שיעור, איהרע שוואַרצע האָאָר, אין

אין שלאָף און אין פיעבער, ווי די צוויי בעשולדיגטע האָבען זיך מיט פערשטיקטע שטימעס צונויפגערעדט, און אַז מ'האָט איהם גענומען אויפ'ן פארהער וועגען סעווערינע'ן, איז ער געוואָרען זעהר בעשיידען און האָט געגעבען צו פארשטעהן, אַז געליעבט האָט ער זי טאַקי, אָבער וויסענדיג, אַז זי איז אַן אנדערן'ס, האָט ער זיך גאנץ עהרליך צוריק געצויגען.

און ענדליך, אַז מ'האָט דעם אנדערען, זשאַק'ן לאַנטיע, אויפגערופען פאר'ן געריכט, איז אין עולם געוואָרען אַ שושקעריי, מ'האָט זיך אויפגעשטעלט איהם בעסער צו זעהען; זאָגאר צווישען די צוועלף געשוואָרענע האָט זיך געמערקט אַ שטאַרקע אָנשטרענגונג בעסער צו הערען. זשאַק האָט זיך גאנץ רוהיג אָנגעשפּארט מיט ביידע הענט אויף די פּארענטשעס פון די אָב־צאַמונג, וואו עס שטעהען די פאָרגערופענע עדות, — גלייך ווי ער איז דאָ ביי זיין לאָקאָמאָטיוו אין דעם געוועהנליכען שטעל פון זיין פּראָפעסיאָן.

דאָס אויפטרעטען פאר'ן געריכט, וואָס האָט אייגענטליך איהם געזאָלט שטאַרק בעאונרוהיגען, האָט איהם גאָר געפונען אין די בעסטע שטימונג, גלייך ווי איהם הויבט די גאנצע געשיכ־טע גאָר ניט אָן צו אַארען. ער האָט עדות געזאָגט, ווי אַ זייט־גער, אונשולדיגער מענש. זייט דעם פארברעכען, האָט ער אפילו אַ ציטער ניט געטהון; ער האָט דערפון אפילו ניט געטראכט; ס'איז איהם גאָר אין גאנצען פון זכרון ארויס; אלע אברים ארבייטען ביי איהם ריכטיג אויף אַ האָאָר, און ער איז פאָלקאָמען געזונט. און זאָגאר דאָ, פאר'ן געריכט, האָט ער ניט קיין גע־וויסענס־ביסע, ווייסט פון קיין עולה ניט, גלייך ווי ניט ער איז עס.

צו אלעם ערשטען, האָט ער אַ קוק געטהון אויף רובאָ'ן און קאַביש'ן, מיט זיינע קלאָהרע אויגען. דער ערשטער, האָט ער געוואוסט, איז שולדיג; ער האָט צו איהם אַ לייכטען נייג גע־טהון מיט'ן קאָפּ, אַ מין שטילע בעגריסונג, גאָרניט איבער־טראכטענדיג, אַז ער ערשיינט דאָ היינט עפענטליך ווי דער גע־ליעבטער פון יענעם'ס פרוי. און צו קאַביש'ן, דעם אונשולדיגען, וואָס ער אַליין וואָלט אייגענטליך געדארפט אַנשטאָט איהם זיין

אויס און בעקלעהרט ערשט איצט די איינצעלהייטען. דער הויפט־ריכטער האָט איהם גענומען אויפ'ן פערהער, בעווייזענדיג איהם דעם אונזין פון זיין ערצעהלונג; דארויף האָט רובאָ בלויז פארקוועטשט מיט די פלייצעס, און האָט מעהר ניט גע־וואָלט ענטפערען: — צו וואָס זאָל ער געהן דערצעהלען דעם אמת, אַז דער ליעגען קומט אויס לאָגיש. און אַזאַ פערעכטליכע, חוצפה'דיגע האַלטונג צום געריכט האָט רובאָ'ן שטארק געשאדט.

מ'האָט אויך געקאָנט זיך מערקען ווי די צוויי בעשולדיגטע אינטערעסירען זיך וועניג־וואָס איינער מיט דעם אַנדערען. אָבער דאָס איז געווען נאָך אַ בעווייז, אַז זיי האָבען זיך פריהער אָבגע־רעדט, — אַן אויסגעצייכענטער פלאַן, דורכגעפיהרט מיט אַן אונ־געוועהנליכע ווילענס־קראפט. דאָס מאַכען זיי זיך אַזוי, אַז זיי קענען זיך ניט; זיי בעשולדיגען זיך זאָגאר איינער דעם אַנ־דערען, — און אַלץ אַבי אָבצונאַרען דאָס געריכט. אַז דער פער־הער פון די אָנגעקלאָגטע האָט זיך געענדיגט, איז דער אורטייל אייגענטליך שוין געווען פערטיג; דער הויפט־ריכטער האָט דאָס אלעס אַזוי פיין געפיהרט, אַז רובאָ און קאַביש זיינען ריכטיג אריינגעפאלען איבער'ן קאָפּ, און האָבען זיך ווי אַליין איבערגע־געבען אין די הענט פון דער גערעכטיגקייט. דעם זעלבען טאָג האָט מען נאָך אויסגעהערט אייניגע עדות, ניט קיין וויכטיגע. אַרום פינף אַ זייגער איז די היץ געוואָרען אונערטרעגליך, און צוויי דאמעס פון פובליקום האָבען גע'חלש'ט.

אָבער אויף דעם צווייטען טאָג האָבען אייניגע עדות אָנ־געמאכט אַ גרויסען רושם. מאַדאַם באָנגעהאָן האָט זיך באמת אויסגעצייכענט מיט איהר האַלטונג און טאַקט. מ'האָט מיט אינטערעס אויסגעהערט די אָנגעשטעלטע פון דער קאָמפּאניע, מ'סיע וואַנדאָרפּ, בעססיער, דאַבאַדיע און ספּעציעל מ'סיע קאָש, וועלכער האָט מיט אַלע איינצעלהייטען דערצעהלט, ווי ער האָט גוט געקענט רובאָ'ן, און האָט מיט איהם זאָגאר זעהר אָפט גע־שפּיעלט אַ פּאַרטיע אין קאָרטען אין קאפע „די־קאָממערס". האַנרי דאַווערן האָט נאָך אמאָל איבערגע'חזר'ט זיינע שלאגענדע אויסזאגונגען, אַז ער איז כמעט זיכער, אַז ער האָט אַליין געהערט

חיה, — בקיצור, איינער פון די חברה־לייט, וואס איז בעסער ניט צו בענעמענען ערגיץ אין וואלד אין א ווינקעל.

און דער פערהער האט נאך פערגרעסערט דעם שלעכטען אינדרוק, און ביי אייניגע אנטוואָרטען האט זיך אין זאל גע־הערט א שטאַרקע שושקעריי. אויף דעם הויפט־ריכטער'ס אלע פראגען, האט קאביש געענטפערט, אז ער ווייס נאָרניט; ער וויסט ניט פון וואנען עס קומט צו איהם דאס זייגערל; ער וויסט ניט, פאר וואס ער האט געלאזט ענטלויפען דעם אמת'ן מערדער: און ווייטער האט ער זיך געהאלטען ביי דאס זיניגע, ביי דעם געהיימניספולען אונבעקאנטען, וועלכען ער האט גע־הערט אנטלויפען אין דער פינסטער. און אז מ'האט איהם גע־נומען פאנאנדערפרעגען וועגען זיין בעסטיאלע ליעבע צו זיין אינגליקליכען קרבן, האט ער עפים געענומען דרעהען מיט דער צונג אין איז מיט אמאל געוואָרען אזוי ווילד אין כעס, אז די זשאנדארען האבען איהם געמוזט כאפען פאר די הענד, — ניין, ניין! ער האט זי ניט געליעבט, זי ניט בעגעהרט; דאס איז אלעס בלויז לינענס; ער וואלט דאך זי נור בעליידיגט מיט אזא חוצפה, זי — א דאמע און ער בלויז א ווילדער, וואס איז נאך דערצו געזעסען אין געפענגנים! און דערנאך, אז ער האט זיך שוין עטוואס בערוהיגט, האט ער זיך וויעדער אנגענומען מיט כעס און האט געשוויגען, ענטפערענדיג בלויז מיט איינציגע וואָרטער, גאָר אין נאנצען גלייכגילטיג וואס מ'קאן איהם פאר־משפט'ען.

דאס גלייכען, רובא. ער האט זיך אויך געהאלטען ביי זיין פלאן, ווי די בעשולדיגונג האט דאס אנגערופען; ער האט אויסדערצעהלט ווי אזוי און פאר וואס ער האט ערמאָרדעט גראנמאָרענ'ען, און האט געלייקענט די מינדעסטע אנטהיל אין דעם מאָרד פון זיין פרוי; און דאס אלעס האט ער דערצעהלט אין אזויגע אבגעהאקטע זאצען, כמעט אהן א צוזאמענהאנג, פלוצים פערלירענדיג אלע מינוט דעם זכרון, און מיט אזא פאר־שטיקטען קול און מיט אזויגע אונקלאהרע אויגען, אז ס'האט זיך מינוטענווייז זאנאר געדוכט, אז ער טראכט דאס ערשט דא

נאָך אידער דער פערהער האָט זיך אָנגעפאנגען איז שוין געווען דערשטיקט צו ווערען. פרויען האָבען זיך געשטעלט אויף די שפיץ פינגער צו זעהען די זאכליכע בעווייזע אויף דעם ריכטער טיש, — גראָנמאָרען׳ס זייגערע, דאָם מיט בלוט פערפלעקטע נאכט־העמד פון דער ערמאָרדעטער און דאָם מעסער, וואָם האָט געגוצט אין צוויי מאָרדען. דער פאָרטהיידיגער פון קאָביש׳ן, אַן אַדוואָקאָט וואָם איז געקומען פון פאריז, האָט אויף אויף זיך נעצויגען אלע בליקען. אויף דער באַנק פון די געשוואָרענע זיינען געזעסען צוועלף רואַנער ביירגער, פארשפילעט אין זייערע שוואַרצע רעק, דיקע און ערנסטע. און וועו די ריכטער זיינען אריינגעקומען, איז געוואָרען אזא שטופענדיש צוויישען דעם שטעהענדען פובליקום, אז דער הויפט־ריכטער האָט זאָפארט נעמוזט אָנשרייען, אז ער וועט הייסען אלעמען ארויספיהרען פון זאל.

ענדליך האָט זיך אָנגעפאנגען דער פערהער; די צוועלף געשוואָרענע האָט מען געגעבען די שבועה, און מ׳האָט געזומען אויסהערען די עדות; דא איז וויעדער געוואָרען אין פובליקום א קאָך אוים נייגיעריגקייט; ביי די נעמען פון מאדאם באָננע־האָן און מ׳סיע דע־לאשאנעי, האָבען אלע אויפגעהויבען די קעפ; אָבער מעהר ווי מיט אלעמען, האָבען זיך די דאָמען פעראינטערעסירט מיט זשאק׳ן, נאָכקוקענדיג איהם מיט די אויגען, דערצו נאָך, זייט מען האָט אריינגעפיהרט די צוויי בעשולדיגטע, — יעדען איינעם צוויישען צוויי זשאנדארען, — האָט מען זיי געהאלטען אין אינקוקען, און מ׳האָט זיך וועגען זיי איבערגעוואָרפען מיט מיינונגען. זיי זעהען אוים אזוי שרעקליך און גע־מיין, ריכטיגע צוויי באַנדיטען. רובא, אין זיין קורצען רעקעל פון טונקעלען קאָליר, און מיט א נאכלעסיג אָנגעטהוענעם האלס־טוך, האָט אלעמען איבערראשט מיט זיין געעלטערטען, נאָדישען און מיט פעט פארנאָסענעם פנים, און וואָם אנבעלאנגט קאביש׳ן, האָט ער ווירקליך אויסגעזעהען, ווי מ׳האָט איהם געמאלט: אָנ־געטהון אין א לאנגע בלויע בלוזע, דער ריכטינער טיפ פון א מערדער, מיט גרויסע פויסטען, מיט צייהנער ווי ביי א ווילדע

אַז דאָס געריכט וועט טהון זיין פּפליכט, ווייל דער הויפּט־ריכ־טער ביים פאָרזיץ וועט זיין איהר אלטער פריינד, מ׳סיע דע־באַזייל, וואָס קאָן איבער זיין רעוומאַטיזם זיך מעהר שוין ניט ערלויבען ווי בלויז די גוטע ערינערונגען; דער צווייטער ריכטער דארף זיי מ׳סיע שאָמעט, דער פאטער פון אַ יונגען מיטהעלפער פון פּראָקוראָר, וועלכען זי זוכט בעהילפיג צו זיין. און דער־פאר קאָן זי זיין גאנץ רוהיג; אָבער אויף איהרע ליפּען האָט זיך בעוויזען אַ טרויעריגער שמייכעל, בשעת ער האָט דערמאָנט מ׳סיע שאָמעט; און דאָס איז דערפאר, וואָס זייט אַ שטיקעל צייט איז דער יונגער זוהן אן אָפטער גאַסט ביי מאַדאַם לעבוק, וואוהין זי האָט איהם זאָגאר אליין געמוזט שיקען אום איהם ניט צו שאַ־דען זיין צוקונפט.

און אַז דער בעריהמטער פּראָצעס איז ענדליך געקומען אין געריכט, האָט דער קלאַנג פון אַ נאָהענטע מלחמה און די אויפרעגונג, וואָס האָט פארכאַפּט גאנץ פראנקרייך, זעהר גע־שטערט אַז מען זאָל דערפון אַ סך רעדען. אָבער אין רואַן איז מען ניט ווענינער ווי דריי טעג געווען אין איין פיעבער; ביי די טיהרען פאר׳ן געריכטס־זאַאַל האָט מען זיך געשטופּט דער־קוועטשט צו ווערען; איבער די בילעטען אריינצוגעהן האָבען זיך די פאָרנעמסטע דאמען שיער ניט גע׳הרג׳עט. זייט דער אַלטער פּאַלאַץ פון די נאָרמאַנדער הערצאָגען איז געוואָרען אַ גע־ריכטס־קאַמער, איז דאָ נאָך קיין מאָל ניט געווען אַזאַ גרויסאר־טיגער עולם.

ס׳איז געווען סוף יוני; ס׳איז געווען הייס; די זון האָט געברענט אין די שויבען פון די צעהן פענסטער פון דעם פּאַלאַץ און האָט בעגאָסען מיט איהר שיין די שניצעריי אויף די דעמבע־האָלץ, דאָס בילד פון דעם געקרייציגטען יעזוס אויף ווייסען שטיין, וואָס ווייסט זיך אַרויס אזוי בולט אויף דעם פעלד פון רויטען שטאָף, בעשפּריצט מיט ביהנען, און די בעריהמטע סטע־ליע פון די צייטען פון לואי דעם צוועלפטען, געשניצט און גע־גילט, אין אַ זעהר דעליקאטער שאַטירונג פון דער פארב פון אַלט גאָלד.

זי האָט זיך אַמאָל געהאַלטען זעהר פריינדליך צו די רובאָ'ס; אָבער איצט האָט זי זיך געמוזט צוריק האַלטען פון רובאָ'ן; אָבער זי האָט נאָך, ווי פריהער, געהאַלטען פאַר סעווערינע'ן, אויס א צערטליכען מיטגעפיהל, וואָס פערצייהעט לייכט די פערליעבטע אין די שעהנינקע; מאַדאַם באָנעהאָן איז באמת געריהרט פון דער ראָמאַנטישער טראַגעדיע, וואָס איז פאַרפאַרבט מיט בלוט. און זי האָט גערעדט אָפען און מיט פעראַכטונג געגען געלד. ווי שעהמט זיך עס ניט איהר פלימעניצע ווידער אַמאָל אויפצוהויבען די פראַגע פון דער צואה? אויב סעווערינע איז שולדיג, מוז מען דאָך רובאָ'ס ווערטער אָננעהמען אין גאַנצען, און דאַן ווערט דעם הויפט־ריכטער'ס נאָמען וויעדער אַמאָל בעשמוצט. און ווען דער אונטערזוכונגס־ריכטער וואָלט דורך זיין ווייטען בליק נאָך ניט אויסגעפונען דעם אמת, וואָלט מען אַזאַ אמת געדאַרפט אויסטראַכטען צו ראַטעווען דעם נאָמען פון דער פאַמיליע. און מאַדאַם באָננעהאָן האָט עטוואָס ביטערליך זיך אויסגעשפּראָכען געגען די גאַנצע געזעלשאַפט אין רואן, וואו די געשיכטע האָט אָנגעמאַכט אַזאַ רושם, — אַ געזעלשאַפט, ביי וועלכע זי הערשט שוין ניט מעהר, ווען זי איז געקומען אויף דער עלטער אין פערלירט זאָגאַר איהר גרויסאַרטיגע שעהנקייט פון אַ בלאָנדער, געעלטערטער געטין. ערשט נעכטען זאָגאַר האָט מען ביי מאַדאַם לעבוק, די פרוי פון דעם שטאַאַטס־ראַטה, די פיינע ברונעטין וואָס האָט פאַרנומען איהר פלאַץ אויפ'ן טהראָן, — יא, אָט ביי איהר האָט מען זיך אריינגעשושקעט איינער דעם אַנדערען עפּיס לייכטזיניגע אנעקדאָטען און מעשה'לעך פון דעם הויפט־ריכטער און לואיזעט, און גערעדט אַלץ וואָס שלעכטע צינגער קאָנען אויסטראַכטען.

און ביי די ווערטער האָט איהר מ'סיע דעניזעי איבערגעשלאָגען די רעד, אום איהר מיטצוטיילען, אז מ'סיע לעבוק וועט זיין איינער פון די ריכטער אין דעם קומענדען טערמין פון געריכט, און די לאַשענעים זיינען באַלד אַנשוויגען געוואָרען, און, בעאונרוהיגטע, האָבען זיי זיך כלומרשט אונטערגעגעבען. אָבער מאַדאַם באָננעהאָן האָט זיי בערוהיגט, אין איהר זיכערהייט,

רײן־געוואשען פון די אלע שמוציגע געשיכטעס, וואס מ׳האט אויף איהם אויסגעטראכט.

אבער מעהר פון אלץ, האט דער נייער פראצעס צורייצט די געפיהלען אין דער פאמיליע פון גראנמארצ׳ען, און אבוואהל פון דעם צד, האט מ׳סיע דעניזעי געהאט א גאנץ גוטע אונטער־שטיצונג, האט ער אבער אויך געדארפט זיך גענוג אנשטרענגען איינצוהאלטען דעם צוזאמענהאנג פון זיין אונטערזוכונג. די לאשענעים האבען געטאנצט פון פרייד, ווייל זיי האבען דאך די גאנצע צייט געשריען, אז שולדיג זיינען די רובא׳ס, וועלכע ס׳האט אויפגערייצט די צואה מכח קרואדע־מאפרא און אין וועלכע עם האט געברענט די געלדזוכט. דערצו נאך האבען זיי אין דער נייער אונטערזוכונג ווידער אמאל דערזעהען א געלעגענ־היט צו אננרייפען די צואה; קיין אנדער מיטל זי פסול צו מאכען, האבען זיי ניט געהאט, ווי בלויז דאס, אז סעווערינע איז געווען שולדיג אין איהר אונדאנקבארקייט; דערפאר האבען די לאשענעים טאקי אננענומען א טהייל פון רובא׳ס אויס־זאגונגען; און נעהמליך, דאס די פרוי האט טאקי געהאלפען איהר מאן צו בעגעהן דעם מארד, — אבער ניט אוים ראכע פיר אן אויסגעטראכע געמיינהייט געגען איהר, זאנדערן פשוט צו בעוויבען דעם אלטען. און דער אונטערזוכונגס ריכטער האט זאגאר געמוזט זיך מיט זיי האמפערען, און ספעציעל געגען בערטהא׳ן, וועלכע איז געווען זעהר ביטער געגען סעווערינע׳ז, איהר אבאליגע פריינדין, אויף וועלכע זי האט ארויפגעווארפען העסליכע בעשולדיגונגען; און וועלכע ער, מ׳סיע דעניזעי, האט אבער אלץ געמוזט פארטהיידיגען: און עם האט איהם זעהר געערגערט און זעהר דערצארנט, וואס מען ריהרט זיך צו צו זיין מיס־טערווערק, אזוי לאגיש אויפגעבויט, אזוי שעהן צוזאמען גע־שטעלט, אז וועו מען זאל נאר דערפון נור אין שטיין ארויסריי־סען מוז עם זיך אין גאנצען צופאלען, — ווי ער אליין האט מיט שטאלץ ערקלערט.

און דערפאר איז טאקי ביי איהם אין קאבינעט פארגעקומען א לעבעדיגע סצענע צווישען די לאשענעים און מאראם באנעהאן.

אלע ניצליכע בעווייזע. די קאמפאניע אליין האט אויך זעהר געוואלט עס זאל שוין ווערען אן ענד פון דער מיזעראבלער געשיכטע מיט איינעם פון איהרע אנגעשטעלטע, — א געשיכטע, וואס האט אלץ געשטייגט העכער און העכער איבער אלע בארפלאנטערטע רעדער פון דעם גרויסען מעכאניזם און האט אזש שיער ניט אנגעריהרט דעם פערוואלטונגס־ראטה־ פון דער אדמיניסטראציאן אליין. מ׳דארף וואס אם שנעלסטען ארונטער־ שניידען דאס וואונד־פלייש. און וויעדער זעהט מען אין דעם קאביניעט פון דעם אונטערזוכונגס־ריכטער דורכגעהן אויינעם נאך דעם אנדערן די אנגעשטעלטע אויף דער סטאנציע אין האווי, — מ׳סיע דאבאדיע, מ׳סיע מולען, און אנדערע; און זיי האבען אלע עדות געזאגט געגען רובא׳ן, ווי ער האט זיך זעהר שלעכט אויפגעפיהרט; און דערנאך קומט דער סטאנצ־ יאנס־מייסטער פון בארענטען, מ׳סיע בעססיער, און אויך אויי־ ניגע אנגעשטעלטע אין רואן, וועלכע האבען ענטשיידענ־וויכ־ טיגע עדות געזאגט וועגען דעם ערשטען מארד; און ענדליך קומט מ׳סיע וואנדארפ, דער סטאנציאן־מייסטער פון פארין און אויך דער וועג־סיגנאליסט מיזאר און דער אויבער־קאנדוק־ טאר האנרי דאוורן, — די לעצטע צוויי האבען גאנץ בע־ שטימט זיך אויסגעדריקט וועגען דעם, ווי דער בעשולדיגטער האט אזוי פיעל ערלויבט זיין פרוי. און האנרי האט זאגער דער־ צעהלט, אז איין מאל ביי נאכט, אין קרוא־דע־מאפרא, וואו סע־ווערינע האט איהם בעדיינט אין זיין קראנקהייט, האט ער אליין, — אזוי דאכט זיך איהם, — געהערט ווי רובא און קא־ ביש האבען זיך אונטער זיין פענסטער צונויפגערעדט, — וואס דאס האט פיעל ערקלעהרט און האט אין גאנצען צו׳הרג׳עט דעם אנשטעל פון די צוויי בעשולדיגטע, אז זיי האבען זיך קיין מאל ניט געקאנט. און אלע אנגעשטעלטע ביים באהן האבען אין איין קול פערדאמט די שולדיגע, און אלע האבען מיטלייד געהאט אויף די אונגליקליכע אפפער, — די אונגליקלעכע יונגע פרוי, בעבאך, וועלכע מ׳האט געמעגט פארגעבען איהרע פעהלערן, און דער עהרענהאפטער זקן, וועלכער איז שוין אין גאנצען

שטאַאַטס־צוועקען... געהט אייך אייער וועג, זאָל די אונטערזו־כונג פאָרטגעזעצט ווערען אונגעשטערט, מעג דערפון אַרויסקומען וואָס עס וויל זיך.

— דאָס איז אייגענטליך די ריכטיגע פּפליכט פון דער מאַגיסטראַטור, — האָט מ׳סיע דעניזעי געזאָגט צום סוף און האָט זיך פאַרנייגט און איז אַוועק, אַ גליקליכער.

און מ׳סיע קאַמי־לאַמאָט איז געבליבען איינער אַליין; צום אַלעם ערשטען האָט ער אָנגעצונדען אַ ליכט, און האָט פון דעם שיפלאָד, וואו ער האָט עס געהאַט בעהאַלטען, אַרויסגענו־מען סעווערינע׳ס צעטעלע. דאָס ליכט האָט געברענט זעהר העלל; ער האָט פונאַנדערגעשפּרייט דאָס צעטעלע און האָט געוואָלט איבערלייענען די צוויי שורות, און ער האָט זיך פּלו־צים דערמאָנט אָן דער פיינער פערברעכערין מיט איהרע בלויע אויגען, ווי זי האָט ביי איהם אַמאָל אַרויסגערופען אַזאַ סימ־פּאַטיע. איצט איז זי טויט, און מיט אַזאַ טראַגישען טויט! ווער ווייס דעם סעקרעט וואָס זי האָט מיט זיך מיטגענומען. אמת... גערעכטיגקייט... אַך, בלויז אַן אילוזיאָן, געוויס.

וואָס איז איהם געבליבען פון דער אונבעקאַנטער שעהנינ־קע פרוי? — בלויז אַ מאָמענטאַלער בעגעהר, וואָס זי האָט אין איהם אָנגעצונדען, און וועלכען ער האָט זאָגאַר ניט בעפרידיגט. און ער ריהרט צו דאָס צעטעלע צו דעם ליכט, און עס הויבט אָן צו ברענען; און איהם נעהמט אָן אַ גרויסע טרויעריגקייט, און דאָס האַרץ זאָגט איהם עפּעס אָן אַן אונגליק: — צו וואָס דאַרף ער פאַרברענען די בעווייזע, צו וואָס דאָס אַלעס נעהמען זיך אויף זיין געוויסען, אַז ס׳איז שוין אַזוי באַשערט, אַז די אימפּע־ריע זאָל אָבגעראַמט ווערן פּונקט ווי דאָס ביסעלע שוואַרצע אַש, וואָס איז איהם אַרויף אויף די פינגער?

קיין וואָך איז נאָך ניט פאָראיבער, ווען מ׳סיע דעניזעי האָט געענדיגט די אונטערזוכונג. אין דער מערב־באַהן קאָמ־פּאַניע האָט ער געפונען אַ פאָלקאָמענעם וואונש איהם בעהיל־פיג צו זיין; מ׳האָט איהם צוגעשטעלט אַלע נויטיגע פּאַפּירען,

אליין מודה געווען אין זיין שולד, וואָס מאכט דאָס אוים פאר די גערעכטיגקייט, ווי די מעשה איז געווען, אבי מ'וועט איהם פאראורטהיילען! אמת, קאביש איז דאָ אויך פארמישט; אבער צוגעגעבען, אז ער האָט קיין אנטהיל אין דעם ערשטען מאָרד ניט גענומען, שיינט ער דאָך ווירקליך צו זיין דער מערדער אין דעם צווייטען פאל. און, ענדליך, מיין גאָט! גערעכטיגקייט, — אן אילוזיאָן בלויז, און ניט מעהר. צו וועלען זיין גערעכט, איז דאָך ניט מעהר ווי א תירוץ, וועו דער אמת איז אזוי פארדרעהט אין א פלאָנטער! אימער גלייכער צו זיין פאָרזיכטיג: מ'דארף בעסער אונטערשפאָרען מיט'ן אקסעל די געזעלשאפט, וואָס האָט שוין אבגעלעבט און האלט ביים פאלען.

— ניט וואהר? האָט מ'סיע דעניזעי איבערגעפרעגט, — איהר האָט דאָס צעטעלע ניט גענענען?

און מ'סיע קאמיל־לאמאָט האָט ווידער א מאל אויפגעהויבען די אויגען צו איהם; און, גאנץ רוהיג, די נאנצע זאך־לאנג ביי איהם אין די הענט, האָט ער אויף זיך גענומען די גענויסענס־ביסע, וואָס פלאָגען דעם אימפעראטאָר, און האָט געענטפערט:

— איך האָב אבסאָלוט גאָר ניט געפונען.

און גלייך אויפ'ן אָרט האָט ער זיך גענומען זעהר פרייגד־ליך און שמייכלענדיג בעזינגען דעם אונטערזוכונגס־ריכטער מיט א לויב־געזאנג. קוים־קוים האָט א לייכטער קנייטשעלע ביי דיי ליפען אנגעדייטעט זיין אונווידערשטענדליכע איראָניע. קיין מאל איז נאָך קיין אונטערזוכונג ניט געפיהרט געוואָרען מיט אזא טיפען בליק; און דאָרט, אין די הויכע ספערען, איז שוין פון לאנג בעשטימט געוואָרען, אז גלייך נאָך די פרייע זומער־טעג קומט ער אן אין פאריז אלס מיטגליעד פון דעם ריכטער־קאמער. און דער ענערגעל סעקרעטאר האָט איהם זאָגאר בענלייט ביז דער טיהר.

— נור איהר אליין האָט עס ריכטיג פערשטאנען, — מ'איז ווירקליך צו בעוואונדערן... און אז דער אמת נעמט שוין דאָס וואָרט, טאר קיין שום זאך איהם ניט אבשטעלען, — ניט אי־מעצענס א פערזענליכער אינטערעס, און זאָגאר ניט . קיין

געווארען, אין איהר זייט פאלקאמען איבערצייגט?

— פאלקאמען, — ס'איז גאר אונמענליך צו צוויפלען... אז איינס פאסט זיך אזוי גוט צום אנדערן; איך קאן זיך גאר ניט דערמאנען פון אן אנדער פאל אזוינעם, וואו, ניט קוקענדיג אויף אלע שוינבארע פלאנטערס, זאל זיך א פארבראכען ענטוויקלען אזוי לאנגיש, און עס זאל אזוי לייכט זיין אלעם פאראויס צו זעהן.

— אבער רובא פראטעסטירט דאך; ער נעמט דעם ערשטען מארד אויף זיך אליין, דערצעהלט א מעשה, זיין פרוי — געשענדעט, ער — אייפערזיכטיג, פון זינען, און בעגעהט דעם מארד אין א מאמענט פון בלינדע רציחה. די אפאזיציאנס צייטונגען שרייבען דאס אלעס.

— אה, די צייטונגען גיבען דאך דאס אליין איבער בלויז ווי א געזאגט-און-נערעדט, וואס זיי וואגען אליין ניט צו גלויבען. אייפערזיכטיג, — דער רובא, וועלכער האט אליין אונטערגעהאלפען זיין ווייב זי זאל זיך זעהן מיט איהר געליעבטען; אך! ער ווייל באר'ן געריכט פארברענגען די אלע זאכען, — זאל ער: — דעם געווינשטען סקאנדאל וועט ער דאך ניט קאנען אויפהויבען!... ער זאל עפעס ברענגען נייע בעווייזע, נו... אבער ער האט דאך קיינע ניט! אמת, ער דערצעהלט עפעס וועגען א צעטעלע, וואס ער האט זיין פרוי געצוואונגען צו שרייבען צום הויפט-דיכטער און וואס דארף זיך געפינען צווישען די פאפירען פון דעם ערמאדעטען... האט איהר דאך, מ'סיע ענגעראל-סעקרעטאר, איבערגעקוקט זיינע פאפירען, — איהר וואלט דאך דאס געפינען, ניט וואהר?

מ'סיע קאמיי-לאמאט האט גארניט געענטפערט. אמת, לויט ווי ער האלט זיך, וועט דער סקאנדאל ענדליך בעגראבען ווערען. קיינער וועט דאך רובא'ן ניט גלויבען, און דעם הויפט-דיכטער'ס נאכען וועט ריין-געוואשען ווערען פון אלע מיאסע חשד'ען, און די אימפעריאלע רעגיערונג וועט פיעל גענוינען דערפון, וואס אייגער פון איהרע קרעאטורען וועט אזוי וויעדער ריין ווערען. און א חוץ דעם, כל זמן רובא האט זיך

ער האָט געדיענט. צוויי טעג שוין ווי ביי איהם קומט פאָר אַן אינערליכער קאַמפּף צו בעשליסען, וואָס ער זאָל איצט טהון מיט סעווערינע'ס צעטעלע, וואָס ער האָט בעהאַלטען ביי זיך,— דאָס צעטעלע, וואָס קאָן אין גאַנצען מאַכען אַ תל פון די בעהו־פ־טונגען פון דער בעשולדיגונג און אונטערהעלפען רובאָ'ן מיט אַן אונבעשטרייטבאַרען בעווייז.

קיין איין לעבעדיגער מענש ווייסט דערפון ניט; ער קאָן דאָס צעטעלע פאַרניכטען. אָבער נעכטען האָט איהם דער קייזער אַליין געזאָגט, אַז דאָס מאָל ערוואַרטעט ער אַז די גערעכטיגקייט זאָל זיך אונגעשטערט טהון איהרס, ניט קוקענדיג אויף קיין זייטיגען איינפלוס, אפילו ווען די רעגיערונג זאָל דאַרפען דערפון ליידען, — אַן איינפאַכע פאָדערונג פון עהרליכקייט אָדער, אפשר איז דאָס גאָר געווען דער אבערגלויבען, אַז איצט, ביי דער פריידענספולער געהויבענער שטימונג אין לאַנד, קאָן גאָך איין אונעהרליכע טהאַט אומבייטען דאָס גאַנצע מזל. און אויב דער גענעראל סעקרעטאר האָט שוין פיר זיך אליין מעהר ניט געהאַט קיינע געוויסענסביסע און האָט די גאַנצע וועלט בע־טראכט מיט די אויגען פון פּשוט'ער מעכאַניקע, האָט איהם אָבער בעאונרוהיגט דער קייזערליכער בעפעהל, און ער האָט זיך אַליין געפרעגט די שאלה, צי מעג ער אויס ליעבע צו זיין האר איהם ניט וועלען פאָלגען.

מ'סיע דעניזעי האָט גלייך גענומען זיך בעריהמען.

— וואָס האָב איך אייך געזאָגט: — כ'האָב ריכטיג דער־שמעקט; קאַביש איז פאָרט דער מערדער, וועלכער האָט צו גע'הרג'עט דעם הויפּט־ריכטער... איך גיב אייך אָבער צו, אַז אין דעם אַנדערן חשד איז אויך געווען אַ שטיקעל אמת, און איך האָב אליין געפיהלט אַז מיט רובאָ'ן איז דאָ עפּעס אויך ניט גלאַט... ענדליך, האָבען מיר זיי איצט ביידען.

מ'סיע קאַמי־לאַמאָט האָט אויף איהם אַ שאַרפען בליק געטהון מיט זיינע בלאַסע אויגען.

— הייסט עס, אַז אַלץ, וואָס ווערט געמעלדעט אין די פּראָטאָקאָלען, וואָס איהר האָט מיר צוגעשיקט, איז דערוויזען

אונרוהע, און אזא געהויבענע שטימונג, אז זאגאר אין די פריי־דען אליין האט זיך געפיהלט א שמערצליכע איבערטרייבונג. און אז נאך דער ערמאדונג פון דער פרוי אין דעם אבנעזונדער־טען הויז אין קרוא־דע־מאפרא, איז מען געוואהר געוואָרען מיט וואם פאר א נעניאלען איינפאל דער אונטערזוכונגס־ריכטער פון רואן געהט איצט אויסגראבען די פארגעסענע טראגעדיע פון גראנמאָרען און זי צוזאמען בינדען מיט דעם נייעם פערברעכען, האבען אלע אפיציעלע צייטונגען ארויסגעפלאצט מיט א יובעל־געשריי. אמת, פון צייט צו צייט בעווייזען זיך נאך אלע אין די אפאזיציאנעלע צייטונגען אלערליי וויצען מכח דעם לעגענ־דארען מערדער, וואם מען קאן ניט געפינען און וואם די פאליציי האט אומיסטנע אויסגעטראכט כדי צו פארדעקען די לומפערייען פון אייניגע קאמפראמיטירטע הויכע פערזענליכקייטען. דערפאר אבער קומט דער ענטשיידענדער ענטפער: דער מערדער און זיין שותף זיינען ארעסטירט, און דער נאמען פון דעם הויפט־ריכטער גראנמאָרען וועט פון דער גאנצער געשיכטע ארויס אונ־בעפלעקט.

און ס׳האט זיך ווידער צופלאקערט א דעבאטע, און די אויפרעגונג איז געשטיגען פון טאג צו טאג, אי אין רואן, אי אין פאריז. אחוץ דעם עקעלהאפטען ראמאן, וואם האט געברענט די מחות, האט מען זיך נאך געקאכט גליך ווי דער ענדליך ענט־דעקטער, אונבעשטרייטבארער אמת אין דעם סקאנדאל קען שטארקער מאכען דעם שטאאט. א גאנצע וואך האט די פרעסע זיך בעשעפטיגט מיט די איינצעלהייטען.

ארויסגערופען קיין פאריז, איז מ׳סיע דעניזעי גליך אוועק אין דער גאס די־ראשע, אויף די פריוואט וואהנונג פון דעם געוואלטיגען סעקרעטאר, מ׳סיע קאמי־לאמאטי. ער האט אים געטראפען אין זיין שטרענגען קאבינעט, אויסגעמאכט אויף׳ן פנים, און אויסגעמאטערט, אבער טהעטיג. ער האט אויסגע־זוהען נידערגעשלאגען און טרויעריג אין זיין צוויפלען, גליך ווי ער וואלט באראוים געפיהלט, אין דעם גאנצען שיין פון טריאומף, די באלדיגע נידערלאגע פון דער רעגיערונג, וועלכער

ווידערהאָלען דיעזע באָבע־מעשה צו די נעשוואָרענע, ווייל זיי וועלען נור א ציה טהון מיט די פּלייצעס... גלויבט מיר, בייט אי־בער אייער פּלאַן פון פערטהיידינונג, — נור דער אמת אליין קאָן אייך ראטעווען.

און פון דעם מאָמענט אָן, וואָס מעהר רוכא האָט ארויס־געוויזען דעם אמת, אלץ מעהר איז דער ריכטער געווען אי־בערציגט, אז דאָס איז א ליגען. אלעס איז אייגענטליך געווען געגען איהם, דער פונקט ביי דעם פריהעריגען פראָצעס, וועל־כער וואָלט געדארפט אונטערשטיצען זיינע איצטיגע ווערטער, ווייל ער האָט דאָן עדות געוואָגט געגען קאָביש'ן, איז נאָר איצט געוואָרען א בעוויזן, אז זיי ביידע האָבען געהאט צווישען זיך א קינצליכען אבמאך. דער ריכטער האָט דורכגעשטודירט די פּסיכאָלאָגיע פון דיעזער אנגעלעגנהייט, סתם אוים ליעבע צו דער קונסט. נאָך קיין מאָל ניט, האָט ער געוואָגט, האָט ער זיך ארויסגעלאָזט אזוי טיף אין דער מענשליכער נאטור; און מען האָט געקאָנט זאָגען, אז דאָס איז ניט געווען בלויז אן אויספּאָר־שונג, נאָר א קוק גליק אין דער נשמה ארויס. ער האָט זיך בע־ריהמט, אז ער בעלאָנגט צו דעם סאָרט ריכטער, וואָהרזאָגער און הערצען־קענער, וואָס זעהען א מענשען דורך און דורך מיט איין בליק. און ענדליך האָבען שוין קיין בעווייזע אויך ניט גע־פעהלט, ס'האָט זיך אָנגעקליבען גענוג. פון איצט אָן וועט די אונטערזוכונג שוין געהן אויף אן אייזערנער בריק, די זיכער־הייט האָט געלויכטעט אין די אויגען וווי דאָס ליכט פון דער זון.

מ'סיע דעניזע'ס גלאַנץ איז נאָך מעהר פערשטארקט נע־ווארען, ווייל ער האָט מיט איין קלאַפ צוגעשטעלט א דאָפּעלטע געשיכטע, וועלכע ער האָט נעדולדיג דורכגעפּארשט אין דער־טיעפסטער געהיימנים. און איצט זייט דעם רוישענדען ערפּאָלג פון דעם פּלעביסציט, איז דאָס גאנצע לאנד ארויס אין א פיע־בער, פונקט ווי אין די נאציאָנאָלע אויפרעגונגען, וואָס קומען פריהער און מעלדען אָן גרויסע קאטאסטראָפּעס. ביים סוף פון דער אימפּעריע, האָט אין דער נעוועלשאפט, אין דער פּאָליטיק, און חויפּטזעכליך אין דער פרעסע, געהערשט א בעשטענדיגע

האָט געהייראַט אייער פרוי ניט וויסענדיג פון איהרע פערהעלט־ניסע מיט'ן הויפּט ריכטער... איז דאָס מעגליך? גראדע פאר־קעהרט, אין דיעזער געשיכטע צייגט אַלעס אָן אויף אַן אָנגע־באָטענעם, אַ גוט בעטראַכטען און דאַן אַן אָנגענומענעם מסחר. מען גיט אייך אַ יונגע מיידעל, וועלכע איז ערצויגען ווי אַ פריילין, מען גיט איהר נדן, איהר בעשיצער ווערט אויך אייע־רער, און אייך איז גוט בעוואוסט אַז ער זאָגט אויף איהר אָב אַ זומער־הויז, און נאָך דעם אַלעמען מאַכט איהר זיך אַז איהר זייט גאָר ניט געווען פערדעכטיג, טאַקי גאָר ניט! געהט שוין, געהט! איהר האָט אַלעס געוואוסט, אויב ניט, איז אייער חתונה זיך גאַנץ שווער צו ערקלעהרען... אַחוץ דעם, צייגט איין קליינער פאַקט אָן, אַז איהר זאָגט ניט דעם אמת. איהר זייט ניט איי־פערזיכטיג; איהר קאָנט ניט זאָגען אַז איהר זייט אייפערזיכ־טיג.

— איך זאָג דעם אמת, איך בין בעגאַנגען דעם מאָרד אין אַן אָנפאַל פון אייפערזוכט.

— ווי באַלד אַזוי, אַז איהר האָט גע'הרג'עט דעם הויפּט־ריכטער פאר די אַלטע אונבעשטימטע פערהעלטניסע, וועלכע איהר האָט אַם מייסטען אַליין אויסגעטראַכט, ערקלערט זשע מיר, ווי האָט איהר געקענט דולדען אייער פרוי'ס געליעבטען, יא, דיעזען זשאַק לאַנטיע, אַזאַ געזונטען יונג? פיעלע האָבען מיר דערצעהלט פון דיעזער פערבינדונג, און איהר אַליין האָט דאָס אויך ניט אָבגעלייקענט, אַז איהר ווייסט דערפון... איהר האָט זיי געגעבען די פרייהייט זאָגאַר צו פאָהרען צוזאַמען; וואָס זאָגט איהר דערצו?

ווי אַ דערשלאָגענער, האָט רובאָ געקוקט מיט צומישטע אויגען און האָט ניט געפונען קיין ערקלעהרונג. ער האָט אויס־געשטאַמעלט:

— איך ווייס ניט... יענעם האָב איך גע'הרג'עט, און איהם ניט.

— דערצעהלט מיר ניט, אַז איהר זייט אַזוי אייפערזיכ־טיג, אַז איהר מוזט זיך נוקם זיין, און איך ראַטה אייך ניט צו

צו טריט, האָט איהם אַריינגענומען אין דער נעץ פון אַלע זייטען, און האָט איהם שוין, ענדליך געפּאַקט: קומט גאָר רובאָ, און, ווי איינער וואָס וויל מאַכען פון אַלעמען אַ סוף, שרייט ער אויס, אַז דאָס האָט זיך איהם שוין גענוג דערעכען און ער וויל בעסער אַליין אַלעס אויכזאָגען, אַבי מען זאָל איהם שוין אויפהערען אַזוי צו פּלאַגען. אַז מ'וויל איהם שוין יא אַריינשלעפּען אין אַ מאָרד פאַרברעכען, טאָ זאָל מען איהם דאָך, אַם ווענינסטען, בעשולדיגען אין דעם, וואָס ער האָט ווירקליך געטהון.

און ער האָט גענומען דערצעהלען די גאַנצע געשיכטע מיט זיין פרוי, וועלכע גראַנמאָרען האָט מאָראַליש רואינירט, ווען זי איז נאָך געווען כמעט אַ קינד, און ווי ער איז דערנאָך געוואָהר געוואָרען פון די אַלע לומפּערייען און איז געוואָרען ווילד פון אייפערזוכט, און ווי ער האָט איהם גע'הרג'עט און ביי איהם אַרויסגענומען די צעהן טויזענד פּראַנק. דער אונטערזוכונגסריכטער האָט געעפענט אַ פּאאר אויגען; ער האָט געצווייפעלט, ניט געגלויבט, — ניט געגלויבט פּראָפעסיאָנעל, פעסט, — און אַן איראָנישער שמייכעל האָט זיך בעוויזען אויף זיינע ליפּען. ער האָט זיך גאָר אין גאַנצען צולאַכט, ווען דער בעשולדיגטער איז אַנטשוויגען געוואָרען. דער יונג איז נאָך כיטרער, ווי מען קען זיך דענקען: זיך מודה זיין אין דעם ערשטען מאָרד, און איהם מאַכען בלויז אַ ליידענשאַפטס מאָרד, און דערמיט זיך אין גאַנצען ריין מאַכען פון'ם פערדאַכט פון גנבה, און איבערהויפּט פון זיין אַנטייל נעהמען אין סעוועריגע'ס מאָרד, — דאָס איז, אָהנע צווייפעל, אַ גאַנץ געוואַגטער שריט, וועלכער צייגט אויף אינטעליגענץ און אויף אַן אונגעוועהנליך שטאַרקען ווילען. אָבער עס האָט ניט די ווערטה קיין פּרוטה.

— הערט זיך איין, רובאָ, איהר דאַרפט דאָך אונז ניט האַלטען פאַר קיין קינדער... איהר ווילט האָבען, אַז איהר זייט געווען אייפערזיכטיג, אַז איהר האָט גע'הרג'עט אין אַ מאָמענט פון שטאַרקער אייפערזוכט?

— געוויס!

— און נאָך אייערע ווערטער נאָך קומט אויס, אַז איהר

מיסטנע אונטער א פיסעל, דאָ דערצעהלט מען איהם אומיסטנע לינגענס, כדי איהם צו צווינגען זיך מודה צו זיין אין זיין חלק מערדעריי, אין דעם ערשטען פערברעכען.

פון זיין ארעסט אָן, האָט רובאָ ערוואַרטעט, אז מ'וועט די אלטע געשיכטע ווידער אויספֿארשען. אז מ'האָט איהם נעשטעלט פנים לפנים מיט קאביש'ן, האָט ער ערקלערט, אז ער קען איהם ניט. אָבער, אזוי ווי ער האָט דאביי ניט אויפגעהערט צו בעהויפטען, אז ער האָט איהם געטראָפען אויסגעשמירט אין בלוט, אין דעם מאָמענט פון פערגוואַלטיגען די אונגליקליכע, איז דער שטיין־ברעכער געוואָרען אויסער זיך, און ס'איז געוואָרען א שרעקליכע כצענע, אן אונגעהיירע מישענינע, און די גאנצע געשיכטע איז נאָך מעהר צודרעהט געוואָרען. דרויי טעג נאָכאַנאנד האָט דער אונטערזוכונגס־ריכטער זיי געהאלטען אין אייַן פרעגען און איבערפרעגען; ער איז געווען זיכער, אז די צוויי מערדער האָבען זיך נור אזוי אבגערעדט צו שפּיעלען אזא קאַמעדיע פון פיינדשאפט.

רובאָ, אן אויסגעמאַטערטער, האָט ביי זיך אבגעמאכט, אז ער וועט מעהר נאָר ניט ענטפערן. אָבער פלוצים, מיט א מאל, אין א מאָמענט פון אונגעדולד צו מאכען א סוף דערפון, ענדליך אונטערגעבענדיג זיך אן אונקאָהרע בעדערפנים, וואָס האָט איהם שוין געצויגען מאַנאטען לאנג, האָט ער ארויסגעזאָגט דעם אמת, דעם־גאנצען אמת, און טאקי נור דעם אמת.

גראָד יענעם טאָג איז מ'סיע דעניזעי געזעסען אין זיין קאַבינעט און זיך געשאַרפט דעם מח. זיינע אויגען זיינען געווען האַלב־פערמאכט מיט די שווערע הויט־ברעמען, און די בעוועגליכע ליפּען זיינע האָבען זיך איינגעצויגען אין דער אָנשטרענגונג פון גרויס חכמה. א גאנצע שעה שוין ווי ער מאטערט זיך ווי אזוי מיט א קלוג שפּיצעלע צו דערטאפען דעם בעשולדיגטען, אזא דיקען, איינגעטונקטען אין געלע ניט־געזונטע שמאלץ, און וועלכער איז נאָך דערצו דאָך זעהר א כיטרער, ניט קוקענדיג וואָס ער איז אזא שווערער מענש. מ'סיע דעניזעי האָט שוין געריבענט, אז ער האָט רובאָ'ן אויסגעשפּיערט פון טריט

ברעכער, און ספּעציעל די צוויי טויטע קערפערס מיט די זעלבע וואונדען אין האלז, געשטאַכען פון דער זעלבער האַנט, מיט דער זעלבער וואפע, — דאָס זעלבע מעסער, אויפגעהויבען אין שטוב. אָבער, נאָך אלעמען, איז די בעשולדיגונג אויף דעם פּונקט פון דעם מעסער ניט זעהר פעסט: די וואונד ביי דעם הויפּטריכטער איז, ווי עס זעהט אויס, געמאכט געוואָרען מיט א קלענער און שארפער קלינגע.

פון אַנהויב האָט רובאָ, ווי א שווערער מענש, געענטפערט בלויז מיט א שלעפּעריגען „יא“ אָדער „ניין“. זיין ארעסט האָט איהם, דאכט זיך, ניט פארוואונדערט; ער איז געוואָרען גלייכגילטיג צו אלעמען; ער איז ביסלאכווייז געוואָרען אלץ מעהר אוים מענש. אום איהם צו מאַכען רעדעוודיגער, האָט מען איהם אריינגעשטעלט א היטער, מיט וועלכען ער האָט געשפּיעלט אין קאָרטען פון אין דערפריה ביז אויף דער נאכט; און ער איז געווען פאלקאָמען גלייקליך. דערצו נאָך איז ער געווען זיכער, אז קאביש איז שולדיג: נור ער האָט עס געקענט זיין דער מערדער. אז מ'האָט איהם געפרעגט וועגען זשאק'ן, האָט ער נור פערצויגען מיט די פלייצעס, מיט א שמייכעל; דאָס מיינט, אז ער האָט גאַנץ גוט געוואוסט די שייכות פון דעם מאשיניסט צו סעווערינע'ן.

אָבער נאָך א צווייי דריי פראָבעס, האָט מ'סיע דעניזעי געזומען פונאנדערלעגען זיין אייגענע סיסטעמע, און האָט איהם געזומען דריקען און בעווייזען, אז ער איז אויך שולדיג אין דעם מאָרד; ער האָט איהם אלץ געשטאַכען די אויגען, אום איהם צו צווינגען זיך מודה צו זיין; דא איז שוין רובאָ געוואָרען פאָרזיכטיג. וואָס דרעהט ער איהם דעם מח? ניט ער האָט גאָר ג'הרג'עט גראַנמאָרען, נור דער שטיינברעכער, וועלכער האָט ג'הרג'עט סעווערינע'ן אויך; און פון דעסטוועגען איז ער אלץ דער שולדיגער, ווייל ער, הייסט עס, האָט עס ביידע מאל יענעם אונטערגערעדט און אונטערגעשטעלט אנשטאט זיך. די גאַנצע פערפלאַנטערטע געשיכטע האָט איהם צוטומלט, און ער האָט זיך גענומען שרעקען: דאָס שטעלט מען איהם או־

רעדט די ווילדע בהמה, קאביש'ן. דאָס ערשטע מאָל, אייליט ער זיך צו ירש'ענען דעם הויפט־ריכטער גראנמאָרען; דער איכ־האלט פון דער צואה איז איהם גוט בעקאנט; דערצו ווייסט ער אויך וואָס פאר א הארץ דער שטיינברעכער האָט געגען דעם אל־טען; און ער דערלאנגט איהם אויך דער סטאנציע אין רואן דאָס מעסער און שטופט איהם אריין צו יענעם אין קופע. און זיי האָבען זיך צוטיילט מיט די צעהן טויזענד פראנק. און זיי וואָלטען נאָך דעם אפשר קיין מאָל ניט צוזאמען געקומען; אָבער איין פארברעכען פיהרט צום צווייטען. און אט דא שיינט ערשט ארוים די טיעפקייט פון דעם אונטערזוכונגס־ריכטער'ס קאָק אין די קרימינעלע פסיכאָלאָגיע, וואָס אלע בעוואונדערען אין איהם אזוי! ער האָט אליין איצט ערקלעהרט, אז ער האָט אייגענטליך נאָך פון יעמאָלט אן ניט ארויסגעלאָזט קאביש'ן פון'ס אויג, ווייל ער האָט בעשיינפערליך געזעהען, אז דער ערש־טער מאָרד מוז, מאטעמאטיש אויסגערעכענט, פיהרען צו א צווייטען. דאָרויף איז אכטצעהן מאָנאט צייט געווען גענוג. פון דעם פאמיליען לעבען פון די רובאָ'ס וועלט א תל; דער מאן פארשפיעלט אין קאָרטען די פינף טויזענד פראנק; דאָס ווייב זוכט זיך אפ א געלעבטען, צו פארברענגען די צייט. זי האָט געווים זיך ענטזאגט צו פארקויפען קרוא־דע־מאָפרא, אוים מורא ער זאָל דאָס אויך ניט פארשפיעלען אין קאָרטען: און ס'קאָן אויך אודאי זיין, אז בשעת'ן קריעגען זיך האָט זי מן הסתם געזאָגט, אז זי וועט איהם מסר'ן, און יעדענפאלס האָבען דאָך פיעל עדות ריכטיג בעשטעטיגט, אז דאָס פאאר פאלק זיינען נעווען אויף מעסער; און דא קומט ארויין דער לעצטער רע־זולטאט פון דעם ערשטען פארברעכען: קאביש בעווייזט זיך ווייעדער מיט זיין אפעטיט פון א בעסטיע, און רובא, אין א ווינקעל, דערלאנגט איהם בשתיקה דאָס מעסער, כדי זיך צו פערזיכערען, אז דאָס פארפלוכטע הויז, וואָס האָט שוין גע־קאסט איין מענשליך לעבען, איז ענדליך זיינס.

און דאָס איז דער אמת, דער איבערראשענדער אמת, און אויף איהם ווייזען אן דאָס געפונענע זיגערל ביי דעם שטיינ־

און ער שעהמט זיך אבער. מען גלויבט דאך איהם סאי ווי סאי ניט וואס ער זאגט. א חוץ דעם איז ער שוין אין גאנצען צו־טומעלט געווארען: לויט זיין פשוט'ען פארשטאנד, איז דאס ניט מעהר ווי אזא שלעכטער חלום. און איהם האט אזש אויפ־געהערט צו ערגערן זאגאר די בעשולדיגונג אין מאדד. ער איז געווען דערשלאגען, און אויף אלע פראגעם האט ער נעהאט איין ענטפער: איך ווייס ניט. וואס מכח די הענטשקעס און די טיכעלאך, — כ'ווייס ניט; און דאס זייגערל, — כ'ווייס ניט. מ'האט זיך איהם אזוי אויך שוין געטוג צוגענעסען; זאל מען איהם בעסער לאזען צורוה, און דערנאך אפילו דעם קאפ אפהאקען.

אויף דעם צווייטען טאג האט מ'סיע דעניזעי געהייסען ארעסטירען רובא'ן. דעם בעפעהל אויף ארעסט האט ער ארויס־געלאזט אין א מאמענט פון זעלבסט־בעוואונדערונג, ווען ער האט גארניט געצוויפעלט אין זיין אייגענעם וווייטען בליק, אין האט נאך קיין שום בעווייזע ניט געהאט געגען רובא'ן, און האט זיך בלויז געשטעלט אויף זיין אייגענע אלמעבטיגקייט. ניט קו־קענדיג אויף די פיעלע טונקעלע פונקטען, האט ער דאך גע־שפיערט, אז דא האט ער פאר זיך דעם שליסל, דעם אנהויב פון די דאפעלטע טראגעדיע. און ער האט פשוט טריאומפירט, ווען ער האט געקריגען דעם אבמאך צוויישען סעווערינע'ן און רובא'ן אויף וועלכען זיי האבען זיך א וואך נאך זייער איבער־נעהמען קרואד־דע־מאפרא בוידע צושריבען ביי דעם נאטאריוס, מייסטער קאלאן, פון האוור, אז זיי זאלען זיך אייניער דעם אנ־דערן ירש'ענען. און פון דעם מאמענט אן לעגט זיך איהם אויף'ן שכל א גאנצע נעשיכטע; אלעם איז אזוי אמת לאגיש און פול מיט אזוינע שטארקע בעווייזע און די גאנצע אנגעקעטעלטע געבוידע פון בעשולדיגונגען איז אזוי קרעפטיג און אונאנגרייפ־באר, אז דער אמת אליין מוז אויסזעהען וועניגער אמת, וועניגער לאגיש און מעהר פארמישט מיט פאנטאזיעס.

רובא, הייסט עס, איז א פייגלינג, און צווייי מאל שוין, אליין ניט וואגענדיג צו בעגעהן דעם מארד, האט ער אונטערגע־

אונטערזוכונגס־ריכטער האָט גלייך דערקענט, וועראנדיג מלא שמחה: דאָס איז געווען דאָס זייגערל פון דעם הויפט־ריכטער גראָנמאַרען, וואָס ער האָט נאָך יעמאָלט אזוי לאַנג געזוכט, — א גרויסער זייגער, מיט איבערגעפלאָכטענע איניציאַלען, און אינוועניג אויף'ן דעקל איז געווען דער פאַבריק־נומער 2516.

און ווי א בליץ וואָלט איהם א שיין געטהון, איז איהם מיט אמאָל אַלעס געווארען קלאָהר, די פערגאַנגענהייט האָט זיך אָנגענומען מיט דער נעגענווארט, און די פאַקטען, יעצט אזוי פיין צוזאַמען געשטעלט, האָבען איהם בעצויבערט מיט זייער לאַניק. די פולע בעדייטונג דערפון האָט אָבער געקענט פיהרען זעהר ווייט, און דערווייל, ניט דערמאָנענדיג א וואָרט וועגען דעם זייגערל, האָט מ'סיע דעניזעי געזומען אויספרעגען קאַביש'ן בלויז וועגען די הענטשקעם און די טיכעלאָך.

איין מינוט האָט קאַביש שוין געוואָלט זיך אין גאַנצען מודה זיין: אמת, ער האָט זי פארגעטערט; אמת, ער איז נאָך איהר אויסגאַנגען, די זוים פון דעם קלייד וואָם זי טראָגט, וואָלט ער געקושט; ער האָט אויפגעהויבען וואָם זי האָט ארָאפ־געלאָזט פון די הענט, און דאָם ער האָט זיך צוגע'גנב'עט שטיק־לאָך בענדלאָך, עקעלאָך, שפילקעם. אָבער ער האָט זיך פאר־שעהמט; אן אויסערגעוועהנליכער געפיהל פון רייניליכקייט האָט איהם פארמאַכט דאָם מויל. און אז דער אונטערזוכונגס־ריכטער האָט זיך ענדליך בעשלאָסען און האָט איהם געוויזען דאָם זייגערל, האָט ער דאָם אָנגעקוקט זעהר דערשלאָגען. קאַביש האָט זעהר גוט געדענקט, ווי ער האָט איין מאָל מיט ערשטוינונג געפונען דאָם זייגערל פארבונדען אין א נאַז־טיכעלע, וואָם ער האָט געפונען אונטער א קישען, און ער האָט דאָם אוועקגע־טראָגען צו זיך אהיים; און אזוי איז דאָם זייגערל ביי איהם נעבליבען בשעת ער האָט זיך געדרעהט דעם קאָפּ, ווי דאָם איהר אָבצוגעבען.

אָבער צו וואָם זאָל ער דאָם נעהן דערצעהלען? ער וועט דאָך דאַרפען אויסזאָגען פון די אנדערע גנבות אויך, די אלער־לייַ קלייניגקייטען, דאָם שטיקעל ווערק, וואָם שמעקט אזוי גוט,

זי איז שוין טויט. אבער די עקשנות צו לייקענען דאס, וואס אייניגע עדות האבען בעשטעטיגט, איז באלד פערערבענט נע־ווארען אלס א בעוויז געגען איהם. און געווים, לויט די בע־שולדיגונג, האט ער דאך געהאט אן אינטערעס צו פארלייקענען זיין ווילדען בעגעהר צו דער אונגליקליכער, וועלכער ער האט איבערגעשניטען דעם האלז אום דערנאך זיך צו בעפרידיגען, און אז דער אונטערזוכונגס ריכטער האט עלדליך צוגויפגענומען אלע בעווייזע און האט ביי איהם געוואלט ארויסריישען דעם אמת, דערלאנגעדיג איהם דעם ענטשיידענדען האק אין מח, דערמיט וואס ער האט איהם געשטאכען די אויגען אי מיט'ן מאדר, אי מיט'ן פערגוואלטעווען, איז קאביש געווארען ווילד פון רציחה און פראטעסט! ער! ער וועט זי הרג'ענען אום זי צו האבען! ער, וואס האט פאר איהר געהאט דעם דרך־ארץ ווי פאר א צדקת... מ'האט נעמוזט ארויסרופען די זשאנדארמן, זיי זאלען איהם צוהאלטען די הענט, און ער האט געשריען, ער מוז זיי אלעמען אויסווארגען די גאנצע לימפען־געזינדעל.

בקצור, א געפעהרליכער יונג פון די געפעהרליכסטע, און א כיטרער, וואס קאן אבער דאך ניט איינהאלטען דעם כעם, וואס דאס גיט ארויס די אלע זיינע פארברעכענס, וועלכע ער פאר־לייקענט.

און אזוי איז עס געבליבען. דער בעשולדיגטער שרייט, אז דער מערדער איז אן אנדערער, דער אונבעקאנטער, וואס איז ענטלאפען, און ער וואלט אויסער זיך יערעם מאל, וואס מען דערמאנט איהם דעם מארד. פלוצים מאכט מ'סיע דעניזעי אן ענטדעקונג, וואס ענדערט דעם גאנצען פראצעס און פארגרע־סערט צעהן מאל די וויכטיגקייט דערפון. ניט אומזיסט האט ער אליין געזאגט, אז ער שפיערט דעם אמת. און ווי דאס האלץ וואלט איהם געזאגט, האט ער געהויסען פאר זיינע אויגען נאר פון דאס נייע גוט זוכען ביי קאביש'ן אין שטיבעלע. און מען האט געפונען, פשוט הינטער א קלאץ, א פארבעהאלטען ווינקעלע, אנגעפאקט מיט די טיבעלאך און די הענטשקעס פון דער פרוי; און צווישען די זאכען איז געלעגען א גאלדען זייגערל, וואס דער

בעמערקענדיג די פאסטקעס, וואס מען האט ארום איהם ארומ־
געשטעלט, האט קאביש זיך געהאלטען אלץ ביי זיינע ערשטע
וועדטער. ער איז דא פארבי געגאנגען ביים הויז, האט געשעפט
די פרישע נאכט לופט, ווי פלוצלונג האט זיך עפעס איינער אן
איהם אנגעשלאגען, לויפענדיג אין דער פינסטער אזוי שנעל, אז
ער וויסט אפילו ניט אין וועלכער זייט ער איז אוועק. דערנאך
איז ער געווארען אונרוהיג, וועז ער האט א קוק געטהון אויף'ן
הויז, און האט בעמערקט, אז די טיהר איז אין נאנצען אפען.
ער האט זיך בעשלאסען ארויפצוגעהן, און ער האט געפונען די
טויטע, נאך א ווארימע, וועלכע האט אויף איהם געקוקט מיט
איהרע גרויסע אויגען. און דענקענדיג, אז זי לעבט נאך, האט
ער זי ארויפגעלענט אויף'ן בעט, און האט זיך אויף אזא אופן
איינגעשמירט אין בלוט. מעהר האט ער ניט געוואוסט, און קיין
אנדערעס האט ער ניט דערצעהלט; קיין מאל האט ער ניט
געענדערט קיין ברעקעל, ווי איינער וואס דערצעהלט איבער
אן אויסגעלערנטע מעשה. און אז מ'האט זיך געפרופט איהם
צווינגען צו ענדערן זיינע וועדטער, איז ער גאר צוטומלט גע־
ווארען און האט געשווינגען, ווי א פלאטשיגער קאפ, וואס קאן
קיין סך ניט פערנעהמען.

דאס ערשטע מאל וואס מ'סיע דעניזעי האט איהם גענו־
מען אויף'ן פערהער וועגען זיין לויידענשאפט, וואס האט אין
איהם געברענט צו דער ערמארדעטער, איז ער געווארען זעהר
רויט, ווי גאר א יונגער איינגעל, אז מען וואדפט איהם פאר
זיין ערשטע ליעבע; און ער האט געליקענט, ער האט זיך
פערטיידיגט געגען די בעשולדיגונג, אז איהם האט זיך זאגאר
געקענט חלום'ען אזא זאך ווי מיט איהר צו וועלען לעבען, וואס
דאס וואלט געווען צו ניעדריג, צו שענדליך; זיין ליעבע דארף
ביי איהם בלייבען אייגענווייקעלט טיעף אין הארצען, ווי עט־
וואס געהיימניספולעס און דעליקאטעס, און ער טאר קיינעם
דערפון ניט דערצעהלען. ניין, ניין! ער האט זי ניט געליעבט,
ער האט זי ניט געוואלט, און מ'וועט איהם קיין מאל ניט צווינ־
גען רעדען דערפון, וואס איז איצט ביי איהם א חלול השם, וועז

דעם וואונק דערצו האָט צופעליגער ווייזע צוגעשטעלט מיזאר, וועלכער האָט אויף'ן פערהער ערקלעהרט, אז ער האָט אמאל ביי נאכט געזעהען, ווי קאביש האָט ארויפגעקלעטערט אויף דער וואנט פון דער געבוידע און האָט דורכ'ן פענסטער פון דעם צימער געקוקט ווי מאדאם רובא האָט זיך געלענט שלאָפן. און וועז מען האָט זשאק'ן געזומען אויף'ן פערהער, האָט ער אויך אלעם רוהיג דערצעהלט, וואָס ער האָט געוואוסט. ער האָט געזאָגט, אז דער שטיין־ברעכער האָט זי שטיל־ערהייט פערגעטערט, און ער האָט אימער נאכגעפאלגט נאָך איהרע קלייד־לאָך מיט א מין ליידענשאפטליכען וואונש איהר צו דיענען. דאָ איז דאָך שוין אלזא ניט געווען קיין ספק: זי איז געווען איינע אליין, איהם האָט אנגענומען א בעסטיאלע ליידענשאפט. איצט איז שוין אלעם געוואָרען קלאָהר: דער מאן איז אריין דורך דער טיהר, צו וועלכער ער האָט זאנאר געקענט האָבען א שליסעל, און האָט זי אין זיין צוטומעלטקייט געלאָזט אפען, דאן האָט זיך אנגעפאנגען דאָס ראנגלען, וואָס האָט געבראכט צום מאָרד. און ער האָט זי ניט פערנוואלטעוועט, נור דערפאר וויל איהר מאן איז פלוצלונג אנגעקומען.

אויך אין דעם איז נאָך אלץ עפעס ניט געווען גלאָט: עס איז אויסגעקומען מאָדנע, וואָס קאביש האָט אויסגעקליבען נראדע דיעזע שטונדע, וויסענדיג, אז איהר מאן קאָן אנקומען יעדע מינוט; דאָך אז מען האָט זיך גוט בערעכענט, האָט אפילו דאָס גערייכט געגען דעם בעשולדיגטען, עס האָט פערשטאַרקט די בעווייזע, צייגענדיג, אז ער האָט געמוזט האנדלען אונטער די שרעקליכע אויפרעגונג פון דער ליידענשאפט, ווי וואהנזיניג פון'ם געדאנק, אז אויב ער וועט זיך ניט צוואיילען איצט, וועז סעווערינע איז נאָך אליין, אין דיעזען לעערען הויז, וועט ער זי שוין קיין מאל ניט קריגען, וויל מאָרגען פאָהרט זי שוין אוועק. פון דיעזען מאָמענט אן איז דעם ריכטער'ס איבערצייגונג געוואָרען פאלשטענדיג, און פעסט.

אן אויסגעמאטערטער פון דעם פערהער און אריינגעפלאנטערט אין דער קינצליך אויסגעוועבטער נעץ פון פראגעם און ניט

פען, האָט איבערגעלאָזען אלע טיהרען אָפען, און האָט גאָר ניט געריהרט, אפילו קיין נאָז־טיכעל האָט ער ניט געגומען! פון וואַנען איז ער געקומען? צוליעב וואָם האָט ער גע'הרג'עט?

דער ריכטער, וועלכער האָט געוואוסט פון די פערהעלט־ניסע צוויישען דעם קרבן און זשאק'ן, האָט פון'ם אנפאנג אָן באלד געפרעגט, וואו ער האָט פערבראכט זיין צייט. דער בע־שולדיגטער קאביש אליין האָט דערצעהלט, אז ער האָט זשאק'ן בעגלייט קיין בראנטען, צום צוג פון פיער אוהר פיערצעהן, און די בעל־הבית'טע פון דעם גאסט־הויז אין רואן האָט זיך גע־שווארען מיט טויטע קללות, אז דער יונגער מאן איז באלד נאָך'ן מיטאג געגאנגען שלאָפען, און איז ערשט ארויסגעקומען פון זיין צימער אויף מארגען, געגען זיעבען א זייגער אין דער פריה. אחוץ דעם, וועט דאָך א ליעבהאָבער ניט נעהמען און שטעכען אהן א אורזאכע די גאלדענע, וואָם ער פערגעטערט, און מיט וועלכער ער האָט קיין סימן פון קיין קריעג ניט גע־האט. דאָם איז דאָך פשוט אונזין. ניין! ניין! דאָ איז נור גע־וען איין אייניציג מעגליכער מערדער, איין זיכערער פארברע־כער, וואָם איז שוין אמאל אָפגעקומען זיין פסק פון דער גע־רעכטיגקייט, וועמען מען האָט געפאקט אויף פלאץ מיט די הענט רויט פון בלוט, מיט'ן מעסער לעבען זיינע פיס, — דאָם איז דיעזע ווילדע חיה, וואָם האָט דעם ריכטער אנדערצעהלט נעשיכטעם פשוט צום לאכען.

דאָך וועז דער ריכטער איז צוגעקומען צו דיעזען פונקט, האָט ער דערפיהלט, אז דאָ איז פאָרט פאראן א שוויריגקייט, ניט קוקענדיג אויף זיין איבערצייגונג, ניט קוקענדיג אויף זיין פעהיגקייט באלד צו דערשמעקען עפעם אן עסק, — וואָם דאָם איז, פלעגט ער זאגען, פיעל וויכטיגער, ווי בעווייזט.

אז מען האָט צום ערשטען מאל בעזוכט דעם בעשולדיג־טענם שטיבעלע, טיעף אין דעם בעקורער וואלד, האָט מען דאָרט אבסאָלוט גאָר ניט געפונען. און אז מען האָט ניט געקאָנט דערווייזען קיין גנבה, האָט מען נעמוזט זוכען איין אנדער אור־זאכע פיר דעם פערברעכען.

געלעגען וואכענדיג, די אויגען אפען, און האבען נעהערט אייגער דעם אנדערן׳ס אטהמען.

מאנטאג האט זיך געדארפט אנפאנגען רובא׳ס פראצעס אין רואן. דיעזער פראצעס איז געווען א מין טריאומף פיר דעם אונטערזוכונגם־ריכטער דעניזעי, ווייל אין די יוריסדיציע קרייזען האט מען ניט אויפגעהערט צו לויבען די קונסט, מיט וועלכער ער פיהרט דיעזען פערפלאנטערטען און דונקעלען פראצעס: דאס איז א קונסט־שטיק פון דעם פיינסטען סארט, האט מען גענאגט, א לאנגישע צוזאמענשטעלונג פון דער וואהרהייט— מיט איין וואָרט, די קונסט אליין!

וועז מ׳סיע דעניזעי איז עטליכע שטונדען נאך סעווערי־נע׳ס מארד געקומען אויף׳ן פלאץ, קיין קרוא־דע־מאפרא, האט ער פריהער פאר אלעמען געהייסען ארעסטירען קאביש׳ן. אלעם האט געוויעזען אויף איהם: דאס בלוט, וואס איז אויף איהם געווען, די שווערע בעווייזע פון רובא׳ן און מיזאר׳ן, וועלכע האבען דערצעהלט, ווי זיי האבען איהם געפונען אליין מיט׳ן קערפער, א צוטראָגענעם. וועז מען האט איהם געפרעגט, ווארום און ווי אזוי ער האט זיך גראדע געפונען אין דיעזען ציימער, האט דער שטיין־ברעכער אויסגעפלאפעלט אזא געשיכטע, אז דער ריכטער האט נור פארציויגען מיט די פליציעם, — אזוי אומגעלומפערט און גוט בעקאנט איז געווען דער וירוץ זיינער. מ׳סיע דעניזעי האט שוין געהערט ניט איין מאל אזוינע געשיכטעם וועגען א ניט געשטויגענעם מערדער, אן אויסגעטראכטען פארברעכער, וועמען דער אמת׳ער שולדיגער האט כלומרשט געזוכט ענטלויפען איבער די פינסטרע פעלדער, ווי א שד. „און פון כאפען איהם, איז דאך קיין רעדע ניט: ער לויפט נאך עד היום, אה?" און אז מען האט ביי איהם געפרעגט, וואס ער האט דארט געטהון פאר׳ן הויז, אזוי שפעט, איז ער צומישט געוואָרען, האט זיך ענטזאגט צו ענטפערן, און האט ענדליך געזאגט, אז ער האט זיך אזוי סתם געשפאצירט. דאס איז פשוט קינדיש! ווי קאן מען גלויבען אין אזא מין געשיכטע פון א געהיימען אונבעקאנטען, וואס האט געהרג׳עט, איז ענטלא־

טער'ן טיש איהם אנגעריהרט מיט איהר פוס זיין פוס, און אז פּעקע האָט עס אויף בעמערקט און איז געוואָרען אנגעצונדען, אוז האָט שוין געמאכט א פּאָר פויסטען.

זשאק האָט זיך אויפגעהויבען.

— לאָמיר געהן זיך לענען, שוין צייט.

— יא; טאקי בעסער אזוי, — האָט דער הייצער ארויס־געטורמעלט.

ער האָט אנגעכאפט פילאָמענע'ס האנד און האָט זי שיער ניט צובראכען דריקענדיג. זי האָט זיך קוים איינגעהאלטען ניט צו שרייען פון וועהטאג, און האָט דעם מאשיניסט דערווייל א שעפטשע געטהון אויפ'ן אויער, בשעת פּעקע האָט בייז געענדינט זיין גלעזל ווייז:

— היט זיך פּאר איהם; ער איז אן אמת'ע חיה, וועז ער טרינקט זיך אן.

אויף די טרעפ האָט מען דערהערט שווערע טריט, און פי־לאָמענע האָט זיך דערשראָקען.

— מיין ברודער!... געהט אווק שנעל, געהט אווק שנעל!

די בוידע מענער זיינען נאָך ניט אָבגענאנגען קיין צוואנציג שריט פון דעם הויז, ווי זיי האָבען דערהערט פּעטש און קוויט־שעריין. זי האָט געקריגען א לעקציאָן, ווי א קליינע מוידעלע, וועלכע מען פּאקט מיט דער נאז אין א טאפּ איינגעמאכטם. דער מאשיניסט האָט זיך אָבגעשטעלט און איז שוין געווען פערטיג איהר גההען העלפען, אָבער דער הייצער האָט איהם איינגע־האלטען.

— וואָס? וואָס גההט עס אייך אן?... אך די פערפלוכטע, אויסגעלאסענע פרוי! ער זאל זי שוין ענדליך וועז ס'איז דער־הרג'ענען.

וועז זשאק און פּעקע זיינען געקומען אין דער גאס פראנ־קוא־מאזעלין, האָבען זיי זיך געלענט שלאָפען, ניט האָבענדיג געראָטט קיין וואָרט; זייערע בוידע בעטען האָבען זיך כמעט אָנגעריהרט, אין דיעזען שמאָלען צוויזיר; אין לאנג זיינען זיי

— די פאריזער אָדער אָן אַנדערע, — האָט ער ארויס־געמורמלט.

אָבער זי האָט שוין צו איהם געזאָגט מיט שפּאָס:

— נו, לחיים! און ברענג מיר אַהער דיין וועש, וועל איך עס געבען וואַשען און עס אויספּאַרריכטען, ווייל, אויך עהרען וואָרט, דו טהוסט אונז ביידען אָן קנאַפּע כבוד... לחיים, מ׳סיע זשאַק!

זשאַק האָט זיך א כאַפּ געטהון, ווי א פּאַרטראַכטער. קיינע געווייסען־ביססע האָט ער ניט געהאַט; ער האָט זיך נאָך געטרייסט, האָט זיך זעהר גוט געפיהלט פיזיש די נאַנצע צייט נאָך דעם מאָרד. אָבער סעווערינע קומט איהם אָפּט אויפ׳ן זינן, אין זשאַק׳ן — דעם באמת גוטען זשאַק׳ן פון דער נאַטור, — כאַפּט אָן א רחמנות אוש צום ווייגען. און ער האָט פילאָמענע׳ן אָבגענענמפּערט מיט א „לחיים!" און, צו בעהאַלטען זיין אונרוהיגקייט, האָט ער אין דער גיך געזאָגט:

— שוין געהערט? ס׳קאָן נאָך ווערען א מלחמה.

— אונמענליך! — האָט פילאָמענע אויסגעשריען; — מיט וועמען, אה?

— ס׳הייסט, — מיט די פרייסען.... יא, עפּים זייערער א פרינץ וויל ווערען קעניג פון שפּאַניען. נעכטען האָט מען אין דער דעפּוטאַטען־קאַמער בלויז דערפון גערעדט.

און פילאָמענע איז געוואָרען אויסער זיך.

— מעהר האָבען מיר ניט בעדאַרפט! ניט גענוג נאָך אונז פאַרדרעהט א מח מיט זייערע וואַהלען, פלעביסציטען, שטימ־רעכט, און בונטען אין פאריז!... און אז מען געהט זיך שלאָגען, זוועט מען דאָך מן הסתם פארנעמען אלע מאנסביליען.

— אָה, מיר, — מיר האָבען קיין מורא ניט: — דעם אייזענבאהן טאָר מען ניט ריהרען... אָבער מיר וועלען האָבען גענוג צרות ביי דעם טראַנספּאָרט פון חיל און פּראָוויזיאָן! און לאָמיך אייך נאָר זאָגען, — אז ס׳וועט האַלטען דאבי, מוז דאָך יעדער טהון זיין פליכט.

ביי דיעזע ווערטער האָט ער דערפיהלט, אז זי האָט אונ־

עס אייך ניט ערקלעהרען. ס'איז נעווען אין צייטונג, אנגע־שריבען א גאנץ גרויס שטיק.

זשאק איז געווארען צוטראגען; ער האט דאכט זיך נארניט געהערט; ער האט נעמורמעלט:

— וואס דארפען מיר זיך דא דרעהען דעם קאפ? וואס נעהט דאס אונז אן?.... אויב דאס נעריכט ווייסט ניט וואס עס טהוט, פון וואנען זאלען מיר ווייסען?

און ער האט זיך ווי פארטראכט, און דאס פנים איז איהם נעווארען בלאס, און ער האט צונעזעצט:

— ס'איז נור א רחמנות אויף דער ארימער פרוי.... אך, די ארימע, ארימע פרוי, נעבאך!

— און איך, — האט פעקע אויסנעשריען מיט היץ, — איך האב א פרוי, און אז אימיצער זאל זיך ביי מיר דערוועגען זי אנצורירהרען, וואלט איך זיי ביידע דערוארגען, און דערנאך זאל מען מיר אבהאקען דעם קאפ, — אפרט מיך שוין ניט.

און ס'איז ווידער אמאל נעווארען שטיל. פילאמענע האט צום צווייטען מאל אנגענאסען די קלייע גלעזלאך, האט זיך נע־מאכט כלומרשט לאכענדיג און האט א ציה נעטהון מיט די פלייצעס. אבער אין הארצען האט זי זיך ריכטיג דערשראקען, און האט מיט אן אויגעל נעקוקט אויף פעקע'ן. זייט מומע וויק־טאריע איז קראנק נעווארען אוים'ן פוס, און האט נעמוזט ארייז אין א שפיטאל, און נעמוזט פארלאזען איהר פאסטען ביי די ווארט־זאאלען, איז פעקע ביי זיך נעווארען אבנעלאזען, אונריין, און אבנעריסען; נישטא שוין די גוטע, מוטערליכע וויקטאריא, וואס גלייטשט איהם ארויז אין דער האנד א ווייסע מטבעה, און פארריכט איהם דאס וועש, וויל זי ניט, אז די אנדערע, אין האוור, זאל זי בעשולדיגען, אז זי גיט קיין השגחה ניט אויף זייער מאן. און פילאמענע, קוקענדיג אויף דעם פיינעם און צוייכנעפוצטען זשאק, האט זיך באקרומט.

— דיין פאריזער ווייב ווילסטו דערשטיקען? — האט זי איבערגעפרעגט איהם צו רייצען; — האב קיין מורא ניט, מען וועט זי ביי דיר ניט צונעמען, די טהייערע מציאה.

די פאסאזשירען. כ'בין אליין געווען דערביי. איהר ווייסט דאָך, אז רובאָ'ן האָט מען ארעסטירט ערשט א וואָך נאָך דעם, — גלייך אויף מאָרגען נאָך דער לויה, ווען ער איז זיך גאנץ קאַלטבלוטיג געקומען אויפ'ן וואָקזאל. געהט צו איהם צו מ'סיע קאָש און קלאפט איהם אָן אין פלייצע, ערקלעהרענדיג דאביי, אז ער האָט בעקומען א בעפעהל איהם אָבצופיהרען אין גע־פענגנים. בערעכענט נור! איינער אָהן דעם אַנדערן ניט א טריט, אין איינעם געשפיעלט אין קאָרטען גאנצע נעכט! אָבער אז מ'איז אונטערזוכונגס־קאָמיסאַר, — וואָס קאָן מען טהון? פיהרט מען דעם טאַטען מיט דער מאַמען צו דער גיללאָטינע, — אז דאָס איז שוין אזא בעשעפטיגונג אזוינע. און ער נעהמט זיך ווייניג וואָס צום האַרצען, דער מ'סיע קאָש! כ'האָב איהם געזעהען אין די קאפע „די־קאָממערס", דאָ ניט לאנג, — האָט ער עס אביסעל געהאַקט אין קאָרטען; ער מאַכט זיך פון זיין פריינד ווי פון דעם טירקישען פאַשא.

פעקע, די צייהנער פארקוועטשט, האָט א זעץ געטהון מיט'ן פויסט אין טיש.

צום טייוועל! ווען איך זאָל זיין אויף רובאָ'ס פלאץ און דאָס ווייב וואָלט מיר צוגעשטעלט א פאָאָר הערנער.... איהר לעבט מיט זיין ווייב, אַן אַנדערער הרג'עט זי אַוועק, און וועמען געהט מען משפט'ען? איהם אַליין.... איך זאָג אייך, מ'קאָן פלאצען פון אזא רציחה!

— אָבער, גרויסע בהמה, — האָט פילאָמענע זיך אָבגע־רופען, — מען בעשולדיגט דאָך רובאָ'ן, אז ער האָט עס יענעם אונטערגעהעצט, אום זיך צו בעפרייען פון דער פרוי, צוליעב עפיס געלד־זאכען, ווי מען דערצעהלט. עס ווייזט זיך אַרויס אז מען האָט ביי קאַביש'ן געפונען דאָס זייגערל פון דעם הויפט־ריכטער גראַנמאָרען. — געדענקט איהר, דעם הערר, וואָס מ'האָט ערמאָרדעט אין וואַגאָן נאָך מיט א אָנדערהאַלבען יאָהר צוריק. נו, האָט מען יענעם מאָרד פארקניפט מיט דער יעצטיגער גע־שיכטע און ס'איז געוואָרען א פינסטערע מישענינע. איך קאָן

געקאָבט פון אייפערזוכט, וואָם זי שמייבעלט זיך דאָ אזוי צו זיין עלטסטען.

— יא, — האָט דער מאשיניסט געענטפערט מיט פאַלקאָמענע רוהיגקייט, — מען רופט מיך ארויס צום נעריכט.

פילאָמענע האָט זיך צו איהם ציגערוקט, שוין צופרידען מיט דעם אליין וואָם זי קאָן זיך אָן איהם אָנריהרען מיט'ן עלענבויגען.

— און מיך אויך, איך בין אויך אן עדות... אך, מ'סיע זשאק, בשעת מ'האָט מיך געזומען אויספרעגען וועגען אויך, — איהר ווייסט דאָך, מ'האָט געוואָלט אויסגעפינען אויף ריכטיג אייערע פערהעלטניסע צו דער ערמאָרדעטע נעבאך; — יא, אז מ'האָט מיך געזומען אויספרעגען, האָב איך דעם ריכטער געזאגט: „אבער, הערר ריכטער, ער האָט דאָך זי פארגעטערט„, — אינמענליך אז ער זאָל איהר וועלען עפּעס שלעכטס טהון!" ניין, אפשר! איך האָב אויך בויידע געוואהנען צוזאמען, — איך האָב געקאָנט ווייסען פון וואָם איך רעד.

— אה, — האָט דער יונגער מאן געענטפערט זעהר גלייכגילטיג, — איך האָב זיך ניט געזאָרגט: איך האָב זיי געקאָנט געבען א רעכנונג פון דער גאנצער צייט, וואו איך בין געווען, שטונדע נאָך שטונדע.... און אז די קאָמפּאניע האָט מיר ניט אבגעזאָגט פון מיין שטעלע, איז דאָס טאקי דערפאר, וואָם מ'האָט געגען מיר ניט דאָס מינדעסטע.

כ'איז געווארען שטיל; זיי האָבען אלע הרויי לאנגזאם געטרונקען.

— ס'נעמט אוש אן א ציטער, — האָט פילאָמענע ווידער געזאָגט. — די בייזע חיה, דער קאביש, וועלכען מ'האָט ארעטירט, — אין גאנצען איינגעטונקט אין די בלוט פון די אָרימע דאמע! ס'א מין אידיאָטען איניגע מענער זיינען! הערסט, נעהן הרג'ענען א פרוי, וויל מען וויל זי, — און אז די פרוי איז שוין טויט, האָבען זיי עפּעס דערפון!... און ווייסט איהר, דאָס וועל איך אין מיין לעבען ניט פארגעסען, ווי מ'סיע קאש האָט יעמאָלט ארעסטירט מ'סיע רובא, אויף דער פּלאטפאָרמע פיר

און דערלאנגענדיג די גלעזלאך, האָט זי באלד נאָך צו־געזעצט:

— שוין געהערט? מאַדאַם לעבלע האָט דאָך צוגעמאכט אַן אויגעל, היינט אין דער פריה!... אָה, כ'האָב תמיד געזאָגט, אַז דאָס וועט זיין איהר טויט, איהר נייע דירה פון הינטען — אַן אמת'ער געפענגנים. זי האָט נאָך דאָ אָבגעמוטשעט זיך פיער מאָנאַט, און האָט זיך אויסגעגעסען דאָס הארץ, וואָס מעהר ווי דעם צינערנעם דאַך זעהט זי ניט.... און וואָס, מיינט איהר, האָט איהר געמאַכט דעם סוף, ווען זי האָט שוין מעהר ניט גע־קאָנט אויפשטעהען פון איהר ווייכען שטוהל? זי האָט מעהר שוין ניט געקאָנט נאָכשפּיאָנירען מאַדמואזעל גישאָן און מ'סיע דאַבאַדיע, — און דאָס איז שוין געוואָרען ביי איהר אַזאַ גע־וואָהנהייט, גלויבט מיר, ס'האָט זי געקרענקט ביז'ן טויט אריין, וואָס זי קאָן זיי ניט כאַפּען, און זי איז טאַקי געשטאָרבען דערפון.

פילאָמענע האָט זיך אָבגעשטעלט, פארזוכט אַ טראָפּען שנאַפּס, און האָט אַ לאַך געטהון.

— קיין פראגע ניט, אַז זיי לעבען צוזאמען. אָבער זיי זיינען אַזוי קלוג... מען זעהט זיי ניט, און מען הערט זיי ניט, אין געה כאַפּ זיי.... אָבער נאָך אַלעם דעם ווייס איך, אַז די קליינינקע מאַדאַם מולען האָט זיי יא אַמאָל געזעהען, אין אבענד. אָבער זי וועט ניט רעדען, מעגט איהר זיך פארלאָזען; זי איז צו אַ גרויסער נאַר, און אַ חוץ דעם, איז איהר מאַן, דער ארויסהעל־פער...

און זי האָט זיך אַליין דאָ איבערגעשלאָגען די רעד.

— הערט, כ'בעט אייך, איבער אַכט טאָג, הויבט זיך דאָך אָן, אין רואַן, רובאָ'ס פארהער פאר'ן געריכט.

ביז אַהער האָבען זשאַק און פּעקע געהערט, אַליין ניט אריינשטעלענדיג אַ וואָרט. פּעקע האָט פּשוט זי געהאַלטען פאר אַ פּוסטע פּלאַפּערקע; מיט איהם פלעגט זי אָבער קיין מאָל ניט רעדען אַזוי פיעל, און ער האָט איצט פון איהר די אויגען ניט אַראָפּגעלאָזט, ווייל ער האָט זיך ביסלעכווייז אַלץ מעהר

איז געווען אזוי שטיל, דאָס פרישע ווינטעל אויפ'ן וועג איז געווען אזוי אנגענעהם אין דער ווארימער יהני נאכט!

עלף אוהר פינף, ווען דער צוג איז אריין אין האווה, האבען די צוויי מענער, ווי צוויי גוטע פרייגד, זיך מתעסק געווען מיט דער מאשין ווי אלע מאל.

אבער אין דער מינוט, ווען זיי האבען שוין געזאלט ארוים־געהן פון דער סטאנציע צו נעהען זיך לענגען אין דער נאס פראנכיא־מאזעלין, האט זיי איטיצער א רוף געטהון.

— וואס אייל איהר זיך אזוי? קומט אריין אויף א ווייל.

דאס איז געווען פילאמענא, וועלכע האט קענטיג אבגעווארט זשאק'ן ביי איהר ברודער'ס שוועל. זי האט האסטיג אן אונ־צופריעדענעם מאך געטהון ווען זי האט דערזעהען פעקע'ן; און זי האט זיך בעשלאסען זיי בייזען צו רופען צוזאמען נור צוליעב דעם פארגעניגען צו קענען רעדען א פאאר ווערטער מיט איהר נייעם פרייגד, ווען זי זאל דערפאר מוזען אויסשטעהן די אכווע־זענהייט פון איהר אלטען פעקע.

— לאז אונז נעמאך, עה! — האט פעקע ארויסגעבורטשעט.

— טשעפע זיך אף, מיר ווילען שלאפען.

— ווי פרייגדליך, ער איז אביסעל!— האט פילאמענא גע־ענטפערט מיט א גלעבטער; — אבער מ'סיע זשאק איז ניט ווי דו; ער וועט אויסטרינקען מיט מיר א גלעזעל.... ניט ווהר, מ'סיע זשאק?

דער מאשיניסט האט שוין בדעה געהאט, אוים פארזוכ־טינקויט, זיך צו ענטזאגען: נעמט פעקע און שטימט איין: איהם איז אריין אן אידעע אז ער וועט זיי ביידע גוט נאכקוקען און ווען זיך דא זוכער קאנען איבערצייגען.

זיי זייענען אריין געגאנגען אין קיך, האבען זיך אוועקגע־זעצט בייס טיש, און זי האט אוועקגעשטעלט א פלעשעל שנאפס, ערקלעהרענדיג אין א נידריגען טאן:

— מ'דארף זיך בעמיהען ניט צו מאכען צו פיעל לארם, ווייל מיין ברודער שלאפט פון אויבען, און ער האט ניט איבריג ליעב, אז ביי מיר איז דא אן עולם.

זייער אַמאָליגער לעבען אין דרייען וועט שוין צוריק ניט קומען. מיט'ן טויט פון „ליזאַ'ן" איז אויך אָבגעשטאָרבען די פריינד־שאפט צווישען איהם און פעקע'ן און דעם לאָקאָמאָטיוו. איצט קריגען זיי זיך איבער אַ גאָרניט, איבער אַ שרייפעל, וואָס איז צו פעסט פארשרויפט, איבער אַ לאָפּעטע קוילען, וואָס איז ניט ריכטיג אונטערגעוואָרפען. און זשאַק האָט ביי זיך אָבגעמאַכט צו זיין פאָרזיכטיג מיט פילאָמענען; ער האָט ניט געוואָלט ס'זאָל ווערען אַן אָפענער קריעג צווישען זיי דאָ אין דעם ענגען אָרט ביי דער מאַשין, וואָס טראָגט זיי, איהם און זיין הייצער. כל זמן פעקע פיהלט, אַז ער ווערט גוט בעהאנדעלט, אַז ער קאָן אָב־שפּאָרען פון די קוילען, און אויך אָבעסען וואָס זשאַק לאָזט איבער, און איז דערפאר געטריי ווי אַ הונט און פאָלגט, און וואָלט פאר זשאַק'ן אַ יעדען ארויסגענומען די אויגען, קענען זיי לעבען ווי צוויי ברידער, אומגערעדט, אין זייער טעגליכע גע־פאַהר, ניט נויטיגענדיג זיך אין פיעלע ווערטער אום זיך צו פאַרשטעהן. אָבער אַז מען הערט זיך אויף צו פאַרשטעהן, און מען מוז טאָג־טעגליך שטעהען זייט ביי זייט, זיך טרייסלען צוזאַ־מען, און זיך דאביי איינער דעם אנדערען האַלטען אין איין עסען, מוז דאָס ווערען פשוט אַ גיהנם. ניט אומזיסט האָט די קאָמ־פאניע, ערשט יענע וואָך, צושיידט דעם מאַשיניסט און דעם הייצער פון דעם שערבורגער עקספּרעס־צוג; ווייל עפּיס איבער אַ פרוי, האָט דער מאַשיניסט איינפאך געגעסען דעם הייצער, און יענער ווידער האָט ניט געוואָלט פאָלגען; און זיי האָבען זיך געשלאָגען און גע'הרג'עט, זאָגאר אין גאנצען פארגעסענדיג אָן די גאנצע מאַסע פאַסאַזשירען וואָס זיי פיהרען דאָ מיט די גרעסטע שנעלקייט.

צוויי מאָל האָט פעקע שוין נאָך דעם ווידער געעפענט דעם אויוען, ארייגוואַרפען קוילען, איינפאך אבי ניט צו פאָלגען, אבי ס'זאָל ווערען אַ קריעג; און זשאַק האָט זיך געמאַכט ניט זע־דענדיג, שטאַרק פארטיעפט אין זיין ארבייט, בלויז אין זינען האָבענדיג אלע ווייל אַ דרעה צו טהון דאָס רעדעל פון דעם אינזשעקטאָר, וואָס פארקלענערט דעם דרוק. און אין דרויסען

זעהען ניכטער און זעהר טרויעריג. ער האָט געענטפערט מיט א שארפער שטימע:

— מען דארף עפענען די אויגען, ווען מען ווילּ זעהן קלאָהר. זשאק האָט מיט בערדאכט אויף איהם א קוק געטהון, ווי א מענש ביי וועמען דאָס געווישען איז ניט גאנץ רוין.

א וואָך פאר דעם האָט זשאק ענדליך בעשלאָסען זיך צו־זאמען קומען מיט דער געלּיעבטער פון זיין חבר, מיט דער שרעקליכער פילּאָמענע'ן, וועלכע האָט זיך שוין פון א לאַנגער צייט געדרעהט ארום איהם ווי א מאָגערע פערלּיעבטע קאַץ. ביי זשאק'ן האָט זיך דאָ ניט געהאנדעלט וועגען דעם געשלּעכט־לּיכען געפיהלּ; ער האָט זיך נור נאָכגענעבען דעם וואונש צו מאכען א פראָבע, צי ער איז שוין אין נאנצען אויסגעהיילּט, נאָך דעם וועג ער האָט שוין צופריעדען געשטעלּט זיין שרעקליכע בערירפנים? קען ער, אָט מיט דיעזער פרוי לעבען און איהר ניט אריינשטעכען א מעסער אין האלּז אריין? שוין צוויי מאָל איז ער ביי איהר געווען, — און גאָר ניט: — קיין אונרוהע, קיין שרעק! זיין גרויסע פרייד, זיין רוהיגער פרעהליכער אויס־זעהען, האָט, קאָן זיין, אבגעהאנגען, אפילּו אָהן זיין וויסען, פין דער צופריעדענהייט, אז ער איז א מענש גלּייך מיט אלּע מענ־שען.

וועג פעקע האָט נעעפענט דעם אוייוועג פון לאָקאָמאָטיוו אריינצוואַרפען קויהלען, האָט איהם זשאק אבגעשטעלּט:

— נייַן, נייַן! טרייבט זי ניט צו פיעל; די מאשין געהט גוט.

דער הייצער האָט אויסגעשאָסען מיט א שטראָם זידלּעריי.

— גוט? אזא יאָהר אויף איהר.... אזא שמוציגע.... אזא בעסטיע.... אז איך דערמאָן זיך נור אז אויף יענע, די פריהעריגע, האָט מען זי אָ נעבלּאָזען, אבוואָהל זי איז נעווען אזא שטי־לּענקע!.... און די שלּעפערקע דאָ, — זי האָט אפילּו ניט די וועדטה צו קריעגען א בריק מיט'ן פום אין הינטען.

אום זיך ניט צו צובייזערען, האָט זשאק בעסער אין גאנ־צען פארשווינגען. ער האָט אבער אויך גאנץ גוט געפיהלּט, אז

רובא האָט געשאָקעלט מיט'ן קאָפּ, ניט ענטפערענדיג און ניט זייענדיג אים שטאַנדע אָבצורייסען די אויגען פון סעווע־רינע'ן, פון איהר פּנים מיט'ן אויסדרוק פון העסליכען שרעק, מיט איהרע שוואַרצע האאר, אויפגעשטעלט איבער'ן שטערן, און מיט איהר ברייט אויפגעעפענטע בלויע אויגען, וואָס האָבען גע־פרעגט: ווארום?

.12

דריי מאָנאַט שפּעטער, אין אַ וואַרימער יוני נאַכט, האָט זשאַק געפיהרט דעם עקספּרעס קיין האַוור, וואָס איז ארויס פון פּאריז האַלב זיעבען. זיין נייע מאַשין, נומער 608, וועלכע ער האָט דער ערשטער גענומען צו דער ארבייט, איז ניט געווען גע־האָרכזאם אָדער ריהרעוודיג; זי איז געווען גראדע ווי די יונגע פערדלאַך, וועלכע מען דארף לאַנג צוגעוואָהנען, איידער זיי לאָזען זיך אָנטהון דעם צוים. זעהר אָפט האָט ער זי געשאָלטען מיט קללות און האָט געביינקט נאָך „ליזאַ'ן"; ער האָט אויף איהר שטענדיג געמוזט אויפּפּאסען, און האָט קיין מאָל ניט געטאָרט אַראָבנעהמען די האַנד פון דעם רעגוליער־רעדעל. אָבער יענע נאַכט איז דער הימעל געווען אַזוי שעהן און אנגענעהם, אַז איהם האָט זיך פערגלוסט צו זיין עטוואָס וועניגער שטרענג און איהר געבען אביסעל די פרייהייט צו לויפען לויט איהר פאַנטאַזיע; דאָס איינאָטהמען פון דער פרישער, פרייער לופט האָט איהם זעהר צופרידען געמאכט. ער האָט זיך נאָך קיין מאָל ניט גע־פיהלט אַזוי גוט: קיינע געוויסענביסע, אַ בערוהיגטער און פול מיט גליקליכער צופרידענהייט.

זשאַק, וועלכער האָט אויפ'ן וועג קיין מאָל ניט גערעדט, האָט איצט געמאכט שפּאס מיט פּעקע'ן, וועלכען מען האָט איהם וויעדער געגעבען אַלס הייצער.

— ווי קומט עס? עפּיס קוקט איהר מיט די אויגען אַזוי גלייך ווי איהר וואָלט אַ חוץ וואסער קיין מאָל גאָר ניט גע־טרונקען.

און ווירקליך, פּעקע האָט געגען זיין געוואָהנהייט אויסגע־

ענדליך האָט זיך קאביש בעשלאָסען און איז, אָנטאָפענדיג מיט די הענד, ארויפגענאנגען. פֿאר דער אָפּענער טיהר פון׳ם צימער האָט ער זיך וויעדער אָבגעשטעלט. אין דער שטילער ליכט פון׳ם לאָמפּ, האָט זיך איהם פון דער וויטען אויסגעוויזען, אז נעבען בעט ליענט א נאנצער בארג קליידלאך. סעווערינע האָט זיך שוין, אָהנע צווייפּל, אויסגעטהון. מיט שרעקעניש און מיט א קלאָפענדען הארץ האָט ער זי שטיל א רוף געטהון. דא האָט ער פּליצלונג דערזעהען דאָם בלוט, ער האָט אלעם פערשטאנען, האָט זיך נעגעבען א לאָז מיט א שרעקליכען נעשריי, וואָם האָט זיך ארויסנעריסען פון זיין צובראכענעם הארצען. מיין גאָט! דאָם איז זי — אן ערמאָרדעטע, אן אנידערגעשלייערט אין איהר אונגליקליכער נאקעטקייט!.....

עם האָט זיך איהם אויסגעוויזען, אז זי אָטהעמט נאָך, און איהם האָט אָנגענומען אזא פערצווייפלונג, אזא פּינליכע שאנ־דע זי צו זעהען גוסס׳ן א נאקעטע, אז ער האָט זי א כאַפּ געטהון, ווי א ברודער, אין זיינע אָרמס, האָט זי אויפגעהויבען, אוועקגע־לענט אויפ׳ן בעט; ער האָט אויפגעהויבען דאָם ליילאך, זי צוצודעקען. אָבער מיט דיעזער אומארמונג, — די אויגיגע ליעבליכקייט, וואָם ער האָט וועז עם איז פון איהר געהאט — האָט ער זיך מיט בלוט אינגעשמירט ביידע הענט און די ברוסט. איהר בלוט האָט פון איהם נעקאָפּעט...

פּלוצלונג האָט ער דערזעהען רובא׳ן און מיזאר׳ן, וועלכע זיינען נאָר וואָם אריינגענאנגען. זיי האָבען זיך אויך בעשלאָסען ארויפצוקומען, וועז זיי האָבען געפּונען אלע טיהרען אָפּען. רובא איז אָנגעקומען אביסעל שפּעטער, וויל ער האָט זיך אָבגע־שטעלט רעדען מיט מיזאר׳ן, וועלכער האָט איהם דאן אביסעל באגליים, פּארטיזעצענדיג דעם נעשפּרעך. זיי האָבען בייד פערוואונדערט נעקוקט אויף קאביש׳ן, ביי וועמען די הענט זיינען נעווען פארבלוטינט, ווי ביי א קצב.

— דער זעלבער שטאָך, ווי ביים הויפּט־ריכטער, — האָט נעזאָגט מיזאר, בעטראכטענדיג די וואונד.

ער האָט געהאט היץ נאָך'ן אונגליק. קיין צווייפעל, זי טריאומ־פירט איצט אין איהר דאַכע...

זשאַק ווערט פערגליווערט פון שרעק; ער האָט זיך געוואונ־דערט, וואָס טהוט ער דאָ? וואָס זאמט ער זיך דאָ אזוי לאנג אין דיעזען צימער? ער האָט בעגאנגען א מאָרד, ער איז אָנ־געזעטיגט, בעפריעדיגט און בעזויפט פון דעם שרעקליכען וויין פון פערברעכען...

און ער אנטלויפט. ער פארטשעפּעט זיך אָן מעסער אויף דער ערד; ער לויפט שנעל אַראָפּ פון די טרעפּ און עפענט די פּאַ־ראדנע טיהר, גלייך ווי די קליינע טיהר וואָלט ניט געווען גרויס גענוג, און פליהט ווי משוגע ארויס אין דרויסען, אין דער טינט־שווארצער נאַכט, און ווערט פערשוואונדען. ער האָט זיך אפילו קיין איין מאָל ניט אומגעקוקט. און דאָס פערשאָלטענע הויז, וואָס איז געשטאַנען מיט דער זייט ביים ברעג פון וועג, איז איבער געבליבען פון הינטען אין דער מאַכט פון טויט.

דיעזע נאַכט, גראדע ווי אין די פריהערדיגע, איז קאַביש אַריבערגעקראָכען דעם פּלויט, און האָט זיך אַרומגעדרעהט אונ־טער סעווערינע'ס פענסטער. ער האָט גוט געוואוסט, אַז מען וואַרט אויף רובאָ'ן און האָט זיך ניט געוואונדערט, וואָס ער האָט געזעהען די שיין דורך די שפּאלטען פון'ם לאָדען. אָבער דיזער מאַן וואָס איז אַראָבגעשפּרונגען פון דעם פּאַראַדנעם אַריינ־גאַנג, און איז ווי א צו־ווילדעטער אוועקגעלאָפען איבער די פעל־דער, האָט איהם ווי צוגענעגעלט פון פערוואונדערונג. עס איז שוין סאַי ווי סאַי געווען צו שפּעט נאָכצויאָגען זיך נאָך דעם אַנטלאָפענעם. און דער דעדשראָקענער און פערוואונדעטער שטיין ברעכער איז געבליבען שטעהן פאר דער אָפענער טיהר פון דעם אַריינגאַנג, וועלכע האָט אויסגעזעהען ווי די עפענונג פון א פינ־סטערער הייל. ער האָט זיך געשלאָגען מיט דער דעה. וואָס האָט פּאַסירט? זאָל ער אפשר אַריינגעהן? די טיעפע שטילקייט, די פאָלקאָמענע אונבעוועגליכקייט און דער ברענענדער לאָמפּ, דאָרט אויבען, האָבען איהם געדריקט אויפ'ן הארצען מיט א שטייגענדער אַנגסט.

א מאל א צוג און רובא, וואם דארף באלד אנקלאפען, אין וועלכען ער ויל הרג'נען ? אן איהם האט ער נאר פערגעסען. זשאק'ן האט דאם נאר ניט באנג געטהון, אבער ער האט געהאלטען זיין טראט פאר נאריש. צו וואם? וואם האט דא פאר סירט ? די פרוי, וואם ער האט געליעבט, און וואם האט איהם ליידענשאפטליך געליעבט, ליעגט איצט אויף'ן פארקעט מיט א צושניטענעם האלז ; אין דער צייט, וואם איהר מאן, — די הויפט־שטערונג צו זייער גליק, — לעבט. און אט קומט ער איצט אן, שריט ביי שריט, אלץ נעהענטער און נעהענטער, אין דער פינסטערניש. מאנאטען לאנג שוין ווי איהם רובא'ן, היטען אפ זשאק'ם ערציהונג אין זיינע אידעען פון מענשליכקייט, לאנזאם ערוואכענע און ג'ירש'ענטע פון דור דורות. אט דעם מענשען האט ער ניט געקאנט אפווארטען ! און דא, אין געגענטהייל, זאגאר געגען זיין אייגענעם אינטערעס, לאזט ער זיך הינרייסען פון די הירשט נאך געוואלד, — אויך א ג'ירש'ענטע, — פון דער בעירפנים צו בענעהען א מארד, וואם האט אין די פארצייטיגע וועלדער געצוואונגען איין חיה זיך צו ווארפען אויף דער צוויי־טער. און ויורקליך, הרג'ט מען דען מיט איבערלעגונג ? מען הרג'ט נור אונטער'ן אימפולס פון בלוט און נערוועז, — אן אי־בערלייבעניש פון די פארצייטיגע שטרייטען, די נויטיגקייט צו לעבען, און די פרייד זיך צו פיהלען דער שטארקערער.

זשאק האט שוין איצט געפיהלט נור די מיעדקייט פון דער בעפריעדיגונג, אבער ער איז ווי צוטומלט : ער ויל דאם פער־שטעהען, אבער אין דער טיעפענים פון זיין בעפריעדיגטער לייי־דענשאפט האט ער ניט מעהר געפונען, ווי די ערשטוינונג און דאם ביטערע, טרויעריגע בעוואוסטזיין, אז פארריכטען קאן מען שוין דאם ניט. דאם אויסזעהען פון דער אונגליקליכער מיט איהר־דערשראקענעם, פראגענדען בליק איז איהם געוואארען אונערטרעג־ליך. ער האט געוואלט אבקעהרען די אויגען, אבער ער האט דערפיהלט, אז עפעם אן אנדערע, וויייסע פיגור שטעהט ביים עק בעט... קומט שוין דער מת אזוי שנעל איהם זיך צו בעווייזען ? אבער ער דערקענט פלאץ'ן. זי איז שוין אמאל געקומען, וועו

מיט א שארפען וועהטאָג האָט ער זיך פלוצלינג דערמאַנט אין א צווייטען מאָרד, אָן דעם טויטען קערפער פון דעם הויפט־ריכטער גראַנמאָרען, וועלכען ער האָט געזעהען אין יענער שרעק־ליכער נאכט, געגען א פינף הונדערט מעטר פון דאנען. גראדע ווי פון יענעם, איז אויך פון דיעזען ווייסען מענשליכען קערפער, וואָס איז בעגאָסען מיט בלוט, געוואָרען ניט מעהר, ווי צוריסענע שטיקער, — א מין צובראָכענע ליאַלקע, א צופוילטע טראַנטע; און דאָס האָט געמאַכט פון דעם מענשען נור איין קלאַפּ פון'ם מעסער. יא, אזוי איז דאָס טאקי געווען! ער האָט ערמאָרדעט, און אָט וואָס ליעגט פאַר איהם איצט אויף דער ערד. זי אויך, גראדע ווי יענער, האָט געגעבען א פאל צוריק; אָבער זי איז געפאלען אויפ'ן רוקען, די לינקע האנד אונטער דער זייט, די רעכטע איינגעבויגען און האַלב אָבגעריסען פון'ם אַקסעל. אין יענער נאַכט, קוקענדיג אויף דעם געשטאָכענעם מאַן, האָט ער דען ניט געשוואָרען, מיט א שטאַרק קלאַפּענדעם האַרץ, אַז ער מוז אויך אַמאָל וואַגען, ווען עס וועט איהם אָנכאַפּען דער שטייגענדער דורשט צו הרג'ענען. אה! ניט צו זיין קיין פייגלינג, זיך בע־פריעדיגען, און אריינשטעכען דאָס מעסער! אונבעוואוסטער־הייט איז דאָס געפיהל געוואקסען און זיך געשטאַרקט אין איהם; זייט א יאָהר שוין, אַז ס'איז ניט אַוועקגעגאַנגען קיין איינציגע שטונדע, וואָס ער זאָל זיך ניט ערנעהענטערן צו דעם אונפער־מיידליכען. זאָגאַר אין די ארעמס פון דיעזער פרוי, אונטער איהר קושען, איז זיך די שטילע ארבייט געגאַנגען פאָרווערטס; די ביידע מאָרדען זיינען צוזאַמענגעשמאָלצען געוואָרען אין איי־נעם, איז דען דער צווייטער ניט געווען די לאָגישע פאָלגע פון דעם ערשטען?

א פערטויבענדע קנאקעריי, דאָס ציטערען פון דעם הויז האָבען זשאַק'ן געבראַכט צו זיך; ער איז געשטאַנען מיט'ן מויל אָפען, שטאַרק פערטיעפט, לעבען דער טויטער. וואָס איז דאָס? האָט אימיצער די טיהרען איינגעבראָכען? זיינען דאָס מענשען געקומען איהם ארעסטירען? ער האָט זיך ארומגעקוקט און האָט ארום זיך גאָר ניט געפונען. אך, יא, דאָס איז געווען וויעדער

האנגען, איז סעווערינע געלעגען אויף דער ערד און האָט שטאַרק געבלוטעט ; דער רויטער שטראָם האָט איהר גערינען צווישען די ברוסטען, האָט זיך איהר צוגאָסען איבער'ן בויך, איבער די ריפּען, און פון דאָרטען איז ער אַראָבגערונען אין גרויסע טראָפּען אויף'ן פּאַרקעט. דאָס האַלב־צוריסענע העמד איז אין גאַנצען געווען איינגעוויקט אין בלוט. ער וואָלט קיין מאָל ניט געגלויבט אַז זי קאָן האָבען אַזוי פיעל בלוט. און וואָס האָט זשאַק'ן שטאַרק צוגעצויגען, אזוי אַז ער האָט ניט געקענט אַוועקנעהמען די אויגען, איז געווען די מאסקע פון עקעלהאפטען שרעק, וואָס דער טויט האָט איהר אָנגעטהון אויף'ן פּנים, — דאָס פּנים פון דער שעהנענקער, אנגענעהמער, מילדער פרוי. איהרע שווארצע האָאָר האָבען זיך אויפגעשטעלט, — אַ שלייער פון שרעק, פינסטער ווי די נאכט. איהרע ברייט־געעפענטע, בלויע אויגען — צווילדעטע און צושראָקענע — האָבען נאָך אַלץ געקוקט מיט אַ פראַגע אין דער געהיימנים : — ווארום, ווארום האָט ער זי ערמאָרדעט ? און אזוי איז זי צוטראָטען און אַוועקגעראמט געוואָרען דורך דעם שלעכטען שיקזאַל, אַ צערטליכע און אַן אונשולדיגע, ניט וויסענדיג און ניט פערשטעהענדיג אַז דאָס לעבען איז פול מיט שמוץ און מיט בלוט.

זשאַק האָט זיך פערוואונדערט. ער האָט דערהערט דאָס וואָרטשען פון אַ בהמה, דאָס כרוקען פון אַ חזיר, דאָס רעווען פון אַ לייב ; אָבער באלד האָט ער זיך בערוהיגט, ווייל דאָס האָט ער אליין אזוי געכראפּעט. ענדליך, ענדליך ! ער האָט זיך בעפריעדיגט, ער האָט ערמאָדרעט ! יא, ער האָט עס ענדליך ערפילט ! אַ גרענצלאָזע פרייד ! אַן אונגעהייערער פערגעניעגען האָט איהם ארומגענומען אין דיעזער פולער בעפריעדיגונג פון זיין אייביגען וואונש. ער האָט געשפּירט ווי אַ מין שטאָלצע פערוואונדערונג, דאָס שטייגענדע געפיהל פון הערשונג פון דעם זכר, די נקבה האָט ער ערמאָרדעט, זי איז געווען זיינע אליין, גראדע ווי ער האָט דאָס שוין אזוי לאנג געוואָלט: זי זאָל זיין זיינע, אין גאַנצער, אפילו מיט'ן רעכט זי צו פערניכטען. זי איז שוין ניטאָ, זי וועט שוין קיין מאָל צו קיינעם ניט געהערען...

— גיב מיר א קוש, גיב מיר א קוש !...

סעווערינע האָט צוריקגעוואָרפען איהר מילדעס געזיכט, און מיט אַ מין בעטענדער צערטליכקייט האָט זי אויסגעשטרעקט איהר נאַקעטען, רייצענדען האלז...

ווען ער האָט נור דערזעהען דאָס ווייסע לייב, האָט ער מיט דער שנעלקייט פון א בליץ, אַ הויב געטהון דעם פויסט, וואָס איז געווען בעוואַפענט מיט'ן מעסער. זי האָט דערזעהען דאָס שיינ־ענדע קלינגעל און האָט זיך געגעבען אַ וואָרף צוריק, דאָס מויל אָפען פון איבערראַשונג און שרעק.

— זשאַק, זשאַק... מיך, גאָט, מיין גאָט ! ווארום ? ווארום ?

מיט צוזאַמענגעדריקטע צייהנער, און ניט ענטפערענדיג א וואָרט, איז איהר זשאק נאָכגעלאָפען, און נאָך א קורצען שטרייט מיט איהם, איז זי ווידער אויסגעקומען ביי'ם בעט. זי האָט אָב־געטרעטען אַ צואוויקדעטע, אַן אונבעשיצטע ; דאָס העמד איז אויף איהר געווען אין גאנצען צוריסען.

— ווארום ? מיין גאָט ! ווארום ?

זשאק האָט ארונטערגעלאָזט די האנד און דאָס מעסער האָט איהר די פראַגע איבערגעהאַקט. אַריינשטעכענדיג דאָס מעסער, האָט ער עס מיט אַ מין שרעקליכען תענוג איהר אין האלז אויס־געדרעהט. ער האָט איהר געגעבען דעם זעלבען שטאָך, ווי דער הויפט־ריכטער גראַנמאָרען האָט געקראָגען ; און אויף דעם זעל־בען פלאַץ ; און מיט דער זעלבער רציחה... האָט זי צייט גע־האַט אַ געשריי צו טהון ? דאָס ווייסט ער ניט...

גראַדע אין דער מינוט איז דורכגעפלויגען דער עקספרעס־צוג פון פאַריז מיט אַזאַ שטורם און אזוי שנעל, אז די ערד האָט אַזש געציטערט ; סעווערינע איז געווען טויט גלייך ווי דער דונער פון דעם שטורם האָט זי דערשלאָגען.

איצט האָט זשאק אונבעוועגליך געקוקט אויף סעווערינע'ן, וועלכע איז געלעגען ביי זיינע פיס, לעבען בעט, דער צוג האָט זיך נאָך געהערט פון דער ווייטען און זשאק האָט געקוקט אויף איהר אין דער דריקענדער שטילקייט פון דעם רויטען צימער. און צווישען די מיט רויטען בעצויגענע ווענט און די רויטע פאָר־

אויסצוהאלטען ; און דער וואַרעמער, שארפער, בעזויפענדער געוואָרפ פון איהר וואַרפט איהם אריין אין דעם לעצטען נראד היץ, דער קאָפּ דרעהט זיך, זיין בעוואוסטזיין געהט אוים ; און זיין וויללענסקראפט, — צערשטערט, פארניכטעט, — וועדט פאר־שווינדען.

— נעהם מיך ארום, מיין טהייערער ; מיר האָבען נאָך איין מינוט... וווייסט דאָך, ער דארף גלייך אָנקומען, און אויב ער איז נענאנגען שנעלער אביסעל קען ער דאָ באלד זיין, אָנקלאפען יעדע סעקונדע... אויב דו ווילסט טאקי ניט מיר זאָלען ארונ־טערגעהען צו איהם, טאָ גערענק גוט... איך עפען די טיהר ; די שטעהסט פון הינטען און — וואַרט ניט, און טאקי באלד, אָה! באלד, איך'ן אָרט... אבי וואָס שנעלער צו מאכען אן ענד... איך ליעב דיך אזוי, מיר וועלען זיין אזוי גליקליך ! און ער, — ער איז א שלעכטער מענש ; ער האָט מיך געצוואונגען צו ליידען, אזוי פיעל ; ער איז די איינצעלנע שטערונג צו אונזער גליק !... אָה, גיב מיר א קוש, אך ! שטאַרק, שטאַרק ! גיב מיר אזא קוש, גליך ווי דו וואָלסט מיך וועלען אויפעסען, ווי דו וואָלסט מיך איינגעשלונגען !...

ניט אומקוקענדיג זיך, האָט זשאק געטאפט פון הינטען מיט דער רעכטער האנד, און גענומען דעם מעסער. נעגען א מינוט האָט ער איהם געדריקט אין זיין פויסט. איז איהם ווירקליך צו־ריקגעקומען די דורשט ראכע צו נעמען פאד די פארצייטיגע בע־ליידיגונגען, וועלכע ער האָט ניט אָנגעהויבען צו גערענקען, — דיעזע אָנגעזאמלטע ביטערקייט פון זכר צו זכר, וואָס איז נע־באָרען געוואָרען פון דעם ערשטען געשלעכטס בעטרוג אין די טיפענעניש פון די פינסטערע הוילען ? ער האָט אָנגעשטעלט אויף סעווערינע'ן זיינע צוטומלטע אויגען, פיהלענדיג אין זיך די דורשט ארויפצוואוארפען זי צו זיך אויף די פלייצעס א טויטע,— דעם קרבן, וואָס ער האָט ארויסגעריסען פון די אנדערע זכרים. עם האָט זיך געעפענט די שרעקליכע טיהר צו דיעזען פינסטערען געשלעכט אבגרונד, —אויס ליעבע זאָגאר צו טויטען, פערניכטען, אבי איינער אליין צו בעזיצען.

— אזוי אַז זי איז געווען כמעט נאקעט, דער האלז אין גאנצען נאַקעט, די ברוסט נאקעט... זשאק האָט זיך ווי געשטיקט, נאָך זיך ראַנגלענדיג מיט זיך ; אָבער דער ציטער האָט איהם שוין אַרומגעכאפּט ; ער איז שוין ווי פארשיכור'ט פון דעם בלוט ; ער קאָן זיך שוין ניט בעהערשען. ער דערמאָנט זיך, אז דאָ ליעגט דאָס מעסער, אויף'ן טיש, הינטער זיינע פּלייצעס : ער פיהלט שוין דאָס מעסער ; ער דארף בלויז אויסשטרעקען די האנד.

אָבער ער שטרענגט זיך נאָך אָן און רעדט קוים ארויס :

— לעג זיך צוריק, — איך בעט דיך !

אָבער זי פאַרשטעהט איהם ניט ; זי מיינט גאָר, אַז ער צי־טערט עס אזוי אויס שטאַרקע ליידענשאפט צו איהר. און זי אליין האָט דערמיט זאָגאַר ווי שטאָלצירט. און צו וואָס זאָל זי איהם איצט פאָלגען, אז זי וויל, היינט אבענד זיין געליעבט שטאַרק, שטאַרק מיט אַלע כחות, — משוגע צו ווערען, און ווי א בויגיג קעצעלע, איז זי צו נאָהענטער צו איהם, אלץ נעהענטער.

— אך, נעהם מיך ארום... נעהם מיך אַרום שטאַרק, שטאַרק, ווען דו ליעבסט מיך, און דאָס וועט אונז גיעבען מוטה... יא, מוטה ! אך, ווי מיר דארפען מוטה. מיר דאַרפען זיך ליעבען אַנדערש ווי אנדערע מענשען, שטאַרקער ווי אנדערע, כדי מיר זאָלען קאָנען טהון, וואָס מיר ווילען טהון... נעהם מיך ארום מיט'ן גאנצען הארצען, מיט דיין גאנצער נשמה.

ווי א דערשטיקטער, האָט ער שוין מעהר ניט געקאָנט אטהעמען. אין קאָפּ האָט ביי איהם אָנגעהויבען צו רוישען, ווי אין דעם טומעל פון אַ גאַנצען עולם, און ער האָט ניט געקאָנט הערען. הינטער די אויערען האָט איהם געברענט ווי מיט צוויי פייעחדיגע שפּיעזען, וואָס האָבען איהם געלעכערט דעם מח, איהם אָבגענומען הענד און פיס, ארויסיאָגענדיג איהם פון זיך אַליין, מאַכענדיג פּלאץ פאַר דער חיה אין איהם. שוין, אויס : די הענד זיינען ניט זיינע, אין זיין בעזויבענהייט מיט דער נאַ־קעטער פרוי. איהרע הוילע ברוסט דריקען זיך צו זיינע קליי־דער, דער נאַקעטער האלז, — אַזאַ ווייסינקער, אזא דעליקאטער, — איז אויסגעשטרעקט. און עס ציהט איהם ; ס'איז ניט

.. נאָך איין פיערטעל שטונדע, .. האָט זשאק ארויסגע־ רערט אין דער הויף. .. ער איז שוין אַריבער דעם וואלד אין בעקור, ער איז שוין האלב וועג. אך, ווי לאנג דאָס געדויערט ! אומקאהרענדיג זיך צוריק צום פענסטער, האָט זשאק, ביים בעט, דערזעהען סעיועריע'ן אין איין העמד.

— או מיר זאָלען אַראָפגעהען מיט'ן לאָמפּ, — האָט זי ער־ קלעהרט, וואָלסטו גוט געקענט בעקוקען דאָס פּלאַץ, וואָלסט זיך אַוועקגעשטעלט, און איך וועל דיר וויזען, ווי איך עפען די טיהר, און ווי דו דארפסט דערלאנגען דעם קלאפּ.

ער איז אַבגעשפרונגען, ציטערענדיג.

— ניין, ניין ! קיין לאָמפּ.

— הער דאָך אויס : מיר וועלען גליק פארשטעלען די שיין. מיר מוזען דאָך וויסען, וואו מיר זיינען דאָ.

— ניין, ניין ! ליעג וואו דו ליענסט !

אָבער זי האָט איהם דאָס מאל נית געפאָלגט ; אין געגען־ טהיל, זי האָט זיך געלאָזט צוגעהען צו איהם מיט דעם אוגווידער־ שטענדליכען און דעספּאטישען שמייכעל פון דער פרוי, וועלכע וויסט איהר מאכט, וואָס די ליעבע שענקט איהר. אז זי וועט איהם נור ארומנעמען, וועט ער איהר נאָכגעבען, וועט ער טהון, ווי זי הייסט. און זי האָט וויטער נערעדט, מיט א לאסטשענדע שטימע, כדי איבער איהם צו געווינען.

— אך, מיין טהייערער, וואָס איז הוינט מיט דיר ? ס'קומט אויס, ווי דו שרעקסט זיך פאר מיר. אז איך וויל צוגעהען צו דיר, טרעטסטו אפּ פון מיר. און דו זאָלסט וויסען, ווי איך נויטיג זיך איצט, אין דער מינוט, אן דיר זיך אנצושפּאַרען, דיך צו פיהר־ לען לעבען מיר, אז מיר זיינען בעשטענדיג אויגם, אויף אימער און אימער, — הערסט !

און זי האָט איהם ענדליך צוגעשפּארט צום טיש. און ער האָט זיך שוין וויטער נית געקאָנט אַבטראָגען פון איהר, און ער האָט אויף איהר געקוקט אין דעם העלען שיין פון לאָמפּ. קיין מאל האָט ער זי פריהער נאָך נית געזעהען אזא ווי יעצט, — דאָס ארַאָפגעגליטשטע העמד, די האָאר פארקאמט ארויף זעהר הויף,

איז איהר נור ארויס פון קאָפּ, צוזאמען מיט די שרעקליכע אייני־צעלהייטן, וועלט זי ווידער רוהיג, און שמייכעלט, און איהר פּנים איז אונשולדיג, צערטליך, שטיל.

סעוועריגע האָט, דאכט זיך, גאנץ גוט געקענט זשאק'ן. דאָך האָט זי זיך איצט עפּיס פּארוואונדערט. ער האָט געהאט א שעהנעם, קיילעכדיגען קאָפּ, געקרייזעלטע האָאָר, זעהר שווארצע ווּאנסעם, שווארצע אויגן, מיט גאָלד־גלע פּינטעלאָך ארום דעם שווארצאפּעל; אָבער זיין אונטערשטער באק־בּיין האָט בּיי איהם ארויסגעסטארטשעט זעהר ווייט, ווי בּיי א חיה, און דאָס האָט איהם זעהר ניט געפּאסט, פּארבּיגעהענדיג לעבּען בּעט, האָט ער ווי גענגן זיין אייגענעם ווילען אויף איהר דאָך א קוק גענהוּ, און דער בליק אין זיינע אויגען האָט עפּיס א שיין געטהון ווי מיט עפּיס רויטעם, און ער איז מיט א מאָל מיט'ן גאנצען קערפּער אָב־געשפּרונגען צוריק. פּאר וואָס מיידט ער זי אויס? איז דאָס אפּשר דערפּאר, וואָס זיין מוטה פּארלאָזט איהם אויף דאָס מאָל?

שוין א צייט, זייט סעוועריגע פיהלט אין זיך עפּיס אן אונ־ערקלעהרליכען אינסטינקטיוון שרעק; ניט האבענדיג די מינ־דעסטע אידעע פון דעם געפּאהר, וואָס הענגט איצט שטענדיג אי־בער איהר, מיינט זי, אז דאָס הארץ זאָגט איהר, אז זי וועט זיך מיט זשאק'ן אין גיכען שיידען. און דאָ קומט איהר פּלוצים אָן די זיכערהייט, אז אויב ער וועט היינט אויף דעם מוטה ניט האָבען צו דערלאָנגען דעם קלאָפּ, וועט ער זי אוועקווארפען אין וועט שוין מעהר צוריק ניט קומען, און זי בעשלויסט בּיי זיך, אז ער מוז הרג'ענען, אז זי וויסט שוין וויי איהם אויסצוגעבען מוטה, אויב ער וועט אליין ניט קאָנען.

און וויידער פּליהט פּארבּיי נאָך א צוג, .. אן ענדלאָזער פּראכט־צוג, און די וואָגאָנעם קייקלען זיך אָהן א ענד און אָהן א סוף אין די דריקענדע שטילקייט פון דעם ציטער.

סעוועריגע האָט זיך אָנגעלעהנט אויף אן עלענבויגען און האָט געווארט אז דאָס קלאפּעריי פון דעם שטורם־ווינט זאָל זיך שוין אָבטראָגען פון דאנען ערגיץ וואו אין די פּארשלאָפּענע פעלדער.

ניט איבער זיינע אייגענע מוסקולען, וועלכע ווערען מיט א מאל ווי לימענע. און אום זיך ווידער א מאל ארויסצוגעבען מעהר מוטה, נעמט ער זיך ווידער ברענגען די ראיות, וואם ער האט שוין אזוי פיעל מאל איבערגעקייט: אז זיין אינטערעס פאר דערט דעם טויט פון דעם מאן, אז איהם שטעהט פאר א גליק אין אמעריקא, אז ער וועט קאנען נעמען די פרוי, וואם ער ליעבט.

און דאם ערגסטע דאבי איז איצט דאם, וואם זי, סעווערינע, ליעגט דא פאר איהם א האלב־נאקעטע, און ער וויסט שוין, אז ער וועט דאם מאל אויך ניט קאנען: ווייל ער פיהלט, אז ער איז שוין ניט ביי זיך אין די הענד, .. זיין אלטע קליפה האלט איהם ווידער. דער נסיון איז צו גרויס, .. דאם אפענע מעסער, די פרוי... און נעמען א מינוט שוין, ווי ער ראנגעלט זיך מיט זיך אליין. אבער ניין; דאם מאל איז ער ענטשלאסען, ער וועט דאם טהון; היינט וועט ער קאנען...

און זשאק וואלט אויף דעם מאן, שפאנענדיג איבער'ן צימער, פון דער טיהר צום פענסטער; און ער נעהט יעדעס מאל פארביי דאם בעט, און זויל אויף דעם אפילו א קוק ניט טהון.

סעווערינע ליעגט זיך אין בעט; ווי זיי האבען זיך עס אביסעל נעהאלטן און געליעבט אין די הייסע און פינסטערע שטונדען פון דער פערגאנגענער נאכט! זי ליעגט און ריהרט זיך ניט. דער קאפ ריהרט זיך ניט אויף דעם קישען. בלויז מיט די אויגען קוקט זי איהם נאך הין אין צוריק; זי שרעקט זיך אויף; זי האט אויך אנגסט, טאמער וועט ער היינט אויך ניט וואגען, .. היינטיגע נאכט אויך ניט... אך, צו מאכען אן ענד דערפון, אנציהונגען פון דאם נייי, .. זי האט מעהר ווי דאם ניט געוואלט אין דער אונבעוואוסטזינניגקייט פון איהר הארצען, וואם קאן ליעבען, און זיך איבערגעבען נור דעם מאן, וואם זי ליעבט, און האט קיין רחמנות זאגאר ניט פאר יענעם מאן, וועלכען זי האט קיין מאל ניט געוואלט. אז ער שטערט זיי, דארף מען פון איהם פטור ווערען, .. וואם קאן זיין נאך נאטירליכער? און זי, פארקעהרט, האט גאר בעדארפט זיך ברענגען ראיות, אז דער פארברעכען איז עקקעלהאפט; און גלייך ווי דאם בילד פון בלוט

נאָך אַ טריט, נאָך אַ טריט ; און ענדליך וועט ער, זשאק, זיך אַוועקשטעלען הינטער דער טיהר אין דעם אריינגאנג, און גלייך ווי יענער עפענט נור די טיהר, שטעקט ער איהם אריין דאָס מעסער אין האַלז.

סעווערינע, מיט דער קאָלדערע איבער די אקסעל, איז זיך אַלץ געבליבען אין בעט, מיט'ן פּנים אַרויף, און האָט אויף איהם נאָכגעקוקט מיט איהרע גרויסע אויגען, ווי ער געהט זיך הין און צוריק, און דאָס האָט זי איינגעשלעפערט, — די רעגעלמעסיג־קייט פון זיינע טריט, וואָס זיינען דאַכט זיך, געווען, ווי דער אָבקלאַנג פון די טריט פון דעם אנדערען, דאָרט, אין דער ווייטענס. — אַ טריט נאָך אַ טריט, אָהן אן אויפהער, אָהן אן אָבשטעל. און אז ער וועט שוין ענדליך אָנקומען, וועט זי אראָפּשפּרינגען פון בעט און וועט איהם געהען עפענען די טיהר, באָרפיס, אָהן אַ ליכט. „דו ביסט עס מיין פריינד? קום אַריין; איך האָב זיך שוין געלעגט". און ער וועט איהר אפילו קיין צייט ניט האָבען צו ענטפערן, — ער וועט ניעדערפאַלען אין דער פינסטער מיט א צושניטענעם האַלז.

און ווידער איז א צוג פארבייגעלאָפען ; דער געהט שוין קיין פּאַריז, און בעגעגענט זיך מיט'ן ערשטען דירעקט ביי קרואדע־מאָפּראַ, בלויז א פינף מינוט רייזע פון דאַנען, ערשט פינף מינוט, אַלזאָ! אַך, ווי לאַנג דאָס וועט נעהמען צו וואַרטען אַ גאַנצע האַלבע שעה. אין זשאַק'ן האָט ווידער גענומען צו טרייבען זיין בעדירפניס צו געהען, און ער איז געגאנגען פון איין עק צימער צום צווייטען. און ער האָט שוין געהאַלטען אין פרעגען זיך די בעאונרוהיגענדע פראגע, ווי אַלע מענער, וואָס זיינען אָבגעשוואכט פון עפּיס א נערווען־קראנקהייט : — וועט ער דאָס זיין בכח ?

זשאק האָט זיך שוין אין דעם פּונקט גוט געקענט, דאָס קומט שוין פאָר צום צעהנטען מאָל : .. צוערשט, די ענטשלאָסענהייט, די פאָלקאָמענע זיכערהייט, אַז ער וועט הרג'ענען... דערנאָך, פאַרקלעמט דאָס האַרץ, און עס נעמט איהם וואַרפען הענד און פיס. און דערנאָך זיין אָבהענטיגקייט ; ער האָט קיין דעה

זאלסט ניט דארפען אליין אלעם אויסשטעהען. איך וועל טהון וואס איך וועל אם בעסטען קאנען.

זשאק איז געשטאנען פאר'ן טיש; דא האט ער בעמערקט דאס מעסער, וואס רובא אליין האט שוין פריהער בענוצט, און וואס סעווערינע האט איצט דא אומיסטנע אוועקגעלעגט פאר זשאק'ן, אז ער זאל איהם איצט דערלאנגען. דאס אפענע קלינגעל האט געבליסטשעט אין דעם שיין פון'ם לאמפ. זשאק האט ענומען דאס מעסער, און עס בעטראכט. זי האט געשווינגען, אויף קוקענדיג אויף דעם קלינגעל. בשעת ער האט דאס נאך געהאט אין די הענד, איז קיין נוצען ניט געווען פון דעם צו רעדען. און זי האט ניט געזאגט א וואָרט, ביז ער האט ער צוריק אוועקגעלעגט אויף'ן טיש.

— ליעבינהער, זהכט, איך אייל דיך ניט; זאל זיין אן אנדערש מאל, אויב דו קאנסט ניט.

אבער זשאק האט געמאכט אן אונגעדולדיגע בעוועגונג; ער האט זיך איינגע'עקשן'ט.

— וואס מיינסטו בין איך דיר, — א פייגלינג? דאס מאל איז געענדיגט, שווער איך דיר!

אין דער מינוט, האט דאס הויז ענומען ציטערען אין דעם דונער פון א פארבייגעהענדען צוג, וועלבער איז פארבי וווי א בליץ, און אזוי נאהענט, אז ער איז, דאכט זיך, מיט דעם רויש פון די רעדער דורך געלאפען דאס צימער. זשאק האט צוגעגעבען:

— דאס איז זיין צוג. דירעקט פון פאריז. ער וועט אראפ אין בראנטען, און פון דארט אהער נעמט בלויז א האלבע שעה.

און ניט זשאק און ניט סעווערינע האט מעהר קיין וואָרט ניט געררעדט; זיי האבען לאנג געשווינגען. און זיי האבען זיך פארגעשטעלט רובא'ן, ווי ער קומט צו זיי איבער די שמאלע בטעזשקעס, אין דער פינסטערער נאכט. און זשאק האט מער כאניש, אויף ענומען נעהען איבער'ן צימער, גליך ווי ער וואלט עפים געווא'לט אויף אזא'ן אופן נאכצעהען יענעם'ס טריט, וואס ברענגען איהם בים'לאכווייז אלץ נאהענטער און נאהענטער.

געטהון נאָר נאקעט אום צו הרגענען אן אנדערען, — באר־שטעהסט ? מ'וואשט זיך דערנאָך ארום, און מ'האָט אויף זיך איין פארגליווערט טראָפען בלוט ניט... נו, זאָלסט זיך אויך בעסער אויסטהון, מיר זאָלען ביידע פון זיך ארָאפנעהמען די העמדער ?

מיט שרעק האָט זשאק אויף איהר געקוקט. אָבער זי איז זיך געווען אזוי שטיל, די אויגען קלאָהר ווי ביי א קליין מיי־דעלע, וואָס זאָרגט בלויז דאפיר, אז די זאָל זאָל אזוי געטהון ווערען, אז עס זאָל זיין דער בעסטער ערפאָלג. אזוי האָט זי איהם אויסגעזוהען, און ביים געדאנק, ווי זיי שטעהען עס ביידע אזוי נאקעט און ווערען בעשפריצט מיט דעם בלוט פון דעם ער־מארדעטען, האָט איהם ביז'ן מארק פון די ביינער אָנגעכאפט א ציטער, דער אלטער עקעלהאפטער ציטער.

— ניין, ניין !... ס'איז דאָך טאקי ווי ביי די ווילדע, לאָ־מיר איהם שוין פאר איין יוּעג, אויפעסען ? די האסט דאָך איהם זאָגאר אויף אזוי פיעל ?

סעוועריגע איז פלוצים געוואָרען פינסטער אין פנים. זשאק'ס פראגע האָט זי מיט א מאָל אוועקגעריסען פון די אויג־צעלהייטען פון דעם פלאָן און האָט איהר געוויעזען דעם שרעקלי־כען מארד אליין, און די טרערען האָבען זיך איהר געשטעלט אין די אויגען.

— שוין עטליכע מאָנאטען, אז איך לייד פון איהם זעהר פיעל, — איך קאָן איהם מעהר ניט ליעבען. הונדערט מאָל האָב איך דאָס דיר שוין געזאָגט : — כ'בין בעריט אויף אלעם, אויי־דער צו פערבלייבען מיט איהם נאָך א וואָך. אָבער ביזט נע־רעכט... ס'איז שרעקליך צו דערגעהען אזוי ווייט !... אונזער בעגעהר צו זיין גליקליך אין אייגעם דארף ווירקליך זיין שוין זעהר שטארק... בקיצור, מיר וועלען דאָס טהון אין דער פינס־טער ; דו וועסט שטעהען הינטער דער טיהר, און אזוי ווי איך עפען איהם און ער קומט נור אריין, וועסטו טהון ווי דו פאר־שטעהסט... און איך וועל דיר דאביי עפים קאָנען העלפען, אז דו

אבער זשאק האט אזש א ציטער געטאן ; דאס האט איהם אויפגערעגט.

— ניין, ניין ! טהו זיך אן... דו מוזט זיין אויך די ים ; דו טארסט אזוי ניט ארומגעהן.

סעווערינע האט זיך פארוואונדערט אזן האט געשמיי־כעלט.

— אבער פאר וואס, מיין טהייערער ? דו דארפסט זיך ניט בעאונרוהיגען ; איך פארזיכער דיך אז ס'איז מיר גארניט קאלט... נא, זעה, ווי היים איך בין !

און מיט א ליעבליכע בעווענונג האט זי זיך א לאז געטהון איהם ארומצונעמען מיט איהרע נאקעטע ארמס, פארריסענדיג ארויף איהר קיילעדיגען האלז, וואס האט זיך אויפגערעקט, ווייל דאס העמד האט זיך איהר אראפגערוקט פון איין אקסל. אבער ער האט זיך צוריקגעציגען, ווערענדיג נאך מעהר אויפגערעגט, אין סעווערינע האט מילד צו איהם געזאגט : —

— נו, בייזער זיך ניט ; איך גראב זיך גלייך איין אין בעט. זיי רוהיג, איך ווע'ל זיך ניט פארקיהלען.

און, ווירקליך, אז סעווערינע האט זיך צוריק אריינגעלעגט אין בעט און האט זיך די קאלדערע ארויפגעשלעפט ביז'ן האלז, איז ער, דאכט זיך, טאקי געווארען רוהיגער. דערצו נאך, האט זי וויטער גערעדט אלץ מיט איהר רוהיגען טאן ; זי האט איהם ערקלעהרט, ווי זי האט זיך דאס אויסגעארבייט איהר פלאן אין קאפ.

— אז ער וועט אנקלאפען, ווע'ל איך איהם געהען עפענען. פון אנפאנג האב איך נערעכענט איך זא'ל איהם ארויפפיהרען אהער, און דו וועסט אויף איהם ווארטען ; אבער ס'וואלט דאך דערנאך געווען שווער איהם אראפצונארען צוריק אהער ; און אין דעם צימער איז דא א פארקעט, און דער אריינגאנג איז נע־פלאסטערט, און מיך וואלט לייכט געווען אויסצורוואשען, אויב ס'וואלט פארפלעקט געווארען מיט בלוט... און זאגאר, אז איך האב זיך נאר וואס אויסגעטהון, האב איך זיך דערמאנט אן א ראמאן, וואס איך האב געלעזען פון א מאן, וואס האט זיך אויס־

איז צוגעקומען צו דעם איינזאמען הויז, וואָס שטעהט אביסעל אָן א זייט פון דער באהן־ליניע, פאַרלאָזען און טרויעריג.

ס'איז געווען זעהר א פינסטערע נאכט ; קיין שיין האָט זיך ניט געמערקט אונטער די זאָרגפעלטיג צוגעמאכטע לאָדען. און עס האָט איהם ווידער א מאָל פאַרקלעמט דאָס האַרץ מיט טרויער, גלייך ווי עס וואָלט איהם געוואַהרנט פון דעם אונגליק, וואָס ווארט דאָ אויף איהם.

לויט ווי ער האָט אָבגעמאכט מיט סעווערינע'ן, האָט ער דריי קליינע שטיינדעלאך ארויפגעוואָרפען צום לאָדען פון דעם רוי־טען צימער ; און באַלד נאָך דעם איז ער אוועק צום הינטער־גאַנג פון דעם הויז, וואו עס האָט זיך, ענדליך, זעהר שטיל גע־עפענט א טיהר, ער איז אריין : די טיהר האָט ער צוגעמאכט הינטער זיך ; און ער האָט זיך מיט שטילע, פאָרזיכטיגע טריט געלאָזט געהן נאָך סעווערינע'ן אויף די טרעפּ, אָנטאַפּענדיג דעם וועג.

אין צימער, ביי דער שיין פון דעם גרויסען לאָמפּ, אויף'ן ברעג טיש, האָט ער בעמערקט, אז דאָס בעט איז שוין געווען צו־קנייטשט ; סעווערינע איז שוין געווען אויסגעטהון, איהרע קליידער אויף א שטוהל, און זי אַליין, אין נאַכט־העמד, באָרפיס, פאַרקעמט ווי פיר'ן שלאָף, איהרע געדיכטע האָאָר פאַרצויגען אַרויף, גאַנץ הויך, אַרויסשטעלענדיג איהר נאקעטען האַלז. און ער איז געבליבען שטעהען פון פאַרוואונדערונג.

— ווי ? ביזט גאָר געגאנגען שלאָפען ?

— געוויס ; אזוי איז פיעל בעסער... מיר איז דאָס עבען אַריין אין קאָפּ. אַז ער, פאַרשטעהסטו, וועט אָנקומען און איך וועל אַזאַ פאַרשלעפערטע אראָפּגעהען איהם עפענען, וועט ער קיין שום חשד ניט קאָנען האָבען, איך וועל איהם זאָגען, אז כ'האָב שטאַרקע קאָפּשמערצען. מיזאַר ווייסט שוין, אז איך לייד זעהר. און דערנאָך, וועל איך קאָנען זאָגען, אז איך בין זאָגאַר פון דעם צימער ניט ארויסגעגאנגען, אז מען וועט איהם מאָרגען אין דער פריה געפינען, — דו ווייסט, — אויף דער ליניע.

ס'איז שוין בעשלאסען ; היינט ביי נאכט הרג'עט ער איהם, וועז די שעהנע זון וועט פארגעהען.

דעם טאג איז אלעם צוגענאנגען, ווי זשאק און סעווערינע האבען געפלאנעווען.

פאר פריהשטיק נאך האט זי אוועקגעשיקט מיזאר'ן קיין בארענטען קלאפען א דעפעשע צו רובא'ן. און ארום דריי א זייגער האט זשאק, וועז קאביש איז געווען דערביי, זיך גענומען אפען פערטיג מאכען אין וועג אריין. און אז ער האט זיך שוין אוועקגעלאזט קיין בארענטען, וואו ער האט געזאלט נעמען דעם צוג פיער אוהר פיערצעהן, איז דער שטיין־ברעכער מיט איהם מיטגענאנגען ; טהון האט ער ניט געהאט וואס, און איהם האט זיך עפים נעגלוסט צו זיין נאהענטער צו זשאק'ן, פיהלענדיג אז לעבען איהר גלייבטען איז ער זוי עפים נאהענטער צו איהר אליין.

אין רואן איז זשאק אנגעקומען צוואנציג מינוט פאר פינף; ער איז אראפגעקראכען, און האט זיך אבגעשטעלט אין א גאסט־הויז, לעבען וואקזאל, ביי זייגע א בעקאנטע, א פרוי מיט איהם פון אירן פראווינץ. און ער האט גלייך געזומען דערצעהלען, אז מארגען וויל ער דא פארברענגען מיט זייגע חברים, איידער ער פאהרט ארוים קיין פאריז וויידער זיך נעמען צו דער ארבייט, אבער דערווייל איז ער זעהר מיעד, — ער האט א פנים איבערשעצט זייגע כחות ; און זעקס א זייגער איז ער אוועק זיך צולעגען אין זיין צימער, וואס ער האט זיך אבגעקליבען אויף'ן ערשטען עטאזש, מיט א פענסטערעל, וואס געהט ארוים אין א קליין, וויסט גאסעל.

צעהן מינוט נאך דעם איז ער שוין געווען אויף'ן וועג קיין קרואי־דע־מאפרא. ער איז ארויסגעשפרונגען פון פענסטער ; קיי־נער האט איהם ניט געזעהען ; און ער האט ניט פארגעסען גוט צו צומאכען דעם לאדען, אזוי אז ער זאל דערנאך קאנען בשתיקה אריינקריעכען צוריק.

און ס'איז ערשט געווען א פיערטעל אויף צעהן, וועז זשאק

קייט, אין זיי האָבען זיך ארומגענומען מיט אַלץ שטייגענדע ליי־דענשאפט ; פלוצים איז סעווערינע געווארען אבהענטיג.

— הערסט ? און מיט וואָס פיר אן אויסרעד קאָן איך איהם ארויסרופען אהער ? ער קאָן דאָך ערשט ארויספאָהרען ניט פריהער ווי אכט א זייגער אין אבענד, נאָך דער ארבייט, אזן אָנקומען אהער קאָן ער ערשט ארום צעהן, — נאָך בעסער אזוי... שא, מיזאָר האָט מיר דערצעהלט וועגען א קונה פאר'ן הויז, — ער דארף דאָ זיין איבערמארגען אין דער פריה ! זעהר גוט ! וועל איך, ווי איך שטעה נור אויף, טעלעגראפירען מיין מאן, אז ער מוז דאָ נויטווענדיג זיין. וועט ער קומען מארגען ביי נאכט. און דו פאהרסט אוועק מארגען נאָך מיטאג, און דו וועסט זיך קאָנען אימקעהרען איידער ער קומט אָן, ס'וועט זיין נאכט, קיין לבנה אויף ניט, און אונז וועט קיין זאָך ניט שטערען.. ס'וועט זיין ריכטיג אויף א האָאר.

— יא, פאלקאָמען ריכטיג.

און איצט האָבען זיי זיך געהאלט און גענליעבט, שיער פארמאטערט צו ווערען אויף טויט. און אז זיי זיינען ענדליך אנשלאָפען געוואָרען, אין דער שטילקייט, אומגעארמט, האָט שוין געגומען טאָגען, אבווהל ס'איז נאָך ניט געוואָרען ליכטיג; אבער די פינסטערקייט, וואָס האָט בעדעקט די פארליעבטע ווי מיט א שווארצען מאנטעל, האָט שוין אָנגעהויבען וויים צו ווערען.

ביז צעהן אין דער פריה איז ער געשלאָפען ווי א גע'הרג'ע־טער, ניט זעהענדיג קיין חלומות ; און אז ער האָט געעפענט די אויגען, איז ער שוין געווען אייגער אליין : זי האָט זיך שוין גע־האלטען אין אָנטהון אין איהר צימער פון יענער זייט קאָרידאָ־רעל. זייען פון קלאָהרע זונענשיין זיינען אריין דורך'ן פענס־טער, האָבען ווי מיט פלאָמען בעגאָסען דעם רויטען פארהאנג ביים בעט, דעם רויטען אנצוג אויף די וועגט, און דאָס נאנצע רויטע צימער ; און דאָס הויז האָט געציטערט אין דעם דונער פון א פארביי־געהענדען צוג. מסתמא האָט דאָס טאקי דער צוג איהם אויפגעוועקט. ווי פארבלענדעט האָט זשאק געקוקט אויף דער זון, אויף די רויטע שטראָהמען שיין, און ער האָט זיך דערמאָנט:

האלז אויף דער רעלסע, אזוי אז דער ערשטער, אנקומענדער צוג האקט איהם אפ דעם קאפ. און דערנאך זאל מען זוכען, אז ער איז אין גאנצען צוקוועטשט, — קיין וואונד, גארניט !... גוט, אה ?

— יא, גוט ; זעהר גוט אזוי.

און זיי זיינען ביידע געוואָרען מונטערער, און זי איז געווא־רען כמעט פרעהליך און שטאלץ דארויף, וואם זי האט די ערשטע דאם אויסגעטראכט. זי האט אבער א ציטער געטהון וועז זשאק האט זי מיט נאך מעהר ליעבשאפט ארומגענומען.

— ניין, לאז מיך ; ווארט אויס אביסעל... וויסטו, מיין טייערער, אז איך בעטראכט דאס ענויער, איז דאך דאם ניט אלץ ריכטיג. אז דו זאלסט דא מיט מיר וויטער פארבלייבען, וועט דאך די זעלבסטמארד אידעע עפעס ניט גוט אויסזעהן. דו מיזט אוועקפאהרען. הער מיך אויס. דו פאהרסט מארגען אוועק, אזוי אפען, אז דיך זאלען זעהען אי מיזאר, אי קאביש, אז מ'זאל גוט וויסען, אז דו ביזט אוועקגעפאהרען. דו וועסט נעמען דעם צוג קיין בראנטען, און וועסט אראפקריכען אין רואן, — וועסט שוין געפינען עפעס אן אויסרעה. און דערנאך, אז ס'וועט ווערען נאכט, וועסטו זיך אומקעהרען ; איך וועל דיר עפענען די היב־טערשטע טיהר. ס'איז בלויז א פיער לייגעם וויט, און די קאנסט זיין צוריק אין וועניגער, ווי אין דריי שטונדען... אין אימצט איז שוין דאכט זיך, אלעם ריכטיג. און ס'קאן געטהון ווערען, אויב דו זאלסט נור וועלען.

— יא, כ'וועל עם טהון, — וועסט זעהען.

און ער אליין האט איצט אויף געקלעהרט ; ער האט זיי שוין מעהר ניט געקושט, און איז געווען רוהיג.

און ס'איז ווידער א מאל געווען שטיל ; און זיי זיינען זיך אזוי געלעגען, ארומגענומען, ניט ריהרענדיג זיך, ווי אייב־געטיפט אין זייער פלאן וואם צו טהון, וועלכער איז שוין איצט געווען אבגעמאכט, בעשלאסען איין מאל פאר אלע מאל. בים־לעצווייז זיינען זיי ווידער געקומען צו זיך פון זייער פארטראכט־

מיר שפּעטער זעהן... און דו וועסט איהם אָפּווארטען ; דו וועסט זיך בעהאלטען, אה ? און אלעס קאָן דאָ נאָך צוגעהען ווי געוואונשען, — קיינער וועט דאָ ניט שטערען... אזוי וועט טאקי זיין גוט, אה ?

אלץ קושענדיג זי, פון׳ם מויל ביז׳ן נערגעלע, האָט ער זיך בעגינגט בלויז צו ענטפערען שטיל :

— יא, יא.

אָבער זי, שטאַרק פּאַרטראכט, האָט איבערגעקלעהרט יעדעס פּיצעלע. און ווי דער פּלאן האָט זיך פונאנדערגעארבייט ביי איהר אין קאָפּ, האָט זי איבערגערעכענט יעדע אייגצעלהייט אין דאָס אויסגעבעסערט.

— און דאָך, מיין טהייערער, וואָלט עס געווען זעהר נאריש פון אונז, זיך ניט צו פּאַרזאָרגען אויף יעדען פּאל ; און אויב אונז דאַרף אויסקומען ארעסטירט צ וועדען גלייך אויף מאָרגען, וויל איך שוין בעסער זיין ווי מיר זיינען איצט... וווייסטו, איך האָב ערגיץ געלעזען, כ׳גלעדענק שוין ניט וואו, — מסתמא אין א ראָמאן, — אז ס׳איז בעסער, וועז עס זעהט אוים ווי זעלבסט־מאָרד... און ער זעהט אוים אזוי מאָדנע די לעצטע צייט, אזוי פּאַרטראכט און פּארפינסטערט, אז קיינעם וועט דאָס ניט פּאַר־וואונדערען, — מ׳וועט באלד פּארשטעהען, אז ער איז אהער געקומען דאָ זיך נעמען דאָס לעבען... אָבער מ׳דארף עס אזוי אויסארבייטען, אויסגעפינען עפּים אזא וועג, אז אלע זאָלען גלייך אננעמען די אידעע פון זעלבסט־מאָרד... ווי זאָגסטו ?

— גאווים : זיבער.

און זי האָט ווייטער געטראכט ; עס האָט זי נעשטיקט, וויל זשאק, קושענדיג זי, האָט אין זיך אריינגעצויגען איהר גערגעלע.

— אה ? עפּים אזויגס, וואָס זאל ניט איבערלאָזען קיינע סימנים... שא, כ׳האָב אן אידעע ! אז, עס זאל איהם, א שטייגער, טרעפען אין האלז, וואָלט אונז ניט מעהר איבערגע־בליבען ווי איהם צו נעהמען און אויעקלעגען אויף דער באהן־ליניע, — פּארשטעהסט ? מיר וועלען איהם אוועקלעגען מיט׳ן

— איך האָב ניט געקאָנט, — האָט ער אויסגעמורמלט, — אָבער איך וויל קאָנען, האָב איך דיר דען ניט פארשפראָכען ?

זי האָט פראָטעסטירט, אָבער שוואכלעך.

— ניין ; פארשפרעך מיר בעסער ניט, כ'בעט דיך... מיר ווערען דערנאָך קראנק, וועז דיר פעהלט דער מוטה... און ס'איז ווירקליך זעהר שרעקליך ; מ'דארף ניט ; ניין, ניין ! מען דארף ניט.

— אך, דו ווייסט שוין גאָר גוט, אז אין נעגענטהייל, מ'דארף יאָ. און טאקי ווייל מ'דארף, וועל איך געפינען דעם כח דערצו... כ'האָב מיט דיר נעווואלט רעדען דערפון, און מיר ווילען טאקי נאָך רעדען דערפון, ווייל מיר זיינען דאָ אליין און קאָנען אין דער פינסטער זאָגאָר אליין ניט זעהן די ריכטיגע בעדייטונג פון אונזערע ווערטער.

און סעווערינע האָט אָבגעזיפצט, און האָט, אפילו שוין מיט א שווער הארץ, זיך דאָך נעלאָזט איבערredען, און דאָס הארץ האָט ביי איהר געקלאפט אזוי שטארק, אז ער האָט יעדען קלאָפ נעפיהלט אויף זיין אייגענע ברוסט.

— אה ! מיין גאָט ! אז ס'האָט נאָך ניט געהאלטען דאָ ביי, האָב איך דאָס אזוי שטארק געווינשט... און איצט, אז עס ווערט טאקי ערנסט, געהט מיר אויס דער כח.

אין זיי זיינען ווידער אנישווינגען געוואָרען. און כ'איז ווידער געוואָרען שטיל אינטער דעם שווערען דרוק פון זייער בעשלוס. ארום זיך האָבען זיי נעפיהלט די פארוואָרפענקייט, די ווייסטענייס פון דער ווילדער נעגענד. כ'איז זיי געוואָרען היים ; זייערע קערפערס, אייגער אינגעוויקעלט אין דעם אנדערען, זיינען געווען פייכט, ווי צוזאמענגעשמאלצען.

און ער האָט זי ווייטער געהאלטן און געקושט ; און אז ער האָט איהר א קוש געטהון אין העלזעל, האָט זי ווידער א מאל גענומען רעדען מיט איהר שטיל קיל'כעל :

— ס'וואָלט געווען גוט, אז ער זאל קומען אהער.... יא, איך קאָן איהם אָנשרייבען, ער זאל קומען. כ'וועל אויסטראכטען צו וואָס. דערווייל ווייס איך נאָך אליין ניט. דאָס וועלען

— זאג מיר, מיין טהייערער, באר וואס האָב איך עפּעס אזוי מורא ? אפשר, וויסטו פון עפּעס, וואס בעט מיין טויט ?

— ניין, ניין ! זיי רוהיג. האָסט ניט פּאר וואס זיך צו שרעקען.

— אָבער עס ציטערט אין מיר יעדער אבר, מאָמענטנווייז. איבער מיר העננט עפּעס א שטענדיגע סכנה ; איך זעה דאָס ניט, אָבער איך פּיהל עס זעהט גוט... טאקי פּאר וואס האָב איך אזוי מורא ?

— ניין, ניין ! האָב קיין מורא ניט... איך ליעב דיך, איך וועל קיינעם ניט דערלאָזען דיר עפּעס שלעכטס טהון... זעה, ווי גוט דאָס איז, — זיך ארומצונעהמען, אזוי, אזוי !

איין מאָמענט איז געווען שטיל, א מחיה.

— אך, מיין געליעבטער, — האָט זי פּאַרטגעזעצט מיט איהר לאָסטשענדען שטילען טאָן, — ווי פיעל נאָך אין נאָך אזוינע נעבט וואָלטען מיר עס אזוי געקאָנט פּאַרבערגען, ווי איין מענש... וויסטו, מיר וואָלטען פּאַרקויפט דאָס הויז, און וואָלטען אוועק מיט אונזער פּאַרמעגען און וואָלטען צוגעשטאנען צו דיין פּרייַנד אין אמעריקא, וועלכער ווארט נאָך אלץ אויף דיר... קיין טאָג נעהט ניט אוועק, אז איך זאָל ניט טראכטען דערפון. וועז איך לעג זיך נור צו... און אלע אבענדען וואָלטען געווען ווי דער אבענד הייַנט. דו וואָלסט מיך ארומגענומען, איך וואָלט געווען דיינס, און מיר וואָלטען זיך אזוי נעשלאָפען אייַנער בייַם אַנדערען אין די ארמס... אָבער דו קאָנסט עס ניט, — איך וויים, איך וויים. און אז איך רעד דערפון, איז ניט וויל איך וויל דיר פּאַרשאפען שמערצען, נור וויל דאָס קומט מיר פון'ם האַרצען, נאָר אָהן מיין וויליען.

און פּלוצים האָט זשאק'ן ווידער אַנגעכאפט דער בעשלוס, וועלכען ער האָט זיך שוין אזוי אפט נעמאכט : — ער וועט הרג'ענען רובא'ן, כדי זי ניט צו הרג'ענען. און אויך דאָס מאָל, ווי אלע מאָל, האָט ער באמת נעמיינט, אז ער האָט דערצו נעוג ווילענס־קראפט, און איז פעסט.

צוואונגען זיך נאָך מעהר צו צוטולען צו דער ברוסט פון דעם מאַן, וואָס זאָל זי בעשיצען. און מיט איהר לייכטען אטהעם האָט זי איהם פאַרטרויעט איהר נשמה.

— אָה, מיין טהייערער, ווען דו וואָלסט נור געקאָנט, ווי גליקליך מיר וואָלטען געווען, דאָרט אין אמעריקא !... ניין, ניין ! איך בעט דיך שוין מעהר ניט דאָס צו טהון, וואָס דו קאָנסט ניט טהון ; בלויז ס'טהוט מיר נור אזוי באנג נאָך אונזער זיסען חלום !... אך, איך האָב מורא ! עפּיס שרעקט מיך איצט ! איך ווייס אַליין ניט וואָס, נור מיר דוכט זיך, אַז עפּיס וויל מיר נעמען דאָס לעבען. בלויז אַ קינדעריי, — גאנץ זיכער ; אָבער יעדע ווייל קוק איך זיך אום, גלייך ווי אימיצער שטעהט דאָ איבער מיר און וויל מיר דערלאנגען אין קאָפּ... און א חוץ דיר, מיין ליעבער, האָב איך קיינעם ניט, וואָס זאָל מיך פאַרטהיידיגען. מיין גאַנצע פרייד איז איצט אין דיר ; נור צוליעב דיר וויל איך לעבען.

ניט ענטפערענדיג א וואָרט, דריקט ער זי צו זיך נאָך מעהר, ווי ער וואָלט דערמיט געוואָלט אויסזאָגען אלעס דאָס, וואָס ער האָט פאַרשוויגען : — זיינע געפיהלען, זיין אויפריכטיגע וואונש צו זיין גוט צו איהר, און די פייערדיגע ליעבע, וואָס ער פיהלט נאָך אימער צו איהר. און דאָך ערשט דעם אבענד האָט ער זי נאָך געוואָלט הרג'ענען ; וואָלט זי זיך צום גליק ניט געווען אַ קעהר געטהון און פאַרלאָשען דעם לאָמפּ, וואָלט ער זי געווען דערוואָרגען, — דאָס איז שוין זיכער. ער וועט זיך שוין קיין מאָל ניט אויסהיילען ; די קליפּה זיינע קומט איהם אָן גאָר אונערוואַרטעט, און ער קאָן ניט אויסגעפונען די אורזאכע, — ער קאָן דאָס ניט פאַרשטעהען. ווי, צום ביישפּיעל, היינט, ווען עס האָט זיך גאָר ארויסגעוויזען, אז זי איז איהם טריי, און איהר ליעבע איז נאָך הערצליכער, ליידענשאַפטליכער. און אפשר טאקי וואָס מעהר זי ליעבט איהם, אלץ מעהר וויל ער זי האָבען, וויל ער זי עפּיס איינשלינגען, פאַרניכטען, אין די שרעקליכע פינסטערניש פון זיין מאנסבילשען עגאָאיזמוס ? ער וויל זי, ווי די ערד וויל זי האָבען, — אַ טויטע !

וועל זיך פֿאַרזוכען אין ווינקעלע אבי דיר ניט צו שטערען. און פֿאַרגעס אויך ניט, ס׳איז דאָך אונזער לעצטע נאכט... דאָ, אין דעם הויז, זיינען מיר ווי אויף עק וועלט. הער אליין, קיין לעבעדיגער נפש, קיין אטהעס; און קיינער וועט ניט קומען; מיר זיינען דאָ אליין, אזוי אבסאָלוט אליין, אז קיין מענש וועט ניט ווייסען, וועו מיר זאָלען אפילו אויסגעהען איינער ביים אנדערען אין די אַרמס.

אין דעם שרעקליכען הורשט זי צו האָבען, אויסער זיך פין איהרע לאָסקעס, האָט שוין זשאק, ניט האָבענדיג קיין אנדער וואָפע אונטער די הענד, זיך געהאט א לאָז געטהון צו איהר זי צו דערוועהרען פֿשוט מיט די הויל פינגער; אָבער זי האָט זיך פֿלוצים, פון זיך אליין, בלויז אוים געוואָהנהייט, א קעהר געטרון און האָט אויסגעלאָשען דעם לאָמפּ, און ער האָט זי בלויז ארומגענומען און צוגעטראָגען צום בעט. זיי זיינען נענאנגען שלאָפֿען.

דאָס איז געווען איינע פון די לייִדענשאפטליכסטע מאָמענטען פון זייער לעבע, דער בעסטער, דער אינצעלנער מאָמענט, וועו זיי האָבען ווירקליך געפיהלט, אז זיי זיינען געווארען אייִנס, לייב און לעבען. און דאָס נלייך האָט זיי ווי צערשיטערט, האָט זיי אזוי אויסגעמאטערט, אז זיי האָבען זיך אליין כמעט שוין מעהר ניט געפיהלט; זיי האָבען פון דעסטוועגען ניט געקאָנט איינשלאָפֿען, און זיי האָבען בלויז גערוהט זיך אומארמענדיג. אין פונקט ווי יענע נאכט אין פּאריז, וועו זי האָט זיך איהם מודה געווען, ביי מומע וויקטאָריע אין צימער, האָט ער אויך איצט בלויז געהערט און געשוויגען, און זי, מיט׳ן מויל לעבען זיין אויער, האָט איהם זעהר שטיל געהאלטען אין איין דערצעהלען אָהן ענד...

אפשר האָט זי גאָר היינט ביי נאכט, אייִדער זי האָט אויסגעלאָשען דעם לאָמפּ, דערפיהלט דעם מלאך־המות הינטער׳ן רוקען? כעווערינע פלעגט תמיד זיין פּ־עהלזיך, און זאָרגלאָז אין די ארמס פון איהר געליעבטען, אָבוואָהל איבער איהר איז געהאנגען דער טויט. אָבער דיינט האָט זי עפעס א ציטער געטהון, ווי פון קעלט, און עפּים אן אונערקלערליכער שרעק האָט זי ע־

היטעלשער פארנעניגען... איך ליעב נור דיך; איך קאן שוין נאר קיין אנדערען, א חוץ דיר, ניט ליעבען!

זי האט אויסגעשטרעקט די ארמס אום איהם צוציהען, צו־דריקען צו זיך, אוועקצולעגען דעם קאפ ביי איהם אויפ'ן אקסעל, מיט איהרע ליפען צו בעריהרען זיין מויל. אבער ער האט זי אנ־געכאפט פאר די הענט און זי אבגעהאלטען. ער איז נעווען א צו־שראקענער, אויסער זיך, — זיין שרעקליכע חולאת איז איהם וויעדער אריין אין הארצען, האט איהם, ווי דאם בלוט, געהאקט אין מח. ס'האט איהם געקלונגען ווי מיט האמערם, געשריען מיט קולות ווי פון טויזענדער מענשען, פונקט ווי אין די ערגסטע צייטען פון זיין קראנקהייט. שוין א צייט, זייט ער קאן זיך מיט איהר ניט צונויפקומען אין מיטען העלען טאג, אדער זאגאר ביים שיין פון א ליכט, אוים מורא ער זאל פון זינען ניט ארפֿ, קו־קענדיג אויף איהר. און אין שטוב האט איצט געברענט א לאמפ, וואס האט זיי ביידען גוט בעלויכטען. און ער האט עס געציטערט אזוי און איז אזוי געווארען אויסער זיך נור דערפאר, וואס ער האט דערזעהען איהר וויסען קיילעבדינען נארגעלע אונטער דעם צושפיעלעטען קאלנער פון איהר הויז־קלייד.

בעטענר און לוידענשאפטליך האט זי פארטגעזעצט:

— אונז איז פארשפארט די וועלט, — וואס קאן מען טהון? פון דיר ערווארט איך שוין נאר ניט, קיין נייעס ניט, און איך וויים, אז דער מארגען יוועט אונז מיטברענגען שטענדיג די זעלבע לוידען און שמערצען, — אבער וואס קאן איך טהון? מיר בלייבט נור איינס: — אזוי אויסצולעבען דאס לעבען, צו לוידען צו־זאמען מיט דיר. מיר וועלען זיך באלד אומקעהרען קיין האווי, — זאל זיך דאס לעבען געהען, ווי עס ווייל זיך, אבי דו זאלסט זיין מיינער, אפילו ווען נור אויף איין שטונדע פון צייט צו צייט. דרויי נעכט שוין ווי איך שלאף ניט. און איך פלאג זיך אין מיין צימער, אויף יענער זייט קארריידארעל, און עס ציהט מיך צו דיר. און דו האסט אזוינע שמערצען, האסט מיר אויסגעזעהען עפים אזוי שטרענג, אז איך האב ניט געוואגט... אבער. הער, זאל זיין היינט. דו וועסט זעהען ווי איך וועל זיין שטיל, איך

פאַלען אַ הענטשקע, אַ טיכעלע, — ער טראָגט זיי זיך אַוועק אין זיין נאָרע אין וואַלד, ווי עפּעס רעכטס... אָבער, דו מיינסט דאָך ניט, אַז איך בין אים שטאַנד זיך אָבצגעבען צ אַזאַ ווילדען. ער איז צו גראָביאַנסקי; איך האָב פאַר איהם מורא. און אַ חוץ דעם פאָדערט ער נאָר ניט... ניין, ניין די אַלע ווילדע חיות זיינען אָפט אַזוינע שטילינקע, און זיי וועלען בעסער שטאַרבען פון ליעבע, איידער צושטעהן צו דיר. דו מענסט מיך אויף אַ גאַנצען מאָנאַט איבערלאָזען אויף זיין השגחה, און ער וועט מיך ניט אָנריהרען אפילו מיט די שפּיץ פינגער, ווי ער האָט קיין מאָל ניט אָנגעריהרט די אָרימע לואיזעט, — בין איך דיר ערב.

ביי דיעזער עראינערונג, זיינען זיי אַנטשוויגען געוואָרען, זיי האָבען זיך אָנגעקוקט מיט אַ בליק, און די פערגאַנגענהייט האָט זיך זיי ווידער פאָרגעשטעלט: ווי זיי האָבען זיך צום ערשטען מאָל געטראָפען ביים אונטערזוכונגס ריכטער אין רואַן: דערנאָך זייער ערשטע רייזע קיין פּאַריז, — אַזאַ מחיה'דינע: זייער ליעבע, זייער לעבען אין האַוור, און אַלעס, אַלעס, אי דאָס גוטע אי דאָס שרעקליכע. און סעווערינע איז צו צו זשאַק'ן, און אַזוי נאָהענט, אַז ער האָט דערפיהלט די יואַרעמקייט פון איהר אָטהעם.

— ניין, ניין! מיט דעם נאָך וועניגער ווי מיט יענעם. מיט קיינעם ניט, — הערסט, — ווייל איך קאָן ניט... ווילסט אפשר וויסען פאַר וואָס? אָה, ענדליך, פאַרשטעה איך עס שוין; איך בין זיכער, איך האָב ניט קיין טעות: — דאָס איז דערפאַר, וואָס דו האָסט מיך אין גאַנצען ציגענומען. קיין אַנדער וואָרט איז ניטאָ דאַפיר: — יא, צוגענומען, ווי מען נעמט עפּעס צו מיט ביידע הענט, און מ'טראָגט עס אַוועק און מ'בענוצט זיך דערמיט יעדע מינוט, ווי מיט עפּעס אַן אייגענע זאַך. פריהער, פאַר דיר, בין איך קיינעמ'ס ניט געווען. און איצט בין איך דיינע, און וועל בלייבען דיינע, אפילו דו זאָלסט שוין אַליין ניט וועלען, אפילו איך זאָל שוין אַליין ניט וועלען.... איך קאָן דאָס דיר גאָרניט ערקלערען! עפּעס האָבען מיר זיך אַזוי צוזאַמענגעטראָפען! מיט אַנדערע שרעקט דאָס מיך, עקעלט דאָס מיך זאָנאַר. אָבער מיט דיר... דו האָסט מיר געגעבען די יועלט צו זעהן, — אַ וואַהרער

קאָנען זיך אָבגעבען צו אַ מאַנספּערזאָן, ווען זי בערעכענט זיך גוט און זעהט איין, אַז זי האָט דאַביי יא אַן אינטערעס. איך אַליין פלעג זיך פריהער וועניג וואָס קימערען דערפון, און מיר איז ניט שווער געווען נאָכצוגעבען זיך אייך, — איך מיין, אָנצו־טהון דעם פארגעניגען מיין מאַן און דיר, ווען איך האָב געזע־הען, ווי שטאַרק איהר ליעבט מיך. אָבער אַזוי איז עס: דאָס מאָל האָב איך ניט געקאָנט. ער האָט מיר געקושט די הענט, — אפילו ניט די ליפּען, שווער איך דיר. און פון איצט אָן וועט ער אויף מיר וואַרטען אין פאַריז, ווייל ער האָט אַזוי שטאַרק געליטען, אַז איך האָב קיין האַרץ ניט געהאַט איהם צו רויבען יעדע האָפענונג.

סעווערינע האָט ניט געהאַט קיין טעות; זשאַק האָט איהר געגלויבט; ער האָט געזעהען אַז זי זאָגט קיין ליגען ניט, און עס האָט איהם אָנגעכאַפּט אַן אַנגסט פון די שרעקענדע פער־לעגענהייט פון זיין שטייגענדען בעגעהר, ווען ער איז איצט דאָ מיט איהר איינער אַליין אין אַ פערשלאָסען הויז, ווייט פון דער וועלט, פאַרצעהרט פון די פלאַמען פון זייער ליידענשאַפט. און ער האָט זיך געוואָלט ווי אויסניכטערן און דערפאר האָט ער עס אויסגעשריען:

— נו, און יענער, דער צווייטער? דו האָסט דאָך נאָך אַ צווייטען, דעם קאַביש!

מיט אַ האַסטיגער בעוועגנג האָט זי זיך וויעדער געשטעלט אַנטקעגען.

— אַה, דאָס האָסטו אויך בעמערקט, דאָס ווייסטו אויך... יא, דאָס איז אויך אמת. ס'איז נאָך דאָ אַ צווייטער... וואָס טהוט זיך דאָ מיט זיי, פאַרשטעה איך ניט. דער קאַביש האָט מיר קיין מאָל קיין איין וואָרט אפילו ניט געזאָגט. אָבער איך זעה שוין גאַנץ גוט, ווי ער ברעכט זיך די הענט, ווען מיר נעהמען זיך אַרום, אַז ער הערט מיך דיר זאָגען „דו", געהט ער אַוועק אין אַ ווינקעל און וויינט. און אַחוץ דעם בע'גנב'עט ער מיך פּשוט; ער נעהמט ביי מיר צו קלייניגקייטען; עס ווערען ביי מיר פאר־

מיר נאָך, דער יונגער מאן. ער האָט געוואוסט, אז איך בין דיינע און ער האָט געמיינט, אז מיר וועט זיין לייכט אמאָל צו ווערען זיינע אויך. און אז ער איז דאָ געווען אין הויז, אונטען, האָט ער מיר ווידער א מאָל געזאָגט דאָס זעלבע, אז ער ליעבט מיך צם שטאַרבען, און ער איז מיר געווען אזוי דאַנקבאר פאר דאָס ביסעלע, וואָס איך האָב פאר אים געטהון און איז געווען אזוי פיין און צערטליך, אז, דעם אמת נעזאָגט, האָב איך א טראכט געטהון אים צו ענטפערן מיט ליעבע, אָנצופאַנגען עפעם נייעס, בעסערעס, רוהיגערעס... יא, עפעם נייעס, אפילו אָהן פארגענע־גען, אָבער וואָס זאָל מיך בערוהיגען...

זי האָט זיך אבגעשטעלט, ווי ניט ענטשלאָסען ווייטער צו רעדען.

— פאר מיר און דיר, פארשטעהסטו מיך, איז דאָך איצט דער וועג פארשלאָסען, ווייטער נעהען מיר ניט... אונזער האָפענונג אוועקצופאָהרען, אונזער חלום צו זיין אמאָל רייך און גליקליך, דארט, אין אמעריקא, — דיעזער נאנצער גליק, וואָס איז דאָך ביי דיר אין די הענט, — דאָס אלעס איז געוואָרען אומ־מעגליך, וויל דו קאַנסט ניט... אָה, איך וואַרף דאָס דיר ניט אויף, — ס'איז זאָגאָר בעסער, וואָס דאָס איז ניט געשעהען; אָבער איך וויל דו זאָלסט פארשטעהן, אז מיט דיר האָב איך שוין מעהר ניט אויף וואָס צו האָפען: דער מאָרגען וועט זיין ווי דער נעכטען, די זעלבע דאגות, די זעלבע ליידען.

זשאק האָט זי געלאָזט רעדען און זי קיין זאָך ניט געפרעגט ביז זי איז אליין אנטשווינגען געוואָרען.

— און דערפאר, הייסט עס, האָסטו געלעבט מיט איהם?

זי האָט א פאאר שפאַן געטהון איבער'ן צימער, און האָט זיך אומגעקעהרט, פארציהענדיג מיט די פלייצעס.

— ניין, ד'האָב מיט איהם ניט געלעבט, און איך זאָג עס דיר נאָנץ איינפאַך, און דו גלויבסט מיר, בין איך זיכער, — וויל צו וואָס זאָלען מיר איצט נעהן נאררען איינער דעם אנדערן... ניין, איך האָב פשט ניט געקאָנט, ווי דו האָסט דאָן ניט געקאָנט, — וויסט דאָך, אה? דיך וואונדערט, אז א פרוי זאָל פשוט ניט

— ער איז, אלזא, שוין אוועקגעפאהרען. די שוועסטער זיינען נעקומען נאך איהם?

און זי האט איהם געענטפערט קורץ:

— יא.

— און מיר זיינען איצט, אלזא, אליין, אבער טאקע, ענדליך, אליין?

— יא; ווירקליך אליין... מארגען מוזען מיר זיך שיידען; איך קאהר זיך אום קיין האוור. נענוג שוין אונז דא פארווייזען אין דער ווייסטעניש.

און זשאק האט אויף איהר אלץ נעקוקט מיט א שמייכעל, און ווי עפעס פארבאהרגענדיג. דאך האט ער זי פארט געפרעגט:

— דיר טהוט באנג, וואס ער איז אוועקגעפאהרען, אה?

ס'האט מיט איהר א טרייסעל געטהון; זי האט געוואלט פראטעסטירען, אבער ער האט איהר איבערגעשלאגען.

— איך וויל זיך מיט דיר ניט קריגען. זעהסט אליין אז איך בין ניט אייפערזיכטיג. איין מאל, נעדענקסטו, האסטו מיר געזאגט, איך זאל דיך ערמאהרען אויב דו ווערסט מיר אונטריי, און איך זעה, דאכט זיך, גאר ניט אוים ווי א פארליעבטער, וואס טראכט צו טויטען זיין געליעבטע, — ניין, אפשר?... אבער זאג אליין, — ביסט דאך אונטען אבגעזעסען ווי א צוגעבונדענע, — ניט צו דערוופען זיך, אז דו זאלסט לעבען מיר זיצען אזוי נוט. און איך האב זיך דערמאנט, וואס דיין מאן האט אמאל געזאגט, אז דו וועסט אין שהנעם אבענד זיין מיט דעם האנרי, ניט אוים פארגעניגען, נור בלויז אזוי, אבי אנצופאנגען עפעס נייעס.

אבער סעווערינע האט זיך מעהר ניט פערטהיידיגט, זי האט בלויז צוויי מאל לאנגזאם איבערגע'חזר'ט:

— עפעס נייעס, עפעס נייעס...

און פלוצים אין אן אויסברוך פון אונווידערשטענדליכע אפענהערציגקייט, האט זי געזומען רערען:

— נו, גוט. הער מיך אויס; ס'איז אמת... מיר קאנען זיך איצט ארויסזאגען דעם נאנצען אמת, — מיר זיינען שוין, ווי ער געהט פארבונדען צוווישען זיך... מאנאטען לאנג שוין, ווי ער געהט

מיטצוהעלפען ביים אונגלויק און ווי ער האָט סעווערינע'ן נע־
פאלגט מיט אזא איבערגעבענהייט. יא, ריכטיג: קאביש ווי זי.
און אז זשאק האָט אויף מארגען אין דער פריה נאכגעקוקט קא־
ביש'ן, האָט ער בעמערקט, ווי דער שטיין־ברעבער האָט בשתיקה
אויפגעהויבען א האאר־נאדעל, וואס איז ארויסגעפאלען פון סע־
ווערינע'ס קאפ, בשעת זי האָט פארבעט די בעט, און ווי ער
האָט דאס בעהאלטען אין דער האנט אויף ניט אבצוגעבען. און
זשאק האָט זיך פארטראכט פון זיינע אייגענע יסורים, וואס
ער האָט געהאט אויסצושטעהן פון דער ליעבע, און פון די צרות
און שרעק, וואס קומען צו אים צוריק מיט זיין געזונדהייט.

נאך צוויי טאג זיינען אוועק, און ס'איז געווארען א וואך,
און, ווי דער דאקטאר האָט פאראויסגעזעהן, זיינען די צוויי
קראנקע שוין אים שטאנד געווען צוריק צו געהן א יעדער צו
זיין בעשעפטיגונג. איין פריהמארגען, האָט דער מאשיניסט, שטע־
הענדיג ביים פענסטער, געזעהען זיין אלטען הייצער פעקע פאר־
בייפאהרענדיג אויף גאר א נייעם לאקאמאטיוו און מאבענדיג צו
איהם מיט דער האנט, ווי רופענדיג איהם צו זיך. אבער זשאק
האָט זיך ניט געאיילט. די ליעבע האָט זיך אין איהם צוברענט
און איהם דא פערהאלטען ווי אין אנגסטליכע ערווארטונג צו
זעהן, וואס דא וועט ווייטער זיין. דעם זעלבען טאג האָט ער
וויעדער א מאל געהערט פון דעם אונטערשטען עמאוש דאס פרי־
שע לעבעדיגע געלעכטער, די פרעהליכקייט פון די יונגע מיידלאך,
און דאס מרויעריגע הויז איז מיט א מאל געוואָרען פול מיט
דעם רויש פון א פאנסיאן־שולע צווישען די לעקציאנען. ער האָט
דערקאנט די יונגע דאוערנס. ער האָט סעווערינע'ן נאָרניט גע־
זאגט; אז זי איז דערצו נאך דעם נאנצען טאג געזוען אונטען,
ניט קאנענדיג אויסזיטצען לעבען איהם קיין פינף מינוט דורכא־
נאנד. אין אבענד איז ווידער אמאל געוואָרען שטיל, ווי אין א
קבר. און סעווערינע, בלאס און ערנסט, האָט זיך עפעס פאר־
וויילט אין זיין צימער. מיט א שארפען בליק אויף איהר, האָט
ער זי געפרעגט:

פאלגט דעם עלעקטרישען סיגנאל, אדער ער קוועטשט אליין צו דעם עלעקטרישען קנעפעל, און מאכט אויף אדער ער פארמאכט דעם ווענ, — האלט ער אין אין זוכען; אהן אין אויפהער, זוכט ער און זוכט, און איז אויסער זיך; ער זוכט ביי טאג, אין די לאנגע שטונדען פון וואכענוש, מיט פארלענטע הענד, שלעפעריג; און ער זוכט ביי נאכט, ווען דער שלאף מאטערט איהם, ווי א פארשטיקטען אין די איינזאמקייט פון די גרויסע שוואנצע פעלדער, ווא ערגעץ אין עק וועלט. און דיזקלא, די פרוי, ווען שטעהט איצט ביים שלאנ־בוים, ארבייט איצט מיט אלע כחות, — ווייל זי ווייל מיזאר זאל זי נעהמען — און וואנגט זיך זעהר פאר איהם, ווען דער מאן שלאפט נאר ניט.

אין מאל ביי נאכט, איז זשאק, ווען לכער האט שוין אנגעהויבען אויפצושטעהן פון דער קרענק און האט שוין געקאנט איבערגעהן די שטוב, צו צום פענסטער און האט דערזעהען דאס ליכט פון א לאנטערן נעהן הין און צוריק ביי מיזאר'ן אין הויז. קלאהר, — יענער זוכט אלע. אבער אז דער אויפקומענדער חולה האט די צווייטע נאכט ווידער ארויסגעקוקט פון פענסטער, האט ער מיט פערוואונדערונג נאר דערזעהען קאביש'ן, מיט זיין גרויסער פינור, ווי א שאטען אויף ווענ, אונטער'ן פענסטער פון דעם צווייטען צימער, ווא סעווערינע שלאפט. און אנשטאט דערפאר בייז צו ווערען, איז ער נאר, אליין ניט וויסענדיג פאר וואס, געווארען טרויעריג און פול מיט מיטלייד: נאך איין אונגליקליכער, הייסט עס, — אט דער גרויסער פערר, וואס שטעהט דארט, ווי א נעטרייע, שטומע בהמה... דאס הייסט, אז די דארע סעווערינע, ווילכע איז זאנאר ניט איבריג שעהן, אז מען קוקט זיך צו איהר גוט צו, האט אין זיך דאך אזא בעצויבערונגם־קראפט, מיט איהרע טינט־שוואנצע האאר און איהרע לייכט־בלויע אויגען, אז זאנאר די ווילדע אליין, די נארישע ריעזען, ווערען אזוי צונעצויגען צו איהר, אז זיי שטעהען אב נאנצע נעכט לעבען איהר טיהר, ציטערענדיג ווי קליינע אינגלאך.

און זשאק האט זיך אנגעהויבען דערמאנען ווי עם איז אלעס געשעהען: ווי דער שטיין־ברעכער איז אויפגעפאדערט געווארען

רע סיגנאלען, מיט פאר׳לענטע הענט, וועו די אויגען קלעפען זיך פון שלאָף, האָט ער אלץ געטראכט פון סם און פון וויטער נאָר ניט. ער וועט פאר׳סם׳ען די פרוי, דערנאָך וועט ער זוכען און ער וועט דאָך האָבען דאָם געלר.

זשאק האָט זיך פארוואונדערט, וואָם מיזאר איז היינט, ווי אמאל: געזס׳ט דאָם ווייב און גאָר ניט; לעבט זיך ווי פריהער.

נאָך די פיעבערשע היץ פון די ערשטע זוכעניש נאָך איהר טויט, איז זיך מיזאר ווידער אמאל געווארען ווי פארשלעפערט, מאכענדיג זיך פאר א נעבאכעל, וואָם האָט מורא פאר א שאָרך. אין אמת׳ן האָט ער דאָך אומזיסט ערמאָרדעט די פרוי; אפילו אין קבר פיהרט זי דאָך אלץ אויס איהרס. און בעזיעגט איז ער; דאָם גאנצע הויז האָט ער איבערגעקעהרט מיט׳ן קאָפ אראָפ, און האָט דאָך נאָר ניט געפונען, אפילו ניט א פרוטה; און בלויז זייענע בליקען, אונרוהיגע, פארשענדע אויגען, און זיין פנים, שוואַרץ ווי די ערד, האָבען דערצעהלט פון זואָם ער טראכט. און שטענדיג זעהט ער פאר זיך די גרויסע אפענע אויגען פון דער טויטער:

„זוך! זוך!"

און ער זוכט, און דער קאָפ רוהט איצט ביי איהם אי איין מינוט ניט. אָהן אן אויפהער זוכט ער און זוכט, און גראָבט צו געפינען דאָם אָרט, וואו עס ליענט בענראָבען דאָם גאָלד; אין ער געהט אוועק פון די שוין אויפגעגראָבענע וויגקעלאָך, און גראָבט אויף נייע מעגליכע בעהאלטונגס־פלעצער, וועראנדיג אין איין פיעבער־היץ פון דעם נעדאנק, זו איצט אין דעם נייעם אָרט וועט ער עס שוין נעווים געפינען, און די אונגעדולד בריהט איהם אזוי, זו ער וואַרפט אלעם אוועק און פליהט אהין — אָבער אומזיסט! און דאָם פלאָנט איהם אונערטרעגליך — און דער וועהטאג איז שרעקליך, — א מין גרויזאמע ראָבע — און דער קאָפ ארבייט און לאָזט ניט שלאָפען און צווינגט איהם עפעם אידיאָטיש צו האלטען אין איין טראכטען דערפון, א שטייגער ווי דער זייגער האלט אין איין קלאָפען. און בשעת ער בלאָזט אין טרומייטעל, — איין בלאָז פאר די צוגען פון פאריז און צוויי בלאָז פאר די צוגען קיין פאריז, — זוכט ער; און בשעת ער

אונטער א בוים, — און אלץ צוליעב זיין משונעת. זיכער, האָט ער שוין יאָהרען לאַנג ניט געקאָנט האָבען קיין אַנדער געדאַנק אין קאָפּ בשעת די ענדלאָזע צוועלף שעה אַרבייט ביי מאָג אָדער דערנאָך ביי נאַכט... ביי יעדען קלינגען פון דעם עלעקטרישען סיג־נאַל־גלעקעל, אַז עס קומט א צוג, א בלאָז צו טהון אין טרומייטעל; דערנאָך אַז דער צוג לויפט פאַרביי, א דריק צו טהון איין קנעפּעל, כדי צו וויסען צו געבען פאָרווערטס, אַז דער צוג קומט, און א קוועטש טהון אַן אַנדער קנעפּעל צו וויסען צו געבען צוריק צום ערשטען סיגנאַליסט, אַז דער צוג איז שוין אַוועק און דער וועג איז פאַרמאַכט, — דאָס אַלעס איז דאָך געווען אַזוי איינפאַך, אַזוינע פּשוטע מעכאַנישע בעוועגונגען, וועלכע האָבען שוין געקאָנט ווערען איינגעוואָרצעלטע גע־וואָהנהייטען אין זיין נודנעם לעבען. אונוויסענד־נאַריש, האָט ער קיין מאָל ניט געלייענט, — ער פלעגט זיצען די הענט פאַר־לייגט, די אויגען פערלאָשען און געדאַנקענלאָז און פלעגט אַזוי קוקען אויף די סיגנאַל־אַפּאַראַטען. כמעט אימער זיצענדיג אין זיין וואָך־שטיבעלע, האָט דער מיזאַר קיין אַנדער צייט־פערטרייב ניט געהאַט, ווי צו עסען וואַרמעס זעהר לאַנג, און דערנאָך וויע־דער פערלעגט די הענט, דער קאָפּ איז פּוסט, אָהן א שום אידעע, און דער שלאָף מאַטערט צום טויט... און מיזאַר דרעמעלט דאָך איין, — אָפט מיט אָפענע אויגען. אָבער ביי נאַכט, אום זיך איינצוהאַלטען פון דעם אונווידערשטענדליכען אָנגריף פון שלאָף, מוז ער אויפשטעהן, אַרומגעהען, פאַלענדיג פון די פיס, ווי א שכור.

און די ביטערע מלחמה מיט דער פרוי איבער די טויזענד פראַנק, די פאַרשטיקטע מלחמה, ווער וועמען עס וועט איבער־לעבען און ירש'ענען, — דאָס איז, מסתמא, מאָנאַטען און מאָ־נאַטען לאַנג געווען דער איינציגער געדאַנק אין דעם פּוסטען קאָפּ פון דעם אבגעזונדערטען מענשען. בלאָזענדיג אין זיין טרו־מייט, דריקענדיג די עלעקטרישע סיגנאַל־קנעפּלאַך, און ווי א גולם השגחה געבענדיג איבער אַזוי פיעל לעבענס, האָט ער אָבער געטראַכט בלויז פון סם. און אַז ער האָט געוואַרט אויף ווייטע־

זי איז געווען אייפערזיכטיג. און דערצו נאָך אזא פארדרעהטער קאָפּ, מיט אזוינע משוגענע געדאַנקען... אזוי פיעל הרוגים מיט אַ מאָל, אזוי פיעל מענשען אין בלוט! אַך, די נידערטרעכטיגע!

די אויגען זיינען ביי איהם געוואָרען גרעסער; און די ליפּען האָבען ביי איהם געציטערט נערוועז; ער איז אַנטשוויגען געוואָרען; זיי האָבען זיך ביידע אָנגעקוקט אַ גוטע מינוט. און זשאַק, וועלענדיג זיך אַוועקרייסען פון די עקעלהאַפטע געדאַנקען וואָס זיי האָבען זיך ביידע דערמאָנט, האָט געזאָגט גאַנץ שטיל:

— אַך, זי איז טויט, — דערפאַר קומט זי צו מיר יעדע מינוט! זינט ס'איז מיר בעסער געוואָרען, דאַכט זיך מיר אויס, אַז זי איז דאָ אין שטוב. ערשט היינט אין דער פריה נאָך, האָב איך זיך געמוזט אומקוקען, ווייל איך האָב געמיינט, אַז זי שטעהט מיר צוקאָפּענס... זי איז טויט, און מיר לעבען נאָך. זי זאָל אונז איצט נור ניט וועלען אָבצאָהלען...

סעווערינע האָט אַ ציטער געטהון.

— שווייג, רעד ניט! איך וועל אַראָפּ פון זינען.

און זי איז אַרויסגעלאָפען; זשאַק האָט געהערט, ווי זי געהט אַראָפּ צו דעם אַנדער חולה. אַליין איז ער געבליבען שטעהן ביים פענסטער, און ער האָט זיך ווידער פארטראַכט, קוקענדיג אויף דער אייזענבאַהן־ליניע, אויף דער אָרימער שטוב פון דעם שלאַג־בוים וועכטער, מיט דעם גרויסען ברונען, אויף דעם שטיבעל פון דעם וועג־סיגנאַליסט, — אַ ענגעס, פון ברעטער, וואו מיזאַר איז, דאַכט זיך, תמיד געווען פערשלאָפען ביי זיין רעגעלמעסיגער און סקוטשנער אַרבייט. און דאָס אַלעס האָט איצט אינטערעסירט זשאַק'ן שטונדען לאַנג, גלייך ווי ער וואָלט זיך עפּעס געדרעהט דעם מוח מיט אַ רעטעניש, וואָס ער האָט ניט געקאָנט טרעפען, און דאָס איז איהם געגאַנגען ווי אין לעבען.

ספּעציעל מיט מיזאַר'ן האָט ער זיך גאָר ניט געקאָנט גענוג אָנקוקען, — דער דאַרינקער, שטילינקער, בלאַסינקער נפש'ל, וואָס האַלט אין איין הוסטען, האָט פאַר'סס'ט זיין פרוי און פון איהר, אַזאַ מונטערע, געמאַכט אַ סוף, ווי אַ ווערימיל גראָבט

זוכונג האָט בלויז ארויסגעבראכט פלאָרע'ס אן איינפאכע נאכ־לעסיגקייט; און אזוי ווי זי האָט זיך אליין בעשטראפט, און דערצו נאָך אזוי גרויזאם, איז אלעס געענדיגט; זאגאר מיזאר'ן לאזט מען אויף זיין שטעלע, ווייל ער, מיט זיין שטילינקען דרך ארץ, האָט זיך אויסגעדרעהט, ווארפענדיג די גאנצע שלד אויף דער געהרג'עטער פלאָרע'ן: זי פלעגט שטענדיג טהון, ווען איהר האָט זיך געווענדט, און ער פלעגט, נעבאך, אפט מוזן פארלאזן זיין אייגענעם פאכטען און געהן פארמאכען דעם שלאג־בוים. פון דער קאמפאניע אליין האָט מען אויך אנערקענט, אז יענעם טאג איז ביי מיזאר'ן אלעס געווען אין דער בעסטער אָרדנונג; און ביז ער וועט נאָך א מאל חתונה האָבען, האָט מען איהם ערלויבט זיך צו נעהמען אלס וועכטערין ביים שלאג־בוים די אלטע דיוקלא, א שבנה, ווען איז א מאל געווען א דיענסט אין א נאסט־הויז אין וועלכע לעבט נאָך היינט אויך פון די ניט כשר'ע פארדיענסטען פון אמאל.

אז קאביש איז ארוים פון שטוב, האָט זשאק מיט א בליק פאלהאלטען סעווערינע'ן. ער איז געווען זעהר בלאס.

— ווייסט, פלאָרע האָט דאָך דאס אומיסטנע ארויפגע־פיהרט די פערד און מיט די שטיינער פארשטעלט דעם וועג.

און איצט איז סעווערינע געווארען בלאס.

— מיין טהייערער, ווען רעדסטו... דו האסט הויז. לייג זיך בעסער צו.

— ניין, ניין; איך רעד ניט פון הויז... הער מיך אויס. כ'האב זי געזעהען, ווי איך זעה איצט דיך. זי האָט איינגעהאלטען די פערד, אבגעשטעלט דעם וואגען מיט איהר מעבטיגער האנט.

און ווי מ'וואלט איהר אונטערגעהאקט די פים, האָט זיך די יונגע פרוי ארונטערגעלאזט אויף א שטוהל קעגען איהם.

— מיין גאָט, מיין גאָט! ס'איז דאָך שרעקליך... ס'איז טייווליש. ס'וועט מיך ניט לאזען שלאפען.

— דער טייוועל! — האָט ער פארטגעזעצט, — ס'איז דאָך אזי קלאָהר. זי האָט אונז געוואלט הרג'ענען, מיך מיט דיר, אין דעם חורבן... זי איז געווען אין מיר פערליעבט פון לאנג, און

אין שמוץ. דריי אונגליקליכע נשמות, — דריי, וואָס זיינען גע־פאַלען אויף'ן וועג, און זיינען דערקוועטשט געוואָרען, און זיינען שוין מעהר ניטאָ, גלייך ווי זיי וואָלט אַוועקגעטראָגען דער שטורם־ווינד פון די צוגען וואָס פליהען דאָ פארביי!

— טויט, מיין גאָט! — האָט ער איבערגעזאָגט זעהר שטיל, — די מומע פאַזיע, נעבאַך, און פלאָרע, און לואיזעט!

ביי דעם נאָמען לואיזעט, האָט קאַביש, וועלכער האָט סע־ווערינע'ן געהאָלפען איבערריקען דאָס בעט, אינסטינקטיוו אויפ־געהויבען דעם קאָפּ צו סעווערינע'ן; איהם האָט בעאונרוהיגט דער אַנדענקען פון זיין אַמאָליגע ליעבע אין דער אַנוועזענהייט פון זיין נייער ליידענשאַפט, וועלכע האָט איהם איצט פארכאַפּט, אַן אונבעשיצטען, אַ צערטליכען, ניט איבערגעשפּיטצטען און געטרייען, ווי אַ הונט, וואָס ניט זיך איבער פאר דער ערשטער לאַסקע. אָבער די יונגע פרוי, וועלכע האָט געוואוסט פון דער טראַגישער ליעבע זיינע, איז געווען ערנסט און האָט איהם צו־געוואָרפען אַ סימפּאַטישען בליק; און דאָס האָט איהם זעהר געריהרט; און אַז זיין האַנט האָט אונגערן אָנגעריהרט איהר האַנט, בשעת ער האָט איהר דערלאַנגט די קישען, האָט ער, שטיקענדיג זיך און מיט אַ ציטערענדע שטימע עפּעס אַרויסגע־מורמעלט זשאַק'ן אַן ענטפער אויף זיין פראַגע.

— מ'מיינט, אַלזאָ, אַז זי האָט עס אָנגעמאַכט דעם אונ־גליק?

— אָה! ניין, ניין... אָבער ס'איז דאָך געווען איהר שולד, פערשטעהט זיך.

אין געבראָכענע זאַצען, האָט ער דערצעהלט, וואָס ער האָט געוואוסט. אַליין האָט ער גאָר ניט געזעהען, ווייל ער איז דאַן געווען אין שטוב, ווען די פערד האָבען זיך אַ ריהר געטהון און האָבען דעם וואָגען אַ שלעפּ געטהון אויף די רעלסעס. און דאָס וועט ער זיך קיין מאָל ניט מוחל זיין, און די הערדען ריכטער האָבען איהם דערפאַר שוין גענוג געגעבען; וואָלט ער ניט אי־בערגעלאָזט די פערד אַליין, וואָלט דער שרעקליכער אונגליק ניט פּאַסירט; אַזאַ זאַך טהאָר מען ניט טהון. און די אונטער־

פרעגען וועגען דעם באַהן אומגליק; און קיינער האָט איהם, אויס פאָרזיכטיגקייט, אויך גאָרניט דערצעהלט. אָבער יעדע איינצעל־הייט איז איהם צוריק געקומען אויף'ן זכרון, און ער האָט דאָס אַלעס וויעדער אַמאָל איבערגעלעבט. און ער האָט געהאַלטען אין איין טראַכטען דערפון מיט אַזאַ אָנשטרענגונג, אַז איצט, זיצענ־דיג ביים פענסטער, איז איהם קיין אַנדער זאַך ניט געלעגען אין קאָפּ ווי נור צו געפינען עפּעס אַ צייכען פון דעם אונגליק, צו דערקאָנען אימיצען, וואָס איז געווען דערביי. פאַר וואָס זשע זעהט ער זי שוין ניט מעהר ביי איהר פאָסטען, ביים שלאַג־בוים, מיט'ן פלאַג אין דער האַנד? ער האָט ניט געוואַגט אימעצען צו שטעלען די פראַגע, און דאָס האָט איהם נאָך מעהר געמאַכט פיהלען שלעכט אין דעם טרויעריגען הויז, וואָס איז, דוכט זיך איהם, בעזעצט מיט שדים.

איין מאָל, אין דער פריה אָבער, אין די אַנוועזענהייט פון קאַביש'ן, וועלכער האָט עפּעס אַרויסגעהאָלפען סעווערינע'ן, האָט ער ניט אויסגעהאַלטען:

— און וואָס איז מיט פלאָרע'ן? — האָט ער געפרעגט, — איז זי קראַנק?

דער שטיין־ברעכער, ניט פערשטעהענדיג וואָס סעווערינע מאַכט עפּעס צו איהם מיט דער האַנט, האָט געטיינט, אַז זי הייסט איהם יא ענטפערן.

— אָרימע פלאָרע, נעבאַך! — זי איז שוין טויט!

זשאַק האָט זיי ביידען אָנגעקוקט: ער האָט אַ ציטער גע־טהון; אָבער מ'האָט איהם שוין געמוזט אַלעס דערצעהלען. אין זיי ביידע האָבען איהם אויסדערצעהלט, ווי פלאָרע האָט זיך געלאָזט איבערפאָהרען פון אַ צוג אין טונעל. און מ'האָט פאַר־האַלטען דער מאַמע'ס לויה ביז אויף דער נאַכט, ווען מען וועט מיט איהר צוזאַמען שוין קאָנען בעגראָבען די טאָכטער אויך; און זיי ליעגען זיך ביידע, איינע לעבען דער אַנדערער, אויף דעם קליינינקען בית־עולם אין דואנוויל, וואו עס רוהט אויך די דרי־טע, די אינגסטע, די שטילע, אומגליקליכע לואיזעט, וועלכע מ'האָט אַהין אויך פאַרשיקט דורך גוואַלד, אַ פאַרבלוטיגטע און

שין אמאל געהערט אין פאריז, און אויך פון אן אונטערשטע נאָרן אונטער דעם צימער, וואו סעווערינע האָט זיך איהם מודה געווען, אין זיינע אַרעמס. אָבער דערנאָך איז געוואָרען שטיל; און זשאק האָט בלויז געהערט סעווערינע'ס טרערן, ווי זי געהט אַרונטער פון איהם צו דעם צווייטען חולה. די טיהר אין דעם אונטערשטען צימער האָט זיך פאַרמאַכט, און אין הויז איז ווידער געוואָרען טויט־שטיל. צווי מאָל, שטארק וועלענדיג א טרונק, האָט ער געמוזט מיט'ן שטוהל אָנקלאפען אין דער פאָר־לאָגע, אז זי זאָל אַרויפקומען. און אז זי איז ווידער אַריין אין צימער, האָט זי נעשמייכעלט און אין אייגעניש ערקלערט, אז זי האָט זיך דאָרט פערזאמט, ווייל זי האָט געמוזט האַנדי'ן האַל־טען קאַמפרעסען פון אייז וואַסער אויף'ן קאָפּ.

אויף דעם פיערטען טאָג האָט זשאק שוין נעקאָנט זיך אויף־הויבען און נעגען א צווי שעה זיצען אין א ווייכען שטוהל ביים פענסטער. ארויסבויגענדיג זיך אביסעל, האָט ער געקאָנט זעהען דעם שמאָלען גאָרטען, וועלכען עס שניידט דורך די אייזענבאַהן־ליניע, און די נידעריגע וואַנט אלס א פלויט, בענומען מיט שטע־כעדינע קווייטען מיט בלאָסע בלומען. און זשאק האָט זיך דער־מאָנט אָן יענע נאכט, וועו ער האָט זיך אויפגעהויבען אויף די שפּיץ פינגער אריבערצוקוקען איבער דער וואַנט; און ער זעהט פאר זיך ווידער א מאָל דאָס גרויסע שטיק פלאץ פון יענער זייט הויז, פאַרצוימט בלויז מיט פארפלאַנטערטע קוסטעם מיט בוים־לאָך, — די בוימלאָך, איבער וועלכע ער איז אריבערגעשפרונ־גען און האָט דא געפונען פלאָרע'ן, זיצענדיג אייגע אליין, אזוי שפּעט, ביי דער שוועל פון דעם פערלאָזענעם פלאַנץ־הויז, מיט דער שער אין דער האַנט, שניידענדיג שטיקער נע'נגב'עטע שטריק. אָה, יענע פערפלוכטע נאכט! פול מיט די שרעקענים בון זיין תולאת! און פלאָרע, אזוי הויך און בויגיג, די בלאָנדע קרייענערין, איהרע ברענענדע אויגען אריינקוקענדיג גליק אין זיי־נע, — זי געהט איהם פון זינן ניט ארויס, זייט ער איז נעקומען צו זיך און דער זכרון האָט זיך צו איהם אומגעקעהרט.

פון אָנפאַנג האָט ער אפילו דאָס מויל ניט נעעפענט צו

ערשטען נאָרן, געהט מען ארום אין דער שטיל און מען שושקעט זיך. און נאָך א טאָג שפעטער הערט ער, ווי מען לאכט עפעס שטיל, אָבער דייטלעך, — צוויי יונגע, פרישע שטימעס, וועלכע ווערען גאָר ניט אנטשוויגען.

— וואָס טהוט זיך דאָרט? ווער איז דאָס?... מיר זיינען דאָך דאָ ניט אליין?

— ניין! זעהסטו, מיין ליעבער, — פארשטעהסטו, דאָ אונטער אונז ליגט נאָך א פערוואונדעטער, וועלכען מען האָט געמוזט הייסען ברייגען אהער.

— אזוי?... .ווער איז ער?

— האָנרי, — ווייסט דאָך, דער אויבער קאָנדוקטאָר.

— האָנרי... אה!

— און היינט אין דער פריה זיינען געקומען צופאָהרען זיינע שוועסטער. דאָס האָסטו זיי געהערט. זיי האלטען אין איין לאכען... אן אזוי ווי ער פיהלט זיך זעהר גוט, וועלען זיי נאָך היינט אויף דער נאכט צוריק אהיים פאָהרען צוליעב זייער פאָטער; דער אלטער קאָן זיך אָהן זיי ניט בענעהן; און האָנרי וועט דאָ בלייבען נאָך אויף א צוויי דריי טעג, אום אין גאנצען צו קומען צו זיך... שטעל דיך פאָר, ער איז אראָפגעשפרונגען, און האָט זיך אפילו קיין ביינדיל ניט צושעדיגט. ער איז בלויז גע־ווען פארטומעלט, ווי אן אידיאָט; אָבער ס'איז איהם שוין אי־ בערגענאנגען.

זשאק האָט געשווייגען; ער האָט זי בלויז אנגעקוקט מיט אזא לאנגען, לאנגען בליק, און זי האָט נאָך צונעגעבען:

— פארשטעהסט? ווען ער וואָלט מיט אונז דאָ ניט גע־ ווען, וואָלט מען אונז ביידע געווים בערעדט... און אז איך בין דאָ ניט מיט דיר אליין, האָט מיין מאן ניט ווּאם צו רעדען, און איך האָב א גוטען תירוץ לענגער דאָ צו פערבלייבען... פאר־ שטעהסט?

— יא, יא, זעהר גוט.

און ביז אייף דערנאכט האָט זשאק געהערט דאָס לאכען פון די קלייגע דאָוורנס; אן ער האָט זיך דערמאָנט, אז ער האָט זיי

איז ניט נויטיג געווען צו בעהאַלטען: — אַ מעסער ווי אַלע מע־סער.

אָבער אויף דעם צווייטען טאָג שוין האָט זיך זשאַק גע־פיהלט שטאַרקער; און ער האָט שוין געהאָפט, אַז ער וועט צוריק געזונט ווערען. און ס'האָט איהם אמת הנאה געטהון צו זעהען לע־בען זיך קאַביש'ן, ווי ער דרעהט זיך דאָ אַרום איהם, בעמיהענ־דיג זיך ניט אַזוי צו קלאַפּען מיט זיינע שווערע טריט פון אַ ריעז.

זייט דעם אונגליק איז דער שטיין־ברעכער ניט אָפּגע־טראָטען פון סעווערינע'ן, גלייך ווי איהם וואָלט אויך אָנגע־כאַפּט אַ בעגעהר זיך אויפצואָפּפערען; ער האָט פערנאַכלעסיגט זיין אַרבייט און פלעגט קומען יעדען פריהמאָרגען איהר העלפען טהון די שווערע טהייל פון דער שטוב־אַרבייט, פאָלגענדיג זי ווי אַ טרייער הונט, קוקענדיג איהר אין די אויגען אַריין. נאָך זיין מיינונג נאָך איז סעווערינע געווען אַ שטרענגע פרוי, ניט קוקענדיג וואָס זי איז אַזאַ שוואַכינקע. זי פאַרדיענט זיך געוויס מ'זאָל איהר העלפען אַז זי אַליין העלפט אַזוי פיעל יענעם. און די צוויי פאַרליעבטע האָבען זיך צו איהם ביסלאַכווייז צוגע־וואָהנט, און האָבען זיך געדוצט, און זאָגאַר געקושט, ניט זשעני־רענדיג זיך אפילו וואָס ער געהט דאָ אַרום זעהר פאָרזיכטיג, ווי אַם מעגליכסטען פאַררוקענדיג זיך, מ'זאָל ניט אַרויסזעהן זיין מעכטיגע פיגור.

דערווייל איז זשאַק'ן געוואָרען קשה, וואָס סעווערינע געהט אַזוי אָפט אַרויס. דעם ערשטען טאָג, לויט דער דאָקטאָר האָט איהר אָנגעזאָגט, האָט זי פון איהם פערבאָרגען, אַז דער אויבער־קאָנדוקטאָר ליגט דאָ אויך אויף'ן ערשטען עטאַזש, פיהלענדיג ווי אַנגענעהם דאָס וועט ווירקען אויף זשאַק'ן, וואָס זיי זיינען דאָ איינע אַליין.

— מיר זיינען אַליין, — ניין?

— יא, מיין טהייערער, אַליין: טאַקי איינע אַליין... שלאָף רוהיג.

און ־אָך געהט סעווערינע עפּעס אַרויס יעדע מינוט; און גלייך פון דעם צווייטען טאָג אָן הערט ער, אונטער איהם, אויף'ן

קאן דורך זיי, אפילו ניט אויפהויבענדיג דעם קאפ, זעהען די פארבייגעהענדע צוגען, וואס וואַרפען פלוצים דאס גאנצע הויז אריין אין א גוואלדיגען ציטער. און דאס הויז, פיהלט ער, איז אויך דאס אייגענע הויז, וואס ער האט אליין געזעהען יעדעס מאל, וואס ער פלענט דא פארבייפאהרען, אויך זיין שנעלען לאקאמאטיוו. יעדעס מאל פלענט ער דאס זעהען, א ביסעל אן א זייט פין דעם וועג, פארלאזען און אומעטיג, מיט די פארמאכטע לאדען; איצט איז עס נאך פיעל טרויעריגער איבער די ארויסגעשטעלטע נרויסע אויפשריפט, אז ס'איז צום פארקויפען, — וואס דאס האט נאך מעהר פערווייסטעט דעם מיט הערנער פארוואקסענעם גארטען, און זשאק דערמאנט זיך אן דעם שרעקליכען אומעט, וואס פלענט איהם איכער בעפאלען ביים פארבייפאהרען דאס הויז; עפעס ווי דאס הארץ וואלט איהם טרויעריג געזאגט, אז דא מוז איהם נאך א מאל טרעפען אן אונגליק. און הוינט, לי־גענדיג אין דעם צימער, אזא שוואכער, האט ער ווי פארשטאנען, אז דאס הארץ האט איהם טאקי ניט גענארט: אין דעם הויז וועט ער איצט פערליערען דאס לעבען.

אז סעווערינע האט נור בעמערקט, אז זשאק קאן זי הער־רען און פארשטעהן, האט זי איהם גלייך געזומען בערוהיגען, אריינשפטשענדיג איהם אין אויער, בשעת זי האט אויסגע־גלייכט די קאלדרע:

— האב קיין מורא ניט; איך האב דיר אויסגעלויידיגט די קעשענעס און האב בעהאלטען דאס זייגערל.

ער האט זי אנגעקוקט מיט פארוואונדערטע אויגען, בעמי־הענדיג זיך עפעס צו דערמאנען.

דאס זייגערל?.... אך, יא; דאס זייגערל.

מ'האט דיך דאך אפשר געווען בעזוכט, איך האב עס בע־האלטען צווישען מיינע זאבען. האב קיין מורא ניט.

ער האט איהר נעדאנקט מיט א דרוק פון דער האנט. אומ־קעהרענדיג דעם קאפ האט ער דערזעהען אויף טיש דאס מעסער, וואס ער האט אויך נעהאט ביי זיך אין קעשענע. דאס מעסער

סעווערינע האָט נעהייסען אהער ארויסטראָגען דעם פע־
ווואונדעטען, פאר'חלש'טען זשאק'ן, — און דעם אויבער־קאָנ־
דוקטאָר דאָווערן האָט זי נעהייסען לעגען אויף דעם ערשטען
עטאזש, אין אן אנדער צימער, א פיעל קלענערם. פיר זיך אליין
האָט זי נענומען א צימער לעבען זשאק'ס; בלויז א שמיקעל
קאָרידאָר איז נעווען צווישען די צווויי. אין צוויי שטונדען צייט
איז שוין אלעם נעווען אויסנעשטעלט נאָך בעקוועם: דאָם הויז
איז דאָך נעווען אין נאָנצען איסנעמעבלירט; און אין די שראָנ־
קען איז זאָגאר נעווען נענוג ווועש. סעווערינע האָט זיך אָנגעטהון
א פאָרטוך אויפ'ן קלייד, און איז נעווארען א ווועכטערין ביים
קראנקען. זי האָט טעלעגראפירט רובא'ן, אז ער דארף זי ניט
ערווארטען, אז זי ווועט דא פערבלייבען אין קרוא־דע־מאפרא אויי־
ניגע טעג, אכטונג צו נעבען אויף די פערוואונדעטע, ווען לויע־
נען איצט ביי זיי אין הויז.

דעם צווייטען טאָג איז נעקומען א דאָקטאָר, און האָט פאר־
זיכערט, אז ער נעמט זשאק'ן אויף זיך, אז אין א ווּאָך, האָפט ער,
ווועט דער קראנקער שוין זיין אויף די פיס, ווייל ווי עפעם דורך
א נס האָט ער זיך בלויז לייכט פע־ווואונדעט אינערליך. דער
דאָקטאָר האָט נעהייסען זיין זעהר פאָרזיכטיג און זשאק'ן אב־
סאָלוט ניט ריהרען פון אָרט.

און אז דער קראנקער האָט נעעפענט די אויגען, האָט סע־
ווערינע, וועלכע האָט איהם נעהיט ווי אן אייגען קינד, איהם
געבעטען צו לייגען שטיל און זי צו פאָלגען אין יעדעם פיצעלע.
און ער, זעהר שוואָך נאָך, האָט איהר צוגעזאָגט מיט א שאָקעל
פון'ם קאָפּ.

דער נעראנק איז ביי איהם נעווען קלאָהר; ער האָט גלייך
דערקענט דאָם צימער לויט איהר בעשרייבונג אין דער נאכט פין
איהר מודה זיין זיך: דאָם רויטע צימער, אין וועלכען זי האָט זיך,
א מיידעלע בלויז זעכצעהן און א האלב יאָהר אלט, אונטערגע־
געבען צו די פערגוואלדיגונג פון דעם הויפט־ריכטער גראנמאָרען.
און פאָסירט האָט עס טאקי אויך דעם זעלבען בעט, וואו ער
לייגט איצט; און די פענסטער זיינען אויך די אייגענע, און ער

זי צוגעדעקט; די אונגליקליכע האָט זיך מסתמא גענומען דאָס לעבען, אום אויסצומיידען די שרעקליכע פעראַנטוואָרטליכקייט, וואָס איז איבער איהר געהאַנגען.

און אין דער אָרימער, נידריגער שטוב רוהט יעצט, אין מיטען דער נאַכט, לעבען דעם טויטען קערפּער פון איהר מוטער אויך דער קערפּער פון פלאָרע'ן. אויף דער ערד האָט מען אַוועק־געלעגט אַ מאַטראַץ און אַוועקגעשטעלט אַן אָנגעצונדענע ליכט צווישען די צוויי טויטע. פאַזיע, — דער קאָפּ אַלץ נאָך אַביסעל פאַרריסען אַרויף, מיט דעם שרעקליכען שמייכעל אויף די פאַר־האַרטעוועטע ליפּען, — האָט איצט מיט איהרע אָפענע אויגען, דאַכט זיך, געקוקט אויף דער טאָכטער. און אין דער טיעפער שטילקייט פון דער איינזאַמקייט, האָט זיך פון אַלע זייטען גע־הערט די פערשטיקטע אַרבייט פון דעם פערסאָפּעטען מיזאַר, וועלכער האָט ווייטער געגראָבען און געגראָבען. און די צוגען זיי־נען זיך געגאַנגען אין דער צייט, און זיך פאַרביי געלאָפען אויף די צוויי ליניעס פון דער אייזענבאַהן, אַהין און צוריק; דער וועג איז שוין געווען פאָלקאָמען פאַרריכט. און די צוגען זיינען זיך געלאָפען, אין זייער מעכאַנישער קראַפט, גלייכגילטיג און קאַלט, ניט וויסענדיג אפילו פון די אַלע דראַמעס און פאַרברעכענס. וועמען אַאַרט דאָס, וואָס אימיצער, אַן אונבעקאַנטער, פאַלט אויפ'ן וועג און ווערט צוריבען אונטער די רעדער! די טויטע האָט מען אָבגעראַמט, דאָס בלוט אָבגעוואַשען, און די צוגען פליהען ווייטער, אַ יעדער צו זיין שיקזאַל.

11.

אַ גרויס שלאָף־צימער אין קרואַ־דע־מאָפּרא. ס'איז בעצויגען מיט רויט־זיידענס: די צוויי הויכע פענסטער געהען אַרויס אויף דער אייזענבאַהן ליניע, אייניגע מעטר ווייטער. ליגענדיג אויפ'ן בעט, — אַן אַלט־מאָדיש בעט מיט זיילען, — וואָס שטעהט פונקט ענטקעגען די פענסטער, קאָן מען זעהן די פאַרבייגעהענדע צוגען. יאָהרען לאַנג שוין האָט מען דאָ ניט געריהרט קיין זאַך, ניט איבערגערוקט קיין שטיקעל מעבעל.

רוישט דער דונער און הילכט אלץ העכער און העכער. אבער זי געהט אלץ פארוואַרטס, גלייך אויף דעם פלאם, כדי חלילה ניט אויסצומיידען דעם לאקאמאטיוו, ווי א פליגעלע פון דער נאכט, וואם ציהט זיך צום פייער... און אין דעם מורא'דיגען זעץ, אין דעם לעצטען קוש פון טויט, גלייכט זי זיך נאך אויס, גלייך ווי אין דעם לעצטען מאמענט פון קאמפף, וויל זי נאך ארומכאפען דעם ריזע און מיט איהם זיך ראנגלען.

פלאָרע'ס קאפ האט זיך אריינגעהאקט אין דעם סיגנאל־לאנטערן און האט איהם פערלאשען.

און ניט מעהר ווי אין א שטונדע ארום האט מען שוין געפונען איהר טויטען קערפער. דער מאשיניסט ביים לאקאמאטיוו האט גאנץ גוט געוואהרן די הויכע בלאסע פיגור געהן גלייך אנטקענען דעם צוג, ווי עפעס א שרעקליכער גייסט אין דעם ווייסען שטראהם שיין, וואם האט זיך אויף איהר געגאסען; און אז דער לאנטערן פון דעם לאקאמאטיוו איז פלוצים פערלאשען געוואָרען, און דער צוג האט זיך וויטער געקייקעלט אין דער פינסטערניש, האט דער מאשיניסט א ציטער געטהון: ער האט דערפיהלט, אז דאָ שוועבט דער טויט. ביים ארויסגאנג פון טונעל, האט ער צום וועכטער א נעשרייי געטהון וועגען דעם אונגליק, און ערשט אויף דער סטאנציע אין בראנטען האט ער געקאנט דערציהלען, אז אימיצער האט זיך נעלאזט איבערפאהרען אין טונעל; אז דאם איז געווים געווען א פרוי; און אויפ'ן סיגנאל־לאנטערן האט מען נאך געפונען צונעקלעפטע האאר מיט שטיקלאך שארבען. און אז די מענשען, וואם מ'האט ארויסגעשיקט אויפזוכען דעם קערפער, זיינען צו צו דער נע'הרג'עטער, זיינען זיי ערשטוינט געוואָרען פון דער וויסקייט פון איהר לייב, ווי וויסער מארמעל־שטיין. דער קערפער איז געלעגען אויף דער אנדערער ליניע; דער שרעקליכער זעץ האט זי אבגעשליידערט אן א זייט; דער קאפ איז געווען צושמעטערט; אבער דער גאנצער קערפער, האלב אויפגעדעקט, איז אפילו ניט געריהרט געוואָרען אין זיינע שהענע גליעדער, פיין און שטארק צום בעוואונדערען. מ'האט זי דערקענט; קיינער האט ניט נערעדט א וואָרט; מ'האט

מוז נעהן ביז'ן סוף: זי טאר ניט שטארבען צולעגט; דאם פאר־דערט פון איהר איהר אינסטינקט פן פרייליין און קריגערין.

און די ענערגיע האט זיך אין איהר נאך א מאל ערוועקט, און זי האט זיך וויעדער א לאז נעטהון פארוועדט. זי בעמערקט, זעהר ווייט דעם סינגאל־לאנטערן פן דעם שנעל־צוג, ווי א קליין שטערענדיל, וואס בלאנקט איינער אליין אין א טינט־שוואַרצען הימעל. דער צוג איז אייגענטליך נאך ניט געווען אין דעם טו־נעל; קיין רויש האט זיך נאך ניט נעהערט; און עס זעהט זיך בלויז דאם פייערל, אזא לעבעדינס, אזא פרעהליכס, וואס ווערט אלץ גרעסער און גרעסער.

פלוצלינג האט זיך אויסגעצויגען אין איהר נאנצען וואוקס; מיט איהר בויגיג פיגור, מיט איהרע פעסטע טריט, איז זי איצט נענאנגען עטוואס שנעלער, אבער ניט גלאטען, ווי מען נעהט, א שטייגער, ענטקעגען א פרייגד, איהם צו פארשפארען א האלבען וועג.

און אט קומט דער צוג אריין אין טונעל. דער נעוואלדיגער רויש ווערט נאהענטער; עס פיהלט זיך דאם דוכטן פון דעם שטורם, און דאם שטערענדל ווערט א ריעזען־אויג, און ווערט אלץ גרעסער, גלייך ווי ער ווייזט זיך אלץ מעהר ארוים פון א פינסטערען קעלער. און פלוצלינג — אונטער דער ווירקונג פון אן אונערקלערליכען נעפיהל, — פיליכט אוים דעם וואונש, אז נע־הרג'עט ווערען זאל נור זי אליין, — ליידינט זי אוים איהרע קעשענעס, אלץ פארטזעצענדיג איהר נאנג מיט העלדישע עקשנות; זי האט אויף דער זייט פון דער ליניע אוועקנעלעגט א נאנץ ביסטל זאכען; דאם טיכעלע, די שליסעל, א שנירל, צוויי מעסערלאך; זי האט פון זיך זאנאר אראבנענומען דאם טיכעל פון האלז, און האט זיך אויפנעשפילעט די ברוסט, אייני־רייסענדיג זיך דאם קליד.

און דאם אויג פון דעם לאקאמאטיוו איז שוין נעווארען ווי א פלאם פייער, ווי דאם אפענע מויל פון א קאלך־אויוועז, וואס הויכט ארוים מיט פלאמען; אט פיהלט זיך שוין דער אטהעם פון דער שרעקליכער בעשעפענישׂ, גליהענד און זודיג, און עס

געגענד. איילען זיך האָט זי ניט געהאַט וואָס; קיין צוג דאַרף ניט פאַרביילויפען פאַר דעם עקספּרעס פון פּאַריז, וועלכער קומט ערשט אָן ניין אוהר פינף־און־צוואַנציג. און זי איז זיך פּאַמעלאַך געגאַנגען לעבען די פּלויטען, אין די געדיכטע פינסטערניש, זעהר רוהיג, גלייך ווי זי געהט עס איצט אויף איהר געוועהנליכען שפּאַציער איבער די פאַרלאָזענע סטעזשקעס. דאָך, פאַר'ן טונעל, איז זי אַריבערגעשפּרונגען אַ פּלויט, און האָט זיך גענומען געהן מיט דער אייזענבאַהן ליניע אַליין, מיט איהרע לאַנגזאַמע טריט, און אַנטקעגען דעם ערוואַרטעטען שנעל־צוג. זי האָט זיך וויע־דער געמוזט בעהאַלטען, אַז דער וועכטער ביים טונעל זאָל זי ניט בעמערקען, — ווי זי פלעגט דאָס טהון אַלע מאָל, ווען זי פלעגט זיך געהן זעהן מיט אָזיל'ן, אויף דער אַנדער זייט.

אין טונעל איז זי זיך געגאַנגען, ווייטער און ווייטער. אָבער ניט ווי יעמאָלט, מיט מורא, טאָמער קעהרט זי זיך אום, וועט זי שין מעהר ניט וויסען איף זיכער וואו זי איז דאָ. די טונעל־שרעקעניש האָט איהר שוין מעהר ניט געהאַקט אין מוח, האָט איהר שוין מעהר ניט גערויבט דאָס בעוואוסטזיין פון רוים און צייט און דאָס געפיהל פון זאַכען צווישען דעם דונערנדען גע־פּילדער פון די צוגען און אין דעם קראַכען פון דעם שטיינערנעם געוועלב. וואָס געהט דאָס איהר איצטער אָן! זי קלעהרט ניט, זי טראַכט ניט; זי האָט בלויז איין בעשטימטען בעשלוס, — געהן ווייטער, ווייטער, ביז זי וועט אָנקומען אויף אַ צוג, און דאַן וויעדער געהן, גלייך אַנטקעגען דעם סיגנאַל־לאַנטערן, ווען זי דערזעהט נור זיין שיין אין דער פינסטערער נאַכט.

ענדליך האָט זיך פלאָרע פערוואונדערט; איהר האָט זיך געדוכט, אַז זי געהט שוין אַזוי שטונדען לאַנג. ווי ווייט דער טויט איז עס! ווי לאַנג מ'דאַרף עס איהם זוכען! און אפשר וועט זי איהם גאָרניט געפינען! אפשר וועט זי אַזי אָבגעהן ליעגעס און ליעגעס ווייט, און דער טויט וועט אַלץ ניט קומען! זי איז געוואָרען אויסער זיך. די פיס האָבען זיך איהר אונטערגעהאַקט; זי מוז זיך גאָר צוזעצען, וואַרטען; זיך אויסציהען אויף די רעל־סען. אָבער דאָס איז ביי איהר אויסגעקומען ווי אונווירדיג; זי

דען. פארוואס טאקי ניט אויסווארטען ביז אויף דערנאכט, און דערנאך אוועקלויפען צו אויל, וועלכער פארגעטערט זי און וועל־כער וועט שוין וויסען וויי זי צו בעשיצען?

איהרע נעדאנקען זיינען נעוואָרען רוהיגער, שטילער און אונדיוטליכער, און זי איז אייניגעשלאָפען נעוואָרען מיט א טיע־פען שלאָף אָהן חלומות.

— וועו פלאָרע האָט זיך אויפגעכאפט איז שוין נעווען טיעפע נאכט. פארוואנדערט, האָט זי נענומען טאפען ארום זיך; דער־פיהלענדיג בלויז דעם נאקעטען הארטען שטיין, אויף וועלכען זי איז נעלעגען, האָט זי זיך מיט אמאל דערמאנט. ווי אין דער שיין פון א בליץ האָט זי זאפארט דערוועהען זעהר קלאָהר די נע־וואלדיגע נויטיגקייט: — זי מוז שטארבען. ס'האָט אויסגעזע־הען, ווי איהר פריהערינער דורישט צו לעבען, איהר פריהערדינער שרעקען־זיך האָט זיך פון איהר מיט א מאל אבגעטהון צוזאמען מיט איהר מיעדקייט. ניין, ניין! נור דער טויט, — ניטא קיין בעסערס! אין דעם טייך בלוט, מיט איהר צושמעטערט הארץ, פאראכטעט פון דעם איינצעלנעם מענשען, וועלכען זי ווייל אין אן אנדערע האָט, — האָט זי ניט געקאָנט לעבען. איצט, וועו זי האָט צוריק איהרע כחות, — מוז זי שטארבען.

פלאָרע האָט זיך אויפגעהויבען און האָט פארלאָזען איהר שטייגערנע הייל. זי איז געגאנגען ווי אויף א זיכערען וועג, ווייל זי האָט מיט איהר אינסטינקט געפונען וואוהין זי דארף גענהן. מיט אין בליק צום הימל, האָט זי ביי די שטערן געוואוסט, אז ס'איז שוין ניין א זייגער. וועו זי איז צוגעקומען צו דער ליניע פון דער אייזענבאהן, איז א צוג פארבייגעלאָפען מיט א נע־וואלדיגע שנעלקייט, קומענדיג פון פאריז: דאָם האָט איהר דאכט זיך געמאכט א ביסעל פערגעניגען; הייסט עס, אז אלעס גענהט גוט, אז דעם זייט וועג האָט מען שוין אבגערייניגט, אבער דעם אנדערן נאָך ניט, ווייל די צוגען גענהען נאָך ניט ווי תמיד.

פון דעם פונקט אן, איז זי גענאנגען מיט די פלויטען פון בוימלאָך אין די אייגדרוקספאלע איינזאמקייט פון דער וויסטער

געגומען געהן לאנגזאמער, און איז אוועק צו איהרען א פער־בארגענעם פלאץ, וואו זי האט ליעב געהאט צו פארוויילען איהר טרויעריגע טעג — דאס איז געווען א גרוב איבער'ן טונעל.

זי האט אויפגעהויבען דעם קאפ צום הימעל און ביי דער זון האט זי געוואוסט, אז ס'איז שוין מיטאג צייט. זי איז ארויס אין גרוב, האט זיך אויסגעצויגען אויף דער הארטער ערד, מיט'ן פנים ארויף, מיט די הענט צוקאפענס, און האט זיך פארטראכט. און דא האט זי אין זיך ערשט דערפיהלט ווי שרעקליך פוסט ס'איז איהר אין הארצען, ווי דער טויט אליין פרירט איהר שוין לאנגזאם די גליעדער. אבער דאס איז ניט נעווען קיין געווי־סענסביסע, וואס זי האט אומזיסט אומגעבראכט אזוי פיעל מענשען; פארקעהרט, ס'איז איהר גאר שווערליך איינצוזעהען וואס דא איז דא אזוינס צו בעדויערען אדער צו פירכטען.

אין איינס איז זי אבער געווען זיכער: זשאק האט געזע־הען, ווי זי האלט איין די פערד, און זי האט אויך פערשטאנען אין זיין צוריקציהען זיך פון איהר, אז ער פיהלט צו איהר דעם האס און שרעק, וואס מען פיהלט צו א שד. ער וועט דאס קיין מאל ניט פערגעסען.

יא, איצט מוז זי זיין פאַרזיכטיגער; אז איהר האט זיך ניט איינגעבעגען זיי צו נעהמען דאס לעבען, מוז זי אויף זיך אליין שוין ניט מאכען קיין פעהלער. זי וועט מיט זיך באלד מאכען א סוף. קיין אנדער האפענונג האט זי ניט מעהר...

וואס מעהר זי איז געווען אין איהר גרוב און האט זיך בע־רוהיגט און בעקלעהרט, אלץ מעהר האט זי געדורשט נאך'ן טויט. און בלויז איהר מיעדקייט און וואס זי איז אזוי געגצליך געבליבען אהן כח האט איהר געשטערט זיך אויפצוהויבען גליך אויף'ן ארט, געפינען עפעס א מיטעל צו שטארבען.

און דאך פון דער רעכטער טיפעניש פון די פערגליווערונג, וואס האט זי ארומגענומען, האט זיך נאך אלץ געלאזט הערען דער דורשט צו לעבען, די בעדיהפנים צו זיין גליקליך. די לעצטע האפענונג, אז זי אליין קען נאך לעבען אין גליק, וועז זי זאל נור זיי, יענע צוויי, לאזען לעבען אין איינעם פריי און אין פריע־

זאָל איהם העלפען איבערטראָגען דעם פערוואונדעטען. דער דאָקטאָר האָט אויך איינגעבעטען סעווערינע'ן, זי זאָל צו זיך הייסען איבערטראָגען דעם הויפט־קאָנדוקטאָר האַנרי אויך; יענער האָט, דאַכט זיך, ניט געליטען מעהר ווי פון אַ מין צו־מישעניש, — און ער איז נאָך געווען זעהר צוטומעלט. און מ'האָט איהם איבערגעטראָגען באַלד נאָך זשאַק'ן.

און בשעת סעווערינע האָט זיך אָנגעבויגען אויפצושפּילען זשאַק'ן דעם קאָלנער, וואָס האָט איהם געשטערט, האָט זי איהם אַ קוש געטהאָן אין די אויגען, פאַר'ן גאַנצען עולם, כדי איהם איינצוגעבען מוטה איידער מען נעמט איהם איבערטראָגען.

— האָב קיין פורכט ניט, מיר וועלען נאָך זיין גליקליך.

מיט אַ שמייכעל האָט ער איהר אומגעקעהרט אַ קוש.

פיר פלאָרע'ן איז דאָס געווען דער ענדליכער רים אין האַר־צען: — זשאַק וועט שוין קיין מאָל ניט זיין איהרער. און איהר האָט זיך געדוכט, אַז ביי איהר אין האַרצען רינט אויך דאָס בלוט פון אַן אינערליכער וואונד, וואָס קאָן זיך ניט פארהיילען. און אַז מ'האָט זשאַק'ן אַוועקגעטראָגען, איז זי אַוועקגעלאָפען. פארביי לויפענדיג זייער אָרימע שטוב, האָט זי אָבער אין פענ־סטער דערזעהען, דורך די שויבען, די טויטע אין צימער, און דעם בלאַסען פלעק שיין פון דעם ליכטעל, וואָס האָט נאָך אַלץ געברענט אין מיטען טאָג — לעבען איהר טויטע מאַמע. אין דער גאַנצער צייט, זייט דאָס אונגליק האָט פאַסירט, איז די טויטע געבליבען איינע אַליין, דער קאָפּ עטוואָס אַרויפגעבויגען, די אויגען אָפען, די ליפּען אויפגעהויבען, גלייך ווי זי האָט אויך צוגעזעהען דעם חורבן און דעם טויט פון דעם איהר אונבעקאַנטען עולם.

פלאָרע איז אַוועק. גלייך ביים ווינקעל, וואו דער וועג נעמט זיך קיין דואַנוויל, האָט זי זיך אַ קירעווע געטהאָן, זיך גענומען לינקס, צו די קוסטיעס צו. דאָ איז איהר געווען בעקאַנט יעדער ווינקעלע, און זי מעג זיך גאַנץ גוט אויסלאַכען פון די זשאַנדאַ־דען, ווען זיי זאָל זיך פערוועלען איהר נאָכיאָגען אום זי צו אַרעסטירען. און דאָ איז זי שוין אַזוי ניט געלאָפען; זי האָט

א קוק געטהון אויף די הרינה, האָט זי בעמערקט מיזאר'ן און קאביש'ן, וועלכע עפעס אונבעקאַנטע הערדען האלטען אין אויס־פרעגען, — געווּיס, די אונטערזוכונגס ריכטער. דער אמת איז, אז דער קעניגליכער פּראָקוראָר און דער פערוואלטער פון דער פרעפעקטור האָבען שׂלץ געוואָלט זיך דערקלערען, ווי קומט אזא שווערער וואָגען מיט שטיינער אין מיטען וועג פון'ם באהן. מיזאר האָט געהאלטען אין איין טענה'ן, אז ער האָט זיין פּאָס־טען גיט פּארלאָזט, אָבער קיינע נענויע ערקלערונגען האָט ער ניט געקאָנט געבען. ער האָט טאקע נאָר ניט געוואוסט, און האָט די ליטע פּארזיכערט, אז ער איז געשטאַנען מיט דער פלייצע צום שלאָגבוים, פּארנומען מיט די סיגנאל־אפּאראטען. קאביש ווידער, וועלכער איז נאָך געווען צוטומלט, האָט דערצעהלט א לאַנגע, פּאררעהטע געשיכטע, ווי ער האָט אונפּארזיכטיג אר־בערגעלאָזט די פערד אליין צו געהן א קוק טהון אויף דער פער־שטאָרבענער, און ווי די פערד זיינען פון זיך אליין אַרויף אויף דער ליניע און ווי די יונגע מיידעל האָט זיי ניט געקאָנט אויס־האלטען. ער האָט זיך נעמישט אין די רעד, האָט אלע מאל אָנ־געהויבען פון אָנהויב, און פארשטעהן האָט מען איהם ניט גע־קאָנט.

און א ווילדע דורשט נאָך פרייהויט האָט ווידער געגומען וואַרעמען די פארגליווערטע בלוטען אין פלאָרע'ן. זי ווּיל זיין פריי, פריי זאָגאר פון זיך אליין, פריי זיך צו בעטראכטען אין זיך עפעס פּארנעהמען; איהר איז נאָך קיין מאל ניט אויסגעקו־מען צו דארפען ביי אימיצען בעטען מ'זאל איהר נעבען א ריכ־טיגע עצה. צו וואָס דארף זי דאָ וואַרטען, אז מ'זאל זיך איהר נאָך נעהמען דערעסען מיט פראָגעס, און אפשר גאָר זי ערעס־טירען? און א חוץ די הריגה, איז זי דען דאָ ניט בעגאַנגען א שטיקעל חטא אין איהר ארבייט, און זי איז דאָך פערפּעטוואָרט־ליך. דערווייל האָט זי זיך אָבער ניט געריהרט פון אָרט און איז ניט אוועק, כל זמן זשאק איז נאָך דאָ.

כעווערינע האָט אזוי לאַנג געבעטען פעקע'ן, ביז יענער איז אוועק און האָט געבראכט א טראָג־בעטעל און א מאן, וואָס

— פיהר מיך אוועק פון דאנען! פיהר מיך אוועק!

פלאָרע האָט זיך אָנגעבויגען. זשאַק האָט אויסגעדרעהט דעם קאָפּ און האָט זי אויך דערקענט. אין זיינע אויגען האָט זיך בעוויזען אַ מורא, ווי ביי אַ קינד; ער האָט זיך אַ ציה געטהאָן צו סעווערינע'ן, מיט אַן אויסדרוק פון שרעק און האַס.

— נעהם מיך צו פון דאַנען, גלייך, די מינוט!

און סעווערינע האָט איהם אויך געזאָגט „דו" גלייך ווי זיי וואָלטען דאָ געווען אַליין און וואָלטען פלאָרע'ן ניט גערעכענט.

— ווילסט קיין קרוא־דע־מאָפרא, אַה? — האָט זי איהם געפרעגט. — אויב דו ביזט ניט געגען דעם, איז דאָך דאָס דאָ ענטקעגען, — מיר זיינען ווי ביי זיך אין דער היים.

זשאַק האָט איינגעוויליגט, נאָך אַלץ ציטערענדיג און קו־קענדיג אויף פלאָרע'ן.

— וואָהין דו ווילסט, אַבי שוין! — האָט ער געענטפערט.

פלאָרע איז געוואָרען בלאַס און שטיל פון זיין בליק פון פיינדליכען שרעק. אין דעם אויסשעכטען פון אונבעקאַנטע און אונשולדיגע מענשען, האָט זיך איהר זאָגאַר ניט איינגעגעבען זיי ביידען צו נעהמען דאָס לעבען, — גיט איהם און ניט איהר: — סעווערינע איז אַרויס אַפילו אָהן אַ קראַץ; און ער וועט אַ ודאי אויך געזונט ווערען; און איהר האָט זיך נור איינגעגעבען זיי נאָך נאָהענטער צוזאַמען צו ברענגען, זיי צוזאַמען צו פיה־רען, אויג אויף אויג, הינטער די פארמאַכטע טיהרען פון דעם אָבגעזונדערטען הויז. און זי האָט זיך שוין פאָרגעשטעלט, ווי דער געליעבטער קומט צו זיך און ווערט געזונט, און דערפאר וואָס זי, זיין געליעבטע, היט איהם אַזוי אָפּ און פאר איהרע שלאָפּ־לאָזע נעכט בעלוינט ער זי מיט ענדלאָזע לאַסקעס; און זיי זיי־נען זיך ביידע אונגעשטערט פון דער אויסערער וועלט און ביידע ווילען וואָס מעהר פארלענגערען דעם זיסען ליעבע־מאָנאַט אין זייער פאָלקאָמענער פרייהייט נאָך דעם אונגליק. און אַ קעלט האָט איהר פארגליווערט דאָס האַרצען, און זי האָט בעטראַכט די טויטע, — זי האָט דאָך געמאָרדעט אומזיסט.

און אין דעם מאָמענט, אין דעם אויגענבליק, וואָס זי האָט

א פלויט. בלויז איין בעאמטער, פון קלענערען ראנג, א יונגער בלאנדין און א ראזאוואר, האט זיך מיט גרויס כונה מתעסק געווען און געוזכט ביי זיי אין די קעשענעס, טאמער געפינט זיך א פאפירל, א קארטל, א בריעף, וואס מען זאל דערפון קאנען אויסגעפינען דעם נאמען און אדרעס פון דער פערזאן. ארום איהם האט זיך דערווייל אנגעזאמלט אן עולם צושויער. אבווהל א לייענע ארום האט קיין לעבעריגער מענש דא ניט געוואהנט, האבען זיך דאך גאט ווייסט פון וואנען גענומען א דרייסיג פארשוין, נייגעריגע מענער, פרויען און קינדער, וואס האבען אליין גאר ניט געהאט און נור אלעמען געשטערט.

און דער שווארצער שטויב און די וואלקענס רויך און פער, וואס האבען אלעם איינגעווייקלט, זיינען זיך בישלעכווייז צוגאנגען און דער שטראהלענדער אפריל מארגען האט זיך פונאנדערגעווייקלט איבער דעם שלאכט־פֿעלד, בעגיעסענדיג מיט זיין זיסער שיין די טויטע און די שטארבענדע, די צו־וואונדעטע „לייזא", דעם אנגעוואהרפענעם בארג חורבה, ביי וועלכע ס'האט זיך געדודערט א גאנצער עולם ארבייטער, ווי די אונגליקליכע מוראשקעס, וואס אייליען זיך צו פאררייכטען זייער נעסט, וועלכע אן אונפארזיכטיגער פארבייגעהער האט צוטראטען מיט זיין פוס.

זשאק איז נאך געלעגען אין חלשות, און סעווערינע איז מיט א געבעט צו צו אייניעם פון די דאקטוירים. דער דאקטאר האט איהם אונטערזוכט, — קיין אבר איז ביי איהם, דאכט זיך, ניט געווען צובראכען; אבער עם האבען ערגעץ געמוזט זיין אינערליכע וואונדען, ווייל זשאק'ן איז פונ'ם מויל געגאנגען א דינער שטראם בלוט. נאך ניט וואגענדיג אויסצודרייקען קיין בעשטימטע מיינונג, האט דער דאקטאר דערווייל געהייסען אי־בערפיהרען זשאק'ן, — זעהר פארזיכטיג, אבער ווי אם שנעל־סטען, — און איהם לעגען אין א בעט.

בשעת דער דאקטאר האט איהם געטאפט מיט די הענט, האט זשאק ווידער אויפגעעפענט די אויגען, מיט א לייכטען קרעכץ פון וועהטאג; אבער איצט האט ער שוין דערקענט סע־ווערינע'ן און ער האט אויסגעמורמלט מיט שרעק:

פערד, און אויף דעם שרעקליכען שלאכט־פֿעלד איז געוואָרען שטיל.

ענדליך, נאָך צוויי שעה וואַרטען, איז אָנגעקומען הילפּע. אין דעם זעץ פון דעם צוזאַמענשטויס זיינען אַלע וואָגאָנעס אָפּ־געשפּרונגען לינקס, אַזוי, אז מ׳האָט דעם וועג געקאָנט אָפּרייניגען אין אייניגע שטונדען. און א הילפּס־צוג פון דריי וואָגאָנעס מיט א מאַשין איז נעקומען פון רואַן מיט דעם הויפּט פערוואַלטער פון דער פֿרעפֿעקטור, מיט׳ן קעניגליכען פֿראָקוראָר, און אינזשיניער און דאָקטוירים פון דער קאָמפּאַניע, און א גאַנצער עולם דערשראָקענע און מענשען אין אייליגניש; אין דער זעלבער צייט איז שוין דער סטאַנציאָן־מייסטער פון באַראַנטען, מ׳סיע בעסטיער דאָ געשטאַנען מיט זיינע מענשען און האָט זיך נעמומען צו דעם חורבן.

אַן אויסערגעוועהנליכע נערוועזע טהעטינקייט איז איצט אָנגענאָגען אין דעם פערוואָרפענעם שטיקעל ווינקעל, ווּאָס איז געוועהנליך אזוי ווייסט און שטיל. די נעזונטע און גערעטעטע פּאַסאַזשירען האָבען נאָך זייער געוואַלדיגען שרעק דערפיהלט א פּיעבערשע בעדירפענים עפּעס צו טהון: אייניגע האָבען זיך גע־זוכט פּוהרען, מורא האָבענדיג צוריק אייגצושטייגען אין די וואָגאָנעס; אַנדערע ווידער, זעהענדיג אז מ׳נעפּינט אפילו קיין וועגעלע אויף ניט, האָבען זיך נעמומען זאַרגען, וואו זיי וועלען עפּעס איבערכאַפּען אָדער איבערנעכטיגען. אַלע האָבען געדאַרפט צום טעלעגראַף, און אייניגע זיינען גלייך אַוועק צו־פֿוס קיין באַראַנטען קלאַפּען דעפּעשען. מ׳האָט זיך זאָפּאַרט נעמומען צו אונטערזוכען דעם אונגליק; די דאָקטוירים האָבען דערווייל זיך האַסטיג נעמומען צו די פערוואָונדעטע. פּיעלע זיינען נעלעגען אין חלשות אין טייכען בלוט. אַנדערע האָבען אונטער די דאָק־טאָרשע אינסטרומענטען ארויסגעלאָזט שוואַבע קרעבצען, קוים צו הערען.

אין סך־הכל זיינען געווען פינפצעהן טויטע און צוויי־און־דרייסיג שווער פֿארוואונדעטע. איידער מ׳וועט זיי דערקענען, האָט מען זיי דערווייל אויסגעלעגט מיט׳ן פּנים ארויף, לעבען

„ליזא'ס" רוקען, האָבען זיי געמאכט הונדערטער מיילען, ניט רעדענדיג קיין וואָרט, און אלע דריי זיינען זיי געווען אזוי ענג פערקניפּט, אז זיי האָבען זיך אפילו קיין צייכען זיך ניט געדארפט געבען אום זיך צו פערשטעהען ! אַה ! אָרימע „ליזא" ! אזוי מילד אין איהר מאכט, אזא שעהנהייט אין דעם גלאנץ פון דער זון ! און פּעקע, אָבוואָהל ער איז ניט געווען שכור, האָט ארויס־געפּלאצט מיט אזא שטארקען געוויין, אז ס'האָט אזש געטרע־סעלט מיט זיין ריעזיגען קערפּער, און ער האָט זיך גאָר ניט גע־קענט בערוהיגען.

סעווערינע און פלאָרע זיינען אויך געוואָרען אויסער זיך וואָס זשאק איז ווידער געבליבען חלשות. פלאָרע איז אוועק אהיים, האָט געבראַכט צוטראָגען בראַנפען מיט קאמפער,און גע־נומען איינרייבען זשאק'ן, אבי עפּיס צו טהון, אָבער די אנגסט פון די צוויי יונגע פרויען האָט זיך נאָך פאַרגרעסערט פון די אונ־ענדליכע ליידען פון דעם איינעם פערד, — דער איינער פון אלע פינף, וועלכער האָט נאָך געלעבט ; ביידע פאָדערשטע פיס זיי־נען איהם געווען איבערגעהאקט. און דער פערד האָט זיך נע־באַך, דאָ לעבען זיי געראנגעלט און געפּלאגט, און געהירזשעט, ארויסלאָזענדיג אזעלכע כמעט מענשליכע געשרייען, הויכע און קרעכצענדע, אז צוויי פון די פערוואונדעטע, גלייך ווי זיי וואָל־טען זיך אָנגענומען, האָבען אויך אָנגעהויבען כמעט צו הירזשען ווי די בהמה. און קיין מאָל האָט דאָס קרעכצען פון דעם גוסס'ען אזוי ניט געשניטען דאָס געהער מיט אזא טיעפען צער, אן אונ־פערגעסליכען, פון וועלכען דאָס בלוט ווערט פאַרקיהלט אין די אָדערען. און ס'איז געווען אזא שרעקליכער רחמנות, אז מענשען האָבען גענומען פאָדערען מיט כעס אָדער אויס מיטלייד, אַז מען זאָל שוין מאכען א סוף צו דעם אונגליקליכען פערד, וואָס ליידט אזוי. דער לאָקאָמאָטיוו איז שטיל געוואָרען, זיינען איצט נאָך געבליבען די ענדלאָזע קרעכצען פון דעם פערד, אלס די לעצטע געשרייען פון דעם באהן־אונגליק, און פּעקע, וועלכער האָט נאָך אַלץ ניט אויפגעהערט צו קלאָגען, האָט אויפגעהויבען אַ צובראָ־כענע האַק און האָט מיט איין זעץ אין קאָפּ איינגעשטילט דאָס

מען געקענט זעהען דורך איהרע צוריסענע נעדערים, ווי איהרע אבריס ארבייטען : די טרייב־שטאנגען קלאפען ווי צוויי צוויי לינג־הערצער ; די פּאַרע לויפט אין דעם דאמפּף־קאסטען, ווי דאָם בלוט אין די אָדערן ; און ווי צוויי מאכטלאָזע אָרמס, האָבען די צוויי טרייב־אקסעל קאַנוואולסיוו זיך געוואָרפען אין דעם לעצטען אויפפלאקערן פון לעבען : און צוזאמען מיט דער קראפט וואָס גיט איהר דאָם לעבען, איז אויך אויסגענאנגען איהר נשמה — דער מעכטיגער אָטהעם, מיט וועלכען זי איז אימער געווען אָנגעפילט. די צוריסענע ריעזען האָט זיך געזומען בערוהיגען, איז צוביסלאך איינגעשלאפען מיט א מילדען, זיסען שלאָף, און איז ענדליך אין נאנצען שטיל געבליבען.„ „ליזא" איז געשטאָרבען.

דער בארג אייזען, שטאָל אין קופער, וואָס ס'איז איבערגעבליבען נאָך איהר, נאָך דיעזער פערניכטעטער גיגאנטין, מיט דעם ציבאָבענעם קערפער, מיט די אָבגעשניטענע גליעדער, מיט די נעטייטעטע אברים, האָבען אין מיטען העלען טאג פאָרגעשטעלט א טרויעריגעם בילד פון א אונגעהייערען מענשליכען קערפער, — נייו, פין א נאנצער מענגע מענשען, וועלכע האָבען אקאָרשט געלעבט, און דאָם לעבען איז פון זיי ארויסגעריסען געוואָרען מיט גרויסע שמערצען.

וועו זשאק האָט ענדליך בעגריפען, אז קיין „ליזא" איז שוין ניטא, האָט ער צוריק צוגעמאכט די אויגען מיט'ן אינציגען וואונש אויף צו שטאָרבען. ער איז געווען אזוי שוואך, אז איהם האָט זיך געדאכט, אז ער וועט אויסגעהן מיט'ן לעצטען לייכטען אָטהעם פון דער מאשין : און פון זיינע פערמאכטע אויגען האָבען זיך לאנגזאם ארויסגעקייקעלט גרויסע טהערען, און האָבען פערגאסען זיינע באקען.

דאָם איז שוין געווען צו פיעל פאר פעקע'ן, וועלכער איז געשטאנען דאביי, ווי א צוגעשמידטער, און מיט א פערקוועטשט האַרץ. זייער טהייערער פרייַנד איז געשטאָרבען ,און אָט שטאָרבט זיין מאשיניסט אויך... איז שוין זייער לעבען אין דרייען געקומען צו אן ענדע ? אן ענדע צו די ריזעם, וואו, זיצענדיג אויף

טער זייט און די אנדערע אויף דער לינקער, האָבען אונטערגע־האַלטען דעם אונגליקליכען׳ס קאָפּ, נאכפאָלגענדיג אַנגכטליך נאָך דער קלענסטער בעוועגונג פון זיין געזיכט.

ענדליך האָט זשאק געעפענט די אויגען. זיין צומישטער בליק איז געפאלען פון איינער צו דער צווייטער; אָבער ער האָט זיי ניט אָנגעהויבען צו דערקענען. זיי האָבען איהם ניט אינטערעסירט. אָבער זיינע בליקען האָבען דערזעהען דעם לאָ־קאָמאָטיוו, עטליכע מעטר ווייטער,—דער לאָקאָמאָטיוו, וואָס האָט געהאַלטען אין שטאַרבען; און ער האָט זיך דערשראָקען: זיי־נע אויגען האָבען זיך אָבגעשטעלט און געקוקט מיט שטייגענדער אונרוהע. ס׳איז זי, „ליזא“!... ער האָט זי גלייך דערקענט, און ער האָט זיך באַלד אָן אַלעס דערמאנט: די צוויי גרויסע שטיי־נער אין רעכטען מיטען וועג, דער שרעקליכער אָנשטויס, דער ברוך, וואָס ער האָט דערפיהלט אין דער זעלבער צייט, אי אין זיך, אין אין איהר; און ער, אָט האָט ער זיך אויפגעכאפּט, אָבער זי וועט זיכער שטאַרבען! ס׳איז ניט געווען איהר שולד, וואָס זי איז געוואָרען אזוי אונגעהאָרכזאַם; זייט זי האָט געקראָגען איהר חולאת אין שנעע, האָט זי שוין ניט געקענט זיין אזוי ריה־ריוודיג, שוין ניט רעדענדיג דערפון, אז די עלטער מאכט די גליע־דער שווער און פערהאַרטעוועט אין זייער צוזאמענבינדונג. און מיט׳ן גאנצען הארצען האָט ער איהר פערצייהט, און איז אָנגע־פיהלט געוואָרען מיט גרויסען קומער, אז ער האָט דערזעהען, אז זי איז טויטליך פערוואונדעט און האלט ביים גוסס׳ען.

דער אָרימער „ליזא׳ן“ נעבאך, איז נור געבליעבען אייניגע מינוטען צו לעבען; זי האָט אָנגעהויבען ווערען קאלט; פון די ברענענדע קוילען איז געוואָרען אש; דאָס סאַפּען, וואָס איז פריהער ארויסגעקומען מיט אַזאַ געוואַלד איז געוואָרען שוואַך, ווי דאָס קלאַגען פון א וויינענדען קינד. אימער אַזאַ פונקעלנדע, איז זי איצט געווען איינגעשמירט אין ערד און אין שמוץ, אי־בערגעקעהרט אויף׳ן רוקען, אין א קויל־שווארצען טייך; זי האָט געהאט די טראַגישע ענדע פון אַ געליעבטע חיה, וואָס אן אונ־גליק האָט גע׳הרג׳ט אין מיטען גאַס. געגען א מינוט נאָך האָט

מיט ציבראָבענע שטיקער. זי איז אוועקגעלאָפען און איז צוריק־
געקומען מיט א האק, מיט וועלכער מען האָט ביי מיזאר'ן גע־
האקט האָלץ, און אויפהויבענדיג זי אין דער לופטען ווי א האָלץ־
העקער אין וואַלד, האָט זי א האק געטהון די ברעט מיט שרעק־
ליכער קראָפט. אָלע האָבען זיך אָבגערוקט און מען האָט זי נע־
לאָזט טהון וואָס זי האָט געוואָלט, נור מען האָט געשריען, אז
זי זאָל זיין פאָרזיכטיג. אָבער דאָרט איז ניט געווען מעהר קיין
פערוואונדעטע א חוץ דעם מאָשאניכט, און ער אליין איז געלענגען
אונבעשריגט, אונטער א בארג פון רעדער און אקסען. זי האָט
נאָר ניט געהערט, זי איז געווען פערטיפט אין דעם איינציגען
אונווידערשטעהליכען וואונש צו דערגראָבען זיך צו איהם. זי
האָט געהאקט די האָלץ, און יעדער האק האָט אוועקגעראמט עפעס
א שטארונג. מיט איהרע צולאָזענע בלאָנדע האָאר, מיט איהר
צוריסענעם לייבעל, פון וועלכע עם האָבען זיך ארויסגעזוהען
איהרע נאקעטע ארעמס, האָט זי אויסגעקוקט ווי א שרעקליכע
זאנגען־שניידערין, וועלכע שלאָגט זיך דורך א וועג צווישען דעם
חורבן, וואָס זי האָט אליין פערורזאכט. דער לעצטער קלאַפ,
וואָס זי האָט געגעבען אויף אן אקס האָט צושפאָלטען אויף צוויי־
דאָס אייזען פון דער האק. אנדערע האָבען געהאָלפען אוועק־
צורוקען די רעדער, וועלכע האָבען בעשיצט דעם יונגען מאן פון
א זיכערן טויט; זי האָט איהם די ערשטע א כאפ געטהון און
האָט איהם אין איהרע ארעמס אוועקגעטראָגען.

— זשאק, זשאק !... ער אטהמט, ער לעבט ! אך, נאָט
מיינער, ער לעבט !... כ'האָב איהם געזוהען פאָלען ; כ'האָב
געוואוסט, אז ער איז דאָרטען !

די פאָרטומעלטע סעוועריגע איז איהר נאָכגענאנגען. זיי
בייידע האָבען איהם אניעדערגעלעגט ביי'ם גרינעם פלויט, לעבען
האנרי'ן, וועלכער איז נאָך אליין געווען צוטוכעלט און האָט גע־
קוקט, ניט וויסענדיג וואָס עם טהוט זיך ארום איהם. פעקע איז
צוגעקומען און איז געבליבען שטעהען פאָר זיין מאשינעסט,
שטארק צוטראָגען, וואָס יענער איז אין אזא קלעגליכען צושטאנד;
און די צוויי פרויען, בויידע אויף די קניע, איינע אויף דער רעכ־

ווער ווייסט פון וואנען, אין זיינען דאָ פערבליבען אום צו נעהען, נאָט ווייסט וואוהין.

דאָן איז נעקומען נאָך א הערצריייסענדע בצענע. אין אן איבערגעקהרטען וואגאָן פון ערשטען קלאַס האָט מען נעפונען א יונג פּאָרעל, — נאָר וואָס פערהייראטע, אהנע צוויפל; זיי זיינען נעווען צונויפגעווארפען אזוי, אז די פרוי האָט מיט איהר קערפער איהם צוגעדריקט דעם האלז און זי האָט זיך ניט נעקענט א ריהר טהון אום איהם צו בעפרייען. ער האָט שוין נעכריפעט, א דערשטיקטער, און זי, ווי וואהנזיניג האָט נעבעטען מען זאָל זיך אויפלען; איהר הארץ האָט שיער ניט נעפּלאצט, פיהלענדיג, אז זי אליין הרג'ט איהם. אז מען האָט זיי פאנאנדערגענומען, איז זי באלד אויסגענאנגען, ווייל איהר זייט איז איהר נעווען דורכגעלעבערט. וועו דער מאן איז נעקומען צו זיך, האָט ער נעשריען פון יסורים, איז נעפאלען אויף די קניען פאר זיין טויטע פרוי, וועמעס אויגען זיינען נאָך נעווען פול מיט טרערען.

איצט האָט זיך שוין אָנגעקליבען צוועלף טויטע אין מעהר פון דרייסיג פערוואונדעטע. ענדליך האָט מען ארויסגעשלעפט דעם קויליען־קאסטען, און פלאָרא האָט זיך יעדע וויילע אָבנע־שטעלט, האָט צוגעבויגען דעם קאָפּ צום בארג צובראָכענע האָלץ, צובויגענע אייזען, זוכענדיג אנגסטליך מיט די אויגען, צי וועט זי ניט דערזעהען דעם מאשיניסט. פלוצלונג האָט זי הויך א געשריי נעטהון.

— איך זעה איהם, ער ליענט דאָרטען... אָט זעהט! דאָס איז זיין האנד, און זיין בלויער, וואָלענער זשילעט... ער ריהרט זיך ניט, ער רוכעט ניט...

און זי האָט זיך אויסגעגליכט און האָט נענומען שילטען, ווי א פויער.

— אך, צום טייוועל! שנעלער אביסעל, שלעפט איהם ארוים פון דאָרטען!

מיט איהרע בויידע הענד האָט זי נענומען רייסען א ברעט פון א וואגאָן, אויף וועלכע עס איז נעווען אָנגעוואָרפען א בארג

סען שטיקער קעטען. און ווען זי האָט דערזעהען א טויטען אָדער אַ פערוואונדעטען, האָט זי גערופען צו אנדערע, מען זאָל איהם בעפרייען, אליין ניט וועלענדיג פערליערען קיין סעקונדע פון איהר ווילדען זוכען.

אונטער איהר האָבען געאַרבייט קאַביש, פּעקע און מיזאַר; סעווערינע, פאַלענדיג פון די פיס, און ניט קאָנענדיג עפּיס טהון, האָט זיך צוגעזעצט אויף אַ צובראָכענער באנק פון אַ וואגאן. מיזאַר, וועלכער איז שוין צוריקגעוואָרען בערוהיגט, האָט שטיל און גלייכגילטיג אויסגעמיעדען שטאַרקע אָנשטרענגונגען, און האָט אם מייסטען געהאָלפען ביי'ם איבערטראָגען די טויטע. און ער, גראַדע ווי פלאָרע, האָבען בעטראכט די טויטע קערפּער, גלייך ווי זיי וואָלטען געהאָפט זיי צו דערקענען, אונטער די טויזענדער און טויזענדער געזיכטער, וועלכע זיינען אין די צעהן יאָהר פאר זיי דורכגעפלויגען, ווי א בליץ, איבערלאָזענדיג זיי בלויז א צומישטען איינדרוק פון א מענגע מענשען, וואָס דער ווינט האָט געבראכט און דער שטורם האָט פאַרנומען. ניין, דאָס איז דער זעלבער, אונבעקאנטער, דורכפליעסענדער שטראָם; און דיעזער אונדעליקאטער, צופעליגער טויט איז גראַדע אויך אזוי נאמענלאָז, ווי דאָס איילענדיגע לעבען, וואָס פליהט דורך און איילט זיך ענטגעגען צו קומען דער צוקונפט.

מיזאַר און פלאָרע האָבען ניט געוואוסט זייערע נעמען, און וואָלטען ניט געקענט געבען קיינע אויסקינפטע איבער דיעזע פעראונגליקטע, דיעזע געפאַלענע אויף'ן וועג, דיעזע צוטרעטענע, צוקוועטשטע, גראַדע ווי די סאָלדאַטען, וועלכע פילען אָן מיט זייערע קערפּערס די גריבער, איידער די אַרמיי לאָזט זיך אויף אַ נייער אַטאַקע. דאָך האָט פלאָרע דערקענט איינעם, מיט וועלכען זי האָט גערעדט, ווען דער צוג איז אריין אין שנעע אריין: דאָס איז געווען דער אַמעריקאנער, וועמען זי האָט גוט דערקענט נאָך זיין פּראָפיל, אָבער זי האָט ניט געוואוסט זיין נאָמען, אָדער ווער ער איז, און ווער זיינע קרובים זיינען. מיזאַר האָט איהם צוגעטראָגען צו די איבריגע טויטע, וועלכע זיינען געקומען,

דאָרום געמוזט אריינגעהען אין די וואַגאָנעס דורך די צובראָכענע פענסטער.

פיער קערפער האָט מען שוין אוועקגעלעגט זייט ביי זייט, ביים ברעג פון וועג. א צעהנדליג פערוואונדעטע זיינען אויסגעשטרעקט לעבען די טויטע; זיי לייגען אָהן שום הילף, וואַרטענדיג אויף א דאָקטאָר, וואָס זאָל זיי איבערבינדען. דאָס אוועקראָמען האָט זיך קוים אָנגעפאַנגען; פון אינטער יעדען שטיק וואַגאָן האָט מען אַרויסגעצויגען א נייעם אָפּפער, אין דער בראָך איז גאָר ניט קלענער געוואָרען. דאָס בלוט האָט זיך געגאָסען, און מענשליכע אברים האָבען זיך געוואָרפען אין דיעזער שרעקליכער מענשליכער יאָטקע.

— איך זאָג דאָך אייך, אז זשאק איז דאָרט אינטען! — האָט פלאָרע אלץ געשריען. דיעזער זינלאָזער געשריי האָט זי ווי געטרייסט אין דער פערצווייפלונג פון איהרע שמערצען.

— אָט רופט ער: הערט, הערט!

דער קוילען־קאסטען איז געווען אריינגעהאקט אונטער די וואַגאָנעס, וועלכע זיינען פריהער אריף אייגער אויף'ן אָנדערען, און דערנאָך ערשט אלץ צוזאמען אויף'ן קאסטען. און ווירקליך, זייט די מאשין האָט געגומען קרעכצען אביכעל שטילער, האָט מען דערהערט א הויכע שטימע פון א מאן, קרעכצענדיג אונטער דעם בארג פון דעם חורבן. וואָס נעהענטער מען האָט זיך דערגראָבען צו איהם, אלץ שטארקער האָט מען געהערט דאָס קרעכצען, זיינע וועהטאָגען זיינען געווען אזוי אונגעהייער, אז די פאַסאזשירען האָבען איהם ניט געקענט אריסטראָגען, ווייל זיי האָבען אלייו געווויינט און געשריען, און ווען זיי האָבען איהם ענדליך אריסגעשלעפט און האָבען בעפרייט זיינע פיס, האָט ער אויפגעהערט צו קרעכצען. דער מאן איז געווען טויט.

— נייו, — האָט פלאָרע געזאָגט, דאָס איז ניט ער. ער איז טיעפער, דאָרט אונטער.

און מיט איהרע מעכטיגע הענד האָט זי אויפגעהויבען די עדער און זיי ווייט אוועקגעשלייודערט, זי האָט אוועקגעבויגען דעם צין פון די דעכער, האָט צובראָכען די טיהרען און צורי־

מען האָט געדאַרפט אָנגעהען מיט דער גרעסטער פאָרזיכטיגקייט. דאָס אויפהויבען פון יעדען געגענשטאַנד האָט געפאָדערט אויפ־מערקזאמקייט, ווייל מען האָט מורא געהאט אין גאנצען צוצו־קוועטשען די אונגליקליכע, ווען זיי וואָלטען נאָך מעהר פער־שאָטען ווערען. פון אונטער'ן חורבן האָבען, קרעכצענדיג, זיך גענומען ארויסרייסען פערוואונדעטע, פערשאָטענע ביז דער ברוסט, צודריקטע, גלייך ווי זיי וואָלטען נאָר וואָס ארויס פון א שרויבשטיק. געגען א פיערטעל שטונדע האָט מען געאַרבייט, אום ארויסצורייסען איינעם א בלאסען ווי לייווענט, וועלכער האָט זיך גאָר ניט בעקלאָגט, זאָגענדיג, אז עס האָט מיט איהם גאָר ניט פאַסירט, און אז ער ליידעט ניט ; אָבער ווען מען האָט איהם ארויסגעצויגען האָבען איהם געפעהלט ביידע פיס. ער איז באַלד אויסגעגאַנגען, ניט וויסענדיג און אפילו ניט פיה־לענדיג אין זיין גרויסען שרעק, וואָס מיט איהם האָט פאַסירט. פון א ברענענדען וואַגאָן פון צווייטען קלאַס, האָט מען אַרויס־געשלעפּט א גאַנצע פאַמיליע : ביים פאָטער און ביי דער מוטער זיינען געווען פערוואונדעט די קניע, דער באַבע'ס האַנד איז געווען צובראָכען ; אָבער זיי האָבען גאָר קיינער ניט געפיהלט זייערע שמערצען, זיי האָבען געיאָמערט און גערופען זייער קליין טעכטערעל, וואָס איז פערשוואונדען געוואָרען אין דעם חורבן, — זייער בלאָנדינקעלע, קוים דריי יאָהר אלט, וועלכע מען האָט אָבער שפּעטער געפונען אונטער א שטיק דאך, א געזונטע און אן אינבעשעדיגטע, מיט א שמייכעל אויף איהר פרעהליכע צורה'קע־לע. א צווייטע מיידעלע איז געלעגען בעגאָסען מיט בלוט : ביי איהר נעבאַך זיינען די הענטלאך געווען צופּיצעלט. מען האָט זי אַוועקגעטראָגען אין א זייט, ביז מען וועט געפינען איהרע עלטערן. זי איז געלעגען אַן איינזאַמע און אַן אונבעקאַנטע, כמעט ניט דוכענדיג. זי האָט ניט ארויסגעלאָזען קיין איינציג וואָרט, נור איהר געזיכט האָט זיך קאָנוואולסיוו בעדעקט מיט אונאויסדריקליכען שרעק, אז מען איז צו איהר צוגעקומען. מען האָט ניט געקענט עפענען די טיהרען, ווייל פון דעם צוזאמענ־שטויס האָבען זיך די שלעסער שטאַרק צובויגען, און מען האָט

יונגע פרוי. די פים זיינען איהר געווען צובראכען אונטער די קניע און האבען נאכגעהאנגען.

סעווערינע איז צוגעלאפען צו פלאָרע'ן.

— זשאק, זשאק !... וואו איז ער ? איך וועל אייך העלפען...

— יא, יא, העלפט איהר מיר !

זייערע הענד האבען זיך אנגעריהרט, ביידע צוזאמען האבען זיי געשלעפט א צובראכענעם ראד. אבער סעווערינע'ס צערטליכע פינגער האבען ניט פיעל געקאנט אויפטהון, אין פלאָרע'ס שטארקע פויסטען האבען אוועקגעשארט אלע שטערונגען.

— פאַרזיכטיג ! — האט א געשריי געטהון פעקע, וועלכער האט זיך אויף נענומען העלפען.

מיט א שנעלער בעוועגונג האט ער אבגעשטעלט סעווערינע'ן, וועלכע האט שיער ניט ארויפגעטרעטען אויף א האנד, וועלכע איז אבגעשניטען געווען ביים אקסעל, און איז געווען אנגעטהון אין אן ארבעל פון בלויען געוואנט. זי איז מיט שרעק אבגעשפרונגען. אבער דערקענט האט זי די האנד ניט : דאס איז געווען אן אונבעקאנטע האנד, וועלכע האט זיך אפגעריסען פון א קערפער, וועלכען מען וועט שפעטער, געווים געפינען ערגיץ וואו. און זי איז אזוי פערציטערט געוואָרען, אז זי איז ווי פאראליזירט געוואָרען ; זי איז געשטאנען און געווינט אין איז אפילו ניט געווען אימשטאנדע אויפצוהויבען די שטיקער גלאז, וואס האבען געשניטען די הענד.

צו העלפען די שטערבענדע, דאס נאכזוכען פון די טויטע, איז געווען פול מיט שרעק און געפאהר, ווייל דאס פייער פון דעם לאקאמאטיוו האט אנגעצונדען די שטיקער האלץ, און מען האט געמוזט שיטען לאפעטעם ערד אום אויסצולעשען די שרפה.

מען איז אוועק קיין בארָאנטען בעטען הילפע ; מען האט געשיקט א דעפעש קיין רואן ; און מען האט זיך נענומען זעהר טהעטיג צום אוועקרייניגען. אלע הענד האבען זיך מוטהיג גענומען צו דער ארבייט. פיעלע פון די אנטלאפענע האבען זיך צוריקגעקעהרט, שעהמענדיג זיך פאר זייער פייגהייט. אבער

וואוסטזיין פון איהר עקעלהאפטען פערבראכען. זי האָט דאָס געטהון, זי האָט איהם דער'הרג'עט, זי האָט דער'הרג'עט די אלע מענשען !... א שרעקליכער קוויטש האָט זיך ארויסגעריסען פון איהר האלז, זי האָט געגומען ברעכען די הענד און איז ארומ־געלאָפען ווי א משוגה'נע.

— זשאק, א ! זשאק !... ער איז דאָרט, עס האָט איהם א שליידער געטהון אונטען, איך האָב איהם געזעהען... זשאק, זשאק !..

„לוא" האָט איצט שוין שטילער געקרעכצט, איהר יאָמער־געוויין איז געוואָרען שוואכער, און מען האָט איצט שוין אָנגע־הויבען צו הערען אלץ מעהר, די הערצרייסענדע געשרייען פון די פערוואונדעטע. נור דער רויך איז נאָך אלץ געווען געדיכט, און דער אונגעהייערער בארג פון דעם חורבן, פון אונטער וועלכען עס זייכען ארויסגעקומען די קולות פון מאטערניש און שרעק, איז געווען ווי אייגעוויקעלט אין שווארצען שטויב, וועלכער איז גע־שטאנען אונבעוועגליך אין דער שיין פון דער זון. וואָס טהוט כען ? פין וועמען הויבט מען אָן ? ווי קומט מען צו צו די אונגליקליכע ?

— זשאק ! — האָט פלאָרא אלץ געשריען. — איך זאָג אייך, אז ער האָט אויף מיר א קוק געטהון, און אז ער האָט א פאל גע־טהון אהין, אונטער דעם קויל קאסטען... קומט ! העלפט מיר!..

קאביש און מיזאר האָבען שוין אויפגעהויבען דעם אויבער־קאָנדוקטאָר האנרי, וועלכער איז אין דער לעצטער סעקונדע אויף ארָאבנעשפרונגען. ער האָט זיך אויסגעלינקט א פוס. זיי האָבען איהם אניעדערגעזעצט אויף דער ערד, לעבען א פלויט פון בוימ־לאָך, און ער האָט שווייגענדיג, ווי צומישט נעקוקט אויף'ן נערי־דער, און האָט קענטיג ניט געפיהלט קיינע וועהטאָגען.

— קאביש, קום העלף מיר, איך זאָג דאָך דיר, אז זשאק איז דאָרט !

דער שטיין־ברעכער האָט זי ניט געהערט, ער איז צוגעלאָ־פען צו די אנדערע פערוואונדעטע, ער האָט איבערגעטראָגען א

פון דעם געפאהר. פרויען און מענער זיינען מיט געשרייען גע־לאָפען אין וואלד אריין.

סעווערינע, אַ צוטראָטענע, אַ צושויבערטע און מיט די קליי־דער צוריסען אויף שטיקלאך, האָט זיך ענדליך בעפרייט; זי איז ניט אַוועקגעלאָפען, זי האָט זיך אַ וואָרף געטהון צו דער קרעכצענדער מאשין, און דאָ האָט זי זיך בעגעגענט מיט פּעקע'ן.

— זשאַק... זשאַק! ער האָט זיך גערעטעט, ניט וואהר?

דער הייצער, וועלכער האָט זיך עפּיס ווי מיט נסים אפילו קיין אבר ניט צושעדיגט, איז אויך געקומען צולויפען. עס האָט איהם פערקוועטשט ביים האַרצען אויס געוויסענביסע, ביים גע־דאנק, אַז זיין מאַשיניסט ליגט אפשר דאָרטען אונטען. זיי האָ־בען דאָך ביידע צוזאמען אַזוי פיעל גערייזט, אַזוי פיעל געליטען, אויסשטעהענדיג די מיעדקייט און די קאלטע ווינטען! און זייער מאַשין, זייער מאַשין נעבאך, די גוטע, די געליעבטע חבר'טע פון זייער לעבען אין דרייען. אָט ליעגט זי אויפ'ן רוקען, אויסדוכענ־דיג איהר לעצטען אטהעם דורך איהרע פערוואונדעטע לונגען!

איך בין אַראָפּגעשפּרונגען, — האָט ער אַ שעפּטשע געטהון, — איך ווייס גאָר ניט, טאקי גאָר ניט.... לאָמיר לויפען, לאָמיר שנעל לויפען!

ביים שלאג־בוים האָבען זיי זיך אָנגעשלאָגען אָן פלאָרע'ן, וועלכע האָט געקוקט ווי זיי לויפען. זי האָט זיך נאָך ניט אַ ריהר געטהון. איהר טהאַט, די שעכטעריי פון די מענשען, האָט זי אריינגעבראכט ווי אין אַ מין הינערפּלעט. עס איז געקומען אַז ענדע, — גאַנץ גוט; זי האָט געשפּירט אַ געפיהל פון פער־לייכטערונג, ניט מעהר, אָבער גאָר קיין מיטלייד צו די איבעריגע, וועלכע זי האָט אפילו ניט געזעהען. אָבער ווען זי האָט דער־קענט סעווערינע'ן, האָבען זיך איהרע אויגען ווייט צושפּרייט, אַ שאַטען פון שרעקענס ליידען האָט פערדונקעלט איהר געזיכט. וואָס! זי, דיעזע פרוי לעבט! און ער איז געוויס טויט! מיט דיעזען שארפען וועהטאָג פון איהר ערמאָרדעטער ליעבע, מיט דיעזען קלאפּ פון מעסער, וועלכען זי האָט אליין זיך געגעבען אין האַרצען אריין, האָט זיך אין איהר שנעל אויפגעוועקט דאָס בע־

געדערים, און האָבען צו דעם אַלעמען נאָך צוגעגעבען זייער שווארצען רויך. דער קוימען האָט זיך מיט דער קראפט פון׳ם קלאַפּ אַריינגעהאַקט אין דער ערד, צוברעכענדיג דעם גאַנצען גע־שטעל פון דער מאַשינערי. און „ליזאַ". מיט די רעדער אין דער לופטען, האָט אויסגעזעהען, ווי עפּיס אַ פאַנטאסטישער פערד, דורכגעשטאָכען פון שרעקליכע הערנער. איהרע שטאַנגען זיינען צובויגען, די צילינדערס צובראָכען; די עקסצענטריקעס פן די באַלאַנס־שרייפען זיינען פערניכטעט. די נשמה איז איהר אַרויס דורך איהר אָפענער וואונד, מיט דעם גערויש פון ווילדער פער־צווייפלונג. דאָס איינציגע פערד, וואָס איז געבליבען לעבען, האָט זיך געוואלגערט גראדע נעבען איהר אין שרעקליכע שמערצען. די פאָדערשטע פיס זיינען געווען אָבגעהאַקט און די געדערים זיינען אַרויסגעדריקט געוואָרען פון׳ם אויפגעשניטענעם בויך. נאָך דעם אויפגעהויבענעם קאָפּ נאָך, וועלכער איז געווען ווי פאַרגליווערט, אין דעם אָנפאל פון שרעקליכע שמערצען, האָט מען געקענט זעהען, אָבער ניט הערען, אַז די חיה כראפּעט און הירזשעט שרעק־ליך; אָבער דיעזע געשרייען זיינען ניט צוגעקומען צו די אויערען איבער דעם פערטויבענדען גערויש פון דער שטאַרבענדער מאשין.

די געשרייען פון די מענשען זיינען געווען פערשטיקט, אונהערבאר און פערלאָרען.

— ראַטעוועט מיך! הרג׳עט מיך!... איך לייד צו פיעל, בעסער הרג׳עט מיך! איך בעט אייך, הרג׳עט מיך!

אין דיעזען פערטויבענדען גערויש און פערבלענדענדען רויך, האָבען די טיהרען פון די גאנץ געבליבענע וואַגאָנעס שנעל זיך אויפגעעפענט, און אַ מחנה פאַסאַזשירען האָבען זיך אַ לאָז געטחון פון דאָרטען. זיי זיינען געפאלען אויפ׳ן וועג, האָבען זיך אויפ־געהויבען, האָבען זיך געראנגעלט מיט הענט און מיט פיס. און דערפיהלענדיג אונטער זיך די ערד, און דערזעהענדיג פאר זיך די פרייע פעלדער, האָבען זיי גענומען לויפען, אריבערשפּרינגענדיג איבער די פּלויטען פון בוימלאך, זיינען געלאָפען איבער די פעל־דער. פאָלגענדיג דעם איינציגען אינסטינקט צו זיין ווייט, ווייט

האָבען אַ צוואַנציג מעטר פון זיך, ביים ברעג פון וועג, דערזעהן אַ שרעקליכע סצענע: דער צוג האָט זיך אויפגעהויבען אין דער לופטען, זיעבען וואגאָנעס זיינען ארויף איינער אויפ'ן אנדערען און דאן האָבען זיי זיך מיט אַ שרעקליכען קראַך איבערגעקעהרט און זיינען פערוואנדעלט געוואָרען אין פאָרמלאָזען חורבן פון צו־בראָכענע שטיקער. די ערשטע דריי וואגאָנעס זיינען צובראָכען געוואָרען אויף שפענדלאך; פון די אנדערע פיער איז באלד גע־וואָרען אַ באַרג, אַ הויפען צובראָכענע דעכער, צופיצעלטע רעדער, טהירען, קעטען, ברעטער און ברעקלאך גלאָז. און איבערהויפט האָט זיך געהערט דער שרעקליכער קלאַפּ פון דעם לאָקאָמאָטיוו אָן די שטיינער, אַ שרעקליכער פערטויבענדער הילך, וועלכער איז באַלד איבערגעגאנגען אין אַ שמערצענס־געשריי. די צוריס־סענע „ליזאַ" איז אנידער געפאלען לינקס, איבער'ן וואָגען, און די שטיינער זיינען ארויפגעפלויגען אין דער לופטען, גלייך ווי זיי וואָלטען געווען אויפגעריכען פון אַ מינע, און פון די פינף פערד, האָט עס פיער פון זיי געקייקעלט און געשלעפט ביז זיי זיינען געבליבען ליגען דער'הרג'עטע אויף טויט. די לעצטע זעקס וואַגאָנעס, ביים ענדע צוג, זיינען געבליבען שטעהן גאַנצע, אפילו ניט אַראָפּ פון די רעלסען.

און עס האָבען זיך אויפגעהויבען געשרייען. געבעטען, די ווערטער פון וועלכע זיינען פערלאָרען געגאנגען אין דער מיטען פון אַן אונמענשליכען יאָמער.

— ראטעוועט! העלפט!.... אַך, גאָט! איך געה אויס! העלפט, ראטעוועט!

מעהר האָט מען ניט געהערט און ניט געזעהען. „ליזאַ" איז געלעגען אויף אַ זייט מיט אויפגעריסענע געדערים. דורך די אָפּגעדרעהטע קראַנלאַך פון די צובראָכענע רעהרען איז געגאַנגען די פאַרע, דער סאפּענדיגער פייף פון וועלכער איז געווען עהנליך צו דעם שרעקליכען כראָפּען פון אַ ריעז. דער ווייסער אָטהעם איז פון איהר געגאנגען, אָהן אַן אויפהער, און האָט זיך אויף דער ערד אויסגעשפרייט ווי געדיכטע וואָלקענס. און פון'ם אויווען זיי־נען געפאַלען ברענעדיגע קוילען, רויט ווי דאָס בלוט פון אידרע

וואָגען אויפ'ן וועג, דער פליהענדער צוג. דער שרעקליכער קנאק, — האָם אלעם האָט זיך איהם פארגעשטעלט מיט אזא שרעקלי־כער קלאהרקייט, אז ער האָט אפילו געקענט בעמערקען די זאמ־דעלאך פון די שטייגער אין דער צייט, וואָם אין זיינע ביינער האָט ער שוין דערפיהלט דעם קראך פון דעם צוזאמענשטויס. אויסמיידען האָט מען עם ניט געקענט. מיט קראפט האָט ער א דרייי געטהון צוריק דעם רעדעל, האָט פערמאכט דעם רעגולאטאר און האָט א דריק געטהון די צוים־קעטען. ער האָט אומגעקירע־וועט דעם גאנג פון דעם לאקאמאטיוו, האָט אונבעוואוסטערהייט אנגעדריקט דאָם קנעפעל פון'ם פייפער, מיט דעם מאכטלאזען, שרעקליכען וואונש צו פערמיידען, אוועקצוראמען פון דארטען דיעזע ריעזען באריקאדע.

אבער ניט קוקענדיג אויף דיעזע שרעקליכע אונגליקס־פיי־פערייי, וועלכע האָט געשניטטען די לופט, האָט „ליזא" ניט אנגע־הויבען צו באלגען, אבוואהל זי איז געלאפען עטוואָם לאנגזאמער. זי איז שוין ניט די געהארכזאמע וואָם אמאל, איידער זי האָט אין שנעע בארלאָרען איהר דאמפף־קראפט, איהר לייכטע ריהרעוו־דיגקייט און איז געוואָרען פאר'עקשנ'ט און אנגעכמורעט, ווי אן עלטע־ר פרוי, ביי וועלכען א פערקעלטונג האָט קראנק געמאכט די ברוסט. זי האָט פון זיך געבלאזען, האָט זיך איינגעהאלטען איבער די צוים־קעטען און איז דאָך געלאפען און געלאפען מיט דער עקשנות פון איהר אומגעלומפערטער שווערקייט.

פעקע, וואהנזיניג פון שרעק, איז אראפגעשפרונגען. זשאק, א פערלייוועטער אויף זיין פאכט, מיט דער פארקלעמטער רעכ־טער האנד אויפ'ן רעדעל, און מיט דער צווייטער ביים פייפער, האָט געוואָרט, אליין ניט וויסענדיג אויף וואָם. אין „ליזא", פאפענדיג אין פייפענדיג, און מיט איהר אונאויפהערענדע קנא־קעריי, איז צוגעלאפען אין האָט זיך א האק געטהון אן דעם וואָגען, מיט איהר שרעקליכער משא פון די דרייצעהן וואָגענעם, וואָם זי האָט מיט'זיך געשלעפט.

מיזאר און קאביש, ווי צוגענאגעלטע צו דער ערד און מיט אויפגעהויבענע הענט, און פלאָרע מיט ווייט־געפענטע אויגען,

אויך געהוידעט מיט אַן אונאויפהערליכער בעוועגונג. נאָך יעדער סטאַנציע, וואו ער האָט אַראָבגעלאָזען באַגאַזש, האָט ער געהאט אַ פיער, פינף מינוט צו פערשרייבען. צוויי פּאַסאַזשירען זיינען ארונטערגעגאנגען אין באַראַנטען; האַנרי האָט געבראכט אין אָרדנונג זיינע פּאפּירען, און ארויפקומענדיג צו זיך אין דעם וואַך־שטיבעלע, האָט ער, לויט זיין געוואָהנהייט, אַ בליק געטהון מיט'ן אויג פאָרווערטס און ריקווערטס אויפ'ן וועג. אין דיעזען שטיבעלע פלעגט ער אָבזיצען אלע זיינע פרייע שטונדען, אויפ־פּאסענדיג. דער קוילען־קאסטען האָט פערשטעלט דעם מאַשי־ניסט, אָבער אַ דאַנק, וואָס ער איז געזעסען אַזוי הויך, האָט ער זעהר אָפט געקענט זעהן פיעל ווייטער פון איהם. דארום, בשעת דער צוג האָט ערשט געהאלטען אין ארויסקומען פון דעם באַהן־גרוב האָט ער שוין, העט ווייט, דערזעהען דעם פערשטעלטען וועג. ער האָט זיך אַזוי שטאַרק פערוואונדערט, אַז ער האָט זיינע אויגען ניט געגלויבט און איז ווי פּאַראַליזירט און פערטומעלט געוואָרען. אייניגע סעקונדען זיינען אויף אַזאַ'ן אופן פערלאָרען געגאנגען, דער צוג איז שוין ארויס פון'ם גרוב און האָט ארויסגעלאָזט אַ הויכען פייף. און ערשט דאן האָט ער זיך בעשלאָסען אַ ציה צו טהון דעם סיגנאל־שטריק, דער עק פון וועלכען איז געהאנגען נעבען איהם.

אין דיעזען ענטשיעדענעם מאָמענט. האָט זיך זשאַק גראדע פערטראכט, האַלטענדיג די האנד אויפ'ן רעגולירענדען רעדעל, און האָט געקוקט, אָבער גאָר ניט געזעהען. ער האָט געטראכט פון עפּיס אונדייטליכעס, ערווייטערטעס. אפילו סעווערינע'ס בילד האָט דאָרט קיין פּלאץ ניט געהאט. דער ווילדער קלונג פון'ם גלאָק, דער געשריי פון פּעקע'ן אונטער איהם, האָבען איהם אויפ־געוועקט.

פּעקע איז גראדע ניט געווען צופרידען, ווי דאָס פייער האָט געצויגען, האָט ער אויפגעהויבען דעם שטאַנג פון דעם בלאָזער, און אָנבויגענדיג זיך, אום צו פערזיכערען זיך אין דער שנעל־קייט, האָט ער אלעס דערזעהען. און זשאַק. אַ בלאַסער, ווי דער טויט, האָט אויך אלעס דערזעהען. אלעס פערשטאַנען: דער

נאָך דעם ווי ער האָט זיך אַרויסגעבויגען צו זעהען, ווי סע־ווערינע זעצט זיך אַריין אין דעם וואַגאָן ביים סאַמע עק פון צוג, איז ער געוואָרען אַזוי גוט אויפגעלעגט, אַז ער האָט גענומען אַבי־סעל שפּאַס מאכען איבער דעם אויבער־קאָנדוקטאָר, האַנרי דאָ־ווערן, וועלכער, ער האָט געוואוסט, איז געווען איינגעליעבט אין איהר. מיט אַ וואָך צוריק האָט זיך זשאַק'ן אויסגעוויזען, אַז דער אויבער־קאָנדוקטאָר איז אַלץ מעהר צוגעשטאַנען, און זי האָט איהם זאָגאַר ניט אָבגעטריבען נור אויס דעם וואונש זיך אַביסעל צו צושטרייען, און צו פערגעסען אין דער שרעקליכער לאַגע, וועלכע זי האָט זיך אַליין פערשאַפט. רובאָ פלעגט טאַקי זאָגען, אַז די געשיכטע וועט זיך נאָך אַמאָל ענדיגען דערמיט, וואָס זי וועט לעבען מיט דיעזען יונגען מאַן אויך, אָבער ניט אויס פער־געניגען, נור גלאַט אַזוי, אַבי אָנצופאַנגען עפּיס נייעס. אין זשאַק האָט געפרעגט ביי האַנרי'ן צו וועמען האָט ער עס געשיקט לופט־קושען, נעכטען, ווען ער האָט זיך בעהאַלטען אונטער איינעם פון די בוימער אין וואָקזאַל־הויף.

פעקע, וועלכער האָט געהאַלטען אין אָנשיטען קוילען אין דעם אויווען פון „ליזא'ן", וועלכע האָט שוין געסאָפּעט און איז שוין געווען פאַרטיג אין וועג אריין, האָט ביי דיעזע ווערטער אַרויסגעפּלאַצט מיט אַ הויכען געלעכטער.

פון האַוור ביז באַראַנטען איז זיך דער עקספּרעס געלאָפען מיט דער געוועהנליכער שנעלקייט, אָהן אַ שום צופאַל. האַנרי האָט דער ערשטער דערזעהען פון דער הויך פון זיין וואַך־שטיבעלע אַז ביים ברעג פון דעם באַהן גרוב שטעהט אַ שווערער וואָגען אויפ'ן וועג. דער פאָדערשטער וואַגאָן איז געווען אָנגעפּילט מיט באַגאַזש, ווייל אין דיעזען צוג זיינען געווען פיעלע פּאַסאַ־זשירען, וואָס זיינען נעכטען ערשט אָנגעקומען מיט דער שיף. אין דעם דורכגאַנג צווישען דיעזען באַרג קאַסטענס און רייזע־פּעקלאָך, וועלכע האָבען פון'ם טרעסלען אַלץ געהאַלטען אין איין אונטערשפּרינגען, איז געשטאַנען דער אָבער־קאָנדוקטאָר ביי זיין קאָנטאָרעל און האָט געסאָרטירט פּאַפּיערען, און אַ קליין פלע־שעלע טינט, וואָס איז געהאַנגען אויף אַ צוועקעל, האָט זיך

געשריי צו די פערד, זיי אונטערצוטרייבען. אבער פלאָרע האָט מיט א שפרונג אן א זייט איהם אבגעהאלטען, — דאָס האָט איהם נעראטעוועט דאָס לעבען. ער האָט גאָר געמיינט, אז זי האָט קיין כח ניט געהאט צו בעהערשען די פערד, און אז זיי האבען זי אהער פארשלעפט. און ער האָט בעשולדיגט זיך אליין; ער האָט ארויסגעפלאצט מיט א געוויין פון שרעק און יסורים. אבער פלאָרע, מיט אפענע ברענענדע אויגען איז נעשטאנען, ווי א סטאטוע, אויסגעצויגען, און האָט נעווארט. אין דעם מאמענט, וועו דער לאקאמאטיוו האָט שוין געזאלט מיט דער ברוסט זיך א האק טהון אן די ריעזען־שטייגער, וועו ס'איז געווען שוין ניט מעהר ווי איין מעטר איבערצולויפען, — אט אין דער אונבע־מערקזאמער רגע, האָט זי גאנץ קלאָהר געזעהען זשאק'ן, זיין האנד ביים רעדעל צו ענדערען די גאנג, מיט'ן פנים צו איהר. זייערע בליקען האבען זיך בעגעגנעט אויף א מאמענט, וועלכער האָט איהם אויסגעזעהען אזוי אונגעהייער לאנג.

אין דער פריה, פאר דעם, האָט זשאק א שמייכעל געטהון צו סעווערינע'ן, וועו זי איז ארויסגעקומען אויף דער פאסאזשיר־פלאטפארמע, אין האוור, צו נעמען דעם שנעל־צוג, ווי געווהנליך, יעדע וואך. צו וואס זאלען זיי זיך דערווייל פארביטערען דאָס לעבען מיט פינסטערע חלומות? פאר וואס זיך בעסער ניט בענוצען מיט די גליקליכע טעג, כל זמן מ'קאן נאך? פיעלייכט, וועט זיך עס נאך ווי עס איז איינפארדענען. און ער האָט בע־שלאסען צו געניסען אם ווייניגסטען די פרייד פון דיעזער רייזע. ער האָט געמאכט פלענער און געטרוימט, ווי ער וועט מיט איהר עסען פריהשטיק אין א העסטאראן. און וועו זי האָט איהם א וואַרף געטהון א טרויעריגען בליק, ווייל עס איז ניט געווען קיין וואגאן פון'ם ערשטען קלאס נעבען דעם לאקאמאטיוו, און זי האָט דארום זיך גענוזט זעצען ווייט פון איהם, ביים אנדערען עק, האָט ער זי געוואלט אויפמונטערען און האָט צו איהר א פרעהליכען שמייכעל געטהון. אלץ איינס וועלען זיי דאך אנ־קומען ביידע גליך, און דארט וועלען זיי זיך שוין בעלויבען פאר דעם זיין צוטיילט.

צוים, און האָט עס א ציה געטהון צום באהן מיט א קראפט פון צעהן. די פערד האָבען זיך פארעקשנ'ט; און נעגען א מינוט האָט דער וואָגען זיך בלויז א וואקעל געטהון מיט זיין שווערער משא, אָבער ניט פון אָרט; אָבער פלאָרע האָט זיך ווי אלײן אײנגע־שפאנט צו העלפען די פערד, און דער וואָגען האָט זיך א ריהר געטהון און איז ארויף אויף דעם אייזערנעם וועג. אין דעם מא־מענט בעווייזט זיך דער לאָקאָמאָטיוו, בלויז הונדערט מעטער פון דאנען. אוים מורא, אז דער וואָגען זאָל דערווייל ניט אריבער כאָהרען דעם וועג, לאָזט זי ניט אָפ דעם צוים; און מיט אן איבערמענשלײכע אָנשטרענגונג, פון וועלכע עם קנאקען בײ איהר די בײנער, האלט זי איין די פערד. און ניט אומזיסט האָט מען זיך ארומגעטראָגען מיט געשיכטעם וועגען איהר אויסער־געווענה־לײכען כח, — אז זי האָט אָבגעשטעלט אן אָבגעקעטעלטען וואָגאָן, וואָם איז געפלויגען בארג ארָאָפ, אז זי האָט פון דעם וועג ארָאָפ־געשטופט א וואָגען און איהם אָבגעראטעוועט פון דעם אָנקומענ־דען צוג. היינט האָט זי נאָך אמאָל בעוויזען די זעלביגע גבורה; מיט איהר אייזערנער האנד האָט זי אינע אלײן אײנגעהאלטען פינף פערד, וועלכע האָבען געשפרונגען אין געהירזשט אין זייער אינסטינקטיוועם שרעק.

בלויז צעהן סעקונדען פון אונבעשרייבלײכען פחד... די צוויי ריעזיגע שטיינער האָבען, דאכט זיך, פארשטעלט דעם האָריזאָנט. און דער לאָקאָמאָטיוו, מיט זיין בלײאסק פון מעש און שיינענדע שטאָהל, איז זיך געגאנגען זיין וועג, פעסט און שנעל, קומענדיג אלץ נעהענטער אונטער דעם גאלדענעם רעגען פון זונען שטראה־לען אין דעם שעהנעם פריהמאָרגען, און עם מוז געשעהן — דאָם אינפארמיידלײכע; קיין קראָפט אין דער וועלט קאָן שוין איצט ניט פארהאלטען דעם קראָך. אָט באלד, באלד.

מיט א שפרונג איז מיזאר אויסגעוואקסען צוריק ביי זיין פאסטען; ער האָט געשריען, געמאכט מיט די הענט, מיט די פויסטען אין זיין ווילדען בעגעהר אָבצושטעלען, איינצוהאלטען דעם צוג. און קאביש, דערהערנדיג דאָם הירזשען פון די פערד און דעם גערויש פון די רעדער, האָט זיך א לאָז געטהון מיט א

מיר וואָלטען זיך מיט איהר געווים איבערגעבעטען סוף כל סוף, וועלן ניט דער אונגליק.

און שטיל האָט ער מיט פלאָרע'ן זיך נעלאָזט נעהן צו דער שטוב. אויף דער שוועל, האָט ער זיך אָבער אומגעקוקט צו זיינע פערד. מיט איין זאץ האָט זי איהם בערוהיגט:

— נישט קשה, זיי וועלען זיך שטעהן! און א חוץ דעם איז דאָך דער צוג נאָך אזוי ווייט.

זי האָט איהם געגאָרט. מיט איהר געניטען אויער האָט זי אין דער ציטערענדער וואַרעמקייט פון די פעלדער שוין געהערט ווי דער צוג געהט ארויס פון בראָנטען. אין פינף מינוט ארום וועט ער אָנקומען; ער וועט זיך בעווייזען פון דעם אויסשניט אין וועג, א הונדערט מעטער פון דעם שלאָגבוים. און קאביש, שטעהענדיג אין שטוב לעבען דעם טויטער, האָט זיך פארגעסען און, א צורודערטער, האָט ער זיך פארטראכט פון לואיזעט'ען. און פלאָרע שטעהט זיך דערווייל אין דרויסען און הערט זיך צו צו דעם אטמען פון דעם לאָקאָמאָטיוו אין דער וויטען, און ווי ער קומט אלץ נעהנטער. פלוצים דערמאָנט זי זיך אָן מיזאר'ן; ער וועט זי זעהן. ער וועט איהר שטערען. און ס'האָט איהר דערפרעהט דאָם הארץ, וועלן, אומקאָהרענדיג זיך, האָט זי איהם ניט געזעהען אויף זיין פּאָסטען. זי האָט איהם דערזעהען אויף יענער זייט שטוב, גראָבענדיג די ערד ביים בראנען, ניט זייענדיג בכח אויסצוהאלטען דעם נסיון צו זוכען; איהם האָט זיך, מכתמא, אָבגעדוכט, אז דער שאץ ליעגט געווים דאָ. און געטריבען פון זיין ליידענשאפט, בלינד און טויב צו אלעם אויף דער וועלט, האָט ער געגראָבען און געגראָבען. און דאָם האָט פלאָרע'ן צוגעגעבען נאָך מעהר מוטה: די אומשטענדען אליין. אלזא, ווילען עס. איין פערד האָט אָנגעהויבען הירזשען. און דער לאָקאָמאָטיוו, אייידער מ'האָט איהם נאָך נעקענט דערזעהען, האָט נעאטהעמט זעהר הויך, ווי א מענש, פארסאָפעט פון לויפען.

— איך גלעה זיי אויפהאלטען, די פערד, — האָט פלאָרע געזאָגט צו קאביש'ן, — זיי רוהיג.

און זי איז צו, האָט אָנגעכאפט דאָם ערשטע פערד ביי דער

דו שלאָפסט נאָך אין אַזאַ שעהנעם פריהמאָרגען? עפען מיר שנעלער, איידער דער עקספּרעס־צוג קומט אָן!

און פלאָרען האָט עפּיס אַ ריס געטהון אין הארצען. ס'איז איהר ניט געלונגען, און יענע צוויי וועלען זיך געזונטערהייד אַוועק צו זייער גליק, און זי האָט ניט מיט וואָס זיי צו צער־שמעטערען און זי האָט לאַנגזאַם גענומען עפענען דעם אַלטען, האַלב־צופוילטען שלאַג־בוים, וועלכער האָט געסקריפּעט מיט זיינע פארזשאַווערטע זאַוויעסעס. און אין קאָפּ האָט זי אַלץ געטראַכט פון עפּיס אַ שטערונג, עפּיס אַ זאַך, וואָס זי זאָל קאָנען ארויפ־ווארפען אויפ'ן וועג... און אין איהר רציחה וואָלט זי זיך אַליין, דאַכט זיך, אויסגעצויגען אויף דעם וועג, ווען זי זאָל נור וויסען, אַז מיט איהרע ביינער קען זי צווינגען דעם לאָקאָמאָטיוו אַראָפּ צו שפּרינגען פון די רעלסעס. און דאָ דערזעהט זי דעם שווערען וואָגען, אַזאַ מין גראָבער און אַ נידעריגער, מיט צוויי־ריעזען־שטיינער, וואָס פינף פערד האָבען קוים־קוים געשלעפּט, הויכע און גרויסע, פון אונגעהייערער משא, גענוג צו פארשטעלען דעם וועג, זיינען די צוויי ריעזיגע שטיינער געווען, און זיי האָבען אין איהר הארצען מיט אַמאָל אויפגעוועקט אַ ווילדען וואונש, אַ בע־געהר זיי צו נעהמען און אַוועק לעגען אין מיטען וועג. זי האָט אויפגעהויבען דעם שלאַג־בוים. די פינף פערד, פארשוויצטע און סאָפּעדיגע, האָבען געווארט.

— וואָס איז דיר היינט? — האָט קאַביש געפרעגט, — עפּיס זעהסטו מיר אויס אַזוי מאָדנע.

און פלאָרע האָט געענטפערט:

— די מאמע איז געשטאָרבען, נעכטען אויף דער נאַכט.

ער האָט אַ פריינדליכען טרויעריגען זיפץ געטהון. ער האָט אַרויסגעלאָזט די בייטש פון דער האנט, און האָט פלאָרע'ן גע־דריקט פאר די הענט.

— אַך, מיין אָרימע פלאָרע! מ'האָט דאָס שוין געקאָנט ערווארטען פון לאנג. אָבער דערפון ווערט ניט לייכטער!.... אַזוי, ליגט זי אין שטוב דאָרטען, — איך וועל געהן אַ קוק טהון;

ברוסט, ווי פון די געוואלדיגע שווערקייט דערפון, וואָס זי וויל דאָ אויפטהון. און אין דער לעצטער מינוט האָט איהר דער געדאנק, אַז זשאַק און סעווערינע קומען און וועלען נאָך ווייטער אַזוי פאָהרען צו לעבען און ליעבען, אויב זי זאָל זיי ניט אָבשטעלען, — אָט דער געדאנק האָט איהר פארשטיינערט דאָס הארץ און זי איז געוואָרען שטרענג פארבלענדט אין איהר בעשלוס, אפילו ניט איבערקלעהרענדיג: — שוין פארפאלען, — ווי די „זי" ביי די וועלף הרג'עט אַוועק איהר געגנערין מיט אַ זעטץ פון איהרע נעגעל. און אין דעם עגאָאיזם פון איהר ראכע האָט זי, אַ חוץ זייערע צוויי צוקוועטשטע קערפּערס אפילו אַ טראכט ניט געטהון פון די אנדערע פּאסאזישרען, פון דעם גאנצען שטראָם אונבע־קאנטע מענשען, וואָס פאָהרט דאָ פארביי שוין יאָהרען לאנג. זאָל זיין בלוט און גע'הרג'עטע, — זאָל די זון אַליין זיך אפשר בעהאלטען פון שרעק, — די ליכטיגע זון, וואָס ווארמט זי איצט מיט איהר צערטליכקייט.

נאָך צוויי מינוט, — איין מינוט נאָך בלויז, — און זי וועט געהן אַהין — און אָט געהט זי שוין טאַקי. פּלוצלונג בלייבט זי שטעהן; עס הערט זיך אַ שווערער גערויש אויף דעם וועג פון בעקור, — מסתמא אַ וואָגען; מען פאָדערט זי זאָל דורכלאָזען. זי מוז עפענען דעם וועג, וועט מוזען רעדען אַ פּאָר ווערטער, וואַר־טען; זי וועט מוזען פארשפּעטיגען; אונמעגליך; זי וועט גאָרניט קאָנען טהון. אָבער צו־ווילדעט פון האָפנונגס־לאָזע רציחה, האָט זי זיך וויעדער אַ לאָז געטהון איהר וועגס אַהין, פער־לאָזענדיג איהר פּאָסטען מיט דעם וואָגען, מיט דעם פוהרמאן, — זאָל ער זיך דאָרט אויסדרעהען ווי ער קען.

אָבער אין דער פרישער לופט האָט זי דערהערט אַ קנאַק מיט אַ בייטש, און אַ שטימע האָט פרעהליך אַ רוף געטהון:

— עה, פלאָרע!

דאָס איז געווען קאביש. זי איז געבליבען שטעהן, ווי צו־גענאגעלט ביים שלאג־בוים, נאָך איידער זי האָט געמאכט אַ טריט.

— וואָס איז מיט דיר? — האָט ער ווייטער געזאָגט, —

אבטרעטען פון איהר פאסטען נעבען דעם שלאגבוים, אויף דער נידעריגער באנק, — א פשוט ברעט, נעבען דעם וועג.

די זון האט זיך אויפגעהויבען איבער דעם האריזאנט, און א גאלדענע ווארימקייט האט דורכגענומען די ריינע לופט. פלאָרע ריהרט זיך ניט; זי באדט זיך אין די זיעסע זון, אויף דעם גרויסען פעלד, איינגעטונקט אין דעם אפריל זאפט. איין מינוט בלויז האט זי זיך פעראינטערעסירט מיט מיזאר'ן און זיין היל־צערן שטיבעלע, אויף דער אנדער זייט וועג; ער איז, קענטיג, געווען צוטראגען, שוין ניט דער שלעפעריגער ווי געווהנליך. ער געהט ארוים און איין זיין סיגנאל־שטיבעלע, דרעהט נערוועז די אפאראטען און לאזט קיין אויג ניט ארא פון דער שטוב, נליך ווי ער האלט נאך אלץ אין זוכען דארטען אין גראנקען, אבער באלד האט פלאָרע פארגעסען זאגאר, אז ער איז דא אויף דער וועלט. זי איז געווען פארטיעפט, פארטראכט אין אין איין וואַרטעניש, — איהר פנים שטרענג און שטייף, די אויגען אנגעשטעלט אויף דעם וועג, צו בארגנטען צו. פון דאָרט מוז זיך איהר, אין דער פרעהליכער זונען־שיין, בעווייזען א גע־שטאלט; אהין האט עם געצויגען איהר ווילדען בליק.

די צייט שטעהט ניט און פלאָרע רירדט זיך ניט פון ארט. ענדליך, זיעבען אוהר פינף־און פופציג, דערלאנגט מיזאר צוויי מאל דעם סיגנאל פון זיין טרומייטעל פיר דעם האוור צוג אויפ'ן וועג קיין פאריז; פלאָרע האט זיך אויפגעהויבען, אראפגעלאזט דעם שלאג־בוים, און זיך אוועקגעשטעלט מיט'ן פלאג אין דער האנד.

די ערד האט א ציטער געטהון, און דער צוג איז שוין פארבי. און פון דער ווייטענם הערט זיך שוין ווי ער זינקט אריין אין טונעל, פון וואנען קיין רויש קומט שוין ניט. פלאָרע האט זיך צוריק ניט אנידער געזעצט; זי האט וויעדער גענומען איבער־רעבענען די מינוטען. אויב אין פערלויף פון צעהן מינוט איז ניטא קיין סיגנאל פיר א פראכט־צוג, לויפט זי אוועק גליך אהין, צו דעם אבנעקליבענעם ארט, און רייסט ארוים א רעלבע. זי איז געווען גאנץ רוהיג; ס'האט איהר בלויז צונויפגעדריקט די

און די טהאלען אין דער פרעהליכער לעבעדיגקייט פון דער ערה, ווי אין יעדען נייעם פריהלינג.

פלאָרא האָט קיין טעות נעכטען ניט געהאט: ס'וועט זיין א שהנער מאָרגען, — א מאָרגען פון יונענד און שטראהלענדע געזונדהייט, וועו עס ווילט זיך לעבען. אין דעם פארוואָרפענעם וינקעל, צווישען די בערגלאָך אין שמאָלע טהאלכלאָך, ס'א פערגענגען דאָם איז צו וואנדלען איבער די סטעזשקעם אויף די בערג וואוהין דאָם הארץ גלוסט!

אז פלאָרא איז אבגעטראָטען פון פענסטער צוריק אין שטוב אריין, האָט זי מיט פערוואונדערונג בעמערקט, אז דאָם ליכט איז ווי פינסטער געווארען אין ס'איז דערפון געבליבען בלויז איין קלייגער בלאסער פלעק אין דעם גרויסען טאָג. איצט האָט די טויטע, דאכט זיך, שוין ארויסגעקוקט אויף דעם וועג, וואו די צוגען הערען ניט אויף צו גיהן אין בעמערקען זאָגאר ניט דאָם בלאסע ליכטעל נעבען דעם טת.

אז ס'איז געווארען גוט טאָג, איז פלאָרא אוועק צו איהר פאָמטען; זי איז ערשט ארוים פון שטוב פיר דעם שנעל־צוג פון פאריז, פונקט זעקס אוהר צוועלף. מיזאר האָט אויך זעקס א זיירגער איבערגענומען די הענט פון זיין קאָמעראד פון נאכט וואך. אויף דעם צורוף פון זיין טרומייטעל איז זי עס ארוים צום שלאָגבוים זיך שטעלען מיט'ן פלאג אין דער האנד. געגען א סעקונדע האָט זי נאָכגעקוקט דעם צוג.

— צוויי שעה נאָך, — האָט זי א טראכט געטהון אין דער הויך.

די מאמע דארף שוין איצט קיינעם ניט. און פון דער מיגוט אן פיהלט פלאָרא אן אונגעהייערען עקעל אריינצוגעהן צוריק אין שטוב אריין. גענוג! זי האָט זיך מיט דער מאמע אָבגעזעגענט, און איצט קאָן זי טראכטען פון די לעבעדיגע, — פון זיך און אנדערע. נאָך איהר געוואָהנהייט, ווערט זי, געוואהנליך, פארשוואונדען צווישען אירן צוג און דעם נעקסטען. אָבער היינט איז זי עפּים בעזונדערס פאראינטערעסירט, און עס לאָזט זי ניט

דער וואנט, האָט ווידער געזעהען די אָפענע טויטע אויגען, וועלכע האָבען איהם נאָכגעקוקט; און די ליפּען האָבען זיך נאָך אלץ געטרייסעלט אין זייער שמייכעל.

מיזאר איז געוואָרען בלאס און א דערציטערטער און האָט ארויסגעמורמעלט אין כעס און שרעק:

— זוך! זוך, —נו, טאקי, טאקי!... און כ'וועל דאָס געפינען, צום טייוועל! אפילו איך זאל דארפען איבערקעהרען יעדען צינעל אין הויז, יעדען הייפעלע ערד אין פעלה.

דער פינסטערער צוג אָהן פענסטער איז ענדליך אריבער־געפאָהרען, מיט די דריקענדע לאנגזאמקייט אין דער נאכט; און די טויטע, ניט מעהר געטרייסעלט, האָט ווידער געקוקט אויף איהר מאן, מיט אזא שפּאָט און מיט אזא זיכערהייט פון זיעג, אז ער איז וויעדער אנטלאָפען פון שטוב, ניט צומאכענדיג די טיהר.

פלאָרע, געשטערט אין איהרע געדאנקען, האָט זיך אויפּ־געהויבען. זי האָט צוגעמאכט די טיהר, אז ער זאל ווידער ניט קומען ריהרען די טויטע. און זי האָט, אונגעריכט פיר זיך אליין, אויסגערעדט אין דער הויך:

— מיט צעהן מינוט פריהער, — נאנץ גוט.

און יוירקליך, צעהן מינוט דארפען זיין געגנג, אויב צעהן מינוט איידער דער עקספרעס קומט אָן, וועט ניט זיין קיין דעפעשע פיר קיין אנדער צוג, נעמט זי זיך צו דער ארבייט.

און פון דער מינוט אָן, וועלן זי האָט זיך ענדליך בעשלאָסען, אז איהר פלאן איז זיכער, איז זי געוואָרען רוהיג, אָהן אנגסט.

ארום פינף א זייגער האָט געגומען טאָגען. ס'איז געווען שעהן, קלאָהר, פריש. ניט קוקענדיג אויף דעם פריהמארגענדיגען פרעסטל, האָט פלאָרע געעפענט דאָס פענסטער אין גאנצען, און אין דעם טרויער־צימער, פול מיט רויך און דעם גערוך פון טויט, איז אריין א מחיה פון דרויסען. די זון איז נאָך געהאנגען אונטער דעם האָריזאָנט, הינטער א בערגל מיט א קראנץ פון בוימער; אָבער שטעהט זי אויף, די זון, — א רויטע פול מיט שיין, וואָס צוגיסט זיך אויבער די בערגלאָך און פארפלייצט די וועגען

האָט זי; קיינער וועט זי ניט זעהען, אין זייער פארוואָרפען ווינקעל. דאָס בעסטע אָרט דערצו איז געוויס נאָכ'ן אויסגעגראָ־בענעם וועג, צו באַראַנטען צו, וואו דער באַהן גיט זיך אַ גרוי־סען קירעווע אויף אַן אָנגעשאָטענעם בארג ערד, זיעבען אָדער אַכט מעטער די הויך; דאָ מוז דער צוג אַראָפּשפּרינגען פון די רעלסען; דער ברוך וועט זיין אַ מורא'דיגער.

אָבער אַז זי האָט זיך גענומען אויסרעכענען די צייט, איז זי געוואָרען אונרוהיג. אויף דעם וועג צו פּאַריז, האָט פלאָרא געוואוסט, קומט פאר דעם שנעל־צוג פון האוור, וועלכער געהט דאָ פארביי אַכט אוהר זעכצעהן, אַן אַנדער פּאסאזשיר צוג, זיעבען אוהר פופציג־פינף. דאָס לאָזט איהר, הייסט עס, איין און צוואַנציג מינוט אָבצוטהון איהר שטיקעל ארבייט, — צייט גענוג. אָבער צווישען די בעשטענדיגע צוגען, שטעלט מען אָפט אריין צונויפגעטשעפּעטע פראכט־צוגען, און ספּעציעל אין די צייטען פון גרויסען טראַנספּאָרט. און ווי באַלד אַזוי, — ס'אַן אונ־ניצליכער ריסק! ווי קאָן מען אין פּאָראויס וויסען, אַז צערשמע־טערט וועט עס ווערען טאַקי דער געווינשטער עקספּרעס? און זי האָט אַ שעהן שטיק צייט דאָס געהאַלטען אין איין איבער־קלעהרען. ס'איז נאָך אַלץ געווען נאַכט, דאָס ליכט האָט נאָך אַלץ געברענט און ס'האָט זיך געשמאָלצען, מיט אַ שטאַרק אָנגע־ברענטען קנויט, וועלכע פלאָרע האָט ניט צורעכט געמאַכט.

אין דעם מאָמענט, ווען אַ פראַכט־צוג פון רואן האָט גע־האַלטען אין פארביי־געהן, איז מיזאַר אריינגעקומען. די הענט זיינען איהם געווען איינגעריכט אין ערד, ווייל ער האָט זיך גע־פּאָרעט צווישען די האָלץ אין שטאַל; מיזאַר האָט קוים גע־אַטהעמט, איז געווען ווי צוטומעלט פון זיינע אומזיסטע זוכעניש און זעהר צוקאָכט פון מאַכטלאָזען כעס; און ער האָט זיך ווידער גענומען זוכען אונטער'ן מעבעל, אונטער'ן אויווען, איבעראַל. דער ענדלאָזער פראכט־צוג האָט זיך נאָך אַלץ געצויגען מיט די געוועהנליכע קלאפּעריי פון זיינע שווערע רעדער, וואָס האָבען מיט יעדען זעץ געטרייסעלט די טויטע אין איהר בעט. און מיזאַר, אויסציהענדיג די הענט צו דערלאַנגען אַ קליין בילד פון

די ליפּען. דאָס איז געווען דער לעצטער צוג פון פּאריז, מיט אַ שווערען און לאנגזאמען לאָקאָמאָטיוו.

פלאָרע האָט אויפגעהויבען דעם קאָפּ און האָט אַרויסגעקוקט צו די לויכטענדע שטערען אין דער קלאָהרער פריהלינג־נאַכט.

— דריי אוהר צעהן; נאָך פינף שעה, און זיי פאָהרען דאָ פארביי.

זי וועט פּרובירען נאָך אַמאָל, — זי ליידט דאָך זעהר שטאַרק.... זיי צו זעהען, זיי צו זעהען יעדע וואָך אַזוי פאָהרען געניסען די ליעבע, — דאָס איז איהר איבער די כחות. און אַז זי איז שוין יא זיכער, אַז זשאַק קאָן קיין מאָל שוין ניט זיין נור איהרער, טאָ זאָל ער בעסער גאָר ניט זיין אויף דער וועלט, בעסער אין גאַנצען פערניכטעט ווערען; און די טרויעריגע שטוב, וואו זי וואַכט יעצט נעבען דער טויטער מאַמע, האָט איהר נאָך פאר־גרעסערט איהר טרויער אונטער דעם אימער שטייגענדען בעגעהר אלעס צו פערניכטען. איצט, אַז ס'איז שוין קיינער מעהר ניטאָ, וואָס זאָל זי ליעב האָבען, מעגען אלע זיך אָבטראָגען צוזאמען מיט איהר מוטער. טויטע וועט דאָך זיין נאָך און נאָך, — זאָלען זיי געהען מיט איין קלאפּ. די מאַמע איז טויט, די שוועסטער איז טויט, די ליעבע איז טויט, — וואָס האָט זי דאָ צו טהון? בלייבען איינע אליין? געהען און קומען איינע אליין, אימער אַליין, און זיי ביידע וועלען דאָרטען זיך זיין צוזאמען, שטענדיג צוזאמען. ניין, ניין! זאָל בעסער אלעס אין דר'ערד אריין. זאָל דער טויט, וועלכען זי זעהט דאָ, אין דער פאררויכערטער שטוב, אַ הויך טהון אויף דעם באַהן און זאָלען זיי אלע אויסגעכאפּט ווערען!

און ענדליך, ענטשלאָסען נאָך איהר לאנגע דעבאטע מיט זיך אַליין, האָט זי גענומען קלעהרען וועגען די בעסטע מיטעל, ווי דאָס דורכצופיהרען, און זי האָט זיך ווידער גענומען צום געדאַנק אויפצורייסען אַ רעלסע. דאָס איז געווען דאָס זיכערסטע מיטעל און דאָס פּראקטישסטע, און ס'איז לייכט אויסצופיהרען. איינפאך ארויסהאקען צוויי שרויפען מיט אַ האַמער, און דערנאָך אַנידערוואַרפען די רעלסע פּאָפּערעק. די אינסטרומענטען דאצו

צו זיין פּאָסטען, און זי, שטרענג, שטיל, ניט גע־יהרט זיך, האָט פון דער פינסטער נאָכגעקוקט יעדע מאנעווד, וואָס האָט זיך איצט געפאָדערט איבער דעם צופאל.

צוויי טעג נאָכדעם, איז דער וועג סיגנאליסט געקומען מיט איהר זיך זעגענען, ניט האָבענדיג קיין פארדאכט, אַז איבער איהר האָט ער פארלאָרען זיין שטעלע, און האָט זי געבעטען צו קומען צו איהם, ווען איהר מאַמע זאָל שטאַרבען.

מילאָ וואָס, האָט זי דאָס מאָל ניט געטראָפען! דארף מען זוכען אַן אַנדער מיטעל.

דאָס אלעס האָט איצט פלאָרע איבערגעטראכט, און די ארויסגערופענע ערינערונגען האָבען ענדליך פון איהר פארטרי־בען דעם טומאן פון פארטראכטקייט און זי האָט ווידער אַמאָל פאר זיך דערזעהען די טויטע מאַמע, אויפ'ן בעט, אין די געלע שיין פון דעם ליכט. נישטאָ שוין די מאַמע, דארף זי, הייסט עס, געהן חתונה האָבען מיט אָזיל'ן, וועלכער וויל זי און ביי וועלכען זי קאָן נאָך אפשר זיין גליקליך. איהר גאנצער וועזען האָט גע־גען דעם פּראָטעסטירט. ניין, ניין! אויב זי איז אַזאַ שרעקע־דיגע, אַז זי קאָן לאָזען יענע צוויי ביידע לעבען, אבי זי זאָל אַליין אויך קאָנען לעבען, מעג זי שוין בעסער זיך וואלגערען אויף אלע וועגען, בעסער זיך פארדינגען פאר אַ דיענסט אין דער פרעמד, איידער צו לעבען מיט אַ מאַן, וואָס זי ליעבט ניט.

אַן אונגעוועהנליכע קלאַפּעריי האָט זי געצוואונגען זיך צו צוהערען; און זי האָט גלייך פארשטאנען, אַז דאָס איז מיזאַר, און ער צוגראָבט מיט אַ לאָפּעטע די פון טריט פארהארטעוועטע ערד פון קיך. דער מיזאַר איז פשוט ווילד פון זוכעניש; ער וועט דאָך באַלד דאָס הויז איבערקעהרען מיט'ן קאָפּ אַראָפּ. ניין, מיט איהם וויל זי דאָ ניט פארבלייבען. וואָס טהוט מען?

אַ שטורם־ווינט האָט אַ פייף געטהון, די ווענט האָבען אַ ציטער געטהון, און איבער דעם ווייסען פּנים פון דעם מת איז אריבער די שיין פון צוגליהטע קוילען, בעגיסענדיג ווי מיט בלוט די אָפּענע טויטע אויגען און די שטשירענדע צייהנער צווישען

פלענט איהם אפט מאכען אזוינע אונערוואַרטעטע וויזיטען דורכ'ן טונעל, ווי א שטייגער א ווילדע ציגע וואָם ענטלויפט פון די בערג. ער ווידער, אן אויסגעדיענטער פון מיליטער, א דאַרער אין א שווייגענדיגער, אבגענעבען צו זיין ארבייט, האָט געגען זיך נאָך ניט געהאט דאָם מינדעסטע פערנאכלעסיגקייט, ווייל אי ביי טאָג אי ביי נאכט האָט ער געקוקט מיט אפענע אויגען. בלויז אָט די איינע ווילדע מויד, געזונט ווי א מאן, האָט מיט איהר מינדסטען פינגער מיט איהם געקאָנט דרעהען נאָך איהר פערלאנג. אמת, ער איז געווען עלטער פון איהר מיט פיערצעהן יאָהר, אבער ער האָט זי געוואָלט, און ער האָט געשוואָרען, אז זי מוז זיין זיינע, — איז ניט מיט שלעכטען, איז מיט גוטען, — אבי נור געדולד.

אין אז פלאָרע איז יענעם אויף דער נאכט, אין דער פינסטער, צו צו זיין פאַסטען אין האָט איהם א רוף געטהון צו זיך, איז ער גלייך ארויס צו איהר, פערגעסענדיג אלעם אויף דער וועלט. פלאָרע האָט איהם פארדרעהט דעם קאָפ, האָט איהם פארנארט אויפ'ן פעלד ארויף, דערצעהלענדיג איהם א פארפלאָנטערטע געשיכטע, אז די מאמע איז קראנק און אז זי זאָל שטאַרבען, וועט זי, פלאָרע, מעהר ניט וועלען זיין אין קרואדע־מאָפרא. דערווייל האָט איהר אויער אבער נאנץ גוט זיך צוגעהערט צו דעם רויש פון דעם צוג, וואָם קומט ארויס פון מאלאנעי אין קומט אן מיט זיין נאנצער שנעלקייט. און אז זי האָט שוין דערשפירט, אז דער צוג מוז שוין זיין אויפ'ן ריכטיגען פלאץ, האָט זי זיך אומגעקעהרט א קוק צו טהון.

זי האָט אבער נאר פארנעסען אן די נייע אפאראטען אליין צו וואָהרענען א צוג אין נאנג. אז דער לאָקאָמאָטיוו איז נור ארויף אויף דער דיעפער ליניע, האָבען זיך די אפאראטען פון זיך אליין א ריהר געטהון און דערלאנגט דעם סיגנאל שטעהן צו בלייבען; און דער מאשיניסט האָט נאָך געהאט צייט אויסצוהאלטען דעם לאָקאָמאָטיוו, — בלויז עטליכע טריט פון דעם צוג מיט די שטייגער און זאמד.

מיט א געשרי פון א מענשען, וואָם כאפט זיך אויף, בשעת דאָם הויז באלט איין, האָט זיך אויל מיט אלע כחות א לאז געטהון

דאכט זיך, ביי איהר אויפ'ן האלז, פון הינטען דאָס הייסע דוכען פון א לאָקאָמאָטיוו.

צוויי מאָל שוין איז פלאָרע'ן פלוצלונג ארויס דער נעדאנק, אז זי האָט געהאט א טעות, אז זי מיז נע'הרג'עט ווערען דוקא דאָ, וואו זי לויפט, און מיט איין שפרונג בייט זי דעם וועג. און זי לויפט און לויפט, ווייטער און ווייטער, ביז זי דערזעהט פון ווייטענס וואקסט אוים פאר איהרע אויגען א שטערנדעל, אן אויג, א ברענענדיגס, א קיילעבדיגס, וואָס ווערט אלץ גרעסער. אָבער נישן, איצט לויפט זי שוין ניט צוריק; זי האלט זיך איין מיט אלע כחות דאָס מעהר ניט צו טהון, און דאָס אויג ווערט א פייער, אן אָפען מויל פון א קאלק־אוויוון...

פארבלענדעט, האָט זי, אליין ניט וויסענדיג, אָבגעשפרונגען לינקס, און ווי א דונער איז איהר פארבייגעלאָפען א צוג און האָט זי אַרומגעכאָפט מיט זיין שטורם־ווינט.

פינף מינוט נאָך דעם, איז פלאָרע ארויס פון טונעל, ביי מאלאָניע, געזונט און שטאַרק.

ס'איז געווען נישן א זיגער. נאָך עטליכע מינוט, און דער שנעל־צוג מוז אָנקומען פון פאריז. און פלאָרע האָט זיך גלייך געלאָזט געהן, ווי אויפ'ן שפאציר־, צו דער צווייג־ליניע קיין דיעפּ, א צווייט הונדערט מעטר ווייטער, בעקוקענדיג דעם וועג, טאָמער וועט זי עפּעס דערזעהען וואָס קאָן איהר צונוץ קומען. אין אויפ דעם דיעפּער וועג, — וואָס מ'האָט איצט געהאלטען אין פארריבטען, — דארף גראד שטעהען א צוג מיט זאמד און שטיינער, וועגען וועלכען איהר פרוינד אויל האָט געהאט צו זאָרגען. און שנעל ווי א בליץ איז איהר קלאָהר געווארען און געפונען געווארען א פלאן. פּישט: — מ'דארף דעם וועג־סיגנאליסט פאר־האלטען ער זאָל ניט אָבקירצען די רעלסע צוריק אויפ דעם וועג קיין האוור, וועט זיך דער אָנקומענדער שנעל־צוג צערשמעטערען אן דעם צוג מיט'ן זאמד און שטיינער.

פון דעם טאָג אָן, וען אויל פארשכורט פון ליעבע, האָט זי אָבגענריפען און זי האָט איהם מיט א שטיק האלץ שיער ניט צישפאלטען דעם קאָפּ, איז זי צו איהם געווארען פרוינדליך און

צערריבט ער דיך. און טאקי אט די סכנה אליין האט עס זי אהין געצויגען אין איהר ווילדער בעדירפנים פון געוואגטקייט.

אבער יענעם אבענד, נאך דעם ווי זי האט אויסגעמידען די שארפע בליקען פן דעם וועכטער און איז אבגענאנגען א האלבען מינעל, האלטענדיג זיך לינקס, כדי צו זיין זיכער, אז יעדער צוג, וואם קומט איהר ענטקעגען, וועט איהר פארבייגען רעכטס, האט זי זיך אבער אונפארזיכטיג אומגעקערהרט, פשוט נאכצוקוקען די סיגנאל־לאנטערנעם פון דעם צוג, וואם געהט קיין האוור; און אז זי האט ווידער גענומען געהן, האט זי זיך איבער א שלעכטען טריט געמוזט א קעהר טהון א צווייטען מאל: — האט זי שוין מיהר ניט געוואכט, אין וועלכער זייט די רויטע פייערלאך זיינען פערשוואונדען געווארען. און ניט קוקענדיג אויף איהר מיטה, איז זי, נאך בעטויבט פון דעם רוישׁ פון די רעדער, געבליבען א פערצויטערטע; פון שרעק האבען זיך איהר די האאר געשטעלט קאפויר און די הענד זיינען איהר געוואָרען אייז־קאלט. איצט, אז א צוג קומט נור אן, וועט זי שוין ניט וויסען, צי דאם איז א צוג קיין פארין, צי אפישר פון פארין, און זי האט זיך שוין באַרגעשטעלט, אז זי שפרינגט אף, רעכטס צי לינקס, און קאן דאן נאכיז גוט צושניטען וועדען אויף שטיק־שטיקלאך. מיט אן אנישטרענגונג האט זי זיך געוואלט אנהאלטען ביים זינען, זיך דערמאנען, בעטראכטען. אבער מיט אמאל האט זי דער פחד א כאפ געהטהון און א טראנ געטהון, — עס מאכט ניט וואוהין, אבי ווייטער פון דאנען, און זי פליהט ווי א ווילדע. ניין, ניין! זי ווייל ניט וועדען דער'הרג'עט כל זמן יענע צווי לעבען נאך!

איהרע פים האבען זיך גענלאפט און די רעלכעם; זי גליטשט זיך אלע ווייל אויס, זי פאלט, און לויפט ווידער אין לויפט, פונקט ווי דער טונעל אליין וואלט עפים אראף פון זינען, און די וועגט רוקען זיך אומיסטנע צוזאמען כדי זי צו דער־קווועטשען, אין איבער דעם קיילעבדיגען שטייגערנעם געוועלב קייקעלט זיך א שרעקליבער גערוישׁ, מורא'דיגע קולות, א געוואל־דיגער ברומען. און יעדע מינוט קוקט זי זיך אום, זי פיהלט,

מוז זי זיי ביידע טויטען. זי האָט דאביי ניט געקלעהרט; זי האָט זיך בלויז נאָכגעגעבען דעם ווילדען אינסטינקט צו צערשטערען. אַז זי פארשטעכט זיך אַ פינגער, גיט זי זיך אויך באַלד נאָך דעם כעס און גלייך אויפ'ן אָרט רייסט זי זיך אַרויס דאָס שטיק האָלץ, אפילו צוזאַמען מיט אַ שטיק פלייש. אָה, זי וועט זיי הרג'ענען, — הרג'ענען באַלד, ווי זיי פאָהרען דאָ פארביי דאָס ערשטע מאָל; און, צוליעב דעם, וועט זי צוברעכען דעם גאנצען צוג; זי וועט אויפ'ן וועג אַוועקלעגען אַקלאָץ, אָדער אויסרייסען אַ רעלסע, — זאָל אלעס צערשמעטערט ווערען, אלעס פערניכטעט ווערען. ער איז דאָך געוויס אויפ'ן לאָקאָמאָטיוו, — וועט דאָס איהם צוקוועטשען יעדען אבר; און זי, די פרוי, פאָהרט דאָך תמיד אין ערשטען וואַגאָן, צו זיין נעהענטער צו איהם, — זי קאָן זיך אויך ניט אויסדרעהען. אַי די איבעריגע פאַסאזשירען, דער שטענדיגער שטראָם פון מענשען, — פון זיי האָט זי גאָרניט גע־טראכט. האָט זי דען זיי אימיצען געקאָנט? פיר איהר זיינען זיי קיינער ניט... און די צערשמעטערונג פון דעם גאַנצען צוג, דאָס מקרב־זיין פון אַזוי פיעל לעבענס האָט איהר געבויערט דעם מח יעדע מינוט, — דער איינער אונגליק, וואָס איז געווען גרויס גענוג און גענוג אָנגעזאפט מיט מענשליכע בלוט און יסורים, אַז זי זאָל זיך קאָנען קיהלען איהר מעכטיג האַרץ, וואָס איז בע־וואשען מיט טרעהרען.

דאָך איז זי פרייטאג אין דער פריה געוואָרען אַביסעל אב־הענטיג; זי האָט נאָך גענוי ניט בעשלאָסען ניט דעם פלאץ וואו, און ניט די אַרט ווי אַזוי ארויסרייסען אַ רעלסע. אָבער אויף־דער־נאַכט, נאָך דער ארבייט, איז איהר אריין אַ געדאנק: — זי וועט געהן דורכ'ן טונעל און גוט אויסקוקען דעם וועג ביז צו דער צווייג־ליניע קיין דיעפ. איינער פון די ערטער, וואו זי פלעגט געוועהנליך געהן שפאַצירען, איז אויך געווען דיעזער אונטערערדישער טונעל, אַ גוטע האַלבע ליעגע די לענג, ווי אַ גראַרע פינסטערע גאַס, מיט אַ האַלב־קיילעכדיגע סטעליע פון שטיינער, וואו מען קאָן פיהלען, ווי דער באַהן לויפט אויף דיר אָן מיט זיין פאָדערשטען פארבלענדענדען לאַנטערן, און אָט־אָט

און זי, פלאָרע, וועלכע ווייסט פון איהרע אַמאָליגע שעהנע פער־העלטניסע צום הויפּט־ריכטער גראַנמאָרען, האָט געהאָפט, אַז ווען די ריכטער זאָלען דערפון נור דערהערען, ווערט זי פון איהר פּטור.

אָבער, אַז ס'איז געקומען צום שרייבען, האָט זי בשום אופן ניט געקענט אויפהויבען די פעדער. און ווער ווייסט גאָר, צי וועלען די ריכטער זי ווירקליך הערען? די אַלע פיינע דאַמען און הערערען זיינען דאָך אלע איין חברה, סוף כל סוף. ס'קאָן נאָך לייכט זיין, אַז מען זאָל גאָר זי אריינווארפען אין געפענגנים, ווי מ'האָט דאָס געטהון מיט קאַביש'ן. ניין! זי מוז זיך נוקם זיין, און זי וועט זיך מיט זיי אליין אָפּרעכענען, אָהן זייטינע הילפע.

און איהר נקמה איז זאָגאר ניט געווען די געוועהנליכע נקמה, פון וועלכע זי האָט געהערט רעדען אלס אַ מיטעל צו טהון יענעם שלעכטס כדי זיך צו פערלייכטערען. זי האָט געדורשט צו מאַכען אַ סוף, צו פערניכטען אלעס, ווי דער דוננער וואָלט זיי פון דער ערד אָבגעראמט. פלאָרע איז ביי זיך געווען שטאָלץ: שטאַרקער און שעהנער פון יענער, דער אנדערער, און איבער־צייגט אין איהר פאָלקאָמען רעכט געליעבט צו ווערען. און זי וואנדעלט ארום איינע אַליין איבער די שמאָלע סטעזשקעס פון דער ווילדער געגענד, — איהר קאָפּ געדיכטע בלאָנדע האָר קיין מאָל ניט צוגעדעקט, — און זי טראכט זיך, אַז זי זאָל אהער אריינקריגען סעוועריגע'ן, אום מיט איהר אויסצוקעמפּפען זייער שנאָה, ווי צוויי פיינדליכע קריעגס־פרויען. קיין מאנספּערזאָן האָט זי נאָך קיין מאָל ניט בעריהרט, — די מאַנסבילען האָט זי תמיד צוריק־געשטויסען — דאָס איז איהר אונבעזיעגבארע גבורה; זי וועט זיין די זיעגערין.

די וואָך פאר דעם, איז איהר פּלוצים מיט אַמאָל עפּיס אַריין אין קאָפּ, ווי מיט אַ האמער אַ צוואָק אריינגעהאקט, גאָט ווייסט פן וואנען, אַזאַ מין געדאנק: — כדי זיי זאָלען דאָ מעהר ניט פארביי פאָהרען, זאָלען מעהר ניט זיין אין פּאריז צוזאמען,

סען וועהטאָג אין הארצען, בלייבט קיין פלאץ ניט פאר נאָך. די מאַמע איז געשטאָרבען; און זי ליגט איהר פאר די אויגען, די פערניכטעטע, אַזאַ בלאַסע; אָבער ווי זי זאָל זיך ניט בעמיהען, קאָן זי ניט ווערען נאָך טרויעריגער. אפשר גאָר רופען די זשאַנ־דארען, זיי אָנווייזען אויף מיזאר'ן? צו וואָס? אַז אַלץ מוז סאַי ווי סאַי געהן צו גרונד.

און ביסלעכווייז, און אונווידערשטענדליך, און נאָך אַלץ ניט אויפהערענדיג צו קוקען אויף דער טויטער מאַמע, האָט זי אויפגעהערט צו זעהען, און זי האָט זיך ווידער גענומען צו איהרע געדאנקען, בעזיעגט פון די יסורים, וועלכע זיינען איהר אריין ווי אַ צוואָק אין קאָפּ. און זי האָט בלויז געפיהלט דעם טיעפען טרייסעל פון די פארבייגעהענדע צוגען, וועלכע זיינען פיר איהר געווען ווי דאָס שלאָגען פון אַ זייגער.

געגען אַ מינוט שוין, ווי עס הערט זיך דער גערויש פון דעם צוקומענדען צוג פון פאַריז. אַז דער לאָקאָמאָטיוו האָט זיך ענד־ליך אַ יאָג געטהון פארביי דעם פענסטער, מיט זיין גרויסען לאַנטערן, איז אין שטוב ווי אריין אַ בליץ, אַ גאַנצער פלאַם.

— איינס אוהר אכטצעהן, — האָט זי אַ טראכט געטהון. — נאָך זיעבען שעה — אין דער פריה, אכט אוהר זעכצעהן, איז זייער צוג.

מאָנאַטען לאנג שוין ווי פלאָרע ווארט עס אזוי יעדע וואָך. זי ווייסט, אַז יעדען פרייטאג אין דער פריה פאָהרט סעווערינע ארויס פונקט מיט דעם שנעל־צוג, וואָס זשאַק פיהרט. און איצט לעבט זי נור, זיי אָבצו־ווארטען, זיי צו זעהען, זיך צו קאָנען זאָגען, אין איהרע יסורים פון אייפערזוכט, אַז זיי פאָהרען עס אַהין דאָרט צו זיין פריי צוזאמען. אך! דער פליהענדער צוג! די מאטערניש צו וויסען, אַז דו קאָנסט זיך ניט נאָכהענגען אויף דעם לעצטען וואַגאָן און זיי נאָכפליהען! און איהר דוכט זיך נעבאך, ווי די רעדער אליין וואָלטען איהר געשניטען דאָס הארץ. זי האָט אַזוי געליטען, אַז איין מאָל, אויף דער נאַכט, האָט זי זיך ערגיץ פאררוקט אָנצושרייבען בשתיקה אַ מסירה אין געריכט אריין. און זאָל ווערען אַן ענדע, זאָל מען די בחור'טע אַרעסטירען.

איז זי אויך צו צום בעט; זי האָט זיך א נידער געזעצט, קוקענדיג אויף דער פערשטאָרבענער מוטער. אויפ'ן טיש האָט נאָך אלץ געברענט דאָס ליכט, און דער פלאם איז געווען גראד און העל. א צוג איז פארבייגענגען, און די שטוב האָט א ציטער געטהון.

פלוצעם האָט זיך בעשלאָסען צו פארברענגען די נאכט דאָ. זי האָט ווידער גענומען טראכטען. פון אנפאנג האָט איהר דער טויטער קערפער פון איהר מוטער אוועקגעצויגען דעם נעראנק פון דעם, פון וואָם זי האָט געהאלטען אין איין טראכטען, וואָם האָט זי ניט געלאָזט לעבען, און וואָם ס'איז איהר פון קאָפּ ניט ארויס אויף דעם גאנצען לאנגען וועג פון דואנוויל איבער די פינסטערע פעלדער, אונטער די שיינענדע שטערען. איצט איז זי אייגעניטליך געווען איבערראשט; און דאָם האָט געשטילט איהר ליידען. פאר וואָם פארשאפט איהר ניט דער טויט פון דער מאמע פיעל מעהר טרויער? און פאר וואָם, זאָגאר איצט, ווייניט זי נאָרניט?

פלוצעם האָט טראָץ אלעמען, ליעב געהאט די מאמען, ניט קוקענדיג וואָם זי, די גרויסע וויילדע מויד, פלעגט באלד נאָך דער ארבייט פארפאלען ווערען, די גאנצע פרייע צייט ארומלויפענדיג אין די פעלדער. אז ס'האָט די קראנקע שוין צום לעצטען מאל א כאָפּ געטהון, האָט פלוצעם זיך א מאל צוואנציג נעבען איהר אנידערגעזעצט און זי געבעטען הייסען רופען א דאקטאָר; ווייל זי האָט זיך אויך אנגעשטויסען, וואָם מיזאר ארבייט דאָ אן, און זי האָט געהאָפט איהם דערמיט אבצושרעקען און איהם איינצוהאלטען. אבער זי האָט פון דער קראנקער ארויסגעקראָגען ניט מעהר ווי א „ניין" מיט א בייזער; וואָרים די אונגליקליכע האָט איהר גאנצען שטאלץ אין דעם קאמפּף א פּנים געשטעלט דאָרויף, פון קיינעם ניט אנצונעהמען קיין הילף, ווייל זי איז געווען זיכער מיט'ן זיעג: — דאָם גלעט ווען ער ניט האבען. און פלוצעם האָט זיך שוין ווייטער ניט געמישט; זי האָט זיך געהאט איהרע צרות, און זי פלעגט פערפאלען ווערען אין די פעלדער כדי זיך צו פארגעסען. און דאָם האָט עם איהר פארקלאפט איהר טאכטער-האַרץ; אז מ'טראָגט אליין א גרויי-

סאָפּעט דאָ איינער אַליין, און זי האָט מיט פעראכטונג גלייכ־גילטיג געזאָגט:

— הערט שוין אויף. איהר וועט ניט געפינען.

און איהם האָט זיך אָבגעדוכט, אַז זי לאכט פון איהם אויך אָפּ. און ער איז צו צו איהר, קריצענדיג מיט די צייהנער.

— זי האָט דאָס דיר אַוועקגעגעבען. דו ווייסט וואו דאָס איז.

אַן איינפאַל! איהר מאַמע האָט עס געקאָנט אימיצען אויף דער וועלט אַוועקגעבען די טויזענד פראַנק, אַפילו איהר, איהר אייגענער טאָכטער! און פלאָרא האָט אַ ציה געטהון מיט די פּלייצעס.

— נו, אודאי! געגעבען... בעסער אין דר'ערד אריין, — דאָס יא... נעמט, זוכט, אָט דאָ ערגיץ, — קאָנט איהר דאָס נאָך געפינען.

און מיט אַ ברייטען מאַך מיט דער האַנד האָט זי ארומגע־נומען דאָס גאנצע הויז, און דעם גאָרטען מיט'ן ברונען, און דעם אייזענבאהן, און אין אלגעמיין די גאנצע געגענד. יא, דאָ, ערגיץ וואו, אין אַ לאָך, וואו קיינער וועט דאָס קיין מאָל ניט געפינען! און אויסער זיך און אַ צוטראָגענער האָט מיזאר ווידער גענומען רוקען די מעבעל, קלאפּען אין די ווענט, גאָר אונגעשטערט, וואָס פלאָרא זעהט עס. זי האָט זיך אַוועק געשטעלט קוקען אין פענ־סטער, רעדענדיג צו זיך אַליין זעהר שטיל.

— אַך, ווי שעהן ס'איז אין דרויסען! ס'אַ שעהנע נאַכט!.. איך בין מיר געגאנגען שנעל, און די שטערען האָבען צוגעלויכטען ווי ביי טאָג... און מאָרגען, אַז די זון וועט אויפגעהן, ס'אַ מחיה דאָס וועט זיין!

געגען אַ מינוט איז פלאָרא נאָך געשטאַנען ביים פענסטער, אַרויסקוקענדיג אויף די פּראכטפאָלע געגענד, — אזוי ליעבליך אין די ערשטע ווארימקייט פון אפּריל. און זי האָט זיך פאר־טראכט. ס'האָט איהר אויפגעריהרט איהר הערצענס־וואונד און זי האָט נאָך מעהר געליטען. און ווען זי האָט דערהערט, אַז מיזאַר איז אַרויס פון שטוב און איז אַוועק זוכען אין די אנדערע צימער,

אלע פיער און גענומען אויספאָרשען די פּאָדלאָגע, מיט לייכטע קלעפּ פון פויסט, צי איז ערגיץ ניטאָ, לויט'ן קלאנג, אַ פערבאָר־גענער פּוסטער פּלאץ. אייניגע ברעטלאך האָבען זיך געטריי־סעלט, האָט ער זיי אויפגעריסען. אַלץ גאָרניט און גאָרניט!

און ער האָט זיך אויפגעהויבען, און די טויטע אויגען האָבען איהם וויעדער אָנגעקוקט; און ער האָט זיך אומגעקעהרט צו דעם מת און געוואָלט אויסהאַלטען דעם בליק, אָבער די טויטע האָט זיך אַלץ אונטערגעלאכט מיט איהר שרעקליכען שמייכעל אויף איהרע האַלב־אָפענע ליפּען. קיין פראגע מעהר: — זי לאַכט עס פון איהם.

„זוך! זוך!"

און ס'האָט איהם אַריינגעוואָרפען אין אַ היץ. ס'איז אין איהם אריין אַ שרעקליכער בילד, אַ גאָט־שפּאָטענדער געדאנק, און זיין בלאס פּנים איז אַזש נאָך בלאסער געוואָרען. ער איז צו צי דער טויטער. אַה? מיט וואָס איז ער עס אַזוי זיכער, אַז זי נעמט טאַקי ניט מיט זיך די טויזענד פראנק אין קבר אריין? אפשר טאַקי יאָ? און ער איז צו צום מת, האָט זי אָבגעדעקט, אויסגעטהון, און האָט בעקוקט און בעטאַפּט יעדעס ווינקעלע פון דעם טויטען קערפּער, — זי האָט דאָך איהם געהייסען זוכען! און ער האָט געזוכט, צוקאָפּענס, ביי די זייטען, אונטער איהר; ער האָט איבערגעקעהרט דאָס בעט, אַריינגערוקט די הענד ביז די אַקסעל אין שטרוי־זאַק, — ניטאָ!

„זוך! זוך!"

און דער טויטער קאָפּ ליגט צושויבערט אויפ'ן קישען און קוקט אויף איהם מיט שפּאָטענדע אויגען.

און אין איין כעס און אין איין ציטערען נעמט ער זיך צו־רעכט מאַכען דאָס בעט. דאָ קומט אָן פלאָרע, ערשט צוריק פון דואַנוויל.

— איבער־מאָרגען, שבת, עלף אַ זייגער, — האָט זי ער־קלעהרט.

דאָס האָט זי געמיינט די לויה. אָבער אין איין אויגענבליק האָט זי גלייך פערשטאנען פון וואָס מיזאַר האָט זיך אַזוי פאר־

וואָס זיי הויבט ניט אָן צו אַאַרען וועמען זיי דערקוועטשען דאָרט אויפ'ן וועג, אַבי זיי פליהען זיך אַזוי שנעל צום טייוועל! אין אַז דער צוג איז פארביי, האָט ער, אין די דריקענדע שטילקייט, וויעדער דערזעהען די גרויסע אָפענע אויגען פון דער טייטער, מיט די אָנגעשטעלטע שווארצאַפּעל, וועלכע האָבען איהם, דאכט זיך, נאָכגעקוקט יעדע בעוועגונג זיינע; און אין די ווינקעל פון איהרע אָפענע ליפּען איז אַלץ געווען דער שמייכעל.

מיזאר, געוועהנליך אַזאַ קאַלטע בריאה, איז דאָס מאָל זאָגאר געוואָרען בייזלאך. ער האָט פארשטאנען איהר מיין: — „זוך, זוך!" אָבער זי האָט דאָך זיי מיט זיך ניט מיטגענומען אויף יענער וועלט, — די טויזענד פראַנק. און איצט, אַז זי איז שוין פערכאַפּט געוואָרען, וועט ער דאָס געלד שוין געפינען. האָט זי דען דאָס איהם ניט געקענט אַוועקגעבען מיט גוטען? וואָלט מען די אַלע צרות ניט בעדארפט.

אָבער איהרע אויגען קוקען איהם אַלץ נאָך: — „זוך זוך!"

די שטוב, וואו ער האָט ניט געוואגט אַ ריהר צו טהון אַ זאַך, כל זמן זי האָט נאָך געלעבט, האָט ער יעצט דורכגענומען מיט זיינע בליקען. ערשטענס, קומט דער אלמער. ער האָט אַרויסגענומען דעם שליסעל פון אונטער דעם קישען, האָט איבער־געקעהרט די פּאָליצעס מיט גרעט, אויסגעלעדיגט צוויי שיפּאָלדען און זיי זאָגאר אין גאנצען ארויסגעשלעפּט, כדי צו זעהען, צי איז דאָרט אפשר ניטאָ עפּיס אַ סעקרעטנער שאַכטעל. — ניין, ניטאָ! אפשר גאָר אין דעם נאַכט־טישעל נעבען איהר בעט? און ער האָט אַראָפּגעריסען דאָס מאַרמעל־שטיינערנע דעקעל, האָט עס איבערגעקעהרט, — אומזיסט די מיה! איבער'ן קאַמין איז גע־ווען אַ שפּיגעל — אַ דינער, ביליגער שטיקעל שפּיגעל, צוגע־קלאַפּט מיט צוויי ציוועקעס, — האָט ער דאָ אויך געזוכט; האָט אַרונטערגערוקט אַ דינע ווירע, און האָט אַרויסגעשלעפּט שטי־קער שווארצען שטויב.

„זוך! זוך!"

און אום אויסצומיידען די גרויסע אָפענע אויגען, וועלכע ער האָט אויף זיך געפיהלט, האָט ער זיך אַראָבגעלאָזט אויף

אויסגעדארט, מיט פערלאשענע אויגען און פארבלאזע האר, אז מען האט נעקענט זעהען, אז ניט לאנג וועט ער קענען גענייסען זיין נצחון. און דאך, אט ווי איהר קוקט איהם אן, האט ער־אויפגעפרעסען די פרעהליכע, גרויסע, שעהנע פרוי, גראדע ווי א קליין פליענדלע פרעסט אויף א גרויסען דעמבע־בוים; אט ליענט זי אויפ'ן רוקען, א בערניכטעטע, א גאר־ניט, און ער לעבט נאך.

פליצלינג דערמאנט ער זיך אן עפים און בויגט זיך אן און נעמט ארויס פון אונטער'ן בעט א שיסעל, אין וועלכע ס'איז נאך געווען אביסעל וואסער מיט קלייען, פאר אן אינערליכע וואשונג: זייט זי האט זיך אנגעשטויסען מכח דער זאלץ, האט ער שוין איהר אריינגעשאטען דעם קם פיר מייז אין איהר שווענק־וואסער; און זי, צו אונווייסענד, האט זיך פון דערפון נאר ניט געהיט, און זי האט די וואסער אין זיך געגוג אינגעשפריצט, און איז געוואקרן א פארטיגע.

אז מיזאר האט אויסגענאכען די שיסעל אויפ'ן הויף, איז ער צוריק ארויס אין שטוב, און האט מיט א לאפען אבגעווישט אלע סמנים. און צו וואס איז זי טאקי געווען אזא'ן עקשן? מיט גוטען האט זי ניט געוואלט, איז א מצוה אויף איהר! אז אין א פאמיליע געהט שוין אין דעם ווער וועמען עס וועט פריהער בע־גראבען, אין מ'לאזט קיין מענשען זיך ניט אריינמישען, דארף מען האבען אפענע אויגען. און מיזאר איז ביי זיך געווען שטארק דארויף; און ער האט זיך אונטערגעלאכט ווי פון עפים א שעהנע מעשה, כ'לעבען, וואס זי האט אינגענומען דעם סם אזוי אונווייסענד פון הינטען, אין דער צייט וואס זי האט יעדעם פיצעלע אזוי זארגפעלטיג בעקוקט איידער זי האט דאס אינגע־נומען פון אויבען.

אין דיעזער מינוט האט א פארביילויפענדער שנעל־צוג ארויפגעהויבט אויף דער אינגעפאלענער שטוב אזא וויינט מיט שטורם, אז זאגאר דער צוגעוואהנטער מיזאר האט א ציטער גע־טהון און האט א קוק געטהון אין פענסטער. אך, יא! דאס איז דער ענדלאזער שטראם פון מענשען פון דער גאנצער וועלט,

ניט אין איהר פאסיוועד מילדקייט אליין צו נעבען דעם קלאפ.

— פערצייהע מיר... וואס נאך אביסעל.... איך שוועד דיר, באלד... וועל כ'וועל נור קאנען.

און טאקי באלד האט זי צוגעדריקט איהרע ליפען צו זיינע, גלייך ווי זי וואלט פערזיצט די שבועה, און זיי האבען זיך נעגעבען איינעם פון די אונענדליכע קושען, וועלכער האט זיי ווי צוזאמענגעשמאלצען.

.10

טאנטע פאזיע איז געשטארבען דאנערשטאג, אין אוועגד, נייז א זייגער, אין אן אנפאל פון קאנוואולסיון. אומזיסט האט מיזאר, וועלכער איז געשטאנען ביי איהר בעט, געפרובירט איהר צומאכען די אויגען: זיי האבען זיך ווי פער'עקשנ'ט און זיינען געבליבען אפען. דער פערשטארצטער קאפ האט זיך עטוואס אנגעבויגען צום אקבעל, כדי ווי צו קוקען אין צימער אריין, און די פערצויגענע ליפען האבען געהאט דעם אויסדרוק פון אן איראנישען שמייכעל.

איין איינציג ליכטעל האט געברענט אויפ'ן עק טיש נעבען איהר. און די צוגען, וועלכע זיינען זייט נייז אוהר דורכגעפלויגען מיט דער גרעסטער שנעלקייט, גאר ניט וויסענדיג פון דיעזער נאך ניט אבגעקיהלטער טויטער, האבען זי אויף א סעקונדע צוטרעסעלט, אונטער דעם ציטערענדען פלאם פון דעם ליכטעל.

אום זיך אבצוטשעפען פון בלארע'ן, האט זי מיזאר באלד אוועקגעשיקט קיין דואנוויל צו וויסען צו געבען פון דער מאמע'ס טויט. פאר עלף א זייגער קאן זי ניט זיין צוריק, און ער וועט פאר זיך האבען צווויי שטונדען צייט. רוהיג האט ער זיך אבגעשניטען א שטיקעל ברויט, פיהלענדיג א לידיגקייט אין מאגען: היינט האט מען איבער איהר ענדלאזער מאטערניש ניט געגעסען קיין מיטאג. און ער האט נעגעסען, שפאנענדיג אהין אין צירק איבער'ן צימער, ברענגענדיג אין ארדנונג די זאכען. דער הוסט האט איהם אלע וויילע אבגעשטעלט. ער איז נעווען איינגעבויגען אין צווייען, אליין אויף א האלב־טויטער: אזוי מאגער, אזוי

דיקער, איז ער ארומגענאנגען מיט זיין שווערען טריט, מיט דער גרעסטער גלייכגילטיגקייט און אָהן שום געוויסענסבישס.

אבוואהל זשאק און סעווערינע האבען זיך שוין איצט גענט זעהען צו יעדער צייט, האבען זיי זיך דאך געפיהלט אלץ מעהר אונבעקוועם. עס האט זיי שוין איצט גאר ניט געשטערט צו זיין גליקליך, ער פלענט שוין צו איהר קומען איבער די אכערע טרעפ, וועו ער האט נור געוואלט, אָהן שום מורא געשפיגירט צו ווערען; און די קווארטיער איז אויך געווען פיר זיי אליין; זיי וואלטען דארט געקענט נעכטיגען צוזאמען, וועו זיי זאלען נור געווען וואגען! אבער די געוואונשטע, דאך ניט בערווירקליכטע טהאט, צו וועלכע זיי האבען ביידע צוגעשטימט, און האבען זי פארט ניט דורכגעפיהרט, און דער שטענדיגער גראנק דערפון האט זיי פערשאפט אן אונבעקווועמליכקייט, אן אונרייגליכע שטערונג. זשאק, מיטברענגענדיג מיט זיך די שאנדע פון זיין שוואכהייט, פלענט סעווערינע'ן יעדעם מאל טרעפען אלץ כמורנער, קרענקענדיג פון דעם אומזיסטען ווארטען. זייערע ליפען האבען שוין ניט געדורשט נאך א קוש, וויל אזא האלבע, ניט פאלקאמענע בעזיצונג איז שוין געווען אויסגעשעפט; זיי האבען געדורשט נאך א פאלשטענדיגען גליק: דאס אברייזען, די היראט, א נייער לעבען.

איינמאל, אין אן אבענד, האט זשאק געטראפען סעווערינע'ן אין טרעהרען, און דערזעהענדיג איהם, האט זי ניט אויפגעהערט צו ווייגען: פארקעהרט, זי האט נאך גענומען מעהר ווייגען אין האט זיך איהם ארויפגעווארפען אויפ'ן האלז. זי האט שוין אמאל געווייגט אזוי, אבער מיט'ן צודריקען זי צו זיך האט ער זי בערוהיגט; אבער איצט האט ער געפיהלט ווי זי, ליגענדיג אויף זיין ברוסט, וועדט פערצעהרט פון א שטייגענדער פערצווייפלונג, וואס מעהר ער דריקט זי צו זיך. ער איז געווארען נערוהרט; ער האט אנגענומען איהר קאפ מיט זיינע בייבע הענט, און אריינקוקענדיג אין איהרע בייבע פערגאסענע אויגען, האט ער פאר איהר געשוואירען, פערשטעהענדיג גאנץ גוט, אז איהר פערצווייפלונג קומט דערפון, וואס זי איז א פרוי אין וואונט

ווינשטער קווארטיער, און צו האבען פאר זיך אן אפענע וועלט, ליכט און די זון. און אפט, וועו איהר אויסהעלפערין, די מאנטע סימאן, פלעגט ווארטשען, אין זיך בייזערען, וואס מען האט איהר צושלאגען איהרע געוואהנהייטען, פלעגט זי פערלירען דעם געדולד און עס פלעגט איהר נעהמען באנג טהון נאך דער פריהער־ריגער גרוב, וואו — פלעגט זי זאגען — מען האט כאטש די שמוץ ניט געקענט ארויסזעהען.

און רובא? איהם האט עס נאר ניט געאארט. ער האט כמעט ניט בעמערקט, אז מען האט איבערגעביטען די וואהנונג; און זעהר אפט פלעגט ער זיך פערגעסען און האט נור דאן ענט־דעקט זיין פעהלער, וועו זיין נייער שליסעל פלעגט ניט קענען אריין אין דעם אלטען שלאס. און אחוץ דעם פלעגט ער אלץ מעהר און מעהר פערפאלען וועדען, און איז אלץ וויייטער אין וויייטער נעגאנגען צו גרונדע. אויף א שטיקעל צייט, פון דעסט־וועגען, האט ער אויסגעזעהען ווי אויפגעלעבט אונטער'ן איינפלום פון זיינע פאליטישע אידעען; מען קאן ניט זאגען, אז זיי זיי־נען ביי איהם געווען שטארק בעשטימט אדער זעהר טייער; אבער ער האט געהאט נאהענט צום הארצען זיין געשיכטע מיט'ן סוב־פרעפעקט, וועלכע האט איהם שיער ניט געקאסט זיין שטע־לע. זייט די אלגעמיינע וואהלען האבען צוטרעסעלט די אימ־פעריע, און זי האט איבערגעלעבט א שרעקליכען קריזים, האט ער טריאומפירט און האט ווידערהאלט, אז ניט תמיד וועלען דיעזע לייטע בלייבען די בעל הבתים. מ'סיע דאבאדי'ס פרייגדליכע בערזיכערונגען, וואס זיינען צו איהם געקומען פון מאדמיאזעל גישאן, וועלכע האט געוואוסט פון אלע ריידעריייען געגען דער רעגיערונג, זיינען געווען גענוג איהם צו בערוהיגען. און אזוי ווי אין קאריקאר איז שוין געווען שטיל, אין מען האט שוין דאס געלעבט בשלום, און מאדאם לעבלע, וועלכע איז אויסגענאנגען פון טרויער, איז אלץ שוואכער און שוואכער געווארען, — טא צו וואס דארף ער נייע צרות און זיך מישען אין רעגיערונגס ע־שעפטען? און ער האט א שפיי געטהון אויף דער פאליטיק, גרא־דע ווי אויף אלע אנדערע זאכען. און וועראנדיג מיט יעדען טאג

פרעגען מיט דער כיטרער מינע פון א ראכע־נעמענדען שכור, צי וואהנט זי שוין אפשר מיט זיין מאשיניסט, און האט זי נע־ווארענט, אז ער וועט זיך מיט זיי ביידע אָברעכענען, וועט ער וועט זיי טרעפען צוזאמען. און עס האט זי איבער דעם נאך כעהר נעצוינגען צום יונגען מאן, און זי איז פשוט נעווארען זייערע א דיענסט — זי האט נעדיענט אי איהם, אי זיין געליעבטער מיט דער האפנונג, אז ווען זי וועט שטעהן אזוי נאהענט צו זיי, וועט זי איהם פיעלייכט אויך האבען.

אז זי האט געבראכט דאס לעצטע בענקעל, האט זי מיט א קלאפ צוגעמאכט די טיהר. דאן, בעמערקענדיג דער קאסירשע'ס א פערגעסענע טאבורעטקע, האט זי צוריק געעפענט די טיהר און עס א שליידער געטהון איבער'ן קארידאר. און הערמיט האט זיך אליעם נעענדיגט.

ביסלעכווייז איז זיך דאס לעבען צוריק נעקומען אויפ'ן אל־טען שטייגער. אין דער צייט וואס מאדאם לעבלע, אין'ם אונ־טערשטען טייל פון הויז, איז דורך איהר רעומאטיזם געזעסען א צוגענאגלטע צום שטול און איז אויסגענאנגען פאר אומעט, און האט געווויינט מיט טרעהרען אין די אויגען, וואס זי קאן נאכניט זעהען אהוץ דעם צין פון דעם דאך, וואס פערשטעלט איהר דעם הימעל, איז סעווערינע געזעסען און האט אויסגענעהט איהר אונענדליכען צורעק, נעבען איינעם פון די פענסטער פון דעם פראנט הויז. פאר איהר האט ניט אויפגעהערט דער פרעה־ליכער רעש פון וואקזאל־הויף, דער אונאויפהערליכער שטראם פון דורכגעהער און קארעטען.

דער פריהער פריהלינג האט שוין געזומען בעדעקען מיט גרינע קנאספען די גרויסע בויימער נעבען די טראטוארען, און דארט, ווייטער, האבען זיך ארויסגעזעהען די אינגוואווילער בערג־לאך אין זייערע מיט וואלד בעדעקטע זייטען, וועלכע זייגען ווי מיט ווייסע פלעקען געווען בעזעצט מיט זומער־הייזלאך. אבער זי האט זיך נעווואונדערט, וואס זי קלייבט אזוי וועניג נחת אין דעם ענדליך פערווירקליכטען טרוים צו זיין דא, אין דער נע־

כאפט א האפנונגלאזע שרעק, און ער האט זיך געאיילט אוועק פון דעם פלאץ, אריינצוגראבען זיך מיט'ן קאפ אין קישען, כדי זיך צו פארגעסען און זיין עקעלהאפטען לעבען.

אין א צעהן טעג ארום, שוין ביים ענדע מערץ, האבען די רובא'ס ענדליך בעזיעגט די לעבעלם. די באהן־אדמיניסטראציאן האט אנערקענט זייער נערעטע פאדערונג, אויך אונטערשטיצט פון מ'סיע דאבאדי, שוין ניט רעדענדיג דערפון, אז די בעריהמטע אונטערשריפט פון דעם קאסיר, אז ער מוז אבטרעטען די קווארטיר ווי באלד עס קומט נור אן אנדער ארויסהעלפער פון דעם סטאנציאן־מייסטער, איז אויך נעפונען געווארען צוויישען די ארבייווען פון דער סטאנציע, וואו מאדמואזעל גישאן האט נעדארפט אויפזוכען עפים אן אלטע רעבענונג. און מאדאם לעבעל, אויסער זיך פון איהר נידערלאגע, האט ערקלעהרט, אז זי מוז זיך איבערציהען טאקי באלד אויף דער מינוט: — וואָרים, אז מ'וויל איהר שוין נעהמען דאס לעבען, טא צו וואס זיך נאך לאנג פלאגען מיט וואָרטענויש?

און דריי טעג דורכאנאנד האט דער גאנצער קאָרידאָר געקאכט מיט די אונפערגעסלעכע איבערציהענויש. זאגאר די קליינינקע מאדאם מולען, די שטילענקע, וואס קיינער האט ניט געזעהען און ניט געהערט וועו זי קומט און וועו זי גייט אוועק, — זאגאר זי האט זיך אריינגעמישט: — זי האט סעווערינע'ס ארבייטסטישעלע אריבער געטראגען פון איין דירה אין דער צווייטער. אבער מעהר פאר אלע האט פילאמענע פונאנדערגעבלאזען די שנאה; פון דער ערשטער מינוט אן, איז זי געקומען העלפען צונויפבינדען די זאכען, איבערוקען די מעבעל, און האט פארבאפט מאדאם לעבעל'ס קווארטיר אריידער יענע האט זיך נאך פון דאָרט אויסגעצויגען. און טאקי זי אליין האט זי משלח נעווען פון דאָרטען אין דער מיט פון די בערג אנגעווארפענע און צוזאמענגעמישטע מעבעל פון די ביידע פאמיליעס. זי האט אנגעהויבען אויסצייגען אזא מין איבערגעבענהייט צו זשאק'ן און צו אלעם, וואס איהם איז נעווען לייב, אז דער פערוואונדעטער פעקע האט נעקריגען א פערדאכט און האט ביי איהר נענומען

אינסטינקט, דעם שפרונג אויף דעם קרבן, דעם הונגער אדער די רציחה, וואס צעררייסט איהם אויף שטיקלאך. און אז דאס נעוויסען איז טאקי ניט מעהר ווי די לאנגזאם בירושה אנגעוואמעלטע אידעען פון נערעכטיגקייט, — איז וואס? אז דאס געפיהל פון דעם רעכט צו הרג'ענען האט ער אבער פארט ניט, און ווי ער האט זיך ניט בעמיהט זיך איבערצורעדען, האט ער זיך אלץ ניט געקאנט איינרעדען צו נעהמען זיך אזא רעכט.

און רובא איז זיך רוהיג פארבייגענאנגען. ער האט זיי כמעט אנגעריהרט מיט'ן עלענבויגען, ביי דעם בארג קוילען. זיי האבען אויף זיך דערפיהלט זיין אטהעם. אבער זיי האבען זיך ניט נעריהרט, ווי טויטע. קיין האנד האט זיך ניט אויפגעהויבען; קיין מעסער האט מען ניט אריינגעשטאכען, און די נעריכטע פינכטערניש איז ניט בעאונרוהיגט געווארען, אפילו ניט פון קיין ציטער. ער איז שוין פון זיי אוועק צעהן טריט, און זיי, נאך אלץ ווי צוגענאגעלט מיט די פלייצעם צום בארג קוילען, זיינען געשטאנען אהן אן אטהעם, אין גרויס שרעק פאר דעם איינעם מאן, אן אונבעוואפענטען, וועלכער האט זיי אנגעריהרט אין זיין רוהיגען נאנג.

זשאק'ן האבען געשטיקט די טרעהרען פון חרפה און רציחה.

— כ'קאן ניט! כ'קאן ניט!

ער האט געוואלט ארומנעהמען סעווערינען, זיך צו איהר צוטוליען, זי זאל איהם מוחל זיין, זי זאל איהם טרייסטען. אבער אהן א וואָרט, האט זי זיך פון איהם אבגעקעהרט. ער האט אויפגעשטרעקט די הענט, און האט בלויז געפיהלט, אז איהרע קלייד'ער האבען זיך איהם ארויסגעליטשט פון צווישען די פינגער. ער האט בלויז געהערט, ווי זי לויפט שטיל אוועק. ער לויפט איהר נאך אייניגע סעקונדען. אבער אומזיסט! איהר פלעצלינבער ענטרינען האט איהם נאך מעהר צומישט. האט זיין שוואכקייט זי טאקי אזוי אויפגעבראכט? פאראכטעט זי איהם שוין?

אוים פארזויטגקייט טאר ער איהר ניט נאכיאגען. און אז ער איז געבליבען אינער אליין אין דער פארלאזענער ווייסטענים, בעפלעקט פון די גלעלע פינטעלאך גאז־ליכט, האט איהם אנגע־

זשאַק און סעווערינע זיינען מיט אַ מאָל געבליבען שטעהן און האָבען זיך ניט געריהרט פון אָרט. דער צופאַל אַליין האָט זיי געבראַכט אַהער פונקט לעבען אַ באַרג קוילען. און זיי האָבען זיך געטוליעט צו די קוילען, גלייך ווי זיי וואָלטען זיך עפּעס גע־וואָלט אַריינרוקען אין דעם באַרג אַריין, ווערען ווי אַ טהייל פון דער שוואַרצער וואַנט, זיך צונויפמישען מיט איהר, זיך איינטונ־קען אין דער טינט־שוואַרצער פינסטערניש. און זיי האָבען ניט געדוכעט.

און זשאַק זעהט ווי רובאָ געהט גלייך צו זיי. קוים דרייסיג מעטר נאָך טהיילט איהם אָפּ, און מיט יעדען שריט ווערט די שטרעקע וועניגער, רעגעלמעסיג און ריכטיג, ווי אָבגעמאָסטען מיט דעם געפיהלסלאָזען פערפּענדיקעל פון זיין פינסטערען מזל... נאָך צוואַנציג טריט געבליבען... שוין ניט מעהר ווי צעהן...

זשאַק וועט איהם האָבען לעבען זיך; און דאָס מעסער וועט ער אויפהויבען אָט אַזוי, און ער וועט איהם דערלאַנגען גלייך אין גאָרגעל אַריין, און דערנאָך אַ פאָהר מיט'ן מעסער פון רעכטס אויף לינקס, אַז ער זאָל קיין געשריי ניט טהון.

און ביי זשאַק'ן איז יעדע סעקונדע געוואָרען גאָר אָהן אַ סוף; די געדאנקען האָבען זיך איהם געדרעהט אין זיין פּוסטען מח מיט אַזאַ איילעניש, אַז ער האָט גאָר פאַרלאָרען די מאָס פון צייט. די אַלע גוטע טעמים פאַר וואָס ער האָט זיך בעשלאָסען, זיינען איהם וויעדער געקומען אויפ'ן געדאנק, ער האָט ווידער בעטראַכט דעם מאָרד, די אורזאַכען און די פאָלגען דערפון.

נאָך פינף טריט....

זיין ענטשלאָסענהייט, אָנגעשטרענגט ביז'ן לעצטען גראַד, איז פעסט. ער מוז הרג'ענען און ער ווייסט פאַר וואָס ער וועט הרג'ענען.

נאָך צוויי טריט... נאָך איין טריט... און מיט אַמאָל אַן איבערקעהרעניש. ווי פון איין זעץ איז ער אין גאַנצען איינ־געפאַלען, ניין, ניין! ער וועט ניט הרג'ענען, ער קען ניט אַזיי הרג'ענען אַן אונבעוואפענטען מענשען פון הינטען. מיט קיין ראיות ווערט מען קיין מערדער ניט. דערצו דאַרף מען דעם

איהם וויעדער דערזעהען, בלויז אַ צוואַנציג טריט פון זיך. זיי האָבען זיך ווי אַם בעסטען געשאַרט ביי די ווענט, מ'זאָל זיי ניט זעהען. יעדער פאַלשער טריט קאָן זיי נאָך פאַרראַטהען.

— מיר וועלען איהם ניט פאַקען, — האָט ער אַרויסגעבור־טשעט אונטער די צייהנער; — אַז ער דערגרייכט נור דעם פאָסטען פון דעם וועג־סיגנאַליסט, דרעהט ער זיך פון אונז אויס.

אָבער זי האָט איהם געהאַלטען אין האַקען אין מח:

— געה, געה!

און אין דער מינוט, אין דעם פערוואָרפענעם פלאַץ, אין דער געדיכטער פינסטערניש, און אין דער וויסטעניש פון אַ גרוי־סער סטאַנציע ביי נאַכט, האָט ער זיך בעשלאָסען, ווי דער אמת'ער גאָרגעל־שניידער אין זיין פריינדליכען געסעל. ער האָט זיך אונטערגעאיילט, אָבער מיט שרעק, און האָט זיך געמאַכט מוטה, דערווייזענדיג זיך מיט אַרגומענטען, אַז דער מאָרד איז אייגענטליך אַ קלוגע טהאַט, אַ געזעצליכע, און אַ בעשלאָסענע נאָך לאָגישע איבערלעגונג. געוויס האָט ער אַ רעכט דאָס צו טהון, דאָס רעכט פון'ם לעבען אַליין, ווי באַלד יענעם'ס בלוט איז אַבסאָלוט נויטווענדיג פשוט פיר זיין אייגענע עקזיסטענץ. איין שטאָך מיט'ן מעסער, און דאָס גליק איז זיינס.

מיר האָבען איהם נאָך ניט, מיר וועלען איהם ניט דעריאָ־גען, — האָט ער מיט רציחה ווידערהאָלט די ווערטער, בעמער־קענדיג, ווי דער שאטען איז שוין אַריבער דעם וועג־סיגנאַליסט'ס פאָסטען. — אומזיסט אונזער טרחה! שוין, אויס!

אָבער זי? מיט איהר נערוועזער האַנט האָט זי איהם פלוצ־לונג אָנגעכאַפט פאר'ן אָרם און איהם אָבגעשטעלט לעבען זיך.

— זעה, ער קומט צוריק!

און, ווירקליך, רובאָ האָט זיך אומגעקעהרט. ער האָט זיך גענומען רעכטס, און דערנאָך זיך אומגעקעהרט צו זיי. אפשר האָט ער טאַקי עפעס אַזוי ווי געפיהלט, אַז הינטער די פלייצעס געהען איהם מערדער נאָך יעדען טריט? דאָך איז ער זיך אַליץ געגאַנגען מיט זיינע רוהיגע טריט, ווי אַ טרייער וועכטער, וואָס מוז פריהער אַלעס ריכטיג בעקוקען, איידער ער געהט זיך אַוועק.

זי האָט פון איהר געוואָנטקייט געקאָנט אריינאָטהמען אין איהם אריין, די פאַלשטענדיגע איבערגעבענהייט, די פאַלקאָמענע צו־זאמענשמעלצונג פון זייערע לעבענס.

אין דערווייטענם האָט געסווייסטשעט א לאָקאָמאָטיוו, און האָט אָנגעפילט די פינסטערניש מיט מעלאָנכאָלישע טענער פון טרויער. יעדע ווייל האָט זיך רעגעלמעסיג געהערט א קלאַפּ, — ווי דאָס פאַלען פון א ריעזען האַמער, — יועלכער קומט, גאָט וויים פון וואַנען. און דער טומאָן, וועלכער האָט זיך אויפגעהויבען פון ים, האָט בעדעקט דעם הימעל מיט רייהען פון שוועבענדע וואָלקענס, די צוריסענע פאַסען פון וועלכע האָבען געשיינט צו פערשטעלען די פונקען פון די ברענענדע גאז רעהרלאָך...

און אז סעווערינע האָט זיך ענדליך גענוג אָנגעקושט, האָט זי געפיהלט, אז זי אליין עקזיסטירט שוין ניט מעהר, אז איהר גאנצע נשמה איז אריבער צו איהם.

מיט א שנעלע בעווענונג האָט ער שוין געהאט געעפענט דאָס מעסער. אָבער ער האָט זיך אָבגעהאלטען מיט א פאַרשטיקטע קללה:

— צום טייוועל! אבי זיך געמאטערט: — ער געהט דאָך אוועק!

און ווירקליך, דער שאטען איז אונטערגעקומען אלץ נאָהענטער ביז א פינפציג שפּאַן פון זיי, און נעמט ער מיט אמאל אין גיט זיך א קירעווע לינקס און גיהט זיך גאר אוועק, מיט די געלאסענע טריט פון דעם נאכט־וועכטער, וואָס האָט ניט פאר וואָס זיך צו באַאונרוהיגען.

אָבער סעווערינע האָט זשאק'ן ניט אָבגעלאָזט:

— יאָג איהם נאָך, — גיה!

און זיי האָבען זיך ביידע אוועקגעלאָזט, ער אפריהער און זי נאָך איהם, ניט אָבטרעטענדיג א שריט; און זיי האָבען זיך ביידע גאיילט, נעיאָגט נאָך דעם מאן, בעמיהענדיג זיך ניט צו מאכען קיין רויש. איין מאמענט האָבען זיי איהם, לעבען דעם מאשין־שטאל, ארויסגעלאָזט פון אויג. האָבען זיי זיך אָבער א לאז געטהון גלייך אריבער א זאפאסנעם טראקט, און זיי האָבען

גען: א פלעדער־מויז איז דורכגעפלויגען, האבען זיי געקענט נאכ־פאלגען איהרע שנעלע בעוועגונגען. זיי זיינען געבליבען שטעהן אונבעוועגליך, לעבען א הויפען קוילען, האבען אנגעשטעלט זייערע אויגען און אויערען מיט דער גאנצער קראפט פון זייער עקזים־טענץ. איצט האבען זיי זיך גענומען שעפטשען:

— האסטו געהערט, דארטען, א מין רוף־גערייר?

— ניין, דאס האט מען אין שטאל ארויסגעפיהרט א וואגאן.

— אבער דארט, לינקס, געהט אימיצער... די זאמד סקרי־פעס.

— ניין, ניין, דאס לויפען די שטשורעס איבער די הויפענס, און די קוילען שיטען זיך.

אייניג מינוטען זיינען פאריבער. פלוצלונג האט זי איהם נאך שטארקער צו זיך צוגעדריקט.

— אט איז ער!

— וואו? איך זעה גאר ניט.

— ער איז ארומגענאנגען די פראכט־אבטיילונג, און קומט גלייך צו אונז... אט איז זיין שאטען אויף דער וויסער וואנט!

— דו מיינסט אט דיעזער טונקעלער פלעק... איז ער איינער אליין?

— יא, אליין; ער איז אייניער אליין.

אין אין דיעזען ענטשיידענדען מאמענט האט זי זיך איהם ווי א משוגענע א וואהרע געטהאן אויף'ן האלז און האט צוגעדריקט איהרע הייסע ליפען צו זיינע. דאס איז געווען דער קוש פון א לעבעדיגען קערפער, — א קוש ביט וועלבען זי האט געוואלט איבערגיסען איהר בלוט אין איהם אריין. ווי ליעב זי האט איהם, אין ווי זי האסט אט דעם צוויטען! אך! ווען זי זאל נור געווען האבען דעם מוטה, וואלט זי עס שוין צוואנציג מאל געטהון, אבי איהם צו פערשפארען די שרעקליכע אונאנגענעהמליכקייט; אבער איהרע הענט פלעגען איהר ניט דיענען, זי האט זיך גע־פיהלט צו שוואך; דא האט מען נעדארפט די האנט פון א מאן. און דיעזער אונענדליכער קוש איז געווען דאס אייניגע, וואס

וואָס... איך האָב געזעהען, ווי ער האָט געגומען דעם רעוואָלווער, וואָס ער האָט פערגעסען... דאָס הייסט, אז ער וועט זיכער באַלד געהן בעקוקען די סטאַנציע.

עס איז וויעדער געווארען שטיל, און א צוואַנציג שפּאַן ווייטער האָט ער געזאָגט:

— גנבים האָבען נעכטען ביי נאַכט צוגע'גנב'עט פון דאַנען בלויי... ער וועט באַלד צוקומען, דאָס איז זיכער.

זי האָט לייכט א ציטער געטהון, זיי זיינען בייד'ע וויעדער אנשוויגען געווארען, און זיינען לאַנגזאַם געגאַנגען ווייטער. זי האָט געגומען צווייפלען: איז דאָס טאַקי אין אמת'ן א מעסער, וואָס שפּאַרט אַב זיין קעשענע? צווי מאָל האָט זי איהם א קוש געטהון אום זיך צו איבערצייגען. זי האָט א פיהר געטהון מיט דער האַנט איבער זיין פּים און איז נאָך אלץ ניט געווען זיכער. האָט זי דאָן ארונטערגעלאָזען די האַנט, און קושענדיג איהם, האָט זי אַנגעטאַפּט זיין קעשענע. יא, דאָס איז געווען דער מעסער. ער האָט זי באַלד פערשטאַנען, און צודריקענדיג זי שטאַרק צו זיין ברוסט, האָט ער איהר א שעפּטשע געטהון אין אויער אריין:

— ער וועט באַלד קומען, און די וועסט ווערען פריי.

דער מאָרד איז שוין געווען בעשלאָסען; עס האָט זיך זיי אויסגעוויזען, אז זיי געהען ניט מיט זייערע אייגענע פּיס, נור אז אן איבערנאַטירליכע קראַפּט טראָגט זיי איבער דער ערד. זייערע חושים האָבען זיך פלוצלונג פערשארפט. ספּעציעל דאָס געפיהל פון בעריהרונג. אז זיי האָבען זיך אַנגעריהרט ביי די הענט, האָט עס זיי געברענט, און די מינדעסטע בעריהרונג פון זייערע ליפּען האָבען זיי געפיהלט ווי א רים מיט א נאָגעל. זיי האָבען געהערט דעם ווייטסטען גערוויש, דאָס לויפען און דאָס בלאָזען פון די לאָקאָמאָטיוון, די פערשטיקטע קלאַנגען און די שריט פון די פארביגעהער, וואָס האָבען געהילכט אין דער פינסטערניש. זיי האָבען געקאָנט זעהען אין דיעזער פינסטערער נאַכט, זיי האָבען געקאָנט אונטערשיידען די שוואַרצע פלעקען פון די זאכען ארום זיי, גלייך ווי עפּעס א טומאן וואָלט זיי אראָב פון די אוי־

לייכטען טריט, אַז ער, ניט זעהענדיג ווי זי האָט זיך אָן איהם אָנגעריהרט, האָט אַזש אַ ציטער געטהון. דערזעהענדיג, אַז זי האָט איהם איבערגעשראָקען, האָט זי איהם אומארעמט.

— איך האָב דיך איבערגעשראָקען, — האָט זי אַ שעפּטשע געטהון.

— ניין, ניין, איך האָב דיך ערוואַרטעט... לאָמיר געהן, קיינער וועט אונז איצט ניט זעהען.

און אַרומנעהמענדיג זיך ביי דער טאַליע, זיינען זיי שטיל אַוועק שפּאַציערען איבער די פּוסטע פּלעצער. פון דיעזער זייט וואָקזאַל זיינען געווען וועניג גאַז־רעהרלאַך, און אין אייניגע פערדוקטע וויגקעלאַך איז גאָר קיין גאַז ניט געווען. אָבער פון דערווייטען צו דער סטאַנציאָן צו, האָבען זיי געבלישטשעט, ווי ברענענדע פונקען.

לאַנג זיינען זיי אַזוי געגאַנגען, שווייגענדיג. זי האָט אַוועקגעלעגט איהר קאָפּ אויף זיין אַקסעל; יעדעס מאָל האָט זי אויפגעהויבען דעם קאָפּ און איהם געקושט, און ער, אָנבויגענדיג זיך, האָט זי געקושט אויף די שלייפען, און אין קאָפּ.

פון ווייטען פון די קלויסטערס האָט זיך מיט אַמאָל געלאָזט הערען דער איינדרוקספאָלער קלונג פון איינס אוהר מאָרגענס. אויב זיי האָבען ניט גערעדט, איז דאָס נור געווען, ווייל זיי, אומארמטע, האָבען גוט פערשטאַנען איינער דעם צווייטענ'ס געדאַנקען. ווי האָבען געטראַכט בלויז פון דעם, און פלעגען ווערען ווי איינגעזאַפּט אין דעם, אַזוי באַלד ווי זיי האָבען זיך בעגעגענט. דער שטריים איז אָנגעגאַנגען, צו וואָס זשע דאַרף מען נאָך אויסזאָגען אין דער הויך די נוצלאָזע ווערטער, ווען מען דאַרף גאָר אייגענטליך האַנדלען? זי האָט זיך אַ ציה געטהון צו איהם אום איהם אַרומצונעהמען, האָט זי דערפיהלט דאָס מעסער אין דער קעשענע פון זיינע הויזען. קען עס זיין, אַז ער האָט זיך בעשלאָסען?

אָבער איהרע געדאַנקען האָבען זי געשטיקט, איהרע ליפּען האָבען זיך געעפענט און זי האָט קוים אַ שעפּטשע געטהון:

— ער איז נאָר וואָס צוריקגעקומען, איך ווייס ניט צוליעב

ווען, ווי ער האָט געפירכטעט: איהרע גרויסע בלויע אויגען, אַזוי מילד און טיעף, האָבען איהם אָנגעפילט מיט אַנגסט. זי האָט איהם גאָר ניט געזאָגט, זי האָט איהם מיט קיין וואָרט, מיט קיין בעוועגונג אָן דעם ניט דערמאָנט, אָבער איהרע אויגען זיינען געווען אָנגעפילט בלויז מיט דעם אַליין, זיי האָבען געפרעגט, זיי האָבען געבעטען. ער האָט ניט געוואוסט, ווי אויסצומיידען די אונגעדולד און דעם פאָרוואורף, וואָס איהרע אויגען האָבען אויסגעדריקט. זיי זיינען שטענדיג געווען אָנגעשטעלט אויף איהם און זיי האָבען געשיינט צו זיין פול מיט פערוואונדערונג, ווארום ער וואַגט ניט צו זיין גליקליך. ווען ער האָט זיך מיט איהר געזעגענט, האָט ער זי אַרומגענומען און האָט זי צו זיך שנעל צוגעדריקט, אום איהר צו געבען צו פערשטעהן, אַז ער האָט זיך בעשלאָסען. און דאָס איז ווירקליך געווען אַזוי, אָבער נאָר ביז ער איז אַרונטער די טרעפּ; און דאַן האָט זיך וויעדער אָנגעפאַנגען דאָס ראַנגלען מיט'ן געוויסען. ווען ער האָט זיך מיט איהר אויף'ן צווייטען טאָג וויעדער געזעהען, איז ער געווען בלאַס, און ווי צומישט, זיינע אויגען האָבען געבלאָנדזשעט, ווי ביי אַ פייגלינג, וואָס וויל זיך אויסדרעהען פון אַ נויטיגער טהאַט. זי האָט אַרויסגעפּלאַצט מיט אַ געוויין, ניט זאָגענדיג קיין וואָרט; זי איז איהם אַרויפגעפאַלען אויפ'ן האַלז און געוויינט, זיך פיהלענדיג שרעקליך אונגליקליך; און ער, אַ צורודערטער, איז געווען אָנגעפילט מיט פעראַכטונג צו זיך אַליין, מען האָט געמוזט מאַכען אַן ענדע דערפון.

— דאָנערשטאג, דאָרטען, ווילסט? — האָט זי געפרעגט מיט אַ ניעדעריגער שטימע.

— יא, דאָנערשטאג; כ'וועל אויף דיר וואַרטען.

יענעם דאָנערשטאג איז די נאַכט געווען זעהר אַ פינסטערע, דער הימעל אָהן שטערען, כמורנע און שוואַרץ, בעדעקט מיט'ן טומאַן פון'ם ים. ווי געוועהנליך, איז זשאַק געקומען דער ערשטער; ער איז געשטאַנען אונטער סאָוואַניאַ'ס הייזקע און האָט געוואַרט אויף סעווערינע'ן. אָבער די פינסטערניש איז געווען אַזוי געדיכט, און סעווערינע איז געקומען צולויפען מיט אַזאַ

דער סטאַנציאָן, — אַזוי אַז עס זאָל אויסזעהען, אַז ער האָט גע־
וויס ענטדעקט גנבים, און זיי האָבען איהם דער'הרג'עט. דאָר־
טען, הינטער די בערג קוילען, האָט ער געוואוסט פון אַ גוטען
פּלאַץ, אַבי מען זאָל איהם נור קאָנען אַהין פערנאַרען. טראָץ
זיין וואונש איינצושלאָפען, האָט ער גאָר איצט גענומען אַראַנ־
זשירען די סצענע, האָט געפּלאַנעוועט, וואו ער וועט זיך אַוועק־
שטעלען, ווי ער וועט אַ האַק טהון און איהם אויפ'ן שטעל
אַוועקלעגען; אָבער אין דער צייט, וואָס ער האָט געהאַלטען אין
אויסרעכענען יעדע קליינינקע איינצעלהייט, האָט זיך אין איהם
צוריק ערוועקט דער פערשטיקטער אָבער אונבעזיעגבאַרער עקעל,
דער אינערליכער פּראָטעפט, און ער איז געוואָרען אויסער זיך.
ניין, ניין! ער וועט ניט מאָרדען!

איצט קומט עס איהם שוין פאָר טהיעריש, אונדורכפיהר־
באַר, אונמעגליך. אין איהם האָט זיך אויפגעבונטעוועט דער צי־
ווילזיזירטער מענש, די אָנגעזאַמעלטע מאַכט פון ערציעהונג, דער
לאַנגזאַם־אָנגעקליבענער, אָבער אונפערניכטבאַרער קאַפּיטאַל פון
גע'ירש'ענטע אידעען. מען טאָר ניט הרג'ענען, — דאָס האָט ער
איינגעזאַפּט אין זיך מיט דער מילך פון דור־דורות; ווי באַלד
ער האָט נור גענומען זיך בעדענקען, האָט זיין אויסגעעדעלטע־
מוח, וועלכער איז געיוען אָנגעפילט מיט פיינערע אידעען, פון
זיך אָבגעשטופּט מיט שרעק דעם מאָרד. יא, טאַקי, ערמאָרדען,
אָבער נור ווען מ'איז געצוואונגען, ווען דער אינסטינקט ברענגט
דערצו! אָבער הרג'ענען בעוואוסט, אויסגערעכענט, צוליעב
אינטערעס, ניין, דאָס וועט ער ניט קאָנען, ניעמאַלס, ניעמאַלס!

עס האָט שוין געטאָגט ווען זשאַק איז ענדליך איינגעשלאָ־
פען. אָבער דער שלאָף איז געווען אַזוי לייכט, אַז די העסליכע
דעבאַטע איז צומישטערהייט אַלץ אָנגעגאַנגען אין איהם. די
אייניגע טעג, וואָס זיינען געקומען נאָך דעם זיינען געווען די
טרויעריגסטע פון זיין גאַנצען לעבען. ער האָט אויסגעמיידעט
סעווערינע'ן, ער האָט איהר בעפעהלען אַז זי זאָל ניט קומען זיך
זעהען שבת: ער האָט געפירכטעט איהר צו קוקען אין די אויגען.
אָבער מאָנטאַג האָט ער זי געמוזט זעהען, און ס'איז טאַקי גע־

נאָך דיעזען בעשלוס האָט זשאַק געמאַכט אַ פערזוך צו שלאָפען; עס האָט דאָך שוין באַלד געדאַרפט קלינגען דריי אַ זייגער. ער האָט שוין אָנגעפאַנגען צו דרעמלען, ווי פלוצלונג האָט אַ שטאַרקער טרעסעל איהם אַ הויב געטהון און ער איז געבליבען זיצען אין בעט קוים אָטעמענדיג. טויטען דיעזען מאַן, מיין גאָט! האָט ער דען דאָס רעכט דערצו? ווען אַ פליעג דער־קוטשעט איהם, דערקוועטשט ער זי מיט איין קלאַפּ. אַמאָל האָט זיך אַ קאַץ איהם געדרעהט פאַר די פיס, האָט ער מיט אַ קלאַפּ פון פוס איהר איבערגעהאַקט דעם רוקען, — אמת, ניט אומיסט־נע. אָבער אַ מענשען, זיין גלייכען! ער האָט געמוזט פאַר זיך וויעדערהאָלען זיינע לאָגישע איבערלעגונגען, אום זיך צו דער־ווייזען, אַז ער האָט דאָס רעכט צו טויטען, דאָס רעכט פון די שטאַרקע, וועלכע ווערען געשטערט פון די שוואַכע, וואָס מוזען פערניכטעט ווערען. איהם האָט איצט געליעבט די פרוי פון דיע־זען מאַן און זי אַליין האָט איצט געוואָלט זיין פריי, אום איהם צו הייראַטען און איהם אַוועקגעבען איהר פערמעגען. ער וועט בלויז אַוועקשאַרען אַ שטערונג, ניט מעהר. ווען צוויי וועלף בע־געגנען זיך אין וואַלד, און צווישען זיי געפינט זיך אַ זי, בעזיעגט דען ניט דער שטאַרקערער דעם שוואַכען מיט דער הילף פון זיינע צייהנער? און פאַרצייטענס, ווען די מענשען האָבען געלעבט, ווי די וועלף אין די היילען, האָט דען די געווינשטע נקבה, נאָך אַלע־מען, ניט געהערט צו דעם יעניגען, וועלכער האָט זי אַרויסגעריסען מיט'ן בלוט פון זיינע געגנער? נו, אַז אַזוי איז דאָס געזעץ פון לעבען, מוז מען פאָלגען ניט נעמענדיג אין אַנבעטראַכט די רע־געלן, וואָס מענשען האָבען שפּעטער איינגעפיהרט אום צו קאָנען לעבען צוזאַמען.

ביסלאַכווייז, איז איהם זיין רעכט פאָרגעקומען אונבע־שטרייטבאַר, און ער האָט גענומען פיהלען, ווי זיין בעשלוס האָט זיך אין איהם וויעדער געשטאַרקט: פון מאָרגען אָן וועט ער אויסזוכען דעם פּלאַץ, די שטונדע און וועט זיך פערטיג מאַכען צו דער טהאַט. דער בעסטער פּלאַן, אָהנע צווייפעל, וועט זיין רובאָ'ן צו שטעכען ביי נאַכט, ווען ער געהט אַרומקוקען אַרום

אמאליגע ענערגיע ווערט אייגנעזונקען! וואם־זשע איז דאָ איהם צו שאנעווען? קיין אורזאכע איז, אלזא, ניטא, — קיין איינצעל־נער רעזאן ניט פאר וואם איהם צו שענקען דאם לעבען. אללעם איז געגען איהם, וואָרים אויף יעדער איינצעלנער פראגע קומט אלץ דער אייגציגער ענטפער, אז פאר אלעמען איז בעסער ער זאל שטאַרבען. און זיך ניט קאנען בעשלוסען וואלט געווען אייג־פאך נאריש און מוטלאז.

און זשאק, וועלכען ס'האט געבריהט אין פלייצע און וועלכער האט זיך דאריבער איבערגעקאהרט מיט'ן פנים אראפ, איז מיט אמאל אויפגעשפרונגען; א געדאנק, וועלכען ער האט ביז אהער ניט בעמערקט, האט איהם מיט אמאל א זעץ געטהון אין קאפ אריין ווי מיט א שפיעז. ער, זשאק, וועלכער זוכט שוין זינט ער איז געווען א קינד אימיצען צו ערמארדען און ווערט אזוי שרעקליך געפלאגט פון זיין שוידערליכען בעגאהר, — פאר וואם זאל ער טאקי ניט דער'הרג'ענען רובא'ן? אפשר וועט ער מיט דעם אינעם מאָרד אויף אימער בעפרידיגען זיין דורשט נאך בלוט; און דאן וועט ער ניט נור טהון א גוטע זאך, נור ער וועט זיך נאך אויסהיילען אויף. אויסגעהיילט צו ווערען, מיין גאט! שוין קיין מאל מאהר ניט פיהלען דעם ציטער פון מאָרד.. און סעווערינע וועט קאנען זיין זיינע אהן דעם ווילדען בעגאהר פון דעם פארצייטיגען זכר, וואם טראגט אויף די פלייצעם אווען די פארצוקטע נקבה!... און ער האט זיך בעגאסען מיט שוויים, און ער האט אין גראנקען שוין געהאט דאם מעסער אין דער האנט, און אט שטעכט ער דאם אריין רובא'ן אין האלז, ווי רובא האט דאם אריינגעשטאכען דעם הויפט־ריכטער... און ער איז צופרידען און אנגעזעטיגט, וועז דאם בלוט פון דער וואונד פליסט איהם ארויף אויף די הענט...

ער וועט איהם ערמארדען; ער האט זיך בעשלאסען, ווייל אין דעם איז זיין רפואה, זיין טהייערע גליעבטע, זיין פארמעגען. אויב איהם איז שוין בעשערט אימיצען צו ערמארדען, טא וועט ער שוין ערמארדען דעם רובא'ן, וויסענדיג, אם וועניגסטען, אז ער טהוט עם מיט רעזאן, מיט לאגיק און מיט א צוועק.

האָט געזאָגט „יא", בשעת דאָס מויל האָט געזאָגט „ניין". ס'איז קלאָהר: — זי וויל ער זאָל איהם ערמאָרדען.

און איהם האָט אַ כאַפּ געטהון אַ גרויסע אַנגסט: ווי וועט ער דאָ דאָך האַנדלען?

אַריינקומענדיג אין דער גאַס פראַנסואַ מאַזעלין, און אַוועק־לעגענדיג זיך לעבען פּעקע'ן וועלכער האָט געכראָפּעט, האָט זשאַק ניט געקאָנט שלאָפען. געגען זיין אייגענעם ווילען האָט זיין מוח ניט אויפגעהערט צו טראַכטען וועגען מאָרד בלויז אַלס אָנפאַנג פון דער דראַמע, וואָס ער האָט געפּלאַנעוועט און בערעכענט ביז די קלענסטע פאָלגען. ער האָט זיך איבערלעגט, גערעכענט און דאַפיר און דאַגעגען.

ריכטיג אויסגערעכענט, קאַלטבלוטיג זיך איבערלעגט און זיך ניט געהיצט, זעהט זשאַק, אַז אַלעס איז דאַפיר. וואָרים, איז דען רובאָ ניט די איינצעלנע שטערונג צו זייער גליק? נאָך רובאָ'ס טויט וועט ער, זשאַק, הייראַטען סעווערינע'ן, וועלכע ער האָט פאַרגעטערט, און ער וועט זיך שוין מעהר ניט דאַרפען בעהאַל־טען, זי וועט זיינע, זיין אייגענע פרוי. און געלט וועט ער אויך האָבען, אַ גאַנץ פערמעגען, און ער וועט אַוועקוואַרפען זיין שווע־רע אַרבייט, און וועט ווערען אַ בעל הבית פאַר זיך, דאָרט, אין אַמעריקאַ, פון וועלכע ער האָט געהערט זיינע חברים רעדען ווי פון אַ לאַנד, וואו מעכאַניקער שאַרען גאָלד מיט לאָפּאַטעס.

און ער האָט זיך אויך צופאַנטאַזירט וועגען זיין נייעם לעבען אויף יענער זייט ים: — זיין פרוי ליעבט איהם ליידענשאַפטליך; און ער האָט מיליאָנען צו פאַרדיענען, ווי ער קומט נור אָן; ברייט געלעבט, אונגעשטערט געשטרעבט, — דאָס האָט ער שטענדיג געגאַרט...

און דער חלום זאָל מקוים ווערען פאָדערט זיך בלויז איין ריהר מיט דער האַנט, בלויז איין מענשען אַראָבראַמען, — אַקו־ראַט ווי עפּעס אַ חיה, אַ גרעזעלע, וואָס שטעהט דיר אין וועג און וואָס מען ברויכט נור אַרויסרייסען. זאָגאַר קיין וויכטיגער פאַר־שוין איז ער אויך נישט, אָט דער דיקער, פעטער חברה־מאַן, וואָס איז אַזוי פאַרטחון אין זיין נאַרישע קאָרטען־שפּיעל, וואו זיין

בלומרש'ט געשמייכעלט. ער האָט בעמערקט דאָס מעסער אין אַלמער.

— אויב דו ווילסט איך זאָל איהם הרג'ענען, דאַרפסטו מיר געבען דאָס מעסער... דאָס זייגערעל האָב איך דאָך שוין, — וועט ביי מיר ווערען אַ גאַנצער מוזעאום.

און ער האָט זיך צולאַכט. אָבער זי האָט איהם ערנסט גע־ענטפערט:

— נעהם דאָס מעסער.

און אַז ער האָט דאָס זיך אַריינגעלעגט אין קעשענע, האָט ער זי אַרומגענומען און אום דורכצופיהרען דעם שפּאַס ביז'ן סוף, האָט ער געזאָגט:

— נו, גוט; דערווייל, אַ גוטע נאַכט... איך געה גלייך אַוועק צו מיין פריינד; איך וועל הייסען אָבוואַרטען... שבת, אויב ס'וועט ניט רעגענען, וועל איך אויף דיר וואַרטען הינטער דעם הויז פון די סאָיואַניאַס. אַזוי, הייסט עס, בלייבט עס? וועסט קומען?... און זיי רוהיג: — מיר וועלען קיינעם ניט מאָרדען, — דאָס איז בלויז אַ שפּאַס.

און דאָך, ניט קוקענדיג ווי שפּעט דאָס איז, איז זשאַק דאָך אַוועק צום האַפען אין האָטעל וואו זיין פריינד איז איינגעשטאַ־נען ביז מאָרגען, ווען ער רייזט אָב, און ער האָט דעם מאַן דער־צעהלט עפּעס פון אַ ירושה, וואָס דאַרף איהם אָנקומען, און האָט איהם געבעטען אָבצואיואַרטען אַ צוויי וואָכען איידער ער וועט איהם קאָנען געבען אַ בעשטימטען ענטפער. און געהענדיג צוריק אויף דער סטאַנציע, דורך די לאַנגע פינסטערע גאַסען, האָט ער געטראַכט און זיך געוואונדערט, צו וואָס ער איז געגאַנגען צו זיין פריינד, גלייך ווי ער האָט שוין בעשלאָסען צו הרג'ענען רו־באָ'ן; וואָס באַלעבאַטעוועט ער עס אַזוי איבער יענעמס געלט און יענעמס פרוי? בעשלאָסען האָט ער דאָך גאָר ניט; זיכער ניט. ער האָט דאָס אָבער בלויז געטהון טאָמער וועט ער זיך יא בעשליסען. און ער האָט זיך דערמאָנט אָן סעוועריגע'ן, איהר הייסען דריקען פון דער האַנט, איהר אָנגעשטרענגטען בליק, וואָס

א וואָרט; ביידע זיינען געווען פערטיעפט אין דער איינער האָ־פענונג.

ענדליך, האָט זי די ערשטע גענומען רעדען.

— דו דאַרפסט פון דעסטוועגען זיך נאָך זעהען מיט דיין פריינד פאַר זיין אָברייזען און איהם בעטען, ער זאָל זיך ניט נעהמען קיין שותף, איידער ער לאָזט דיר פריהער וויסען.

און ער האָט זיך פאַרוואונדערט א צווייטען מאָל.

— צו וואָס איז דאָס?

— אַך, מיין גאָט! מאַלע וואָס עס קאָן זיך מאַכען... אָט דאָ ניט לאַנג צוריק, מיט דעם לאָקאָמאָטיוו, — נאָך איין סעקונדע, און איך וואָלט געווען פריי... היינט לעבט מען, מאָרגען שטאַרבט מען, — ניין אפשר?

און זי האָט איהם דורכגענומען מיט איהר בליק; און זי האָט איבערגעזאָגט:

— אַך, אַז ער זאָל זיין טויט.

— מיינסט דאָך ניט, אַז איך זאָל איהם הרג'ענען? — האָט ער איבערגעפרעגט, בעמיהענדיג זיך א שמייכעל צו טהון.

און זי האָט מיט'ן מויל געזאָגט דריי מאָל „ניין"; אָבער די אויגען, איהרע צערטליכע אויגען פון דער פרוי, וואָס איז אונ־רעכטבאַר געפאַנגען פון איהר ליידענשאַפט, האָבען געזאָגט „יא!". אַז ער האָט גע'הרגעט אַן אַנדערן, פאַר וואָס זשע זאָל מען איהם אַליין ניט הרג'ענען. דער געדאַנק איז איהר אַריין אין זינען מיט אַמאָל, ווי א רעזולטאַט, ווי א נויטווענדיגער שלום. הרג'ענען רובאָ'ן און אַוועקפאָהרען — וואָס קאָן זיין נאָך איינפאַכער? און איינמאָל איז רובאָ טויט, איז אַלעס געענדיגט, און זי קאָן אָנפאַנגען לעבען ווידער פון דאָס ניי. און זי זעהט שוין זאָגאַר קיין אַנדער אויסוועג ניט; זי האָט שוין ביי זיך אַזוי בעשלאָסען; אָבוואָהל מיט'ן קאָפּ האָט זי אַלץ לייכט צו־געשאָקעלט אויף „ניין", נאָך ניט וואַגענדיג זיך מודה צו זיין אין איהר מערדערליכקייט.

און ער, אָנגעשפּאַרט אָן דעם שפּייז־אַלמער, האָט נאָך

וועז פון וואם צו רעדען, און האט געענדיגט דערמיט, אז ער האט, נאטירליך ניט אנגענומען דעם פארשלאג. אבער אין דער זעלבער צייט איז איהם נעווארען שווערלאך אויפ'ן הארצען, וואם ער מוז זיך אבזאגען פון זיין גליק, וועז דאם קומט איהם זאגאר אליין אין די הענד אריין.

סעווערינע האט איהם אויסגעהערט שמארק פארטיעפט. וועדט האם אפשר מקוים איהר חלום?

— אך, — האט זי ענדליך געזאגט, — מארגען אפילו אין וועג אריין...

ער האט אויפגעהויבען דעם קאפ, פארוואונדערט.

— וואם מיינסטו אין וועג אריין?...

— יא; אויב ער וואלט געווען טויט.

זי האט קיינעמם נאמען ניט דערמאנט, און האט בלויז בעציכענט, אז זי מיינט רובא'ן, ניט א מאך פון קאפ. אבער זשאק האט זי פערשטאנען, און ער האט עפעם אונדייטליך א מאך געטהון מיט דער האנד, ווי איינער זאגט, אז, צום אונגליק, איז דער מאן נאך ניט טויט.

— מיר וואלטען אוועקגעפאהרען און מיר וואלטען דאדמ געלעבט גליקליך, — האט זי וויעדער געזאגט מיט איהר לאנג־זאמען און טיעפען קול; — דרייציג טויזענד פראנק, — דאם וואלט איך געהאט פאר קרוא־דע־מאפרא, און אונז וואלט נאך ג־ע־בליבען גענוג זיך איינצושטאלירען... און דו וואלסט דאם אלעם פארברויכט אין געשעפט, און איך וואלט צונעריכט א היים פאר אונז ביידע, און מיר וואלטען זיך געלעבט מיט אלע קרעפטען... אה, ווי גוט דאם וואלט געווען! ווי גוט!

און זי האט איהם אריינגעשעפטשעט זעהר שטיל:

— ווייט פון אלע עראינערונגען, אין פאר אונז וואלט געווען בלויז א נייער לעבען.

זשאק'ן האט ארומגעבאפט א זיסע ליעבליכקייט; זיי האבען זיך גענומען פאר די הענט, און האבען זיך אינסטינקטיוו זיי געדריקט, און ניט ער און ניט זי האט ווייטער ניט ארויסגערעדט

ווערען, איינער ביים אַנדערן אין די אָרמס. אַהין קיין אַמעריקאַ וועט זיי ניט נאָכגעהן דאָס מינדעסטע, וואָס זי וואָלט געוואָלט פאַרגעסען, — און זי וועט קאָנען דענקען, אַז זי הויבט אָן צו לעבען פון דאָס ניי. ביז איצט האָט זי זיך שוין גענוג גענאַרט: איצט אָבער, אָנגעלערנט פון איהרע צרות, וועט זי שוין וויסען צו בויען איהר גליק. זשאַק וועט זיך אָבזוכען אַ בעשעפטיגונג; זי אַליין וועט אויך ניט זיצען ליידיג; אַ פאַרמעגען האָבען זיי; זיי וועלען האָבען קינדערלאַך אין עס וועט זיך אָנפאַנגען אַ נייער לעבען פון אַרבייט און פריעדען.

און ווען זי פלעגט נור זיין אַליין, — אין דערפריה אין בעט צי ביי טאָג ביים שטריקען, — פלעגט זי באַלד נעהמען טרוימען איהר טרוים און פלעגט איהם נאָך אויספיינערען אין די איינצעל־הייטען, אויסבעסערען און פאַרג־עסערען ביז זי ווערט פול מיט פריעדען און פריידען. און זי,— וואָס פלעגט זעלטען וועלען אַרויסגעהן אין גאַס, — פלעגט זיך אין אַזוינע מאָמענטען אַוועק־געהן שפּאַציערען צום ים זעהען ווי עס געהען אָב די שיפען. זי פלעגט זיך אָבשטעלען ביים וואַסער, זיך אָן עפּעס אָנשפּאַרען און נאָכקוקען דעם רויך פון דער אָברייזענדער שיף ביז זי פער־שווינדעט אין די ווייטקייט פון דעם ים. און סעווערינע פלעגט זיך פאָרשטעלען, אַז זי מיט זשאַק'ן זיינען אויף יענער שיף, ווייט, ווייט פון פראַנקרייך אויף דעם וועג צום גן־עדן פון איהר חלום.

איין מאָל, אויף דער נאַכט, אין מיטען מערץ, האָט דער יונגער מאַן ריזיקירט אַרויפצוגעהן זיך זעהען מיט איהר; ער האָט איהר דערצעהלט, אַז מיט איהם אין זיין צוג פון פּאַריז איז אויך מיטגעפאָהרען זיינער אַ שול־חבר, וועלכער פאָהרט אַוועק קיין ניו־יאָרק דאָרט אַרויסצוברענגען זיינע אַן ענטדעקונג, — אַ מאַשין צו מאַכען קנעפּלאַך. און אַזוי ווי ער דאַרף דערצו נאָך האָבען אַ שותף אַ מעכאַניקער, האָט ער איהם זאָגאַר פאָרגע־שלאָגען צו פאָהרען מיט איהם. אָה, ס'איז אַן אויסגעצייכענט געשעפט: — עס פאָדערט זיך ניט מעהר ווי אַ דרייסיג טויזענד פראַנק, און פערדיענען קאָן מען אפשר מיליאָנען.

ער האָט איהר דאָס אַלעס דערצעהלט, פּשוט ווייל ס'ניט גע־

אַזוינע, ווי זי איז געווען צו פונפצעהן יאָהר, און צו ליעבען און ווערען געליעבט, און לעבען ווי זי האָט אַמאָל געטרוימט צו לעבען !...

אַכט טאָג דורכאַנאַנד האָט זי זיך געהאַלטען מיט איין טהיי־ערען פּלאַן — צו ענטלויפען: זי וועט אַוועק מיט זשאַק'ן; זיי וועלען זיך בעהאַלטען אין בעלגיען, און זיי וועלען זיך דאָרטען איינשטאַלירען ווי אַ פלייסיג, יונג פּאָאָר פאָלק. אָבער זי האָט וועגען דעם אפילו אַ וואָרט ניט געזאָגט זשאַק'ן אַליין; איהר האָבען זיך זאָפאָרט פאָרגעשטעלט אַ מאַסע שווערינקייטען, — די אונגעזעצליכקייט פון אַזאַ לאַגע, דאָס שטענדיגע ציטערן יואו זיי זאָלען ניט זיין, און, היינט דער פארדרוס, אַז איהר מאַן וועט אָנקומען איהר גאַנץ פארמעגען, איהר געלט, קרוא־דע־מאָפּראַ, מיט'ן מאַן האָט זיך סעווערינע אַמאָל צושריעבען, אַז זיי זאָלען זיך איינער דעם אַנדערן ירש'ענען און אַלס אַ פרוי איז זי גע־זעצליך געווען אונטער רובאָ'ס שוץ, און דאָס האָט איהר געבונדען הענד און פיס. און זי וואָלט גיכער געשטאָרבען איידער צו ענט־לויפען און איהם איבערלאָזען וואָס אַ פּרוטה האָט די ווערטה.

איין מאָל איז רובאָ געקומען אַהיים אַ צושראָקענער און האָט דערצעהלט, אַז ער איז שיער ניט איבערגעפאָהרען געוואָרען פון אַ לאָקאָמאָטיוו, בשעת ער האָט געוואָלט אַריבערגעהן די רעלסען; האָט זי זיך אַ טראַכט געטהון, אַז ווען ער וואָלט טאַקי דערהרג'עט געוואָרען, וואָלט זי דאָך געוואָרען פריי. און זי האָט אויף איהם אָנגעשטעלט איהרע גרויסע אויגען: — פאַר וואָס זאָל ער טאַקי ניט אַוועקשטאַרבען, אַז זי האָט דאָך איהם שוין מעהר ניט ליעב און ער שטערט איצט אַלעמען?

און פון דער מינוט אָן, בייט זיך סעווערינע'ס טרוים: — רובאָ ווערט דער'הרג'עט איבער אַ צופאַל, און זי מיט זשאַק'ן פאָהרען אַוועק קיין אַמעריקא. אָבער פאַר'ן פאָהרען האָבען זיי חתונה; זי פארקויפט קרוא־דע־מאָפּראַ, און נעמט מיט זייער גאַנצען פארמעגען. און הינטער זיך לאָזען זיי ניט איבער דאָס מינדעסטע פאַר וואָס זיך צו שרעקען. און אויב זיי פערלאָזען זייער פאטערלאַנד, איז דאָס נור כדי פון דאָס ניי געבאָרען צו

ער ווייס, אַז זי איז אונשולדיג, און אַז ער האָפט קיין מאָל קיינעם ניט צו הרג'ענען.

די ערשטע אבענדען אין מערץ זיינען געווען שרעקליך, און די יונגע מענשען זיינען געווען געצוואונגען אויפצוהערען זיך זע־הען אין געהיים; אָבער סעווערינע איז שוין מעהר ניט געווען צופרידען בלויז מיט דער רייזע קיין פאַריז און מיט די עטליכע שעה פרייהייט, וועלכע מ'האָט געמוזט פאָהרען זוכען אַזוי ווייט, אַלץ שטאַרקער און שטאַרקער איז אין איהר געוואָרען די בע־דירפנים צו האָבען זשאַק'ן לעבען זיך, אין גאַנצען מיט זיך, צו זיין מיט איהם יעדען טאָג, יעדע שעה און זיך קיין מאָל שוין מעהר פון איהם ניט שיידען. איהר פיינדשאַפט צו איהר מאַן איז געוואָרען ביטערער, און זיין איינפאַכע אַנוועזענהייט פלעגט זי פשוט קרענקען אונערטרעגליך. געוועהנליך אַזאַ געהאָרכזאַמע און אַזוי צערטליך ווי אַ גוטע פרוי, פלעגט זי ווערען כמעט אויסער זיך, ווען עס פלעגט זיך נור האַנדלען עפּעס וועגען מאַן אָדער ער האָט איהר אין עפּעס וואָס געשטערט. און עס פלעגט אויס־זעהן, ווי די שוואַרצקייט פון איהרע האאר פאַרפינסטערט די קלאָהרהייט פון איהרע בלויע אויגען. זי פלעגט ווערען ווילד, און איהם בעשולדיגען, אַז ער האָט איהר צושטערט דאָס לעבען אויף אַזוי פיעל, אַז פון איצט אָן קאָנען זיי שוין ניט עקזיסטירען צוזאַמען. און ווער האָט דאָס אַלעס אָנגעמאַכט, ווען ניט ער? און איז עס דען ניט זיין שולד, וואָס זייער היים איז צובראָכען, און זי האָט אַ ליעבהאָבער? זיין שווערער קערפּער, זיין רוהיג־קייט, די גלייכגילטיגקייט, מיט וועלכע ער פלעגט איהר ענטפערן אויף איהר כעס, זיין קיילעכדיגע פלייצע, זיין גרויסער בויך,—די גאַנצע גראָבע פעטקייט, וואָס האָט אויסגעזעהען ווי צופרידענ־הייט, — דאָס אַלעס האָט זי נאָך מעהר געערגערט אין איהרע ליידען. נעמען און דאָס אַלעס עפּעס צושטערען, ענטלויפען און אָנפאַנגען גאָר אַ נייעם לעבען — דאָס האָט איהר געעגבערט דעם מח. אָה! אָנצוהויבען פון דאָס ניי, פאַרגעסען די גאַנצע פאַרגאַנגענהייט, ווידער אָנצופאַנגען דאָס לעבען פון מיידעלווייז, ווי פאַר דער צייט פון דיעזע אַלע לומפּערייען, ווידער צו ווערען

זי שוין, און זייערע בליקען שטעכען זיי ביידע ווי מיט שפּיעזען.

און דער צוג פליהט אַוועק, און בלויז איינע פון די צוויי בלייבט שטעהן אויף'ן אָרט, און קאָן ניט נאָכפליהען מלא רציחה אויף דעם גליק, וואָס דער צוג פיהרט מיט זיך אַוועק. און זי ווערט עפּעס גרעסער און העכער, — אַזוי דוכט זיך זשאַק'ן ביי יעדען מאָל פארבייפאָהרען, און ער ווערט אַלץ אונרוהיגער, וואָס זי טהוט זיי גאָר קיין שלעכטס ניט, און ער פרעגט זיך אַלץ, וואָס פיר אַ פּלענער ווערען געבאָרען אין דעם קאָפּ פון דער גרויסער בייזער מויד, וואָס היט איהם דאָ ווי אַ צוגעבונדענער שד.

אַחוץ דעם האָט זשאַק'ן און סעווערינע'ן אויך געשטערט אַ באַהן בעאַמטער, דער אויבער־קאָנדוקטאָר, האַנרי דאָווערן. גראָד דאַרף ער שטענדיג פיהרען דעם צוג יעדען פרייטאג, און ער איז געווען שוין צו פריינדליך צו דער יונגער פרוי, זעהענדיג די פער־בינדונג צווישען איהר און דעם מאַשיניסט, האָט ער זיך גע־טראַכט, אַז זיין צייט וועט אויך אפשר קומען. ביים אַרויספאָה־רען פון האַוור, פלעגט רובאָ, אויב דאָס איז געווען זיין יואָך טאָג־אַרבייט, זאָגאַר פון איהם אָבלאַכען, אַזוי קענטיג איז עס געווען, אַז ער שאַרט זיך צו צו סעווערינע'ן. ער פלעגט פון איהרעט וועגען צוגרייטען אַ קופּע, פלעגט זי אַליין אַריינפיהרען, פלעגט אַליין בעזאָרגען די הייץ־רערלאַך. אַמאָל האָט זאָגאַר רובאָ, רע־דענדיג מיט זשאַק'ן, צו איהם אַ מאַך געטהון מיט די אויגען אויף דעם אויבער־קאָנדוקטאָר'ס בענעמונג, גלייך ווי ער וואָלט איהם פרעגען וואָס ערלויבט ער דאָס אַלעס. און שפּעטער, קריגענדיג זיך מיט דער פרוי, האָט איהר רובאָ פּשוט אויפגעוואָרפען, אַז זי לעבט מיט זיי ביידען.

סעווערינע'ן אַליין האָט זיך אויך אָבגעדוכט, אַז זשאַק מיינט אויך און דערפאר איז ער טרויעריג, און מיט אַ ביטערען געוויין האָט זי פאר איהם בעהויפּטעט איהר אונשולדיגקייט; אלא ניט, זאָל ער זי דער'הרג'ענען גלייך אויף'ן אָרט, אויב זי איז איהם אונטריי. און זשאַק איז פּלוצים בלייך געוואָרען; ער האָט אָבער געמאַכט שפּאַס, און האָט זי גענומען קושען, ערקלערענדיג, אַז

קאָפ און כאפען א פאַרזיכטיגען קוק, אליין זיך ניט ווייזענדיג, אין דער זיכערהייט, אז פלאָרא שטעהט דאָרט, ביים שלאָג־בוים, מיט דעם פלאטערענדען פלאג אין דער האנט, און קוקט נאָך דעם צוג מיט ברענענדע אויגען.

נאָך דעם, ווי פלאָרא האָט זיי געזעהען זיך ארומנעהמען, אין דעם טאָג פון דעם שנעע־שטורם, האָט זשאק אָנגעזאָגט סע־ווערינע'ן זי זאָל זיך פאר איהר היטען. איצט האָט ער שוין גוט אין זינען געהאט די ליידענשאפט פון ווילדע קינדערשע ליבע, וועלכע פלאָרא האָט צו איהם געהאט נאָך אלם קליין מיידעלע, און ער האָט געשפירט, אז זי איז אייפערזיכטיג, אין איז ענערגיש ווי א מאן, און איהר רציחה איז ענדלאָז און טויט־ליך. און אחוץ דעם, האָט זי נאָך מסתמא געוואוסט צו פיעל; זשאק האָט גוט געדענקט איהר אָנצוהערעניש וועגען דעם הויפט־ריכטער און א מיידעל, וועלכע קיינער איז נאָרניט חושד אין וועלכע ער האָט דערנאָך אויסגעגעבען. אויב זי וויים דאָס, שטויסט זי זיך נעווים אויף אן וועגען דעם פארברעכען. און נאָר אהן צווייפעל וועט זי זיך אין זיי נוקם זיין דורך א מסירה; זי וועט שרייבען, זי וועט דערצעהלען.

אָבער עס געהען אוועק טעג און וואָכען, און קיין זאָך האָט ניט פאסירט; זי שטעהט בלויז ביי איהר פאסטען, לעבען די רעלסעס, מיט'ן פלאג אין דער האנט, ווי א פארגליווערטע. אין קוים דערזעהט זי נור דעם צוג, פיהלט שוין זשאק אויף זיך איהר ברענענדע בליקען. און זי זעהט איהם, ניט אכטענדיג אויף דעם רויף, און נעהמט איהם ארום מיט איהרע בליקען, און קוקט איהם נאָך אין דער שנעלקייט פון דעם צוג, אין דעם דונער פון די רעדער. און אין דער זעלבער צייט לאָזט זי ניט אויס פון אויג דעם נאנצען צוג, קוקט איהם איבער, פארשט איהם דורך און זיפט איבער יעדען וואגאן, פון דעם ערשטען ביז'ן לעצטען. און יעדען מאל זעהט זי דאָרט יענע, די אנדערע, איהר געגנערין, וועלכע זי דערוויסט דאָרט יעדען פרייטאג. אמת, סעווערינע שטעקט ארויס דעם קאָפ נור אויף דאָס מינדעסטע אין איהר אונווידערשטעהליכען וואונש א קוק צו טהון; אָבער פלאָרא זעהט

בוימער, און ביז רואַן איז שוין דאָס לאַנד הויך און וויסט. נאָך רואַן בעווייזט זיך דער טייך סעין. דאָ געהט מען אַריבער קיין מאָטוויל, אואַסעל און פּאָן־דע־ל'אַרש. און דערנאָך לויפט דער טייך איבער שטרעקעס פלאַכע לאַנד, וואו ער צושפּרייט זיך גאַנץ ברייטלאַך. נאָך גאַיאָן פאַרליערט זיך שוין דער טייך ניט מעהר; ער לויפט אין דער לינקער האַנט, קייקלענדיג זיך צווישען זיינע נידריגע ברעגעס, וואָס זיינען בעזעצט מיט פּאָפּעל־בוימער און ווערבעס. ווייטער געהט דער באַהן מיט אַ זייט באַרג, און דער טייך זעהט זיך ניט מעהר אין באָניער, אָבער אין ראָסני בעווייזט ער זיך פּלוצים וויעדער ביים אַרויסגאַנג פון דעם טונעל ראָל־בואַז. און דער טייך איז ווי אַ פריינדליכער בעגלייטער פון דעם צוג. דריי מאָל נאָך קומט אויס איהם אַריבערצופאָהרען איידער מען קומט אָן.

אָט איז מאַנט מיט זיין טהורם מיט גלאָקען, מיט בוימער־אַרום, און אָט קומט טריעל מיט די ווייסע פלעקען פון זיינע גיפּ־סען־גרובען, און פּואַססי, וואו דער צוג לויפט דורך אין מיטען שטאָדט, און דער סען־זשערמענער וואַלד, וואו מען פאָהרט דורך ווי צווישען צוויי ווענט מיט גרינס, און די בערג־שניטען פון קאָלאָמב, בעזעצט מיט ליל̈אַקס און, ענדליך, די פאָרשטאָדט, וואָס פיהרט אייך אַריין אין פּאַריז, וועלכער זעהט זיך אָן פון דעם בריק ד'אַסניער, און איצט זעהט זיך שוין די טריאומף־ארקע נאָך פון דערווייטענס און איבער די קעפּ פון די אָבגעניצעוועטע, שמוציגע קוימענס פון די פאַבריקען, און דאָ ווערט דער צוג ווי פאַרשלונגען אין דעם באַטיניאָלער טונעל און אָט קריעכט מען שוין אַרויס אויף דער רוישענדער סטאַנציע.

ביז אויף דערנאַכט האָבען די פאַרליעבטע זיך בעלאַנגט איינער צום אַנדערן און זיינען זיך געווען פריי.

צוריקוועגס פלעגען זי פאָהרען ביי נאַכט. און סעווערינע פאַרמאַכט די אויגען און אין געדאַנקען לעבט זי וויעדער איבער איהר גליק.

אָבער סאַי ביי טאָג, סאַי ביי נאַכט, ווען נור זיי פלעגען פאַרביי פאָהרען קרואַ־דע־מאָפּראַ פלעגט זי אַרויסשטעקען דעם

גליקליך, און האָט ניט געקענט טרעפען די אמת'ע אורזאַכע, וועלכע האָט איהם געמאַכט אַזוי צו ליידען.

דערוויילע האָבען זיי זיך ווייטער געזעהען אין דרויסען, וואַרטענדיג ביז זיי וועלען זיך קענען רוהיג זעהען אין איהר הויז, אין דער נייער אויסגעקעמפפטער קוואַרטיער. דער ווינטער האָט געהאַלטען ביי דער ענדע, דער מאָנאַט פעברואַר איז געווען זעהר מילד. זיי האָבען פערלענגערט זייער שפּאַציערען, זיי זיינען שטונ־דענלאַנג אַרומגעגאַנגען איבער די לעערע פּלעצער אַרום דעם באַהן. ער האָט געוואָלט אַרומגעהן, ניט אָבשטעלען זיך, און ווען זי פלעגט זיך איהם אַ וואָרף טהון אויף זיינע אַקסלען, פלעגט ער זיך שוין מוזען צוזעצען און זי אַרומנעהמען, אָבער ער האָט עס נור געוואָלט טהון וואו עס איז קיין ליכט ניט געווען, ווייל ער האָט מורא געהאַט ער זאָל איהר ניט געבען אַ האַק מיט'ן מעסער, אויב ער זאָל דערזעהען אַ נאַקעט שטיקעל פון איהר קערפּער: און ווען ער וועט עס ניט זעהן, וועט ער פילייכט קענען ווידער־שטעהן. אין פּאַריז, וואו זי פלעגט קומען צו איהם יעדען פרייטאַג, פלעגט ער זאָרגפעלטיג פערציהען דעם פאָרהאַנג, זאָגענדיג, אַז די זון שטערט איהם זיין פערגעניגען. דיעזע וועכענטליכע רייזעס פלעגט זי איצט מאַכען אפילו ניט געבענדיג איהר מאַן קיין ער־קלעהרונג. פיר די שכנים איז געווען גענוג דער אַלטער אויסרעד, דער וועהטאָג אונטער דער קניע; זי פלעגט אויך זאָגען, אַז זי געהט כלומרשט בעזוכען איהר אַלטע ניאַנקע, די טאַנטע וויק־טאָריע, וועלכער עס געהט גאַנץ גוט אין האָספּיטאַל.

זיי ביידע האָבען נאָך פון דעסטוועגען אַלץ געשעפּט פיעל פערגעניגען פון דיעזע רייזעס: יענע טעג פלעגט ער זיין שטאַרק פעראינטערעסירט אין דער גוטער אויפפיהרונג פון זיין מאַשין, און סעווערינע פלעגט ווערען ענטציקט איהם צו זעהען אַביסעל וועניגער אָנגעכמורעט. דאָס רייזען איז איהר געווען אַנגענעהם, ווייל זי איז שוין געווען בעקאַנט מיט'ן קלענסטען בערגעלע, מיט דער קלענסטער גרופּע בוימלאַך אויף'ן וועג.

פון האַוור ביז מאָטוויל ציהען זיך לאָוקעס, פלאַכע פעל־ער, דורכגעשניטען פון וואַקסענדע פּאַרקענס און בעזעצט מיט עפּעל־

אין דיעזער געהיימנים. און זי האָט איהם געליעבט און האָט איהם זיכער נאָך מעהר בעגעהרט זייט ער האָט שוין אַלעס גע־וואוסט. דאָס איז געווען אַ מין אונזיכטבאַרע ליידענשאַפט, ביי דיעזער ענדליך אויפגעוועקטער פרוי, וועלכע איז געווען אַ מענש, וואָס איז בעשאַפען געוואָרען נור פיר לאַסקעס, און איז מיט איהר גאַנצער זעעלע געווען אַ ליעבהאָבערין, און איז דערצו נאָך קיין מוטער אויך ניט געווען. זי האָט איצט געלעבט נור מיט'ן געדאַנק פון איהם. און עס איז קיין ליעגען ניט געווען, ווען זי האָט געוואונשען זיך מיט איהם צוזאַמען צו שמעלצען אין איינס, ווייל זי האָט געהאַט נור איין טרוים, אַז ער זאָל זי נעמען, זי איינזאַפען אין זיך אַריין.

זי איז געווען אימער מילד, געדולדיג, און האָט געשעפט איהר פערגניגען נור פון איהם אַליין, און האָט זיך געוואונשען צו שלאָפען ווי אַ קעצעלע אויף זיינע קניע פון אין דערפריה ביז אויף דערנאַכט.

און פון דער שרעקליכער דראַמע איז איהר איינפאַך גע־בליבען די פערוואונדערונג, וואָס זי איז אין דעם פערמישט, גראדע ווי פון איהר פערשמירטער יוגענד האָט זי אויך געשיינט צו בלייבען ריין און אונשולדיג. דאָס אַלעס איז שוין אָבער געווען אַזוי ווייט פון איהר, אַז זי האָט נור געשמייכעלט. זי האָט אפילו קיין כעס ניט געטראָגען אויף איהר מאַן, — אַבי ער זאָל איהר נור ניט שטערען. אָבער איהר אויפרעגונג געגען דיעזען מאַן איז געוואַקסען אין דער זעלבער מאָס, ווי עס האָט זיך פערגרעסערט איהר ליידענשאַפט, איהר נאָטווענדיגקייט אין דעם אַנדערן. און איצט ווען דיעזער אַנדערער האָט שוין אַלעס געוואוסט און איז איהר מוחל געווען, איז ער שוין געוואָרען דער האַרר, וועמען זי האָט נאָכגעפאָלגט, און וועלכער האָט זיך געקענט בעניצען מיט איהר, ווי מיט זיינער אַ זאַך. זי האָט ביי איהם אויסגעבעטען זיין בילד, — אַ פאָטאָגראַפישען פאָרטרעט; זי פלעגט זיך מיט דעם לעגען און איינשלאָפען, די ליפען צוגעפּרעסט צום בילד. זי איז געווען זעהר אונגליקליך זייט זי האָט איהם געזעהען אונ־

געזונט, אזוי מונטער ווי פריהער. קיין צוויפעל, אז בשעת'ן פערריכטען די שטאנגען און צילינדערס, האָט זי עטוואָס פערלאָ־רען פון איהר זעעלע, — מסתמא יענע געהיימניספאָלע גלייכגע־וויכט פון לעבען, פיר וועלכע זי האָט געהאָט צו פערדאנקען איהר צופעליגער צוזאמענשטעלונג. ער פלעגט הערפון לייגען, דיעזע אומענדערונג האָט איהם פערשאפט ביטערע יסודים אויף אזוי פיעל, אז ער האָט בעוואָרפען זייגע בעמטע מיט אונבענדינדעטע קלאגען. ער האָט אלץ געפאָדערט, מען זאל פערריכטען, און האָט אלץ אויסגעטראכט אונמענליכע פערבעסערונגען. מען פלעגט איהם דאָס ענטזאגען, און ער איז הערפון נאָך כמורנער געוואָ־רען, ווייל ער איז געווען איבערצייגט, אז „ליזא" איז שטארק קראנק און אז מען קען מיט איהר שוין איצט נאָר ניט אייפטהון. זיין צערטליכקייט האָט איהם ענטמיטהיגט: צו וואָס דאַרף ער ליעבען, אז ער פערניכטעט אלעם וואָס ער ליעבט? און ער פלעגט צו זיין ליעבהאָבערין אוועקטראָגען דיעזע וויולדקייט פון פער־צוויפעלטער ליעבע, וועלכע ניט קיין ליידען און ניט קיין אוים־געמאטערטקייט האָבען ניט געקענט בעזיגען.

סעווערינע האָט נאָך גוט געפיהלט, ווי ער האָט זיך אי־בערגעביטען, און זי איז אויך פערצוויפעלט געוואָרען. זי האָט געדענקט, אז ער איז טרויעריג איבער איהר, ווייל ער האָט אלעם געוואוסט. וועז זי האָט דערזעהען ווי ער ציטערט אויף איהר האלז, און מיידעט פליצלונג אוים איהר א קוש צו טהון, קען עם דען אנדערש זיין, — האָט זי זיך געטראָכט, — אז ער האָט זיך דערמאָנט, און זי האָט איהם אָנגעפילט מיט שרעק? זי האָט קיין מאל ניט געוואוסט אָנצופאָנגען צו רעדען מיט איהם פון דעם. זי האָט שוין חרטה געהאָט, וואָס זי האָט נאָר אין נאָנצען גערעדט, און האָט זיך אליין געוואונדערט מיט וואָסער לייד־עג־שאפט זי איז זיך אין אלעמען מודה געווען, אין צייט וואָס זי איז געווען מיט איהם אין דיעזען פרעמדען צימער, וואו בייד־ע האָבען געברענט ווי אין א פייער. זי האָט שוין פערגעסען אין איהר אמאליגען וואונש פאר איהם זיך אין אלעמען מודה צו זיין, און אז זי איז געווען צופריעדען איהם איצט צו האָבען מיט זיך

גראדע אזוי גלייבט ווי פריהער, און האט זי בעגעהרט מיט א שטייגענדער לוידענשאפט. אבער די לעצטע צייט, בשעת עה פלעגט זיין איינגעשלאסען אין איהרע צימער, פלעגט איהם וויע־דער אנכאפען זיין שרעקליכע קראנקהייט: דער קאפ פלעגט איהם נעהמען דרעהען, און ער פלעגט זיך שנעל פון איהר בע־פרייען, א פארצויטערטער פון שרעק, וואס ער הערט שוין אויף צו זיין דערזעלבער ווי פריהער, און וואס עס ערווארטט זיך אין איהם די חיה, וועלכע איז פערטיג איהם צו טיראניזירען.

ער האט געטומען זוכען בערוהיגונג אין דער מיעדקייט פין לאנגע רייזען; ער־האט געזוכט צו טהון מעהר ארבייט, שטע־הענדיג אויף די פים צו ציוועלף שטונדען דורכאנאנד א צוברא־כענער פון דעם טרעפלען און מיט לונגען פער'שרוף'טע פון'ם ווינט. זיינע חברים פלעגען זיך בעקלאגען אויף דיעזער שוועי־רער פראצע פון א מאשיניסט, וועלכע, פלעגען זיי זאגען, עסט אויף דעם מענשען ביי צוואנציג יאהר; אבער ער וואלט גראדע געוואלט באלד אויפגעפרעסט ווערען. ווי מיעד ער איז ניט גע־ווען, איז איהם נאך אלץ ניט געווען גענוג. ער איז נור דאן גליק־ליך געווען, ווען „ליזא" פלעגט איהם אוועקטראגען, ווען ער האט פון גארניט געטראכט, און פיר קיין שום זאך ניט געהאט קיין אויגען אחוץ פיר די סיגנאלען. קומענדיג אהיים איז ער ווי א גע'הרג'עטער אנידערגעפאלען שלאפען, ניט האבענדיג אפילו קיין צייט זיך אבצוואוואשען. אבער ווען ער פלעגט נור אויפשטאהן, פלעגט איהם שוין צוריקקומען די מאטערניש פון דעם שרעקליכען געדאנק.

ער האט אויך געפרובירט אויפוועקען אין זיך די פריהערדיגע ליעבע צו „ליזא", פערברענגענדיג גאנצע שטונדען אין רייניגען זי, און פאדערענדיג פון פעקע'ן, אז יעדער שטיקעל שטאהל זאל בליסטשען ווי זילבער. די אינספעקטארען, וועלכע פלעגען אויף'ן וועג ארויפקומען צו איהם, פלעגען איהם גראטולירען; אבער ער פלעגט נור א שאקעל טהון מיט'ן קאפ אין בלייבען אן אונצופריעדענער, ווייל ער האט געוואוסט אז זיין מאשין, זייט זי האט זיך אבגעשטעלט אין שנעע, איז שוין ניט געווען אזוי

טען געוואָרען אַן אָנגעלעגטער גאַסט, איז אויסגעקורירט געוואָ־רען פון זיין שלעכטען מוטה, און האָט זיך איבערהויפּט דאָרט גוט געפיהלט. און פילאָמענע האָט אָנגעהויבען אַרויסצוצייגען אַלץ וואַרעמערע און וואַרעמערע פריינדשאַפט צו סעווערינע'ן, און אַלץ מעהר כעס צו מאַדאַם לעבלע, וועמען זי האָט איבעראַל גע־רופען אַלטע בעטריגערין.

איינמאָל, אין אָווענד, ווען זי האָט בעגעגענט די ביידע פערליעבטע אונטער איהר קליינעם גערטענדעל, האָט זי זיי בע־גלייטעט אין שאַטען, ביז דער קאַמער, וואו זיי פלעגען זיך אימער בעהאַלטען.

— כ'לעבען איהר זיינט צו גוט! די קוואַרטיער געהערט דאָך צו אייך, ווען ס'זאָל זיין אויף מיר, וואָלט איך זי ביי די האאר פון דאָרט אַרויסגעריסען... דריקט זי גוט צו!

אָבער זשאַק האָט ניט געוואָלט אָנמאַכען קיין טאַראַראַם.

— ניין, ניין, מ'סיע דאַבאַדי האָט זיך שוין גענומען דער־צו, ס'איז בעסער צו וואַרטען ביז ס'וועט זיך אַליין איינאָרדנען.

— נאָך פאַר דער ענדע פון דיעזען מאָנאַט, — האָט ער־קלעהרט סעווערינע, — וועל איך שלאָפען אין איהר צימער און מיר וועלען זיך קאָנען זעהען צו יעדער צייט.

ניט קוקענדיג אויף דער פינסטערניש, האָט פילאָמענע דער־פיהלט ווי די יונגע פרוי האָט איהר ליעבהאַבער אַ צערטליכען דרוק געטהון ביי דיעזע ווערטער. און זי האָט זיי איבערגעלאָזען און איז זיך אַהיים געגאַנגען. אָבגעהענדיג אַ שפּאַן דרייסיג, האָט זי זיך אָבגעשטעלט און האָט זיך אומגעקוקט. עס האָט זי שטאַרק אויפגערודערט צו זעהען זיי צוזאַמען. דאָך איז זי ניט געווען אייפערזיכטיג; זי האָט נור געפיהלט אַן אונבעקאַנטען וואונש אויך אַזוי צו ליעבען און צו זיין געליעבט.

מיט יעדען טאָג איז זשאַק אַלץ טרויעריגער געוואָרען. שוין אַ צוויי מאָל האָט ער אויסגעטראַכט אַן אויסרעד, ווארום ער איז ניט געקומען זעהען סעווערינע'ן, אָבוואָהל ער האָט דוקא יאַ געקאָנט קומען. ער פלעגט זיך פערזיצען ביי סאָוואַניאַ'ן, אום אויסצומיידען צו געהן צו איהר. פון דעסטוועגען האָט ער זי

זעהר גערן פערבראנגען אין דער קליינער הייזקע פון סאוואניא, דעם סטאנציאן־מייסטער. ער פלעגט אפט ארויסגעהן נאך'ן חיי־צער, פעקע, אום זיך אזוי פשוט צו צושטרייען אביסעל, גלייך ווי ער האט מורא געהאט צו פערבלייבען אליין דעם גאנצען אוועגד. און ווען דער הייצער פלעגט ערנעזט פערפאלען ווערען צוויישען די מאטראזען־שענקען, פלעגט זשאק ארויסגעהן צו פילאמענע'ן, אום איהר עפעס אנזאגען א ווארט, און פלעגט זיך אוועקזעצען, און זיך אזוי פארזיצען.

אבער פילאמענע, וועלכע איז אויך אזא'ן אופן געווען ארויס־געמישט צין דיעזער ליעבע, האט דערפיהלט א מין צערטליב־קייט צו איהם, ווייל ביז איצט האט זי נור געהאט ברוטאלע ליעבהאבער. די קליינע העגט, די העפליכע מאניערען פון דיעזען טרויעריגען יונגען מאן, וועלכער האט אויסגעזעהען אזוי מילד, זיינען געווען פאר איהר אן אנגענעהמער ביסען, וואס זי האט נאך ניט פערזוכט. דאס לעבען מיט פעקע'ן איז שוין געווארען וואבעדיג, ווי ביי מאן און ווייב: א שנעפסל צוזאמען, און מעהר גראבהויט ווי ליעבע. אבער ווען זי פלעגט איבערגעבען א צערטליכעם ווארט פון דעם מאשיניסט צו רובא'ס פרוי, פלעגט זי אליין ווי פיהלען דעם טעם פון דער פערבאטענער פרוכט.

איין מאל האט זי איהם אלעם פערטרויט, האט זיך בע־קלאגט אויף'ן הייצער, דעם כיטראק, וועלכער איז פעהיג מיט א שמייכעלע אויף'ן פנים אבצוטהון מיאוסע שפיצלאך, איבער־הויפט ווען ער איז שיכור. זשאק האט טאקי בעמערקט, אז זי האט אנגעהויבען מעהר אויפצופאסען אויף איהר גרויסען מא־נערן, פערדישען קערפער, וועלכער איז דאך געווען אנציהענד, איבער איהרע גרויסע פייערדינע אויגען. זי האט איצט וועניגער געטרינקען, און האט געהאלטען דאס הויז ניט אזוי שמוציג. ווען איהר ברודער סאוואניא האט איין אוועגד דערהערט א מענערישע שטימע, איז ער ארויס מיט איין אויפגעהויבענער האנט, אום זי דורכצוקלאפען, אבער ווען ער האט דערקענט דעם יונגען מאן וועלכער האט גערעדט מיט איהר, האט ער איהם איינפאך פאר־געלעגט צו טרינקען מיט איהם א פלאש סידער. זשאק איז דאר־

דער וואונש זי צו פאַקען איז ביי איהר געוואָרען ווי אַ מין חולאת, וואָס איז נאָך מעהר פערשאַרפט געוואָרען, ווייל אין די צוויי יאָהר, וואָס זי האָט נאָך איהר נאָכגעשפּיאָנירט, האָט זי אַבסאָלוט גאָר ניט אויסגעפונען. זי איז געווען זיכער אַז יענע לעבט מיט איהם, און דאָס האָט זי פונ'ם זינען געטריעבען. און מאַדעמואַזעל גישאָן, וועלכע איז געווען אויפגערעגט, ווייל זי האָט ניט געקענט ניט אַרויסגעהן און ניט אַריינגעהן, ניט זיי־ענדיג געשפּיאָנירט, האָט אויך אונטערגעהאָלפען, אַז מען זאָל די לעבלעס איבערפיהרען אויף דער אַנדערער זייט הויף: צווישען איהר און זיי איז געווען אַן אַנדער קוואַרטיער; זי וועט אַם ווענינסטען ניט וואָהנען געגען זיי און וועט ניט זיין געצוואונגען דורכצוגעהן פאַר זייער טיהר.

עס איז געוואָרען גאַנץ קלאָהר, אַז מ'סיע דאַבאַדי, דער סטאַנציאָן־מייסטער, וועלכער איז ביז איצט גאָר ניט געווען פאַראינטערעסירט אין דיעזען שטרייט, האָט זיך איצט יעדען טאָג מעהר געשטעלט געגען לעבלע'ן; און דאָס האָט פיעל בע־דייטעט.

און אַנדערע קריעגערייען האָבען נאָך פערערגערט די לאַגע. פילאָמענע, וועלכע פלעגט איצט ברענגען צו סעווערינע'ן אַלע איהרע פרישע אייער, פלעגט ווערען זעהר פרעך יעדעס מאָל, וואָס זי האָט זיך בעגעגענט מיט מאַדאַם לעבלע. און אַזוי ווי די לעצ־טע פלעגט אימער אומישנע לאָזען איהר טיהר אָפען אום יעדען צו שטערען, פלעגען די ביידע פרויען זיך יעדעס מאָל געבען שטעך־ווערטלאַך. ווען די פריינדשאַפט פון סעווערינע'ן צו פילאָ־מענע'ן איז דערגאַנגען אַזוי ווייט, אַז פאַר דער לעצטער איז שוין ניט געווען קיין סעקרעטען, פלעגט זי אָפט טראָגען שליחות פון זשאַק'ן צו זיין געליעבטער, ווען ער אַליין האָט ניט געוואַגט צו קומען. זי פלעגט קומען מיט די אייער, פלעגט אָבמאַכען די שטונדע, ווען זיי זאָלען זיך זעהען, פלעגט דערצעהלען ווארום ער האָט נעכטען געמוזט זיין פאָרזיכטיג, און האָט דערצעהלט אַלעס וואָס ער האָט געזאָגט בשעת ער איז געזעסען און גערעדט מיט איהר. אַמאָל, ווען זשאַק'ן האָט עפּעס געשטערט, פלעגט ער

זאל און איז טרויעריג, ווי אין א געפענגניס. ווי קען זי וואהנען אין דיעזער גרוב, וועו זי איז צוגעוואהנט צו ליכטיגע ציממערען מיט אן אפענעם האריזאנט, פון וואנען מ'קאן שטענדיג זעהען ווי די פאסאזשירען דרעהען זיך ארום?

און אזוי ווי איהרע פיס ערלויבען איהר ניט צו נעהן שפאציערען, וועט זי ניט מעהר זעהן פאר זיך ווי א צינערנעם דאך; אויב אזוי מעג מען זי שוין בעסער דער'הרג'ענען באלד אויף'ן שטעל. אונגליקליכערווייזע, זיינען דאס אבער נאר נע־ווען סענטימענטאלע אורזאכען, און זי האט נעמוזט צוגעבען, אז דיעזע קווארטיער האט איהר אבגעטרעטען דער פריהערדיגער אונ־טער־שעף, נאך פאר רובא'ן. ער איז געווען בלויז א בחור, האט ער זי איהר געגעבען אוים ליעבליכקייט. עס איז ערגעץ ווואו נע־ווען א בריעף פון איהר מאן, אין וועלכען ער פערפפליכטעט זיך אבצוטרעטען צוריק די קווארטיער אזוי באלד, ווי דער נייער בעאמטער וועט זי נור פאדערן. נור אזוי ווי דעם בריעף האט מען נאך ניט נעפונען, האט זי די גאנצע געשיכטע געלייקענט, און ווען ערגער די זאך איז געשטאנען, אלץ בייזער און קריע־נערישער איז זי נעווארען. זי האט זעהר געוואלט ארויסמישען אין דער געשיכטע מולען'ס דעם צווייטען אונטער־שעף'ס פרוי, וועלכע האט נעזעהען, האט זי געזאגט, אז מענער האבען נע־קושט מאדאם רובא אויף די טרעפ. מולען איז זעהר בייז נעווא־רען, ווייל זיין פרוי, א זעהר מילדעם, אבער אונבעדייטענדעם ווזען, וועלכע האט זיך צו קיינעם ניט נעמישט, האט נעווייניט און זיך נעשווארען, אז זי האט נאר ניט נעזעהען און נאר ניט נעזאגט. אבט טעג דורכאנאנד האבען דיעזע פליאטקעם נע־שטורעמט פון איין עק קאריידאר ביז צום צווייטען.

איינער פון די גרעסטע פעהלערן, וואס מאדאם לעבלע איז בענאנגען, און וועלכער האט נעמוזט שטארק העלפען צו איהר ניעדערלאגע, איז נעווען דאס, וואס זי האט זעהר דער'רגז'ט מאדעמואזעל גישאן, פון קאנטאר, מיט איהר אונאויפהערליכען שפיאנירען: זי האט נעקריגען א מין קליפה, אזא מין אייניבי־דונג, אז די מיידעל נעהט יעדע נאכט צום סטאנציאן־מייסטער.

דער וואַך. זי האָט זיכער עפּיס פערדעכטיג. ווי זשאק האָט זיך ניט בעמיהט, צו פערשטיקען זיינע טריט, האָט ער דאָך ביי יעדען פון זיינע וויזיטען בעמערקט, אַז אַ טיהר עפענט זיך שטיל און א פּאָר אויגען קוקען אויף איהם ארויס. עס איז געוואָרען אונערטרעגליך, און ער האָט ניט געוואגט ארויפ־צוקומען; אז ער פלעגט פאָרט אַ מאָל ריזיקירען, פלעגט מען עס באלד אי־בעראל געוואָהר ווערען, און אן אויער פלעגט זיך צולעגען צום שלאָס, און עס איז געוואָרען אונמעגליך צו קושען זיך און זאָגאַר צו רעדען פריי. און סעווערעינע, וועלכע איז בייז געוואָרען אויף דער נייער שטערונג צו איהר ליידענשאפט, האָט זיך אויפ'ס ניי גענומען צו דער אַלטער פאָדערונג, אז זי וויל האָבען לעבלע'ס קוואַרטיר.

יעדען איז געווען גוט בעקאנט, אז דער אונטער־שעף פון דער סטאנציע, האָט דאָרט אימער געוואָהנט. אָבער סעווערינע האָט איצט געוואָלט די קוואַרטיר ניט צוליעב דעם שיינעם נא־טור־בילד, ניט צוליעב די פענסטער, וואָס געהען ארויס אויף די אינגאָווילער בערג, — ניט דאָס האָט זי איצט געצויגען. די איינ־ציגע אורזאכע פון איהר איצטיגען וואונש — און זי האָט עס נאַ־טירליך קיינעם ניט געזאָגט — איז געווען דאָס, וואָס דיעזע קוואַר־טיר האָט געהאַט אַ בעזונדערן אַריינגאַנג, אַ טיהר וואָס איז אַרויס געגאַנגען אויף דער אונטערשטער טרעפּ. זשאק וואָלט דורך דאָרטען געקאָנט קומען און זיך אַוועקגעהען, און מאַדאַם לעבלע וואָלט אפילו ניט אָנגעהויבען צו וויסען. און זיי וואָלטען ענד־ליך געוואָרען פריי.

דער שטרייט איז געווען שרעקליך. דיעזע פראַגע, וועלכע האָט שוין אַמאָל אויפגערודערט דעם גאַנצען קאָרידאָר, איז וויע־דער ערוועקט געוואָרען, און איז גיפטיגער געוואָרען פון שטונדע צו שטונדע. די געפאַהר אָנצואוועהרען די קוואַרטיר האָט גע־צוואונגען מאַדאַם לעבלע אָנצופאַנגען אַ פערצווייפעלטע פערטיי־דיגונג. זי איז געווען זיכער, אַז זי וועט שטאַרבען, ווען מען וועט זי פערשפּאַרען אין דער פינסטערער קוואַרטיער אויף דער אַנ־דערער זייט, וועלכע קומט אויס פּונקט געגען אַ דאַך פונ'ם וואָק־

נאָטיץ־ביכעל וואָס ער האָט פערגעסען אין דער היים. אָבער זי איז איהם נאָכגעגאנגען, און איז אויף איהם אָנגעפאלען.

— דו האָסט דאָרט אַלעס צוגענומען, אָה... גנב! גנב! גנב!

ניט זאָגענדיג קיין וואָרט, איז ער דורכגעגאנגען דעם עסס־צימער. ערשט אין דער טיהר האָט ער זיך אָבגעשטעלט, און האָט אויף איהר אַ קוק געטהון מיט זיין פינסטערען בליק.

— לאָז מיך צו רוה, הערסטו!

און ער איז אַוועק, אפילו ניט קיין קלאַפּ טהוענדיג מיט דער טיהר.

ער האָט כלומר'שט גאָר ניט געזעהען, ער האָט אפילו קיין וואָרט ניט געזאָגט וועגען דעם אנוועזענדען ליעבהאַבער.

נאָך אַ לאַנגען שווייגען, האָט סעווערינע זיך געווענדעט צו זשאַק'ן.

— נו, וואָס זאָגסטו דערצו?

זשאק, וועלכער האָט ביז איצט ניט אויסגערעדט קיין וואָרט, האָט זיך ענדליך אויפגעהויבען. און ער האָט געגעבען זיין מיינונג.

— ער איז שוין אַ פערפאַלענער.

ביידע האָבען געהאט די זעלבע מיינונג.

זייער פערוואונדערונג, אז נאָך דעם ערמאָרדען פון איהר ערשטען ליעבהאָבער, דולדעט איצט רובאָ דעם צווייטען, איז פערוואנדעלט געוואָרען אין אַ מין עקעל צו דיעזען פאַרלאָרענעם מענשען. ווען אַ מאַן האַלט שוין אזוי ווייט, איז ער שוין אויף דעם ניעדריגסטען שטאַפּעל און קען יעדע מינוט איינזינקען אין אַ זומפּ אריין.

פון דיעזען טאָג אָן, האָבען זיי, סעווערינע און זשאק, גע־האַט די גאַנצע פרייהייט, און זיי האָבען זיך אויפגעהערט צו קימערען איבער רובאָ'ן.

אָבער איצט, ווען דער מאַן האָט זיי שוין ניט געשטערט, איז זייער גאַנצע אונרוהיגקייט געקומען נור פון דעם שפּיאָנירען פון מאדאם לעבלע, די שכנ'טע, וועלכע איז אימער געווען אויף

געיואָלט, נור איהם אַוועקגעבען זשאק'ן, ניט קוקענדיג אויפ'ן עקעל, וואָס דאָס האָט ביי איהם ארויסגערופען.

— בעגרייף דאָך, מיין ליעבינקער, אַז קיינער וועט דאָך איהם ניט געהען זוכען ביי דיר. אויב איך זאָל איהם איבערלאָזען ביי זיך, וועט ער נאָך דאָס אויך צונעהמען. און זעהסטו, איך וואָלט זיך גיכער געלאָזט ארויסרייסען אַ שטיק פלייש פון לייב... ניין, ער האָט שוין אַזוי אויך צו פיעל געקריגען. איך האָב ניט געדארפט דאָס געלד. איך האָב דערפאַר מורא געהאַט. קיין מאָל וואָלט איך דערפון קיין איינציגע פרוטה ניט אויסגעגעבען. אָבער האָט ער דען דאָס רעכט דאָס צו צונעמען פאר זיך ? אָ, איך האַס איהם !

זי האָט געוויינט, איז ניט אָבגעשטאנען, און האָט אזוי לאַנג געבעטען, ביז דער יונגער מאן האָט ענדליך גענומען דעם זייגער און האָט איהם אריינגעשטעקט צו זיך אין זשילעט קעשענע.

אזוי איז אַוועק א שטונדע און זשאק האָט נאָך אַלץ געהאַלטען אויף די קניען סעווערינע'ן, א האלב אן אויסגעטהונענע. זי האָט זיך אָנגעשפּאַרט אין זיין אַקסעל, מיט דער האַנד האָט זי ארומגעכאפּט זיין האלז, און האָט איהם קאָקעטיש געלאשטשעט. פּלוצלונג איז אריינגעקומען רובאָ, וועלכער האָט געהאַט זיין אייגענעם שליסעל צו דער טיהר. סעווערינע איז שנעל אויפגעשפּרונגען ; אָבער ס'איז געווען נוצלאָז צו פערענטפערן זיך ; ער האָט זי געכאפּט אויף'ן שטעל. דער מאן האָט זיך אָבגעשטעלט, ווייל ער האָט ניט געקענט דורכגעהען, און דער געליעבטער איז געבליעבען זיצען אַ צומישטער. סעווערינע האָט זיך אַפילו ניט בעמיהט אָנצופאנגען אירגענד וועלכע ערקלעהרונג, זי איז צוגעקומען נעהענטער און האָט מיט כעס וויעדערהאָלט :

— גנב ! גנב ! גנב !

איין סעקונדע האָט זיך רובאָ געקוויינקעלט. דאַן האָט ער א ציה געטהון מיט די פּלייצעס — איצט האָט ער אויף אַלעס אזוי געענטפערט — און איז אריין אין צימער אריין, צו נעמען זיין

און מיט בייזקייט האָט זי א כאַפּ געטהון דעם זייגער, א גרויסער שווארצער שפּין, וועלכען זי האָט בעאונרוהיגט, האָט אַ לויף געטהון אויף דער וואַנט. א קלאַפּ טהוענדיג מיט דער פּיאַטע, האָט סעווערינע צוריק פערהאַקט דאָס קלעצעל, זי האָט אוועקגע־שטעלט דעם לאָמפּ אויף'ן נאַכט טישעל און האָט זיך צוריק גע־לעגט. ווען זי האָט זיך אַביסעל דערווארעמט, האָט זי גענומען בעטראכטען דעם זייגער, וועלכען זי האָט געהאלטען אין איהר צוזאַמענגעדריקטער האנד. זי האָט איהם געדרעהט און בעקוקט, זי האָט זיך פעראינטערעסירט מיט דעם הויפּט־ריכטער'ס צוויי צוזאַמענגעפלאָכטענע בוכשטאַבען, וועלכע זיינען געווען אויסגע־קריצט אויף דעם דעקעל. אינוועניג האָט זי איבערגעלעזען דעם נומער 2516, — דעם פאַבריק נומער. דאָס איז געווען זעהר א געפעהרליך שטיקעל ציהרונג צו האַלטען אין הויז, ווייל דאָס גע־ריכט האָט געוואוסט פון דיעזען נומער. אָבער זייענדיג בייז, וואָס זי האָט בלויז געקענט רעטען דאָס, האָט זי פאר קיין זאך ניט מורא געהאט. זי האָט זאָגאַר געפיהלט, אז איצט איז גע־קומען אן ענדע צו איהרע שרעקליכע חלומות, אז ס'איז שוין ניטאָ מעהר דער מת אונטער'ן פּאַרקעט. ענדליך, וועט זי שוין קאָנען ארומגעהען רוהיג, וואו זי וועט וועלען, אין איהר וואָהנונג. זי האָט אַרונטערגערוקט דעם זייגער אונטער'ן קישען, האָט אויס־געלאָשען דעם לאָמפּ, און איז איינגעשלאָפען.

אויף מאָרגען, האָט זשאק, וועלכער האָט געהאט א וואַקאַנ־סיע, געמוזט אָבוואַרטען ביז רובאָ וועט אַוועק אין דעם קאמערץ־קאַפע, אז ער זאָל קאָנען אַרויפגעהען צו סעווערינע'ן צו פריה־שטיק. צו מאָל, אז זיי האָבען געוואַגט, האָבען זיי זיך ערלויבט דעם פערגעניעגען. היינט, ביים עסען, האָט סעווערינע, ציטערנ־דיג דערצעהלט זשאק'ן פון'ם געלד, און אז זי האָט געפונען דאָס פערבאָרגענע פּלאַץ לעהר. איהר כעס געגען דעם מאן איז גאָר ניט אָבגעשוואכט געוואָרען, זי האָט אלץ וויעדערהאָלט :

— גנב ! גנב ! גנב !

דאַן האָט זי געבראכט דעם זייגער און האָט ניט אנדערש

איהר געקומען אין קאָפּ אריין א געדאנק, א ווייטער, אן אונבע־שטימטער געדאנק : אויפצושטעהען, און א זוך טהון אונטער'ן פּאַרקעט, אום אז איהם זאָל שוין גאָר ניט בלייבען. אָבער עס האָט זי דאַביי א נעהם געטהון אזא קעלט, אז זי האָט שוין אפילו ניט געוואָלט דענקען דערפון. צו נעהמען אַלעס, און בעהאַלטען אַלעס, אז ער זאָל אפילו ניט וואַגען זיך צו בעקלאָגען ! און דיעזער פּלאן האָט פון איהר אלץ מעהר און מעהר ניט אָבגעטראָ־טען, און איהר ווילען, פיעל שטאַרקער פון איהר קראפט פון ווי־דערשטעהען, איז אלץ מעהר ארויסגעוואקסען פון די פינסטערע טיעפענישען פון איהר עקזיסטענץ, זי האָט עס ניט געוואָלט טהון, דאָך איז זי שנעל אַראָבגעשפּרונגען פון בעט, ווייל אנדערש האָט זי ניט געקאָנט האַנדלען. זי האָט ארויסגעדרעהט דעם קנויט פון'ם לאָמפּ, און איז אריינגעגאנגען אין עסס־צימער.

איצט האָט זי שוין ניט געציטערט. איהר שרעק איז פאָר־איבער, זי האָט זיך בעוועגט לאנגזאם און רוהיג ווי א שלאָף־וואַנדערין. זי האָט געמוזט געהן זוכען די קאָטשערע אום אויפ־צועפענען דעם פּאַרקעט. און ווען דער גרוב איז געווען אויפגע־עפענט, האָט סעווערינע, וועלכע האָט ניט גוט געזעהען, צוגע־בראַכט נאָהענט דעם לאָמפּ. אָבער זי איז פון ערשטוינונג פער־גליווערט געוואָרען, אזוי אָנגעבויגען ווי זי איז געווען : דער גרוב איז געווען לעהר. עס ווייסט אויס, אז בשעת זי איז גע־לאָפען זיך זעהען מיט איהר געליעבטען, איז רובאָ ארויפגעקומען, האָבענדיג פיעלייכט דעם זעלבען וואונש : צו נעהמען אלעס, פערכאפּען אלעס, און האָט טאקי מיט איין מאָל צוגענומען אלע אַסיגנאַציעס, ניט איבערלאָזענדיג אפילו קיין איינעם. זי האָט זיך געשטעלט אויף די קניען, אָבער זי האָט דאָרט גאָר ניט געזעהען אַחוץ דעם גאָלדענעם זייגער און די קייט, וועלכע האָבען געבליס־טשעט אין שטויב. אַ ציטער פון שרעקליכען כעס האָט זי אָנ־גענומען אויף אַ סעקונדע, און אזוי ווי זי איז געשטאַנען האלב־נאַקעט און אונבעוועגליך, אזוי האָט זי אַ מאָל צוואַנציג וויע־דערהאָלט :

— גנב ! גנב ! גנב !

אויפהויבען דאָס קלעצעל. זי איז צוגעפלויגען און א שטעל גע־טהון דעם פוס אויף דעם פּאַרקעט.

— ניין, ניין! דו ווייסט, אז כ'וואָלט בעסער געשטאָר־בען... עפּען עס ניט. ניין, ניין! ניט וועז איך בין דאָ דערבייַ.

דיעזען אבענד האָט זיך סעווערינע געדאַרפט בעגעגענען מיט זשאק'ן אונטער דער פּראכט סטאנציאָן. און וועז זי איז נאָך א האַלבע נאכט אהיים נעקומען, איז איהר די סצענע פון פריהעה באַלד געקומען אין קאָפּ אריין, און זי האָט זיך פערשפּארט אין איהר ציממער אויף'ן שלאָס. רובּא האָט איצט געארבייט ביי נאכט, האָט זי ניט מורא געהאט, אז ער וועט קומען א היים שלאָ־פען, סאי ווי סאי פלעגט ער שוין איצט זעלטען וועז אהיים קו־מען. און צודעקענדיג זיך מיט דער קאַלדערע ביז איבער די אויערן, און איינדרעהענדיג דעם לאָמפּ, האָט זי פּאַרט ניט גע־קענט איינשלאָפען. וואַרום האָט זי זיך ענטזאָגט צו צוטהיילען זיך? אין איצט האָט שוין איהר עהרליכקייט אזוי שטארק ניט רעווואָלטירט ביי'ם נעדאנק צו פּראָפּיטירען פון דעם געלד. האָט זי דען ניט אָנגענומען בירושה דאָס הויז אין קרוא־דע־מאָפּרא? טאָ מעג זי דאָך שוין נעווייס נעהמען דאָס געלד אויך. אָבער זי האָט וויעדער א ציטער געטהאן. ניין, ניין, קיין מאָל ניט! דאָס געלד וואָלט זי נענומען, אָבער זי האָט עס ניט געוואָגט אָנצו־ריהרען, פירכטענדיג אָבצוברייהען זיך די פינגער, מיט דיעזען געלד, דאָס געלד וואָס איז געגנב'עט ביי א טויטען, דאָס העסליכע געלד פון א פערברעכען. זי האָט זיך ווידער בערוהיגט, און האָט נענומען קלערען: זי וואָלט עס דאָך ניט נענומען אויף אויסגעבען; פערקאהרט זי וואָלט עס בעהאלטען אין אן אנדער פלאץ, וואָס נור זי אליין וואָלט נעווואוסט דערפון, און עס וואָלט דאָרט נע־קאָנט ליגען אויף אייביג; מען וואָלט נאָך איצט פון איהם פּאַרט געקאָנט אבראטעווען א האַלב פון דער סומע. ער וואָלט ניט גע־קאָנט טריאומפירען, צוגעהמענדיג אלעס, און וואָלט ניט געקאָנט פערשפּיעלען דאָס וואָס נעהערט צו איהר.

וועז עס האָט געקלונגען דרייַ א זייגער האָט עס זי שטעדב־ליך פערדראָסען, וואָס זי האָט ניט געוואָלט זיך צוטהיילען. ס'איז

פרעמדט און פיינדליך געוואָרען. אָבער דער געפיהל, אז מען קען שוין דאָס ניט פערריכטען איז צו איהם באלד צוריק געקומען. ער האָט א מאַך געטהון מיט דער האנד, גלייך ווי ער וואָלט זיך געוואָלט בעפרייען פון די בעאונרוהיגענדע געדאנקען.

— אַז ס'ווערט אין דער היים סקוטשנע, — האָט ער אַ בורטשע געטהון, — זוכט מען צו פאַרברענגען די צייט אין אַן אַנדער פּלאַץ. דו האָסט דאָך מיך שוין מעהר ניט ליעב...

— אָ, ניין! איך ליעב דיך שוין מעהר ניט!

ער האָט אויף איהר א קוק געטהון, האָט מיט'ן פויסט אַ קנאַק געטהון אין טיש, און דאָס פּנים איז ביי איהם אָנגעגאָסען געוואָרען מיט בלוט:

— דאן, לאָז־זשע מיך צורוה! שטער איך דיר דען זיך צו אונטערהאַלטען? אורטהייל איך דיך דען?... יעדער עהרליכער מענש וואָלט אויף מיין פּלאַץ געטהון פיעלעס, וואָס איך טהו ניט. צום אלעם ערשטען וואָלט איך דיך געדארפט מיט'ן פוס ארויסשליידערן פון יענער זייט טיהר! און דאן וואָלט איך פיליכט ניט געדארפט גנב'נען.

זי איז שטאַרק בלאַס געוואָרען; זי האָט אָפט געטראַכט, אַז ווען אַן אייפערזיכטיגער מאַן ווערט אויפגעפרעסען פון אזא אינערליכער קראַנקהייט, וואָס ברענגט איהם שוין דאַצו, אַז ער קען שוין דולדען זיין פרוי'ס ליעב־האבער, איז דאָס אַן אמת'ער סימן פון מאָראַלע פערפוילטקייט, וועלכע טויטעט אין איהם אלע פּרינציפּען, און פערניכטעט זאָגאַר אין גאנצען זיין געווסען. אָבער זי האָט זיך פערטיידיגט; זי האָט אויף זיך ניט געוואָלט נעהמען קיינע פעראנטוואָרטליכקייט. מיט א פערשטיקטער שטימע האָט זי געשריען:

— איך פערבאָט דיר אָנצוריהרען דאָס געלד!

ער האָט געענדיגט דאָס עסען. רוהיג האָט ער צוזאמענגעלעגט די סערוועטקע, איז אויפגעשטאַנען און האָט מיט אַן אי־ראָנישען שמייכעל געזאָגט:

— אויב ס'געהט יא אין דעם, קאָנען מיר זיך צוטהיילען.

און ער האָט זיך אָנגעבויגען, גלייך ווי ער וואָלט געוואָלט

— עס נעהט מיך אן, ווייל עס ערגערט מיך. זאגאר הייַנט האָב איך אזוי מורא נעהאט, אז איך האָב דאָ ניט נעקאָנט פערבליבן. יעדעס מאָל, וואָס דו ריהרסט עס אָן, האָב איך דריי נעכט אויסצושטעהן שרעקליכע חלומות... מיר רעדען דערפון קיין מאָל ניט, אָבער זעה זשע, צווינג מיך ניט דערפון צו רעדען.

ער האָט זיך מיט זיינע גרויסע אויגען גוט אייַנגעקוקט אין איהר, און האָט איהר מיט א האַלב מויל געענטפערט:

— וואָס ארט דיך, וואָס איך נעהם עס, אזוי לאַנג ווי איך צווינג דיך עס ניט צו נעהמען. איך נעהם עס פיר זיך, — זאָל דיך ניט אַרען.

זי האָט קוים אייַנגעהאַלטען איהר כעס. — דאָן האָט זי, מיט אן אויסדרוק פון ליידען און פאַראכטונג אין איהר נעזיכט געזאָגט:

— אה, וואָס איז מיט דיר געוואָרען! איך הויב דיך ניט אָן צו פערשטעהען... דו ביסט דאָך אמאָל געווען אן עהרליכער מאַן. דו וואָלסט דאָך פריהער ביי קיינעם קיין אייַנצינגען סו ניט צוגענומען... דאָס, וואָס דו האָסט געטהון, קאָן מען נאָך פערציַיהען, וויַיל דו ביסט געווען ווי א משוגע'נער, און איך אליין בין אויך דורך דיר שיער ניט משוגע געוואָרען... אָבער דאָס געלט, אה! דאָס העסליכע געלד, וואָס וואָלט נאָר מעהר פיר דיר ניט געדאַרפט עקזיסטירען, גנב'סטו ארויס א סו נאָך א סו פיר דיין פערגעניגען וועגען... וואָס טהוט זיך מיט דיר? ווי האָסטו געקענט פאַלען אזוי ניעדעריג?

ער האָט זיך צוגעהערט, און אויף איין מינוט, האָט ער זיך אליין געוואונדערט, ווי ער האָט געקאָנט קומען צו גנבה. די גראַרען פון זיין לאַנגזאמער דעמאַראַליזאַציאָן האָט ער שוין ניט געקאָנט זעהען, און ער האָט שוין ניט געקאָנט בעמערקען דעם אבנרונד, וואָס דער פערברעכען האָט ארום איהם אויסגעגראָבען. ער האָט זיך אליין ניט געקענט ערקלעהרען, ווי אזוי עס האָט פאַסירט, או ס'האָט זיך אָננעפאַנגען א מין נייער לעבען און ער איז געוואָרען כמעט אן אנדער מענש, נאָכדעם ווי זיין פאַמיליען־לעבען איז צושטערט געוואָרען, און זיין פרוי איז צו איהם פאר־

די ברעטער? און די קינדערשע שרעק איהרע האָט איהר אזוי מיאוס געמאכט דאָס עס־צימער, אז זי האָט זיך נענומען דאָס שטריקען און איז זיך אוועק אין איהר אייגען צימער.

אָבער דעם אויף־דער־נאכט, בשעת זיי האָבען ביידע נאָך געגעסען וואָס איז איבערגעבליבען פון דעם גרויסן־פֿלייש, האָט זיך אין איהר דער כעס וויידער צוברענט, ווען זי האָט בעמערקט, ווי ער וואַרפט עס ניט ווילענדיג האַסטיגע בליקען אויף דעם ווינקעל פון דעם פֿארקעט.

— האָסט שוין וויעדער אמאָל געגומען? — האָט זי פֿלוצלינג נעפרעגט.

ער האָט פערוואונדערט אויפגעהויבען דעם קאָפּ.

— וואָס?

— אה! מאַך ניט קיין אַנשטאָל, — דו פערשטעהסט מיך גאַנץ גוט... אָבער הער זיך צו, איך וויל ניט, אז דו זאָלסט ריהרען דאָס געלד, וויל עס איז מיינס גראדע ווי דיינס, אין צוויי־טענס, וועל איך קראנק פון דעם געדאנק, אז דו ריהרסט עס אָן.

ער האָט געהאט די געוואָהנהייט אויסצומיידען קריעגעריין. זייער צוואַמענלעבען איז בלויז געווען א געצוואונגענע בעריהרונג פון צווי פערזאָנען, וועלכע זיינען געווען פערבונדען אייגע מיט דעם צווייטען און וועלכע האָבען פערבראכט צוזאמען נאכצע טעג, ניט ריידענדיג קיין איין וואָרט צווישען זיך, זיי האָבען עקזיסטירט אייגע לעבען דעם אנדערען, אָבער זיי זיינען געווען ווי צווי פרעמדע, גלייכגילטיג און אויגזאם. דאָרום האָט ער נור אויפגעצויגען מיט די פֿלייצעם און האָט זיך ענטזאגט צו געבען אירגענד וועלכע ערקלעהרונג.

אָבער סעווערינע איז געווען צו אויפגערעגט. זי האָט געוואָלט מאכען אן ענדע מיט דער פראגע פון דעם געלד, וואָס איז דאָרטען געלעגען בעהאלטען, און פון וועלכען זי האָט געליטען זייט דעם טאָג פון'ס פערברעכען.

— איך וויל, דו זאָלסט מיר ענטפערן... וואָג נור צו זאָגען, אז דו האָסט פון דאָרט גאָר ניט געריהרט.

— וואָס געהט עס דיך אָן?

אין עסס־צימער, ליעגען נאָך ניין אזוינע בילעטען, איז ביי איהם געוואָרען עפּיס ווי א מין משוגעת אין מח : אלע מינוט זעהט ער דאָס געלד, דורך דעם פּאַרקעט, און פיהלט ווי דאָס בריהט איהם די פיס... ער זאָל נור וועלען, און ער קאָן נעמען נאָך איינעם! אָבער דאָס מאָל וועט ער האַלטען די שבועה! ער וועט זיין האנד בעסער אין פייער אריינלעגען, איידער זיך דאָרט נאָך אָמאָל צוריהרען זיך...

און איין מאָל ביי נאַכט, ווען סעווערינע איז פריה אנשלאָפען געוואָרען, האָט ער געעפענט דעם פּאַרקעט, — ער האָט זיך אונטערגעגעבען, אין כעס אויף זיך אליין, און אזוי צוטומעלט פון טרויעריגקייט, אז די אויגען האָבען זיך ביי איהם אָנגעפילט מיט טרערען, וואָס איז די פּעולה אזוי זיך צו ראַנגלען? בלויז אונניצליכע ליידען, ווייל איצט האָט ער שוין קלאָהר פאַרשטאַנען, אז ער וועט די ביללעטען אַרויסנעמען איינעם נאָך'ן אנדערען.

אויף מאָרגען האָט סעווערינע אין דער פריה צופעליג בעמערקט א פרישען קראַץ אויף דעם האָלץ פון דעם פּאַרקט. זי האָט זיך אָנגעבויגען און האָט דערזעהען, אז דאָס קלעצעל האָט מען אויפגעהויבען. ס'איז קלאָהר, איהר מאן נעמט ווייטער. און זי האָט זיך פאַרוואונדערט, וואָס זי איז דאָ מיט אַ מאָל אזוי געוואָרען אין כעס, ווייל געוועהנליך חלש'ט זי גאָרניט אזוי נאָך'ן געלד, און נאָך מעהר, נאָך אַזאַ געלד; זי האָט אויך געשוואָרען גיכער אויסצוגעהען פון הונגער, איידער זיך צוצוריהרען צו די בילעטען בעשפּריצט מיט בלוט. אָבער איז דען דאָס געלד ניט פּונקט אזוי איהרס ווי זיינס? טאָ וואָס באַלאַבאַטעוועט ער דאָס אזוי איבער דעם און פרעגט זי אפילו ניט, בעהאלטענדיג דאָס פון איהר?

ביז מיטאָג האָט זי געפּלאגט דער וואונש צו וויסען אויף זיכער, און זי וואָלט אודאי אויך געעפענט דעם פּאַרקעט און אַריינגעקוקט, ווען די האָאָר וואָלטען זיך איהר ניט געשטעלט קאַפּויר בלויז פון דעם געדאַנק, אַז זי וועט דאָרט מוזען זוכען איינע אליין, אפשר וועט דער טויטער גאָר אויפשטעהען אונטער

דאָך גאַנץ גוט, אז ער האָט בעקומען א ירושה, און די פּאַרקוי־פערין וועט זיך גאָרנישט פּאַרוואונדערען. און רובֿא איז אַוועק ביז צו דער טיהר; אָבער דאָ האָט ער פּאַרלאָרען דעם מוטה, און איז אַוועק צום פּאָנטאַן וואָביין זיך אָננעמען מיט מעהר קוראַזש. געגען א האַלבע שטונדע האָט ער אַרומגעשפּאַצירט, דאַן זיך צוריקגעקעהרט, אָבער נאָך אַלץ ניט ענטשלאָסען. אויף דער נאכט, אין קאָפּע־הויז „די קאָממערס", וועט מ׳סיע קאָש איז אויף געווען, איז רובֿא פּלוצים געוואָרען געוואָגט און ער האָט פון קעשענע ארויסגענומען דעם בילליעט און געבעטען די בעל־הבית׳טע, זי זאָל איהם צובייטען: זי האָט אָבער ניט געהאט אזוי פיעל, האָט זי געשיקט צובייטען אין טאבאק־קאָנטאָר. מ׳האָט זיך זאָגאָר צו־וויצעלט איבער דעם בילליעט, וואָס ער זעהט אוים אזוי ניי, אבוואהל נאָכ׳ן שטעמפּעל נאָך איז ער שוין צעהן יאָהר אלט, דער אונטערזוכונגס־קאָממיסאַר אליין האָט איהם געזומען אין די האנד, און באלד אבער צוריקגעגעבען, בע־מערקענדיג דערבי, אז דאָס פּאַפּירעל האָט ערגיץ זיכער געמוזט ליגגען אין א לאָך; און דאָס האָט דער געליעבטער פון דעם אויסגעדיענטען קאָפּיטאַן געגעבען די געלענענהויט צו דערצעה־לען אן אונענדליכע געשיכטע פון אן אוצר, וואָס מ׳האָט א מאל בעהאלטען און דערנאָך געפּונען אונטער דעם מארמאָר שטיין פון א קאָמאָדע.

עס זיינען אַוועק אייניגע וואָכען, און דאָס געלד, וואָס ער האָט איצט ביי זיך געהאט, האָט נאָך מעהר צוהיצט זיין ליידענ־שאפט. גרויס האָט ער אפילו ניט געשפּיעלט, אָבער די קאָרט איז איהם אזוי שטענדיג ניט געגאַנגען אָהן אן אויפהער, אז די קליינע סומעס, וואָס ער האָט פּארלאָרען יעדען טאָג, האָבען אייניע מיט די אנדערע בעטראָפּען זעהר פּיעל, און צום סוף מאָנאָט האָט ער שוין קיין פּרוטה ניט געהאט, און איז שוין געווען שולדיג געלד, אויף׳ן עהרען־וואָרט, און איז שיער ניט קראנק געוואָרען דערפון, וואָס ער קאָן זיך ניט צוריהרען צו א קאָרט. דאָך האָט ער זיך גערַאַנגעלט, און האָט זיך שיער ניט אוועקגעלעגט אין בעט אריין. דער נעראנק אָבער אז דאָרט, אונטער׳ן פּאַרקעט,

אז אי דעם חוב וועט ער בעצאהלען אי געלד וועט איהם נאך בלייבען וויטער צו שפיעלען.

אבער אזא בילעט דארף מען דאך אויסבייטען, און רובא'ן האט וויעדער אנגענומען אן אנגסט. אמאל, פריהער, איז ער נאך געווען א בראווער מאן; און ער וואלט זיך אליין איבער־געגעבען צו דער פאליציי, וועז ער וואלט ניט בעגאנגען די נא־רישקייט און וואלט ניט אריינגעמישט די פרוי; אבער יעצט, איז נור דער איינער גדאנק וועגען די זשאנדארען שוין נעגוג איהם אריינצו־ווארפען אין א קאלטען שוויים. ער האט אפילו גאנץ גוט געוואוסט, אז די נומערען פון די בילעטען זיינען אונ־בעקאנט און אז א חוץ דעם איז דאך די אונטערזוכונג אויך איינגעשלאפען, און די גאנצע נעשיכטע איז שוין טיף בע־גראבען אין די פראטאקאלען, — אבער, ביי אלעם דעם, האט איהם אנגעכאפט א מורא גלייך ווי ער האט נור געוואלט עפענען א טיהר אריינצוגעהן אויסבייטען דעם טויזענד־פראנקעדיגען בילעט. פינף טעג האט ער די אסיננאציע געהאלטען ביי זיך. און ער האט ניט אויפגעהערט, — ס'איז ביי איהם געווארען א נויט־וועגדיגקייט, — צו טאפען דאס פאפיער, דאס איבערצולעגען און דערפון זיך ניט צושיידען זאגאר ביים געהען שלאפען.

ער האט געמאכט אלערלי קונציגע פלענער, און האט זיך אבער אלע מאל אנגעשטויסען אויף אלערלי אונפארואיסגעזע־הענע שטערונגען, פריהער פאר אלעם, פאר וואס עפים ניט אב־זעצען דעם בילעט טאקי אויף דער סטאנציאן אליין; פאר וואס זאל דער קאלעגע, וואס נעמט צונויף דאס לעזונג, איהם דאס ניט אויסבייטען? אבער דאס, דוכט זיך איהם, איז זעהר גע־פעהרליך, און ער שטעלט זיך פאר, אז ער געהט נאר אוועק אויף דעם אנדערען עק שטאדט, אהן זיין בארמענעם הוט, און וועט עפים קויפען, — ס'מאכט ניט אוים וואס. אבער וועט דען דאס ניט זיין איבעראשענד, וואס א מענש בייט אוים אזא סומע צוליעב א קליניגקייט? און אפשר נאר אט וואס: — ער וועט אוועק אויף דעם בולוואר „נאפאלעאן", אין טאבאק־קאנטאר, וואו ער קומט אריין יעדען טאג, — גאנץ פישוט, אה? מ'וויסט

אין דריי וואכען ארום איז רובא וויעדער אמאל שולדיג געווארען מ׳סיע קאש פרישע פיער הונדערט פראנק. רובא האט אלעמען פערזיכערט, אז די ירושה, וואס איז זיי אנגעקומען צו־ליעב זיין פרוי, האט זיי פיעל פארבעסערט זייערע אומשטענדען, אבער, פלענט ער וויטער ערקלעהרען מיט א שמייכעל, די וויב האלט עם די שליעסל פון דעם קעסטעלע, און דערפאר מוז מען איהם ענטשולדיגען, וואס ער צאהלט ניט אזוי שנעל זיינע קאר־טען־חובות. און אמאל אין א פריהמארגען, וועז ער איז געווען געבראכען, און איינער אליין אין שטוב, — האט ער אויפגע־הויבען דאס קלעצעל פון דעם פארקעט אין האט פון דארט ארויסגענומען א טויזענד־פראנקעדיגען ביליעט. ער האט נעציי־טערט מיט אלע אברים; יענע נאכט, וועז ער האט נענומען דאס גאלד־שטיק, האט ער גארניט געפיהלט אזא אויפרעגונג. קיין צווייפעל ניט, אז דאן איז דאס ביי איהם געווען בלויז אזא מין הלואה; די גנבה פאנגט זיך ערשט אן היינט, מיט דעם ביליעט. א סקרופ איז איהם ארויבער איבער׳ן לייב, אז ער האט א טראכט געטהון פון דעם הייליגען גאלד, צו וועלכען ער האט זיך נענעבען; דאס וואלט קיין מאל זיך ניט צו צוריהרען. ער האט דאך אמאל געשוואלען, אז ער וועט בעסער אויסגעהן פון הונגער — אין דאך ריהרט ער דאס גאלד, און ער האט אפילו אליין ניט גע־וואוסט, וועז אייגענטליך ער האט פארגעסען אן זיין געוויסען, — מסתמא יעדע טאג פארגעסען אביסעלע, און לאנגזאם, לויט ווי דער סם פון דעם מארדטהאט האט איהם צופרעסען די נשמה...

אין דעם לאך, אונטער דעם פארקעט, האט זיך איהם אב־גערוכט, אז ער פיהלט עפעס פייכטס, און עפעס אזוינס א ווייכס, וואס פוילט, און ס׳האט איהם אנגעכאפט א שרעק. און ער האט האסטיג צוריק פארהאקט דעם פארקעט, און זיך נענומען די שבועה זיך גיכער אבצוהאקען די האנד, אוידער וועז עס איז נאך אמאל זיך צוריהרען דערצו. סעווערינע האט נאר ניט געמערקט; ער האט אבגעזיפצט מיט פערלייכטערונג און האט אויסגעטרונקען א גרויסע גלאז וואסער זיך צו בערוהיגען. דאס הארץ האט איהם איצט געקלאפט האסטיג, פון דעם גראנק

איהם אויפגעהערט צו אַרבן; איהם האָט זיך געדוכט, אז ער־ לעבט אויסערגעווענליך שנעל, אָבער ערגיץ אנדערש, אָהן אן אינטערעס, און קיין שום זאך דיהרט איהם שוין ניט מעהר, אָבוואהל אמאל פלעגט דאָס איהם מאכען ווילד פון ערגערניש. דערפאר האָט ער זיך טאקי געפיהלט זעהר גוט, ניט אכטענדיג אויף די שלאָפלאָזע נעכט; ער איז זאָגאר געוואָרבן דיקער און האָט אויף זיך אַרויפגענומען פעטט — שוועכע און גלעט פעטט, — און די הויט־ברעמען האָבען שוועך אראבגעהאנגען איבער זיי־ נע אונקלאָהרע אויגען. און אז ער פלעגט קומען אהיים, מיט די לאנגזאמקייט פון זיינע פערשלאָפענע בעוועגונגען, האָט ער צו אלץ און צו אלעמען געפיהלט בלויז איין גלייכגילטיגקייט.

די נאכט, ווען רובא איז געקומען ארויסנעהמען פון אונ־ כער דעם פארקעט די דריי הונדערט פראנק אין גאָלד, האָט ער דאָס געלד געוואָלט בעצאָהלען מ׳סיע קאָש, דעם אונטערזוכונגם־ קאָמיסאר, צו וועלכען ער האָט אייניגע מאל פערלאָרען דורכ־ אנאנד. מ׳סיע קאָש, אן אלטער קאָרטען־שפיעלער, איז זיך גע־ ווען זעהר קאלט־בלוטיג ביים שפיעלען, און הערפאר אויך א גע־ פעהרליכער גענגער. בעהויפטען פלעגט ער אָבער, אז ער שפיעלט נור פיר צייט־פערטרייב: די פפליכטען פון זיין אמט האָבען איהם געצוואונגען זיך צו האלטען אנשטענדיג, און ער פלעגט מאכען דעם אנשטעל, אז אין קאפע זיצט ער נור אלס אן אויסגעדיענטער מיליטאריסט, וועלכער איז געבליבען א בחור; אָבער דאָס האָט איהם נראָד ניט געשטערט צו קעמפען אין קאָרטען אפטמאל דעם גאנצען אבענד און ביי אלע צו־צוזעמען דאָס ביסעל מזומן. ס׳איז ארויס א קלאנג, אז ער ווערט בע־ שולדיגט, אז ער איז אזוי ניט פינקטליך ביי זיין פאסטען, אז ער קאָן נאָך נאָר פארלירען די שטעלע; אָבער די געשיכטע האָט זיך פארצויגען; דער אונטערזוכונגם־קאָמיסאר האָט געהאט אזוי וועניג וואָס צו טהון, — טא צו וואָס זיך איילען? און ער פלעגט אימער יוצא זיין דערמיט וואָס ער פלעגט אויף א מינוט זיך בעווייזען אויף דער סטאנציע, ווואו יעדער פלעגט איהם בע־ גריסען.

פאסנע רעלסעם. זייגע קאמעראדען האבען זיך אויפאך אונ־ מערגעלאכט, דערצעהלענדיג, ווי ער הולטאיעווטע.

אין אמת'ן האט רובא איצט פארבראכט אויף דעם ער־ שטען עטאזש פון די קאסע „די־קאמערס", אין דעם קלייגעם אבגעזונדערטען זאלכעל, וואם איז בישלעכווייז געווארען א ריכ־ טיגע קארטען־שולכעל. ס'איז זאגאר ארויס א קלאנג, אז אפילו פרויען קומען אהין שפיעלען אין קארטען יעדע נאכט; אבער אין דער אמת'ן פלעגט אהין קומען בלויז אייגע, די גע'ליעבטע פון אן אויסגעדיענטען קאפיטאן, א פרוי פון א יאהר פיערציג, אם וועניגסטען, א פארברענטע קארטען־שפיעלערקע, ווי דער ערגסטער מאנסביל. רובא פלעגט אהער קומען בלויז צו די קאר־ טען, צו בעפרידיגען זיין פינסטערע נייע קליפה, וואם האט זיך אין איהם אויפגעכאפט צופעליג, אויף מארנען נאכ'ן מארד, ביי א פארטיע פיקעט. און פון יעמאלט אן איז די ליידענשאפט אין איהם געוואקסען און איז געווארען א הערשענדע געוואהנהייט, וויבל זי האט איהם פארשאפט די איינצעלנע פערגעסענהייט פון זייגע געראנקען. און די קארטען האבען איהם אזוי פאר־ כאפט, אז זאגאר ער, א פשוטע מענשען־חיה, א זכר, האט אזש פערנעסען צו בעגעהרען א פרוי; די קארטען קליפה האט איהם פערנומען אין גאנצען, מיט'ן לייב און לעבען, און האט איהם פארשאפט א מין זאנדערבארע אנזעטיגונג, וואם האט איהם געקענט צופרידען שטעלען. דאם בעדייט פון דעסטוועגען ניט, אז רובא'ן האט דאם געוויסען געפלאגט אזוי, אז ער האט זיך געוואלט פארגעסען. דאם מיינט בלויז, אז אין דעם ברעך, וואם האט געטראפען זיין פאמיליען־לעבען און האט עם צערשטערט, האט ער דא געפונען זיין טרייסט, זיין בעטויבונג אין זיין עגא־ איסטישע צופרידענהייט, וואם ער האט געקאנט גענישען אייר־ נער אליין. און זיין גאנצער לעבען איז יעצט ארויינגעצויגען געוואלרען אין די טיעפעניש פון זיין ליידענשאפט, און דאם האט איהם שוין אין גאנצען רואינירט. שנאפס זאגאר וואלט איהם אויך ניט געקענט פארשאפען אזוי פיעל אנגענעהמע שטונדען, אזויגע פרעהליכע, פרייע דאגות. זאגאר דאם לעבען אליין האט

זיך אוועקגעהן, אפטמאל אויף א נאנצע נאכט. ער פלעגט קוים קומען אהיים שלאפן עטליכע שעה. און אויך דאס גלייכען וועג ער האט בעדארפט זיין אויף ביי נאכט; פרויי פון פינף א זייגער אין דער פריה, פלעגט ער געווים ערגיץ וואו עסען און שלאפן, אהיים קומענדיג בלויז פינף פאר נאכט. און דאך, ניט קוקענדיג אויף דעם אלעמען, איז רובא א לאנגע צייט געווען דער גוטער בעאמטער, וואס איז פינקטליך צו דער מינוט; צייטענוויז פלעגט ער טאקי זיין אזוי אויסגעמאטערט, אז ער איז קוים אייגענעשטאנען אויף די פיס, אבער ניט אבטרעטענדיג פון זיין פאס־טען און געווייסענהאפטיג ביי זיין בעשעפטיגונג.

אבער ביסלעכווייז האט ער אנגעהויבען צו פארפעהלען. צווויי מאל האט שוין פאסירט, אז זיין קאלעגע, מולען, האט געמוזט אויף איהם ווארטען א נאנצע שעה; איין־דער־פריה זאגאר, נאכ'ן פריהשטיק, זעהענדיג, אז רובא איז נאך אלץ ניטא, האט ער, דער גוטער מולען, געטהון פאר איהם זיין ארבייט, כדי איהם צו פארהיטען פון א פארוואורף. און איבערהויפט האט זיך אנגעהויבען פיהלען אין רובא'ס טהעטיגקייט, אז ער געהט לאנגזאם ארונטער. ביי טאג איז ער שוין מעהר ניט געווען דער טהעטיגער רובא, וואס לאזט ניט דורך א צוג, ביים אנקומען אדער אוועקגעהן, אז ער זאל אליין, מיט די אייגענע אויגען, ניט איבערקוקען יעדעם פיצעלע, פערשרייבענדיג דעם מינדעסטען פאקט אין זיין רעפארט צום סטאנציאן־מייסטער, שטרענג צו זיך אליין און צו אלעמען. און ביי נאכט פלעגט ער אפט שלאפען ווי א גע'הרג'עטער אין דעם גרויסען געבעטען שטוהל אין זיין קאנטאר, און ער פלעגט זיך אויפכאפען, און פלעגט, ווי אייגנער אין שלאף, ארויסגעהן אויף דער פאסאזשיר פלאטפארמע, מיט די הענד פארלעגט פון הינטען, און פלעגט מיט א שלעפעריגע שטימע אבגעבען זיין בעפעהל, ניט אכטונג געבענדיג צו וועדט עם ריכטיג ערפילט. און אויף דער סטאנציע איז זיך אלעם צוגעגאנגען ווי פון זיך, בלויז מיט דעם כח פון א געוואהנהייט; און איין מאל האט מען, נור איבער רובא'ס נאכלעסיגקייט, אוועקגעשטעלט א פאסאזשיר־צוג אויף די זא־

זי איהם וויעדער אמאל ארומנענומען, און איהם בעדעקט מיט קושען.

— אה, מיין טהייערער, ליב מיך שטארק, און איך וועל דיך ליעבען נאך שטארקער, פיעל שטארקער נאך.... וועסט זעהן, מיר וועלען נאך זיין גליקליך.

9.

זינט זשאק און סעווערינע זיינען דאס מאל צוריק געקומען קיין האוור, זיינען זיי געוואָרען זעהר פאַרזיכטיג, צוליעב א חשד, אז רובא וויסט אלעם, וועט ער זיי אפשר נאכשפירען, זיי כאפען, און אין אַנפאל פון אייפערזוכט, זיך מיט זיי אברעכענען. זיי האבען זיך דערמאנט וויי וויילד אייפערזיכטיג ער איז פון דער נאטור, און זיי ברוטאל ער איז, דער געוועזענער באהן־ארבייטער, וואס קריכט באלד מיט די פויסטען. און אנקומענדיג איהם, מיט זיינע אונקלאהרע אויגען, שוועדע טריט, אין א שווייגענדיגען, האט זיך זיי געדוכט, אז ער גראבט עפעס טאקי א גרוב אויף זיי, א בייזע פאסטקע, וואו זיי וועלען אריינפאלען צו איהם אין די הענד. און דערפאר האבען זיי זיך דעם ערשטען מאנאט טאקי געזעהען בלויז מיט די גרעסטע פאַרזיכטיגקייט, שטענדיג אויף דער וואך.

און רובא פלעגט דערווייל זיין אין דער היים אלץ וועניגער און וועניגער. און אפשר געהט ער גאר אוועק אומיסטנע, כדי אמאל אנצוקומען אונערווארטעט און זיי כאפען ארומנעמענדיג זיך. אבער אומזאנסט זייער מורא. פארקעהרט, רובא'ס אבווועזענהייט האט זיך אלץ מעהר פארלענגערט, און ער פלעגט זעלטען וועז זיין אין דער היים, ענטלויפענדיג וועז ער איז נור בעווען פריי און קומענדיג אהיים, וועז ער האט געמוזט צוליעב זיין אמט. די וואכען וועז ער האט בעדארפט זיין אויף דער סטאנציע ביי טאג, פלעגט ער אין פינף מינוט עפים איבערכאפען אין דער פריה, צעהן אזייגער, און פלעגט זיך שוין מעהר ניט וויזזען אין דער היים ביז האלב צוועלף; און ארום פינף אוהר פארנאכט, וועז זיין קאלעגע קומט איהם איבערנעהמען די הענד, פלעגט ער

זי האָט אַ ציטער געטהון; זי האָט געוואָלט, ער זאָל איהה דערצעהלען.

— דו האָסט יסורים; דערצעהל מיר וואָס.

— ניין, ניין: ניט קיין יסורים,— זאָנדערן עפּעס אַזוינס, וואָס איז גאָר אויף דער וועלט ניטאָ, עפּעס אַזאָ מין טרויער, וואָס מאַכט מיך שרעקליך אונגליקליך, אז ס'איז גאָר אונמעגליך דאָס אויסצודערצעהלען.

און זיי האָבען זיך אימאַרמט איינער דעם אַנדערען, צונויפּ־גיסענדיג דעם מוראַ'דיגען טרויער פון זייערע וועהען. דאָס איז געווען אַ ליידען אָהן אַ סוף, אָהן דער מעגליכקייט צו פערגעסען, אָהן פארצייהונג. און זיי האָבען געווייגט, און האָבען אויף זיך געפיהלט די בלינדע קרעפטע פון'ם לעבען, וואָס בעשטעהט פון קאמפף און טויט.

— קום, — האָט זשאַק געזאָגט, זיך בעפרייענדיג, — שוין צייט צו טראַכטען צירוק צו פאָהרען... היינט ביי נאַכט, וועסטו נאָך זיין אין האַוור.

סעווערינע, אַ צומישטע, האָט אויף איהם אַ טרויעריגען בליק געטהון, און האָט אין אַ וויילע ארום ארויסגעמורמלט:

— אַך, וען איך וואָלט אָבער געוואָלט פריי, וען איך וואָלט אָבער קיין מאָן ניט געהאַט!... אָה, ווי שנעל מיר וואָלטען דאָס אלעס פארגעסען!

ער האָט ראָש אַ מאָל געטהון מיט דער האַנד, און האָט זיין געדאַנק ארויסגעזאָגט אין דער הויך.

— מיר קאָנען דאָך איהם ניט הרג'ענען!

זי האָט אויף איהם אַ שטייפען בליק געטהון; ער האָט אַ ציטער געטהון; ער האָט זיך בערוואונדערט, וואָס ער האָט ארויסגעזאָגט דאָס, וואָס איז איהם קיין מאָל אין זינען ניט גע־קומען. אויב שוין הרג'ענען, טאָ פּאַר וואָס טאָקי בעסער ניט איהם, — דעם מאָן וואָס שטערט זיי?

אז ער האָט זיך פון איהר ענדליך געמוזט אָברייסען, וויל ער האָט זיך שוין געאיילט צו לויפען אויף דער סטאַנציע, האָט

מיעד און קאלט, האָט זשאַק זיך גענומען זי צו בערוהיגען, גלייכגילטיג און געלאסען.

— גאָרניט. אַ נאַרישע קלייניגקייט. מ'דארף דיך נור דערטאַפּען אויף דער סטאַנציע, לאָזט מען דיך שוין אַזוי גיך ניט אָפּ.

און סעווערינע האָט גענומען רעדען שטילער מיט אַ צערט־ליכען, לאַסטשענדען קול.

— און שטעל דיר נור פאָר, וואָס איך האָב שוין דאָ איבער־געטראכט.... אך, איין געמיינער געדאַנק האָט מיר אָנגעטהון גע־נוג שמערצען!... יא, כ'האָב מיר געטראַכט, אַז נאָך דעם, ווי איך האָב זיך דיר מודה געווען, וועסטו מיך פיינט קריגען.... און איך האָב זיך שוין געטראכט, אַז דו ביסט אַוועקגעגאנגען צוריק שוין קיין מאָל ניט צו קומען, קיין מאָל ניט!

די טרערען זיינען זי בייגעקומען. זי האָט זיך צו־וויינט, און, אויסער זיך, האָט זי איהם געדריקט אין איהרע ארמס.

— אָה, מיין טהייערער, דו זאָלסט נור וויסען, ווי איך נויטיג זיך, אַז מען זאָל זיין גוט צו מיר!... ליעב מיך, ליעב מיך שטאַרק, ווייל בלויז דיין ליעבע, גלויב מיר, קאָן מיך מאכען צו פערגעסען.... און איצט, אַז איך אָב דיר שוין אויסדערצעהלט מיין גאנצען אומגליק, דארפסטו מיך ניט אַוועקווארפען; אָה, פארלאָז מיך ניט, איך בעט דיך!

זשאַק'ן האָט דאָס געריהרט, — די צערטליכקייט איהרע, — און ביסלעכווייז האָט עס איהם נאָכגעלאָזט די נערווען, און ער איז ווייכער געוואָרען. ער האָט אַרויסגעמורמעלט:

— ניין, ניין; איך האָב דיך ליעב; האָב קיין מורא ניט.

און ס'האָט איהם אויך אָנגעכאַפּט פאר'ן הארצען, און ער האָט זיך אויך צואוויינט; איהם האָט געדריקט זיין פינסטערע חולאת, וועלכע רוקט זיך ווידער אויף איהם אָן, און פון וועל־כען ער וועט קיין מאָל ניט נצול ווערען. אַזאַ חרפּה! אַזאַ'ן אונ־ענדליכער אומגליק!

— אָה, ליעב מיך, דו ליעב מיך אויך, אָה, מיט דיין גאנצער קראפט, ווייל איך נויטיג זיך אויך אין ליעבע, ווי דו.

קליין ציטערעל אין דער גאס קארדינע, אויסגעצויגען אויפ'ן בעט, אין די קליידער. דער אינסטינקט האט איהם געבראכט צופיהרען אהיים, ווי א קראנקער הונט שלעפט זיך צו זיין קא מערעל. אבער ווי אזוי ער איז ארויפגעגאנגען די טרעפ, און ווען ער איז אנשלאפען געווארען, — דאס געדענקט ער ניט. ער האט זיך אויפגעכאפט פון א טיעפען שלאף און האט זיך דער־שראקען, ווי א מענש, וואס קומט צו זיך נאכ'ן חלש'ען, אפשר איז ער דא אבגעשלאפען דריי שעה און אפשר דריי טעג. און מיט אמאל האט ער צוריק געקראגען דעם זכרון: די נאכט מיט סע־ווערינ'ען, איהר מודה־זיין זיך אין מארד, און זיין אוועקלויפען ווי א ווילדע חיה עפים צו פארצוקען. נאכדעם איז ער שוין ניט מעהר ער, און אז ער איז איצט דאך געקומען צו זיך, דער־מאנט ער זיך ווי אין א חלום אן אלעם דעם, וואס האט פאסירט אהן זיין אייגענעם ווילען.

פלוצים דערמאנט ער זיך, אז סעווערינע וואלט אויף איהם; מיט א שפרונג איז ער אויף די פיס. ער ניט א קוק אויף זיין זייגערל, זעהט ער, ס'איז שוין פיער. לאזט ער זיך אוועק צוריק אויף דעם אמסטערדאמער סקווער. ער איז זעהר רוהיג, אין קאפ איז ביי איהם לעדיג, ווי נאכ'ן לאזען זיך אן אדער.

ביז מיטאג צייט, איז סעווערינע שטארק געשלאפען; דער־נאך האט זי זיך אויפגעכאפט, און האט זיך פערוואונדערט, וואס זשאק איז נאך ניט דא. זי האט וויעדער צופיהרט דאס אויועלע, און האט זיך ענדליך אנגעטהון; און ווערענדיג ענדליך שטארק הונגעריג, האט זי, ארום צוויי א זייגער, בעשלאסען אראפ צו געהן אין גאס אריין עפים אנבייסען אין א רעסטאראן.

ווען זשאק איז צוריק געקומען, איז זי שוין געווען אין דער היים, האבענדיג בעזארגט אייניגע זאכען.

— אה, מיין טהייערער; איך בין געווען אזוי אונרוהיג! און זי האט זיך איהם ארויפגעווארפען אויפ'ן האלז און האט איהם גוט ארייניגעקוקט אין די אויגען.

— וואס איז מיט דיר געווען?

— אָט אהערצו, גלייך אין האלז, וועט ער עס אריינשטעכען.

יא; אָט באלד, אין טונעל, פאר פאסט.

אָבער אויף דער סטאנציע אין טראָקאדעראָ איז א באהן אָנ־געשטעלטער אריין אין וואגן, און דערקענענדיג זשאק'ן, האָט ער זיך געמומען מיט איהם שמועסען פון דער ארבייט, און דער־צעהלט אז מ'האָט גע'גנב'עט קוילען און די שולדיגע זיינען א מאשיניסט מיט'ן הייצער.

און פון דעם מאָמענט אָן געדענקט שוין זשאק ניט וואָס ווייטער איז געווען. ער האָט זיך קיין מאָל שוין ניט געקענט דערמאָנען די פאקטען פינקטליך. עפעס האָט מען ווייטער גע־לאכט, און מ'איז געווען אזוי גלייקליך, אז ער איז, דאכט זיך, אליין דערמיט געווען דורכגעדרונקען און ווי איינגעשלעפערט, איז ער פארפאָהרען ביז אָטעל מיט די צווייי פרויען? אפשר יא; אָבער ער געדענקט ניט, ווען זיי זיינען ארויס פון וואגן. ער אליין וויעדער איז אָנגעקומען אויפ'ן ברעג פון דער סעין, אליין ניט וויסענדיג ווי אזוי. וואָס ער געדענקט גאנץ דייטליך, איז בלויז אז ער האָט אריינגעשלייפערט אין טייך אריין דאָס מעסער, וואָס ער האָט געהאלטען אין דער האנד אין ארבעל. און ווייטער געדענקט ער ניט; ער איז געווען ווי א צומישטער, גלייך ווי ער וואָלט געווען ניט ער נור אן אנדערער, און דער דאָזיגער אנדערער האָט זיך אָבגעטהון פון איהם צוזאמען מיט'ן מעסער. נאָך דעם האָט ער מסתמא אָבגעמארשירט אין פיעלע גאסען, שטונדען־לאנג געגאנגען, וואוהין די פים האָבען איהם געטראָגען. מענשען און הייזער געדענקט ער עפים ווי אין א טומאן. ער איז אויך זיכער, אז ער האָט געמוזט ערגיץ אריינ־געהן אין א גרויסען זאָל מיט א גרויסען עולם עפים אָפעסען, ווייל ער געדענקט זעהר דייטליך די ווייסע טעלער; ער געדענקט אויך עפים א רויטע אויפשריפט אויף א פארמאכטע קראָם. און — ניט מעהר: אלעס איז בלויז שווארצע פינסטערניש, תהום, אהן צייט, אהן פלאץ, וואו ער איז געווען בלויז א שטיק אייז אפשער הונדערטער יאָהרען לאנג.

אז זשאק איז געקומען צו זיך, איז ער געווען אין זיין

דער צוג שטעלט זיך אָפּ אלע מינוט, און געהט גלייך ווייטער. מ'איז שוין אריבערגעפאָהרען די קורצע טונעלען פון קורסעל און פון ניוליע.

— אָט באַלד: — איין סעקונדע איז אויך גענוג.

די עלטערע דאמע פרעגט:

— איהר זייט דאָך זומער געפאָהרען זיך באָדען אין ים?

— יא, אין ברעטאַן. זעקס וואָכען געווען, ערגיץ אין אַ פארגעסען ווינקעלע — אַ גן־עדן. און דערנאָך האָבען מיר נאָך גאנץ סעפּטעמבער פארבראכט בייב שווער אין פּלאַטו: — ער האָט דאָרטען אַ פערמעגענס מיט וועלדער.

— און אייף ווינטער האָט איהר, דאכט זיך, בדעה גע־האט צו פאָהרען אין די דרום־פּראָווינצען?

— יא; ארום דעם 15טען וועלען מיר זיין אין קאַנן.... שוין גענומען אַ הויז. אַ גערטענדעל אַ מחיה, און דער ים גלייך ענטקעגען. מיר האָבען אהין ארויסגעשיקט אַ מענשען, ער זאָל אלעס צוריכטען איידער מיר קומען.... מיר ליידען חלילה ניט פון קיין קעלט, ניט איך און ניט מיין מאן. אָבער די זון — ס'איז אַזאַ פערגעניגען ... און אין מערץ קומען מיר צוריק. איבער אַ יאָהר וועלען מיר פערבלייבען אין פּאריז און איבער צוויי יאָהר, אַז אונזער מיידעלע וועט שוין ווערען אַ גרויסע מאַמזעל, וועלען מיר זיך פאָרנעמען אַ לוסט־רייזע. ווי איך דערצעהל אייך: — דורכאַנאַנד יום טוב!

די יונגע פרוי איז געווען אַזוי פול מיט גליק, אַז וועלענדיג עפּעל מעהר אויסדריקען איהר פרייד, האָט זי זיך אומגעקוקט צו זשאַק'ן, — אַן אונבעקאַנטען מענשען, — און האָט צו איהם אַ שמייכעל געטהון, און דער שלייף האָט זיך דערפון אָבגערוקט אָן אַ זייט, און דער מעדאַליאָן אויך, און ס'האָט זיך בעוויזען איהר הויל העלזעל, אַ רויטינקס, מיט אַ חן־גריבעלע, אין אַ שאָ־טען פון גאָלד.

ביי זשאַק'ן האָבען די פינגער נאָך העפּטיגער אָנגעגריפען דאָס הענטעל פון דעם מעסער, און ער האָט ביי זיך ענדליך בעשלאָסען גאָר ענטשיעדען: —

— און ווי אזוי איז דאָס קינדעלע?

— מיין מיידעלע? — א גאָלד, כ'האָב דאָך זי שוין ענט־ווואוינט — היינט פונקט אכט טאָג. מעגט איהר זיך פערגינגן צו זעהן ווי זי פלעמט עס איהר סופּעלע... מיר זיינען אלע אזוי געוונט אוש — א סקאנדאל.

די יונגע פרוי האָט זיך צולאכט, ארויסווייזענדיג איהרע ווייסע ציין הינטער איהרע בלוט־רויטע ליפּען. און זשאק איז געזעסען נעבען איהר, ביי דער רעכטער זייט, מיט'ן מעסער אין האַנד, צוגעדריקט צו זיך, קלערענדיג ווי לייכט דאָס וועט איהם זיין איהר צו דערלאנגען דעם טויט־קלאפּ. ער וועט נור דערפּען אויפהויבען דעם אָרם און זיך עטוואָס א קירעווע טהון; ס'איז איהם פונקט צו דער האַנד. אָבער אין באטיניאָלער טונעל, איז איהם אריין אין קאָפּ די בענדער פון איהר הוט.

— דער קניפּ ביים שליסל, — האָט ער זיך געטראכט, — קאָן מיר נאָך שטערען.

די צוויי פרויען האָבען דערווייל פרעהליך צווישען זיך געערעדט.

— ס'הויסט גליקליך; אָה, איך זאָל אייך נור כעהמען דערצעהלען! ס'איז ווי אן אמת'ער חלום.... ערשט פאר צוויי יאָהרען בין איך נאָך געווען א גאַרניט, איהר ווייסט דאָך; — ביי דער מומע האָבען מיר ניט געלעקט קיין האַניג, און דערצו נאָך אָהן א פרוטה נדן.... און אז ער פלעגט קומען, פלעג איך אוש ציטערן, — אזוי בין איך אין איהם געווען פארליעבט. ער איז אָבער געווען אזא רייכער און אזא שעהנער.... און איצט איז ער מיינער, מיין מאן, און מיר האָבען א קינדעלע.... כ'זאג דאָך אייך: — שוין צו גוט!

און זשאק, בעטראכטענדיג גוט דעם שליסל פון די בענדער, בעמערקט ביי איהר אויפ'ן האלז, אויף א סאמעטענעם בענדעל א גרויסען גאָלדענעם מעדאליאָן, און ער רעכענט זיך:

— איך וועל זי אָנקאָפּען מיט דער לינקער האַנד און וועל איהר דעם קאָפּ א בויג טהון צוריק, און דעם מעדאליאָן אברוקען אן א זייט, אזוי אז דער גאַרגעל וועט ענטבלויזט ווערען.

און נאָכגעהענדיג איהר, איז זשאק צוגעקומען ביז'ן וואָק־זאל. די פרוי, גאָר א לעבעדיגע, איז געגאנגען מיט האסטיגע, קלינגענדע טריט; און זי איז געווען בעצויבערענד חנ'עוודיג, א יאָהר צוואנציג, ניט מעהר, א פולינקע, א בלאָנדינקע, מיט צוויי שעהנע פרעהליכע אויגען, וואָס האָבען געשמייכעלט צום לע־בען. זי האָט אפילו ניט בעמערקט, אז א מאן געהט איהר נאָך: זי האָט זיך געמוזט איילען, וויל זי איז האסטיג ארויפגעלאָפען די טרעפ צום וואָקזאל פיר האָוור, איז אריין אין א גרויסען זאל, איז כמעט לויפענדיג צו צום פענסטערל פון דער גארטעל־באהן, וואָס נעמט ארום די שטאָדט. און אזוי ווי זי האָט פאר זיך גע־נומען א בילעט פון ערשטען קלאָס קיין אָטעיל, האָט זיך זשאק אויך געקויפט איינעם, און איז איהר באלד נאָכגעגאנגען דורכ'ן וואַרט־זאל ביז דער פלאַטפאָרמע, און איז אריין אין דעם זעל־בען וואגאן, וואָס זי, און זיך נעזעצט לעבען איהר. דער צוג האָט זיך גלייך געריהרט.

— כ'האָב נאָך צייט, — האָט ער זיך געטראכט. — איך וועל זי דערהרג'ענען אין א טונעל.

אבער ענטקעגען זיי איז געזעסען אן עלטערע פרוי, — די איינצעלנע פּארשוין אין וואגאן א חוץ זיי, — און זי האָט גלייך דערקאָנט די יונגע פרוי.

— ווי, איהר נאָר? וואוהין פאָהרט איהר אזוי פריה?

די יונגע פרוי האָט ארויסגעזעצט מיט א געלעכטער, און געמאכט א בעוועגונג פון קאָמישע האָפנונגסלאָזיגקייט.

— היינט נעה ריכט זיך, אז אימעצער מוז מיך דאָך בע־גענענען! איך האָף, אז איהר וועט ניט אויסזאָגען.... מאָרגען איז מיין מאן'ס געבורטסטאָג; און גלייך ווי ער איז נור ארויס פון שטוב צו געהן וועגען געשעפט, האָב איך זיך ארויסגעכאפט, בין אוועק קיין אָטעיל צום גערטנער, ביי וועמען מיין מאן האָט געזעהען אזא בלום, וואָס איז איהם זעהר שטארק געפעלען.... ווי איך איהם מאכען א סיורפריז, פערשטעהט איהר.

די אלטע פרוי האָט צוגעשאקעלט מיט'ן קאָפּ מיט גליק־ווינשענדע ליעבליכקייט.

און ער געהט ארום ווי איינער אין שלאף, ניט געדענקענדיג די פערגאנגענהייט, ניט פערשטעהענדיג וואס קען ווערען, בלויז געיאגט פון זיין קליפה. זיין קערפער האט געשטעלט פיס, אבער ער איז דאבוי ניט געווען....

צוויי פרויען האבען איהם איבערגעיאגט און זיך אן איהם פארבייגעהענדיג אנגעריהרט; און ער האט נענומען געהן גיכער נאך זיי. ער האט זיי אנגעיאגט, אבער עפים א מאן האט זיי אבגעשטעלט, און אלע דריי האבען געלאכט און גערעדט. און אזוי ווי דער מאן האט איהם איבערגעשלאגען, האט ער זיך געלאזט נאכגעהן אן אנדער פרוי, וועלכע איז פונקט אין דער מינוט פארביי געגאנגען, — א דארע, א טונקעלע, אן ארימע, אין אן אלטען שאל. זי איז געגאנגען מיט קלייניע טריט, מכתמא צו א שוועדע, שלעכטע ארבייט, מיט קלייניע שבירות, לויט דעם ווי זי האט זיך ניט געאיילט, און דאס פנים איז ביי איהר געווען אזוי טרויעריג. זשאק האט זיך שוין אויך ניט געאיילט; ער געהט איהר נאך, און טראכט נור וואוהין עס וועט זיין אם בעסטען איהר צו דערלאנגען דעם קלאפ. די פרוי האט זיך, אהן צווייפעל, געמערקט, אז דער מאן געהט איהר נאך, און איהרע אויגען האבען זיך אומגעקעהרט צו איהם מיט אן אונבעשרייבליכע טרויעריגקייט, ווי פארוואונדערט, וואס אימיצער קען נאר צו איהר עפים בעדארפען; זי האט איהם שוין אזוי צוגעפיהרט ביז'ן מיטען גאס דיר־האוור; זי האט זיך אין דער צייט אומגעקוקט צוויי מאל, שטערענדיג איהם יעדעם מאל אריינצוזעצען איהר אין האלז דאס מעסער, וואס ער האט שוין געהאט ארויסגערוקט פון ארבעל. איהרע אויגען זיינען געווען פול מיט ליידען, פול מיט געבעט אט באלד, ווי זי וועט נור ארבעהגעהן פון טראטואר, וועט ער זי שטעכען...

פלוצים דרעהט ער זיך אום, און לאזט זיך אוועק נאך אן אנדער פרוי, וועלכע איז איהם אייגענטליך אנגעקומען ענטקעגען, און דאס — אהן אן אורזאכע, נאר אהן זיין ווילען, פשוט דערפאר נור וואס עס איז אויסגעקומען אזוי, אז די פרוי איז אין דער מינוט פארבייגעגאנגען.

שטרענגטע ווילענס־קראפט פארלאָזען... און ניט קוקענדיג אויף איהם אַליין, וועלען זיך אויפהויבען זיינע הענד, און ער וועט איהר דאָס מעסער אריינשטעכען אין גאָרגעל.

— מיין טהייערער, קום נעם מיך ארום....

און דאָס קול איז איהר אויסגעגאנגען , און זי איז ווידער איינגעשלאָפען, זעהר שטיל, מיט אַ לאַסקע אויף איהרע ליפען, און ער, אַ צוטומעלטער, האָט געעפנט די טיהר און איז ארויס־געלאָפען.

ס'איז געווען אַכט אַ זייגער, ווען זשאַק איז ארויס אויף דעם טראָטואַר אין דער גאס ד'אַמסטערדאם. דעם שנעע האָט מען נאָך ניט אָבגעקעהרט, און מ'האָט קוים געהערט דאָס געהן פון די וועניגע מענשען אין גאס.

זשאַק האָט באַלד דערזעהען אַן אַלטע פרוי ; זי האָט זיך אָבער גלייך גענומען מיט דער לאָנדאָנער גאס ; ער איז איהר ניט נאָכגעגאנגען. איינינגע מענער האָבען זיך אויף איהם אָנ־געשטויסען ; ער האָט זיך געלאָזט געהן צום פלאץ די־האַוור, דריקענדיג אין דער האנד דאָס מעסער, מיט דעם אָפענעם קלינ־געל אין אַרבעל. אַ מיידעלע פון אַ יאָהר פיערצעהן איז אַרויס־געקומען פון אַ הויז איבער'ן וועג ; און זשאַק איז גלייך אריבער־געגאנגען צו איהר ; זי איז אָבער באַלד אריין אין אַ בעקעריי, ניט ווייט פון דאָרט. אָבער ער איז געיוען אזוי אונגעדולדיג, אַז ער האָט ניט געוואַרט, און איז אַוועק מיט דער זעלבער גאס זוכען ווייטער.

זייט ער איז אַרויס פון שטוב איז ער שוין ניט געווען ער, זאָנדערן אַן אנדערער, — דער יעניגער, וועמען ער פלעגט אַזוי אָפט פיהלען אין זיך, עפּיס אַן אונבעקאנטער, ערגיץ פון ווייטע מקומות, וואָס ארבייט אין איהם און ווערט פארצעהרט פון אַ מין גע'ירש'ענטען דורשט צו מאָרד. ער האָט שוין ניט איין מאָל גע'הרג.עט, און וויל הרג'ענען נאָך. און די וועלט ארום איהם, זשאַק'ן, זעהט ער שוין בלויז ווי אין אַ חלום, ווייל אַלצ־דינג זעהט ער בלויז דורך די ברילען פון זיין חולאת. זיין גע־וועהנליכער לעבען פון אַלע טעג איז ווי אָבגעשאפט געוואָרען,

זוכט ער זיינע זאכען, מיט דעם אייגצעלנעם זאנדערבארען גע־דאנק זיך שנעל אנצוטהון, צו כאפען דאס מעסער, ארויסלויפען אין גאס און דערשטעבען אן אנדער פרוי. איצט פלאנט איהם זיין ליידענשאפט שוין צו שטארק; ער מוז הרג'ענען א נקבה. ער קען ניט געפינען די הויזען; ער האט זיי דריי מאל נעהאלטען אין די הענד, אליין ניט ווייסענדיג; און אנצוטהון די שיך איז איהם געווען א שווערע ארבייט. און אבוואהל ס'איז שוין דערווייל געווארען גוט טאג, האט איהם דאס ציטער דאך אויסגעזעהען פול מיט רויטען רויך, — א פריהמארגען פון אן אייז־קאלטען־טומאן, זואס וויקעלט אלעם אין; ער האט נעציטערט פון פיבער; האט זיך ענדליך אנגעטהון, נעכאפט דאס מעסער, זיך דאס ארייגנערוקט אין ארבעל; ער וועט זיכער אימיצען הרג'ענען, די ערשטע נקבה, וואס קומט איהם אנטקעגען אין גאס; פלוצים א שארך פון א קלייד, א לאנגער זיפּץ, וואס הערט זיך פון בעט... ער בלייבט שטעהן א צוגעשמידטער צום טיש און וועדט בלאס.

דאס האט זיך סעווערינע אויפגעכאפט.

— וואס איז דאס, ליעבינקער? נעהסט שוין אווק?

ער האט איהר ניט נעענטפערט; ער האט איהּ איהר ניט נעקוקט, האפענדיג אז זי וועט צוריק אינשלאפען וועדען.

— וואהין נעהסטו דען, ליעבער?

— נארנישט, — האט ער נעבאלבעט, — איך דארף עפּים ביי מיין ארבייט.... שלאף, איך קום גלייך צוריק.

די מיידקייט האט איהר וויעדער פערשלאפען די אויגען, און זי האט נאך נערעדט, ווי פון שלאף, צומישטע וועדטער.

— אה, ווייל איך שלאפען, ווייל איך שלאפען.... נעם מיך ארום, ליעבינקער.

אבער ער האט זיך ניט נעריהרט פון ארט, ווייל ער האט נעווואוסט, אז אויב ער זאל זיך אומקעהרען צוריק צום בעט, מיט'ן מעסער אין דער האנד, — ער זאל אונ איהר זאגאר בלויז וויי־ער א קוק טהון, — אזא שעהנינקע, אזא דעליקאטע, מיט איהר הוילען האלז און אין אונארדנונג, — וועט איהם זיין אנגע־

קאָפּ, און ס'האָט זיך דורך איהרע לאָקאָנעס האָאָר ארויסגעזעהען איהר האַלז, אַזאַ דעליקאטנער, ווייס ווי מילך, קוים וואָס רויט־ליך. זשאַק האָט זי אָנגעקוקט, גלייך ווי ער האָט זי ניט דער־קענט. און דאָך האָט ער זי פערגעטערט; אומעטום האָט ער פאר זיינע אויגען געזעהען איהר בילד, און ער בענגט נאָך איהר, אָפטמאָל זאָגאר, ווען ער פיהרט דעם צוג; און אויף אַזוי פיעל זאָגאר, אַז ער איז אַזש אַמאָל איבערגעפלויגען אַ סטאַנציע, ניט קוקענדיג אויף די סיגנאַלען, און האָט זיך ערשט דערנאָך אויפגע־כאַפּט ווי פון שלאָף. אָבער איצט האָט דאָס ווייסע העלזעלע איהרס איהם מיט אַמאָל גענומען אין גאַנצען געפאַנגען, ווי מיט אַ בעצויבערונג, אַ פּלעצליכע, אַן אונווידערשטענדליכע. און מיט שרעק אין זיין הארצען האָט ער אין זיך דערפיהלט די שטייגענדע בעדירפניס צו נעמען דאָס מעסער פון'ם טיש און דאָס אריינ־שטעכען ביז'ן הענטעל אין דעם לייב פון דער פרוי. ער הערט שוין דעם טעמפּען זעץ פון דעם קלינגעל אין איהר האַלז, און איהר קערפּער ציטערט דריי מאָל, און עס רינט אַ רויטער שטראָם, און דער טויט ציהט זי אויס. ער האָט זיך געראַנגעלט מיט זיך, זיך געוואָלט אָברייסען פון דער קליפּה; אָבער מיט יעדער סעקונדע פערלירט ער זיין ווילענס־קראפט; די שרעקליכע אידעע נעמט איהם איין, בערוישט איהם ביז אַזאַ גראַד, ווען דער מענש טהוט וואָס דער אינסטינקט הייסט. זשאַק איז געוואָרען אַ צומישטער; זיינע הענד, די רעוואָלטירענדע, זיי־נען בייגעקומען זיין אָנשטרענגונג זיי צו בעהאַלטען; זיי רייסען זיך אַרויס פון אונטער איהם; זיי ווערען פריי. און ער זעהט קלאָהר, אַז איצט איז ער שוין ניט דער האַרר איבער זיינע איי־גענע הענד, און אַז זיי וועלען זיך ברוטאַל צופרידען שטעלען, אויב ער וועט נאָך ווייטער אַזוי קוקען אויף סעווערינע'ן.... און מיט זיין לעצטען ביסעל כחות שטרענגט ער זיך אָן ארויסצו־ווארפען זיך פון בעט, און באַלט צו דער ערד, ווי אַ בעזויפענער. ער וויל זיך אויפהויבען און פאַלט שיער ניט צוריק; די פיס האָבען זיך איהם פארפּלאָנטערט אין די קליידלאָך אויף דער־פּאָדלאָגע. ער געהט ווי פאר'שכור'ט, מיט ציטערענדע הענד

ער געהערט אָנקומען דעם דירעקטען צוג פון האַוור, וועלכער האָט זיך פערשפּעטיגט ניט מעהר ווי אויף פיערציג מינוט, — אַ בע־ווייז, אַז דער וועג ווערט צוריק פריי. און ערשט נאָך זיעבען אַ זייגער, האָט זשאַק אָנגעהויבען בעמערקען, אַז זעהר לאַנגזאַם נעמט זיך בעווייזען אויף די שויבען אַ ווייסקייט, בלאַס ווי מילך. ענדליך איז די שטוב געוואָרען פערווייסט פון יענער אונקלאָה־ער שיין, אין וועלכע עס דוכט זיך אָפּ, אַז דאָס מעבעל שווימט ארום. ס'האָט זיך גענומען בעווייזען דער אויווען, דער אלמער, דער בו־פעט...

אָבער די אויגען קאָן ער נאָך אַלץ ניט צומאכען; פאר־קעהרט, איצט האָבען זיי גאָר אַ בעדירפנים צו זעהען. און נאָך איידער ס'איז אין גאנצען ליכטיג געוואָרען, דערפיהלט ער, — גיכער ווי ער דערזעהט, — אויפ'ן טיש דאָס מעסער, מיט וועלכען ער האָט די פריהערדיגע נאַכט געשניטען דאָס גע־בעקס. און מעהר ווי דאָס מעסער האָט ער ניט געזעהען, — אַ קליין מעסערעל, פארשארפט ביים שפּיץ. און דער אויפשטע־הענדער טאָג, די גאנצע ווייסע שיין דורך די צוויי פענסטער, האָט בעלויכטען בלויז דאָס איינע שמאָלע קלינגעל. און די מורא פאר זיינע הענד האָט איהם געצוואונגען זיי נאָך ווייטע־צו האַלטען צוגעדריקט אונטער זיך; ער האָט אָבער געפיהלט, אַז זיי ווילען ניט איינרוהען אונטער איהם, אַז זיי רעוואָלטירען, זיינען שטאַרקער פאר זיין ווילען. זיינען זיי דען שוין ניט מעהר זיינע הענד? זיינען זיי דען די הענד פון אימיצען אַנדערש, און זיינען איהם בלויז אָנגעקומען בירושה פון זיינע אור־אור־על־טערען, פון דער צייט, ווען דער מענש פלעגט נאָך מיט די הענד דערשטיקען חיות אין וואַלד?

אבי ניט אָנצוקוקען דאָס מעסער, האָט זיך זשאַק אומגע־קעהרט מיט'ן פּנים צו סעווערינע'ן. זי איז זיך געשלאָפען זעהר רוהיג, אטהמענדיג ווי אַ קינד, אין איהר אונגעהייערער מיעדקייט. איהרע געדיכטע שווארצע האָר האָבען זיך פונאַנדערגעלאָזט און האָבען בעדעקט דאָס קישען ווי מיט אַ שווארצע כוואליע, וואָס האָט איהר געגרייכט ביז די אקסעל; זי האָט פאררייסען דעם

חלום אויף דער וואָהר. ער שפּיערט אין זיך, ווי זיין מאַרך ארבייט ווי משוגע, און דער קאָפּ געהט ביי איהם אויף אלע שרויפען, פּונקט ווי אַמאָל, אין זיינע יונגע יאָהרען. און ער האָט דאָך שוין גע־מיינט, אַז ער האָט זיך אויסגעהיילט; דער וואונש צו הרג'ענען איז אין איהם שוין געווען טויט מאָנאַטען לאַנג, זייט ער קען סעווערינע'ן; און דאָ האָסטו דיר. ער האָט דאָס נאָך קיין מאָל ניט געפיהלט אַזוי שטאַרק, ווי היינט פון איהר בעשרייבונג פון דעם מאָרד, וואָס זי האָט איהם דאָ אין דער שטיל אויסדער־צעהלט, ליגענדיג ביי זיין זייט, ארומנעמענדיג איהם און צודרי־קענדיג זיך צו איהם.

זשאַק האָט זיך פון איהר אָבגערוקט, כדי זיך אין איהר ניט אָנצוריהרען, ווייל דאָס האָט איהם געבריהט ווי מיט פייער. אַן אונערטרעגליכע היץ האָט איהם אַ ברען געטהון אין דער פּלייצע, גלייך ווי דער מאַטראַץ אונטער איהם וואָלט מיט אַמאָל געוואָרען אַ הייץ־אויווען. מוראשקעס, פייערדיגע נאָדלען האָבען איהם געבויערט דעם האַלז־און־נאַקען; געגען אַ מינוט האָט ער ארויס־גענומען די הענד פון אונטער די קאָלדרע; זיינען זיי אָבער באַלד געוואָרען ווי אייז, און ער האָט אָנגעהויבען ציטערען. ער האָט זיך געשראָקען פאר זיינע אייגענע הענד; ער האָט זיי צוריק אריינגענומען אונטער די קאָלדרע און זיי זיך צוערשט פארלעגט אייפ'ן בויך, און דערנאָך האָט ער זיי ארונטער גערוקט אונטער זיך, און זיי דאָרט געהאַלטען ווי געפאַנגענע, און זיי ניט ארויס־געלאָזט, גלייך ווי ער האָט עפּיס מורא געהאט, אַז זיי זאָלען איהם דאָ עפּיס ניט אָבטהון אַזאַ טהאַט, וואָס איצט וויל ער עס ניט און וועט עס דאָך אַמאָל פאָרט טהון.

יעדען מאָל, וואָס דער קוקוק האָט געשלאָגען, האָט זשאַק גע־צעהלט; פיער אַ זייגער, פינף אַ זייגער, זעקס אַ זייגער! ער האָט געגארט, ס'זאָל שוין ווערען טאָג, אין דער האָפנונג אַז די ליכטיגקייט וועט פאריאָגען די בייזע חלומות. ער האָט זיך אויך איבערגעקעהרט צו דעם פענסטער, און זיך איינגעקוקט אין די שויבען. אָבער געזעהען האָט ער דאָרט נאָך אלץ גאָרניט, אַ חוץ דעם בלאסען אָבשיין פון דעם שנעע. אַ פיערטעל צו פינף האָט

דאכט זיך, אנשלאָפען, קומען ווידער די זעלבע נעסט, און עס פאנגען זיך אָן די זעלביגע פּאָרשטעלונגען, און רופען ארויס די־זעלביגע געפיהלע. און זעהען זעהט ער, בשעת ער קוקט עס מיט זיינע בריט־אָפענע אויגען אין דער פינסטערניש, בלויז די סצענע פון דעם מאָרד, מיט יעדעם פיצעלע, מיט יעדע אוינצעלהויט. און דאָס בילד, — דאָס זעלביגע, פארטומלענדע, איינדרוקספולע, — דאָס וויל ניט אוועק פון איהם. דאָס מעסער רוקט זיך אריין אין גאָרגעל מיט א טיעפען זעץ; דער טויטער האָט דריי קאָנוואולסיעס איבער'ן גאנצען קערפער; די נשמה געהט איהם אוים אין די שטראָמען וואריעמ בלוט, רויטע בלוט, און אָט — דוכט זיך זשאק'ן, — רינט איהם דאָס דאָזיגע בלוט איבער די הענט. צוואנציג מאָל, דרייסיג מאָל — אלץ דאָס זעלבע: דאָס מעסער אריין, דער קערפער וואַרפט זיך.... שרעקליך! אונגעהייער! זשאק פיהלט, עס שטיקט איהם; ער ווערט אויסער זיך: אין דער פינסטערניש הויבט ער זאָגאר אָן צו זעהען! אָה! צו דערלאנגען אזא זעץ מיט א מעסער, צו בעפרידיגען זיין אלטען בענעהר, צו וויסען וואָס מען פיהלט דערבי, דורכצומאכען אזא מינוט, וועלכע מען פיהלט מעהר, ווי אין אלע, דעם גאנצען לעבען...

ס'האָט איהם געשטיקט אלץ מעהר; און ער האָט א טראכט געטהון, אז ער קען ניט אנשלאָפען ווערען, וויל סעווערינע ליגט איהם אויף דער האנד. פאמעלאך האָט ער זיך בעפרייט, האָט זי אוועקגעלייגט לעבען זיך א שלאָפענדע. ס'איז איהם געווא־רען עטוואָס לייכטער, און ער האָט נעמיינט, אז איצט וועט ער שוין אויסשלאָפען. אָבער ניט קוקענדיג אויף זיין וויללען, האָבען איהם אונזיכטבארע פינגער אויפגעריסען די אויגען; און אין דער פינסטער וועלט ווידער אוועקגעשטעלט דער מאָרד מיט'ן בלוט, און דאָס מעסער אין גאָרגעל, און דער טויטער וואַרפט זיך. און עס גיעסט זיך א רויטער רעגען אין דער פינסטערניש, און עס עפענט זיך די גרויסע וואונד אין גאָרגעל — אָן אונגעהייערע לאָך ווי פון א האק...

געגוג. זשאק ראנגעלט זיך שוין ניט מעהר; ער לעגט זיך אוועק, מיט פּנים ארויף, און קוקט אויף דעם פאר'עקשנ'טען

עבע זאגאר ביז'ן טויט ארויז,—זוכענדיג מיט א מין שמערצליכער בעסטיאליטעט, ווי יענע חיות, וואס נעמען זיך אמאל ארוים די נעדערים ביים פאָרען זיך. ס'האט זיך בלויז געהערט זייער הייזעריגער אטהעם, און ניט מעהר. אויף דער סטעליע איז שוין מעהר ניט געווען דער בלוטיגער אבשיין; און דער אויווען איז אויסגענאנגען, און אין שטוב איז געוואָרען קאלט צוליעב דעם שטארקען פראסט פון דרויסען. קיין שארף האט זיך ניט געהערט פון די גאסען בעדעקט מיט שנעע. איין מאמענט האט זיך נאָך געהערט דאס כראָפען פון דער שכנה, די צייטונגס־הענד־לערקע, און דאס גאנצע הויז איז אינגעזונקען אין די שווארצע טיעפעניש פון שלאָף.

זשאק, וועלכער האט סעווערינע'ן געהאלטען אין זיינע ארמס, האט מיט אמאל דערפיהלט, אז דער שלאָף האט זי א כאפ געטהון, און זי פאלט ווי א דער'הרג'עטע. די רייזע, דאס לאנגע ווארטען ביי מיזאר'ן, און דערנאָך די פיעבערישע נאכט זייערע, — דאס אלעס האט זי דערשלאָגען. זי האט עפּים ארויסגעפלאַפעלט א קינדערישען „גוט נאכט!" און זי שלאָפט שוין, אטהמענדיג רוהיג. דער קוקו אויף דעם זייגער האָט געזומען שלאָגען דריי.

און קעגען א שטונדע נאָך האט זשאק זי געהאלטען אויף זיין לינקען ארם, וועלכער איז איהם בישלעכווייז ווי פארגליווערט געוואָרען. ער האט קיין אויג ניט געקאָנט צומאכען; אן אינזיכטבארע האנד האט איהם, ווי אויף צו להבעים געצויגען צו עפענען די אויגען און קוקען אין די פינסטערניש. איצט האט ער שוין גאָרניט געקענט טערקען אין דעם צימער, איינגעטונקט אין דער נאכט; אלעס איז געווען פארצויגען מיט די זעלבע שווארצקייט. דער אויווען, דאס מעבעל, די וועגט. און ער האט זיך געמוזט איבערקערען אום צו קענען זעהען די צוויי בלייכע ביער־קאנטען פון די פענסטער, אובעווועגליכע און אונדייטליכע, ווי עפעס אין א חלום. ניט קוקענדיג אויף זיין אונגעהייערע בייעדקייט, האט זיך ביי איהם דער קאפ צוארבייט זעהר שטארק, דרעהענדיג זיך אלץ ארום די זעלביגע רייהע גערענקען, און יעדעס מאל, וואס ער מאכט אומיסטענע צו די אויגען און וועגט,

— יא; א טעמפּער זעץ.

— אזוי? א טעמפּער זעץ.... ניט קיין שניט... ביסטו זיכער?

— ניין, ניין; ניט מעהר ווי א זעץ.

— און דערנאָך וואָס? קאָנוואולסיעס, אַה?

— יא; דריי מאָל איז עס איהם דורכגעגאנגען פון איין עק קערפּער ביז'ן אנדערען; איך האָב עס אַזש געפיהלט אין זיינע פיס.

— די לעצטע קאָנוואולסיעס, א?. דאָס האָט איהם שוין אַוועקגעלייגט?

— יא; די ערשטע איז געווען זעהר א שטאַרקע; די איבעריגע צוויי שוין שוואכער.

— און ער איז אויסגעגאנגען: און דו? וואָס האָסטו געפיהלט, זעהענדיג, ווי ער געהט אַזוי אויס אונטער דיר, פון א שטאָך מיט א מעסער?

— איך? אָה, איך ווייס ניט.

— דו ווייסט ניט? צו וואָס זאָגען א ליגען? זאָג מיר דעם אמת, זאָג מיר, ניט פארבאָרגען, וואָס האָסטו געפיהלט.... יסורים?

— ניין; ניין; ניט דאָס.

— וואָס דען? פערגעניגען?

— פערגעניגען, אך, ניין; קיין פערגעניגען ניט.

— וואָס דען, מיין ליעבע? כ'בעט דיך, דערצעהל מיר אַלעס... אַז דו זאָלסט נור וויסען... דערצעהל מיר, וואָס פיהלט מען....

— מיין גאָט, קאָן מען דען דאָס איבערגעבען.... מ'פיהלט א שרעק.... ס'פאַרטראָגט דיך ערגיץ ווייט, — אָה, אַזוי ווייט, ווייט! כ'האָב אין מיין גאנצען לעבען ניט איבערגעלעבט אַזוי פיעל ווי אין דער איינער מינוט.

פארקלעמענדיג די צייהנער, און אונפערשטענדליך עפּיס אונ־טערברומענדיג, האָט ער ארומגעכאַפּט סעווערינע'ן, און זי איהם. זיי האָבען זיך געהאַלזט אַזש דערשטיקט צו ווערען, זוכענדיג לי־

און ספּעציעל צוויי יונגע מיידלאך, וועלכע האָבען זיך אָנגעבוי־
גען און האָבען געלאכט.

— געה, געה ! צום טייוועל, געה !

און ווייטער ווייס איך ניט. די ליכט פון דער סטאַנציע
באַראַנטען האָבען זיך אונטערגערוקט, דער לאָקאָמאָטיוו פייפט...
איך געדענק, אַז מען שלעפּט מיך, מען טראָגט מיך, מ'הויבט
מיך אויף פאר די האָר... מיין מאַן האָט מיך, דאַכט זיך אַ כאַפּ
געטהון פאר דער האנד, האָט איבער מיין אקסעל אַ עפען געטהון
די טיהר און האָט מיך אריינגעוואָרפען אין וואַגאָן אריין....
ס'האָט מיך געשטיקט, כ'האָב שיער ניט גע'חלש'ט, ווען דער צוג
האָט זיך אָבגעשטעלט. און איך האָב געהערט, אַליין ניט ריה־
רענדיג זיך, ווי ער רעדט איבער עטליכע ווערטער מיט דעם
סטאַנציאָן־מייסטער פון באַראַנטען. און אַז מיר זיינען ענדליך
ארויס פון דער סטאַנציע, איז ער אויך אָהן כחות אַנידער גע־
פאַלען אויף דער קאַנאַפּע אין קופּע. ביז האַוור האָבען מיר אַ
מויל ניט געעפענט... אָה, איך האַס איהם, איך האַס איהם, פער־
שטעה דאָך, פיר די אַלע שוידערליכקייטען, וואָס ער האָט מיך
געצוואונגען איבערצוליידען ! אָבער דיך, מיין ליעבינקער, דיך
ליעב איך : דו טהיילסט מיר צו אַזוי פיעל גליק !

נאָך די געוואַלדיגע אַנשטרענגונג בשעת דער לאַנגער ער־
צעהלונג, איז סעווערינע'ס לעצטער אויסרוף געווען אַן אמת'ער
אויסדרוק פון איהר דורשט נאָך גליק, ספּעציעל אין דעם שרעק
פון איהרע עראינערונגען. אָבער זשאַק, צוקאָכט און אויפגערעגט
ווי זי, האָט זי נאָך צוריקגעהאַלטען.

— ניין, ניין ; ציה אויף... און דו האָסט איהם צוגעדריקט
די פיס און דו האָסט געפיהלט, ווי ער געהט אויס ?

עפּיס אונבעקאַנטעס האָט זיך גענומען ריהרען אין זשאַק'ס
נשמה ; אַ כוואַליע ווילדקייט האָט זיך אין איהם אויפגעהויבען
און האָט זיך צוגאָסען אין זיין מח, ווי אַ רויטער חלום. איהם
האָט אָנגעכאַפּט די נייגיעריגקייט צו מאָרדען.

— און דערנאָך דאָס מעסער ? האָסט געפיהלט וואָס דאָס
מעסער איז איהם אריין אין האַלז ?

— געה, געה ! דער טייוועל.

און ער האָט מיך געשטופּט, און איך האָב געמוזט געהען, אָנהאלטענדיג זיך מיט איין האנט, אָנכאפּענדיג זיך מיט דער צווייטער, דריקענדיג זיך צו די וואגענעס, און מיינע קליידלאך צופליהען זיך און שלאָגען מיך איבער די פּיס...

פּון וויטענס, וואו דער וועג פּארקירעוועט זיך, מערקט זיך שוין די שיין אויף דער סטאנציע בארַאנטען, דער לאָקאָמאָטיוו נעמט שוין פּייפען.

— געה, געה ! צום טייוועל !

אך, דער גערוישׁ, ווי אין גיהנם, דאָס פּירכטערליכע טריים־לען, און איך מוז געהען ! גלייך ווי א שטורם־ווינט האָט מיך אויפגעכאפּט און טראָגט מיך ווי א שטרויעלע אין וועט מיך צו־שמעטערען אָן יענער וואנט ; און די פּעלדער אייליען זיך אונטער מיינע פֿליִיצעס, און די בוימען יאָגען מיר נאָך אין א ווילדען גאלאָפּ, זיי קעהרען זיך אום, הויקערען זיך איין, אין לאָזען ארויס א האַסטיגען געווין, פּארבייליפּענדיג. ביים עק וואָגאָן, וואו איך האָב געדארפט אריבער שפּאָנען צום טרעפּעל פון צווייטען וואָגאָן, און אָנכאפּען דאָס אנדערע העַנטעל, בין איך געבליבען שטעהען : — איך האָב קיין מוטה ניט געהאט : — שוין צו פּיעל פּיר מיר.

— געה, דער טייוועל !

און ער איז צו מיר ; ער האָט מיך א שטופּ געטהון... איך האָב פּארמאכט די אויגען... און בין געגאנגען וויטער. ווי אזוי ? איך ווייס ניט, דער אינסטינקט האָט מיך געפּיהרט, ווי א חיה, וואָס האלט זיך אָן מיט די נעגעל, זי זאָל ניט ארַאפּפּאלען. ווי האָבען עס אונז מענשען ניט דערזעהען ? מיר האָבען אזוי פּארבייגעקלעטערט דריי וואָגאָנעס : איינער פון די דריי, פון צווייטען קלאָס, איז בוכשטעבליך געווען אָנגעפּאקט. איך גע־דענק גוט, א גאנצע רייהע קעפּ, בעלויכטען פון דעם לאָמפּ ; איך מיין, איך וואלט זיי דערקענט, וועו איך זאָל זיי וועו עס איז בע־גענגען : — עפּים איינער א דיקער, מיט רויטע באקענבארדען,

האָט זיך א וויעג געטהון און איז ארויסגעפאלען צו די רוישענדע רעדער. — אה! דער חזיר, איצט איז שוין א סוף!" — און ער האָט נאָך צוואמען גע'לעגט די רייזע קאָלדרע, און זי אויך ארויסגעווארפען...

אין קופע זיינען איצט געווען בלויז מיר אליין; מיר שטעהען און וואגען זיך ניט צו צוזעצען אויף דער קאנאפּע מיט'ן טייך בלוט... און די טיהר איז אָפען און קלאפט... איך בין געווען צומיישט, בערוישט, און האָב פון אָנפאנג גאָרניט פארשטאנען, ווען איך האָב דערזעהען מיין מאן לאָזט זיך אויך ארונטער און ווערט אויך פערשוואונדען. ער בעווייזט זיך אָבער וויעדער.

— קום, — זאָגט ער, — שנעל, מיט מיר, אויב דו ווילסט ניט מען זאָל אונז אָבהאקען די קעפ!

אָבער איך רייהר זיך ניט. ער ווערט אונגעדולדיג.

— קום דאָך, צום טייוועל! קום צוריק אין אונזער וואגען; ער איז לעדיג.

לעדיג? אונזער וואגען לעדיג. אהין איז ער עם געגאנגען! און די דאמע אין שווארצען, יענע וואָס האָט ניט נעריעדט א וואָרט, וואָס האָט זיך ווי בעהאלטען, — איז ער דען ווירקליך זיכער, אז זי זיצט ניט ערגין אין א ווינקעל?...

— געהסטו? אָדער איך שלייפּדער דיר ארונטער אויף די רעלסען, ווי יענעם!...

און ער איז צוריק אריין אין קופע, צו־ווילדעט, משוגע; ער וועט מיך אראָפּווארפען... און איך שטעה שוין אין דרויסען, אויפ'ן טרעפּעל פון וואגען, מיט בויידע הענד איינגעשלאָסען ארום דעם מעשענעם הענטעל. ער איז ארוים נאָך מיר, און האָט זאָרג־פעלטיג פארמאכט די טיהר.

— געה, געה!

אָבער איך האָב ניט געוואגט; ס'האָט מיר געשווינדעלט אין די אויגען פון דעם שנעלען גאנג פון צוג, און דער ווינט, ווי עפּים א שטורם, האָט מיר געשמייסען אין פּנים. די האָר האָבען זיך מיר צוגאָזט, און אָט אָט וועלען מיינע אָנגעצויגענע פינגער אָפּ־לאָזען דאָס הענטעל!

זייגער... אך, דאָס ציטערען, דאָס גוסס'ען, — איך פיהל עס נאָך איצט אין מיינע אברים !

זשאַק, פארצעהרט פון נייגעריגקייט, האָט זי געוואָלט אונ־טערברעכען כדי זי עפּיס צו פרעגען. אָבער איצט האָט זי זיך געאיילט צו ענדיגען.

— ניין, ציה אויף... אז איך האָב זיך אויפגעהויבען, זיי־נען מיר פאַרבייגעפלויגען קרוא־דע־מאָפראַ מיט די גרעכטע שנעלקייט. איך האָב קלאָהר געזעהען די פאַרמאַכטע פאָדערשטע טיהר פון דעם הויז און דערנאָך אויך דעם פּאָסטען ביים שלאַג־בוים. נאָך אַ פיערטעל קילאָמעטר, — אם העכסטען, נאָך פינף מינוט, — און מיר קומען אָן אין באַראַנטען... דער טויטער קערפּער ליעגט איינגעקאָרטשעט אויף דער קאנאפּע, דאָס בלוט גיסט זיך ווי א געדיכטער שטראָם. און מיין מאן שטעהט, א צו־מישטער, און קוקט, און שאָקעלט זיך אין דעם טרייסלען פון צוג, און ווישט דאָס מעסער מיט'ן טיכעלע. ס'איז שוין אזוי אַוועק א מינוט, ווען מיר האָבען זיך נאָך א ריהר ניט געטהון זיך צו ראטעווען... אַז מיר זאָלען נאָך ווייטער אזוי בלייבען דאָ מיט דעם געשטאָכענעם, אין די קופע, וועט מען אונז נאָך פּאַ־קען אפשר די מינוט ווי דער צוג שטעלט זיך אָפּ אין באראנטען... אָבער מיין מאן בעהאַלט דאָס מעכער אין קעשענע ; ער קומט, דאכט זיך צו זיך... כ'האָב געזעהען, ווי ער בעזוכט דעם טוי־טען, נעמט צו זיין זייגערעל, דאָס געלד, אַלעס וואָס ער קאָן נור געפינען. און עפענענדיג די טיהר, נעהמט ער זיך אָן מיט כח און וויל ארויסשטופּען דעם קערפּער אויף די רעלסען, ניט אָנריהרענדיג זיך מיט די הענד, כדי זיי ניט צו פאַרשמיערען אין בלוט. — העלף מיר דאָך ! העלף מיר איהם ארויסשטופּען! — אָבער איך ריהר זיך אַפילו ניט ; איך ווייס פון מיינע הענד און פיס ניט. — צום טייוועל ! העלף דאָך ארויסשטופּען ! — דאָס ערשטע איז ארויס דער קאָפּ און האָט זיך אראָפּגעהאָנגען ביז'ן טרעפּעל פון וואַגאָן ; אָבער דער קערפּער האָט זיך איינ־געדרעהט און האָט ניט געקאָנט דורך... און דער צוג לויפט... אָבער נאָך איין לעצטע אָנשטרענגונג, און דער טויטער קערפּער

האָט ער שוין געקראָגען אַזאַ זעץ, אז עס האָט איהם א שליידער געטהון צו דער קאנאפּע און ס'האָט איהם ווי איינגעבויגען אין צווייען. זיין מויל, אָפען פון שרעק און איבערראשונג, האָט ארויסגעלאָזט אונדייטליכע געשרייען, וואָס האָבען זיך פאַרלאָרען אין דעם רויש פון באהן ; אָבער איך האָב דייטליך געהערט מיין מאן, מיט'ן קוויטש פון אַ בייזער שלאַנג, ווידערהאָלען דאָס וואָרט : חזיר ! חזיר ! חזיר !...

אָבער דער גערויש ווערט קלענער ; דער צוג געהט ארויס פון טונעל ; עס בעווייזען זיך די בלאַסע פעלדער ; די שוואר־צע בוימער לויפען צוריק... און איך — איך בין געזעסען אין מיין ווינקעל, כמעט פון זינען, איינגראָבענדיג זיך וואָס מעהר אין די קאנאפּע, ווי כ'האָב נור געקאָנט. ווי לאנג האָבען זיי זיך גערא̈נגעלט ? קוים אייניגע סעקונדען, און מיר האָט זיך געדוכט, אז ס'וועט גאָר קיין מאָל קיין ענד ניט נעמען, אז אלע פּאַסאַזשירען הערען שוין די געשרייען, אז די בוימער זעהען אַלעס... מיין מאן האָט געהאלטען דאָס אָפענע מעסער, אָבער דערלאנגען האָט ער איהם ניט געקאָנט, ווייל דער וואַגאָן האָט שטאַרק געטרייסעלט און דער אלטער האָט געשטויסען מיט די פיס. מיין מאן איז שיער אליין ניט אניעדערגעפאלען אויף די קניע. און דער צוג פליהט דערווייל, און עס טראָגט אונז מיט די גרעסטע שנעלקייט, און די מאשין פייפט, צוקומענדיג צום שלאַג־בוים ביי קרואַ־דע־מאָפּרא...

און דאָ האָב איך זיך ארויפגעוואָרפען אויף די פיס פון דעם אַלטען, ווי ער ראַנגעלט זיך נאָך. ווי אזוי דאָס איז געשעהען, קאָן איך זיך עד היום ניט דערמאָנען. אָבער איך בין איהם אני־דערגעפאַלען אויף די פיס ווי עפּיס א משא און האָב איהם צו־געהריקט די פיס מיט מיין גאנצער וואָג, אז ער זאָל זיך ניט קאָ־נען ריהרען... געזעהען האָב איך גאָרניט ; איך האָב אלעס גע־פיהלט : דעם זעץ פון דעם מעסער אין גאָרגעל, די דויערענדע קאָנוואולסיעס, דאָס ווארפען זיך פון דעם קערפּער און דערנאָך דער טויט אין דריי שלוכצען, ווי דאָס קרעכצען פון אן אלטען

געזאגט, אז ניט, — דערמאנט זיך ? דאם ערשטע מאל וואם מיר זיינען צוזאמען געווען אין פאריז... זאנדערבאר ! איך האב דיר געזאגט, אז ניט, און ביי זיך בין איך געווען זיכער, אז דו האסט פארשטאנען, אז יא. און ס'קומט אויס גלייך ווי איך וואלט דיר אלעס דערצעהלט, א יא?... אה, ליעבינקער, כ'האב אפט געטראכט דערפון און מיר דוכט זיך, אז יענעם טאג האב איך דיך ליעב געקראגען.

און זיי האבען זיך ווידער ליידענשאפטליך אומגעארמט אין זיך געדריקט גלייך ווי זיי וואלטען געווארט ווערען איינס, און זי האט וווייטער דערצעהלט.

— מיר זיינען אונמער'ן טונעל, — און דער צוג ליפט זיך... ס'איז זעהר א גרויסער טונעל. דריי מינוט געהט דארט דער צוג. און ביי מיר איז דאם געווען ווי א שעה... דער הויפט־ריכטער האט געשווייגען איבער דעם פערטויבענדען רויש פון דעם באהן. און מיין מאן איז אין דער לעצטער מינוט, האבט זיך, געווארען אבהענטיג ; ער האט זיך ניט געריהרט פון ארט. איך האב בלויז בעמערקט, אין די וואונקענדע שיין פון דעם לאמפ, אז די אויערען זיינען ביי איהם רויט געווארדען... וואס ווארט ער ? ביז מיר וועלען ווידער זיין אויף'ן פרייען פעלד ? מיר האט דאם דאן אויסגעזעהען אזוי אינפערמיידליך, און אזוי איז דאם מיר געגאנגען אין לעבען, אז איך האב געהאט בלויז איין וואונש : פטור צו ווערען און זיך אויפצוהערען פלאגען אין וואדטענויש. וואס הרג'עט ער איהם ניט, ווי באלד מ'דארף ? איך וואלט אליין געטומען דאס מעסער און אן ענד : — אזוי בין איך געווען אויסער זיך פון מורא און ליידען... מיין מאן האט אויף מיר א בליק געטהון. ער האט דאס, געזוים, אן מיר געמערקט. פלוצים ניט ער זיך א וואדף אויף דעם הויפט־ריכטער און כאפט איהם אן ביי די אקסעל, בשעת יענער האט זיך אומגעקערט מיט'ן פנים צו דער טיהר. דער אלטער האט זיך ערשראקען, האט זיך אינסטינקטיוו א דים געטהון און האט אויסגעציגען די האנד צום סיגנאל־שנור, וואס איז געהאנגען פונקט איבער זיין קאפ, אבער ער האט דעם שנור נאך ניט אנגעריהרט,

ליסט אויף זיין פאסטען. פארן דא בערגלאך ; און מיר דוכט זיך אז איך זעה אויף זיי מענשען, מיט אויפגעהויבענע הענד, און זיי בעשולדיגען אונז. דער מאשיניסט הויבט אן פייפען : דער טונעל פאנגט זיך אן... און אז דער צוג איז אהין אריין, -- אה ! ס'א גערויש אונטער די נידריגע ארקעס ! הו ווייסט דאך דער רויש פון דעם קלאפענדען אייזען, ווי עפים א געוואלדיגער האמער איבער די קאוואדלע, און מיר, אין מיין שרעק, האבען זיי זיך אויסגעדוכט ווי א דונער קלאפט.

ביי סעווערינע'ן האט געקלאפט א צאהן אן א צאהן ; זי האט אויפגעהערט דערצעהלען ; און דערנאך איבערביטענדיג דעם טאן כמעט אויף א געלעבטער, האט זי געזאגט :

— איז דאס ניט נארישׁ, הא ? אז איצט געהט מיר נאך דורך א קעלט, מיין טהייערער, אזש ביז אין די ביינער. און דאך איז מיר דא אזוי ווארם מיט דיר, און איך בין אזוי צופריעדען!... און דערצו נאך, איז שוין ניטא וואס מורא צו האבען : די אונטערזוכונג איז שוין געענדיגט, און אין די הויבע פענסטער ווייל מען נאך וועניגער, ווי מיר, אז די געשיכטע זאל אריינגעבראכט ווערען אין דער עפענטליכקייט... אה ! איך פערשטעה דאס שוין גאר גוט און איך מעג זיין רוהיג.

און איצט האט זי זיך טאקי צולאכט און האט געזאגט :

— אט דו, א שטייגער ; קאנסט זיך באמת בעריהמען, אז דו האסט אונז גוט אנגעשראקען !... דערצעהל מיר טאקי, — דאס האט מיך די גאנצע צייט אינטערעסירט ; אבער דעם אמת; וואס האסטו אייגענטליך געזעהען ?

— איך האב דאך אלעס דערצעהלט אויף'ן פערהער, — ניט מעהר : א מאן שניידט איבער דעם האלז אן אנדערען... און איהר האט זיך צו מיר געהאלטען עפים מאדנע, אז איך האב זיך ענדליך אנגעשטויסען. איין מאמענט זאגאר האט זיך מיר אבגעדוכט, אז איך דערקען דיין מאן... און ערשט גאר שפעטער בין איך ביי זיך געווארען פאלקאמען זיכער...

זי האט איהם פרעהליך איבערגעשלאגען די רייד.

— יא, אין סקוואר דארט, יענעם טאג וועז איך האב דיר

— זאָג־זשע מיר, האָסטו אויך געהאָלפען טויטען דעם אַלטען ?

— איך בין מיר געזעסען אין אַ ווינקעל, — האָט זי ווייטער דערצעהלט, ניט ענטפערענדיג דירעקט, — מיין מאַן איז געווען צווישען מיר און דעם הויפּט־ריכטער, וועלכער איז געזעסען אין צווייטען ווינקעל. זיי האָבען גערעדט פון די קומענדע וואַהלען... עטליכע מאָל האָב איך געזעהען מיין מאַן בויגט זיך אָן, וואַרפט אַ בליק דורך'ן פענסטען אין דרויסען, אום צו זעהען, וואו מיר זיינען, גלייך ווי ער איז אונגעדולדיג... און יעדעס מאָל וואָס איך האָב איהם נאָכגעקוקט, האָב איך מיר אויך אָבגעגעבען אַ רעכענונג פון דעם וועג, וואָס מיר זיינען אָבגעלאָפען. די נאכט איז געווען אַ טונקעלע, די שוואַרצע מאסען בוימער זיינען ווילד געפלויגען צוריק. און די אונאויפהערענדע קלאַפּעריי פון די רעדער, וואָס איך האָב נאָך קיין מאָל דאָס־גלייכען ניט געהערט, — עפּיס אַ מין שרעקליכער טומעל פון קולות, בייזע און קרעכצענדע, ווי דער טרויעריגער געבעט פון חיות, וואָס מַען פיהרט צום טויט !... און דער צוג פליהט מיט דער גרעסטער שנעלקייט... פלוצים, פייערלאך ; דער צוג פליהט פארביי אַ סטאנציע, און פון די געביידעס רופט זיך אָפּ דאָס ווידער־קול פון דעם גאַנג.. דאָס איז מאראָם, בלויז צוויי מיט אַ האַלבע ליעגע פון רואַן. עס בלייבט נור מאַלאָנעי, און דערנאָך באַראַנטען, וואו וועט עס אַלזאָ, געשעהען ? מוז מען עס וואַרטען ביז דער לעצטער מינוט ? איך האָב שוין מעהר קיין מאָס ניט געהאט ניט פון צייט, ניט פון שטרעקע, איך האָב זיך אָבגעלאָזט, ווי דער פאַלענדער שטיין, וואָס עס טראָגט איהם ערגיץ אין דער פינסטערניש מיט אַ פאַרטויבענדען רויש... פלוצים, פליהען מיר איבער די סטאנציע מאַלאָנעי, און אין אַן אויגענבליק זעה איך אַלעס ! אין טונעל וועט עס געשעהן, איין קילאָמעטר ווייטער... איך האָב זיך אומגעקעהרט צו מיין מאַן, אונזערע בליקען האָבען זיך בעגעגענט : — יאָ, אין טונעל... צוויי מינוט נאָך... און דער צוג לויפט ווייטער, די צווייג־סטאַנציע קיין דיעפּ פליהט פארביי ; איך בעמערק דעם וועג־סיגנאַ־

כער ; דאָס זעה איך אין זיינע רוהיגע בליקען, וואָס ער ווארפט אויף איהם, — איהם, וואָס וועט באלד אויף דער וועלט ניט זיין. איך האָב גאָרניט געזאָגט ; איך האָב בלויז געציטערט מיט אן אינערליכע אנגסט, וועלכע איך האָב זיך בעמיהט ניט ארויסצוויזן, מאכענדיג זיך שמייכלען, וועז מ׳האָט צו מיר געקוקט. פאר וואָס־זשע האָב איך זיך ניט בעזינען דאָס ניט צו דערלאָזען ? ערשט שפעטער, וועז איך האָב זיך בעמיהט זיך אָבצוגעבען א רעכנונג, האָב איך אליין פארוואונדערט, וואָס איך בין ניט צו צו דער טיהר און גענומען שרייען, אדער וואָס איך האָב ניט א ציה געמהט דעם סיגנאל שנור, אָבער דאן, אין יענער מינוט האָב איך זיך געפיהלט ווי פאראליזירט, ווי א מענש, וואָס בלייבט גאָר אָהן כחות. אָהן שום ספק, בין איך דענסטמאל געווען זיכער, אז מיין מאן איז געוועכט, און, אז איך דערצעהל דיר שוין אלעם, מיין טהייערער, טא וועל איך זיך שוין מודה זיין אין דעם אויך : נענען מיין אייגענעם וויללען בין איך מיט לייב און לעבען געווען מיט מיין מאן געזען יענעם, וועל ביידע האָבען דאָך מיך געהאט, — פארשטעהסטו — און מיין מאן איז א יונ־גער מענש, אָבער יענער, אָך, זיין ליעבשאפט !... און וויסטו גאָר ; — דעם אמת געזאָגט, קאָן מען דען דאָס ערקלערען ? א מענש טהוט אפ א מאל אזוינס, וואָס ער האָט זיך קיין מאל ניט געגלויבט, אז ער וועט דאָס טהון. אז איך דערמאָן זיך נור אז איך האָב קיין מאל ניט געקאָנט שעכטען א הינדעלע ! אך ! יענע שרעקליכע שטירמישע נאכט ! אך ! דער פינסטערער פחד, וואָס האָט מיך פארכאפט בין די טיעפעניש פון מיין נשמה.

און דאָס דעליקאטע בעשעפעניש, וואָס זשאק האלט איצט אין זיינע ארמס, קומט איהם איצט אוים אזוי אונדורכדרינגבאר, אזוי ענדלאָז טיעף, ווי די פינסטערע טיעפעניש, פון וועלכע זי רעדט ! און ער האָט זי געדריקט און געדריקט צו זיך, — אָבער אין האַרצען האָט ער איהר ניט געקאָנט אריינדרינגען. און ס׳האָט איהם אָנגעכאפט א פיעבער, הערענדיג פון דעם מאָרד, פון וועלכע זי האָט איהם געמורמלט אין זיינע ארמס.

ניט. ס׳איז געווען א מאָטע מענשען; די וואָקזאַלס־בעאמטע האָבען פֿאַרלאָרען די קעפּ, און דער פּויעל יוצא איז געווען, אז מ׳האָט ווי איין עדות ניט געפּינען, וואָס האָט עפּיס ריכטיג געזעהען. דער צוג איז דערווייל לאַנגזאַם ארויס פון דער סטאַנציע.

געגען אייניגע טעקונדען האָט זי געשוויגען, אָפּפּרישענדיג דאָס בילד אין איהר זכרון. זי האָט ניט בעמערקט, אז אַלע אברים זיינען ביי איהר געוואָרען ווי מאַטלאָז, און כ׳האָט זיך איהר געטרייסלט א לינקער פּוס, און האָט ווי צום טאַקט איהם צוגעקלאַפּט אין די קניע.

— אך, די ערשטע מינוט אין די קופּע... כ׳האָב די ערד־אונטער זיך ניט געפּיהלט! איך בין געווען, ווי א דערשלאָגענע, און האָב פון אָנפאַנג געטראַכט בלויז פון אונזער באַנאַוש: — ווי קריעגט מען איהם ארויס? און צו וועט ער אונז ניט מסר׳ען, אז מיר זאָלען איהם דאָרט איבערלאָזען. אין מיר אין אַלעם אויסגעקומען אזוי נאַרריש, אונמענליך, אז עס איז בלויז א מאַרד אין חלום, וואָס נור א קינד קאָן זיך אויסטראַכטען, וואָס מ׳דאַרף פּשוט זיין משוגע צו וועלען דאָס אויספּיהרען. מ׳כאַפּט דאָך אונז גלייך; מאָרגען זיינען מיר אינטער ארעסט... און אזוי האָב איך אלץ געוואָלט בערוהיגען, זיך איינרעדען, אז מיין מאַן וועט זיך נאָך בערעכענען, אז דאָס וועט ניט געשעהען, עס קען ניט געשעהען. אָבער ניין. איך ברויך נור א קוק טהון, ווי ער שמועסט עם דאָרטען מיט דעם הויפּט־ריכטער, און איך זעה שוין, אז ער איז ענטשלאָסען און איז בייז ווי א חיה. דאָך, אויסגעזעהען האָט ער רוהיג און געלאַסען, און האָט זאָגאָר געריידט מיט מונטער־קייט, מיט זיין געוועהנלייכען אויסדרוק אויף׳ן פּנים; און בלויז אין זיין קלאָהרען בליק, וואָס ער האָט צו מיר מאַמענטענווייז געוואָרפען, האָב איך איינגעזעהען די שטייפקייט פון זיין וויללען, ער וועט איהם ערמאָרדען א קילאָמעטער ווייטער, אפשר צוויי ווייטער, און גראַדע אויף דעם פונקט וואו ער האָט ביי זיך אָבגעמאַכט, און וואו איך וויים אָבער ניט: — דאָס איז שוין זי־

איז געווען ! אזא שטורם פון שרעקליכע געדאנקען אין אזא רויש פון פייפערייי, קלאפערייי און קנאקערייי פון די רעדער !

זשאק האט זיך מיט די ליפען צוגעבויגען צו איהרע ע־ דיכטע שמעקעריגע האאר און, אליין דאם ניט בעמערקענדיג, האט ער זי יעדע ווייל היים געקושט.

— אבער איהר זייט דאך ניט געווען אין איין וואגאן ; ווי אזוי־זשע האט איהר איהם געקאנט הרג'ענען ?

— הער אויס, וועסט באלד פארשטעהען... מיין מאן האט עם געהאט דעם פלאן. דער אמת איז אבער, אז אויב ס'איז אונז געלונגען, איז דאם בלויז דורך א ריינעם צופאל... אין רואן שטעהט דער צוג צעהן מינוט. מיר זיינען ארויסגענאנגען פון וואגאן ; ער האט מיך געצוואונגען צו צושפאצירען מיט איהם ביז דעם הויפט־רויכטער'ס קופע, גלייך ווי מיר וואלטען זיך בלויז געיואלט אויסגלייכען די גליעדער. ביים קופע האט ער זיך ג־ מאבט ווי זעהר פארווונדערט, וואם ער זעהט איהם דא, אין דער אפענער טיהר, גלייך ווי ער האט גארניט געוואוסט, אז ער פאהרט מיט אונז אין דעם זעלבען צוג. אויף דער פלאטפארמע האט מען זיך געשטופט, א גרויסער עולם האט זיך גערישען אין די וואגאנעם פון'ס צווייטען קלאס, וויל אויף מארגען האט ג־ זאלט זיין א גרויסער פייער טאג אין האוור. אז מ'האט שוין געמומען פארמאכען די טיראלאף פון די וואגאנעם, האט מ'סיע גראנמארען אליין אונז איינגעלאדען צו זיך אין קופע. איך האב דעם מיטה ניט געהאט, האב געמומען זוכען א תירוץ : — אונ־ זער באגאזש ; אבער ער האט אונז צוגערעדט, פארזיכערענדיג אונז, אז ס'איז ניטא וואס מורא צו האבען פאר גנבה, און אז מיר וועלען זיך קאנען צוריק אריינגעהען אין אונזער קופע אין בארנטען, וואו ער דארף אראפקריכען. איין מינוט האט מיין מאן, בעאוטרוהיגט, כלומר'שט געוואלט א לויף טהון ברענגען אונזער באגאזש. אבער דא דערלאנגט דער קאנדוקטאר א פייף, און ער האט זיך בעשלאסען : האט מיך אריינגעשטופט אין קופע, אליין פארמאכט די טיהר און דערנאך דאם פענסטער. ווי האט עם אונז קיינער ניט בעמערקט ? איך פערשטעה דאם עד היום

— ניין, ניין ; ציה אויף ; באלד... נו, און דעם אלטען ?

סעווערינע האָט אַ ציטער געטהון אין יעדען אבר איהרען און האָט שטיל זיך מודה געווען.

— יא ; מיר האָבען איהם ערמאָרדעט.

און דער ציטער פון בעגעהר איז אין איהר צולאָזט געוואָרען אין דעם ציטער פון טויט־שרעק, וואָס האָט זי איצט אָנגעכאפּט. ס'האָט אויסגעזעהען גלייך ווי אין די טיעפעניש פון איהר בע־געהר ווערט געבאָרען אַ שרעקליכער ליידען. קעגען איין מינוט איז זי געבליעבען ליעגען כמעט אָהן אָטהעם, — אזוי האָט זיך איהר פאַרדרעהט דער קאָפּ. אָבער באַלד האָט זי ווידער בע־האַלטען דאָס פּנים ביי איהר געליעבטען אויף'ן האלז, און גע־נומען ווייטער דערצעהלען מיט דעם זעלבען לייכטען שעפּט־שענען.

— ער האָט מיך געצוואונגען צו שרייבען אַ צעטעלע צום הויפּט־ריכטער, ער זאָל ארויספאָהרען מיט דעם שנעל צוג אין דער זעלבער צייט מיט אונז, און ער זאָל זיך פאַר קיינעם ניט ווייזען ביז רואַן... איך בין געווען אויסער זיך און האָב, שוי־דערענדיג געטראכט אין מיין ווינקעל וועגען דעם אונגליק, וועל־כען מיר נעמען אליין אויף זיך. און קעגען מיר איז אין וואַגאָן געזעסען א פרוי אין שוואַרצען, און זי האָט ניט גערעדט א וואָרט און איך האָב זיך פאַר איהר געשראָקען, איך האָב זי זאָגאַר ריכ־טיג ניט אָנגעקוקט ; איך האָב זיך אָבער פאָרגעשטעלט, אַז זי זעהט קלאָהר אונזערע געדאנקען און ווייסט, וואָס מיר האָבען אין זינען צו טהון... און אזוי זיינען פאַרביי די צוויי שטונדען פון פּאריז ביז רואַן. קיין וואָרט האָב איך ניט אַרויסגערעדט, כ'האָב זיך אַ ריהר ניט געטהון, האָב צוגעמאכט די אויגען מ'זאָל מיינען, אַז איך שלאָף. און לעבען מיר — ער ; אויך אזוי אָהן אַ שום בעוועגונג ווי איך, און איך האָב זיך געשראָקען : — כ'האָב געוואוסט די שרעקליכע געדאנקען, וואָס ער טראכט איצט איבער אין זיין קאָפּ, און דאָך האָב איך ניט געוואוסט וואָס איי־גענטליך ער האָט בעשלאָסען צו טהון... אך, ס'א רייזע דאָס

דאָך פּאַסירט ווער ווייס ווען, און ס'איז שוין פאַרגעסען געוואָ־דען. און בלויז ווירקליך א ווילדער קאָן אזוי זיין משוגע איי־פערזיכטיג... אָט, זאָג דו מיר, מיין ליעבינקער, וועסטו מיך דען איצט ווענינגער ליעבען, ווייל דו ווייסט דאָס אַלעס, אָה ?

זשאַק האָט זיך אַ ריהר ניט געטהאָן ; ער איז געלעגען, גע־טראַכט אין די ארמס פון דער פרוי, וועלכע האָט איהם שטאַרק אַרומגענומען דעם האַלז, די זייטען. איהם אַרומגערינגעלט, ווי אַ לעבעדיגע שלאַנג. ער איז געווען שטאַרק איבערראשט ; אזא געשיכטע האָט זיך איהם גאָר ניט געהלום'ט. ווי דאָס ווערט אזוי פערפּלאָנטערט !... די צואה אליין איז דאָך איבערגענוג צו ער־קלעהרען דעם מאָרד ! און יעדענפאלכ איז זשאק'ן בעסער גע־פעלען, וואָס דאָס פּאָאָר פאָלק האָט כאָטש ניט געהרג'עט צו ליעב געלט : און זיי זיינען, אלזאָ, ניט אזוי פערעכטליך, ווי זיין גע־וויסען פלעגט איהם דאָס אָפט דערמאָנען זאָגאַר בשעת סעווע־רינע האָט איהם געקושט.

ס'איז געוואָרען שטיל. זיי האָבען זיך ווידער ליידענשאַפט־ליך געהאַלדזט, און ער האָט אויף זיך דערפיהלט איהר קיילעכ־דיגען, פולען, שטייפען האַלז.

— אך, ביזטו, הייסט עס, טאקי געווען דעם אלטען'ס ליו־באָווניצע ! ווי דו ווילסט זיך, אָבער ס'איז דאָך עפּיס ניט אזוי.

זי האָט זיך צוגעטולעט צו איהם און קושענדיג איהם אין די ליפּען, האָט זי געמורמעלט ;

— איך ליעב אָבער נור דיך, — אַ חוץ דיר האָב איך נאָך קיינעם ניט געליעבט... אך, די אנדערע, — ווען דו זאָלסט נור וויסען ! מיט זיי, גלויב מיר, האָב איך אַפילו ניט פאַרשטאַנען וואָס די ליעבע קאָן זיין... און דו, מיין טהייערער, דו מאַכסט מיך גליקליך !

זי האָט איהם געברענט מיט איהרע לאסקעס, האָט זיך איהם אָבגעגעבען, האָט איהם בעגערט, האָט איהם געזוכט מיט איהרע בלאָנדזשענדע הענד. און זשאַק, וועלכער האָט געברענט ניט ווע־ניגער ווי זי, האָט זי געמוזט פּשוט איינהאַלטען, אום איהר זיך ניט אונטערצוגעבען גלייך אויף דער מינוט.

זאגען א ליענען, אבער דערנאך, אנגענריסען פון א וואונש צו זיין אפענהערציג, האט זי דערצעהלט אלעס, געניעסענדיג דער־פון א פערגרינגערונג, כמעט א פארגעניעגען. און אונגעשטערט גיעסט זיך ווי א וואסער איהר ערצעהלונג אין דער שטיל.

— שטעל דיר פאר, אז דא, אין דעם ציטער, דעם פערנאנג־נעם פעברואר, — געדענקסט, די געשיכטע מיט סוב־פרעפעקט... מיר האבען אבגענעסען פריהשטיק, גאנץ רוהיג, דארט ביים טיש, וואו איך מיר דיר האבען היינט געגעסען. נעווים, האט ער פון גארניט געוואוסט. וואס זאל איך איהם געהען דערצעהלען אזוינע זאכען?... און פלוצלונג, רעדענדיג פון א רינגעל, א פרעזענט פון א מאל, א גארניט, האט ער זיך אנגעשטויסען, איך ווייס אליין ניט ווי אזוי... אך, מיין טהייערער; ניין, ניין; דו קאנסט דיר גארניט פארשטעלען ווי ער האט מיך בעהאנדעלט!...

און זי האט א ציטער געטהון, ער האט דערפילט ווי איהרע קליינע הענטעלאך האבען זיך שטארקער אייניגעגראבען אין זיין הוילען לייב.

— מיט א זעץ פון זיין פויסט האט ער מיך א שליידער נע־טהון צו דר'ערד... און ער האט מיך געשלעפט פאר די האאר... און ער האט אויפגעהויבען דעם פוס, מיר צו דערלאנגען אין פנים אריין... אבער, מיין גאט! כ'וואלט איהם שוין מוחל געווען דאס שלאגען... אבער די פראגען, וואס ער האט מיך געפרעגט... וואס ער האט מיך געצוואונגען איהם צו דערצעהלען! זעהסט דאך, ווי אפענהערציג איך בין מיט דיר, און דערצעהל דיר אזוינע זאכען, אבוואהל מיך צווינגט גארניט דערצו, — ניין, אפשר? נון, ווע איך, דאכט זיך, קיין מאל ניט וואגען פאר דיר איבער־צורעדען די שמוציגע פראגען, אויף וועלכע ער האט מיך גע־צוואונגען איהם צו ענטפערען. אלא ניט וואלט ער מיך דער־הרג'עט. דאס איז שוין זיכער... נעווים, האט ער מיך ליעב געהאט, אין איהם האט דאס שרעקליך געקרענקט דערפון ג'ע־וואהר צו ווערען... איך גיעב זאגאר צו, אז עס וואלט עהרליכער געווען פון מיר, ווען איך וואלט איהם געוואהרנט נאך פאר דער חתונה. אבער מען דארף דאך פארשטעהן! מיט'ן אלטען האט

איצט איז דאָס אָנגעקומען צוזאמען מיט איהר כמעט ווילדען בענעהר צו זיין זיינע מיט לייב און לעבען.

אין הויז האָט זיך מעהר נאָרנים געהערט, אפילו ניט דער קלענסטער שׂרך; זאָנאָר די צייטונגס־העגדלערקע האָט זיך שוין בערוהיגט אין א טיעפען שלאָף. און פון דרויסען איז פאריז געווען ווי אויסגעהיעלט אין שנעע און שטילקייט; קיינע רעדער פון קארעטעס האָבען מעהר ניט גערוישט; און מיט'ן לעצטען צוג קיין האָוור, וועלכער איז אָפּגענאַנגען צוואַנציג מינוט נאָך האַלבע נאַכט, איז, דאכט זיך, פון דער סטאַנציע אויסגענאַנגען דער לעצטער פונק פון לעבען.

אין אויוועלע האָט דאָס פייער שוין מעהר ניט געקנאַקט; ס'האָט זיך בלויז נאָך געגליהט אין די קוילען און האָט אויף דער סטעליע געוואַרפען דעם רויטען פלעק, וועלכער קוקט זיי אויס ווי דאָס אויג פון דעם ניט־גוטען. אין שטוב איז געוואַרעז אזוי הייס, אז איבער'ן בעט הענגט, דאכט זיך, א דערשטיקענדע, שווערע פינסטערניס. און די פערליעבטע ווערען כמעט דערשטיקט טולענדיג זיך אייגער צום אנדערן.

— ליעבינקער, דו ווייסט נאָך ניט...

און זשאק, שוין מעהר ניט בכח זיך איינצוהאלטען, האָט ארויסגערעדט:

— יא, יא; איך ווייס.

— ניין; דו שטויסט זיך אפשר אָן; אָבער וויסען קאַנסטו ניט.

— איך ווייס; ער האָט דאָס געטהון צוליעב דער ירושה.

זי האָט זיך א ריהר געטהון און האָט ווי א לאַך געטהון, געגען איהר אייגענעם ווילען.

— פונקט געטראַפען. — די ירושה!

און שטיל, אזוי שטיל, אז א פליגעלע פון דער נאכט וואָלט אויף די שויבען פון די פענסטער גערוישט פיעל העכער, האָט סעווערינע דערצעהלט זשאק'ן פון איהרע קינדער יאָהרען ביי גראַנמאַרעג'ען; פון אָנפאַנג האָט זי אייגענטליך געוואָלט פארשווייגען וועגען איהרע פערהעלטניסע מיט דעם אלטען, געוואָלט

מודה צו זיין, איז איהר אין מויל אריין געקומען די עראינערונג פון דעם נעכטיגען אבענד אין האוור.

— אָה! דענקסטו אזוי? — האָט ער אויסגעמורמלט, פערוואונדערט, — ער איז צו מיר אזוי פיין, היינט אין דער פריה נאָך, האָט ער מיר געדריקט די האנט.

— איך פערזיכער דיר, אז ער וויים אלעס. איצט אין דער מינוט טראכט ער זיך, אז מיר זיינען דאָ צוזאמען און ליעבען זיך אזוי! איך האָב בעווייזט.

זי איז אנשוויגען געוואָרען, און האָט איהם נאָך מעהר צוגעדריקט צו זיך מיט א קראפט, אין וועלכע איהר ליעבע האָט זיך פארשארפט מיט האס. זי האָט זיך פארטראכט; זי האָט א שוידער געטהון:

— אָה, ווי איך האס איהם! ווי איך האס איהם!

זשאק האָט זיך פארוואונדערט. ער האָט געגען רובאָ'ן ניט געהאט קיין פיינדשאפט. רובאָ איז דאָך פיר זיי אזוי בעקוועם.

— האסט איהם? פאר וואס עפעס? — האָט ער געפרעגט, — ער שטערט דאָך אונז א האאר אויך ניט.

סעווערינע האָט נאָרניט געענטפערט; זי האָט בלויז איבער־געזוכט: — איך האס איהם!... זאָגאר איהם צו פיהלען נעבען מיר איז פאר מיר א פייניגונג. אָך, וועז איך זאל נור קאָנען פון איהם פטור ווערען, און צו זיין מיט דיר אליין!

געריהרט פון אזא אויסדרוק פון פייערליכע צערטליכקייט, האָט ער, פון זיין זייט, זי א ציה געטהון צו זיך און זי געדריקט צו זיין ברוסט, — זיין סעווערינע, זיינע אין גאנצען, פון קאָפ ביז די פיס. און אומגעארעמט אין זיינע הענט, מיט איהרע ליפען כמעט אייגנעזויפט אונטער זיין האלז, האָט זי ווידער א מאל שטיל ארויסגעמורמלט:

— אבער, מיין ליעבינקער, דו ווייסט נאָך ניט...

אָך, ווידער די אויסזאגונג, די שרעקליכע, די אונפערמייד־ליכע... און דאס האָט זשאק קלאָר דערפיהלט, אז קיין שום זאך אין דער וועלט וועט זי שוין איצט ניט אבהאלטען, ווייל

לאנג ווי דאָס פלאגט זי... דער רויטער פלעק אויף דער סטעליע ווערט גרעסער, צוגיעסט זיך, ווי א פלעק פון בלוט. איהרע אויגען זיינען ווי צואוויילדעט געוואָרען, — אָט דוכט זיך איהר, אז זאכען ארום בעט נעמען רעדען און זאָגען אוים אלצדינג אויף א קול. און זי פיהלט, ווי די ווערטער קומען איהר אליין אויף דער צונג ארויס, און א נערוועזע כוואליע צוגיסט זיך איהר איבער'ן גאנצען לייב. אך, ווי גוט וואָלט דאָס געווען איהם צו דערצעהלען אלעם, מיט איהם זיך צו פערשמעלצען ווי איין האַרץ!

— ווייסטו, ליעבינקער...

זשאק, וועלכער האָט זיך אויך ניט געקענט אָבריסען פון דעם בלוטיגען פלעק, האָט גוט פערשטאנען, וואָס זי ווילּ איהם זאָגען. ער האָט אָבער קענען זיך געזעהען, — אין איהר דעליקאטען וועזען, וואָס טוליעט זיך אזוי צו איהם, — א מין אויפשטייגענדע פערפליייונג פון דעם עפעס, — פון דעם גוואלדיגען, פינסטערען עפעס, פון וועלכען זיי האָבען ביידע געטראכט, אָבער קיין מאל ניט דערמאָנט א וואָרט. ביז היינט, האָט זשאק זי געצוואונגען צו שווייגען, אויס מורא פאר דעם שוידער, וואָס וועקט אויף זיין חולאת, ציטערענדיג, אז זייער לעבען זאָל חלילה ניט צוישטערט ווערען, ווען זיי זאָלען נור א רעד טהון פון בלוט. אָבער היינט איז ער געבליבען אהן כח אפילו אויפצוהויבען דעם קאָפ און איהר צו פערמאכען דאָס מויל כיט א קוש, — אזוי האָט איהם ווי פאַרפליייצט א זיסע מאכטלאָזיגקייט אין דעם ווערעמען בעט, אין די ווייכע ארעמס פון זיין געליעבטע. יעצט, האָט ער געגלויבט וועט כעווערינע איהם שוין אלעם אויסדערצעהלען. און ער האָט דערפיהלט א פערליבטע־רונג אין זיין אונרוהיגען ווארטען, וועו זי האָט זיך עפעס געטומען דרעהען, קוועלקען, זיך צוריקהאלטען, און האָט צו איהם ענדליך געזאגט:

— ווייסטו, ליעבינקער, מיין מאן שטויסט זיך אן, אז איך לעב מיט דיר.

אין דער לעצטער סעקונדע, געגען איהר ווילען, אנשטאט זיך

קלעמט די צייהנער, אז עס האָט זיך פון איהר אפילו קיין אָטהעם ניט געהערט.

אז זיי האָבען ענדליך געעפענט די אויגען, האָט ער זיך דער ערשטער פערוואונדערט:

— זעה! דאָס ליכט איז אויסגעגאנגען.

סעווערינע האָט געמאכט א לייכטע בעווענונג, ווי אייגער זאָגט, „ס'אַרט מיך ניט". און קוים איינהאלטענדיג זיך פון געלעכטער, האָט זי געזאָגט:

— כ'בין א חכמה, אה?

— אָה, יא: קיינער האָט ניט געהערט... ווי אמת'ע צוויי מייזעלאך.

אז זיי האָבען זיך־זויערער אנידערגעלענט, האָט סעווערינע איהם וויערער ארומגענומען, זיך צו איהם צוגעטוליעט, בעהאלטענדיג איהר נאז ביי איהם אויפ'ן האלז. און מיט א לייכטען זיפץ האָט זי ארויסגעאָטהעמט:

— מיין גאָט! ווי גליקליך מיר זיינען!

זיי האָבען מעהר ניט געדעדט, דאָס ציימער האָט אויסגעזעהען שוואַרץ; מ'האָט קוים געמערקט די צוויי בלאָסע פיערקאַנטען פון די פענסטער; און אויף דער סטעליע האָט זיך גאָר ניט געמערקט, א חוץ אין רויטער אָבשיין פון דעם אייוועלע, — ווי א רוגדער פלעק און א בלוטיגער. און אויף דעם פלעק האָבען זיי ביידע געקוקט מיט גרויסע אָפענע אויגען...

די מוזיק האָט אויפגעהערט. מ'האָט געקלאַפּט מיט די טיהרען, און ביסלאַכווייז איז דאָס גאנצע הויז געווען איינגעווי־קעלט אין די שווערע שטילקייט פון שלאָף. אוגטען, אויף דער סטאנציע, איז אָנגעקומען דער ציג פון קאַאָן, און די דרעהצירקלען האָבען געקלאַפּט, און זייער גערויש האָט קוים דערגרייכט ארויף אין דער הויך, עפעס ווי פארשטיקט און פון וויייטען.

און אומארמענדיג זשאַק'ן, האָט זיך סעווערינע באלד וויעדער צוהיצט, און מיט איהר בעגעהר האָט זיך אין איהר אויף ווידער אויפגעכאַפּט די בעריפנים איהם אויסצוזאָגען. וואָכען

וואָרפען די קליידער און זיך אריינגעכאַפּט אונטער'ן קאָלדרע, זאָגאַר ניט אויפהויבענדיג איהרע זאַכען, וואָס זיינען געבליע־בען ליגען אויף די פּאָדלאָגע. און ער האָט זיך אויך ניט גע־קימערט וועגען די זאַכען; אויף'ן טיש איז געבליבען דאָס גע־שיער; און דאס קאניצעל ליכט האָט שוין כמעט אויסגעברענט, און די שיין האָט שוין גענומען גוסס'ן. און אַז ער האָט זיך אויך אויסגעטהון און זיך געלעגט, האָבען זיי זיך האַסטיג אַרומגע־כאַפּט, און זיי האָבען קוים געקאָנט איבערכאַפּען דעם אָטהעם אין די ליידענשאַפטליכקייט פון זייער אומארמונג. אונטער די טענער פון דער מוזיק פון די אונטערשטע קוואַרטיר, האָט זיך אין די טויט־שטילקייט פון זייער צימער ניט געהערט אי איין קול, אי איין קלאַנג, גאָר־ניט — בלויז אַ ציטער, אַ מין טיעפע קאָנוואולסיע פון ווילדע בערוישטקייט. כמעט פון בעזינונגסלאָ־זיגקייט.

זשאַק דערקענט שוין אין סעווערינע'ן ניט מעהר די פרוי פון דער ערשטער צייט פון זייער ליעבע, — די שטילע, פּאַסיווע סעווערינע, מיט איהרע קלאָרע, בלויע אויגען; זי ווערט איצט ליידענשאַפטליכער מיט יעדען טאָג, אונטער דעם טונקעלען פּאַנ־ציר פון איהרע שוואַרצע האאר. און ער האָט געשפּירט, ווי אין זיינע אָרמס וואַכט זי ביסלאכווייז אויף פון די פריהעריגע קאַלט־קייט פון איהר מיידעלשע אונשולד, פון וועלכע עס האָבען זי ניט געקענט אַרויסרייסען ניט די עובר־בטל'שע מאַכטלאָזיגקייט פון גראַנמאָרען און ניט די גראָביאַנסקע הייראַטס־ליעבע פון רו־באָ. בעשאַפען פיר ליעבע, האָט זי יעמאָלט בלויז געפאָלגט; אָבער היינט ליעבט זי, און גיט זיך אָב מיט'ן גאַנצען האַרצען, און איז איהם פייערליך דאַנקבאַר פאַר דעם גליק. און אין סע־ווערינע'ן איז ערוועקט געוואָרען די טיעפסטע ליידענשאַפט צו דעם מאַן, וועלכען זי פאַרגעטערט אין די ערוואַכונג פון איהרע געפיהלע, און פון גרויס גליק, וואָס ער איז ענדליך איהרער, אונ־געשטערט, און זי האַלט איהם אין איהרע אָרמס און דריקט איהם צו זיך, צו איהר האַרץ, האָט עס איהר אַזש אַזוי פאַר־

גערויש פון דעם צוג, וואָס לאָזט זיך ערשט געהן איבער'ן שנעע, און עס דוכט זיך, אז ער וויינט, מיט זיין קלאָגעדיג פייפען.

— דאָס איז דער צוג קיין אָטעיל, — האָט ער געזאָגט, — צעהן מינוט פאר צוועלף.

און מיט א לאַסטשענדע שטימע, שטיל, ווי א הויך, האָט ער זיך געפרעגט:

— מיין פויגעלע ווייל שלאָפען?

זי האָט איהם ניט געענטפערט. אין איהר יעצטיגען פיע־בערשען צושטאַנד פון גליק, האָט זי זיך דערמאָנט אָן איהר פארגאנגענהייט; געגען איהר אייגענעם ווילען זיינען איהר אין געדאַנק געקראָכען די שטונדען, וואָס זי האָט איבערגעלעבט דאָ מיט איהר מאן. איז דען ניט דאָס שטיקעל געבעקס, וואָס זיי עסען איצט, בלויז די פאַרטזעטצונג פון דעם פריהשטיק פון א מאָל, — דער זעלבער טיש, דער זעלבער רויש, און די זאכען אין דעם צימער בעאונרוהיגען זי אויף נאָך מעהר, עראינערונ־גען גרייפען זי אָן, און זי פיהלט איצט שטארקער ווי אלע מאל די שארפסטע בעדירפנים זיך מודה צו זיין פאר איהר געליעב־טען, אין גאנצען זיך איבערצוגעבען אין זיינע הענט. און נע־פיהלט האָט זי דאָס, ווי א מין פיזישען וואונש, וועלכען זי האָט שוין ניט געקאָנט אונטערשיידען פון איהר קערפערליכען בעגעהר; — און ס'האָט זיך איהר אויסגעדוכט, אז זי וועט זיין זיינע פיעל מעהר און וועט ערשט פאַלקאָמען געניעסען דעם תענוג צו זיין זיינע, וועו זי וועט איהם אלעם אויסדערצעהלען אויף'ן אויער, האַלזענדיג איהם. די פאקטען פון יעמאַלט וואכען אויף, און איהר מאן איז דא, און זי זעהט, דאכט זיך, ווי ער שטרעקט אוים זיין קורצען, האַאָריגען אָרם איבער איהר שול־טער צו נעמען דאָס מעסער... זי האָט זיך אוש אומגעקוקט.

— ווילסט שלאָפען, פייגעלע? — האָט זשאק ווידערהאָלט.

זי האָט א ציטער געטהון, דערפיהלענדיג ווי זיינע ליפען דריקען זיך צו איהר מויל, גלייך ווי ער וואָלט דערמיט נאָך א מאָל געוואָלט פאַרהאַלטען איהר מודה זיין זיך. און, ווי א שטומע, האָט זי זיך אויפגעהויבען, האָט פון זיך האַסטיג ארונטערגע־

טינקויט ; צווויי טעלער, צווויי גלעזער, צווויי מעסער, יעדער וויי־לע אבשטעלענדיג זיך ביים קלענסטען קלאפ, און קוים איינהאל־טענדיג זיך פון געלעבטער.

און איהם האט דאס אויך אמוזירט צו זעהן, ווי זי איז אזוי בעשעפטיגט.

— איך האב גערעבענט, או דו האסט זיך אויסגעהונגערט,

— האט ער געזאגט.

— איך שטארב אקערשט ניט. אין רואן האבען מיר דאך קויים וואס איבערגעכאפט.

— ווייסטו נאר, איך וועל געהן ברענגען א היהנדעלע.

— אה, ניין ; טאמער וועסטו דערנאך ניט קאנען זיך אום־קעהרען ! ניין, ניין ; געבעקס וועט זיין גענוג.

און זיי האבען זיך געזעצט צום טיש אויינער לעבען אנדערן, במעט אויף איין בענקעל, און האבען זיך געגוטען עסען די גע־בעקס, שטיפענדיג ווי פארליעבטע. זי האט זיך בעקלאגט אז עס דורשט זי א טרונק, און האט איינס נאך דאס אנדערע אויס־געטרונקען צוויי גלעזער מאלאגע, — און דערפון איז איהר דאס פנים געוואָרען שוין אין נאנצען פערפלאמט. דאס אויוועלע האט זיך דערווייל צופלאקערט, און הינטער זייערע פליעצעס האבען זיי דערפיהלט ווי א היסען שטראם לופט.

ער האט איהר נעקוסט אין האלו, אבער צו הויך, האט זי איהם געוואהרענט :

— ש־ש־ש־שא !

זי האט איהם מיט א צייכען געהייסען זיך צוהערען, און אין דער שטילקויט האבען זיי ביידע געהערט פון אונטען, פון די דאווערנס, קומט ווידער ארויף עפעס א פארשטיקטער קלאפ־פערי, ווי צוגעמאסטען צום גרויש פון מוזיק ; דאס געהען זיי מסתמא זיך שטעלען טאנצען. אין קאריראריל האט די צייטונגס־העגדלערקע אויסגענאסען אין רינשטאק שמוציגע וואסער פון איהר וואש־טאפ. דערנאך האט זי פערמאכט די טיהר : אונטען האט מען באלד אויפגעהערט צו טאנצען ; און בלויז פון דרוי־סען, אונטער די פענסטער, האט זיך געהערט דער פארהילטער

וואו פארבראנגט עס איצט זשאק? וואָס זאמט ער זיך אזוי? נאָך צעהן מינוט זיינען פארבי. עפעס האָט א רויש געטהאָן; עפעס קראצט מען ווי האָלץ מיט די נעגעל; זי האָט זיך בעאונרוהיגט; זי האָט אבער באלד פארשטאנען און איז צו דער טיהר עפענען. ס'איז ער, מיט א פלאש מאלאנג און א זיעסע געבעקס.

סעווערינע האָט זיך פונאנדערגעלאכט: מיט א לאכטשענדע בעווענונג פון דער האנט, האָט זי איהם ארומגענומען פאר'ן האלז.

— אה, ס'א ליעבינקער דו ביסט! האָסט דאָס אין זינען געהאט!

אבער זשאק האָט איהר האסטיג געהייסען שווייגען.

— ששא! ש־ש־ש־שא!

און זי איז זאפארט געווארען שטילער, מורא האבענדיג, אז די הויז־וועכטערין איז איהם נאכגענאנגען. ניין; ער האָט געהאט א גוט מזל; פונקט וען ער האָט שוין געוואלט אנקלינגען, האָט זיך די טיהר געעפענט, און א דאמע מיט איהר טאכטער זיינען ארויסגעקומען, — פון די דאָווערנס, מכתמא; און ער האָט געקאנט ארויפגעהן, און קיינער האָט ניט געזעהן. און בלויז שוין דאָ, אויף דעם פיערטען שטאק, האָט ער אין א האלב אפענע טיהר בעמערקט די צייטונגס־העגדלערקע ענדיגען וואשען גרעט אין א קלייניעם וואש־טאפ.

— אבער לאָמיר נור ניט מאכען קיין רעש, ווילסטו? לאָמיר רעדען שטיל.

דאָרויף האָט זי געענטפערט בלויז דערמיט וואָס זי האָט איהם ארומגענומען און איהם ליידענשאפטליך געדריקט צו זיך און איהם בעסעקט דאָס געזיכט מיט שטילע קושען. איהר איז גראָד געפעלען זיך צו שפיעלען אין סעקרעטען און ניט צו טאָרען רעדען און בלויז מענען זיך שושקענען זעהר שטיל.

— יא, יא; וועסט זעהן; מ'וועט פון אונז הערען ניט מעהר ווי פון צוויי קלייניע מייזעלאָך.

זי האָט געגרייט צום טיש מיט די מענליכסטע פאָרזיכ־

געפונען אַ קאניצעל. אָבער אז מ'געהט זיך לעגען, דארף מען קיין ליכט ניט.

סעווערינע האָט זיך שוין גוט דערוואַרימט, און איז געוואָ־רען מונטערער; זי האָט זיך אָבגעשטעלט אין מיטען שטוב, און האָט זיך אַרומגעקוקט צי פעהלט ניט עפּעס.

ענדליך האָט זי זיך פערוואונדערט, וואָס זשאַק איז נאָך אַלץ ניטאָ. פּלוצים אַ פייף; זי איז צו צו אַ פענסטער. דאָס איז ארויסגעגאַנגען דער צוג עלף אוהר צוואַנציג, דירעקט קיין האַוור. אונטען האָט די גרויסע שטרעקע צווישען די סטאַנציע און דעם באַטיניאָלער טונעל, אויסגעזעהען ווי איין ווייס ליילאַך, אויף וועלכען עס האָבען זיך געלאָזט מערקען בלויז די שוואַרצע רעל־סעס, צושפּרייט ווי די לאַנגע פינגער פון אַ פאָכער. די לאָ־קאָמאָטיווען און די אָנגעגרייטע וואַגאָנעס האָבען אויסגעזעהען ווי ווייסע קערפּערלאַך, וואָס דרימלען אונטער אַ צודעק פון הערמעלין־פעל. און צווישען דעם שנעע־ווייסען גלעזערנעם דאַך פון וואָקזאַל און די מיט שפּיצעלאַך בעפּוצטע שטאַנגען פון דעם בריק „דע־ל'אייראָפּ" האָבען זיך גלייך אַנטקעגען, אין דער נאַכט, געלאָזט זעהען די הייזער פון דער גאַס דע ראָם, — שמו־ציגע און געללע אין דעם ים ווייסקייט.

דער דירעקטער צוג קיין האַוור איז ארויסגעקראָכען, אַ שוואַרצער און אַ לאַנגער, מיט זיין פאָדערשטען לאַמפּ, וואָס האָט דורכגעלעכערט די פינסטערניש ווי אַ לעבעדיגע פלאַם. און סעווערינע האָט איהם נאָכגעקוקט ביז אונטער'ן בריק; די דריי רויטע פייערלאַך אויף'ן לעצטען וואַגאָן האָבען ווי פאַר־בלוטיגט דעם שנעע.

אַז זי האָט זיך אומגעקעהרט צוריק צו דער שטוב, האָט זי אַ ציטער געטהון: איז זי דאָ ווירקליך איינע אַליין? אי־מעצענס הייסער אָטהעם האָט איהר, דאַכט זיך, אַ בריה גע־טהון אויף האַלז־נאַקען; אימעצענס גראָביאַנסקע האַנט האָט, דורך איהרע קליידער, איהר אָנגעריהרט דאָס לייב... און די דערשראָקענע אויגען איהרע האָבען ווידער בעקוקט דאָס צימער. ניין; ס'איז קיינער ניטאָ.

שוועבעלאַך, אויף'ן בופעט אין אַ ווינקעלע, וואו זי האָט זיי אַמאָל געזעהען, לויט זי געדענקט. אָבער אַ ליכט האָט זי ניט אַזוי לייכט געפונען; ענדליך האָט זי אין קעסטעל געפונען אַ שטי־קעל. זי האָט דאָס אָנגעצונדען; אין שטוב איז געוואָרען ליכטיג, און זי האָט זיך ארומגעקוקט, האַסטיג און אנגסטליך, גלייך ווי זי האָט זיך געוואָלט איבערצייגען, אַז זי איז דאָ ווירקליך איינע אַליין. זי האָט אין צימער דערקאָנט די זאַכען: דעם קיילעכדי־גען טיש, ביי וועלכען זי האָט מיט'ן מאַן דאַן געגעסען פריה־שטיק; דאָס בעט מיט'ן רויטען באַוועלנעם פאָרהאַנג; דאָ האָט זי רובאָ אַנידערגעוואָרפען מיט איין האַק פון זיין פויסט. אַלעס האָט זיך דאָ ניט געענדערט פון יענער צייט אָן.

לאַנגזאַם האָט סעווערינע אויסגעטהון די הוט. אָבער ביים אויסטהון פון אויבערראָק, האָט זי אַ ציטער געטהון. מ'האָט דאָ געקאָנט פערפראָרען ווערען. ביים אויוועז, אין אַ קליין שאַכטעל, איז געוועז קוילען און צוהאַקטע האָלץ. און נאָך איי־דער זי האָט זיך אויסגעטהון, איז איהר געקומען אויף'ן גע־דאַנקען, צו מאַכען דעם אויוועז; דאָס האָט זי אַמוזירט; און זי האָט זיך אַביסעל פערגעסען אָן איהר ערשטען שלעכטען איינ־דרוק. דאָס באַלאַבאָסטעוועז אין דער נאַכט פון ליעבע, דער גע־דאַנק, אַז עס וועט זיי ביידען זיין אַזוי וואַרם, האָט אָנגעפילט איהר האַרץ מיט פרייד פון זייער יעצטיגען איינפאַל; אַזוי לאַנג האָבען זיי ביידע גע'חלומ'ט פון אַזאַ נאַכט, גאָרניט האָ־פענדיג אַז דער חלום וועט מקוים ווערען. אַז עס האָט אָנגעהויבען ברענען אין אויוועז, האָט זי זיך גענומען צו ווייטערע פאָרבע־רייטונגען: זי האָט אויסגעשטעלט די בענקלאַך, נאָך איהר געשמאַק, האָט ארויסגענומען ווייסע ליילעכער און האָט איבער־געבעט דאָס בעט; און דאָס איז גאָר ניט געוועז אַזוי גרינג, ווייל דאָס בעט איז טאַקי אין דער אמת'ן געוועז זעהר ברייט. ליידער האָט זי אין בופעט ניט געפונען וואָס צו עסען אָדער צו טרינקען: מסתמא האָט דאָס פעקע אין די דריי טעג, וואָס ער האָט דאָ געבאַלאַבאַטעוועט, אַזוי אַלעס אויסגערייניגט ביז'ן לעצמען ביסען. און מיט'ן ליכט איז אויך דאָס זעלבע, קוים

זי האָט געגומען דעם שליסל. ער האָט זיך ארויסגעבויגען פון פענסטער און האָט איהר א הויך געטהון אין אויער אַריין:
— וואַרט אויף מיר!

סעווערינע האָט בלויז געדאַרפט צוגעהן ביז די גאַס ד'אַמסטערדאַם און זיך נעמען אין'ם שמאַלען געסל אַריין; אָבער פונ'ם שנעע איז געווארען אזוי גליטשיג, אז סעווערינע האָט געמוזט געהן זעהר פאַמעלאַך. דאָך האָט זי געהאַט דאָס גוטע מזל, אז די טיהר פון דעם הויז איז נאָך געווען אָפען, און זי איז זיך שטיל ארויפגענגען די טרעפ און קיינער האָט זי ניט געזעהען, אפילו די הויז־וועכטערין אויך ניט, — זי איז געווען צו פארטיעפט אין א פארטיע דאָמינא, וואָס זי האָט געשפיעלט מיט א שכנה. וועז סעווערינע איז ארויף אויף'ן פיערטען גאַרן, האָט זי אויפגעעפענט די טיהר און איז אַרייני־געגאַנגען און זי צוריק פערמאַכט אזוי שטיל, אז נעווים האָט קיינער ניט געהערט. אָבער בשעת זי האָט בעדאַרפט פון'ם דרי־טען גאַרן ארויפגעהן אויף'ן פיערטען, האָט זי זעהר דייטליך געהערט די דאָווערנס' נעזאַנג און געלעכטער: — נעווים עפעס א מוזיקאַלישער אבענד ביי אינע פון די צווויי שוועסטער, וועל־כע פלעגען זיך אין מאָל א וואָך אזוי אונטערהאַלטען מיט זייערע חבר'טעס.

און אז סעווערינע האָט ענדליך פערמאַכט די טיהר, האָט זי אין די פינסטערניש פון דעם צימער נאָך אלץ נעהערט פון אונטען די לעבעדינע פרעהליכקייט פון די יונגע חברה. די ערשטע מינוט האָט זיך איהר אבגעדוכט, אז ס'איז פאַלקאַמען פינסטער; און זי האָט א ציטער געטהון, וועז דער קוקוק פון'ם זייגער האָט אין מיטען דערינען געגומען קלינגען עלף אוהר, מיט די טיעפע טענער פון א קלאַנג, וועלכען זי האָט באַלד דערקאַנט. אָבער דערנאָך האָבען זיך איהרע אויגען צו־נעווואַהנט צו דער פינסטערניש; און די צווויי פענסטער האָבען זיך פיר איהר אויסגעשניטען וויי צוויי בלאַסע פיער־קאַנטען, אבשטראַהלענדיג אויף דער סטעליע דעם שנעע פון דרויסען. און זי האָט שוין געוואוסט וואו זי איז דא; זי האָט געגומען זוכען

זיך אבגעשטעלט אויף צוואנציג מינוט צו געבען די פאסאזשי־רען צייט עפּיס איבערצוכאפּען. סעווערינע האט זיך בענוצט מיט דער געלעגנהייט צו טעלעגראפירען איהר מאן, אז זי ווערט קאמען קומען צוריק אין האוור ערשט מיט דעם מארגעדיגען שנעל־צוג אויף־דער־נאכט. דאם ערשטע מאל ווען זיי היינט קאנען איבערנעכטיגען צוזאמען, אליין אין א צימער, פארמאכט, פריי פון יעדע שרעק געשטערט צו ווערען.

נאך ביים ארויספאהרען פון מאנט, איז פעקע'ן אויפגע־פאלען א גוטער פלאן. זיין פרוי, מומע וויקטאריע, האט געהאט א שלעכטען פאל און ס'איז שוין איבער א ווארף, אז זי ליענט אין שפיטאל מיט א פוס. ער אליין ווידער האט אין פאריז אן אנדער ארט וואו איבערצונעכטיגען, האט ער ערקלעהרט מיט א שמייכעל; קאן ער דערפאר מאראם רובא פארשלאגען זיין היים: דארט ווערט איהר זיין בעקוועמער, ווי אין א האטעל; זי ווערט זיך קאנען אויסרוהען ביז מארגען אבענד, ווי ביי זיך אין דערהיים. און זשאק האט זאפארט אנערקענט ווי פראקטיש אזא פארשלאג איז, שוין דערפאר אליין, ווארם זאנסט וויסט ער ניט וואהין אריינצופיהרען די יונגע פרוי..

אז דער עולם האט ענדליך געגומען ארויסקריעכען פון די וואגאנעס אויף'ן וואקזאל, אין סעווערינע איז ענדליך צו צום לאקאמאטיוו, האט זשאק איהר געראטען אנצונעמען דעם פאר־שלאג, און האט איהר דערלאנגט דעם שליעסעל צו דער טיהר, וואס דער הייצער האט איהם איבערגעגעבען. אבער זי האט זיך געקוועקלט, האט ניט געוואלט, האט זיך זשענירט פון דעם בעדיינונגספולען שמייכעלע פון פעקע, ווען כער שטויסט זיך זיכער אן.

— ניין, ניין; כ'האב א קוזינע אין פאריז; זי ווערט מיר אויסבעטען אויף א מאטראץ אויף דער ערד.

— לאזט זיך ניט בעטען אזוי לאנג! — האט פעקע גע־זאגט מיט זיין טאן פון א פריילעכען יונג און א גוטען ברודער.— ס'איז א בעט, ווייך א מחיה! און גרויס ענוג פאר פיער.

זשאק האט אויף איהר א בליק געטהון אזוי דרינגענד, אז

אינסטינקט פון רייניקייט. אויף א מינוט, איז ערשיענען אין פענכטער, פון יענער זייט גלאז, טאנטע פאזיע, וועלכע איז אויסנייגיעריגקייט ארונטער פון'ם מאטראז און האט זיך צוגעשלעפט צום פענסטער צו קוקען. די גרויסע, איינגעפאלענע אויגען פון דער שווערער קראנקער האבען געקוקט אויף דיעזען אונבעקאנטען עולם, אויף דיעזע דורכריזענדע לייטע, וועמען זי וועט שוין קיין מאל מעהר ניט זעהען, וועמען דער שטורם האט געראבט און צוריק אוועקגעטראגען.

כעווערינע איז ארויסגעקומען צום לעצטען. זי האט אויסגעדרעהט דעם קאפ און האט א שמייכעל געטהון צו זשאק'ן, וועלכער האט זיך ארויסגעבויגען אום איהר נאכצוקוקען ביז'ן וואגאן אריין. און פלאצרע, וועלכע האט אויף זיי געווארט, איז וויעדער אמאל א טויטע געוואָרען ביי דיעזען רוהיגען אויסטויש פון צערטליכקייט. זי איז שנעל צוגעגאנגען צו אזיל'ן, וועמען זי האט פון זיך ביז יעצט נעטריבען, גלייך ווי זי וואלט געפיהלט, אז איצט אין איהר האס האט זי זיך נענויטיגט אין א מאן א פרייגד.

דער אויבער־קאנדוקטאר האט דערלאנגט דעם סיגנאל, „לויזא" האט געענטפערט מיט א ווייענדיגען פייף, און דאס מאל האט זיך זשאק אוועקגעלאזט אין וועג אריין שוין ביז רואן.

כ'איז געווען זעקס א זייגער. די נאכט האט זיך פון א פינכטערען הימעל אראפגעלאזט אויף דער ווייסע ערד. בלויז א בלאסער אבשיין, א שרעקליכער און טרויעריגער, האט זיך געזעהען אויף די פעלדער, בעלויכטענדיג די פערוויסטונג פון דעם פארוואָרפענעם ווינקעל. און אין דיעזער בלאסער בעלויכטונג איז זיך, ביים וועג פון באהן, געשטאנען דאס הויז אין קרוא־דע־מאפרא, נאך טרויעריגער און שווארצער אין דעם ווייסען שנעע. און אויף'ן פארמאכטען טויער איז געווען אנגעשלאגען די אויפשריפט: „צום פארקויפען!"

.8

אין פאריז איז דער צוג ניט אנגעקומען אויף דער סטאנציע פאר צעהן אוהר פיערציג אויף דער נאכט. אין רואן האט מען

אָבער זשאק האָט געשאָקעלט מיט'ן קאָפּ, וויי׳ל ער, וועל־כער האָט זי אזוי גוט געקאָנט, האָט געפיהלט, אין די הענד אז זי איז עפּים געוואָרען מאָדנע, אן אנדערע, א געשלעכטערטע און האָט ערגיץ געקראָגען א טויט־קלאַפּ. אין דיעזען שנעע האָט זי עס נעקענט קריעגען דעם קלאַפּ אין הארצען, א טויטליכע פערקעלטונג, ווי די עזונטע יונגע פרויען, וואָס שטארבען פון ברוסט קראנקהייטען, נאָכדעם ווי זיי קומען אהיים פון א באַל אין א קאַלטען רעגען.

זשאק האָט נאָך אמאָל געגעבען א סווישטש, וועז פּעקע האָט געעפענט דעם קלאַפּאַן. ביידע קאָנדוקטאָרען האָבען זיך געשטעלט אויף זייערע פּאָסטנס. מיזאר, אזוי אין קאביש האָבען זיך ארויפגעכאפט אויף די טרעפלאַך פון דעם פראכט־וואגאָן אין אָנפאנג פון צוג. און פּאוואָלינקע איז דער צוג ארויס פון דעם אויסגעגראָבענעם טהאָל, צווישען די סאַלדאטען, וועלכע האָבען זיך אויסגעשטעלט פון ביידע זייטען, בעוואָפענט מיט זייערע לאַפּעטעס. דאן האָט זיך דער צוג אָבגעשטעלט לעבען הויז פון דעם וועג־סיגנאליסט, אום צו פערנעמען די איב־רינע פאסאזשירען.

פלאָרע איז געשטאַנען אין דרויסען. קאַביש און אזוי זיי־נען צו איהר צוגעגאנגען און האָבען זיך לעבען איהר אוועקגע־שטעלט. מיזאר האָט זיך אין אייליגיש געבוקט צו די דאמען און העררען, וועלכע זיינען פון זיין הויז ארויסגעקומען, און האָט צוגויפגענומען וויסע מטבעות. די בעפרייאונג איז ענדליך גע־קומען! אָבער אָנגעוואָרט האָט מען זיך גאָנץ לאנג, און די ריי־זענדע זיינען געפאַלען פון קעלט, הונגער און מיעדקייט. די ענגלישע פרוי האָט געפיהרט איהרע צווי טעכטער, כמעט האלב אייניגעשלאָפענע; דער יונגער מאן פון האוור האָט זיך אריינ־געזעצט אין דער זעלבער אבטהיילונג, וואו די שהענע ברונעטקע, וועלכע איז שטאַרק אָבגעשוואכט געוואָרען, און האָט אויף פיעל געהאַלפען איהר מאן. מען האָט געקאָנט זאָגען, אז דאָס איז געווען א צוקלאפּטע, צווהעטע ארמיע, וועלכע האָט זיך גע־שלעפּט אין שמוציגען שנעע, און האָט זאָגאר פערלאָרען דעם

געוואַרט צו זעהען צי עס וועלען עפּיס ניט זיין קיין פערלאָרענע זאַכען אונטער די רעדער.

ענדליך האָט דער אויבער־קאָנדוקטאָר און אויך זשאק בע־שלאָסען, אז מען מעג שוין פּראָבירען פאָהרען, אָבער פּלוצלינג האָט פּעקע, וועלכער איז ארויס אויף'ן מיט'ן וועג, א געשריי געטהון:

— זעהט נור, איין צילינדער איז צובראָכען.

זשאק איז צוגעגאנגען און האָט זיך אויך אָנגעבויגען. גוט בעטראכטענדיג „ליזא'ן" האָט ער זיך איבערצייגט, אז זי איז פערוואונדעט. אָבריינינגענדיג דעם וועג, האָט מען בעמערקט, אז דעמבענע קלעצער, וועלכע די באהן־ארבייטער האָבען אַוועק־געלעגט אויף דעם בערגעל ביי דער זייט פון באהן, האָבען זיך אַראָבגעגליטשט און אין דעם שנעע און אין דעם ווינט האָבען זיי זיך צואוואָרפען איבער די רעלסעס; דאָס אַבשטעלען־זיך איז אויך געקומען טאַקי פון דיעזער שטערונג, ווייל די מאשין האָט זיך אריינגעהאקט אין איינעם פון די קלעצער. מ'האָט געקענט זעהען א קראץ אויף'ן קאַסטען פון'ם צילינדער, אין וועלכען דער טרייב־שטאַנג האָט געשיינט צו זיין אביסעל אָבגערוקט. אָבער דאָס איז ניט געווען זעהר וויכטיג, און דער מאשיניסט האָט זיך ווי בערוהיגט. פּיעלייכט זיינען דאָרט געווען אינערליכע בעשעדיגונגען. עס איז ניטאָ קיין דעליקאטערע זאך ווי א קאָמ־פּליצירטער מעכאניזם מיט באַלאַנס־שרויפען. ס'איז ווי אַ לע־בעדיגע נשמה, מיט אַ קלאַפּענדיגע האַרץ...

זשאַק איז צוריק ארויף אויף'ן בריקעל, האָט געגעבען אַ סווישטש, האָט אויפגעעפענט דעם רעגוליאַטאָר אום אויסצוטא־פּען יעדען אבר פון „ליזא'ן". איהר איז געווען שווער זיך צו ריהרען פון פּלאַץ, ווי א מענש, וואָס איז בעטויבט פון א פאַל, און קען ניט פיהלען זיינע גליעדער. שווער סאפּענדיג, האָט זי זיך ענדליך געריהרט; איהרע רעדער האָבען זיך עטליכע מאָל אַרומגעדרעהט. אָבער זי איז נאָך אלץ געווען ווי א צוטומעלטע, אַ שווערע. אָבער זי וועט נאָך זיין א לייט. „ליזא" וועט נאָך געהען, וועט נאָך קאָנען ענדיגען די רייזע.

אויפגעהערט צו פאלען, איז ער מונטערער געוואָרען. דער רעל־סען־קירעווער, אזוי, האָט איהם פערזיכערט, אז פון יענער זייט טונעל, פון דער זייט פון מאָלאָנע איז פיעל ווייניגער שנעע אוים־געפאלען. זשאק האָט ווייטער געפרעגט:

— איהר זייט דורכגענאנגען דעם טונעל צו־פוס, האָט איהר געקאָנט פריי אריינגעהען און ארויסגעהען?

— יא, זאג איך אייך! איהר וועט דורכגעהען, איך גאראנטיר אייך.

קאביש, וועלכער האָט געארבייט מיט דער פלייסיגקייט פון א גוטמוטהיגען ריעז, איז זיך אוועקגעגאנגען אן א זייט. זיין וויל־דער, שרעקעדיגער אויסזעהען איז נאָך פערגרעסערט געוואָרען, זייט ער האָט געהאט צו טהון מיט דעם געריכט. זשאק האָט איהם א רוף געטהון.

— זייט אזוי גוט, קאמראד, דערלאנגט מיר די לאָפּעטעם, וואָס שטעהען דאָרטען ביי דער זייט. זיי וועלען אונז נאָך צו־נוץ קומען אין א נויט.

וועו דער שטיינברעכער האָט איהם געטהון די געפעלליגקייט, האָט איהם זשאק א שטארקען דריק געטהון די האנד, אום איהם צו צייגען, אז ער אכטעט איהם, ניט קוקענדיג אויף קיין זאך, אין אז ער שעצט זיין ארבייט.

— איהר זיינט א בראווער מאן, קאביש!

דיעזע פריינדליכע בענעהמונג האָט קאביש'ן זעהר שטארק גערירהרט.

— א דאנק, האָט ער געענטפערט, איינפאך, קוים אייניגהאלטענדיג די טרעהרען.

מיזאר, וועלכער האָט זיך איבערגעבעטען מיט קאביש'ן נאכדעם, ווי ער האָט אנגעוויעזען געגען איהם פאר'ן אונטער־זוכונג'ס ריכטער, האָט ביי זשאק'ס וועכטער א בויג געטהון מיט'ן קאפ און האָט מיט זייגע צוזאמענגעדריקטע ליפּען כיטרע א שמייכעל געטהון. ער האָט שוין פון לאנג אויפגעהערט צו אר־בייטען, און אריינשטעקענדיג די הענד אין די קעשענעם, האָט ער געקוקט אויף'ן צוג מיט זייגע גלעזע אויגען, גלייך ווי ער האָט

עם האָט געקלונגען דריי א זייגער, און דאן פיער. די צייט האָט זיך געצויגען אונערטרעגליך. די מיעדקייט און די אויפגערעגטקייט האָט אלץ געשטיגען. אָט האָבען שוין אָנגעהויבען זיך אראָבלאָזען די טונקעלע שאטענס פון דער נאכט אויף די ענדלאָזע וויסע פעלדער. די מענער, וועלכע זיינען יעדע צעהן מינוט ארויסגענאנגען זעהען, ווי עס האלט מיט דער ארבייט, זיינען צוריקגעקומען, זאָגענדיג, אז די מאשין איז נאָך אלץ ניט בעפרייט. אפילו די קלייניע ענגלענדערינען האָבען געווינט פון אויפגערעגטקייט. אין ווינקעל איז די קלייניע ברונעטקע איינגעשלאָפען אויף דעם אקסעל ביי'ם יונגען מאן פון האוור. און איהר אלטער מאן האָט עס אפילו ניט בעמערקט צווישען דער געמיינשאפטליכע דערשלאָגנהייט, וועלכע האָט יעדען געמאכט פערגעסען אפילו אן די געזעלשאפטליכע מאנערן. אין קיין איז געווארען קאלט, אלע האָבען געציטערט, און קיינעם איז אין נעראנקען ניט געקומען ארויסצולעגען האלץ אויפ'ן פייער. ענדליך איז דער אמעריקאנער ארויסגענאנגען, דענקענדיג, אז ס'וועט איהם פיעל בעקוועהמער זיין צו ליענען אויף א קאנאפע אין א וואגאן. איצט האָט שוין יעדען באנק געטהון; מען וואלט בעסער געווען געדאַרפט בלייבען אין די וואגאנעס — אם וועניגסטען וואלט מען זיך פארשפארט צו פייניגען, ניט וויסענדיג, וואם דאַרט קומט פאר. מען האָט געמוזט איינהאלטען די ענגלישע האמע. ווייל זי האָט אויך געוואלט אוועקגעהען צו זיך אין איהר אבטיילונג און זיך דאַרט לעגען. וועו מען האָט אוועקגעשטעלט א ליכט אויפ'ן עק טיש, אום צו בעלויכטען די פינסטערע קיך, איז אויף אלעמען אנגעפאלען א טרויער; אלע זיינען אריינגעפאלען אין א פינסטערע פערצווייפלונג.

דאם רויניגען פון דעם וועג האָט ענדליך געמומען קומען צו אן ענדע. די ראטע סאלדאטען, וועלכע האָט בעפרייט דעם לאקאמאטיוו, האָט אבגעקהרט דעם וועג פאר איהם, און דער מאשיניסט און דער הייצער זיינען שוין געשטאנען אויף די ערטער.

וועו זשאק האָט בעמערקט, אז דער שנעע האָט ענדליך

כע טאָליע, ווי אַ קריעגס־פרוי, בעדעקט מיט דעם דיקען פּאַנצער פון בלאָנדע האָאָר. הייסט עס, אז די אַנגסט, וואָס זי האָט יעדען פרייטאג געהאט, זעהענדיג דיעזע דאמע אין זשאק'ס צוג, האָט זי טאקי ניט אָבגענארט. די זיכערהייט, וואָס זי האָט געזוכט, זייט זי האָט זיי ביידע פערדרעבטינט, האָט זי שוין איצט אַבסאָלוט געהאט. נאָך קיין מאָל איז זי ניט געליעבט געווען פון דעם מאן, וואָס זי האָט געליעבט. ער האָט בעסער אויסגעקליבען דיעזע מאָגערע פרוי, אָט דיעזען גאָרניט! און די בי־טערקייט, פאר וואָס זי האָט זיך איהם ניט איבערגעגעבען אין יענע נאכט, וועט ער האָט זי אזוי ברוטאל געוואָלט נובר זיין, האָט זיך אין איהר אזוי שמערצליך פארשטארקט, אז זי האָט זיך שיעור ניט צוואווינט. נאָך איהר איינפאכען פערשטאנד איז אויסגעקומען, אז זשאק וואָלט זי איצט געקושט, וועט זי זאָל זיך איהם געווען איבערגעגעבען פריהער, פאר דיעזער פרוי. אָה, ווי קריעגט מען איהם איצט איינעם אליין, אום זיך איהם ארויפ־וואַרפען אויף'ן האלז און אויסשרייען: „אָט, נעהם מיך! איך בין געווען נאריש, ווייל כ'האָב ניט געוואוסט!"

פלאָרע האָט אין איהר מאכטלאָזיגקייט געפיהלט א ווייל־דען צאָרן געגען דיעזען שוואכען, צושראָקענעם וועזען, וועלכע איז געזעסען ווי א צומישטע. מיט איהרע שטארקע הענד, ווי בייא קריעגסמאן, וואָלט זי זי דערקוועטשט ווי א קליין פויגעלע. אָבער וואַרום טהוט זי עס ניט?... זי האָט בייא זיך אָבער נע־שוואָרען צו נעמען ראכע פון איהר געגנערין. זי האָט וועגען איהר געוואוסט זאכען, פאר וועלכע מען וועט זי פארשטעקען אין געפענגנים, — אָט דיעזע דאמע, וואָס שפאציירט זיך איצט ארום פריי, ווי די אלע אנדערע נפשות, וואָס פערקויפען זיך צו רייכע און אינפלוסרייכע אלטע מענער.

די אייפערזוכט האָט זי געפיינגט, און דער כעס האָט זי געוואָרגען. מיט די געשווינדע קערפערליכע בעוועגונגען פון א שעהנהייט ביי ווילדע פעלקער האָט פלאָרע זיך נענומען אָבצי־ראמען דאָס איבערגעבליבענע ברויט און די בארנעם.

— אויב איהר ווילט עס ניט, וועל איך עס געבען אנדערע.

— פלאָרע'ן ? ער זאָל עם ביי איהר קאָנען אוועקנעהמען ! אָה, ניין !... אפילו דיר, מיין גרויס אינגעל, וועל איך עם ניט אוועקגעבען, ווייל דו ביסט אויך צו נאריש : ער וועט דאָך ביי דיר פאָרט עפּיס ארויסקריעגען... קיינעם ניט, — נור דער ערד, אין וועלכער מיר וועלען זיין צוזאמען !

זי איז געוואָרען מיער ; זשאק האָט זי אוועקגעלעגט, האָט זי אומארמט און בערוהיגט, און האָט איהר פערשפּראָכען זי באלד צו בעזוכען, און אזוי ווי זי האָט געשיינט איינצושלאָפען, איז ער צוגענאנגען פון הינטען צו סעוועריע'ן, וועלכע איז נאָך אלץ געוועסען לעבען אויוועז. ער האָט מיט א שמייכעל אויפּגעהויבען דעם פינגער, וואהרענדיג זי צו זיין פאָרזיכטיג. די יונגע פרוי האָט שווייגענדיג, און מיט א זעהר חן'עודינער בעוועגונג, א ווארף געטהון צוריק דעם קאָפּ און האָט איהם אָנגעשטעלט די ליפּען. ער האָט זיך אָנגעבוינגען און האָט זיך צוגעדריקט און געגעבען א לאנגען, שטילען קוש. זייערע אויגען האָבען זיך צוגעמאכט, און זיי האָבען געשלונגען איינע דעם אנדערן'ס אָטהעם. אָבער וועז זיי, ווי צוטומעלטע האָבען געעפענט די אויגען, האָבען זיי דערזעהען פלאָרע'ן, שטעהענדיג אין דער טיהר, וועלכע האָט שווייגענדיג נעקוקט אויף זיי.

— מאדאם, איהר דארפט שוין קיין ברויט ניט ? — האָט זי געפרעגט מיט א פערשטיקטער שטימע.

סעוועריע איז צומישט געוואָרען און איז געוואָרען בייז, און האָט מיט קוים פערשטענדליכע ווערטער ארויסגעבאָלבעט :

— נייז, נייז... איך דאנק אייך...

נעגען א מינוט האָט זשאק נעקוקט אויף פלאָרע'ן מיט ברענענדע אויגען. ער האָט זיך נעוואקעלט, זייגע ליפּען האָבען געציטערט, גלייך ווי ער וואלט געוואלט רעדען, אָבער באלד האָט ער, א צובייזערטער און מיט א דראָהענדער בעוועגונג, זיך צוריקגעצויגען און איז ארוים פון צימער. די טיהר האָט זיך נאָך איהם צוגעמאכט מיט א קלאפּ.

פלאָרע איז נאָך אלץ געשטאנען אויסגלייכענדיג איהר הויר

גענד, וואו מען זעהט ניט קיין לעבעדיגע מענשען ; און דאָ האָסטו א גאנצע מענגע, וואָס איז ערשיענען ,וועד וויים פון וואָ־נען. און ס'איז, אזש אן הארצוועהטאָג צו געבען א קלעהר, אז ניט איינער פון דיעזע אלע מענשען, וועלכע איילען זיך צו זייערע געשעפטען, האָט אפילו קיין פערדאכט ניט, וואָס דאָ קומט פאָר, וואָס פיר א פאסקודסטווע מען שיט איהר אין זאלץ ארויין ! פאזיע האָט ניט געקאָנט פערשטעהען אזא רעטענישׂ, און זי האָט זיך אלץ געשטעלט די פראנע, ווי קאָן גאָט דערלאָזען אזא געמיינע ניעדערטרעכטיגקייט, און קיינער בעמערקט עס אפילו ניט. און דאָך, אזוי פיעל מענשען פליהען דורך פאר זייער הויז, טויזענדער און טויזענדער מענשען, אָבער זיי פליהען טאקי נור דורך, און ניט איינער שטעלט זיך אפילו פאָר, אז אין דיעזען קלייגעם, נידעריגען שטיבעלע הרג'ט מען שטיל און געלאָסען. און די מומע פאזיע האָט בעטראכט די מענשען, וואָס זיינען ארונטער ווי פון דער לבנה, האָט געקוקט פון איינעם צום צוויי־טען, און האָט זיך געטראכט, אז וועז מענשען זיינען אזוי בע־שעפטיגט, איז גאָר קיין וואונדער ניט, וואָס זיי געהען פארביי אזוי פיעל ניעדערטרעכטיגקייטען און זעהען זיי ניט.

— איהר דענקט זיך אהין צוריק צו קעהרען ? — האָט מיזאר געפרענט ביי זשאק'ן.

— יא, יא, — האָט זשאק געענטפערט. — איך קום גלייך נאָך אייך.

מיזאר איז ארויסגענאנגען און האָט צוגעמאכט די טיהר. פאזיע, האָט איינגעהאלטען דעם יונגען מאן פאר'ן האנד און האָט איהם אויפ'ן אויער א שעפטשע געטהון :

— וועז איך וועל די כפרה וועלען, וועסטו זעהען, וואָס פיר א זייערע צורה ער וועט מאכען, וועז ער וועט ניט געפונען דאָס געלד... אָה, דעם פערגניגען, וואָס איך האָב, אז איך טראכט דערפון ; אם וועניגסטען וועל איך שטאַרבען א צופריעדענע....

— אָבער, מומע פאזיע, וועט דאָס געלד פערלאָרען געהען פאר יעדען ? וועט איהר עס אפילו אייער טאָכטער אויך ניט איבערלאָזען ?

ברויט, וועלכע ער האָט געפונען אין דעם האָלץ־קאמערל. פלאָ־דע איז בייז געווארען, און האָט געזאָגט, אז דאָס ברויט איז פאר איהר קראנקער מוטער. אָבער דער יונגער מאן האָט עס שוין נעהאט צושניטען און האָט עס פארנעלעגט די דאמען, אָנ־הויבענדיג פון דער ברונעטקע, וועלכע האָט צו איהם געשמיי־כעלט, פאר דיעזער אויפמערקזאמקייט. איהר מאן איז אלץ גע־ווען אָנגע'ברוגז'ט, און האָט אויף זיין פרוי אפילו ניט געקוקט, אין האָט אלץ, צוזאמען מיט'ן אמעריקאנער, געהאלטען אין איין בעוואונדערען די קאָמערץ־איינריכטונגען פון ניו־יארק. נאָך ניע האָבען די יונגע ענגעלענדערינען נעגעסען עפעל מיט אזא פערגעניגען. זייער מוטער האָט אָנגעהויבען צו דרעמלען פון מיעדקייט. אויף דער ערד, לעבען אויוון, זיינען געזעסען צוויי דאמען, אויסגעמאטערט פון דעם וואַרטען. די מענער, וועלכע זיינען אַרויסגענאנגען פאר'ן הויז רויכערען און פערוויילען גע־נען א פיערטעל שטונדע, זיינען צוריקגעקומען, פערפראָרענע. דער שלעכטער נעמיטה האָט ביי אלעמען בים־לאכווויס אלץ גע־שטייגט, אי איבער דעם שלעכט בעפריידיגטען הונגער, אי אי־בער דער מיעדקייט, וואָס איז געקומען פון דער אונבעקוועמליכ־קייט און אונעדולד. די לאָגע פון די רייזענדע איז געווען עהנ־לייך צו א לאנער פון ים־רייזענדע, ציווילייזירטע מענשען, וואָס דער ים האָט זיי אַרויסגעווארפען אויף אן אונבעוואָהנטען אינזעל.

אזוי ווי מיזאר האָט יעדעם מאָל, וואָס ער איז ארויס אוּן אַריין, איבערגעלאָזט די טיהר אָפען, האָט טאנטע פאָזיע זיי גע־קאָנט זעהען פון איהר קראנקען בעט. אָט דאָס זיינען עס די לייטע וואָס זי פלעגט זעהען דורכפליהען ווי א שטורם, שוין א יאָהר צייט, זייט זי קאָן זיך נור צושלעפען פון'ם בעט צום בענ־קעל. זי האָט נור זעלטען געקאָנט אַרויסגעהען אין דרויסען, צו דער פלאטפאָרמע, אוּן אזוי האָט זי דורכגעלעבט איהרע טעג אוּן נעכט. איינע אליין, צוגעבונדען צו דיעזען פלאץ, מיט די אויגען שטענדיג אין פענסטער, ניט האָבענדיג קיין אנדער געזעלשאפט, א חוץ די שנעל לויפענדע צוגען.

אימער פלעגט זי זיך בעקלאָגען אויף דיעזער ווייסטער גע־

— איך האָב געדענקט, אז איהר, מאדאם, וואָלט פיעלייכט געוואָלט אויסניצען די געלעגענהייט, און א קוק טהון אויף אייער אייגענטהום, איך האָב זיך אויף א מינוט אָבגעריסען... אויב אייך איז געפעליג, וועל איך אייך אהין בעגלייטען.

נור אזוי ווי די יונגע פרוי האָט זיך וויעדער ענטזאגט, האָט ער פאָרטגעזעצט מיט א וויינענדיגער שטימע :

— איהר, מאַדאַם, האָט זיך געוויס געקענט וואונדערן אויף די פרוכטען... זיי זיינען אלע געווען ווערימדיג און ס'האָט זיך גאָר ניט געלוינט זיי צו פאקען... א חוץ דעם האָט דער ווינד אויך אָנגעמאכט ניט ווענינ צרות... אך, ס'א שאַדע וואָס איהר, מאדאם, קענט עס ניט פערקויפען ! ס'איז יאַ עפּיס גע־קומען אַ מאַן, אָבער ער האָט פערלאַנגט מען זאָל אַלעס אויס־פערריכטען... אָבער איך בין אייך פערטיג צו דיענען, און איהר מעגט זיכער זיין, אז איך בין אייך דאָ אזוי געטריי, ווי איהר אליין.

מיזאַר האָט זעהר גערן געוואָלט זי מכבד זיין מיט ברויט און מיט באַרנעס, — באַרנעס פון זיין אייגענעם גאָרטען, ניט קיין ווערעמדיגע. סעווערינע איז בעשטאַנען.

דורכגעהענדיג דורך דער קיך, האָט מיזאר דערצעהלט די ריי־זענדע, אז דאָס אוועקרייניגען פון'ם וועג געהט ווי געהעריג, אָבער עס מוז נאָך געדויערען א פיער, פינף שטונדען. ס'איז געוואָרען מיטאג צייט, און מען האָט דערהערט נייע קלאַגען, ווייל אלע זיינען הונגעריג געוואָרען. פלאָרע האָט ערקלעהרט, אז איהר וועט ניט קלעקען קיין ברויט פיר אַלע. וויין האָט זי יאַ געהאַט ; זי האָט געבראכט פון'ם קעלער צעהן ליטער וויין און האָט איהם אוועקגעשטעלט אויפ'ן טיש. און איצט האָט אויסגעפעהלט גלעזער : מען האָט דערפאַר געמוזט טרינקען גרופּעס ווייז : די ענגלישע דאמע מיט איהרע צוויי טעכטער, דער אַלטער הערר מיט זיין יונגער פרוי, די לעצטע האָט א חוץ אַלעמען, געפונען אין דעם יונגען מאַן פון האַווער אַ גאַנץ גע־טרייען, עדפינדליכען בעדיענער, וועלכער האָט שוין גוט געזאָרגט פיר איהר. ער איז ארויס און איז צוריקגעקומען מיט עפּעל און

עס האָט זי אוש אָנגעכאפט א ציטער. זי האָט שווער אָבגעדיכט, איידער זי האָט געקאָנט ענדיגן.

— ס׳איז גאָר ניט! מיר איז שוין בעסער; ס׳וועט ניט אוועק קיין צוויי וואָכן, וועל איך שוין זיין צוריק אויף מיינע פים... אָבער דאָן, האָב קיין מורא ניט; עס וועט איהם שוין ניט זיין אזוי לייכט מיך צו פערנאַרן! יא, יא, כ׳וואָלט א בעלן געוועזן צו זעהן! אויב ער וועט נאָך דעם ווידער געפינען א מיטל מיר צו גיבן זיין גיפט, מוז איך צו געבן, אז ער איז קליגער פון מיר... אין דאָן, וואָס קען איך טהון, איך וועל מוזן די כפרה ווערן... אָבער קיין פרעמדע זאָלען ניט דערוועגען זיך אריינצומישען

זשאק האָט געדענקט, אז איהר קראנקהייט פילט עס אָן איהר מיט דיעזע פינסטערע געדאנקען, ער האָט זי געוואָלט אביסל צו שטרייען און האָט אָנגעהויבען שפּאַס צו מאכען, אָבער פלוצלינג האָט די קראנקע ענומען ציטערן אונטער דער קאָלדערע.

— אָט איז ער! — האָט זי א שעפּטשע געטהון. איך דערפיהל עס גליך ווען ער קומט אָן.

און ווירקליך, אין עטליכע מינוט ארום איז אריינגעקומען מיזאר. פאזיע איז א טויטע געבליבען. ניט ווילענדיג, האָט זי אָנגעפאנגען צו ציטערן, ווי די זאנג, וואָס ווערט געפרעסען פון א פליגעל. אָבוואָהל זי האָט געהאט א גרויסען וואונש זיך זעלבסטשטענדיג צו פערטיידיגען, האָט זיך דאָך פאר איהם דערפיהלט א שטייגענדען שרעק, אָבער זי האָט עס ניט געוואָלט ארויסצייגען.

ווען מיזאר איז נאָך געווען אין דער טיהר, האָט ער א זאָרג געטהון א שנעלען בליק אויף זיין פרוי און דעם מאשיניסט, אָבער באלד האָט ער געמאכט א מינע, אז ער האָט זיי כלומר׳שט נאָר ניט בעמערקט; און מיט זיינע מוטנע אויגען, און מיט די פערדריקטע ליפּען, און מיט דעם זיסען שמייכעלע פון א שוואך־כאראקטערדינגען מענשען, איז ער צו סעווערינע׳ען און האָט זיך צו לאָזען פאר איהר מיט ליעבליכקייטען.

צערטלעך א דריק געטהון די האנד, וועלענדיג זי בערוהיגען.

— איז דאָס דען מעגלעך?... מען דארף זיין גאנץ זיכער, איידער מען קאָן זאָגען אזא זאך... און אויב יא אזוי, ציהט זיך עס שוין צו לאנג!... ניין, דאָס איז גיכער אזא מין קראנקהייט, וועלכע די דאָקטוירים פערשטעהן ניט.

— א קראנקהייט! — האָט ערווידערט פאזיע מיט א שמייכעל, — א קראנקיט, וואָס ער האָט מיר איינגענעבען אין קעפּער אריין, יא... און וואָס אבעלאנגט די דאָקטוירים ביזטו גערעכט: עס זיינען געקומען צווויי, אבער זיי האָבען גאָר ניט פערשטאנען, זיי האָבען זיך זאָגאר ניט געאייניגט אין זייער מיינונג. איך וואָלט שוין ניט געוואָלט, אז איינער פון דיעזע העררען זאָל זיך אפילו צייגען דאָ... הערסט, איך זאָג דיר, ער האָט דעם סם אריינגעשאָטען אין זאָלץ אריין. איך שווער דיר, אז כ'האָב עס אליין געזעהען! און אלץ איבער די טויזענד פראנק, — די טויזענד פראנק, וואָס מיין פאָטער האָט מיר איבערגעלאָזען, ער האָט זיך איינגערעדט, אז ווען ער וועט מיך פערניכטען, וועט ער זיי געפינען, אבער וועגען דעם מעג ער שוין זיין גאנץ רוהיג: זיי זיינען אין אזא פלאץ וואָס קיינער וועט זיי ניט געפינען, ניט, ניט!... איך מעג שטארבען, אבער איך בין גאנץ רוהיג, אז קיינער וועט זיי ניט האָבען, מיינע טויזענד פראנק.

— אויב אזוי, טאנטע פאזיע, וואָלט איך אויך אייער פלאץ, געשיקט נאָך די זשאנדארען, וועו איך זאָל זיין זיכער.

זי האָט געמאכט א מינע פון עקעל.

— א, ניין, קיינע זשאנדארען... דאָס געהט קיינעם ניט אָן; ס'איז נור צווישען מיר און איהם. איך וויים, אז ער וויל מיך אויפפרעסען, און איך וויל זיך ניט לאָזען, נאטירליך. איך דארף זיך פערטהיידיגען, — ניט וואהר? און שוין ניט זיין אזוי נאריש מיט דעם זאלץ... אָה? ווער וואָלט עס געקאָנט גלויבען? אָט דער טויגעניכטס, דער קארליק, וועלכען מען וואָלט געקענט אין א קעשענע בעהאלטען, וואָלט מיט זיינע צייהנער, ווי ביי א מויז, געקאָנט פון אזא גרויסער פרוי, ווי איך, מאכען אן ענדע, וועו מען זאָל איהם נור דערלאָזען!

א טרויעריגען טאָן, — איהר ליגט גאָר ; טאַקי קראַנק אויף דער אמת'ן ?

זי האָט איהם צוגעצויגען צו זיך ; האָט איהם זאָגאַר גע־צוואונגען צו צוזעצען זיך לעבען איהר אויפ'ן ברעג מאטראץ, און, מעהר ניט טראכטענדיג פון די יונגע פרוי, וועלכע האָט זיך פון דעליקאטנעקייט אומיסטנע אָבגערוקט אָן אזייט, האָט די קראַנקע גענומען זיך שטיל פאר איהם בעקלאָגען.

— אָה, יא, טאקי אמת קראנק ! אַ נס, וואָס דו געפינסט מיך נאָך אַ לעבעדיגע... שרייבען צו דיר אַ בריוועלע האָב איך ניט געוואָלט, — וועגען אזוינע זאכען שרייבט זיך ניט... איך בין שיער ניט געשטאָרבען... אָבער ס'איז מיר איצט בעסער, און איך דענק מיר טאקי, אז איך וועל זיך נאָך דאָס מאָל אויס־דרעהען.

זשאַק האָט זי בעטראכט ; איהר צושטאנד האָט איהם געשראָקען : ער האָט פאר זיך שוין מעהר ניט געזעהען די אמאָ־ליגע שעהנע און געזונטע פאַזיע.

— נאָך אַלץ די קאָנוואולסיעס און דער קאָפּ דרעהט זיך ? אה, מיין אָרימע מומע פאַזיע ?

זי האָט איהם נאָך שטאַרקער געדריקט די האנד און האָט נאָך נידריגער אַראָפּגעלאָזט דאָס קול און האָט ווייטער געזאָגט:

— שטעל דיר פאָר, אז איך האָב איהם געפּאקט... ווייסטו, איך האָב דאָך שוין אפילו אויפגעהערט צו טראכטען אין וואָ־סערע זאכען ער שטעקט אריין זיין סם. איך האָב ניט געטרונ־קען און ניט געגעסען קיין זאך צו וואָס ער האָט זיך נור צוגע־ריהרט, און דאָך האָב איך יעדען אַבענד געהאט אַ בויך וועה־טאג... קענסט דיר פאָרשטעלען, אז ער האָט זיין סם מיר גע־לעגט אין זאלץ אריין, און איך פלעג עס נאָך אזוי פיעל געברוי־כען מיט אלעס, וואָס כ'האָב געגעסען אום זיך אָבצורייניגען !

זייט דאָס לעבען מיט סעווערינע'ן האָט, ווי ס'האָט גע־שיינט, אויסגעקורירט זשאק'ן, פלעגט ער אַמאָל דענקען פון דיע־זען לאַנגזאַמען, ניט אויפהערענדען פערגיפטען, ווי מען טראכט פון א בייזען חלום, צווייפלענדיג. ער האָט דער קראַנקער

אדמיניסטראציאן האָט געהאלטען אָננעגרייט פיר די געפעהר־ליכסטע פונקטען, ווי מ׳האָט געקאָנט ערוואַרטען אזוינע צופעלע. און איצט ארבייטען זיי אלע מיט לאָפאטעם צוגראָבענדיג און צושארעגדיג דעם שנעע. אָבער געדויערען מוז עס נאָך לאַנג, און ריהרען זיך פון דאנען וועט מען אפשר קאָנען ערשט ביי נאכט.

— אָבער איהר האָט זיך דאָך דאָ ניט שלעכט צוגעפאכט; האָט זשע נעדולד, — האָט ער געענדיגט זיינע רייד. — אה, מומע פאזיע, איהר האָט דאָך אודאי ניט בדעה צו לאָזען מאראָם רובא ביי אייך אויסגעהען פון הונגער?

פאזיע, דערזעהענדיג איהר „גרויסען אינגעלע", ווי זי פלעגט איהם רופען, האָט זיך אָננעטהון א כח און האָט זיך אויפ־געוועצט אין בעט, און האָט איהם בעטראכט, הערענדיג זיינע רייד, אן אויפגעמונטערטע, א צופריעדענע; זי האָט איהם צו־גערופען צום בעט.

— געווים, געווים, — האָט זי געענטפערט, — אך, מיין גרויס אינגעלע, ביסט דא! דיך האָט עס איבערגעכאפט דער שנעע... און די נארישע מויד האָט מיר אפילו ניט נעזאָגט.

זי האָט זיך אומגעקעהרט צו איהר טאכטער און האָט צו איהר נעזאָגט:

— זיי דאָך אם וועניגסטען העפליך. געה ארויס צו די העררען און דאמען און גיעב זיך אָפּ מיט זיי; זאלען זיי זיך דערנאָך ניט בעקלאָגען אויף אונז אין דער אדמיניסטראציאן, אז מיר זיינען דא ווי ווילדע מענשען.

פלאָרא איז געשטאנען צווישען זשאק׳ן און סעווערינע׳ן. נענען א מאָמענט, האָט זי זיך געקוועלט, איבערטראכטענ־דיג, צו איז אפשר ניט גלייכער דא צו בלייבען, ניט פאלגענדיג די מאמע. אָבער וואָס וועט זי דא זעהען, אז איבער די קראנקע מוטער וועלען זיי, זשאק און סעווערינע, סאי ווי סאי זיך ניט ארויסווייזען? און זי איז ארויסגעגאנגען, וואַרפענדיג אויף זיי א שארפען בליק, אָבער ניט אויסרעדענדיג א וואָרט.

— אווי, אווי, מומע פאזיע, — האָט זשאק געזאָגט מיט

קרוא־דע־מאפרא אין אזא שנעע, אין אזא וויסטען טאג. ניין, ניין; זי האט דאָרט ניט וואָס צו זעהען; זי וועט בעסער פער־בלייבען דאָ, און וואַרטען אין דער וואַרם.

— טאָ זעצט אייך צו, מאדאם, — האט פלאָרע געענט־פערט, דאָ איז דאָך בעסער ווי אין קיך. און פאר אלעמען האבען מיר ניט גענוג ברויט; אבער פאר אייך, אויב איהר ווילט עפּיס איבערבאפּען, וועט זיך נאָך אימער עפּיס געפינען.

און פלאָרע האט איהר צוגערוקט א בענקעל; זי האט זיך בענומען זעהר פרייַנדליך צו איהר און האט זיך שטארק בעמיהט ניט ארויסצו־ווייזען איהר געוועהנליכע שארפקייט. אבער די אויגען האט זי ניט ארָאפּגעלאָזט פון דער יונגער פרוי, גליך ווי זי וואָלט עפּיס געוואָלט לעזען איהרע געדאנקען אום זיך צו איבערצייגען אין איין וויכטיגען פונקט, וואָס האט זי געמאַ־טערט א שטיק צייט. און אין איהר פיינקייט צו איהר האט זיך עפּיס געפיהלט א בעדירפּנים צו צורוקען זיך וואָס נאָהענטער צו סעווערינען, זי אָנצוקוקען, זי אָנצוריהרען, און, ענדליך, צו דערגעהען דעם אמת.

סעווערינע האט איהר געדאנקט און האט זיך צוגעזעצט לעבען אויוועלע; זי האט ווירקליך בעסער געוואָלט פארבליי־בען דאָ אין ציטער אינע אליין מיט דער קראנקע, ווייל זי האט געהאפט, אז זשאק וועט שוין אפריסען א מינוט און וועט קומען צו איהר אהער. און אזוי זיינען פארבי צוויי שעה. זי האט מיט דער קראנקער איבערגערעדט א פאָאר וועהטער וועגען דער געגענד; אין דער וואַרמקייט האט זי זיך דערפיהלט זעהר מיעד, און זי האט איינגעדרימעלט. פלוצים עפענט פלאָרע די טיהר פון קיך, וואוהין מ'האט זי נערופען אלע ווילע, און זאגט מיט איהר גרוביאנסקען קול:

— קומט ארויין: אט האסטו זי!

דאָס איז געווען זשאק; ער האט זיך ארויסגעריסען אויף א מינוט; ער איז געקומען מיט א גוטע בישורה. דער מאן, וואָס מ'האט נעשיקט קיין בארענטען, איז צוריקגעקומען מיט א גאנצע פּאָרטיע סאָלדאטען, — א מאן דרייסיג, — וואָס די

מאן קיין לאָנדאָן, וואוהין ער פאָהרט צוויי מאָל א יאָהר. יעדער האָט זיך בעקלאָגט, וואָס מען מוז דאָ זיין פערבלאָקאדירט אין דער וויסטעניש; מ'איז הונגעריג, שלעפעריג, — וואָס טהוט מעט, מיין גאָט! און פלאָרא האָט דאָס אלעס צוגעהערט אין זיך ניט נעריהרט פון אָרט. זי האָט אָבער בעמערקט סעווערי־נע'ס בליק, וועלכע איז געזעסען ביים אויוון אויף א בענקעל. און פלאָרא האָט זי מיט א צייכען א רוף געטהון מיט איהר אריינצוגעהן אין א צווייטען צימער, דאָ ביי דער האנט.

— מאמע, — האָט זי ערקלערט אריינקומענדיג, — דאָס איז מאדאם רובא... דארפסט איהר אפשר עפעס זאגען?

פאזיע איז געלעגען אין בעט; דאָס פנים געל, די פיס אָנ־געשוואלען, און אזוי קראנק, אז שוין צוויי וואכען וויי זי קאָן ניט אויפשטאהן; און אין די אָריגע שטוב, וועלכע איז פון דעם אייזערנעם אויוון געווען אנגעהייצט אזש דערשטיקט צו ווע־רען, איז געלעגען די אלטע פרוי טראכטענדיג און איבערטראכ־טענדיג, אז דער מאן וויל זי פער'סם'ען, און ניט האָבענדיג קיין שום פערלייכטערונג א חוץ דאָס קלאפען פון די שנעל פליהענ־דע וואגאנעס.

— אה, מאדאם רובא, — האָט די קראנקע געמורמלט,— גוט! גוט!

פלאָרא האָט איהר דערצעהלט וועגען דעם באהן־אונגליק, און וואָס פיר א גרויסען עולם זי האָט אהער געבראכט אין קיך. אָבער די קראנקע זיינען אזוינע זאכען מעהר שוין ניט אנגע־גאנגען.

— גוט, גוט, — האָט זי ווידערהאָלט מיט דער זעלבער מיערע שטימע.

דאָך האָט זי זיך עפעס דערמאנט; זי האָט קוים אויפגע־הויבען דעם קאָפ, און האָט געזאגט:

— טאָמיר וויל די מאדאם געהען זעהען דאָס הויז, — וויסטו דאָך, די שליסעל העננען איבער'ן אלמער.

אָבער דערפון האָט זיך סעווערינע ענטזאגט, ס'האָט זי אָנגעאכפט א ציטער בלויז פון דעם געדאנק אריינצוגעהען אין

כ׳האָט זיך זעהר געהיט פאר די געפעהרליכע, אונדזיטליכע ברע־
געם אונטער דעם שנעע. ענדליך איז מען צוגעקומען. פלאָרע
האָט די רייזענדע בעזעצט אין קיך; זי האָט אבער ניט געהאט
געוג בענקלאך פיר אלע; נעווים א צוואנציג פערזאָן זיינען ע־
וועז אין דער שטוב, וועלכע איז צום גליק כאטש נעווען ענוג
גרויס. און איהר נאנצער אויפטהו פיר די לייטע איז נעווען
בלויז צו געהן ברענגען ברעטער און פון זיי מיט די בענקלאך
וואָם זי האָט געהאט, מאכען צווישן בענק. דערנאך האָט זי אוב־
טערגעוואָרפען א ביסעל הייצונג אין אויוון, מיט א צייכען ע־
בענדיג צו פארשטעהן, אז מעהר זאל מען פון איהר ניט פער־
לאנגען. זי האָט ניט ארויסגערעדט קיין וואָרט, און האָט בלויז
געקוקט אויף אלעמען מיט איהרע גרויסע גרינליכע אויגען, אין
איהר בייזען און געוואנטען שטעל פון א שטארקער ווילדער מויד,
א בלאנדינקע. בלויז צווי פנים׳ער זיינען איהר דא געווען בע־
קאנט, ווייל זי האָט זיי שוין מאנאטען לאנג אפט בעמערקט
אין די טיהרלאך פון די וואגאנעם: — דעם אמעריקאנער און
דעם יונגען מאן פון האוור; און זי האָט די צווי פנים׳ער גוט
בעטראכט, ווי מען בעטראכט א הוישענדע פליענעלע, וואם האָט
זיך ענדליך אבגעשטעלט, און וואם מען האָט קוים געקענט נאכ־
קוקען בשעת ס׳איז געפלויגען. עפעם זאנדערבאר זיינען זיי
איהר אויסגעקומען; זי האָט זיך זיי גאר ניט פארגעשטעלט אזוי,
אבווהל, א חוץ זייערע געזיכטסציגע האָט זי פון זיי גאר ניט
געקענט. וואם אנבעלאנגט די אנדערע פערזאנען, האבען זיי
איהר אויסגעקוקט ווי פון עפעם אן אנדער מין, איינוואהנער פון
אן אונבעקאנטער געגנענד, ווי פון הימעל אראפגעפאלען, מיטברעג־
נענדיג מיט זיך צו איהר אין איהר קיך אריין קלייידער, מאנערען,
אידעען, וואם זי האָט קיין מאל ניט ערוואָרט ביי זיך צו זהען.
די ענגלישע דאמע האָט דערצעהלט דעם קויפמאן׳ס יונגע פרוי,
אז זי פאהרט קיין אינדיען צו א הויכען בעאמטען, איהר זוהן:
און דעם קויפמאן׳ס פרוי האָט זיך געוויצעלט דערויבער, וואם יי
האָט אזא שלים מזל צו האבען אזא רייזע, וועז ס׳האָט זיך
איהר איצט, צום ערשטען מאל, פערגלוסט מיטצופאהרען מיט׳ן

די דאמען און די העררען... מיזאר'ן לאז איך דא מיט אונז. מיר וועלען זיך נעהמען צו רער ארבייט, און וועלען הערווייל טהון וואס מיר וועלען קאנען.

און, ווירקליך, קאביש, אזוי און מיזאר האבען זיך גלייך גענומען צו די לאפאטעם און זיינען צו צו פעקע'ן און דעם אויר־בער־קאנדוקטאר, וועלכע האבען זיך שוין גענומען צום שנעע. זיי האבען זיך אנגעשטרענגט צו בעפרייען דעם לאקאמאטיוו, אבר־רייניגענדיג די רעדער, און אבשארענדיג דעם שנעע אן א זייט. קיינער האט ניט ארויסגערעדט א ווארט, און אין די קלעמענדע טרויערינקייט פון דעם פערווייסטען פעלד האט זיך בלויז נע־הערט זייער אויפגערעגטע ארבייט אין רער שטיל. און אז די עטליכע פאסאזשירען זיינען אווק ווייטער, האבען זיי דאס לעצ־טע מאל א בליק געטהון אויף דעם צוג, ווי ער שטעהט דארט אינער אליין, ווי א דינע ליניע פון שווארצע וואנאנעס אונטער דעם דיקען, דרייקענדען וויסען דעק. מ'האט ווידער צוגעמאכט די טיהרלאך און די פענסטער. און דער שנעע נעהט זיך ווייטער און לאנגזאם, זיכער און אהן אן אויפהער פערשיט ער דעם צוג.

פלאץ האט ווידער געוואלט נעהמען כעווערינע'ן אויף די הענט. אבער יענע האט זיך ניט געלאזט, וועלענדיג בעסער געהן אליין, ווי אלע. ס'איז געווען זעהר שווער אריבערצוגעהן די דריי הונדערט מעטר, און איבערהויפט אין דעם טהאלכעל איז מען אריין ביז איבער'ן גארטעל, און צווי מאל האט מען גע־מוזט קומען די דיקע ענגלישע דאמע צו הילף, ווייל זי איז שיער ניט אייננעווונקען געוואָרען. איהרע טעכטער האבען געהאלטען אין איין לאבען, גאר בעצויבערט; די יונגע פרוי פון דעם בע־יאהרענטען מאן האט זיך אויסגעליטשט און האט געמוזט נעה־מען געארמט דעם יונגען מאן פון האוור; אין דערווייל האט איהר מאן צוזאמען מיט'ן אמעריקאנער געשאלטען פראנקרייך.

אז מ'איז ארויס פון דעם טהאלכעל, איז דער וועג נעוואָרען אביסעל לייכטער. אבער געהן האט מען איצט געמוזט מיט'ן בערגעל, און די קליינע גרופע האט זיך פארזיכטיג געשלעפט אויף דער סטעזשקע, וואס דער ווינט האט אבגעבלאזען, און

די ערשטוינטע פאסאושירען האבען געלאכט. אט דאס הייסט א מויד מיט ביינער! מיט איין טוץ אזוינע, ווי זי, דארף מען אפילו קיין צוויי שעה ניט אבצוריינירען דעם וועג.

דערווייל איז פון איין וואגאן צום אנדערן געגאנגען דער קלאנג פון מיזאר'ס ווערטער: — א שטוב, וואו מען קאן זיך אנווארעמען, און אפשר דערצו נאך קריעגען ברויט און ווין ביי דעם וועג־סיגנאליסט. און מ'האט זיך וועניגער געשראקען, אז כ'האט פערשטאנען, אז קיין באלדיגע סכנה איז עס דערווייל ניט. דערפון איז אבער די לאנג ניט געווארען וועניגער קלעג־ליך; די היץ־רעהרען אין די וואגאנעס זיינען אבגעגאנגען; ס'איז שוין ניין א זייגער; מ'וועט מוזען ליידען הונגער און דורשט, אויב קיין באלדיגע הילפע קומט ניט אן. און דאס קאן זיך נאך פארציהען: ווער ווייסט, צי מ'וועט דא ניט דארפען נעכטיגען. און עס זיינען געווארען צווייי פארטייען: ערשטענס, די האפענונגסלאזע, וועלכע האבען ניט געווואלט ארויסקריעבען פון די וואגאנעס, און האבען זיך דארט מיט בעס צולעגט אויף די בענק און זיך איינגעוויקעלט אין זייערע וואראמע קאלדרעס, דא צו בלייבען ביז'ן טויט אריין; און צווייטענס, די פאסאושירען, וועלכע האבען בעסער געווואלט ריזיקירען אריבערצוגעהן דעם שנעע, האפענדיג, אז זיי וועלען דערמיט בעסער מאכען, ווינישענדיג מעהר פון אלעס ניט אנצוקוקען דעם פון שנעע פער־שאטענעם צוג, וואו מען געהט אויס פון קעלט. און ס'האט זיך פארמירט א גרופע: דער בעיאהרענטער קויפמאן מיט זיין יונגע פרוי, די ענגלישע דאמע מיט איהרע צוויי טעכטער, דער יונגער מאן פון האוור, דער אמעריקאנער און צו זיי נאך א טויז מענ־שען, — פערטיג אין וועג אריין.

מיט א שטילען טאן האט זשאק איינגע'טענה'ט מיט כע־ווערינג'ן און זיך געשווארען, אז ער וועט צו איהר גלייך קומען געווואהר ווערען, אז ער וועט זיך נור קאנען אפריייסען. פלוצלינג האט פון זיי ניט אראפגעלאזט איהר פינסטערן בליק, וועז זשאק האט צו איהר שטיל געזאגט, ווי אן אלטער פרייונד:

— אזוי, הייסט עס, בלייבט עס. דו וועסט אונטערפיהרען

וואָס שטעהען אין מיטען דעם ים אייז, — און פון איבערא־שונג האָבען זיי זיך אזש ניט געקאָנט ריהרען.

אָבער פלאָרא האָט דערקענט סעווערינע'ן. זי, וואָס היט אָפּ יעדען מאָל, וועז זשאק'ס צוג לויפט פארבי, האָט שוין פון אייניגע וואָכען בעמערקט דיעזע פרוי אין דעם שנעל־צוג יעדען פרייטאג אין דערפריה; און בעמערקט האָט זי זיך נאָך מעהר דער־פאר, וואָס סעווערינע פלעגט ארויסשטעלען דעם קאָפּ פון דער טיהר, וועז דער צוג פלעגט נאָר צוקומען צום שלאָג־בוים, כדי צו כאפען א קוק אויף איהר אייגענטהום אין קרוא־דע־מאָפּרא. און פלאָרע'ן איז פינסטער געוואָרען אין די אויגען, וועז זי האָט זי דערזעהען רעדען מיט דעם מאשיניסט אין א שטילען טאָן.

— אה, מאדאם רובא, — האָט מיזאר אויסגעשריען, אז ער האָט זי באלד דערקענט, און ער האָט גלייך אויף'ן ארט זיך געזומען אונטערלעקען, — אך, ס'א שלעכטער צופאל!... אָבער איהר קאָנט דאָך ניט פארבלייבען. קומט צו אונז.

זשאק האָט איהם א דרוק געטהאָן די האנט, און האָט איהם אונטערשטיצט.

— ער האָט רעכט... ס'קאָן אונז נאָך אויסקומען דאָך צו שטעהן א היבשע צייט, און איהר וועט נאָך דאָ אויסגעהן פון קעלט.

סעווערינע האָט זיך ענטזאָגט: זי איז וואָרם געקליידעט, האָט זי ערקלערט. א חוץ דעם, שרעקט זי זיך אויך א ביסעל פאר דער שטרעקע פון די דריי הונדערט מעטר שנעע. אָבער פלאָרע איז צוגעקומען נאָהענטער צו זיי. און, ניט ארויסלאָזענ־דיג פון סעווערינע'ן איהרע אָנגעשטעלטע גרויסע אויגען, האָט זי געזאָגט:

— קומט, מאדאם, איך וועל אייך אריבער טראָגען.

און אויידער סעווערינע האָט נאָך עפעס געזאָגט, האָט זי זי שוין געזומען אין איהרע שטארקע מאנסביל־שע ארמס, און האָט זי אויפגעהויבען, ווי א קליין קינד. זי האָט זי אריבערגע־טראָגען איבער'ן וועג און זי אראבגעלאָזט אויף אן אָנגעטרעטע־נעם ארט, וואו די פיס זיינען שוין ניט געזונקען אין שנעע אריין.

פלאַרע'ן, פון וועלכע ער האָט זיך ניט אָפגעטשעפעט, ניט קו־קענדיג אויף זיין אמאָליגען שלעכטען ברוך הבא. און פלאַרע אליין, ווי א גרויסע, ווילדע מויד, א שטאַרקע און געוואָגטע ווי א מאנסביל, איז געקומען מיט זיי, אוים נייגעריגקייט.

פיר איהר און פיר איהר פאָטער איז דאָס געווען א וויכטיגע פאַסירונג, אן אויסערגעוועהנליכע נעשעהענים, אז דער צוג האָט זיך פארהאַקט דאָ, כמעט לעבען זייער טיהר. פינף יאָהר שוין ווי זיי וואָהנען דאָ, און יעדע שעה, סאי ביי טאָג, סאי ביי נאַכט, אין שעהן וועטער און אין שטורם־צייט, פלענען זיי זעהען פארבייפליענדע צוגען, שנעל ווי דער שטורם־ווינט אליין! און דער זעלבער ווינט טראָגט זיי אָן און טראָגט זיי אוועק, און אי איינמאָל האָט אי איין צוג אפילו ניט פארקלע־נערט זיין שנעלקייט, — און זיי האָבען געזעהען, ווי די צוגען פליהען אוועק, ווערען פערלאָרען, פערשווינדען, איידער מען קוקט זיי נאָך גוט אָן. א נאַנצע וועלט פאָהרט דאָ פארביי, מא־סען מענשען יאָגען זיך מיט אלע כחות, און וואר וויים זיי? בלויז פון אייניג געזיכטער פון די פאסאזשירען כאפען זיי עפעס אן אָנבליק ווי אין א בליץ, — געזיכטער, וועלכע זיי וועלען שוין קיין מאָל ניט זעהען א צווייטען מאָל, — אָדער אנדערע געזיכטער, וועלכע זיי פלענען שוין אביסעל קענען, וויל זיי פלענען זיך דאָ פארבייפליהען אלע מאָל אין די זעלבע טעג, — אָבער אָהן נעמען פון די מענשען...

און דאָ נאַט איהר: ביי זייער טיהר פארהאַקט זיך א צוג, אין אזא שנעע! גלייך ווי די נאַטור וואָלט נענומען און זיך אי־בערגעקערט, און זיי קאָנען איצט בעטראכטען די אונבעקאנטע וועלט, וואָס אן אונגליקס־פאָל האָט זיי דאָ צוגעווארפען! און זיי האָבען געקוקט מיט די פערוואונדעטע אויגען פון די ווילדע, וואָס לויפען זיך אָן אויף דעם ברעג, וואָהין דער שטורם האָט צוגעשלאָגען פאראונגליקטע איראָפּעער ים־רייזענדע.

די אָפענע טיהרען האָבען זיי געוויזען פרויען איינגעהילט אין פוטער; דרויסען זייגען געווען מענער אין וואַרעמע אויבע־רעק, און דערצו נאָך דער בעקוועמער לוקסוס אין די וואַגאָנעס,

— ס'וועט מוזען נעהמען א שעהנע פיער־פינף שעה, אויי־דער מיר וועלען זיך אַרויסדראַפען פון דאַנעט.

— אם וועניגסטען; — אי דאָס מוז מען דערצו האָבען א מאן צוואַנציג אַרבייטער.

זשאק'ן איז געלונגען אייניצורעדען דעם אויבער־קאַנדוקטאָר צו שיקען זיין העלפער קיין בארַאַנטען נאָך הילף: ניט פּעקע און ניט ער אליין טאָרען אויבערלאָזען די מאשין.

דער אונטער־קאַנדוקטאָר איז צוויפל; אז ער איז צו יע־נער זייט טהאל, האָט מען איהם שוין מעהר ניט געקאַנט זעהן. ער האָט געדאַרפט אָבשפּאַנען פיער קילאָמעטער, און צוריקקומען וועט ער ניט אפשר פאר צוויי שטונדען. און דער אויפנערענטער זשאק האָט אויף איין מינוט פארלאָזט זיין פּאַסטען, און איז צוגעלאָפען צום ערשטען וואגאָן, וואו ער האָט בעמערקט כע־וועריע'ן, וועלכע האָט אויף אַראָפּגעלאָזט דאָס פענסטער.

— האָט קיין מורא ניט, — האָט ער איהר האַסטיג נע־זאָגט, — איהר זייט דאָך ניט קיין שרעקעדיגע.

און זי האָט איהם דאַנקלייכען געענטפערט. איהרצענדיג איהם, טאָמער הערט אימעצער.

— איך שרעק זיך ניט. בלויז, איך בין געווען אונרוהיג איבער אייך.

און זי האָט דאָס אַרויסגערעדט מיט אזא זיסקייט, אז זיי האָבען זיך ביידע בערוהיגט, און ביידע האָבען זיי א שמייכעל געטהון. אָבער וועז זשאק האָט זיך אומגעקעהרט, איז ער איבער־ראַשט געוואָרען; ער האָט הערזעהען, ביים זייט וועג, פלאַרע'ן און מיזאר'ן מיט נאָך צוויי מענער, וועלכע ער האָט פון אָנ־פאַנג ניט דערקענט. זיי האָבען געהערט דאָס פייפערייי פון דעם לאָקאָמאָטיוו, און מיזאר, וועלכער איז ניט געווען ביי דער אר־בייט, איז געקומען צולויפען מיט די צוויי מענער, וועלכע ער האָט ביי זיך טראַקטירט מיט א גלעזעל וויסען, — דעם שטיין־ברעכער קאַביש, וועלכען דער שנעע האָט איבערגעשלאָ־גען די ארבייט, און דעם וועג־סיגנאַליסט אזוי, וועלכער איז דורכגענאַנגען דעם טונעל און איז געקומען פון מאַלאַנעי זעהן

דער אונטער־קאָנדוקטאָר איז באלד אַוועק צוריק אויסצולע־גען אויף'ן וועג די סיגנאַל־באָמבעס, וואָס דאַרפען פאַרהיטען דעם צוג פון הינטען; און דער מאַשיניסט האָט דערווייל גע־פייפט ווי אַ צו־ווילדעטער, — דאָס טרויעריגע, האַסטיגע פיי־פען פון געפאַהר. אָבער דער שנעע האָט אָנגעפּאַקט די לופט. און דאָס פייפען איז פאַרפאַלען געגאַנגען, ניט דערגרייכענדיג אפילו באַראַנטען. וואָס טהוט מען? זיי זיינען ניט מעהר ווי פיער פּערזאָן, און ס'וועט זיי זיין אונמעגליך אַראָפּצורייניגען אַזאַ מאַסע, צו דעם פאָדערט זיך אַ גאַנצע פּאַרטיע מענשען. ס'איז נויטיג געווען צו געהן נאָך הילף. און דאָס ערגסטע איז, וואָס די פּאַסאַזשירען האָבען זיך ווידער אַמאָל גענומען שרע־קען.

אַ טיהר האָט זיך געעפענט און די חן'עוודיגע ברונעטין איז אַרויסגעשפּרונגען פון דעם וואַגאָן, ווי איינע פון זינען, פירכ־טענדיג פאַר אַן אונגליק. איהר מאַן, דער בעיאָהרענטער קויפמאַן, איז אַרויס נאָך איהר שרייענדיג: —

— איך וועל שרייבען צום מיניסטער אַליין! אַזאַ בע־האַנדלונג!

און די פענסטער אין די וואַגאָנעס האָבען זיך געעפענט מיט גערויש; פרויען האָבען געוויינט; מענער האָבען געצאָרנט. בלויז די צוויי ענגלישע מיידלאך זיינען געווען רוהיג און האָ־בען זיך אַמוזירט, לאַכענדיג. בשעת דער הויפּט־קאָנדוקטאָר האָט זיך בעמיהט אַלעמען צו בערוהיגען, האָט איהם די אינגערע פון די צוויי געפרעגט, אויף פראַנצויזיש מיט אַ לייכטען ענג־לישען אַקצענט:

— ווי, מיין הערר, בלייבען מיר דען דאָ שטעהן?

פיעלע מענער זיינען אַרויס פון די וואַגאָנעס, ניט קוקענ־דיג דאַרויף וואָס דער געדיכטער שנעע האָט דערגרייכט ביז'ן גאַרטעל. דער אַמעריקאַנער איז זיך צונויפגעקומען מיט דעם יונגען מאַן פון האַוור, און זיי זיינען ביידע צו צום לאָקאָמאָטיוו, זעהען וואָס איז דאָרט אַזוינס. זיי האָבען געשאָקעלט מיט די קעפּ.

פארליערענדיג דעם אָטהעם. זי האָט געשטופּט דעם שנעע פאר זיך, און האָט איהם געמאַכט נאָך געדיכטער, אַ גאַנצע וואַנט, וועלכע האָט איהר פארשטעלט דעם וועג ווי עפּעס בייזע כוואַ־ליעס, וואָס וועלען זי איינשלינגען. געגען אַ מינוט האָט זיך אָבגעדוכט, אַז „ליזאַ" פארליערט די כחות, אַז זי ווערט בע־זיעגט. אָבער מיט אַ לעצטען שטופּ מיט ביידע זייטען האָט זי זיך ווידער בעפרייט און איז דאַן אָבגעגאַנגען נאָך אַ דרייסיג מעטר, און שוין: — דער לעצטער גוסס'ען. בערג שנעע זיינען איהר אַרויף אויף די רעדער, האָבען פארהאַקט יעדעס פּיצעלע פון דעם מעכאַניזם, ווי מיט אַ קעט פון אייז. און „ליזאַ" האָט זיך אָבגעשטעלט, שוין אויף דער אמת'ן, ווי אַ פארגליווערטע פון קעלט. זי האָט אויפגעהערט צו אָטהעמען; זי איז געוואָרען שטילל, טויט.

— אָט איז עס! — האָט זשאַק געזאָגט. — כ'האָב עס ערוואַרט.

און ער האָט זאָפאָרט געוואָלט אַ רוק טהון די מאַשין צו־ריק, איבערצו'חזר'ן דעם פריהערדיגען מאַנעוור. אָבער דאָס מאָל געהט עס ניט פון אָרט. „ליזאַ" ריהרט זיך ניט, ניט צוריק און ניט ווייטער; זי איז פאַרבלאָקאַדירט פון אַלע זייטען, צוגע־שמידט צו דער ערד, טויב און טויט. און הינטער איהר, זעהט דער גאַנצער צוג אויך אויס טויט, איינגעטונקט אין געדיכטען שנעע ביז די טיהרלאָך. און דער שנעע הערט אַלץ ניט אויף און פאַלט און פאַלט אין גרויסע שטיקער, און ווי עפּעס אין אַ שיטערע זאַמד מוזען איינזינקען אי דער לאָקאָמאָטיוו, אי די וואַגאָנעס, וועלכע זיינען שוין ביז דער העלפט אַריינגעזונקען אין דער ציטערנדער שטילקייט פון דער ווייסער וויסטעניש. קיין זאַך ריהרט זיך ניט מעהר. בלויז דער שנעע וויקעלט אַלעס איין.

— נו, שוין ווידער אַ מאָל? — פרעגט דער אויבער־קאָנ־דוקטאָר, אַרויסבויגענדיג זיך פון'ם וואַגאָן.

— אין דר'ערד! — האָט פּעקע בלויז אויסגעשריען.

און דאָס מאָל איז די לאַגע ווירקליך געווען אַ קריטישע.

מעטר פון קרוא־דע־מאפרא: און דער ווינט בלאזט פונקט אהין, און עס האבען זיך דארט געמוזט אנזאמלען בערג מיט שנעע. און זשאק איז מיט אמאל געוואָרען זיכער אז דארט וועט ער קריענען זיין טויט־קלאפ, דארט וועט ער אונטערגעהן. זשאק האט זיך ארויסגעבויגען... פון דערווייטענס, ביים לעצטען קי־רעוע פון דעם וועג, האט זיך בעוויזען דער טהאל, ווי א גראדע ליניע פון אן אויסגעשניטענעם קאנאל פארשאטען מיט שנעע. ס'איז שוין געווען גרויסער טאג, און ס'איז געווען אן ענדלאזע העלע ווייסקייט; און דער שנעע האט נאך אלץ ניט אויפגע־הערט.

דערווייל איז זיך „ליזא" געגאנגען אהן שטערונגען, דאך ניט אזוי שנעל. אויס פארזויכטיגקייט חאט מען אנגעצונדען די סיגנאל־פייערלעך אי פון הינטען, אי פון פארנט. און דער וויכער לאנטערן, אונטער'ן קוימען, האט געלויכטען אין מיטען טאג, ווי דאס איינציגע אויג ביי א ריזן, און „ליזא" האט זיך געקייקעלט און איז געקומען אלץ נעהענטער צו דעם טהאל, איהר איינציג אויג ניט פארשלאפען, און זי האט אנגעהויבען שווער אטהמען, מיט א קורצען אטהעם, ווי א דערשראקענער פערה. און זי האט גענומען ציטערען אין זיך צוריקהאלטען, און בלויז די מאכט־האבענדע האנט פון דעם מאשיניסט האט זי געפיהרט ווייטער. מיט א ריהר פון קוס האט זשאק געעפענט דאס טיהרעל פון'ס אויוועז, אז פעקע זאל אויפמונטערן דאס פייער. און איצט שיינט שוין ניט מעהר דער לייכטענדער עק פון א קא־מעטע אין דער נאכט, זאנדערן פעדערען פון שווארצען, גע־דיכטען, ציטערענדען רויך האבען בעשמוצט דעם גרויסען, בלא־סען הימעל.

„ליזא" קומט צו: אט דארף זי זיך שוין אראפלאזען אונ־טען, רעכטס און לינקס זיינען ביידע ברעגען פארשאטען, און אונטען איז קיין טראקט נאהניט צו דערקענען. ס'האט אויסגע־זעהען ווי א פארפראָרענער שטראם, וואס דער שנעע האט פאר־שאטען ביז די ברעגעס. און „ליזא" האט זיך אראפגעלאזט, איז אפגענאנגען א פינפציג מעטר, אלץ לאנגזאמער און לאנגזאמער,

ביידע קאָנדוקטאָרען זיינען אריין אין זייער וואגאָן, האָט ער אליין א דרעה געטהון דאָס הענטעל פון דעם קראן. א שטראָם זודיגע פֿאַרע איז ארויס מיט א רויש און האָט צופרעסען דעם שנעע אויף די רעלסען. און ער האָט א דרעה געטהון דאָס הענטעל און א לאָז געטהון די מאשין — צוריק. לאַנגזאָם האָט ער זיך אזוי צוריקגערוקט, כמעט אויף נאָנצע דריי הונדערט מעטר, כדי צו קאָנען זיך בעסער פונאַנדערלויפען. ער האָט געלאָזט א פלאָקער טהון דאָס פייער, האָט אונטערנענעבען מעהר פֿאַרע, ווי ס׳איז ערלויבט, און, א יאָג טהוענדיג „ליזא״, האָט ער זי מיט איהר גאַנצער מאַסע און מיט דער מאַסע פון די אלע וואַגאָנעס הינטער איהר, א לאָז געטהאָן אויף דער וואַנט שנעע, וואָס איז איהם געשטאַנען אין וועג... ס׳האָט זיך דערהערט א „אה!״ ווי וועז דער האָלצהעקער לאָזט אראָפּ די האַק, אין „ליזא״ס שטאַרקע אברים פון אייזען און שטאָהל האָבען גע־קרעכצט. אָבער דורכברעכען זיך א וועג האָט זי פאָרט ניט גע־קאָנט. זי איז געבליבען שטעהן, קרעכצענדיג און ציטערענדיג פון דעם זעץ. נאָך צוויי מאָל האָט זשאק איבערגע׳חור׳ט דאָס אייי־גענע; ער איז צוריק אָבגעפאָהרען, און זיך צולאָזט און ווידער אָנגעפאָלען אויף דעם שנעע, דורכצושלאָגען זיך. און יערעם מאָל האָט זיך „ליזא״ אריינגעהאָקט מיט איהר ברוסט, און אריינ־גערוקט מיט די זייטען, אטהעמענדיג ווי א צורייצטער ריזע. ענדליך, האָט זי זיך, דאָכט זיך, אָנגענומען מיט די לעצטע כחות, האָט אָנגעשטרענגט איהרע אייזערנע מוסקולען און האָט זיך דאָך דורכגעשלאָגען א וועג צוויישען צוויי וועגט פונאַנדערגע־שטופּטען שנעע. „ליזא״ האָט זיך בעפרייט, און דער שווערער צוג נאָך איהר.

— דאָך א גוט פערדעלע! — האָט פעקע ארויסגעמור־מעלט.

זשאק, זיינע אויגען מיט שנעע, האָט אויסגעטהון די בריללען און האָט זיי אויסגעווישט. דאָס הארץ האָט איהם שטארק געקלאָפּט; קיין קעלט האָט ער שוין איצט ניט געפיהלט. פלוצ־לונג דערמאָנט ער זיך אָן א טיעפען טהאָל, א דריי הונדערט

געווען דער בלאָז־זאק, וואָס לויגט צווישען זיי; ער האָט עס צונויפ־
געשאַרט גאַנצע בערג און האָט זיך אין זיי פערהאקט. א געדאַנק
איז איהם אריין אין קאָפּ.

— מ׳דארף אָבשרויפען דעם בלאָז־זאק.

פון אָנפאַנג איז דער הויפּט קאָנדוקטאָר געווען געגען דעם.
דער מאשיניסט, איבער וועלכען ער האָט צו בעפעהלען, האָט
אָהן איהם ניט געטאָרט ריהרען דעם לאָקאָמאָטיוו. אָבער ער
האָט זיך געלאָזט איבערערעדן.

— אויב איהר נעהמט די פעראַנטוואָרטליכקייט אויף זיך,
איז גוט!

כ׳איז געווען א שעהן שטיקעל ארבייט. זשאק און פּעקע
האָבען זיך געמיזט אויסציהען אונטער דער מאשין, זייערע פּיס
פארנראָבען אין שנעע, און האָבען שווער געארבייט א האַלבע
שעה. צום גליק, האָבען זיי נעהאַט אין זייער קאַסטען אינסטרו־
מענטען, נאָך א שרויבען־ציהער. ענדליך, ריזיקירענדיג צוואַנציג
מאָל זיך אָבצוברייהען און דערקוועטשט צו ווערען, האָבען זיי
אָבגעשרויפט דעם בלאָז־זאק. אָבער דאָס איז נאָך ניט גענוג
ענוג: מ׳האָט איהם ערשט געדארפט ארויסשלעפען פון אונטער
די רעדער. אונגעהייער א שווערער, האָט ער זיך נאָך פערהאקט
אין די רעדער און אין די צילינדערס. דאָך זאַלבעפערט, האָבען
זיי איהם אָבגעטשעפעט און אוועקגעשלעפט אין א זייט פון
וועג.

— און איצט, לאָמיר נאָך אָברייניגען די רעלסען, — האָט
דער קאָנדוקטאָר געזאָגט.

אין דאָ איז שוין א שעה, ווי דער צוג שטעהט עם אזוי
און דער אָנגסט פון די פּאַסאַזשירען איז געווארען גרעסער. אלע
מינוט לאָזט זיך אראָפּ א פענסטער, און ס׳הערט זיך א קול פאר
וואָס פּאהרט מען ניט. כ׳איז געווארען דער ריכטיגער פּחד:
טרערען, געווויין; מענשען פארליערען זיך.

— ניין, ניין, — רופט זיך זשאק אָפּ: — זיי זיינען גע־
נוג ריין. אלע אריין אין וואַגאָנעס, און ווייטער לאָזט מיך.

און יוידער איז ער אויף זיין פּאָסטען, מיט פּעקע'ן, און אז

קאָנט ווידערהאָלען, — אין דריי מינוט געהען מיר וויעדער ווייטער.

דער פראָסט איז געווען שרעקליך; דער שנעע האָט זיך אריינגעריסען אין די וואַגאָנעס; די פּאַסאַזשירען האָבען אריין גענומען די קעפּ און האָבען פערמאַכט די פענסטער. אָבער אין די פאַרמאַכטע וואַגאָנעס זיינען אַלע געווען צורודערט; ס'האָט זיך געפיהלט אן אַנגסט, א פערשטיקטער מורמעל. בלויז צוויי פענסטער זיינען געווען אַרונטערגעלאָזט; אָנגעשפּאַרט אָן זיי האָבען צוויי פּאַסאַזשירען, דריי וואַגאָנעס ווייט איינער פון דעם אַנדערן, צווישען זיך גערעדט; איינער איז געווען אַן אַמעריקאַנער, פון אַ יאָהר פיערציג, און אַ יונגער מאַן פון האַוור; ביידע זיינען געווען זעהר פעראינטערעסירט אין דעם אָפּרייניגען פון דעם וועג.

— ביי אונז אין אַמעריקא, מיין הערר, קריעכען אַלע אַראָפּ און מען נעהמט זיך צו די לאָפּאַטעס.

— אָה, דאָס איז גאָר ניט, איך בין שוין צוויי מאָל געווען אַזוי פערבלאָקאַדירט, פאַר אַ יאָהרען אין דער צייט. מיינע געשעפטען טרייבען מיך קיין פּאַריז יעדע וואָך.

— און מיך יעדע דריי וואָכען.

— ווי? פון נויאָרק?

— יאַ, מ'סיע, פון ניו־יאָרק.

זשאַק האָט אָנגעפיהרט די אַרבייט. אַז ער האָט דערזעהען סעווערינע'ן אין דער אָפענער טיהר ביי דעם ערשטען וואַגאָן — זי פלעגט זיך איצט שטענדיג אָבקלייבען אַ וואַגאָן, וואָס נאָהענטער צו איהם, — האָט ער זי געבעטען, זי זאָל זיך אָבהיטען. און זי האָט זיך טאַקי צוריקגעצויגען אין וואַגאָן אריין, כדי ניט צו זיין אויף דעם אייז־קאַלטען ווינט, וועלכער האָט געברענט דאָס פּנים. און ער, טראַכטענדיג פון איהר, האָט איצט געאַרבייט מיט נאָך גרעסערען חשק. ער האָט אָבער באַלד בעמערקט, אַז די אורזאַכע פון דעם אָבשטעל, — דער באַרג שנעע, — איז ניט אַרום די רעדער, וועלכע האָבען אייגענטליך זיך געקאָנט דורכשניידען דורך דעם געדיכטסטען שטיק שנעע; שולדיג איז

דיג איבער'ן שנעע פון עק צוג צום אנדערן, — דאָס אלעס האָט זיהר בעאונרוהיגט די רייזענדע. מ'האָט אראבגעלאָזט די פענסטער, מ'האָט געגומען, שרייען, פרענגן, און ס'איז געוואָרען א גערודער, דערוויי! נאָך ניט קיין דיטליכער אבער א שטיי־גענדער.

— וואו זיינען מיר?... פאר וואָס האָט מען זיך אָפגע־שטעלט?... וואָס האָט פאסירט?... אן אונגליק אפשר?.... מיין גאָט!

און דער קאָנדוקטאָר האָט געפיהלט, אז ער דארף זיי אלע־מען בערוהיגען. און ווי ער ווי! נור צוגעהן צו די וואָגאָנעס, פרעגט איהם א דאָמע, די ענגלענדערין, מיט א דיקען, רויטען פּנים, מיט די שעהנע פּנים'לאָך פון איהרע ביידע טעכטער פון ביידע זייטען; — זי רעדט פראנצויזיש מיט א שטארקען אק־צענט:

— מ'סיע, ס'איז ניט קיין סכנה?

— ניין, ניין, מאדאם, — האָט ער געענטפערט, — בלויז א ביסעל שנעע, און ווייטער גאָר ניט. באלד פאָהרען מיר ווייע־דער.

און דאָס פענסטער הויבט זיך ווידער אויף אין דעם פרעה־ליכען פיסטשענען פון די צווויי יונגע מיידלאָך, — די מוזיק פון ענגלישע זיל־בען, וואָס זיינען א מחיה אויף ראָזאָיוע ליפּען. זיי האָבען ביידע געלאָכט, ווי! דאָס האָט זיי בלויז אמוזירט.

אָבער אביסעל ווייטער, רופט צו דעם קאָנדוקטאָר דער אל־טער מאָן, און זיין יונגע פרוי שטעלט ארויס איהר שעהן ברו־נעטע קעפּיל פון הינטער זיינע פליישעס:

— פאר וואָס איז מען ניט נעווען פאָרזיכטיג? אונער־טרעגליך!... איך איי! זיך צוריק פון לאָנדאָן, איך מוז היינט אין דער פריה זיין אין פאריז צוליעב מיינע נעשעפטען... און איך וואָהרען אייך, אז איך האלט די קאָמפּאניע פּראָנטוואָרטליך פאר דעם אבהאלט.

— מ'סיע, — האָט דער אייזענבאהן־בעאמטער בלויז נע־

אפילו זיי זאָלען דאָ מוזען אויסגעהן. און וויעדער פארליערט די מאַשין איהר שנעלקייט. זי האָט זיך אַריינגעהאַקט צווישען צוויי בערג שנעע, און האָט זיך פאַמעלאך אָבגעשטעלט, אָהן אַ טרייסעל. ס'האָט אויסגעזעהען, אַז זי איז פארקראָכען אין אַ פאַסטקע, מיט אַלע איהרע רעדער, וואָס ווערען אַלץ מעהר און מעהר פארקלעמט, און זי בלייבט אָהן אַן אָטהעם. זי ריהרט זיך מעהר ניט. אַ סוף! דער שנעע האָט זי געפאַנגען, אַ מאַכטלאָזע.

— אָט האָסטו דיר! — האָט זשאַק געמורמעלט, — צום טייוועל!

נאָך עטליכע סעקונדען איז ער געבליבען ביי זיין פאָס־טען, דאָס רעדעל אין דער האַנט, עפענענדיג די גאַנצע רעהר פאַרע, טאָמער וועט מען דאָך איבערקומען די שטערונג, אָבער דערהערענדיג ווי „ליזאַ" קרעכצט און שטיקט זיך אומזיסט, האָט ער פערמאַכט דעם רעגולאַטאָר, און ער האָט גענומען שילטען פון גרויס כעס.

דער אויבער־קאָנדוקטאָר האָט זיך אַרויסגעשטעלט פון דעם טיהרעל פון זיין וואַגאָן, און פעקע, אומקעהרענדיג זיך צו איהם, האָט אויסגעשריען:

— פערטיג! מיר האָבען זיך פארהאַקט!

און דער קאָנדוקטאָר איז האַסטיג אַראָפּגעשפּרונגען אין שנעע אַריין ביז די קניע. ער איז צו צו זיי, און די דריי לייטע האָבען גענומען זיך האַלטען אַן עצה.

— אונז בלייבט נאָר צו פרופען אָבשאַרען דעם שנעע, — האָט דער מאַשיניסט געענדיגט זיינע רעד. — צום גליק האָבען מיר די לאָפּעטעס. רופט צו אייער אונטער־קאָנדוקטאָר און מיר וועלען זאַלבעפיערט זיך נעהמען אָברייניגען די רעדער.

זיי האָבען אַ מאַך געטהון צום אונטער־קאָנדוקטאָר, וועל־ער איז אויך אַרונטערגעשפּרונגען פון זיין וואַגאָן, האָט זיך קוים צוגעדראַפּעט צו זיי, זינקענדיג אין שנעע ביי יעדען טריט. אָבער דער אָבשטעל אין מיטען גלייכען פעלד, אין דער ווייסער וויסטעניש, און דער גערויש פון אַלערליי קולות, דיסקוטירענדע וואָס מ'קאָן טהון, און דער אונטער־קאָנדוקטאָר קוים ריהרענ־

— אַך, דו שוויין איינער!

און זשאַק, וועלכער איז געוועהנליך געווען אַזוי טאָלעראַנט צו די עברות פון דעם שכור, האָט איהם איצט אַ שטופּ גע־טהון און איהם אויפגעוועקט, און האָט איהם אַזוי לאַנג גע־שטורכעט ביז ער איז אויפגעשטאַנען. פּעקע, אַ פערשלאָפענער, האָט אָנגעכאַפּט די לאָפּעטע און געבורטשעט:

— גוט, גוט, אָט געה איך שוין!

ווען דער אויווען איז געווען אָנגעפילט, איז די קראַפט גע־וואָרען שטאַרקער. און דאָס איז פּונקט געווען נויטיג, ווייל „ליזאַ" האָט נאָר וואָס געדאַרפט זיך אַראָבלאָזען אין אַ טהאָל, וואו זי האָט געמוזט דורכשניידען אַ מאַסע פון שנעע מעהר ווי אַ מעטר טיעף. זי האָט זיך גערוקט מיט שרעקליכער שווירינקייט, פון וועלכער זי האָט אַזש אין גאַנצען געציטערט. געגען אַ מי־נוט איז זי אין גאַנצען געבליבען אָהן מאַכט, און ס'האָט אויס־געזעהען, אַז זי וועט זיך אָבשטעלען, ווי אַ שיף, וואָס איז אַרויף אויף אַ זאַמדיגען ברעג. ניט קיין קליינע משא צום שלעפּען איז געווען דער טיעפער שנעע, וואָס האָט צוגעדעקט די דעכער פון די וואַגאָנעס; די שוואַרצע וואַגאָנעס אונטער זייער ווייסען צודעק האָבען זיך געטראָגען איבער'ן ווייסען וועג, און די מאַ־שין אַליין האָט נור געהאַט ברעגעס פון ווייסען פוטער אויף איהרע טונקעלע זייטען, וואו די שטיקלאַך שנעע זיינען צולאָזען געוואָרען און האָבען אַראָבגעקאַפּעט אין שטראָמען וואַסער. און דאָך, ניט קוקענדיג אויף דער שרעקליכער משא, האָט זיך „ליזאַ" נאָך אַמאָל בעפרייט און איז דורכגעגאַנגען. און ביי אַ ברייטען קירעווע אויף'ן זייט באַרג האָט מען נאָך אַלץ געקאָנט זעהן ווי דער צוג געהט זיך לייכט, גלייך ווי עס רוקט זיך אַ טונקעלע שלאַנג, וואָס האָט פערבלאָנדזשעט אין אַ צויבער־לאַנד פון העללע ווייסקייט.

אָבער אַביסעל ווייטער געהט דער וועג ווידער איבער טהאָלען און זשאַק און פּעקע, דערפיהלענדיג דעם שווערען גאַנג פון דער מאַשין, האָבען זיך אָנגעטהון די גרעסטע מיהע אויס־צושטעהן די קעלט, ניט אָבטרעטענדיג פון זייערע פּאָסטענס,

פראָרען געוואָרען בשעת ער האָט זיך געהאַלטען אין וואַרפען.

זשאַק האָט נאָך קיין מאָל ניט געפיהלט אַזאַ קעלט. איהם האָט זיך אויסגעוויעזען, אַז זיין פּנים האָט זיך בעדעקט מיט בלוט פון טויזענטער אייז נאָדלען. ער האָט אויפגעהערט צו פיהלען זיינע הענט, וועלכע זיינען פּאַראַליזירט געוואָרען פון קעלט, און מיט אַ ציטער האָט ער בעמערקט, אַז זיינע פינגער האָבען שוין ניט געפיהלט דאָס רעדעל אין זיין האַנט. ווען ער האָט אויפגעהויבען דעם עלענבויגען אַ ציה צו טהון דאָס שטענ־געל פון פייפער, האָט זיך זיין אָרם קוים אויפגעהויבען, גראַדע ווי ער וואָלט געווען אָבגעשטאָרבען. ער האָט אַפילו ניט גע־קענט וויסען, צי זיינע פיס טראָגען איהם, אין דעם שטענדיגען טרייסלען, וועלכער האָט איהם געריסען די געדערים אין בויך. צוזאַמען מיט דער קעלט איז אויף איהם אַרויף אַ שטאַרקע מיעדקייט, דער שאַרבען פון קאָפּ האָט ביי איהם געפרירט פון פראָסט, און ער האָט מורא געהאַט, אַז ער פערליערט דאָס בעוואוסטזיין; ער האָט שוין ניט געוואוסט ביי זיך, אַז ער פיהרט דעם צוג, ווייל ער האָט שוין נור מאַשינאַל געדרעהט דאָס רעדעל, און ווי אַ צומישטער האָט ער געזעהען, ווי עס האַלט דער ווייזער פון'ם מאַנאָמעטר. אַלע געשיכטעס, וואָס ער האָט געהערט פון האַללוצינאַציעס זיינען איהם איצט דורכגע־פלויגען דורכ'ן מוח. ליעגט דאָרט עפּעס ניט קיין בוים פּאָפּערעק איבער'ן וועג? פלאַטערט ניט קיין רויטע פאָהן דאָרט איבער יענע בוימלאַך? און אין דעם רויש פון די רעדער הערט ער גאָר דאָס קנאַקען פון די סיגנאַל־באָמבעס, וואָס מען לעגט או־מיסטנע אַוועק אויף'ן וועג צו וואָהרענען אַ צוג? ער האָט דאָס ניט געקאָנט זאָגען אויף זיכער; ער האָט אַלץ געדענקט, אַז ער וואָלט געדאַרפט אָבשטעלען דעם צוג, אָבער ער האָט דעם קוראַזש ניט געהאַט דערצו. עטליכע מינוטען האָט איהם אַזוי געקוועלט דיעזער צושטאַנד, אָבער פּלוצלונג האָט ער דערזעהען, אַז דער הייצער איז וויעדער איינגעשלאָפען אויפ'ן קאַסטען, אַ פערגלי־ווערטער, ווי ער אַליין. דאָס האָט איהם אַזוי אויפגערעגט, אַז ער האָט זיך אַזש דערוואַרעמט.

דער אנדערער א יונגער, האָבען צווישען זיך גערעדט פון איין וואַגאָן אין צווייטען האַלב אַרויסשטעקענדיג זיך דורך די פענס־טער. און ווען זשאַק האָט געגעבען אַ קוק צוריק, האָט ער דער־זעהען נור סעווערינע'ן, וועלכע האָט זיך אַרויסגעבויגען און האָט אונרוהיג געקוקט צו איהם. אַך, טייערע! ווי אונרוהיג זי מוז זיין! און די בענקעניש, וואָס ער האָט געפיהלט זעהענדיג זי אַזוי נאָהענט און דאָך אַזוי ווייט אין דיעזען מאָמענט פון געפאַהר! ער וואָלט אַוועקגעגעבען זיין גאַנצעס בלוט, אום ער זאָל שוין גיכער אָנקומען קיין פאַריז און זאָל סעווערינען אַרויס־זעצען געזונט און שטאַרק.

— נו, פאָהרט שוין, פאָהרט! — האָט געזאָגט דער סטאַנצ־יאָן־מייסטער. — מען דאַרף ניט שרעקען דאָס פובליקום.

ער אַליין האָט געגעבען דעם סיגנאַל. דער אויבער־קאָנדוק־טאָר איז אַריין אין זיין וואַגאָן און האָט געגעבען אַ פייף; און „ליזאַ" האָט זיך ווידער געגעבען אַ לאָז, אַרויסלאָזענדיג אַ לאַנגען קלאָגעדיגען געשריי.

זשאַק האָט באַלד דערפיהלט, אז דער וועג איז אין גאַנ־צען פערענדערט. דאָס איז שוין מעהר ניט געווען קיין גלייכע געגענד, קיין שנעע־דעק, אויף וועלכען די מאַשין האָט זיך גע־גליטשט, ווי אַ דאַמפּף־שיף, איבערלאָזענדיג נאָך זיך אַ לאַנגען פאַס, די געגענד איז געווען אַ בערגיגע, בערגלאַך און טהאָלען האָבען זיך געצויגען ביז מאַלאָנע, און דער שנעע האָט זיך דאָ אָנגעזאַמעלט ניט רעגעלמעסיג: ערטערווייז איז דער וועג גע־ווען ריין, און ערטערווייז איז דער שנעע געלעגען אין גרויסע מאַסען און האָט פערשטעלט דעם וועג. דער ווינט האָט אַראָב־געבלאָזען דעם שנעע פון די אָנגעשאָטענע בערגלעך און האָט מיט איהם אָנגעפילט די גריבער. עס איז איצט געווען אין וועג אַ גאַנצע רייהע מיט שטערענישען. דער אָפענער וועג איז פער־שטעלט געווען מיט וואַהרע פעסטונגען. עס איז שוין איצט גע־ווען גרויסער טאָג, און די פערוויסטעטע געגענד, און די שמאָ־לע טהאָלען, די טיעפע בערגלאַך, בעדעקט מיט שנעע, האָבען אויסגעזעהען ווי אַ טרויעריגער אייז־אָקעאַן, וועלכער איז פער־

ווינט שניידט איהם דאָס פּנים, און ער ליידט שרעקליך פון קעלט; ער לאָזט דאָס רעדעל ניט אַרויס פון דער האַנט.

ענדליך, ווען מען האָט זיך אָבגעשטעלט אין באַראַנטען, איז דער סטאַנציאָן־מייסטער מ'סיע בעסיער אַליין צוגעקומען צו דער מאַשין אום צו זאָגען זשאַק'ן אַז מען האָט איהם דעפּעשירט, אַז דער שנעע איז זעהר גרויס לעבען קרואַ־דע־מאָפּראַ.

— איך דענק, אַז מען קאָן נאָך דורכגעהן, אָבער ס'וועט אָנקומען ניט לייכט.

דער יונגערמאַן איז אויפגעשפּרונגען:

— דער טייוועל זאָל עס נעהמען! איך האָב דאָך זיי דאָס געזאָגט אין בעזעוויל! וואָס וואָלט זיי געאַרט, ווען זיי וואָלטען מיר געגעבען נאָך אַ לאָקאָמאָטיוו?... נו, איצט וועלען מיר שוין האָבען!

דער אויבער־קאָנדוקטאָר איז אויך אַרויסגעקומען פון'ם באַגאַזש־וואַגאָן און ער איז אויך געווען בייז. ער איז אויך געווען פערפראָרען, און האָט ערקלעהרט, אַז ער האָט ניט געקענט בע־מערקען דעם סיגנאַל אויף דעם טעלעגראַף־סלופּ. מען דאַרף איינ־פאַך מאַכען די רייזע נור אָנטאַפּענדיג אין דיעזער גאַנצער ווייס־קייט!

— דאָך האָב איך אייך געוואָהרענט, — האָט געענטפערט מ'סיע בעסיער.

דערווייל האָבען זיך די פּאַסאַזשירען שוין געוואונדערט אויף דיעזען לאַנגען אָבשטעל אין דער שטילקייט פון דיעזער מיט שנעע פערשאָטענער סטאַנציע, וואו ס'האָט זיך ניט געהערט ניט קיין שטימע פון אַ בעדיענטען, און ניט קיין קלאַפּ פון אַ געעפענטער טיהר. עטליכע פענסטער אין די וואַגאָנעס האָבען זיך געעפענט און עס האָבען זיך אַרויסגעשטעלט עטליכע קעפּ: אַ זעהר דיקע דאַמע, מיט צוויי יונגע בלאָנדע מיידלעך, זעהר שעהנע, אָהן צווייפעל, איהרע טעכטער, און קענטיג אַלע דריי ענגלענדערינס; און דאַן אַ יונגע ברונעטקע, זעהר אַ שעהנע, וועמען אַ געעלטערטער מאַן האָט אָבגעהאַלטען, אַז זי זאָל ניט אַרויסגעהן פון'ם וואַגאָן; צוויי מענער, איינער אַן אַלטער און

שיצטע אויגען געוואלט דורכדרינגען די וויטקייט. ניט ארויסלאזענדיג דאס רעדעל פון דער האנט, האט זשאק מיט דער אנדערער געהאלטען דאס צינגעל, האלטענדיג אין איין פייפען יעדע וויילע אויס פארזיכטיגקייט, מיט א קלאגעדיגען טאן פון הילפלאזיגקייט אין א מדבר פון שנעע.

די סטאנציע באלבעק און דערנאך איוטא איז מען ארויבער אהן א שטארונג. און דאך אין מאטטעווילל האט זשאק אויסגעפרעגט דעם סטאנציאן־מייסטער'ס ארויסהעלפער, ווי דער וועג איז וויטער, אבער יענער האט איהם קיין ידיעות ניט געקאנט געבען, קיין צוג איז צו יענער צייט נאך ניט ארייגעקומען; בלויז א דעפעשע מעלדעט אז דער פאסאזשיר־צוג פון פארין איז בשלום געקומען אין רואן. און „לויזא" איז אוועק וויטער מיט איהר שווערען נאנג, אן אויסגעמאטערטע, און האט זיך ארומפגעלאזט די דריי לויגעם ביז בארענטען.

דערווייל איז געווארען טאג, — א זעהר בלאסער טאג; ס'האט אויסגעזעהען אז די בלאסע שיין קומט נאר פון דעם שנעע אליין, וועלכער איז נאך אלץ געפאלען, און געדיכטער נאך, גלייך ווי דער הימעל אליין וואלט אראפגעפאלען שטיקערווייז, בעדעקענדיג די ערד מיט א קאלטען, נאסען פריהמארגען. און וואס מעהר ס'האט געטאגט, אלץ שטירמישער איז געווארען דער ווינט, און דער שנעע האט זיך געשאטען, ווי פון א זאק, און פעקע האט יעדע וויילע איהם געמוזט מיט דער לאפעטע אראפשארען פון די קוילען אין וואגען לעבען די וואסער־פעסער. רעבטס און לינקס האט זיך די געגענד געצויגען, אבער אזא אונבעקאנטע, אז די ציווי מיענער האבען וויי געפיהלט, אז דאס חלומ'ט זיי בלויז: פון די ענדלאזע פעלדער, פון די פעטע גראז ארומגערינגעלט מיט פלייטען פון בליהענדע בוימלאך, פון די גארטענס מיט וואקסענדע עפעל, איז געווארען איין וויסער ים, כמעט גאר אהן כוואליעס, א טויטע, מאטטווע וויסטעניש, וואו יעדע פארמע צוקריכט זיך אין דער וויסקייט.

דער מאשיניסט טאר זיך ניט צוועצען; און דער קאלטער

געקאָנט אָבדוכען. פון סיין־ראָמעין ביז באָלבעק איז דער בארג־ארויף קוים וואָס צו בעמערקען, און אַלץ וועט שוין איצט געוויס צוגעהן בשלום, ביז'ן בארג אַראָפּ. פון דעסטוועגען אַז מען איז געקומען אין בעזעווילל, וואו מען שטעהט דריי מינוט, האָט זשאק צוגערופען דעם סטאַנציאָן־מייסטער, וועלכען ער האָט דערזעהען אויף דער פּלאַטפאָרמע, און האָט פאר איהם אויסגע־דריקט זיין מורא פאר דעם שנעע, וואָס בעט זיך אויס דיקער און דיקער: ביז רואַן וועט ער זיך גאָר ניט דערשלעפּען; זאָל מען בעסער צוטשעפּען נאָך אַ לאָקאָמאָטיוו און פערדאָפּלען די קראַפט, כל זמן ער שטעהט נאָך דאָ אויף דער סטאַנציע, וואו מ'האַלט שטענדיג אָנגעגרייט פאַרטיגע מאשינען. אָבער דער סטאַנציאָן־מייסטער האָט איהם געענטפערט, אַז קיין בעפעהל דאַרויף האָט ער ניט, און אויף זיך וויל ער די פעראַנטוואָרטליכ־קייט ניט נהמען. וואָס ער קאָן איהם יא טהון איז בלויז איהם מיטצוגעבען פינף אָדער זעלקס לאָפּעטעס, אָבצושארען דעם שנעע פון די רעלסען, אַז מען וועט דאָס דאַרפען.

פּעקע האָט גענומען די לאָפּעטעס און האָט זיי אַוועקגע־שטעלט אין אַ ווינקעל פון דעם קויל־וואָגען.

אויף דעם גלייכען וועג איז „ליזא" ווירקליך געגאַנגען מיט געניגענדע שנעלקייט, און אָהן גרויסע שווערינקייט. זי איז אָבער קענטיג באַלד מיעד געוואָרען. אַלע מינוט האָט דער מאַשיניסט געמוזט מיט'ן פוס עפענען דאָס טיהרעל, און דער הייצער האָט אונטערגעוואָרפען קוילען. און אין דער פינסטערניש האָט יעדע וויילע אַ בליאַסק געטהון דער פייערדיגער עק פון דער קאָמעטע איבער דעם מיט תכריכים בעדעקטען שוואַרצען צוג אין דער ווייטער וויסטעניש. ס'איז געווען אַ פיערטעל צו אַכט, ס'האָט שוין געזאָלט טאָגען; אָבער קוים קוים וואָס עס האָט זיך גע־מערקט די בלאַסקייט פון הימעל אין דעם ווייסען שטורם וואָס האָט אָנגעפילט די לופט פון איין עק האָריזאָנט ביז'ן צווייטען. און די טונקעלע שיין, אין וועלכע מ'האָט נאָך גאָרניט געקאָנט זעהען, האָט נאָך מעהר בעאונרוהיגט די צוויי מענער, וועלכע האָבען מיט זייערע טרערענדיגע, אָבוואָהל מיט בריללען בע־

טראגט זיך מיט זיי דורך טויזענדער ספנות, און אויף וועלכע זיי פיהלען זיך מעהר פערוואַרפען און אַבנערמען פון דער וועלט, ווי אין א צוגעשלאָסענעם געפענגנים, — און דערצו נאָך די געוואלדינע פראצעהרענדע פעראנטוואָרטליכקייט פאר די מענשליכע לעבענס, וואָס זיי פיהרען מיט זיך אין צוג.

זשאק'ן האָט פּעקע'ס וויץ נאָך מעהר צוריצט; ער האָט אַבער א שמייכעל געטהון, איינהאלטענדיג זיין ביטערען כעס. געווים איז דאָס ניט געווען די ציט פאר קריגערי. דער שנעע איז געגאנגען נאָך שטאַרקער, און דער האַריזאָנט איז פארצויגען געוואָרען נאָך גרעדיכטער. „ליזא" איז אלץ געגאנגען בארג ארויף. פלוצלונג דערזעהט שוין פּעקע א רויט פייערעל אין דער ווייטענס. מיט א וואָרט האָט ער געוואָרענט זיין מאשיניסט, אַבער דאָס פייערל איז גלייך פערשוואונדען: זיינע אויגען האָבען דאָס „גזעהען אין חלום", לויט זיין אייגענעם אויסדרוק. און זשאק, וועלכער האָט גאָרנים גזעהען, איז געבליבען שטעהן מיט א קלאפענדעם הארץ אין אינגסט פון די האללוצינאציאָן פון פּעקע, און ער האָט זיך אליין שוין אויך ניט געוואלט טרויען. וואָס איהם האָט זיך בלויז אַבגעדוכט, אז ער זעהט יאָ, דורך די פליהענדע ווייסע פעדערען שנעע, איז געווען בלויז עפעס אזא פינסטערע שוואַרצע מאסע, אונגעהייער גרויס, גאנצע שטיקער נאכט, וועלכע האָבען זיך געהאלטען אין אין אַנדרוקען אויפ'ן לאקאמאטיוו. וואָס איז דאָס? אַבגערייסענע פעלזען, שטיקער בערג פערשטעלען דעם וועג און ווילען צושמעטערען דעם וועג? און א צוישראַקענער, ציהט ער דאָס צינגעל פון דעם פייפער און פייפט לאנג, מוראַ'דיג; און דער טרויעריגער פייפען, ווי א קלאָג, שניידט דורך דעם שטורם־ווינט. און דאָ דערזעהט פלוצים זשאק, אז ער האָט געפייפט ניט אומזיסט: דער צוג איז דורכגעפלויגען דעם וואקזאל אין סיין־ראָמעין; און ער האָט גאר נעמיינט, אז ס'איז נאָך נאנצע צוויי קילאָמעטער פון דאָרט.

„ליזא" איז דערווייל איבערגעקומען דעם שווערען בארג ארויף, און האָט איצט שוין געקאָנט געהן לייכטער. זשאק האָט

מיט דעם מאן אויף איהר זייט, איז „ליזא" קוים אטהעמענדיג געגאנגען איהר וועג, אין דער פינסטערער נאכט, איבער דעם גרויסען וויסען לילאך, אין וועלכען זי האט מיט איהם געוואר־פען און איהם דאך געטראגען. אז ער האט זיך דערשלעפט צום פאדערשטען שטאנג, האט ער זיך איינגעבוינען פאר'ן אויל־גלעזעל פון'ם רעכטען צילינדער און האט מיט די גרעסטע שווערישקייט דאם קוים אנגעפילט, האלטענדיג זיך מיט איין האנט פאר'ן דער שטאנג. און נאך דעם האט ער ערשט געמוזט ארומקריכען, ווי א פליגג אויף א וואנט, אום צו צוקומען צום לינקען צילינדער. און אז ער האט געענדיגט און איז ענדליך צוריקגעקומען אויף זיין פלאץ, איז ער געווען אויסגעמאטערט און בלייך, ווי אייגער, וואס האט פאר זיך געזאהען דעם טויט.

— שמוציגע קליאטשע! — האט ער געמורמלט.

איבערראשט פון אזא אונגעוועהנליכען כעס געגען זייער „ליזא", האט פעקא זיך נים געקאנט אינהאלטען און האט נאך א מאל איבערגעזאגט זיין אלטען וויץ:

— איהר וואלט דאם מיר בעסער געהויסען טהון. איך וויים שוין ווי צו שמיערען די דאמען.

פעקא האט זיך שוין א ביסעל אויסגעשלאפען און איז געקומען צו זיך, און ער האט אויך פון זיין זייט גענומען ארויס־קוקען אויף דער לינקער זייט פון דער ליניע. נעווהנליך האט ער געהאט א גוטע ראיה, א בעסערע פון זיין מאשיניסט. אבער אין דעם שנעע־שטורם איז אלסדינג אויסגעמישט געווארען און זיי, וואס האבען גוט געקענט יעדען קילאמעטר פון דעם וועג, האבען היינט קוים דערקענט וואו זיי זיינען דא אין דער וועלט: דער וועג האט זיך בעהאלטען אונטער'ן שנעע; און די פלויטען, זאגאר די הייזער, זיינען ווי אין שנעע אריין, און ס'איז געווארען איין גרויסע גראדע שטרעקע, ארן אן עק, א ווייסע מדבר, אין וועלכע „ליזא" האט זיך נעיאגט ווי א משוגענע. און די צוויי מענער האבען זיך נאך קיין מאל ניט אזוי געפיהלט ווי שטארק זיי זיינען צוגעבונדען אייגער צום אנדערן אין זייער בריידערליכקייט, ווי איצט אויף דער צוויילדעטער מאשין, וואס

געקאָנט הערען, ווי עס קראָכען ביי איהר די גליעדער. און זשאק האָט זי בעהאנדעלט גראָביאנסקי, ווי א געלטערטע פרוי און א שוואבע, צו וועלכע מ׳פיהלט שוין ניט די אמאָלינע צערטליכקייט.

— זי וועט זיך ניט אַרויפדראָפען, די פוילע זאָך! — האָט ער נעזאָגט, קריצענדיג מיט די צייהן. זשאק האָט ניט געהאָט די געוואָהנהייט צו רעדען ביי דער אַרבייט.

פּעקע, זאָגאר א פערשלאָפענער, האָט אויך א קוק געטהון מיט פערוואונדערונג. וואָס איז גאָר „ליזא" שולדיג? איז זי דען ניט די גוטע מאשין, וואָס פאָלגט, ווי תמיד, און מיט אזא לייכטען גאנג, אז עס איז א פערגניגען צו זיין מיט. איהר אין וועג, און נעמט אין זיך פּאַרע אזוי פיין, אז פון פּאַריז קיין האָוור שפּאָרט זי זיי איין א צעהנטעל קוילען! וועג א לאקאמאטיוו האָט אזוינע באלאנס־שרויפען ווי „ליזא", אן איז אזוי זעלטען ריכטיג געשטעלט און נעמט אן דאמפּף־קראפט אזוי פיין, מעג מען איהר מוחל זיין אלע איהרע חסרונות, ווי א שטייגער מ׳איז מוחל א בעל־הבית׳טע א קאפריזנע אבער א בריה און א שפּאַרקע. אמת, זי פערבויכט א סך שטיראָכע. טא איז וואָס? דאַרף מען זי שמירען, און שוין!

זשאק האָט ווידערהאָלט, מיט כעס:

— זי וועט זיך קיין מאל ניט אַרויפדראָפען, ביז מען וועט זי ניט אונטערשמירען.

און וואָס ער האָט אין זיין לעבען געטהון בלויז צוויי מאל, האָט ער היינט געטהון צום דריטען מאל: ער האָט נענומען דעם אייל־קאן און האָט נענומען שמירען די מאשין אין גאנג. ער איז אריבערגעקראָכען די פּאַרענטשע און איז אַרויף אויף׳ן שמאָלען גאניקעל ביי דער זייט פון דעם דאמפּף־קעסעל, און איז געקראָכען ביז׳ן עק. דאָס איז אבער נעווען זעהר א געפעהרליכער ריסק; די פּיס האָבען זיך איהם געגליטשט אויף דעם שמאָלען באנד אייזען, פּאַרנעצט פון דעם שנעע: און ס׳האָט איהם פּארשאָטען די אויגען, און דער גוואלדיגער וויכר האָט איהם יעדע סעקונדע געקאָנט אַרונטערריסען, ווי א שטויבעלע.

פון דעם פלאַם, ווי דער פלאַקערענדער עק פון אַ קאָמעטע, און האָט דעם שנעע פאַרפאַרבט אין רויטען, ווי אין גרויסע טראָ־פּען גין־גאָלד.

נאָך האַרפלער הויבט זיך אָן אַ באַרג־אַרויף, דריי ליעגיס די לענג, ביז צו סיין־ראָמעין; — דאָס איז דער שווערסטער שטיק וועג איבער דער גאַנצער ליניע. און זשאַק האָט זעהר אויפמערקזאַם מאַנעוורירט; אונטערגאַרטלענדיג זיך פיר די גרויסע אָנשטרענגונג, וואָס מ'דאַרף דאָ אנווענדען אפילו אין שעהנעם וועטער מיט דער האַנט אויף דעם רעדעל, וואָס רע־גוליערט דעם גאַנג, האָט ער גוט בעטראַכט, ווי די טעלעגראַף סלופּעס לויפען צוריק, אום צו קאָנען אָבשאַצען די שנעלקייט פון דעם גאַנג.

דער צוג איז געגאַנגען לאַנגזאַמער; „ליזאַ" האָט גע־קרעכצט, דער שנעע־שאַרער האָט אַלץ מעהר געסקריפּעט, און עס האָט זיך געפיהלט, אַז עס ווערט איהם שווערער. זשאַק האָט מיט'ן שפּיץ שטיוועל ווידער געעפענט דאָס טיהרעל. פּעקע האָט עס פערשטאַנען. אַ פערשלאָפענער האָט ער נאָך מעהר צו־פיהרט דאָס פייער, און ס'איז געוואָרען מעהר פאַרע. דאָס רויטע טיהרעל האָט אויף זייערע פיס געוואָרפען אַ וויאָלעטעווע שיין, אָבער ניט זשאַק און ניט פּעקע האָט ניט געפיהלט די שטאַרקע היץ איבער דעם שטראָם אייז־קאַלטע לופט, וועלכער האָט זיי אַ כאַפּ געטהון. אויף דעם צייכען פון דעם מאַשיניסט, האָט דער הייצער אויפגעהויבען דאָס שטענגעל פון דעם בלאָז־זאַק, און ס'האָט גענומען בעסער ברענען. דער ווייזער פון דעם מאַנאָמעטר האָט זיך שנעל אויפגעהויבען צו צעהן אטמאָספע־רען דרוק־קראַפט: „ליזאַ" האָט געאַרבייט מיט אַלע כחות. ווי זי האָט נור געקאָנט. זאָגאַר, איין מאָמענט, זעהענדיג ווי עס ווערט ווענינער וואַסער אין קעסעל, האָט זשאַק געמוזט אַ דרעה טהון דעם אינזשעקטאָר, אָבוואָהל דערפון האָט געמוזט קלענער ווערן די פּאַרע. אָבער זי איז גלייך ווידער גרעסער געוואָרען, און „ליזאַ" האָט געקרעכצט און געסאָפּעט, ווי אַ געשמיסענער פערד, און האָט זיך געריסען און געשלעפּט, אַז מ'האָט, דאַכט זיך,

איהם האָט זיך געדאַכט, אַז טויזענדער שפּילקעס שטעכען זיין קערפּער, אָדען מען שניידט איהם מיט מעסער; יעדע וויילע האָט זיך זשאַק אָבגעקעהרט אום צו כאַפּען דעם אָטהעם; ער האָט אַראָבגענומען די ברילען, זיי אָבגעווישט, און האָט זיך צוריקגעקעהרט גלייך אין שטורם אריין אויף זיין וואַך־פּאָסט; זיינע אויגען זיינען געווען אָנגעשטעלט צו דער ווייטער שטרעקע, מיט דער ערוואַרטונג צו דערזעהען די רויטע פייערלאַך. ער איז אַזוי געווען פערטיעפט מיט דעם געדאַנק, אַז איהם האָבען זיך צוויי מאָל פאָרגעשטעלט בלוט־פונקען, וועלכע האָבען גע־שוועבט פאַר איהם אויף אַ ווייסער דעק, וואָס האָט זיך געטריי־סעלט פאַר איהם.

אָבער פּלוצלונג, אין דער פינסטער, האָט זשאַק עפּיס דער־פיהלט, אַז דער הייצער איז ניטאָ אויף זיין פּלאַץ. בלויז איין לעמפּעל האָט בעלויכטען די אויבערפלעכע פון'ם וואַסער, אום קיין שיין זאָל ניט קאָנען דעם מאַשיניסט שטערען צו זעהען די הויך פון'ם וואַסער. אויף דעם ריינעם, בליסטשענדען עמאַלענעם ציפערבלאַט פון דעם מאָנאָמעטר האָט זשאַק בעמערקט, אַז דאָס ציטערנדע בלויע ווייזערל איז שנעל אַרונטער געגאַנגען. עס איז ניט געווען גענוג פייער. דער הייצער האָט זיך צוגעלעגט אויפ'ן קאַסטען און איינגעשלאָפען.

— פערפלוכטער שבור! — האָט זשאַק בייז אַ געשריי גע־טהון, און האָט איהם אַ שטופּ געטהון.

פּעקע האָט זיך אויפגעהויבען און האָט עפּעס אונפער־שטענדליכעס אויסגעשטאַמעלט, אום זיך צו פערענטפערן. ער האָט קוים געקאָנט שטעהן אויף די פיס; אָבער זיין געוואָהנ־הייט האָט איהם זאָפאָרט צוגעטריבען צום פייער־פּלאַץ; מיט'ן האַמער אין דער האַנט האָט ער צוקלאַפּט שטיקער קוילען, און מיט דער לאָפּעטע האָט ער זיי אריינגעוואָרפען אין אויווען צו־שאַרענדיג זיי גראַד איבער'ן גאַנצען פייער; צום סוף האָט ער נאָך צוגעקערט.

בשעת דאָס טיהרעל פון דעם פייערפּלאַץ אין אויווען איז געווען אָפען, איז אויף'ן צוג צוריקגעפאַלען אַ רויטער אָבשיין

שרעקליכע שטערונג און א לאנגזאמער גאנג וואלט געווען זעהר געפערלעך.

ביז דער סטאנציאן ארפליא איז „ליזא" נעגאנגען מיט א גלייכען רוהיגען גאנג. די טיפקייט פון דעם אויסגעפאלענעם שנעע האט נאך זשאק'ן ניט גערט, ווייל ער איז נאך ניט געווען טיפער ווי זעכציג כאנטימעטר, און דער שנעע־רייניגער האט איהם לייכט אבגעווארפען אויף א מעטער. איצט האט ער נור איין וואונש — אויפצוהאלטען די שנעלקייט, ווייל ער האט געוואוסט, אז די וויכטיגסטע מעלה פון א מאשיניסט, א חוץ ניכטערקייט און ליעבע צו זיין מאשין, בעשטעהט אין דעם, אז ער זאל נעהן רעגעלמעסיג, ניט טרייסלענדיג, און מיט דער שנעלסטער קראפט, וואס נור מעגליך. זשאק'ס אייניגער חסרון איז טאקי גראדע געווען דער, וואס ער האט זיך בשום אופן ניט געוואלט אבשטעלען, ניט פאלגענדיג די סיגנאלען, ווייל ער האט געוואוסט, אז ער וועט אימער קאנען איינהאלטען „ליזא'ן". ניט זעלטען איז פערנאנגען צו ווייט און האט צושטערט די פערהאלטער, „די הינערנעגעל אויף די פים", ווי מען רופט זיי, און זשאק איז דערפאר צוויי מאל אוועקגעשיקט געווארען פון זיין שטעלע אויף א וואך. אבער איצט, אין דער מינוט פון געפאהר, האט דער נעדאנק, אז סעווערינג איז אין ציג, און אז דאס לעבען פון דיעזען טהייערען וועזען איז ביי איהם אין די הענד, — אט דער נעדאנק האט פארצעהנפאכט די קראפט פון זיין ווילען, און ער האט נעגומען שטרעבען קיין פארין, איבער דיעזע דאפעלטע אייזערנע לינין, איבער אלע שטערונגען, וואס ער האט געדארפט בייקומען.

שטעהענדיג אויף דעם אייזערנעם בריקעל, וועלבער האט פעראייניגט די מאשין מיט'ן קויל־וואגאן, און ניט קוקענדיג אויף דעם שנעע און דאס שטענדיגען טרייסלען, האט זשאק זיך אלץ ארויסגעבויגען רעכטס, אום בעסער צו קאנען זעהען: דורך דעם פענסטער, וועלבער איז געווען בעשפריצט מיט וואסער, האט ער גאר ניט געקאנט זעהען, נאן ער איז געזעסען אונטער די לאנטערנס און איז דורכגענומען געווארען פון אזא קעלט, אז

איצט האָט רובֿא אויפגעהויבען זיין לאנטערן און געגעבען דעם סיגנאל. דער אויבער־קאָנדוקטאָר האָט געגעבען א פייף; זשאק האָט געענטפערט, האָט געעפענט דעם רעגולאַטאָר און האָט א דרעה געטהון דאָס רעדל. מען איז אוועק. געגען א מינוט האָט נאָך רובֿא רוהיג נאָכגעקוקט דעם צוג, וועלכער איז אין דעם שטורם אוועקגעלאָפען.

— אויפמערקזאם! — האָט זשאק געזאָגט צו פעקע'ן, — הוינט איז ניט קיין קינדערשפיעל!

ער האָט גוט בעמערקט אז זיין חבר איז שיעור געפאלען פון מיעדקייט. דאָס האָט ער מסתמא נעכטען אונטערגעהויעט.

— אה, קיין געפאהר, קיין געפאהר! — האָט דער הייצער ארויסגעשאמעלט.

אזוי ווי די ביידע זיינען ארויס פון אונטער'ן וואָקזאל־דאך, זיינען זיי געקומען גלייך אין שנעע ארײן. דער ווינט האָט נעבלאָזען פון מעריב זייט גראדע געגען דעם לאָקאָמאָטיוו, און האָט שטארק געשמיסען די מאשין. זשאק און פעקע האָבען אונטער זייער בעשיצונג, פון אָנפאנג ניט שטארק געליטען פון דער קעלט, ווייל זיי זיינען געווען אָנגעטהון אין גראָבע ווּאָלענע קאָסטיומען, און זייערע אויגען זיינען געווען בעשיצט מיט ברילען. אָבער אין דער פינכטער איז די שיין פון דעם לאנטערן אזוי ווי פער־שלונגען געוואָרען אין דער נעדיכטער פאלענדער ווייסקייט. דער וועג איז ניט בעלויכטען געוואָרען אויף צוויי אָדער דריי הונ־דערט מעטער, ווי געווענליך, נור פארקעהרט, מען האָט איהם קוים געקאָנט באמערקען אין דיעזען מילד־ווייסען נעבעל, און די נאָר נאָהענטע זאכען האָבען פאנטאסטיש ארויסגעשוועבט ווי אין א חלום. דער מאשיניסט איז געוואָדען אַיין מעהר אונרוהיג, וועז ער האָט זיך איבערצייגט ביים ערשטען פאָסט־פייערל, אז זיין אנגסט איז גוט בעגרינדעט: אויף דער בעשטימטער שטרעקע וועט ער ניט קאָנען דערזעהען די רויטע סיגנאלען, וועלכע פער־מאבען דעם וועג. איצט איז ער געצוואונגען פאראויס מיט דער גרעסטער פאָרזיכטיגקייט, און דאָך האָט ער ניט געטאָרט פער־קלענערען די שנעלקייט, ווייל דער ווינט איז איהם געווען א

דער מאשיניסט האָט אַ בורטשע נעטהון:

דער טייוועל זאָל מיך נעהמען, צי איך זעה אפילו דאָס סיגנאל ליכט!

— מען זאָל כאָטש קאָנען דורכפאָהרען! — האָט געזאָגט דער הייצער.

רובאַ איז געשטאַנען אויף דער פּלאַטפאָרמע מיט זיין לאַנטערן. ער איז נעקומען צו דער ריכטיגער מינוט צו דער ארבייט. צייטענווייז האָבען זיך זיינע מיעדע אויגען צוגעמאכט; אָבער ער האָט ניט פארפעהלט צו טהון זיין פליכט. זשאק האָט ביי איהם געפרעגט צי ער האָט ניט קיין ידיעות פון'ם צושטאַנד פון'ם וועג; רובאַ איז צוגענאַנגען נעהענטער, האָט איהם געדריקט די האַנד און געענטפערט, אז ער האָט נאָך ניט נעקראָנען קיין דעפעשע. און אז סעווערינע איז אראָבנעקומען, איינגעהילט אין אַ גרויסען מאַנטעל, האָט זי רובאַ אליין אריינגעפיהרט אין אַ וואַגאָן פון'ם ערשטען קלאַס און האָט זי דאָרט איינגעאָרדענט. קיין צווייפעל, אז ער בעמערקט דעם ליעבליכען בליק, וואָס די צוויי ליעבהאָבער האָבען זיך געגעבען; נור ער האָט זיך אפילו ניט נעגעבע די מיה איהר צו זאָגען, אז ס'איז ניט ריכטיג צו פאָהרען אין אזא וועטער, און זי וואָלט נעדארפט אָבלעגען איהר רייזע.

עס האָבען נענומען קומען פאַסאַזשירען, איינגעהילטע און טראָגענדיג זייער באַגאַזש, און עס האָט זיך אָנגעפאַנגען אַ שטורפערי אין דיעזער שרעקליכער פריהמאָרגעדיגער קעלט. דער שנעע אויף די שיף האָט אפילו ניט אָנגעהויבען זיך צו צוגעהן; די טיהרען פון די וואַגאָנעס האָבען זיך האַסטיג צוגעמאכט; יעדער האָט זיך וואָס שנעלער בעהאלטען; די פּלאַטפאָרמע איז געוואָרען לעדיג, און איז בעלויכטען נעוואָרען נור מיט איינינע טונקעל ברענענדע גאז־רעהרלאָך. נור דער לאַנטערן פון דעם לאָקאָמאָטיוו, וועלכער איז געווען צוגעפעסטיגט ביי דער ענדע אונטער'ן קויפען, האָט נעלויכטען, ווי אַן אונגעהייער גרויסע אויג, און האָט פון זיך ארויסגעלאָזען אַן אויסשפרייטענדען שטראָם ליכט.

צוריק געקערט צו דעם קאפע, איבערלאזענדיג דאם ליכט אויף דער ערד.

סעווערינע האט עם אויפגעהויבען און האט זיך צוריק נע־לעגט: די קעלט האט זי דורך און דורך געגומען. זי האט דאם ליכט ניט פערלאשען; זי האט שוין ניט געקענט אינשלאפען. זי האט געווארט אויף דער שטונדע פון דעם שנעל־צוג. זי האט זיך בישלעכווייז דערווארעמט, און איז נעלעגען מיט גרויס־אויפ־געפענטע אויגען.

איצט איז שוין געווען זיכער, אז דיעזער מאן האט געהאל־טען אין געהן בארג אראב, און דאם האט פערניכטעט יעדע פער־בינדונג צווישען זיי. רובא האט אלעם געוואוסט.

7.

דיעזען פריינאג האבען די פאסאושירען, וועלכע זיינען פון האוור ארוימגעפאהרען מיט'ן עקספרעס־צוג פיערציג מינוט אויף זיעבען אין דער פריה, זיך זעהר פערוואונדערט, ווען זיי האבען זיך אויפגעכאפט: פון האלבע נאכט אן איז דער שנעע גענאלען אין אזעלכע גרויסע שטיקער, אז ער האט בערעקט די גאסען מיט א צודעק פון דרייסיג סאנטימעטר.

אונטער דעם נעדעקטען דאך פון דעם וואקזאל, איז „ליזא" געשטאנען און האט פון זיך נעבלאזען און זיך נערויכערט; זי איז געווען צוגעטשעפעט צו זיעבען וואגאנען: צו דרייי פון צווייטען קלאס אין פיער פון ערשטען קלאס. וועג זשאק און פעקע זיינען א האלב זעקס געקומען אין וואקזאל צו בעטראכטען דעם לאקאמאטיוו, האבען זיי ניט געקאנט בעהאלטען זייער בע־אונרוהיגונג איבער דיעזען אונאויפהערליכען שנעע, וועלכער האט זיך געשאטען פון'ם שווארצען הימעל. זיי זיינען יעצט געשטאנען אויף זייער פאסט און האבען נעווארט אויפ'ן קאנדוקטאר'ס סיגנאל, מיט זייערע אויגען אנגעשטעלט אין דער וויים, דורך דעם אפענעם טויער פון דעם וואקזאל, אויף די שטיקלאך שנעע, וועלכע זיינען לייכט און אהן איין אויפהער געפאלען אין דער פייכטער פינסטערניש.

טהיעריש אריינגעלאָזט די האַנד, נור אַזוי ווי ער איז געווען אַ דערשראָקענער, האָט ער גאָר ניט געקאָנט געפינען, און האָט געמוזט צורוקען דאָס ליכט. דאָרט טיעף זיינען געלעגען די בילעטען, דער בייטעל, דער זייגער.

סעווערינע האָט, ניט ווילענדיג, אויסגעשריען, און רובאָ, אַ צושראָקענער, האָט זיך אומגעקוקט. די ערשטע מינוט האָט ער זי גאָר ניט דערקענט: — ער האָט געמיינט, אַז די פינור אין ווייסען מיט די צושראָקענע אויגען, איז אַ מין גייסט.

— וואָס טהוסטו? — האָט סעווערינע אַ געשריי געטהון.

רובאָ האָט ענדליך פערשטאַנען. ער האָט גאָר ניט גע־ענטפערט, נור ער האָט אַ פערשטיקטען וואָרטשע געטהון. ער האָט אַ קוק געטהון אויף דער פרוי. איהר אנוועזענהייט האָט איהם געשטערט, און ער האָט געטראכט ווי שיקט מען זי אַוועק שלאָפען. אָבער ער האָט ניט געקענט געפינען קיין איין פער־ינפטיגעס וואָרט. איהם האָט זיך שטאַרק געגלוסט צו געבען עטליכע קלעפּ אָט דיעזער האַלב־נאַקעטער, ציטערענדער פרוי.

— אַזוי? אַזוי? מיר ענטזאגסטו אַ פּאָר שיך, און זיך נעמסטו דאָס געלד; דיין אייגענס האָסטו שוין פערשפּיעלט אין גאנצען.

דאָס האָט רובאָ'ן שטאַרק צובייזערט. וועט זי איהם אימער איבערפיהרען זיין לעבען, שטערען זיין פערגעניגען? אָט דיעזע פרוי, וועמען ער בעגעהרט שוין ניט מעהר, ווייל דאָס לעבען מיט איהר פערשאפט איהם בלויז אַן אונאַנגענעהמען געפיהל, — וועט זי איהם אימער שטעהן אין וועג? אַזוי ווי ער האָט זיך געהאט זיין אייגענעם פערגעניגען, האָט ער זי מעהר ניט געדארפט. ער האָט ווידער גענומען זוכען. ער האָט אַרויסגע־נומען בלויז דעם בייטעל מיט די דריי הונדערט פראנק אין גאָלד. ער האָט מיט'ן אָבצאַס צוריק אריינגעזעצט דאָס קלעצעל אויפ'ן פּלאץ און האָט זיך געווענדעט צו איהר, קריצענדיג מיט די צייהן:

— דו רעגסט מיך אויף!... איך טהו וואָס איך וויל! פרעג איך דיך דען וואָס דו וועסט היינט טהון אין פּאריז?

און בייז אַ קוועטש טהוענדיג מיט די פּלייצעס, האָט ער זיך

רינע געלעגען אין בעט, פערשלעפערט פון'ם זיסען געדאַנק פון דעם מאָרגענדיגען אנגענעהמען טאָג. זי איז געשמאַק איינגע־שלאָפען אין דער אנגענעהמער ווארעמקייט פון איהרע ווייכע קאָלדרעס.

אָבער אַרום דריי ביינאַכט איז זי אויפגעוועקט געוואָרען פון אַ מין מאָדנעם גערויש. פון אָנפאנג האָט זי עפּיס גאָר ניט געקענט פערשטעהן, און האָט געדענקט, אַז דאָס האָט זיך איהר נור גע'חלום'ט, און זי איז גלייך וויעדער איינגעשלאָפען. דאָס איז געווען אַ פערשטיקטע קלאפּעריי, דאָס קראַכען פון האָלץ, גלייך ווי מען וואָלט געבראָכען די טיהר. דאָס קלאפּען, און נאָך אַ שטאַרקערער קראַכען האָט זי שוין געצוואונגען ארויס־צושפּרינגען פון'ם בעט. עס האָט זי אָנגעכאפּט אַ שרעק; קענ־טיג אימיצער ברעכט דעם שלאָס פון יענער זייט, אין קאָרידאָר. געגען אַ מינוט האָט סעווערינע ניט געוואגט זיך אַ ריהר צו טהון; זי האָט זיך צוגעהערט, און עס האָט איהר געקלונגען אין די אויערען. אָבער ענדליך האָט זי זיך געמאכט הארץ און איז אויפגעשטאַנען צו זעהען וואָס עס קומט פאָר. זי איז גע־גאנגען שטיל, מיט די באָרפעסע פיס; זי האָט אַביסעל געעפענט די טיהר פון דעם שלאָף צימער. עס האָט זי אָנגעכאַפּט אַזאַ צי־טער, אַז זי איז אין גאנצען בלאס געוואָרען און האָט זיך צו־זאמענגעקאָרטשעט אין איהר העמד: דאָס בילד וואָס זי האָט דערזעהען אין עס־צימער, האָט זי ווי צוגעשמידט צום אָרט און האָט זי אָנגעפילט מיט שרעק און פערוואונדערונג.

רובאָ איז געלעגען אויף דער ערד, אויפ'ן בויך, אונטערגע־שפּאַרט מיט די עלענבויגענס, האָט געהאלטען אין אויפרייסען דאָס קלעצעל פון פּאַרקעט מיט דער הילפע פון אַ שעהר. נעבען איהם איז געשטאַנען אַ ליכט, וואָס האָט איהם צוגעלויכטען אין האָט ארויפגעוואָרפען אויף דער סטעליע זיין אונגעהייערען שאטען. אין דיעזער מינוט האָט ער צוגעבויגען דאָס פּנים צו דער שווארצער גרוב אין פּאַרקעט, און האָט אַהין אריינגעקוקט מיט צושפּרייטע אויגען. זיין געזיכט איז געווען אָנגעגאָסען מיט בלוט, דאָס איז געווען אַ געזיכט פון אַ מערדער. ער האָט

ערשטער וואָס איז איהר געקומען אין מויל אריין, — אַ וועהטאָג אין דער קניע, צוליעב וועלכען זי האָט געמוזט האָבען אַ ספּע־ציאַליסט. און יעדען פרייטאג אין דער פריה איז זי געפאָהרען פיערציג מינוט אויף זיעבען מיט'ן שנעל־צוג, וועלכען זשאַק האָט געפיהרט, און האָט מיט איהם פערבראכט דעם טאָג אין פאריז, און איז צוריק געקומען מיט'ן שנעל־צוג האַלב זיעבען פארנאכט. פון אָנפאנג האָט זי געהאלטען פאר איהר פליכט דעם מאַן צו דערצעהלען, ווי עס געהט איהר מיט דער קניע: עס ווערט בעסער, עס ווערט ערגער; אָבער בעמערקענדיג, אַז ער הערט אפילו ניט וואָס זי זאָגט איהם, האָט זי גאָר אין גאנצען אויפגעהערט צו רעדען פון דעם. מאַנכעס מאָל פלעגט סעווע־רינע קוקען אויף איהר מאַן און זיך פרעגען, צי ווייסט ער? ווי קומט עס, אַז אַזאַ מענש, מיט אַזאַ ווילדער אייפערזוכט, אַזאַ מענש, וואָס האָט בעגאנגען אַ מאָרד אין אַ בעוואוסטלאָזער ווילדקייט, — אַזאַ מענש זאָל איהר ערלויבען צו האָבען אַ ליעבהאָבער? זי האָט עס ניט געקענט גלויבען; זי האָט איינפאך אָנגעהויבען גלויבען, אַז איהר מאַן ווערט אלץ דומער.

אין די ערשטע טעג פון דעצעמבער, אין איין אייז־קאלטער נאַכט, האָט סעווערינע לאנג געווארט אויף איהר מאַן. אויף מאָרגען, פרייטאג, האָט זי פארטאָג געדארפט ארויספאָהרען מיט'ן שנעל־צוג. מיט אַ טאָג פריהער פלעגט זי געוועהנליך פארטיג מאַכען איהר טואלעט, האָט זיך צוגעגרייט די קליידער, אַז אין דער פריה זאָל זי פארטיג ווערען ווי שנעלער. ענדליך האָט זי זיך געלעגט און איז איינגעשלאָפען ארום איינס ביי נאַכט. רובאָ איז אלץ ניט געקומען. אַ צוויי מאָל איז ער אַהיים געקומען שוין פארטאָג. ער האָט זיך אין גאנצען איבערגעגעבען צו זיין שטייגענדער ליידענשאפט, און האָט זיך שוין ניט געקאָנט אָב־רייסען פון דער קאפע, וואו א קליינער זאל פון אונטען, איז ביסלעכווייז פערוואנדעלט געוואָרען אין אַן אמת'ן קאָרטען־פּלאץ: מען האָט שוין איצט געשפּיעלט אין „עקארטע" אויף גרויסע סומען.

אַ גאַנץ צופרידענע, וואָס זי שלאָפט אליין, איז זיך סעווע־

צאנקעריין. פילאמענע האט זיך צוקריגט מיט מאדאם לעבלע, איבער איהרע רכילות, אז זי האט איהר כלומרשט פערקויפט א גע'פנר'טע הוהן. אבער די ריכטיגע אורזאכע איז געווען וואס פילאמענע מיט סעווערינע'ן האבען זיך בעפריינדעט. נאך דעם, וואס פעקע האט סעווערינע'ן אמאל געטראפען אין די ארעמס פון זשאק'ן, האט זי געמוזט אביסעל אוועק־קוקען און ווערען בעפריינדעט מיט'ן הייצער'ס ליעבהאבערין. דער בבוד צו זיין בעקאנט מיט א דאמע, אהנע צווייפעל, די שענסטע און עדעלסטע אויף דער סטאנציע, האט פילאמענע'ן אריינגע־געבען א וואפע אין האנד נעגען דעם קאסיר'ס פרוי, נעגען די אלטע בעטריגערין, ווי זי האט זיך אויסגעדריקט, וועלכע איז פעהיג אויף אלע נידערטרעכטיגקייטען. פילאמענע האט אויף איהר געוואגט וואס אין דער קארט און האט נעשריען, אז די קוואדריל, וואס נעהט ארויס אויפ'ן גאס נעהערט צו רובא'ן, און אז עס איז נידערטרעכטיג פון מאדאם לעבלע איהם זי ניט צו נעבען. אויף אזא'ן אופן האט עס אנגעהויבען צו נעהן שלעכט מיט מאדאם לעבלע, איבערהויפט ווען זי האט נענומען שפיאנירען נאך מאדמואזעל נישאן, אום זי צו פאקען מיט'ן כטאנציאן־מייסטער. דאס האט זי נור אריינגעבראכט אין ערנ־כטע אונאנגענעהמליכקייטען: זיי האט זי ניט געפאקט, אבער צום אונגליק איז זי אליין געפאקט געוואָרען אונטערהערנדיג זיך אונטער דער טיהר. מ'סיע דאבאדי איז זעהר אויפנערעגט נעווען פון דעם שפיאנירען און האט ערקלעהרט זיין אונטער־העלפער, מולען, אז אויב די רובאם ווילען נאך קריגען די קווער־טיר, איז ער פערטיג אונטערצושרייבען זייער פאדערונג.

און וואן מולען, איבערהויפט ניט קיין רעדעווריגער, האט ווידערהאלט מ'סיע דאבאדי'ס ווערטער, האט אין קאריאר פון איין עק ביז'ן צווייטען אויפגעפאקערט א מלחמה, — אזוי האבען זיך די געפיהלען צושפיעלט.

צווישען דיעזע אלע שטייגענדע אונאנגענעהמליכקייטען, האט סעווערינע נעהאט ניט מעהר ווי איין גוטען טאג — פרייי־טאג. פון אקטאבער אן האט זי אויסגעטראכט א תרוץ — דער

קלעמטע פויסטען האָט ער זי געסטראשעט, אַז ער וועט זיך טויטען אויפ'ן שטעל, אויב זי וועט נור וואגען אין זיין אבוועזענהייט אויפצוהויבען דאָס ברעטעל און ארויס'גנב'ענען אפילו איין סאנטים. ניין, קיין מאָל ניט! ס'איז טויט און בעגראָבען.

אָבער סעווערינע אַליין איז אויך אַ טויטע געבליבען, און ס'האָט זי אַ שרעק אָנגענומען ביים געדאנק אָנצוריהרען דעם מת. זאָל קומען די נויט, און זיי וועלען בעסער ביידע שטאַרבען פון הונגער נעבען דעם געלד. און ווירקליך, מעהר האָבען זיי שוין ניט אַ פּיפּס געטהון וועגען דעם, אפילו אין די צייט פון דער גרעסטער נויט. ווען זייערע פים פלעגען אָנריהרען דאָס פּלאץ, פלעגען זיי דערפיהלען אזא אונערטרעגליכען געפיהל פון וועהטאָג, אַז זיי האָבען אָנגעפאנגען אויסצומיידין דאָס אָרט.

דאן זיינען געקומען נייע קריגערייען איבער קרוא־דע־מאָפרא. ווארום פערקויפען זיי ניט דאָס הויז? און זיי האָבען זיך גענומען מאכען פאָרווירפען, אַז זיי טהוען גאָר ניט אום דאָס זאָל שנעלער פערקויפט ווערען. רובאָ, ווי פריהער, האָט זיך העפטיג ענטזאגט עטוואָס צו טהון אין דעם, און סעווערינע פלעגט יעדען מאָל, וואָס זי האָט געשריבען צו מיזאַר'ן, קריגען אונבעשטימטע אַנטוואָרטען: ניטאָ קיין קונים, די פרוכטען פאלען ארונטער, די גרינווארג וואקסט ניט, ווייל מען בעגיעסט זיי ניט.

צו ביסלאך איז די רוהע, וועלכע האָט זיך שוין געהאַט צוריק איינגעשטעלט אין דער פאמיליע רובאָ, וויעדער פערשוואונדען, ווי גלייך אַ שרעקליכער פיעבער האָט זי פערצעהרט. אלע אורזאכען פיר די אונצופרידענהייט, — דאָס בעהאלטענע געלד, דער אריינגעבראכטער ליעבהאָבער, — זיינען מיט יעדען טאָג פארשטאַרקערט געוואָרען; זיי האָבען דאָס פּאָר פאָלק פונאנדערגעשיידט און אָנגערייצט איינער געגען דעם צווייטען. אין דער שטענדיגער אויפרעגונג, איז דאָס לעבען זיי געוואָרען אן אמת'ער גהינום.

ווי אומיסטנע איז אין די אונגליקליכע צוזאמענטרעפונג פון די אומשטענדען, די רובאָ'ס אלעס געגאנגען מיט דער פּוטער אַראָב. אין קאָרידאָר האָבען זיך אָנגעהויבען נייע רכילות און

קיין שום געווייסענביסע, וואס זי האָט איהם נענארט. איז עס דען ניט זיין שולד? האָט ער זי דען כמעט אליין ניט געבראכט דערצו? אין דיעזער לאנגואמער צושיידונג האָט זיך יעדער פון זיי אמווירט נאך זיין אייגענעם געשמאק, אום זיך צו בעפרייען פון דעם שווערען געפיהל, וואס האָט זיי אזוי שטארק געדריקט. ער האָט געהאט די קארטען; — האָט זי דאס רעכט צו האָבען א ליעבהאָבער. אבער וואס האָט זי אם מיסטען ערגערט און זי געמאכט פראטעסטירען, איז געווען די ענגשאפט אין געלט, וואס זי האָט געליטטען צוליעב זיין שטענדיגען פיר־לירען. זייט די פינף פראנקענ'דיגע פלעגען פון דעם בעל־הבית'ישקייט איבערגעהן אין דעם קאבע „נאפאלעאן", פלעגט זי אמאל ניט האָבען מיט וואס צו בעצאהלען פאר'ן וואשען גרעט. זי האָט זיך געמוזט ענטזאגען פון נאשערייען, און פון פיעלע טואלעט קלייניגקייטען.

אין דיעזען אבענד האָבען זיך די מאן און ווייב צוקריענט איבער דער פראגע פון קויפען א פאר שיך. רובא האָט שוין געדארפט אוועקגעהן און האָט ניט געקענט געפינען דעם טיש־מעסער זיך אבצושניידען א שטיקעל ברויט, און האָט גענומען דעם גרויסען מעסער, וואס האָט זיך געוואלגערט אין א שיפלאד פון דעם בופעט. סעוועריינע האָט געקוקט אויף איהר מאן, וואס ער ענטזאגט איהר אליין די פונפצעהן פראנק פיר די שיך; זי האָט ניט געוואוסט ווי זיי צו קריגען. זי איז אליין מעהר און מעהר בייז געווארען און האָט ווידערהאלט איהר פאדערונג, און ער האָט אליין ענטזאגט. פלוצלונג האָט זי מיט'ן פינגער אנגע־צייגט אויפ'ן פלאץ פון דעם פארקעט, וואו עס איז געווען בע־האלטען זייער מורא, און האָט איהם געזאגט, אז דארטען האָט ער געלד, און זי ווייל עס. רובא איז שטארק בלאס געוואָרען און דאס מעסער איז איהם פון די הענד ארויסגעפאלען צוריק אין שופלאד ארײן. איין ווייל האָט זי געמיינט, אז ער וועט זי באלד שלאגען, ווייל ער איז צו איהר, שעפטשענדיג, אז דאס געלד וועט דארט פערפוילט ווערען, אז ער וועט זיך גלייבע־אבשניידען א האנד איידער זיך אין דעם אנריהרען. מיט פאר־

ער באלד נאכ'ן מיטאג ארויסגעהען מיט'ן אויסרעד, אז איהם שטיקט, און ער מוז ארויס אויף דער פרישער לופט. אבער אין אמת'ן פלעגט איצט רובא בעזוכען א קאבע אין דער גאס „נאפא־לעאן", וואו ער פלעגט זיך בעגעגענען מיט קאש'ן, דעם אונטערזוכונגס־קאמיסאר. רובא האט געטרונקען וועניג, עטליבע קעליש־קעלעך ראם; אבער ער האט געקראנען א לוסט צו קארטען, וועלכעם איז געווארען ביי איהם א ליידענשאפט. ער פלעגט אויפלעבען און אין אלעם פערגעסען נור ביים שפיעלען, און פלעגט זיך פערטיעפען אין אונענדליבע פארטיען פון פיקעט. קאש, וועלכער איז געווען א ליידענשאפטליבער קארטיאזשניק, האט בעשלאסען צו מאבען די פארטיען אינטערעסאנט; און זיי האבען גענומען שיפעלען צו פינף פראנק א פארטי. פון יעמאלט אן האט רובא, צו זיין אייגענער פערוואונדערונג, ענטדעקט אין זיך א נייע מעלה; ער האט דערפיהלט א מין פייער צו גאלד, דער פייערשער פיבער ווען פרעסט אויף דעם מענשען, און צווינגט איהם צוליעב די קארטען ריזיקירען מיט זיין לאגע און זאגאר מיט זיין לעבען.

דערווייל האט נאך רובא'ס בעשעפטיגונג דערפון נאר ניט גאליטען; ער פלעגט אוועקגעהן, ווי ער איז נור פריי געווארען, און אין די נעבט, ווען ער האט ניט גערארפט זיין אויף, פלעגט ער אהיים קומען ניט פריהער ווי דריי—פיער א זייגער פאר־טאג. סעווערינע האט זיך אויף דערויף נאר ניט בעקלאגט — זי האט איהם נור פארווירפע געמאכט, פאר ווען ער קומט אהיים אלץ מעהרער און מעהרער אנגע'ברוגו'ט; דאס איז געווען דערפאר, ווייל איהם איז זעהר ניט געגאנגען, ער האט שוין אנגעהויבען צו קריבען אין חובות אריין.

אמאל אין אבענד, איז צווישען סעווערינע'ן און רובא'ן ארויס די ערשטע קריעג. סעווערינע האט נאך ניט געהאסט איהר מאן: אבער עם איז איהר שוין געווען שווער איהם איבערצוטראגען, פיהלענדיג, אז ער דריקט איהר לעבען: זי וואלט געווען אזוי פריי, אזוי גליקליך, ווען ער וואלט זי נור ניט געדריקט מיט זיין אנווענהייט! און א חוץ דעם האט זי נאר ניט געהאט

האָט דאָס פארקעהרט, געפֿלאגט אלץ מעהר און מעהר איהם צו דערצעהלען אין גאנצען. אז זי פֿלעגט איהם ארומנעהמען און דריקען צו זיך, פֿלעגט ער שוין גוט שפירען, אז איהר דריקט און שטיקט איהר סעקרעט, און אז זי חלש׳ט ארויסצודרינגען אין זיין האַרצען, אום זיך גרינגער צו מאַכען דערפון, וואָס עס ווערגט זי אזוי. און א ציטער פֿלעגט איהר דורך איהרע אלע גלידער, און איהר שטיקען דעם האַלז און זיך איהר אָבשטעלען אויף די ליפּען ווי א טיפּער זיפֿץ. און אָט, ווי ביי איינע אין קאַנוואול־כיעם, ווערט איהר שטימע ווי פארשטיקט, יעצט ווען זי שוין אָנהויבען דערצעהלען..... אָבער שנעל, מיט א קוש, פארמאכט איהר זשאק דאָס מויל, און שטאַרק בעאונרוהיגט, שרעקט ער זיך, אז זי זאָל זיך איהם מודה זיין. צו וואָס דארף מען אזוינע שטעלען צווישען זיי אָט דאָס אונבעקאַנטע? קאָן מען דען זיכער זאָגען, אז דאָס ווען ניט ענדערען זייער גליק? און ער האָט געשפּירט עפּעס א סכנה, און א סקרופ פֿלעגט איהם דורכ־נעהמען בלויז פון דעם איינעם געדאַנק זיך מיט איהר צו צורית־רען צו דער בלוטיגער געשיכטע. און זי האָט איהם, קענטיג, פער־שטאַנען; און זי האָט זיך צו איהם אלץ מעהר געלאַסטשט, א ליעבענדע, א צערטליכע, וואָס איז בעשאפען געוואָרען נור צו ליעבען און גלעזיבט צו ווערען. און די ווילדעסטע ליידענ־שאפט גרייפט זיי דאן ווידער אָן, און זיי פֿלעגען אמאל זאָגאר פערליערען דאָס בעווואוסטזיין, איינער ביים אנדערען אויפ׳ן האַלז.

נאָך פון זומער אָן איז רובא שוין שווערער געוואָרען, און וואָס מעהר זיין פרוי האָט צוריקגעקראַגען די פרעהליכקייט און די פרישקייט פון צייטנציג יאָהר, איז ער אלץ געפֿלטערט געוואָרען און אלץ מעהר אָנגעבמורעט. נאָך סינווארינע׳ס מיינונג, האָט ער זיך שטאַרק אומגעביטען פאר די לעצטע פיער מאָנאטען. רובא האָט נאָך אלץ, ווי פריהער, געדריקט זשאק׳ס האנד און איהם איינגעלאדען צו זיך, און פֿלעגט נור מונטער ווערען, ווען ער האָט איהם געזעהען ביי זיין טיש. אָבער דיעזע צושטרייאונג איז שוין ניט מעהר געווען פיר איהם, און גאנץ אפט פֿלעגט

סטאַנציאָן־מייסטער, האָט ער זי, אויף שפּאס, צוגעטראָגען צום בעט, איינפאך אויס נאַרישע געוואגטקייט, פון וועלכע זיי האָבען ביידע געלאכט; און זיי האָבען זיך ביידע פאַרגעסען. און פון יעמאָלט אָן האָט זי זיך שוין מעהר ניט געשטעלט דאגעגען; און זשאק פלעגט קומען צו איהר דאָנערשטאג און שבת, נאָך האַלבע נאַכט. דאָס איז געווען געוואלדיג געפעהרליך. זיי האָבען ניט געוואגט זיך אַ ריהר צו טהון, איבער די שכנים; און דערפון האָ־בען זיי געשפּיערט אַ דאָפּעלטע צערטליכקייט און נייע פריידען. און אָפט כאַפּט זיי אָן אַ חשק צו געהן שפּאצירען און אין די פינסטערע איינזאמקייט פון די קאלטע נאכט, ווי אנטלאָפענע חיות בלאנקענען זיי ארום אין דרויסען. אין דעצעמבער האָבען זיי זיך אַזוי ארומגעליובעט אין אַ ביטערען פראָסט.

פיער מאָנאַט שוין, ווי זשאק און סעווערינע לעבען זיך אַזוי אין זייער אַלץ וואַקסענדע ליעבע, זיי זיינען ביידע באמת געווען ווי אָבגעפרישט אין די ריינקייט פון זייערע הערצער, און זייער אונשולד, ווי איבערראשטע פון זייער ערשטע ליעבע און בע־זויפטע פון די מינדעסטע לאסקע, און אין ביידע איז אַלץ גרעסער געוואָרען דער וואונש זיך עפּיס מקריב צו זיין איינער פאר'ן אַנ־דערען, ווער וועמען עס וועט בעסער דיענען. ער האָט שוין מעהר גאָר קיין ספק ניט געהאַט, אַז ער איז נצול געוואָרען פון זיין שרעקליכע חולאת פון געבורט: — זינט ער קען זי, האָט איהם אי איין מאָל ניט געשראָקען דער וואונש צו מאָרד. קומט, אַלזאָ, אויס, אַז די פיזישע ליעבע קאָן אויך בעפרידיגען דעם וואונש צו טויטען? הייסט דאָס ־ען, אַז בעגערען און מאָרדען איז איינס און דאָס זעלבע אין דער טונקעלע טיעפעניש פון דער מענשען־חיה? זשאק האָט וועגען דעם ניט געטראכט; ער איז צו דעם געווען צו אונוויסענד, און ער האָט ניט געוואגט אריינצוקוקען אין דעם אָרון פון פּחד.... אָפטמאָל, אין איהרע ארמס, קומט'איהם אָן דער געדאנק דערפון, וואָס זי האָט געטהון, דער מאָרד, אין וועלכען זי האָט זיך איהם מודה געווען בלויז מיט איין בליק, אויף דער באַנק אין דעם באַטיניאָלער סקווער; און איהם האָט זיך אפילו ניט געוואָלט וויסען די איינצעלהייטען. זי אָבער

פיער בענקלאך, א טיש, אויף וועלכען עס איז געשטאנען איין צינערנע שיעסעל.

און פון דעם טאג אן פלעגען זשאק און סעווערינע פיהלען גרויס גליק, ווען זיי פלעגען נור זיין צוזאמען. ניט שטענדיג האבען זיי ארום זיך געהאט די בעשיצונג פון א שלאגס־רעגען. דער אויסגעשטערענטער הימעל, די שיינענדע לבנה — דאס האט זיי געשטערט. און זיי פלעגען זיך בעהאלטען אין די געריכטע שאטענס, אבזוכען די פינסטערע ווינקעלאך, וואו ס'איז געווען אזא מחיה זיך צו דרייקען איינער צום אנדערען. און אין אויגוסט און סעפטעמבער זיינען געווען אזוינע זיסע בעצויבערנדע נעכט, אז די צערטליכע פערליעבטע וואלטען זיך אזוי פארזעסען ביז'ן העלען טאג, ווען ניט דער טונעל ביי דער סטאנציע און דאס פייפען פון די לאקאמאטיוון פון דער ווייטענס וואלטען זיי ניט צושייידט. זאגאר די ערשטע אקטאבער פרעסטלאך האבען זיי ניט אבגעהאלטען. זי האט זיך בלויז בעסער אנגעטהון אין א גרויסען מאנטל, אין ווועלכען ער האט זיך אויך געקענט א העלפט בעהאלטען. און זיי פלעגען זיך פארבארגאדירען אין דעם קעמערל מיט געצייג, וויל זיי האבען אויסגעפונען א מיטל, ווי פון אינוועניג צו פארשפארען די טיהר מיט אן אייזערנעם שטאנג. און זיי האבען זיך דא געפיהלט ווי ביי זיך אין דערהיים, אין די נאוועמבער שטורמס, ווען די בייזע ווינטען האבען אפשר געקאנט ארבריסען די שינדלען פון דאך, אבער צו זיי האט עס אפילו ניט געקאנט צוקומען.

ער האט כמעט פון דער ערשטער נאכט אן געהאט דעם וואונש מיט איהר צו זיין אין איהר הויז, אויף איהר ענגער קווארטיר, וואו זי האט איהם אויסגעזוהען גאר אן אנדערע אין כעהר ווינשענסווערטהע, מיט איהר רוהיגען שיין פון באלעבא־טישע עהרליכקייט; אבער זי האט איהם שטענדיג אבגעזאגט, ניט אזוי אוים מורא פאר די שפיאנען אינ'ם קאריאר, ווי אוים דעם לעצטען שטיקעל טוגענד, וואס בעשיצט דאס חתונה־בעט. אבער איין מאל, מאנטאג ביי טאג, ווען ער איז געקומען צום פריהשטאג, און דער מאן האט זיך עפים פערזאמט איבער דעם

זשאַק האָט זיך ענדליך בערוהיגט און האָט זיך שוין גע־לאָזט געהן אויף זיין נאַכטלעגער אין פראַנסוא־מאזעליען; פלו־צים טרעפט ער אָן פּעקע'ן; יענער האָט זיך נאָך געהאַלטען אין אָנטהון און האָט אימיצען געשאָלטען אין דער שטיל.

— וואָס איז אייך, מיין אַלטינקער?

— אָה, דער טייוועל! רעדט צו מיר ניט. די אידיאָטען האָ־בען מיט זייער געפּילדער אויפגעוועקט סאָוואַניאַ. האָט ער מיך געטראָפען ביי זיין שוועסטער. ער איז אַראָפּ אין איין העמד; כ'האָב זיך קוים אָפּגעטראָגען דורך'ן פענסטער... ציהט אויף! הערט נור...

ס'האָבען זיך געהערט געשרייען און קוויטשערייען פון אַ פרוי, וועלכע מען שלאָגט, און דער געדיכטער קול פון אַ מאַנס־פּערזאָן האָט געשאָלטען.

— נו? דאָס איז ביי זיי. ער ברעכט איהר אַ ביין. זי איז דאָך שוין עפּעס אַ מענש פון צוויי־און־דרייסיג יאָהר, און אַז ער כאַפּט זי, קאַטעוועט ער זי ווי אַ קליין מיידעל... אָה, מיין דאגה! וואָס האָב איך זיך צו מישען: ער איז איהר דאָך אַן איי־גענער ברודער!

— און איך האָב דאָך געמיינט, — האָט זשאַק געזאָגט, — אַז מיט אייך אַאַרט איהם ניט, ער איז נור בייז, ווען ער טרעפט זי מיט אַן אַנדערן.

— אָה, ווער ווייס איהם? אייניגע מאָל מאַכט ער זיך ניט זעהענדיג. און אַ מאָל, פאַרשטעהט איהר מיך, קאַטעוועט ער זי... דאָס שטערט איהם אָבער ניט צו ליעבען די שוועסטער. זי איז זיין שוועסטער און ער וועט בעסער אַלעס פאַרליערען, איידער זיך פון איהר אָבזאָגען. ער וויל בלויז זי זאָל זיך גוט אויפפיה־רען... מיין גאָט! היינט, דענק איך, איז געקומען איהר סוף.

די געשרייען האָבען אויפגעהערט, און עס האָט זיך בלויז געהערט דאָס קרעכצען און געוויין; די צוויי מענער זיינען זיך אַוועק זייער וועג. אין צעהן מינוט אַרום זיינען זיי שוין געשמאַק געשלאָפען, איינער לעבען אַנדערן, אין אַ קליינער שטוב, גע־פאַרבט מיט געלען, און אויסגעמעבלירט מיט פיער בעטלאָך,

וועז זיי זיינען פלוצלונג דערציטערט געוואָרען פון א שאָם; זיי זיינען אויפגעשפרונגען. ס'האָט שוין נעזאָלט אָנהויבען טאָגען; א בלאָסער פלעק האָט פערווויסט דעם הימעל, איבער דעם אוים־גום פון דער סעין. וואָס איז דאָס פאר א שאָם? און זייער אוג־פּאַרזויכטיגקייט, זייער נאַרישקייט דאָ זיך אזוי לאַנג צו פער־זאמען, האָט זיי מיט אמאָל, אין זייער האַסטיגע פּאַרשטעלונג, שוין געווייזען איהר מאַן מיט'ן־רעוואָלווער אין די הענט, יאָגענ־דיג זיך נאָך זיי ביידען.

— בלייב דאָ. וואַרט, איך וועל געהן א קוק טהון.

זשאַק איז פּאַרזויכטיג צו ביז צו דער טיהר. און דאָ האָט ער אין דער נאָך אלץ געדיכטער נאכט געהערט דעם געלויף פון מענשען און האָט דערקענט רובאָ'ס קול, ווי ער טרייבט אונטער די וועכטער, שרייענדיג, אז ס'איז געווען הרי גנבים און אז ער האָט זיי אליין געזעהען גנב'ען קוילען. שוין זייט עטליכע וואָכען, ווי עס געהט ניט איבער א נאכט, אז איהם זאָלען זיך ניט חלום'ען קיין גנבים. און היינט, האָט ער אין אָנפאל פון מורא, פלוצלונג אויסגעשאָסען אין דער פינסטער אָהן א ציעל.

— שנעל, שנעל! מיר טאָרען דאָ ניט בלייבען, — האָט דער יונגער מאן געמורמלט. — זיי געהען אהער זוכען... ענט־לויף!

און דאָ האָט זיי וויעדער אָנגעכאפט זייער לויידענשאפט און זיי האָבען זיך ווידער אומגעאָרמט, זיך נעדריקט און נעקוישט. ענדליך איז סעווערינע אווק, מיט לייכטע טריט, איבערלויפען־דיג די לענג פון דעפּא, פארשטעלט פון דער הויכער וואנט; און ער האָט זיך אין דער שטיל בעהאלטען צווישען די בערג קוילען. דעם אמת נעזאָגט, וואָלט שוין באלד אפשר נעווען צו שפעט, ווייל רובאָ האָט טאקי נעוואָלט אריינקוקען אין קעמערעל מיט נע־צייג. ער האָט זיך נעשווארען, אז די גנבים מוזען דאָ זיין; די שיין פון די לאנטערנעס פון די וואכלייט האָבען נענומען טאנ־צען אויף דער ערד: מ'האָט זיך נעקריעגט. און צום סוף זיינען אלע צוריק אווק מיט דעם וועג צו דער סטאנציע, אין כעם פון זייער אומזיסטע יאָגענישּ.

און סעווערינע אליין איז אויך געווען גליקליך: זי האָט זיך איהם אָבגעגעבען און זי ווייס שוין ניט מעהר פון דעם אינערליכען קאַמפּף איהרען, וועלכען זי קאָן גראָד יעצט ניט בע־גרייפען. צו וואָס האָט זי זיך געדאַרפט ענטזאַגען אַזאַ לאַנגע צייט? זי האָט דאָך איהם פארשפּראָכען, האָט זי געדאַרפט האַלטען וואָרט, און ספּעציעל ווען דערפון האָט געקאָנט אַרויס־קומען נור פריידען און גליק. איצט פערשטעהט זי שוין, אַז זי האָט תמיד געדורשט נאָך אַ שטיקעלע פרייד, זאָגאַר ווען איהר איז אַנגענעהם געווען אָבצואוואַרטען. איהר לייב און לעבען האָ־בען בלויז געלעבט אין דעם בעגעהר פון ליעבע, — פאָלקאָמענע, אייביגע, — און בלויז אַ מין שוידערליכע הערצלאָזיגקייט זיינען געווען די אַלע פריהעריגע פּאַסירונגען, וואָס האָבען זי אַ צו־שראָקענע אַריינגעשליידערט אין דעם עקעלהאַפטען לעבען. ביז אַהער האָט די וועלט געגען איהר געהאַנדעלט מיט אונרעכט, זי בעפלעקט מיט שמוץ און מיט בלוט, גאָר אָהן רחמנות... און איה־רע שעהנע בלויע אויגען, נאָך עד היום אַזוינע אַונשולדיגע, האָ־בען אין זיך דעם טראַגישען בליק פון גרויס פּחד אונטער איהר קאָפּ שוואַרצע האאר. און דאָך, ניט קוקענדיג אויף אַלעם דעם, איז זי געבליבען אַן אמת כשר'ע פרוי, און צום ערשטען מאָל אין איהר לעבען האָט זי היינט דערקאָנט אַ מאַן, און דעם יונגען מאַן, וועלכען זי האָט פערגעטערט, ווינשענדיג זיך צו פערשמעל־צען אין איהם, צו ווערען זיין קנעכט. זי איז זיינע; ער מעג מיט איהר טהון וואָס ער וויל.

— אָה, מיין טהייערער, נעהם מיך, האָב מיך. איך פערלאַנג נור וואָס דו פערלאַנגסט.

— ניין, ניין! מיין טהייערסטע; דו ביסט די הערשערין; און איך לעב נור דיך צו ליעבען, דיך צו פאָלגען.

צוויי שעה זיינען אַזוי אַוועק. דער רעגען האָט שוין לאַנג אויפגעהערט; אויף דער סטאַנציאָן האָט געהערשט אַ טיעפע שטילקייט, און בלויז פון ווייטען, אונדייטליך האָט זיך גע־הערט אַ שטימע, קומענדיג פון דעם ים.

זיי זיינען נאָך געווען אין די אָרמס איינע ביים אַנדערען,

שטעהליכען וואונש צו זיין זיינע, ניט אויסרעכענענדיג, ניט אי־ בערטראכטענדיג. אזוי האָט עס געמוזט זיין, ווייל אנדערש האָט עס ניט געקאָנט זיין.

דער רעגען האָט נאָך מעהר געקלאפט אין דאָך פון דעם קעמערעל. דער לעצטער צוג פון פאריז איז אנגעקומען אויף דער כטאנציע, און איז זיך גלייך אווק זיין זוגעגם, פייפענדיג און קלאפענדיג, אז די ערד האָט נעציטערט.

אז זשאק האָט זיך אויפגעזעצט, האָט ער מיט פערוואונ־ דערונג דערהערט, אז עס גיעסט א רעגען. וואו איז ער דא? און בשעת'ן אויפזעצען זיך, האָט ער מיט דער האנד אנגעטאפט לעבען זיך, אויף דער ערד, דאָס הענטעל פון א האמער, וועלכען ער האָט נאָך דערפיהלט פריהער, בשעת ער איז אנידערגעפאלען אויף די זעק, און ווי א ים האָט איהם פערפלייצט א געפיהל פון גליק. ענדליך! סעווערינע איז געווען זיינע, און ער האָט ניט אויפגעהויבען דעם האמער און האָט איהר ניט צוישמעטערט דעם שארבען. זי איז געווען זיינע, און ער האָט זיך ניט בעראפט דאנגלען מיט זיין קליפה, מיט זיין אינסטינקטיוון בעגעהר זי צו הרג'ענען און זי אוועקטראגען אויף די פלייצעס, א טויטע, ווי דער יעגער וואָס רייסט עפעס ארויס ביי אנדערע. ער פיהלט שוין מעהר ניט זיין דורשט נאָך ראכע פאר אמאליגע שלעכטס, וועלכע ער געדענקט שוין אייגענטליך ניט ריכטיג, דעם דורשט צו שטילען דעם צארן, וואָס האָט זיך פון זכר צו זכר אנגעזא־ מלט ביי דעם מענער־געשלעכט זייט דעם ערשטען בעטרוג אין א פינסטערע הויל... ניין; דאָס וואָס זי, סעווערינע, איז זיינע, איז לויטער א תענוג; זי האָט איהם אויסגעהיילט פון זיין חולאת, ווייל זי האָט זיך איהם פאַרגעשטעלט נאר אן אנדערע, א מעכטיגע אין איהר שוואכקייט, און שוין בעדעקט מיט דעם בלוט פון א מאָרד, וואָס דאָס איז פיר איהר ווי אזא מין שרעק־ ליכער פאנציר. זי איז העכער פון איהם — פון איהם, וואָס האָט דאָך נאָך נאר ניט געוואגט. און מיט א געפיהל פון צערט־ ליכע דאנקבארקייט, מיט'ן וואונש צו ווערען מיט איהר עפעס ווי אין נשמה, האָט ער זי ווידער גענומען אין זיינע ארמס.

ער איז אריין אין קאמער מיט'ן נעצייג, וואו סעווערינע און ער האבען זיך שוין אמאל בעהאלטען. און איהם האט זיך אבגע־דוכט, אז אין דעם קאמערל איז ער שוין ניט אזוי אייגער אליין.

זשאק איז אריין אין די נעריכטע פינסטערניש פון דעם קע־מערל; צווויי לייכטע הענט האבען איהם ארומגענומען, און ווארעמע ליפען האבען זיך צוגעפרעסט צו זיין מויל. סעווערינע איז דאס געווען.

— מיין גאט! איהר זייט נעקומען!

— יא, — האט זי געענטפערט, — אז איך האב דערזעהען, אז עס ווערט א שטורם, בין איך אהערצו אוועקגעלאפען אריידער ס'האט נאך אנגעהויבען רעגענען... אך, וואס האט איהר זיך אזוי געזאמט?

זי האט שווער נעאטהעמט; ער האט זי קיין מאל נאך ניט נעהריקט צו זיין ברוסט אזא אבגעשוואכטע; זי האט זיך אראב־גענליטשט, און האט זיך אנידערגעזעצט אויף לעדיגע זעק, ווי אויף א ווייכע קאנאפע, וואס האט פארנומען א גאנצען ווינקעל. און ער, ניט ארויסלאזענדיג זי פון זיינע ארעמס, איז אומגעפא־לען לעבען איהר. זעהען האבען זיי זיך ניט געקאנט; ס'האט זיך זיי ווי פארדרעהט די קעפ. און אלעס איז ארום זיי ווי פערשוואונדען געווארען.

ארויסגערופען פון זייערע הייסע קושען, איז דער ווארט „דו" זיי געקומען אין מויל אריין, און זייער הערצענס־בלוט האט זיך צוזאמען געמישט...

— דו האסט אויף מיר געווארט...

— אה, כ'האב אויף דיר געווארט, כ'האב אויף דיר גע־ווארט....

און גליך נאך דעם, פון דער ערשטער מינוט, כמעט אהן ווערטער, האט זי מיט איהר אויפרעגונג איהם ווי געצוואונגען זי צו בעגעהרען. זי האט דאס ניט פאראוים געזעהען, זי האט אפילו ניט גערעכענט דארויף, אז זי וועט איהם היינט נאך זעהען. און אז זי האט איהם אין איהר אונערווארטעטען גליק דערזעהען, איז זי פלוצים אנגעכאפט געוואָרען פון אן אונווידער־

נומען דאָס פעטע פּאַפּיער וואו ס'איז געווען איינגעוויקעלט דאָס פלייש, און האָט עס אַ שליידער געטהון; דאָס פלעשעל האָט ער צוריק אַריינגעלעגט אין קאָשיקעל. — ער האָט דאָס אַלעס אָבגעראַמט, ווי אַ דיענער, וואָס איז געוואָהנט צו קערען אין וואַשען. דער דונער האָט שוין אויפגעהערט, אָבער דער רעגען ניט.

— נו, — האָט ער געזאָגט, — געה איך מיר מיין וועג, אין לאָז אייך אַליין.

— אָה, האָט זשאַק געענטפערט, — אַז עס רעגענט נאָך, וועל איך בעסער געהן אויף אונזער אונטער־וועגענס קוואַרטיר.

גלייך מיט'ן דעפּאָ, אַ שפּאַן ווייטער, איז געווען אַ שלאָף־צימער מיט מאַטראַצען, מיט פּאַרוסינענע ציכען, וואו עס פלע־גען זיך די מענשען צולעגען, ניט אויסטהוענדיג זיך, ווען זיי פלעגט אויסקומען צו וואַרטען אין האַוור בלויז אַ דריי־פיער שעה. און ווירקליך, אַז ער האָט דערזעהען אַז דער הייצער איז פערשוואונדען געוואָרען אין דעם גוס־רעגען אויף דעם וועג צו דאָס הויז פון סאָוואַניא, האָט זשאַק זיך געוואַגט אַ לויף טהון צו דעם רוה־צימער. אָבער לעגען האָט ער זיך ניט געלעגט. ער האָט זיך אָנגעלעהנט אָן דער אָפענער טיהר, ווייל אינוועניג איז געווען היים דערשטיקט צו ווערן. אין שטוב איז געלעגען אויס־געצויגען אַ מאַשיניסט, דאָס מויל אָפען, און האָט געחראָפּעט.

נאָך עטליכע מינוט זיינען אַזוי אַוועק, אָבער זשאַק האָט נאָך אַלץ ניט אויפגעהערט צו האָפען. אין זיין רציחה געגען דעם אידיאָטסקען מבול, האָט זיך אין איהם נאָך מעהר צוהיצט דער נאַרישער וואונש צו געהן אַהין איינער אַליין, אַבי צו זיין דאָרט אפילו ווען סעווערינע זאָל ניט קומען. דאָס איז ביי איהם גע־וואָרען די בעדערפניש פון זיין גאַנצען וועזען, און ער האָט זיך טאַקי ניט איינגעהאַלטען און איז אַרויס אין רעגען, און ער איז צוגעגאַנגען צו זייער געליעבטען ווינקעלע, און האָט זיך אַרומ־געדרעהט אין דעם פאַרמאַכטען געסעל צווישען די צוויי רייהען אָנגעשאָטענע בערג קוילען. גרויסע טראָפּען זיינען איהם גע־פאַלען אויף'ן פּנים און האָבען איהם פאַרגאָסען די אויגען; און

נעהאט אויפגעהערט, האָט ווידער נענומען גיעסען ווי פון עמערס.

פּעקע, וועלכער האָט אויף'ן שפּיץ מעסער געהאלטען דעם לעצטען ביסען פּלייש, האָט זיך וויעדער גוטהארציג צוגעכאפּט.

וואָס־זשע, איהר זייט היינט עפּעס אזוי בעשעפטיגט? — האָט ער נעזאָגט, — הם! אונז בוידע, מיך און אייך, קאָן מען שוין גאָרניט בעשולדיגען אז מיר קוועטשען די מאטראצען אויף אונזער קוואַרטיר אין פּראָנסוא־מאזעליען.

זשאק איז האסטיג אָבגעשפּרונגען פון פענסטער.

— וואָס מיינט איהר?

— וואָס זאָל איך מיינען? זינט דעם פּריהלינג קומט איהר אויף דער קוואַרטיר ניט פּריהער פון מיר, — ארום צוויי־דריי א זייגער פּאַרטאָג.

מסתמא וויים ער עפּעס; אפשר האָט ער זיי געזעהען, זשאק'ן מיט איהר, ארומגעהן ביי נאכט. אין יערען שלאָף־אנשטאָלט נעהען די בעטלעך צו פּאַרלאָף: דאָס בעטעל פון דעם הייצער לעבען דעם בעטעל פון דעם מאשיניסט: מען האָט אלץ זיך בעמיהט וואָס נאָהענטער צוזאמענבינדען דאָס לעבען פון די צוויי לייטע, וועלכע מוזען ארבייטען צוזאמען. און דערפּאר איז קיין וואונדער ניט, וואָס דער הייצער האָט באלד בעמערקט די אויפּפּיהרונג פון זיין שעף, וועלכער איז תמיד נעווען אזוי רעגעלמעסיג.

— מיר טהוט אָפּט וועה דער קאָפּ, — האָט זשאק געענטפערט, וואָס איהם איז נור נעקומען אין מויל אריין, — און מיר העלפּט, וואָס איך שפּאציער ביינאכט.

אָבער דער הייצער האָט שוין געוואָלט צוריק כאפּען.

— אָה, מיין דאגה! איהר זייט זיך א פּרייער מענש!... איך זאָג עם נור, אז איהר זאָלט עפּעס האָבען א שטערונג, דערפּט איהר זיך גאָר ניט זשעניירען און מיר זאָגען. — אבי איך זאָל נור קאָנען, זאָגט וואָס איהר דערפּט.

און אָהן וויייטערע ערקלערונגען האָט ער זיך ערלויבט צו נעהמען זשאק'ן פּאר דער האנט און זי א שטארקען דריק טהון, איהם דערמיט צו וויזען זיין איבערגעבענהייט. ער האָט פּאר־

וואַרעמען דאָס עסען און א טישעל אין מיטען, צוגעשלאָגען צו די פֿאַדלאָגעס און, אנשטאָט א טישטוך, פערדעקט מיט א בלאָט ציגל.

—דאָס איז א ביסעל א פֿאסקודנער רעגען! — האָט זשאק אויסגעשריען, זיך זעצענדיג ביים פענסטער.

פּעקע האָט זיך געזעצט אויף א באנק, לעבען טיש.

— עסען ווילט איהר ניט? — האָט ער געפרעגט.

— ניין, אלטינקער, ענדיגט מיין ברויט און פלייש, ווי די הארץ גלוסט אייך... איך בין ניט הונגעריג.

און פּעקע האָט זיך ניט געלאָזט לאַנג בעטען; ער האָט זיך גענומען עסען, און האָט אויסגעלעדיגט דאָס פלעשעל. אָפּט פלעגט ער האָבען אזא גוט מזל, ווייל זיין מאשיניסט איז ניט געווען קיין גרויסער עסער; און ער האָט איהם נאָך מעהר געליעבט אין זיין טרייהייט פון א הונט, ווייל עס פלעגט איהם אָפּט פון איהם צופאלען אן איבריגער ביסען. נאָך א קורצען שווייגען, האָט ער מיט א פול מויל געזאָגט צו זשאק'ן:

— א רעגען? וועמען אַרט דער רעגיין, אז מיר זיצען דאָ בעשיצט? און אז ער זאָל ניט אויפֿהעהרען איז א גוטע נאכט אייך; איך האָב דאָ ניט וויט פון דאנען, ואו זיך צו צושפּארען.

און ער האָט זיך צולאכט; ער האָט דאָס ניט געהאלטען פאר קיין סוד, זיינע פערהעלטניסע צו פילאָמענע סאוואניא, און ער האָט דאָס געמוזט דערצעהלען זשאק'ן, אז יענער זאָל זיך ניט וואונדערן, וואָס ער קומט אזוי זעלטען נעכטיגען אהיים, ווען ער גענהט צו איהר. און אזוי ווי פילאָמענע האָט ביי איהר ברודער אין הויז פארנומען א צימער פאר זיך, אויף'ן ערשטען גאָרען, לעבען דער קיך, האָט ער בלויז געדארפט אנקלאפען אין אין לאָדען; און ער פלעגט פשוט אריינקריכען דורך'ן פענסטער. און דורך דעם פענסטער, זאָגט מען, זיינען דורכגענגענען אלע אנגעשטעלטע פון דער סטאנציאן. אָבער דאָס מאָל האָט זי זיך גענהאלטען פאר פּעקע, וועלכער איז איהר, הפנים, געווען גענוג.

— אָה, ס'א טייוועל דאָס איז! ס'א טייוועל! — האָט זשאק געמורמעלט מיט בעס, אז דער רעגען, וועלכער האָט שוין

צוגעהן אין אזא מבול האָט מען נעקאָנט פארנעצט ווערן ביז'ן די ביינער.

זשאק האָט זיך געמוזט בעשליסען צו פאָלגען פעקע'ן, ווע־ כער האָט דערווייל ענומען דעם מאשיניסט'ס קאשיקע, גלייך ווי ער וואָלט איהם געוואָלט פארשפּאָרן די מיה אליין דאָם צו טראָגען. ער האָט געוואוסט, אז אין קאשיקע איז נאָך געווען צוויי שטיק קאָלב־פלייש, ברויט און א פלאש כמעט פול מיט ווין; און דאָם האָט איהם פשוט געמאכט אפעטיט.

דער רענען איז שטארקער געוואָרען, און א פרישער קנאק פון דונער האָט ווידער צוטרייסעלט די הייזקע. אז די צוויי מע־ נער זיינען ארויס דורך א טיהרעלע, אין דער לינקער האנט, וואָס פיהרט גלייך צום קעלער, איז שוין „ליזא" געווען קאָלט, און זי איז אנדרעמעלט געוואָרען, א פארלאָזענע, אין די פינ־ סטערניש, וואָס בלויז די שטארקע בליצען האָבען דורכגעריסען, און אוגטער די גרויסע טראָפענס־רענען, וואָס האָבען איהר נע־ קלאפט אין די זייטען; לעבען איהר איז געשטאנען א שלעכט־ פערדרעהטער קראָן, און פון איהם האָט נערונען, און א שטראָם וואסער האָט זיך צווישען איהרע רעדער נעצוינגען ביז'ן גרוב אריין.

אבער פאר'ן עסען האָט זשאק נעיוואלט זיך פריהער ארומ־ זואשען. אין קעלער איז שטענדיג נעווען, אין א בעזונדער צי־ מער, הייסע וואסער אין א שיעסעל. ער האָט פון זיין קאשיקע ארויסגענומען א שטיקעל זייף און זיך ארומגערייניגט די הענט און דאָם פנים, פארשווארצט פון וועג; און אזוי ווי ער האָט זיך נאָך אנגענגריייט, — ווי מען רעקאָמענדירט דאָם די מאשינים־ טען, — א ריינעם אנצוג, האָט ער זיך איבערגעטהון פון קאָפ ביז די פים, ווי ער פלענט דאָם איצט, פון סעוועדינע'ס וועגען, טהון יעדען אבענד, וועו ער פלענט קומען אין האוור. פעקע האָט שוין אויף איהם געוואָרט; ער האָט זיך נור אבגעווישט די שפּיץ פינגער און דעם שפּיץ נאָז.

דאָם קעלערל איז געווען בלויז א קליין ציממער, גלל גע־ פארבט, און כמעט א לויזיגם, בלויז מיט אין אויוועו אנצו־

די וואסער פון קעסעל האָט ארונטערגערונען אין גרוב אריין אין גרויסע שטראָמען, און ער האָט בלויז געזאָגט:

— ניכער, גיכער.

א געוואלדיגער קנאק פון דעם דונער האָט איהם איבערגעשלאָגען די רעה. און דער הימעל האָט זיך אָנגעצונדען און די הויכע פענסטער האָבען זיך אזוי דייטליך בעוויזען, אז מ'האָט געקאָנט איבערצאהלען זייערע פיעלע צובראָכענע שויבען. אין דער לינקער האנט איז ביי די ווערקשטאָטען, וואו מען פאַרריכט די מאשינען, געווען א בויגען אייזען, און דאָם האָט אזש געקלונגען פון גרויס ציטערניש, און די אלטע באלקענס אונטער'ן דאך האָבען געגומען קרעכצען.

— צום טייוועל! האָט דער הייצער געמאכט א ברכה.

דער מאשיניסט האָט האָפענונגסלאָז א מאך געטהון מיט דער האנט. אן עק; — און נאָך מעהר דערפאר, וואָס אין דער מינוט האָט אין דאך א זעץ געטהון א שלאָגס־רעגען. דער האָסטיגער שטראָם וועט, דאכט זיך, באלד צוברעכען דעם גלעזערנעם דאך. אין דער הויך זיינען די שויבען מסתמא צוברָאָכען געוואָרען, וויל דער רעגען איז מיט גרויסע טראָפענס געפאלען אויף „לי־זא'ן". א וויל־דער שטורם־ווינט האָט זיך אריינגעריסען דורך די אָפענער טיהרען — די גאנצע אלטע חורבה וועט דאָס, דאכט זיך, צוטראָגען.

פעקע האָט געענדיגט זיין ארבייט ביי דער מאשין.

— נו, זאָל שוין זיין! מארגען וועלען מיר שוין זעהען... איצט וועט שוין זיין גענוג צו פוצען...

און ער האָט זיך אומגעקעהרט צו זיינע פריהערדיגע רעד:

— מ'דארף עפעס איבערכאפען... ס'א זין האָט עס צו געהן שלאָפען, אז עס רעגענט אזוי!

און א קעלערעל איז טאקע געווען ניט וויט — לעבען דעפּא, איבער'ן וועג; אבער דאָס הויז, וואָס די אייזענבאהן קאָמפּאניע האָט געהאלטען אויף נאכט־לעגער פיר די מאשיניסטען און די הייצער וואָס האָבען געמוזט בלייבען איבער נאכט אין האָוור, איז געווען אין דער גאס פראנסוא — מאזעליען. און אהין

לערינען צוג און איז אוועק צום דעפּא. די צוויי העלפטען פון דער אונגעהייער גרויסער טיהר זיינען געווען פונאנדערגערוקט, און „ליזא" איז אריין אין דעם לאקאמאטיוו־הייזעל, — א מין גאלערעי מיט צוויי רייהען רעלסען, א זיעבציג מעטער די לענג, וואו ס'האבען געקאנט אריין זעקס מאשינען. אינוועניג איז געווען גאנץ טונקעל; בלויז פיער גאז־ברענער האבען בעלויכטען די פינסטערניש, וועלכע זיי האבען, דאכט זיך, געמאכט נאך גרעסער מיט לאנגע, בלאנקענדע שאטענס; בלויז די העלע בליצען האבען זיך יעדע וויילע בעוויזען אויף דעם גלעזערנעם דאך און אין די הויכע פענסטער אין דער רעכטער און אין דער לינקער זייט. און אין'ם בליץ האט מען געקאנט, ווי אין דעם פלאם פון א שרפה, בעמערקען, די צוטראסקעטע אלטע ווענט, די פון רויך פארשוואַרצטע באלקענס, די גאנצע מיזעראבלע חורבה פון דער געבוידע, וועלכע איז שוין פון לאנג צו קליין געווען. צוויי מאשינען זיינען דארט שוין געשטאנען, קאלטע, פערשלאפענע.

פּעקע האט זיך גליך נענומען אויסטרייסלען דאם פייער פון הייץ־אויוועז, און ער האט מיט אלע כחות געשאקלט די אייזענס, און שטיקער נעגליהטע קויליען האבען זיך אבגעריסען און זיינען ארונטערגעפאלען אין גרוב אונטער דעם לאקאמאטיוו.

— איך בין זעהר הונגעריג, כ'וועל געהן עפעס איבערבייסען, — האט ער געזאגט, — און איהר ווילט נישט?

זשאק האט ניט געענטפערט. ניט קוקענדיג דארויף, וואס ער האט זיך גאייליט, האט ער אבער ניט געוואלט איבערלאזען זיין „ליזא", איידער דאם פייער איז אין גאנצען אויסגעטרייסעלט און דער קעסעל אויסגעליידיגט. דאם איז געווען די טבע, די געוואהנהייט פון דעם גוטען מעכאניקער, און ער איז אויף דעם קיין מאל ניט עובר געווען. און וועז ער האט געהאט צייט, פלעגט ער פון איהר ניט אבטרעטען, ביז ער האט ניט בעטראכט און אויסגערייניגט יעדעם פיצעלע, ווי אייגער שאנעווען, א שטייגער, א געליעבטען הונט.

נעהריקט צו איהר ברוסט? האָט ער זי דען ניט געקושט און גע־
קושט, אַרייגזויגענדיג אין זיך איהר נשמה? און דאָך האָט זיך
אין איהם ניט דערוועקט דער טייוועלשער וואונש זי צו דער־
וערגען אום זי צו האָבען. אָבער ער האָט נאָך אלץ ניט געוואגט;
ס'איז דאָך געווען אזוי זים צו וואַרטען, זאָל די ליעבע אליין
זיי פעראייניגען, ווען ס'וועט קומען די צייט און עם וועט שוואָך
ווערען זייער וויליענס־קראפט און זיי וועלען זיך איינער דעם
אנדערן פאלען אין די ארעמס.

און אזוי פלעגען זיך זייערע גליקליכע צוזאמענטרעפונגען
פארקומען א טאָג און א טאָג, און זיי האָבען זיך אי איין מאל ניט
געלאָזט פערגעסען אי אויף איין מינוט ניט, און זיי פלעגען זיך
שפּאציערען אין דער פינסטערניש צווישען די רייהען בערג־
קויליען, וועלכע פלעגען נאָך פינסטערער מאכען די נאכט ארום זיי.

אין א יולי־נאכט האָט זישאק, אום ניט צו פערשפעטיגען
קיין האָור צו דער ריכטיגער מינוט, עלף אוהר פינף, געמוזט
אונטערטריבען זיין „ליזא'ן", גלייך ווי זי וואלט זיך אונטער־
געפוילט אין דער שטיקענדער היין. באלד נאָך רואן האָט געגומען
דונערען אין בליצען איבער דעם גאנצען טהאל פון די סעין, אויף
דער לינקער האנט; און יעדע ווייל האָט זישאק'ן אָנגעבאפט
אן אונרוהיגקייט, ווייל יענע נאכט האָט סעווערינע געדערפט
ארויסקומען מיט איהם זיך זעהען. ער האָט מורא געהאט טאָמער
וועט צו פריה ארויסזעצען מיט א שלאָגם־רעגען און זי וועט ניט
קאָנען ארויסקומען. און אז איהם איז ענדליך געלונגען ארויס־
צוקומען אין דער סטאנציע פאר'ן רעגען, איז ער געוואָרען אונ־
געדולדיג וואָס די פאסאזשירען קלויבען זיך אזוי לאנג ארויס־
צוקריעבען פון די וואגאנעס.

רובא איז געווען אויף דער פלאטפאָרמע; ס'איז געווען זיין
וואָך נאכט־ארביים.

— צום טייוועל! — האָט ער געזאגט מיט א געלעכטער,—
וואָס אייליט איהר אזוי זיך געהן לעגען... שלאָפט געזונט.

— א דאנק.

און זישאק האָט דערלאנגט א פייף און א רוק געטהון דעם

קינד. נאָך דעם גאנצען שמוץ וואָס זי האָט צו זעכצעהן יאָהר געליטען פון דעם אלטען און די שפעטערע פערגוואלטיגונג פון איהר אייגענעם מאן'ס בעסטיאלען אפעטיט! און זי איז נאָך יעצט געווען ווי אן אונשולדיגע בתולה מיט איהר בעצויבערענדע שעמעודיגקייט פון איהר ניט־בעוואוסטזיניגע לייִדנשאפט. און וואָס עס האָט זי אם מייסטען נעצוינגען צו זשאק'ן, איז געווען זיין וויבקייט. דאָס וואָס ער פאָלגט זי און האלט איין זיינע הענט, וועו זי ערלויבט זיי ניט צו וואנדערען איבער איהר קערפער, אבשטופענדיג זיי מיט איהרע שוואכע הענט. דאָס ערשטע מאל אין איהר לעבען האָט זי געליעבט. און דאָך האָט זי זיך ניט אבגענעבען, ווייל עס וואלט אין דער אמת'ן צושטערט איהר ליעבע באלד צו בעלאנגען צו איהר געליעבטען אויף דעם זעלבען שטייגער ווי די פריהעריגע צוויי מענער. איהר בעהאלטענער וואונש איז געווען אויף אייביג צו שפיערען דעם זיסען טעם, ווי אמאל, אייִדער מ'האָט זי נאָך פערשמוצט, ווי א מיידעלע פון פונפצעהן יאָהר, וואָס האָט א טיערען פרייִנד מיט וועלבען זי קושט זיך אָהן אן ענד ערגעץ הינטער א טיהר. און זשאק, וועו ער איז ניט געווען צוקאָכט, האָט זיך איהר אונטערוואָרפען אין איז געווען צופרידען נאָך ווייטער צו וואַרטען אויף דעם מאָמענט פון זיין גליק. ניט וועניגער ווי סעווערינע אליין איז ער, דאָכט זיך, אויך ווידער געווארען א קליין אינגעל, און ער האָט ערשט איצט זיך אבגענעבען דער ליעבע, וועלכע איז פיר איהם ביז היינטיגען טאג נעווען אזא שרעק. און ער האָט זי געפאלנט, און האָט צוריקגענומען די הענט, וועו זי פלעגט זיי איהם נור פארהאלטען; אבער בלויז דערפאר, וואָס אין דער טיעפעניש פון זיין צערטליכקייט האָט ער אלץ געשפיערט אין זיך א שווערע מורא און א גרויסע אנגסט, אז מיט זיין ליעבע קאן נאָך אין איהם אויפגעוועקט ווערען זיין קליפה צו מארד. זי, וועלכע האָט שוין אליין גע'הרג'עט... זי איז ביי איהם נעווארען ווי די פאנטאזיע פון זיין לייב־און־לעבען! און אויף איהם איז ווי געקומען א ישועה. און ער האָט מיט יערען טאג מעהר אין מעהר געפיהלט, אז ער איז נענעזען נעווארען. האָט ער זי דען שטונדען־ווייז ניט

אויסגעקומען צו שיעסען. עס פלעגט איהם הנאה טהון, ווען עס האָט גענומען טאָגען, און עס האָט פון דער פינסטערניש אַרויס־געשוועבט דער בלאַסער אָבדרוק פון דער סטאַנציאָן. און איצט, ווען עס הויבט שוין אָן צו טאָגען אַ זייגער דריי, טהוט זיך רובאָ אַ וואָרף אויף'ן געבעטען שטוהל און ווערט אַנטשלאָפען ווי אַ גע'הרג'עטער, ביז דער וועק־זייגער רייסט איהם אויף אַ צו־שראָקענעם.

יעדע צוויי וואָכען, דאָנערסטאַג און שבת, פלעגט סעווערינע אַרויסגעהן צו זשאַק'ן; איין מאָל האָט זי איהם דערצעהלט, אַז איהר מאַן טראָגט מיט זיך אַרום אַ רעוואָלווער, און דאָס האָט זיי ביידען בעאונרוהיגט. אמת, רובאָ פלעגט אפילו קיין מאָל ניט צוקומען ביז'ן דעפּאָ. דאָך איז זייער שפּאַציער געוואָרען עטוואָס געפעהרליך און דאָס האָט זיי נאָך מעהר בעצויבערט. דערצו האָבען זיי זיך נאָך געפונען אַ מחיה'דיג ווינקעלע: הינ־טער דעם הויז פון די סאָוואַניאַס, אַ מין אַללעע צווישען די רייהען אונגעהייערע גרויסע אָנגעשאָטענע בערג קוילען פון ביי־דע זייטען, ווי אַ מין אָבגעשלאָסען געסעל אין אַ זאָנדערבאַרע שטעדטיל, מיט פיער־עקיגע פּאַלאַסטען פון שוואַרצען מאַרמעל־שטיין. דאָ זיינען זיי געווען באמת בעהאַלטען: ביי איין עק געסעל איז געווען אַ קאַמערעל פיר ווערקצייג, מיט אַ מאַסע פּוסטע זעק, ווי אַ קאַנאַפּע, זעהר אַ ווייכע. אָבער אַמאָל, אין אַ שבת, ווען אַן אונערוואַרטעטער שלאַגס־רעגען האָט זיי גע־צוואונגען דאָרט זיך צו בעהאַלטען, האָט זי זיך ניט געוואָלט אפילו צוזעצען, און האָט זשאַק'ן בלויז ערלויבט צו בעדעקען איהר געזיכט מיט אונענדליכע קושען, און זי האָט זיך דערמיט ניט געשעמט; זי האָט איהם ערלויבט זיך איינצוזויגען איהר אָטהעם בלויז ווי פון פריינדשאַפט וועגען. און אַז ער, צוהיצט פון דעם פייער, האָט געוואָלט זי נעהמען, האָט זי זיך פאַרטהיידיגט און האָט געוויינט, ווידערהאָלענדיג די זעלבע טענות. צו וואָס דאַרף ער איהר אָנטהון אַזאַ שמערץ? ס'איז דאָך איהר אַזוי זיס איהם צו ליעבען, אָהן די אַלע געשלעכטליכע שמוץ!

סעווערינע איז אין דער אמת'ן דאָך געבליבען ווי אַ ריין

עסען איינער אליין אויף אן עק פון טיש פון זיין קאנטאָר; ער פלעגט עסען קאַלטע פלייש צווישען צוויי שטיקלעך ברויט, וואָס מען האָט איהם געבראַכט פון דער היים. דער לעצטער פּאַסאַזשיר־צוג פון רואַן פלעגט אָנקומען צו דער סטאַנציע אַ האַלב איינס, און באַלד נאָך דעם פלעגט די פּוסטע פּלאַטפאָרמע ווידער ווע־רען איינגעהילט אין אַ טיעפע שטילקייט; עס האָבען געברענט נור ווייניגע גאַז־רעהרלאַך, און די גאַנצע סטאַנציאָן איז איינ־געשלאָפען אין אַ מין ציטערנדע האַלב־טונקעלהייט. פון דעם גאַנצען פּערסאָנאַל איז נור איבערגעבליבען צוויי אויפזעהער און פיער אָדער פינף אַרבייטער אונטער דעם בעפעהל פון דעם אַרויס־העלפער פון דעם סטאַנציאָן־מייסטער. אָבער אפילו זיי האָבען אויך געכראָפּעט אויף וואָס די וועלט שטעהט, איבער די בענק פון דעם יואַך־שטיבעל; ; אָבער רובאָ, וועלכער פלעגט זיי מוזען וועקען ביי דער קלענסטער אונרוהיגקייט, האָט נור לייכט גע־דרעמעלט.

מורא האָבענדיג, אַז זיין מיעדקייט זאָל איהם ניט איינ־שלעפערן פאַרטאָג־צו, פלעגט ער אָנשטעלען דעם וועקער אויף פינף אוהר. דאָס איז געווען די צייט, ווען ער האָט געמוזט אויפ־שטעהן צום ערשטען צוג פון פּאַריז. אָבער צייטענווייז, אי־בערהויפּט די לעצטע צייט, פלעגט רובאָ ליידען פון שלאָפלאָ־זיגקייט, און ער האָט ניט געקענט איינשלאָפען און האָט זיך אַלץ געדרעהט אין זיין שטוהל. דאַן פלעגט ער אויפשטעהן, געבען אַ געה אַרום, פלעגט צוגעהן צום פּאָסט פון דעם רעלסען־קירעווער און דאָרט אָבפּלאַפּלען עטליכע מינוט. דער ברייטער טונקעלער הימעל, די ערהאַבענע שטילקייט פון דער נאַכט, האָבען ביסלעכ־ווייז בערוהיגט זיין פיבערישען צושטאַנד. נאָך אַ צוזאַמענשטויס מיט רויבער, האָט מען רובאָ'ן בעוואפענט מיט אַ רעוואָלווער, און ער האָט איהם אימער געטראָגען ביי זיך אין דער קעשענע אַן אָנגעלאָדענעם.

ער פלעגט אָפט אַזוי אַרום מאַרשירען פאַר־טאָג, זיך אָב־שטעלען ביי יעדען שאָרך און דאַן פאָרטזעטצען דעם שפּאַציער מיט אַ מין אונבעשטימטען בעדויערן, וואָס ס'איז איהם ניט

דאָס איז א מין גרויס שטיק פּלאַץ, וואָס איז אָנגעפאַקט מיט אַלערליי געבוידעם, מיט רעזערוואוארן, מיט וואסער־ציהער, מיט פּיעלע זייטיגע רעלסען־וועגען; דאָ געפינען זיך אויך די צווויי גרויסע דעפּאָס פאר די לאָקאָמאָטיוון, דאָס הויז פון די סאוואניאס, ארומגערינגעלט מיט א גערטענדיל, ניט גרעסער ווי א שטריימעל, און אויך די שפּעיר וואו מען פארריכט די מאַשינען, און דאָס וואך־הויז, וואו עס שלאָפען די מאשיניסטען און זייערע הייצער, און ס'איז געווען זעהר, זעהר לייכט זיך דאָ צו בעהאלטען, זיך ערגעץ צו פארשטעקען ווי אין טיעפען וואלד, אין די פערוואר־פענע און פארפלאָנטערטע הינטער־געסלאָך. אין פערלויף פון א שטונדע האָבען זיי זיך דאָ מחיה געווען מיט זייער אייגנאמקייט, און ס'איז זיי גרינגער געווארן אויף'ן הארצען פון זייערע פרייגדליכע רעד, וואָס האָבען זיך ביי זיי שוין פון לאנג אָנגעקליבען; זי האָט פון קיין זאך ניט געוואלט הערען, ווי לויטער פון פרייגדשאפט; זי האָט איהם זאפארט ערקלערט, אז זי וועט זיך איהם קיין מאל ניט אבגעבען, ווייל דאָס וואלט געיוען צו לומפיש צו בעשמוצען זייער ריינע פרייגדשאפט, אויף וועלכע זי איז אזוי שטאלץ און וועלכע בעפרידיגט איהר זעלבסט־אבטונג. דערנאך האָט ער זי אבגעפיהרט ביז דער גאס „וועדט"; זייערע ליפען האָבען זיך וויעדער צוזאמען געטראָפען אין א שטארקען קוש. און זי איז אוועק אהיים.

אין דיעזער זעלבער שטונדע, האָט רובא געדרימעלט אין אַלטען לעדערנעם שטוהל אין דער קאנטאָר פון די ארויסהעלפער פון דעם סטאנציאָן־מייסטער און ער האָט געדארפט אויפשפּרינגען א מאל צוואנציג אין דער נאכט, א צובראכענער. ביז 9 אוהר אבענדס האָט ער געדארפט אננעהמען און אוועקשיקען צוגען. הויפּטזעכליך האָט איהם פערשאפט אונאנגענעמליכקייטען דער ים־צוג: ער האָט אליין געמוזט אויפפאסען אויף דעם מאַנעווירען, אויפ'ן צונויפקעטלען, און אויף די פאפּיערען פון דעם ארויסשיקען.

בשעת עם פלעגט ביי נאכט אנקומען דער שנעל־צוג פון פאריז און מען האָט איהם פאנאנדער געטשעפּעט, פלעגט רובא

איז געווען זיין פרייע וואָך, די וואָך פון נאכט ארבייט. איהר האָט דאָס שטארק געשראָקען — דער געדאנק, אז זי וועט ארויסגעהן פון דערהיים זיך זעהען מיט דעם יונגען מאן ערגעץ אין דער ווייטען, אין א פינסטערען ווינקעל פון דער סטאנציע. זי האָט עפעס געפיהלט א שמעווידינקייט, וועלכע זי האָט פאר דעם קיין מאל ניט געפיהלט, — די מורא פון די אונשולדיגע מיידלאָך, וואָס דאָס הארץ קלאפט ביי זיי; און זי האָט זיך ניט נאָכגעגעבען באלד אין אנהויב, און ער האָט זי געמוזט בעטען כמעט נאנצע צוויי וואכען, אויידער זי האָט ענדליך צוגעשטימט, ניט קוקענדיג, וואָס זי אליין האָט אזוי געגארט נאָך דיעזען שפאציער אין דער נאכט.

ס׳איז געקומען דער יוני מאנאט, און אויך די הייסע נעכט, וואָס דאָס ווינטעל פון דעם ים האָט קוים ערפרישט. דרויסן מאל האָט ער שוין אויף איהם געווארט, האָפענדיג, אז זי וועט פאָרט קומען, אבווהל זי האָט איהם ענטזאגט. דעם אבענד האָט זי נאָך אלץ געזאָגט, אז ניין; די נאכט איז אבער די לבנה ניט געווען, — א נאכט פון א פארצויגענעם הימעל, אהן א שטערן אונטער׳ן צודעק פון ווארעמען טומאן. און אזוי ווי ער איז זיך עם געשטאנען אין שאטען, האָט ער זי ענדליך דערזעהען, געקליידט אין שווארצען, געהענדיג מיט שטילע טריט. ס׳איז געווען אזוי פינסטער, אז סעווערינע וואלט זיכער פארביי גענאנגען און איהם ניט בעמערקט, וועו ער וואלט זי ניט אדומ־געהאפט און איהר א קוש געטהון. זי האָט א לייכטען געשריי געטהון, א דערציטערטע. און מיט א געלעכטער האָט זי זיך באלד צוגעדריקט מיט די ליפען צו זיין מויל. און דאָס אלעס! זי האָט בשום אופן ניט געוואלט זיך צוזעצען לעבען אויינעם פון די ארומיגע שטאלען אויף דער סטאנציע. זיי האבען ארומגע־שפאציערט, זיי האבען געשמועסט און זיך געדריקט אויינער צום אנדערען. פאר זיי איז געווען די גרויסע שטרעקע, וואו עס ג׳פינט זיך דער דעפא מיט אלע זיינע פלינלען, צוויישען די נאס פראנסוא־מאזלין און די נאס וועלט, וועלכע שניידען איבער די אייזענבאהן ליניע א יעדע מיט א בעזונדערען שלאגבוים;

געווארען די וואהרע אורזאכע פון א פיעל אינטימערע נאהענט־
קייט, א געהיימער צערטליכקייט און בעהאלטענעם צוטרויען
צווישען זשאק'ן און סעווערינע'ן; וויל ער, זעהענדיג זי נאך
אמאל אויף מארגען, האט ניט געקאנט ניט בעדויערען זי, וואם
זי איז אזוי ברוטאליש בעהאנדעלט געווארען, און סעווערינע האט
מיט טרערען אין די אויגען זיך בעקלאגט אז זי האט געפונען
זעהר וועניג גליק אין איהר פערהיראטען לעבען. פון דיעזען מא־
מענט אן האבען זיי צווישען זיך געקראגען א בעזונדערען פונקט
פיר זייער געשפרעך און פריינדליכען מיטגעפיהל, און זיי האבען
זיך אנגעפאנגען צו פערשטעהן אהן וועכטער. ביי יעדען בע־
זוך האט זשאק מיט'ן בליק געפרעגט ביי סעווערינע'ן, צי זי
האט נייע אורזאכען פיר ערנערניש. און זי האט געענטפערט
אויף דעם זעלבען אופן, מיט אן אויספאכער בעווענונג פון די
הויט־ברעמען. זיי פלעגען זיך דריקען די הענט אונטער'ן מאנ'ס
פלייצע. זיי זיינען געווארען אלץ געוואגטער, זיי פלעגען זיך
איינע די אנדערע ערקלעהרען מיט'ן לאנגען דריקען די הענט;
זייערע הייסע פינגער האבען אויסגעזאגט פון דעם וואקסענדען
אינטערעס, וואם זיי האבען געהאט צו די קלענסטע עראיינגים
פון זייער לעבען, זעלטען איז זיי געלונגען צו זעהען זיך אפילו
אויף א מינוט אהן רובא'ן. ער פלעגט אימער זיין צווישען זיי
אין דעם מעלאנכאלישען עסס־צימער; און זיי, וויעדער, האבען
אבער ניט געזוכט קיינע מיטלען איהם אויסצומיידען, ניט
טראכטענדיג אפילו אבצומאכען צווישען זיך וואו זיך צו בעגעג־
נען ערגעץ אין אן אבגעזונדערטען ווינקעלע אין די טיפענישׂ
פון דעם וואלזאל. דערווייל איז דאם נאך געווען בלויז אן
אמת'ע פרייונדשאפט, א צערטליכע סימפאטיע, און רובא האט
זיי ניט געשטערט, וויל א בליק, א דרוק פון דער האנט, איז
דערווייל געווען גענוג פיר זיי זיך צו פערשטעהן.

דאם ערשטע מאל וועו זשאק האט סעווערינען א זאג גע־
טהון אויף'ן אויער, אז ער וועט אויף איהר ווארטען קומענדען
דאנערסטאג, צוועלף ביי נאכט, הינטער'ן דעפא, האט דאם איהר
פערדראסען און זי האט פון איהם ארויסגעריסען די האנד. דאם

— אָבער, מיין פרײנד, ער איז בלויז נעקומען נאָך א מוסטער צום אייקלען...

— צום אייקלען... שהנע מעשות... וואָס מיינסטו, אז איך בין שוין א נאר, אז איך פערשטעה ניט צו וואָס ער קומט אהער?... און דו אליין, היט זיך די ביינער!

און ער האָט זיך נעלאָזט צו איהר מיט אויפגעהויבענע פויסטען, און זי האָט אָבגעטראָטען און איז געוואָרען בלאָס, ערשטוינט פון אזא פלוצימדיגען אנפאל פון לויידענשאפט אין די קאלטע גלייכגילטיגקייט, ווי זיי לעבען איצט צווישען זיך. דערווייל, האָט ער זיך בערוהיגט, און ער האָט זיך געוונדעט צו זיין פרײנד.

— ניט שלעכט, בנאמנות, א חברה לצים קריעבען צו יענעם אין שטוב אריין, גלייך ווי די פערהיראָטע פרוי נעמט און זואַרפט זיך זי באלד אויפ'ן האלז ארויף און דער האָך־ווידדיגער מאן ווערט זיך מאבען ניט זעהענדיג! אין מיר קאָכט דאָס בלויט דערפון... גלויבט מיר, אין אזא פאל איז ביי מיר לייכט צו דערוועדגען דאָס ווייב אויף'ן ארט! און זאל מיר דער בחור אהער מעהר ניט קומען, אלא ניט וועט ער פון מיר כאפען... אבשייליך, א?

זשאק'ן איז די נאנצע סצענע נעווען זעהר אונאנגענעהם, און ער האָט ניט נעוואוסט, ווי זיך צו האלטען. מיינט מען דאָס איהם אליין, מיט דעם אָנפאל פון צארן? ווייל עם דער מאן איהם נעבען אן אָנצוהערעניש? אָבער ער האָט זיך באלד בערוהיגט, וועז רובא האָט גלייך פרעהליך נעזאָנט:

— נאָרעלע, כ'וויים נאָנץ גוט, אז דו וואלסט איהם ארויסגעשטופט פון דער טיהר... נעה ברענג די גלעזלאָך, און טרינק מיט מיט אונז.

און ער האָט זשאק'ן א קלאפ נעטהון אין דער פלייצע, און סעוועריגע, א בערוהיגטע, האָט נעשמייכעלט צו ביידע מענער.

אויף אזא'ן אופן האָט רובא צונויפגעבראכט זיין פרוי מיט זיין חבר אויס פרײנדשאפט, פיעלייכט נאָר ניט דענקענדיג פון די מעגליכע פאלגען. דיעזע פראגע פון אייפערזוכט איז טאקע

בלוט וואלט אין זייגע אדערן פארגליווערט געוואָרען פון דעם פארנאסענעם בלוט, — איצט איז איהם שוין ווייט ניט אזוי קלאָהר די נויטיגקייט צו מאָרדען. ער איז שוין געקומען אזוי ווייט, אז ביי איהם איז שוין יעצט גאָר א פראגע, צו ס'האָט אין נאנצען די ווערטה געהאט צו הרג'ענען. קיין חרטה איז דאָס אָבער ניט געווען, זאָנדערן גיבער א מין ענטטוישונג, א מין בערעכנונג, אז אפט טהוט דער מענש אונערלויבליכע זאכען כדי צו זיין גליקליך, און אין אמת'ן האָט ער דערפון נאָרניט. און רובא, דער פלוידערער, איז געוואָרען א שווייגענדער, א צוטראָגענער פון זייגע געדאנקען, און אלץ מעהר מרה־שחורה'דיג. אין אלע טאָג קריכט איצט רובא ארויף אויף דעם שפיץ פליעגעק, כדי ניט צו בלייבען מיט'ן ווייב אויג אויף אויג נאכ'ן עסען; און ער זיצט זיך אין דער הויף אויף דעם צינערנעם דאך און די פרייע בריסטקייט הויכט אויף איהם, און אונדייטליכע פאנטאזיעס שלעפערען איהם, און ער רויכערט א ליולקע נאָך א ליולקע און קוקט איבער'ן שטאָדט אריבער צו די פאקעטי־שיפען, וואָס פארשווינדען ענדליך ביים האָריזאָנט, אין דעם ווייטען ים.

איין אויף־דער־נאכט האָט זיך אין רובא'ן מיט אמאָל אויפגעכאפט זיין אמאָליגע ווילדע אייפערזוכט. ער איז געגאנגען אבזוכען זשאק'ן אין דעפא און ברענענדיג איהם צופיהרען צו זיך נעמען א גלעזעלע, האָט ער אויף די טרעפ בעגעגענט, ארונטערקומענדיג, דעם אויבער קאָנדוקטאָר האָנרי דאָוורן. דער קאָנדוקטאָר איז עפעס געווען אונרוהיג אין האָט ערקלעהרט, אז ער איז געווען ביי מאדאם רובא פרעגען ווענען עפעס, וואָס זייגע שוועסטער האָבען איהם געשיקט. דער אמת איז אבער, אז שוין פאר א שטיק צייט האָט ער אלץ פארפאלגט סעווערינע'ן, אין דער האָפנונג זי צו בעזיעגען.

און אויף דער שוועל האָט רובא שוין א געשריי געטהון צום ווייב:

— וואָס איז ער געקומען אהער, דער חברה מאן? הערסט, ער רייצט מיך אויף...

פרידען. מיעדקייט, גלייכגילטיגקייט און די קאלטקייט, וואס קומט מיט די יאהרען, האט זיך אריינגעכאפט אין זייער לעבען. געבראכט צו זיי פון דעם שרעקליכען קריזיס, צוזאמען מיט די פארגאסענע בלוט, און וועז דאס מאן און ווייב פלעגט דאך אויסקומען צו שלאפען אין איין בעט, פלעגען זיי זיך אברוקען אינער פון'ם אנדערען. און זשאק האט געווים נור געקאנט ווייטער פונאנדערטרייבען די אבנעזונדערטקייט פון דעם פאאר באלק, ווייל מיט זיין קומען פלעגט ער זיי ארויסנעהמען פון דער אינזאמקייט, פון זיין אליין. ער פלעגט זיי בעפרייען אויגעם פון אנדערען.

דערווייל האט זיך רובא געלעבט אהן געוויסענס־ביסע. ער האט אויגענטליך נור מורא געהאט דערפאר, וואס עס וועט איהם קומען, אויב מ'וועט נעווארהר ווערען; און זיין גרעסטע מורא איז איצט אייגענטליך געווען ער זאל חלילה ניט פארליערען די שטעל. יעצט האט ער שוין אויף קיין שום זאך קיין הרטה ניט, און דאך, וועז ער וואלט איצט געארפט ווידער אנהויבען די נאנצע טראגעדיע פון דאם נייי, וואלט ער די פרוי אפשר ניט ארויסגעצויגען, ווייל פרויען שרעקען זיך באלד; און סעווערינען וועט ער איצט, דאכט זיך, אנווערען, ווייל ער האט איהר ארויפגעלעגט אויף דעם אקסעל צו א שווערע לאסט. ער וואלט געווען דער בעל־הבית איבער איהר ווי פריהער, וועז ער וואלט זיך ניט געווען ארונטערגעלאזט צו איהר ווי צו א קאמעראד אין דעם שרעק און די קריגערייי פון דעם פארבראכען. אבער איצט איז שוין פארפאלען; איצט בלייבט איהם נור זיך צו צופאסען צו די אומשטענדען; אין דערפאר טאקי דארף ער זיך ערשט ריכטיג בעמיהען ווידער צו נעפינען די שטימונג, אין וועלכע ער איז געווען, וועז דאם ווייב איז זיך איהם מודה געווען און דער מאדד איז געווארען נויטיג ווי דאם לעבען. דאן האט זיך איהם געדוכט, אז ער וואלט גארניט געקאנט לעבען, וועז ער וואלט דעם אלטען ניט נע'הרג'עט. אבער איצט, אז דאם פייער פון אייפערזוכט איז אויסגענאנגען, און אזוי אונערטרעגליך בריהט איהם שוין ניט, און דאם הארץ וועדט איהם שוין פארקלעמט, גלייך ווי דאם

געווען אַ יום־טוב. זי האָט שוין געקענט זיין געשמאַק, און פלעגט אליין געהן איינקויפען, כדי צו קריגען פאר'ן גאסט פרישע אייער; און דאביי איז זי געווען זעהר ליעבליך, ווי אַ גאסט־פריינדליכע ווירטהין, וואָס נעהמט אויף אַ פריינד פון הויז, און ער דאַרף דאָ ניט מערקען קיין אַנדער זאַך ווי נור דעם וואונש צו זיין פריינדליך צו איהם און אַ בעדירפנים צו פארבריינגען אַ שטיקעל צייט.

— מאָנטאג, פארגעסט ניט, קומט! מיר וועלען האָבען שמאַנט.

בלויז איינס: צום ענדע פון ערשטען מאָנאַט, וואָס ער איז ביי זיי געוואָרען אַן אָפטער גאַסט, איז דאָס פאָאָר פאָלק צווישען זיך געוואָרען עפּיס מעהר פרעמד. זי האָט אַלץ מעהר און מעהר געהאַט פערגעניגען צו שלאָפען אַליין, און זי פלעגט אַלץ אויסמיידען איהר מאַן; און ער, וויעדער, וואָס ער איז געווען אַזוי ליידענשאפטליך, אַזוי ברוטאל די ערשטע צייט פון זייער פערהייראטען לעבען, האָט זיך ניט בעמיהט זי אָנצוהאלטען פיר זיך. ער האָט זי געליעבט אָהן שום דעליקאטנעקייט, און זי האָט זיך איהם אונטערוואָרפען מיט די געדולדיגקייט פון דער געהאָרכזאמעד פרוי, מיינענדיג אַז אַזוי דארף צו זיין, אָבער אליין דערפון ניט שעפּענדיג קיין פערגעניגען. אָבער צייט דעם פארברעכען, איז איהר דאָס געוואָרען אבשטויסענד, גאָר אָהן אַ פאַרוואָס. זי האָט זיך דערפאר געשראָקען; דאָס פלעגט זי מאַכען נערוועז. איין מאָל ביי נאכט, ווען דאָס ליכט האָט גע־ברענט, האָט זי מיט אַמאָל אַ געשריי געטהון: איהר האָט זיך אָבגעדוכט, אַז אין זיין רויטען, צורייצטען געזיכט, האָט זי אי־בער זיך דערזעהען דאָס פּנים פון דעם מערדער. און פון יעמאָלט אָן פלעגט זי תמיד ווערען אַ דערציטערטע און פלעגט דערשפּירען דעם געפּיהל פון מאָרד, גלייך ווי ער וואָלט זי אנידערגעשליידערט, האָבענדיג ביי זיך דאָס מעסער אין דער האנד. דאָס איז געווען נאַריש, אָבער דאָס הארץ האָט איהר געקלאפּט פון שרעק. און רובאָ האָט זי אַלץ וועניגער און וועניגער געצוואונגען, דעם אמת געזאָגט, זי איז געווען צו אונרוהיג, און ער איז געווען אונצו־

לייענט. מ'האָט גענומען צו גלעזלאך, און מ'האָט דערנאָך גע־שפּיעלט אין קאָרטען ביז נאָך האַלבע נאַכט.

און פון יענער צייט אָן זיינען דער פריהשטיק מאָנטאג אין דער פריה און דאָנערשטאג און שבת אויף דער נאַכט געוואָרען ביי זיי אַ מין געוואָהנהייט. און אויב זשאַק האָט אַמאָל פאר־פעהלט, פלעגט רובאָ אליין איהם אָבזוכען און ברענגען צופיהרען, מאַכענדיג איהם פאָרווירפע פאר זיין נאַכלעסיגקייט. רובאָ איז געוואָרען מרה־שחורה'דיגער, און פלעגט באמת אויפלעבען נור מיט זיין נייעם גוטען ברודער, דער זעלבער יונגען מאַן, וועלכער האָט איהם פריהער פארשאפט אַזוי פיעל אנגסט, און וועלכער האָט דאָך יעצט געדארפט זיין פאר איהם ווי אַ פלאג, אלס דער איינציגער עדות און לעבעדיגע ערינערונג פון די אלע שרעקען, וואָס ער האָט אזוי געוואָלט פערגעסען, — איז גאָר, פארקעהרט, געוואָרען אַ נויטווענדיגקייט פאר איהם, און טאקי דערפאר אפשר, וואָס וויסען האָט זשאַק געוואוסט, אָבער ער האָט ניט אויסגע־זאָגט. און דער סעקרעט בלייבט צווישען זיי, פונקט ווי עפּיס אַ שטאַרקער באַנד, גלייך ווי זשאַק וואָלט דאָ מיטגעהאָלפען אין דעם פארברעכען. אָפט פלעגט רובאָ איהם אָנקוקען מיט אַ בע־דייטענדען בליק, און פלעגט איהם פלוצלונג דריקען די האַנד מיט אַ מין ליידענשאפט, וועלכע איז געווען שוין צו שטאַרק פיר דעם געוועהנליכען אויסדרוק פון פשוט'ע גוט־ברודערשאַפט.

דאָס וויכטיגסטע איז אָבער, וואָס זשאַק איז ביי די רובאָ'ס אין דער פאמיליע געווען אַ געוואונשטער גאַסט. סעווערינע אליין פלעגט איהם פרעהליך אויפנעהמען, ארויסלאָזענדיג אַ לייכטען געשריי, ווען ער פלעגט אריינקומען, ווי אַ פרוי, וואָס כאַפּט זיך פרעהליך אויף פון שלאָף. און זי פלעגט באַלד אַוועק לעגען פון די הענד אלעס, איהר אייקלען, איהר בוך, און פלעגט זיך, מיט רעד און געלעכטער, ארויסרייסען פון די גרויסע סקוטשניקייט פון איהרע טאָג־טעג.

— אה, ווי פיין דאָס איז וואָס איהר זייט געקומען! כ'האָב דערהערט דעם שנעל־צוג, האָב איך באַלד געטראכט פון אייך.

אַז ער פלעגט ביי זיי זיין צו פריהשטיק, איז דאָס ביי זיי

דערצו נאך האט רובא אליין אריינגעפיהרט אין זייער שטי־
לען לעבען גאר אן אנדער צרה, וועלכער איז פון טאג צו טאג
געוואקסען אלץ גרעסער, — ער האט נור געוואלט אז זשאק זאל
ביי זיי זיין אן אפטער אריינגעהער. לויט דעם גאנג פון זיין
ארבייט, האט דער מאשיניסט געמוזט זיין אין האוור דריי מאל
א וואך; מאנטאג פון האלב עלף אין דער פריה ביז צוואנציג
מינוט אויף זיבען אויף דער נאכט; דאנערסטאג און שבת פון
פינף מינוט אויף צוועלף ביז פיערציג מינוט אויף זיבען אין
דער פריה. און דעם ערשטען מאנטאג נאך סעווערינע'ס רייזע,
איז רובא צו איהם צוגעשטאנען:

— הערט נור, קאמעראד, איהר וועט דאך אונז ניט אבזאגען
עפים צו נעהמען אין מויל ארין ביי אונז.... צום טייוועל! איהר
זיינט געווען אזוי פריינדליך צו מיין פרוי, — לאזט מיר אייך
אבדאנקען.

און אין פערלויף פון'ם ערשטען מאנאט האט זשאק ביי
זיי נעגעסען פריהשטיק צוויי מאל. ס'האט אויסגעזעהען, ווי
רובא, וועלכער האט זיך געקרענקט פון דעם שטענדיגען שווייגען,
וועלן ער איז געווען ביים טיש אויפער אליין מיט'ן ווייב, האט
עפים געפיהלט אן ערלייכטערונג, וועו מיט זיי איז געווען דער
נאסט. און רובא האט באלד געפונען וואס צו דערצעהלען, און
ער האט געפלוידערט און געזאגט וויצען.

— קומט דאך אפטער! איהר זעהט דאך, אז איהר שטערט
אונז גארנישט.

איין מאל, א דאנערשטאג אויף דער נאכט, אז זשאק האט
זיך ארומגעוואשען פון וועג און האט געוואלט נעהן שלאפען,
האט ער זיך אנגעטראפען מיט רובא'ן, וועלכער האט זיך ארום־
געדרעהט ארום דעפע; און ניט קוקענדיג, וואס ס'איז שוין
געווען אזוי שפעט, האט רובא דאך ניט געוואלט געהן אליין
אהיים, און ער האט מיט זיך מיטגעשלעפט דעם יונגען מאשיניסט
ביז דער סטאנציע, און דא האט ער איהם שוין פארשלעפט צו
זיך. סעווערינע, וועלכע איז נאך געווען אויף, האט עפים נע־

קאָנט געפינען; און ער האָט דאָס זיך געלעגט צו קאָפען. אין דערנאָך האָט ער זיך געדרעהט א קאָפ ווי צו געפינען אנדערע זיבערע ערטער דאָס צו בעהאלטען; יעדען טאָג אן אנדער אָרט; און פון דעם מינסטען שאָרך האָט ער געציטערט טאָמיר קומט עם די פאָליציי ביי איהם זוכען אין הויז. זייט רובא קען זיך, האָט ער קיין מאָל זיך אזוי ניט געדרעהט דעם מח. און ענדליך, ניט האָבענדיג מעהר קיין נייע פלעצער און אויסגעמאטערט פון די שרעקעניש, האָט ער אמאָל אין דער פריה, אי דאָס געלד אי דעם זיינער איבערגעלאָזט אויף דעם זעלבען אָרט, וואו ער האָט עם א טאָג פאר דעם בעהאלטען — אונטער'ן דעמבענע קלעצעל פון פארקעט; — און איצט קען ער דערצו זיך שוין ניט צוריהרען, פאר קיין שום זאך ניט אין דער וועלט, גלייך ווי דאָס וואָלט געווען אין א קבר, אין א גרוב פון טויט אין שרעק, פול מיט מתים. זאָגאָר אין געהען האָט ער אויסגעווייכט דאָס אָרט ניט אריופצוטרעטען מיט א פוס; ער האָט עפים געהאט דאביי א שלעכטען געפיהל, גלייך ווי מ'וואָלט איהם פון אונטען דער־לאנגט א צופ אין פוס. און סעווערינע פלעגט אויך נאָך מיטאָג, וועז זי פלעגט זיך זעצען בייס פענסטער, אָברוקען דאָס בענקעל, אז איהר זאָל ניט אויסקומען צו זיצען פונקט איבער'ן מת, וואָס לייגט ביי זיי אונטער די פאָדלאָגע. רובא מיט'ן ווייב האָבען צוויישען זיך דערפון ניט געריידט; זיי האָבען זיך אלץ געוואָלט אייניריידען, אז זיי וועלען זיך ציגעוואויגען; צום סוף האָבען זיי זיך נור מעהר געשראָקען, וואָס ער, דער מת, איז דאָ ביי זיי, און זיי פיהלען איהם אלץ מעהר און מעהר מיט יעדע שטונדע. דאָ, ביי זיי, אונטער זייערע פיאטעס. און דער פלאָגענדער גע־פיהל קומט אויס נאָך מעהר זאָגדערבאר דערמיט, וואָס פאר דעם מעסער האָבען זיי זיך גאָר ניט געשראָקען, — דעם שהנעם נייעם מעסער, וואָס די פרוי האָט געקויפט און דער מאן האָט אריינגעשטאָבען אין האלז אריין פון איהר לייבהאָבער. דאָס מעסער האָבען זיי פשוט ארומגעוואשען און עס איז זיך געלעגען אין א קעסטעל, און פרוי סימאן פלעגט מיט איהם אמאָל שנייי־דען ברויט.

א בעאונרוהיגענדער פונקט, פול מיט שרעק: דאָס איז געווען איין אָרט אין דעם פּארקעט אין עס־צימער; און וועז זייער בליק פלעגט אמאל יא פאלען אויף דעם אָרט, פלעגט זיי ווידער אָנכאפען א שלעכטער געפיהל פון אנגסט. דאָס איז געווען לינקס פון דעם פענסטער, דאָרט וואו זיי האָבען ארויסגעריסען פון פארקעט א דעמבענע קלעצעל און דאָס ווידער צוריקגעלעגט אויפ'ן אָרט ווי געווען, ווייל זיי האָבען אונטער דעם בעהאלטען דאָס זייגערל און די צעהן בילעטען צו טויזענד פראנק, וואָס זיי האָבען ארויסגענומען ביי דעם טויטען גראנמאָרען א חוץ זיין בייטעלע מיט א דריי הונדערט פראנק אין גאלד. דאָס זייגערל און דאָס געלד וואָלט רובא ניט געווען גענומען, וועז ניט צו מאכען דעם אָנשטעל פון רויב. קיין גנב איז ער ניט געווען, און ער וואָלט בעסער געלעגען טויט־קראנק פון הונגער, ווי ער האָט זיך אויסגעדריקט, איידער זיך צו בענוצען מיט איין סענטים פון דעם געלד אָדער פארקויפען דאָס זייגערל. דאָס געלד פון דעם אלטען, וועלכעם האָט בעשמוצט זיין פרוי, און וועמען ער האָט בעצאהלט זיינם, — דאָס געלד פון שמוץ און בלוט.... ניין! ניין! דאָס איז ניט קיין ריין געלד, און קיין עהרליכער מענש קאן זיך צו דעם ניט צוריהרען! פון דעם הויז אין קוראַ־דע־מאָפרא, וואָס ער האָט בעקומען אלס א נעשאנק, האָט ער אפילו ניט געטראכט; אבער דער פאקט, אז דעם ערמאָרדעטען האָט ער בעזוכט, און פון איהם צוגענומען די געלד־בילעטען אין דעם עקעלהאפטען מאמענט פון דעם מאָרד, — דאָס האָט איהם נעשוידערט, דאָס האָט אין איהם ערוועקט זיין גוויסען מיט א נעפיהל פון שרעק און עקעל. און דאָך האָט ער ביי זיך ניט נעפיהלט די גבורה די בילעטען צו פארברענען און אריין צו וואַרפען דעם זייגער מיט'ן בייטעל אין ים אריין, אבוואהל פון זיכערהייטס וועגען האָט איהם דעם שכל דאָס נעהייסען טהון, האָט איהם אבער דאָס האַרץ ניט דערלאָזט אזא תל מאכען פון אזא גוטס. ער האָט אין זיך נעפיהלט עפּים אן אונבעוואוסטזיניגען רעספעקט צו געלד, און ער וועט קיין מאל אזא סומע ניט פערניכטען. פון אנפאנג האָט ער נאר קיין זיכער פלאץ פאר דעם שאץ ניט נע־

וואלד הויכע מאסטעס, און נאך ווייטער, אויף דעם גרויסען ים, בלאס־גרויען און אהן א ברעג.

ס'האט אויסגעזעהען ווי די זעלבע שלעפעריגקייט האט פארכאפט די איבעריגע פאמיליעס, די שכנים פון די רובאס. אין דעם קאריידאר, וואו עס האט געווהנליך געווישט א גאנצער שטורם־ווינד פון פלאטקעס, איז מיט אמאל אויך פארשלאפען געוואָרען. אז פילאמענע פלעגט קומען צו מאדאם לעבלע, האט מען קוים וואס געהערט דעם מורמל פון זייער שטיל רעדען. זיי זיינען ביידע געווען איבערראשט דערפון, ווי די געשיכטע מיט די רובאס האט זיך געענדיגט; און איצט האבען זיי פון דעם מ'סיע רובא געהערט ניט אנדערש ווי מיט א בעלעידיגענדען מאן פון מיטלייד; ס'היימט, ווי קומט ער אנצוהאלטען די שטעלע; .. מסתמא איז זיין פרוי ניט גלאט אזוי אוים פרומ־קייט געפאהרען אין פאריז; און יעדענפאלס האט ער אויף זיך איצט א פלעק, און ער וועט זיך קיין מאל ניט ריין־וואשען פון חשד'ען. און די קאסירשע איז שוין געווען זיכער, אז פון איצט אן און ווייטער וועלען די רובא'ס שוין קיין מאכט ניט האבען ביי איהר צו צונעהמען די קוואַרטיר, און זי האט נעגען זיי פאר־ריסען דעם קאפ, איז זיי פארבייגענאנגען מיט שטאלץ און זיי ניט געגרוסט; און פילאמענע'ן זאגאר האט זי אויך פון זיך דערווייטערט, און יענע פלעגט צו איהר קומען אלץ וועניגער און וועניגער, מערקענדיג אז מאדאם לעבלע איז עפים צו גרויס ביי זיך און צו סקוטשנע. דערפאר האט מאדאם לעבלע, אום זיך צו געפינען אן ארבייט, נאך מעהר געוואכט אן אינטריגע צווישען מאדמואזעל גישאן און מ'סיע דאבאדי, דעם סטאנציאן־מייסטער: אבער געפונען האט זי, נאך אלעמען, גאר־ניט. אין קאריידאר האט זיך מעהר ניט געהערט ווי דאס שטילע טרעטען פון איהרע וואליקענע פאנטאפעל. און אלעם איז ביסלעכווייז איינגעשלאפען אין געוואָרען אין דעם קאריידאר; א גאנצער מאנאט איז אוועק אין ס'איז געווען שטיל און פריעדליך ווי אין א טיעפען שלאף נאך א געוואלדיגען שטורם.

אבער ביי די רובאס אין הויז איז געבליבען איין פונקט, —

דאָס איהר זאָגאַר געמאַכט פערגעניגען, און פון דעם געטומעל און ליאַרם איז איהר אייגענטליך געקומען איהר רוהע. ביז'ן פריה־שטיק האָט זי זיך יעדען טאָג אַרומגעדרעהט איבער די צימערען, מיט פארלעגטע הענד, שמועסענדיג מיט דער דיענסט, און דער־נאָך, דעם גאנצען לאנגען נאכמיטאג זיצט זי איצט ביים פענ־סטער פון עס־צימער, און איהר אייקלען ליעגט איהר מייסטענס אויף די קניע, און זי טהוט גאָרניט און איז צופרידען דערמיט. און אין די וואָכען, ווען דער מאן קומט פון דער ארבייט פאר טאָג, הערט זי איהם כראָפּען ביז אויף דער נאַכט; און דעם אמת גע־זאָגט, זיינען דאָס געווען די בעסטע וואָכען, און זי פלעגט איצט לעבען ווי פאר דער חתונה, איינע אַליין פערנעהמענדיג דאס גאנ־צע בעט, און דערנאָך טהוענדיג וואָס איהר האַרץ געלוסט, אַ פרייע דעם גאַנצען טאָג. אַרויסגעהן געהט זי איצט זעלטען ווען אַרויס. פון גאַנץ האַוור זעהט זי נור דעם רויך פון די פאבריקען אַרום דעם וואָקזאל, און די שווארצע וואָלקענס רויך פארשטעלען איהר דעם הימעל איבער דעם צינערנעם דאַך, וואָס האַקט איהר אָפּ דעם האָריזאָנט בלויז עטליכע מעטר פאר די אויגען. דאָרט, פון יענער זייט וואַנט איז די שטאָדט; דאָס פיהלט זי שטענדיג; איהר איז סקוטשנע, וואָס זי זעהט די שטאָדט ניט; אָבער סוף כל סוף האָט זי זיך דערצו אַביסעל צוגעוואָהנט; די פינף זעקס טעפּ מיט פערשיעדענע בלומען, וואָס זי האַלט אָבגעהיט אויף די פענסטער, זיינען געוואָרען ווי איהר גאָרטען, וואָס פארלייכ־טערט איהר איינזאמקייט. און זי פלעגט זיך אַמאָל אַ טראכט טהון, אַז זי האָט זיך פּרש געווען פון דער וועלט און וואָהנט אין טיעפען וואלד איינע אַליין; אַ חוץ וואָס רובאָ קומט אַמאָל אין די פרייע שטונדען און קריכט דורך דורכ'ן פענסטער, און דראפּעט זיך אַרויף ביז צום רוקען פון'ם צינערנעם דאַך; און דאַן רוקט ער זיך איבער ביז'ן ענדע און זעצט זיך אַרויף אויפ'ן שפּיץ פליגעל איבער דעם בולוואר „נאַפּאָלעאָן". דאָרט פלעגט ער זיך פאַררויכערען די ליולקע, געגען דעם פרייען הימעל, און פלעגט ארונטערקוקען אויף די גרויסע שטאָדט, צולעגט אונטער זיינע פיס, און ווייטער אין דעם טאָל בעזעצט מיט שיפען און אַ

טאג, האָט זי זיך לייִדענשאפטלעך איבערגענעבען צו דער ווירט־שאפט. פריהער פלעגט זי זיך געוועהנלעך אוועקזעצען מיט אַן ארבייט אין דער האנט, און האָט געהאסט די ווירטשאפט. די אלטע טאנטע סימאָן האָט זיך דערמיט בעשעפטיגט און האָט בעדיענט פון ניין ביז צוועלף. אָבער זייט סעווערינע האָט זיך בערוהיגט, און זי האָט געקרינען די זיכערהייט, אז זי וועט דאָ פערבלייבען, האָט זי ניט מעהר געטהון, ווי נור גראָמט און נערייניגט. זי האָט זיך ניט אוועקגעזעצט ,ביז זי האָט פריהער ניט איבערגעקעהרט די קווארטיער מיט'ן קאָפּ אראָב. איצט האָבען שוין דאָם פּאָר פּאָלק געקענט שלאָפען שטארק. אין זיערע זעלטענע צוזאמענטרעפונגען, ביים עסען, און אויך ביי נאכט, וועז זיי זיינען געשלאָפען צוזאמען, פלעגען זיי קיין מאָל ניט אָנפאנגען רעדען פון דער געשיכטע; זיי האָבען זי געהאלטען אלס געענדיגט, בעגראָבען.

איבערהויפט סעווערינען האָט איצט דאָם לעבען אויסגעזעהען. עס האָט זי ווידער אָנגענומען א מין פויל־קייט; די ווירטשאפט האָט זי ווידער איבערגעלאָזט צו דער טאנטע סימאָן, ווי א פריילין, וואָס איז בעשאפען געווארען נור פאר עדעלע האנט־ארבייט. זי האָט זיך פערנומען מיט אן אונ־ענדליכע ארבייט, — א גאנצע אויסגעאייקעלטע קאָלדרע, — וואָס האָט איהר געקאָנט קלעקען אויף'ן גאנצען לעבען. אויפ־שטעהן פלעגט זי איצט גאנץ שפעט, אין א צופרידענע צוואוואל־גערען זיך אליין אין בעט, אייגנעשלעפערט פון דעם קומען און אָבגעהן פון די צוגען, וואָס דאָם האָט איהר געוויזען די צייט ריכטיג ווי א זייגער. די ערשטע צייט נאָך דער חתונה, האָט דער גרויסער געטומעל פון דער סטאנציע, דאָם פייפערי פון די מא־שינען, דאָם קלאפערי פון די דרעה־צירקלען, דאָם אלגעמיינע דור־נערען, דאָם טריסלען יעדע וויילע ווי אין אן ערד־ציטערניש, וואָס האָט געוואָרפען מיט איהר און מיט'ן מעבעל אין שטוב — דאָם אלעס האָט זי ווי בעווילדערט. אָבער שפעטער האָט זי זיך צו דעם צוגעווענט, און דער רוישענדער און טריסלענדער וואקזאל איז געוואָרען א טהייל פון איהר לעבען; און איצט האָט

פלענט זיי גאָר בערוהיגען, פלענט פערשטארקען דאָס געפיהל פון אונענדליכע רוהע, און פון איינשלעפענדער שטילקייט.

אם וועניגסטענס זיינען ניטאָ פאר די אויגען די שכנים, מען זעהט ניט קיינע שפיאָנען, וועלכע שפירען דיר נאָך; עס איז אָנגענעהמען דער פריהלינג און דאָס פאָר פאָלק האָבען זיך נור בעקלאָגט אויף די שטיקענדע היץ און אויף דעם בלענדענדען בליאסק פון דעם צין, וועלכער איז דערהיצט געוואָרען פון די ערשטע פריהלינגס־שטראהלען פון דער זון. נאָך דער שרעקליכער ערשיטערונג, וועלכע האָט זיי געצוואונגען צו לעבען אין א שטענדיגען שרעק אין צייט פון צוויי מאָנאטען, האָבען זיי זיך אָנגעזעטיגט מיט דיעזען שטילשטאנד. עס האָט זיך אפילו ניט געלוסט א ריהר צו טהאָן זיך, זיי האָבען זיך געפרעהט, וואָס זיי ליידען ניט און ציטערען ניט. נאָך קיין מאָל איז רובא ניט גע־רוען אזא נעוויסענהאפטער און פינקטליכער בעאמטער: אין זיין וואָך פון טאָג־ארבייט איז ער ארויפגענאנגען אויף דער פלאַט־פאָרמע פינף אוהר פאר־טאָג; איז נעקומען פריהשטיק עסען ערשט צעהן אוהר; איז וויעדער נעגאנגען צו דער ארבייט אום עלף אוהר, און איז שוין פערבליבען ביז עלף בייי־נאכט; עס איז אויסגעקומען נאנצע עלף שטונדען ארבייט. אין צייט פון זיין נאכט־ארבייט, פלענט רובא זיין בעשעפטיגט פון פינף אוהר אבענדס ביז פינף אין דער פריה. ער האָט זיך אפילו ניט בע־נוצט מיט זיין מיטאג רוהע־שטונדע, און האָט נעגעסען ביי זיך אין דער קאנטאָר. און דיעזע שווערע ארבייט האָט ער געטראָגען זאנאר מיט א מין פערגעניגען: זי איז איהם קענטיג געפאלען. ער האָט ניט אויסגעלאָזען קיין קליניגקייט, אלעס האָט ער נע־וואָלט זעהן, אלעס מאכען וווי גלייך ער וואָלט געפונען פערגע־סענהייט אין דער מיערקייט, אן אויפלעבונג אין דעם גלייכגע־וויכט פון דעם נארמאלען לעבען.

סעווערינע, פון איהר זייט, פלענט שטענדיג בלייבען אייגע אליין, פלענט פערבליבען אן אלמנה איין וואָך פון יעדע צוויי, און אזוי וווי זי האָט אי אין דער ערשטער וואָך, אי אין דער צווייטער געזעהען דעם מאן נור בייט פריהשטיק אדער בייט מי־

טענדיג עס און אפילו ניט ארומווישענדיג דעם שטויב. נור אזוי ווי אויף'ן אאָוקציאָן וואָלט דאָס הויז ניט אריינגעבראכט פיעל, ווייל ניט פיעלע וואָלטען געוואָלט וואָהנען אין אזא וויס־טעניש, האָבען די רובאָס בעשלאָסען צו ווארטען אויף א בעלן און האָבען אויפ'ן פאַסאַד צוגעשלאָגען א גרויסען שיעלד, וואָס האָט געקענט געזעהען ווערען פון אַלע דורכלויפענדע צוגען. דיעזער אָנבאָט, אָנגעצייכענט מיט רויטע בוכשטאַבען, דיעזער פערצוויי־פעלטער וואונש צו פערקויפען האָט נאָך פערשטאַרקערט דעם טרויער, וואָס האָבען ארויסגערופען די פערמאַכטע לאָדען און דער גאָרטען, בעוואַקסען מיט דערנער. און אזוי ווי רובאָ האָט זיך ענטשיעדען אָבגעזאָגט צו פאָהרען קיין קרוא־דע־מאָפרא אום דאָרט צו מאַכען די נויטיגע איינאָרדנונגען, האָט סעווערינע בע־שלאָסען אַליין אַהין אַוועקצופאָהרען אין א נאָכמיטאג. זי האָט איבערגעלאָזען די שליסעל ביי די מיזאַר'ן, און זיי אָנגעזאָגט צו צייגען דאָס הויז, אויב עס וועלען קומען קונים. דאָרט האָט מען זיך געקענט אנשטאַלירען אין צייט פון א צוויי שטונדען, ווייל דאָס הויז איז געווען פערזאָרגט מיט אַלעס נויטיגעס: אפילו וועש איז געווען אין די שאַפעס.

איצט האָט זיך שוין דאָס פאָר פאָלק גאָר ניט בעאונרו־היגט, און די צייט איז זיך געלאָפען מיט דער מאָנאָטאָנער ער־וואַרטונג פון דעם מאָרגענדיגען טאָג. דאָס הייז וועט מען אַמאָל פערקויפען, זיי וועלען אַוועקלעגען זייער געלט, און עס וועט זיין גוט. ענדליך האָבען זיי אָן זייער הויז פערגעסען און האָבען זיך געלעבט אַזוי גלייך ווי עס וואָלט זיי שוין גאָר ניט בעשערט געווען צו פערלאָזען די דריי צימער וואָס זיי האָבען בעוואָהנט: אַן עסס־צימער, די טיהר פון וועלכען איז אַרויסגעגאַנגען גלייך אין קאָרידאָר אַריין, א ציעמליך גרויס שלאָפצימער רעכטס, און א קליינינקע קיך, אָהן לופט, לינקס. זאָגאַר דער דאַך פון דעם וואָקזאַל פאַר זייערע פענסטער, דיעזער צינערנער דאַך, וועלכער האָט ווי א געפענגניס־וואַנט זיי פאַרשטעלט די גאַס, האָט ניט נור אויפגעהערט זיי אויפרעגען ווי פריהער, נור פערקעהרט,

דענקט, קיין מאָטיוו און קיין געניגענעד בעווייזע. עס איז זאָגאַר ערשיענען אַ פּאָליציי־פערפאַסטע, ראָמאַנטישע לעגענדע פון אַ מערדער, וואָס מען קאָן ניט פאַנגען, אַ מין אונבעקאַנטער אַוואַנ־טיוריסט פון פערברעכען, וועלכער וואַקסט אויס אומעדום אין דער זעלבער צייט, און וועמען מען שרייבט צו אַלע פערברעכען, און וועלכער ווערט פערשוואונדען, ווי רויך, אַזוי באַלד ווי די אַגענטען ערשיינען נאָר. און די אָפּאָזיציאָנס־פּרעסע, וועלכע איז איצט געווען בעשעפטיגט מיט די אָנקומענדע וואַהלען, האָט זעלטען ווען אָבגעלאַכט פון דיעזער לעגענדע פון דעם מערדער. דאָס דריקען פון די הערשער, די געוואַלט פון די פּרעפעקטען האָ־בען טעגליך געליעפערט גענוג מאַטעריאַל פיר ענטריסטעטע אַר־טיקלען. און אַזוי באַלד, ווי די גאַזעטען האָבען אויפגעהערט צו בעשעפטיגען זיך מיט דיעזער זאַך, האָט דאָס אויפגעהערט צו דיענען אַלס געגענשטאַנד פיר דער ליידעשאַפטליכער נייגעריג־קייט פון די מאַסען. און מען האָט שוין אפילו ניט גערעדט דער־פון.

אין דער פאַמיליע רובאָ איז צוריק געוואָרען רוהיג, ווייל די שווירינגקייט, וואָס האָט געזאָלט אַרויסקומען פון גראַנמאָרען׳ס צואה איז גליקליך אויסגעמידען געוואָרען. דאָס פּאָר־פּאָלק לאַ שענע האָבען געפּאָלגט מאַדאַם באַנעהאַן׳ס ראַטה, האָבען איינ־געוויליגט אויף דער צואה, מורא האָבענדיג אויפצוהויבען אַ סקאַנדאַל, און אויך דערפאַר, ווייל זיי זיינען ניט געווען זיכער אין די רעזולטאַטען פון דעם פּראָצעס. די רובאָס האָט מען אי־בערגעגעבען די בעזיצונג, און שוין זייט אַ וואָך אַז מען האָט זיי געהאַלטען פאַר די אייגענטהימער פון קרואַ־דע־מאָפּרא, פון די הייזער, גערטנער, וואָס מען האָט געשאַצט אין אַ פיערציג־טויזענד פראַנק. זיי האָבען באַלד בעשלאָסען צו פערקויפען דאָס הויז פון אויסגעלאַסענהייט און בלוט, וועלכעס האָט זיי גע־שראָקען ווי אַ בייזער חלום, וואו זיי וואָלטען אפילו ניט גע־קענט איינשלאָפען, מורא האָבענדיג פאַר די געשפּענסטער פון דער פערגאַנגענהייט. זיי האָבען עס בעשלאָסען צו פערקויפען אין גאַנצען, ווי עס שטעהט און געהט, מיט׳ן מעבעל, ניט פערריכ־

סער שיין פון דער לבנה, און בלויז איהרע גאָלד־קאָלירטע האאר האָבען אָבגעשטראַהלט אין דעם בלאַסען גאָלד־שיין פון דעם הי־מעל־ליכט.

און זשאַק האָט אונטערגעטריבען „ליזאַ'ן" זי זאָל בעסער געהן דעם באַרג־אַרויף ביז מאָטטעווילל, און האָט זי געלאָזט אַ ביסעל אָבדוכען דעם גאַנצען גראַדען וועג ביז באָלבעק און דער־נאָך פון סיינט־ראָמיין ביז האַרפלער האָט ער זי ווידער אַ לאָז געטהון באַרג־אַראָפּ, — דער ערגסטער באַרג־אַראָפּ איבער דער גאַנצער ליניע, דריי ליעגעס די לענג, וואָס די לאָקאָמאָטיווען לויפען איין ווי צויאָגטע פערד וואָס דערפיהלען דעם שטאַהל. אין צובראָכען און מיעד איז זשאַק ענדליך אַריין אויף דער סטאַנציע אין האַוור און מיט דעם דראַנג און רויך פון דעם אָנגעקומענעם צוג איז סעווערינע, פאַר'ן אַהיים געהן, צוגעלאָפען צו איהם, און מיט איהר פרעהליכער און צערטליכער שטימע געזאָגט:

— אַ דאַנק. גוטע נאַכט!

6.

עס איז אַוועק אַ מאָנאַט און אַלעס איז וויעדער געוואָרען רוהיג אין רובאָ'ס קוואַרטיער, וועלכע איז געווען אין דעם צוויי־טען גאָרען פון'ם וואָקזאַל, איבער די וואַרט־זאַאַלען פון די פאַ־סאַזשירען. אי ביי זיי, אי ביי די שכנים אין קאָרידאָר, און אין דעם גאַנצען קליינעם וועלטיל פון בעאַמטע, וואָס לעבען אויף די שטונדען, לויט די צוטהיילונג פון זייער אַרבייטס־צייט האָט דאָס לעבען גענומען לויפען אַזוי מאָנאָטאָן ווי פריהער. עס האָט אויסגעזעהען, אַז עס האָט גאָר ניט פּאַסירט עפּעס אוננאָרמאַ־לעס אָדער שרעקליכעס.

די סקאַנדאַלעזע געשיכטע פון גראַנמאָרען, וועלכע האָט גע־האָט אָנגעמאַכט אַזאַ גרויסען רעש, האָט אָנגעהויבען פאַרגעסען צו ווערען, ווייזט אויס, צוליעב דער אונמעגליכקייט צו ענטדעקען דעם מערדער. פערהאַלטענדיג קאַביש'ן נאָך אַ צוויי וואָכען, האָט דער אונטערזוכונגס־ריכטער, דעניזעי, איהם אַרויסגעלאָזט, ווייל מען האָט ניט געקענט געפינען, ווי מען

שינען, און די שטענדיגע שטערונגען. און יעדער טראָפען כח זיינער איז איצט ביי איהם געווען אין די אויגען, וואָס זיינען אויף דער וואָך, און אין זיין האַנט, וואָס פיהרט דעם צוג. און „ליזא", פייפענדיג און רויכערענדיג, איז פאַרבייגעפלויגען סאָ־ טעוויל מיט אַלע כחות און האָט זיך ערשט אָבגעשטעלט ביי רואַן, פון וואַנען זי איז ארויס שוין א ביסעל רוהיגער, ארויפקריעכענ־ דיג דעם וועג ביז צו מאַלאָנע, ניט געאייַלט.

די לבנה איז אויפגענאַנגען, זעהר א קלאָהרע, מיט א ווייסען שיין, און זשאָק האָט דערפאר געקאָנט בעמערקען יעדען קוסט און וואָגאָר די שטיינער אויפ'ן וועג, ניט קוקענדיג אויף דעם שנעלען נאַנג. און ביים ארויסגאַנג פון טונעל פון מאַלאָנע, האָט זיך זשאָק באַאונרוהיגט פון א שאָטען פון א בוים, וואָס האָט זיך איהם געלענגט אויפ'ן וועג, אין דער־רעכטער האַנד, וועו ער האָט זיך בעסער אייגנגעקוקט; ער האָט דערקענט די געגענד, — דעם ווייסטען ווינקעל, דאָס פעלד מיט די קוסטעם, וואו ער האָט געוואהנען דעם מאָרד, די ווילדע, וויסטע געגענד איז פאר־ בייגעלאָפען פאר זיינע אויגען: די בערגלאָך, אייגער נאָכ'ן אנ־ דערן, די פינסטערע שטיקער וואַלד, די נאַנצע ווילדע וויסט־ קייט. און באַלד האָט זיך בעוויזען קרוא־דע־מאָפרא; אונטער דער שטילער לבנה־שיין שטעהט מיט א זייט דאָם אייזאַמע הויז, פינסטער און מורא'דיג, פון אלעמען פערגעסען און פער־ לאָזען, מיט די לאָדען שטענדיג פערמאַכט, און אזוי שרעקליך מעלאַנכאָליש! און עפעם אלזיין ניט וויסענדיג פאר וואָם, האָט זשאָק היינט, כמעהר ווי אלע מאָל, געפיהלט, אז עם האָט איהם פארקלעמט פאר'ן הארצען, גליך ווי עפעם א קומענדער אונגליק.

און באַלד נאָך דעם האָבען זיינע אויגען דערזעהען גאָר אן אנדער פיגור. לעבען מיזאר'ס שטוב, אָנגעשפאַרט ביים שלאג־ בוים, איז געשטאַנען פלאָרע. די לעצטע צייט זעהט ער זי דאָ א יעדעם מאָל, וואַרטענדיג, נאָכשפירענדיג. זי האָט זיך ניט גע־ ריהרט; זי האָט בלויז נאָכגערדעהט דעם קאָפּ, איהם צו קאָנען וואָם מעהר נאָכקוקען אין זיין בלייך־שנעלען פליה. איהר הויכער געשטאַלט האָט זיך ווי א שוואַרצע פיגור בעווייזען אין דער ווייי־

היץ האָט זיי ביידען דערווייל געברענט די פיס, און אַז דאָס אויווען־טיהרעל איז צוריק פערהאַקט געוואָרען, האָט זיי וויעדער דורכגענומען דער אייז־קאַלטער ווינט.

ס'איז געוואָרען גאַכט.

זשאַק האָט פערגרעסערט זיין פאָרזיכטיגקייט. זעלטען ווען ער האָט געפיהלט, אַז זיין „ליזאַ" פאָלגט איהם אַזוי; זי איז געווען ביי איהם אין די הענט; ער האָט מיט איהר רעגיערט נאָך זיין וואונש, מיט די פאָלקאָמענע מאַכט פון אַ מאָנאַרך; און דאָך איז ער אויף אַ האאר ניט געוואָרען ווענינער ברוגז אויף איהר, ווען ער האָט זי בעטראַכט ווי אַן אויסגעלערנטע ווילדע חיה, וואָס מען טאָר פון דעסטוועגען פון די הענט ניט אַרויסלאָזען. דאָרט, הינטער זיינע פלייצעס, אין אַ וואַגאָן פון'ם צוג, וואָס פליהט מיט אַזאַ שנעלקייט, זעהט ער זי מיט איהר איידעלע פיגור, וואָס פערלאָזט זיך אויף איהם, און גלויבט איהם און שמייכעלט. און עס נעהמט איהם אָן אַ לייכטער ציטער, און זיין האַנט גרייפט פעסטער דאָס רעדעל צו רעגולירען דעם גאנג פון דעם לאָקאָמאָטיוו, און שאַרפער דרינגט אַריין אין דער וואַק־סענדע פינסטערניש זיין פאָרשענדער בליק, וואָס זוכט די רויטע סיגנאַלען. נאָך די צווייג־סטאַנציעס פון אַסניער און קאָלאָמב, האָט ער אַביסעל איבערגעכאַפּט דעם אָטהעם. ביז מאַנט איז אַלעס צוגעגאנגען גלאַט; דער וועג איז געווען ווי אויף אַ אמת גלאַטע ברעטער, און דער צוג האָט זיך געקייקעלט זעהר לייכט. נאָך מאַנט האָט מען „ליזאַ'ן" שוין געמוזט גוט אונטער־טרייבען, ווייל עס איז געווען אַ שווערער בארג־ארויף כמעט פון אַהאַלבער ליעגע. און דערנאָך קומט דער וועג־טונעל ראָלבואַ, צוויי מיט אַ האַלבען קילאָמעטר די לענג, אָבער עטוואָס בארג־אַראָפּ; און דער לאָקאָמאָטיוו, ניט איינגעהאַלטען פון זשאַק'ן, איז דאָס אָבגעלאָפען ווענינער ווי אין דריי מינוט, און איצט איז מעהר ניט געבליבען ווי בלויז איין טונעל, דער רואַ־לער, לעבען געיאָן, פון דער זייט סאָטעוויל, — די שרעקליכע סטאַנציע סאָטעוויל, וואו מ'איז אימער אין סכנה איבער דעם פלאָנטער פון רעלסען און וועגען, דעם שטענדיגען געלאַף פון מאַ־

די אויגן זיינען איהם געווען בעשיצט מיט די געוועהנליכע ברילען אין טוכענע זייטען־דעקלאך, וועלכע ער האט פארבונ־דען צוריק אויפ'ן קאפ אונטער'ן היטעל. דאס שנעלע פאהרען האט איהם שטארק געטרייסעלט; ער האט דאס אבער ניט בע־מערקט; די רעכטע האנט האט ער ניט ארויפגענומען פון דעם טרייב־רעדעל צו רעגולירען דעם לויף פון דער מאשין, פונקט ווי דער שיף־פיהרער אויף'ן ים האלט דאס רעדעל צו קירעווען; אין ער האט געפיהרט דעם צוג מיט א בעשטענדיגען, אבווהל אונבעמערקזאמען דרעה פון דער האנט, איינהאלטענדיג אדער פערגרעסערענדיג די שנעלקייט; און מיט דער לינקער האנט האט ער ניט אויפגעהערט צו שלעפען דעם פייפער פאר'ן צינגעל, וויל דער וועג ארויס פון פאריז איז זעהר א שווערער, פול מיט סכנות. און ער האט געפייפט ביי יעדען שלאג־בוים, ביי יעדע סטאנציע, ביי יעדען טונעל, ביי יעדען גרויסען קירעווע פון וועג. א רויטער צייכען איז איהם שטענדיג געבליבען אין וועג, אז ס'האט שוין געזאלט ווערען נאכט, און ער האט לאנג געפייפט, פאדערענדיג א דורכנאנג, און איז דארט פארבייגעפלויגען ווי א דונער. בלויז פון צייט צו צייט האט ער א בליק געטהון אויף דעם מאנאמעטער, און האט אונטערגעדרעהט דאס קלייניע רעדעל פון דעם אינזשעקטאר, וועלן נור די פארע האט געפרעסט ביז אויף צעהן קילאגראם; און גלייך אויף ארט ווידער אנשטעלענדיג דעם בליק אויף דעם וועג, האט ער פון אויג ניט ארויסגעלאזט די מינדעסטע קלייניגקייט; ער איז געווען אזוי ארויסגעטהון אין דעם, אז ער האט קיין שום זייטיגע זאך גאר ניט בעמערקט, — זאגאר דעם שטארקען ווינט, וואס האט געבלאזען ווי א שטורם, האט ער אויך ניט געמערקט. אין אז דער מאנאמעטער האט אנגע־וויזען אויף צו וועניג פארע, האט ער געעפענט דאס טיהרעל פון דעם קויל־אויוועג, אויפהויבענדיג דאס שטענגעל פון דעם קעסעל. און פעקע, צו דעם שוין צוגעווארפנט, האט גלייך פערשטאנען און נעמומען און צוקלאפט שטיקער קויל און זיי מיט דער לאפעטע ארייננעווארפען, פונאנדערשארענדיג די קויל'ען, ווי א דינעם צודעק איבער דעם גאנצען פייער־פלאץ צוגלייך. א שרעקליכע

זי האָט זיך געשטעלט אויף די שפּיץ פינגער, האָט פאַרריסען דאָס פּנים, שמייכלענדיג.

— זייט רוהיג, כ'בין דאָ!

און ער איז געווען גליקליך, וואָס זי איז דאָ; און ער האָט אויך געשמייכעלט.

— גוט גוט, אַזוי איז שוין גוט.

אָבער זי האָט זיך נאָך מעהר אויסגעצוינגען און האָט איהם געוואָגט אין א שטילערען טאָן:

— מיין פרײַנד, איך בין צופרידען, זעהר צופרידען... איך האָב געהאט א גרויסען שאַנס... אַלעס ווי געוואונשען.

און ער האָט פאַלקאַמען פארשטאַנען; און עס האָט איהם זעהר הנאה געטהון. און זי האָט שוין געוואָלט לייגען צו איהר וואַגאָן. האָט זי זיך אָבער אומגעקערט און האָט אויף שפּאַס געזאָגט:

— זעהט־זשע. איצט היט מיר מיינע ביינער.

און ער האָט אויסגעשריען מיט א פרייליכען קול:

— אָה, אודאי! האָט קיין מורא ניט!

מ'האָט שוין אָנגעהויבען פארמאַכען די טיהרלאַך פון די וואַגאָנעס. סעווערינע האָט קוים צייט געהאט אריינצוועצען זיך. זשאַק האָט אויף דעם סיגנאל פון'ם הויפט־קאָנדוקטאָר, א פייף געטהון, און דערנאָך א דרעה געטהון דעם רעגולאַטאָר. דער צוג איז אוועק. פונקט אזוי איז אויך אין מאַנאט פעברואר ארוים דער טראַגישער צוג, אין דער זעלבער צייט, אין דעם זעלבען געטומל פון דער סטאַנציע, מיט'ן זעלבען גערויש און דעם זעלבען רויך. אָבער היינט איז נאָך געווען ליכטיג, דער פארנאכט האָט זיך נאָך ניט אָנגעפאַנגען, און ס'איז עפּעס אזוי אונענדליך מילד. סעווערינע האָט ארויסגעשטעלט דעם קאָפּ און ארויסגעקוקט.

וואַרם געקליידעט אין הויזען און א בלוזע פון וואַלל, איז זשאַק געשטאַנען רעכטס ביים לאָקאָמאָטיוו, ניט אראָפּלאָזענדיג אן אויג פון דעם וועג פאר איהם און ארויסבויגענדיג זיך יעדע וויילע פון דעם שוץ־פענסטערל, כדי בעסער צו קענען זעהן.

פלענט ער גארניט טראכטען פון דער סכנה פיר זיינע פאסא־
זשירען. און איצט אז ער מוז צוריק אהיים פיהרען קיין האוור־די
פרוי, וועלכע ער האט אין דערפריה נאך פיינט געהאט און בע־
גלייט מיט פארדרוס, — מוטשעט איהם גאר דער געדאנק און
די מורא, אז עפעם זאל זיך חלילה ניט טרעפען, און איהם דוכט
זיך, אז אט איז זי, דורך זיין שולד, א פערוואונדעטע און א
שטארבענדע אין זיינע ארעמס. פון היינט אן האט ער שוין אויף
זיך א ליעבע. און „ליזא", די פארדעכטיגע, וועט שוין מוזען זיך
אויפפיהרען זעהר קארעקט, אויב זי וויל ניט פערליכרען איהר נא־
מען אלס א גוטע לויפערקע.

דער זיגער האט געקלונגען זעקס. זשאק און פעקע זיינען
ארויף אויף'ן בריקעל, צווישען קויל־וואגען און דעם לאקאמא־
טיוו. זשאק האט מיט א סיגנאל געהייסען פעקע'ן א דרעה טהון
דעם קלאפאן, און א וואלקען וויסער רויך האט אנגעפילט דעם
פארדויבערטען מאשין־שטאל. און פאלגענדיג דעם בעפעהל פון
רענולאטאר, וואס דער מאשיניסט האט געפענט, האט זיך „ליזא"
א ריהר געטהון און איז ארוים פון דעפא, און האט מיט א פייף גע־
בעטען א פרייען וועג. און זי האט שוין געזאלט ארויס אין באטי־
ניאלער טונעל; אבער לעבען בריק דע ל'אייראפ האט זי געמוזט
אבווארטען; און ערשט וועז ס'איז געקומען די ריכטיגע צייט,
האט דער רעלסען־קירעווער איהר דערלאנגט דעם וועג צום שנעל־
צוג פון זעקס אוהר דרייסיג, און צווויי וואקואל־ארבייטער האבען
„ליזא"'ן גוט פארקעטעלט מיט די וואגענעם.

מ'האט שוין געראדפט ארויספאהרען. ס'איז קוים געבלי־
בען ניט מעהר ווי פינף מינוט, און זשאק האט זיך אדויסגעבוי־
גען אין פערוואונדערונג, וואס ער זעהט ניט סעווערינג'ן אין
דעם דראנג פון די פאסאזשירען. ער איז געווען זיכער, אז זי
וועט פריהער צו איהם זיך בעווייזען, איידער זי וועט זיך
ארייגזעצען. ענדליך האט ער זי דערזעהען, כמעט לויפען, א
פארשפעטיגטע. און ווירקליך, זי איז אבגעלאפען די גאנצע לענג
וואגענעם, ביז זי איז צו צום לאקאמאטיוו, א פארפלאמטע און
מלא שמחה.

מיט א יאָהר צעהן, האָט ער זיך צו זיין הייצער געהאַלטען ווי אן עלטערער, און פלעגט פארדעקען זיינע חסרונות, און פלעגט איהם זאָגאר לאָזען שלאָפען א שעה, ווען יענער פלעגט שוין זיין צו שכור. און פעקע איז איהם דערפאר געווען טריי ווי א הונט; דערצו איז ער גאָך געווען אן אויסגעצייכענטער ארבייטער און א געניהטער אין זיין פאָך, ווען ער איז נור ניט געווען בעזויפען. און ער האָט אויך ליעב געהאַט „ליזא'ן", און דאָס דארף מען ניט פארגעסען, איז געווען גענוג פיר גוטע פערשטענדענים. זיי בייידע און די מאשין זיינען געווען אן אמת'ע גוטע פאמיליע, אהן שום קריעגעריי. און דערפאר, אז זשאק האָט איהם אָבגענע־בען אזא ברוך־הבא, האָט זיך פעקע באמת'ן פערוואונדערט, און זיך נאָך דאָפעלט פארוואונדערט, ווען ער האָט דערהערט זשאק'ס ברוגז'ען צוויייפעל געגען זייער „ליזא".

— וואָס איך הער! זי ליפט דאָך ווי א וואסער.

— ניין, ניין! איך בין עפעס אוגרוהיג.

און ניט קוקענדיג אויף דעם גוטען צושטאַנד פון יעדען פיצעלע, האָט ער ניט אויפגעהערט צו שאקלען פערצוויייפעלט מיט'ן קאָפ. ער האָט א נעהם געטהון דאָס הענטעל, אויסצופרו־בירען דעם קלאַפאן; איז אליין ארויף אויף'ן נאניקעל און האָט אליין ארייננעגאסען אויל אין די גלעזלאָך ביי די צילינדערס; און דער הייצער האָט דערווייל געפוצט דעם דאמפף־קאפולעש ביים קעסעל, וואו עס האָט זיך קוים בעוויזען א פלעק זשאווער. בקצור דאָס צינגעל ביים ווייזער האָט זיך ריכטיג גערוקט, און זשאק האָט זיך געמעגט פערלאָזען. דער אמת איז אָבער, אז בי־איהם אין הארצען איז שוין געווען ניט נור „ליזא" אליין. אן אנדער ליעבשאפט איז דאָרט אויסגעוואקסען, — דיעזע שוואכי־קע, צערטליכע בעשעפענישׂ, וואָס איז איהם דעם נאנצען טאָג פאר די אויגען, ווי ער זיצט מיט איהר אויף דער באנק אין סקווער, אזא ליעבענדע און שוואכינקע, וואָס בעט זיך מ'זאָל זי בעשיצען און ליעבען! ווען ער פלעגט זיך אמאָל פערשפעטיגען,— ניט איבער זיין שולד, — און פלעגט מוזען לאָזען דעם לאקא־מאטיוו געהן מיט א שנעלקייט פון נאנצע אכציג קילאָמעטר,

גאָרניט געפונען; יעדעם פיצעלע איז געווען ווי געהעריג און האָט געבליסטשעט, ווי אין די הענט פון א גוטען און פעהיגען מאשיניסט. ער האָט זי אימער געהאלטען אין איין פוצען, אין איין ווישען, אהן אן אויפהער. ספעציעל נאָך א רייזע, פונקט ווי מען ווישט ארום די פערשוויצטע פעדח נאָך א לאנגען געיעג, פלעגט ער זי גוט ארומרייבען, ווייל זי איז נאָך געווען היים און ס'איז לייכטער געווען פון איהר ארויסצונעהמען די פלעקען שמוץ אדער שוים. און זשאק פלעגט זיין „לייזא'ן" קיין מאל ניט טרייבען; ער פלעגט זי אימער לאזען געהן מיט איהר רעגעלמעסיגען גאנג, בעמיהענדיג זיך קיין מאל ניט צו פערשפעטיגען, כדי זי שפעטער ניט צו דארפען אונטערטרייבען. און זשאק מיט „ליזא" זיינען געווען ווי א גוט פאאר פאלק, און אין פערלויף פון די פיער יאהר, וואם ער האָט זי געקאנט, האָט ער נעגען איהר אי איין מאל ניט פארשריעבען אין די מאשיניסטען־ביכער פון דעפא אי קיין קלאנג, ווי די אנדערע מאשיניסטען קאליקעם, פויליענצער אדער שבורים, וואם בעקלאגען זיך אימער אויף זייערע מאשינען און פאדערען מ'זאל זיי פארריכטען אלע ווייל. אבער יענעם טאג איז זשאק באמת געווען הערצליך ברוגז וואם זי האָט אויפגעוויפט אזוי פיעל אויל; און ער האָט געפיהלט עפעם נאָך, עפעם אן אונזיכערהייט, אן אונבעשטימטע און טיעפע, וואם ער אליין האָט נאָך ריכטיג ניט פארשטאנען; עפעם אן אונרוהיג־קייט, א צוויפעל אין איהר, גליך ווי ער קאן זיך אויף איהר היינט ניט פערלאזען און ער מוז זיך ערשט גוט פארבעריטען, אז זי זאל זיך אויס'ן וועג אויפפיהרען ניט שלעכט.

פעקע איז נאָך אלץ ניט געקומען, און זשאק האָט איהם האָט גוט געגעבען, ווען יענער האָט זיך ענדליך בעוויזען, קוים ריה־רענדיג מיט די פיס און מיט'ן צונג, ווייל ער האָט מיט א גוטען ברודער עפעם גענומען אין מויל אריין. געוועהנליך האָבען זיך די צוויי מענער זעהר גוט פארטראָגען אין זייערע לאנגע מיטאר־בייטערשאפט פון איין עק ליניע ביז די אנדערע, ארבייטענדיג שולטער צו שולטער, פעראיינינט דורך די זעלבע טהעטיגקייט און די זעלבע געפאהר. און אבווהל זשאק איז געווען אינגער

דאָס וואָס זי נעהמט לייכט איין אַ סך פאַרע, האָט מען ער־קלעהרט מיט די גוטסקייט פון די מעשענע רעהרלאַך און וואָס דער הייץ־אויווען איז אַזוי גוט געשטעלט; אָבער ער, זשאַק, ווייס בעסער. וואָרים האָט ער דען ניט געפיהרט קיין אַנדערע מאַשינען, פונקט אַזוי געבויט ווי „ליזאַ", און צוזאַמען געשטעלט פונקט אַזוי פאָרזיכטיג? האָבען זיי דען אַזוינע מעלות? די נשמה האָט זיי געפעהלט, דער יסוד פון דער פאַבריקאַציאָן, — אָט דאָס פינטעלע, וואָס דער צופאַל שענקט אַ מאָל דעם בעל־מלאכה ביים שמיעדען די שטיקער און ביים צוזאַמען שטעלען די מאַשין: איהר נשמה, איהר פערזענליכקייט.

און ער האָט זיין „ליזאַ'ן" געליעבט מיט די דאַנקבאַרקייט פון אַ מאַן, דערפאַר וואָס זי געהט לייכט און שטעלט זיך אָפּ שנעל, ווי אַ גוטער שטאַרקער פערד; און ער האָט זי אויך גע־שעצט דערפאַר, וואָס אַ חוץ זיין געשטעלטען געהאַלט, האָט ער אָן איהר נאָך גענוג פערדיענט אָן די קוילען, וואָס זי האָט איהם פאַרשפּאָרט. און ער האָט צו דער מאַשין קיין טענות ניט געהאַט, אַחוץ וואָס זי האָט געפאָדערט צו פיעל שמיעראַכץ. ספּעציעל די צילינדערס: זיי פלעגען פאַרצעהרען אונגעהייער פיעל בוימעל, אין זייער שטענדיגע דורשט, ווי אמת'ע שכורים. אומזיסט האָט ער זיך בעמיהט, זי זאָל ניט זויפען אַזוי פיעל: זי פלעגט באַלד אָנהויבען סאפּען: אַ פּנים, ס'איז אַ טעמפּעראַמענט אַזוינער. און ער האָט געמוזט זיין צופרידען מיט איהר זויפערשע תאוה, ווי מען מאַכט זיך, אַ שטייגער, ניט זעהענדיג די שלעכטע זייטען פון מענשען מיט גוטע מעלות. און ער פלעגט בלויז אויף שפּאַס זאָ־גען צום הייצער, אַז זיין „ליזאַ", ווי פיעלע שעהנע פרויען, האָט אויך ליעב אַ סך אייל.

דאָס צולייגטע פייער אין דער מאַשין האָט זיך אַלץ פונאַנ־דער געברענט, און „ליזאַ" האָט זיך אַלץ מעהר אָנגענומען מיט פאַרע. און זשאַק איז דערווייל ניט אָבגעטראָטען פון זיין לאָ־קאָמאָטיוו און איהם בעקוקט יעדעס פּיצעלע. ער האָט געוואָלט פערשטעהן, פאַר וואָס „ליזאַ" האָט אין דער פריה אויפגעפרע־סען מעהר שמיעראַכץ, ווי געוועהנליך. און ער האָט אין איהר

איז געווען, צווישען די אנדערע אנגענרי־טע מאשינען, אויף זשאק'ס לאקאמאטיוו, צוגעשטעלט אויף די רעלסען פאראויס, כדי צו קאנען ארויסגעהן דער ערשטער. א וואקזאל־הייצער האט שוין צולעגט א גוט־פייער, און די גליהענדע שטיקלאך קוילען זיינען געפאלען ארונטער אין דעם פייער־גרוב אונטער'ן מאשין.

דאם איז געווען א שנעל־צוג לאקאמאטיוו, אן עלענאנטער און מעכטיגער, מיט צוויי פאאר אקסען, מיט גרויסע דאך לייכטע רעדער, געקעטעלט מיט שטאהלענע טרייב־ארעמס און מיט א מעכטיגער ברוסט און לאנגע, קרעפטיגע ריפען, — איין שטיק לאגיק און אויסגעראבענטקייט, וואס איז די אמת'ע שעהנקויט פון די שטאהלענע בעשעפענישען, — בקיצור, די פינקטליכקייט אין דער מאכט. און ווי אלע אנדערע מאשינען פון דער מערב־אייזענבאהן קאמפאניע, האט זשאק'ס לאקאמאטיוו א חוץ א נומער נאך געהאט א צו־נאמען נאך דער סטאנציע ליזאן, וואס איז אויף וועג פון קאטענטען. אבער זשאק האט אוים ליעבע צו זיין מאשין פארקירצט ליזאן אויף דעם ווייבערשען נאמען „ליזא", וועלכען ער פלעגט זאגאר אויסרעדען מיט ליעבשאפט.

און ס'איז טאקי אמת: ער האט זיין מאשין ווירקליך ליעב געהאט, זייט ער האט זי דערקענט מיט פיער יאהר צוריק. ער האט געהאט צו פיהרען נעבוג אנדערע מאשינען אויף, אי שטילע, אי אונרוהיגע, אי געהער, אי קריעכער, און זשאק האט גוט געוואהען, אז יעדע איינע פון די מאשינען האט זיך געהאט איהר אייגענעם כאראקטער, און אייניגע פון זיי זיינען טאקי געווען גרויסע טויגעניכטסען, ווי פישוט'ע בשר־ודם'ניצעס; און דערפאר טאקי, אז ער האט שוין יא געליעבט זיין „ליזא'ן", איז דאס ווירקליך געווען דערפאר, וואס זי האט געהאט די מעלות פון א זעלטענע פרוי. די מאשין איז געווען א שטילינקע און האט נעפאלגט, און זיך שנעל גערוהרט, לייכט און רעגעלמעסיג אין נאנג, איינעהמענדיג פארע זעהר גרינג. מ'האט זיך אפילו געוואלט אינרעדען, אז אויב זי ריהרט זיך פון ארט אזוי לייכט, קומט דאס איהר פון איהרע באנדאזשען ביי די רעדער און די אויסגעצייכענטע, פינקטליך־געשניטענע באלאנס־שרויבען; און

דערזעהען אויף דעם זייגער ביי א יואוועליר אין קראָם, אַז ס׳איז געווען צוואַנציג מינוט פאַר זעקס.

— אָט וואָס; — איך וועל זיך טראַקטירען מיט א גוטען מיטאָג. כ׳האָב נאָך גענוג צייט.

און סעווערינע האָט זיך אָבגעקליבען דעם פיינסטען רעס־טאָראַן, געגענאיבער דעם וואָקזאַל. און זי האָט זיך אַוועקגע־זעצט, איינע אַליין, לעבען א קליין ווייס טישעלע. געגען א פענ־סטער פון געשלייפטע שפּיעגעל־גלאָז, און האָט מיט פערגניגען אַרויסגעקוקט אין דרויסען. זי האָט זיך געהייסען דערלאַנגען א פיינעם מיטאַג: אויסטריצעס, דעם עק פון א קאַמבאַלאַ, און א פיערטעל געפּרעגעלטע היהנדעלע. דערמיט וועט זי זיך אַם ווע־ניגסטען בעצאָהלען פאַר איהר שלעכטען פריהשטיק. זי האָט געגעסען אויף ביידע באַקען, האָט זיך מחיה געווען מיט דער גער־שטענער ברויט אין האָט זיך געהייסען דערלאַנגען נאָך א נאַ־שעריי — א געבעקס אויף שמאַנט. און אַז זי האָט פאַרטרונקען מיט קאַווע, האָט זי זיך גענומען איילען, ווייל ס׳איז איהר גע־בליבען בלויז אייניגע מינוט צו נעהמען דעם עקספּרעס־צוג.

אַז זשאַק איז אַוועק פון איהר, איז ער צוערשט אַוועק צו זיך אַהיים זיך איבערטהון אין זיינע אַרבייטס־קליידער; און איז דערנאָך גלייך אַוועק אויפ׳ן וואָקזאַל, וואו ער פלעגט גע־וועהנליך קומען ניט פריהער ווי א האַלבע שעה פאַר׳ן אַרויספאָה־רען. ער האָט זיך געוועהנליך פערלאָזט אויף פּעקע׳ן, אַז ער זאָל בעקוקען דעם לאָקאָמאָטיוו פאַר׳ן אַרויספאָהרען, אָבוואָהל דער הייצער פלעגט אָפטער זיין שכור ווי ניכטער. אָבער יענעם טאָג האָט ער ביי זיך געשפּירט עפּעס אַזאַ צערטליכקייט, און ס׳האָט איהם אָנגענומען אַזאַ אונבעוואוסטזיניגע זאָרגפעלטיגקייט, אַז ער האָט אַליין געוואָלט גוט איבערקוקען יעדעס פּיצעלע אין דער מאַשין; און נאָך מעהר דערפאַר, וואָס אין דער פריה נאָך, אויף׳ן וועג פון האַוור, האָט זיך איהם אָבגעדוכט, אַז די מאַשין פאַרברויכט צו פיעל פאַרע לויט די אַרבייט ביים געהן פאַמעלאַך.

אין די גרויסע פאַרמאַכטע סטאַנציאָן־שטאַלען, שוואַרץ פון רויך און קוים בעלויכטען דורך די הויכע פאַרשטויבטע פענסטער,

זיין אין דרויסען, צו קאָנען פאַנאַנדערלאָזען זיך מיט איהר גרויסע פרייד, וועלכע האָט זי דאָ געשטיקט.

— מ'סיע, מיר וועלען אייך פאָלגען; מיר וועלען טהון, וואָס איהר וועט וועלען.... ווי און וואו — ס'מאַכט ניט אויס; איהר דארפט אונז נור בעפעהלען: — איך בין אייערע.

און ער האָט וויעדער אַ שמייכעל געטהון מיט זיין מיעדען שמייכעל און מיט צוגעגעסענע פעראַכטונג, ווי אַ מאַן, וואָס האָט שוין גענוג פערזוכט פון דעם הבל הבלים.

— אָה, איך מיסברויך ניט, מאַדאַם; כ'מיסברויך מעהר ניט.

און ער האָט איהר אַליין געעפענט די טיהר פון דעם קאַבי־נעט. און ביי די טרעפּ האָט זי זיך צו איהם נאָך צוויי מאָל אומגעקעהרט, מיט איהר שטראהלענדען געזיכט און איהם אַלץ געדאַנקט.

אין גאַס די ראָשע איז סעווערינע אַוועק ווי צומישט. זי האָט שעפּטער בעמערקט, אַז זי האָט זיך גענומען מיט דער גאַס אַרויף, גאָר אָהן אַ צוועק. און זי האָט זיך אומגעקעהרט און גע־לאָזט געהן אַראָפּ. אַריבערגעהענדיג אין מיטען גאַס צוטראָגע־נערהייט, ניט טראַכטענדיג אַז מ'קאָן זי איבערפאָהרען. זי האָט זיך גענויטיגט סתם אין בעוועגונג, — געהן, טהון, שרייען... זי האָט אָבער ענדליך פערשטאַנען, פאַרוואָס מ'איז זיי מוחל גע־ווען, און זי האָט זיך אַליין געכאַפּט ביי די ווערטער: —

— זעהסטו!... זיי ציטערען דאָך גאָר אַליין. ניטאָ וואָס מורא צו האַבען זיי זאָלען ווידער אויפהויבען די גאַנצע געשיכ־טע... איך בין געווען אַ שעהן שטיק נאַרעלע, וואָס איך האָב זיך גאָר אַזוי פיעל געפּלאַגט... ס'איז דאָך קלאָהר... אַך, ס'אַ גליק! גערעטעט, גערעטעט, גערעטעט אין דער אמת'ן, דאָס מאָל!... עה, נישט קשה; מיין מאַן וועל איך נאָך גוט אָנשרעקען, זאָל ער זיך האַלטען אַ ביסעל שטילער. ניצול געוואָרען!... ס'אַ גליק! ס'אַ גליק!...

אַז זי האָט פערקירעוועט אין גאַס סעינט־לאַזאַר, האָט זי

דיג די זעלבע פּראָוע, אז זי זאָל גוט פּערשטעהן זיין ריכטי־גען מיין.

— אלעס איז שוין אָבגעמאכט.... איהר מעגט זיך רוהיג פּאָהרען צוריק אין האָוור.

סעווערינע האָט גוט פּערשטאַנען, וואָס ער מיינט; ער האָט איהר געזאָגט, אז מען וועט זי ניט אַרעסטירען, אז מען שענקט זי דאָס מאָל. און ניט נור וועט רובּא אָנהאלטען די שטע־לע, זאָנדערן די גאנצע טראָגעדיע מוז פּערגעסען ווערען, מוז ווי אין דער ערד אריין. מיט אן אינסטינקטיוו בעוועגונג פון לאָכקע, ווי א שעהן שטוב־הינטעלע, וואָס דאנקט און לאסטשעט זיך, האָט סעווערינע א כאַפּ געטהון זיינע הענד, זיי געקושט און זיי דער־נאָך צוגעדריקט צו איהרע באקען. און דאָס מאָל האָט ער פון איהר זיינע הענד ניט צוריק געריסען; איהם האָט געריהרט די בעצויבערענדע צערטליכקייט פון אזא דאנקבארקייט.

— אייגם נור, — האָט ער געזאָגט, בעמיהענדיג זיך ווידער צו ווערען שטרענג, — געדענקט עס גוט און פיהרט זיך גוט אויף.

— אָה, מיין הערר!

אָבער ער האָט געוואָלט זיי ביידען האלטען אין זיינע הענד, אין דעם מאן אין די פרוי. און ער האָט איהר געגעבען אן אָנצו־הערעניש וועגען דעם צעטעלע.

— פערגעסט נור ניט, אז דער פּראָטאָקאָל געפינט זיך דאָ, און אז ביי דאָס מינדעסטע פון אייער זייט, קאָן די גאנצע גע־שיכטע ווידער פּאָרגענומען ווערען.... און פּריהער פּאר אלעס, זאָגט אָן אייער מאן ער זאָל זיך ניט מישען אין פּאָליטיק. דאָ געהט ביי אונז קיין רחמנות ניט אן! איך וויים גאנץ גוט, אז ער האָט זיך שוין אין מאָל קאָמפּראָמענטירט; מ'האָט מיר דער־צעהלט פון זיינע היציגע ווערטער צום סוב־פּרעפעקט; און א חוץ דעם איז ער גאָר א רעפּובליקאנער, זאָגט מען, — דאָס איז שוין גאָר מיאוס.... בקיצור, זאָל ער האָבען שכל, אלא ניט, נעה־מען מיר און שאפען איהם פּשוט אָפּ, פערשטעהט איהר?

סעווערינע איז קוים אינגעשטאַנען; זי האָט געגאָרט צו

דעם נידריגסטען ביז'ן העכסטען, און איין גאָט וויים, וואָס פאר אן אונאנגענעהמע זאכען ס'קאָנען נאָך דאָ אויפגעדעקט ווערען אי אונטען, אי אויבען! דער סקאנדאל ציהט זיך שוין אזוי אויך צו לאנג, און מ'דארף דערפון מאכען א סוף ווי אם שנעל־סטען! און דער הויפט פון דער אייזענבאהן, איצט אן איבער־צייגטער, האָט זיך אונטערגענומען צו בעשיצען רובא'ן, אז מען זאל איהם זאָגאר ניט איבערפיהרען פון האָוור אויף אן אנדער סטאנציע. און זאָלען אלע זעהען, אז אין דער קאָמפאניע זיי־נען ניטא קיין אונעהרליכע מענשען. און אזוי בלייבט עס. די זאך מוז זיך אזוי ענדיגען צו גוטען.

אז סעווערינע, קוים אטהעמענדיג, איז מיט א שטארק קלא־פענדיג הארץ ארויין אין דעם שטרענגען קאבינעט פון אין דער גאם די ראָשע, האָט מ'סיע קאמי־לאמאָט, פאר וועמען זי איז יעצט געשטאנען, זי געגען א מינוט בעטראכט, ניט רעדענדיג א וואָרט; איהם איז געווען אינטערעסאנט צו זעהען, ווי זי שטרענגט זיך אן זיך צו מאכען רוהיג. און דעם אמת געזאָגט, איז זי איהם געווען ווירקליך סימפאטיש, די דעליקאטע פער־ברעכערין, מיט איהרע בלויע אויגען.

— נון, מאדאם....

און ער איז געבליבען שטעהן, אום זיך צו שפיעלען מיט איהרע אנגסטען א פאר סעקונדען נאָך מעהר. אבער זי האָט צו איהם אויפגעהויבען אזא טיעפען בליק, און מיט אזא מורא־דיגע בעדירפנים צו וויסען אלעס, האָט זי זיך אזוי אויסגע־שטרעקט צו איהם, אז איהם האָט אנגענומען א רחמנות.

— נון, מאדאם; איך האָב געזעהען דעם הויפט פון דער אדמיניסטראציע פון דער ליניע, און כ'האָב נע'פועל'ט, אז אייער מאן בלייבט אויף זיין שטעלע.... אלעס איז שוין אבגעמאכט.

סעווערינע איז שיער ניט געבליבען אין אונמאכט פון צו פיעל פרייד, וואָס איז איהר מיט אמאל פארלאָפען איבער די נשמה. איהרע אויגען זיינען פול געווארען מיט טרערען, און זי האָט ניט געקענט רעדען; זי האָט נור געשמייכעלט.

און ער האָט ווידערהאלט די וועהטער, בכיון איבער'חזר'ענ־

דער הויפּט פון דער מערב ליניע פון דער אייזענבאהן־קאָמפּאניע, און ער האָט מיט אים געהאט א לאנגן געשפּרעך. ארויסגע־רופען צום גענעראל סעקרעטאר כלומרשט צולעב עפּים אנדערש, האָט ער סוף כל סוף ערקלעהרט, ווי דיעזע גראנמאָרען געשיכטע איז דער קאָמפּאניע זעהר ניט אנגענעהם. ערשטענס, האָט מען אין די צייטונגען גענומען זיך בעקלאָגען, אז אויפ'ן באהן איז מען ניט זיכער אפילו, אז מ'פאָהרט ערשטע קלאסס. און, צוויי־טענס, זיינען אלע אָנגעשטעלטע פערמישט אין דעם; אויף אייניגע בעאמטע איז זאָגאר דא א חשד, שוין ניט רעבענענדיג רו־באָן, וועלכער איז שוין פאדרעהט און וועלכען מ'קאָן נאָך ארעסטירען — איז ניט היינט, מאָרגען. און ענדליך, די מיאוסע קלאנגען וואָס געהען ארום וועגען דעם הויפּט־רויכטער, און ער איז געווען א מיטגליעד פון דעם פערוואלטונגס־ראטה ביי דער באהן־אדמיניסטראציע — דאָס בעשמוצט דאָך דעם פערוואלטונגס־ראטה אליין אויך. און אזוי נעהט זיך דאָס: — א פארברעכען פון עפּים אן אונווויכטיגען סטאנציאָנס־ארויסהעלפער, עפּים א געמיינע, לומפּיגע, מיאוסע נעשיכטע פארכאפט דעם גאנצען קאָמפּליצירטען מעכאניזם, אריינציהענדיג דעם גאנצען נעוואל־דיגען געשטעל פון א גרויסער אייזענבאהן־טהעטיגקייט און דער־גרייכט אוש ביז די העכסטע אדמיניסטראציע. און דער קלאפּ פיהלט זיך זאָגאר נאָך העכער, אוש אין מיניסטעריום, און בע־דראָהט דעם שטאָאט אליין אין דעם יעצטיגען פּאָליטישען נע־טומעל. דער מאָמענט איז א קריטישער! דער גרויסער נע־זעלשאפטליכער קערפּער קאָן נאָך פון דעם מינדעסטען פיעבער אין גאנצען צופאלען וועלען! און דערפאר, אז מ'סיע קאמי־לאמאָט האָט דערהערט פון זיין גאסט, אז די קאָמפּאניע האָט נאָך אין דער פריה בעשלאָסען אָבצוזאָגען רובאָן פון זיין שטעלע, האָט ער זיך זאָפּארט געשטעלט נענען דעם.

— ניין, ניין! דאָס וואָלט געווען דער גרעסטער פעהלער, דאָס וואָלט נור נאָך מעהר אויפגעריסען דאָס מויל דער פרעסע, אויב איהר וואָלט זיך נור פארגלוסט ארויסצושטעלען רובאָן אלס א פּאָליטישען קרבן. און עס וואָלט געגומען קראכען פון

אויף די הענד, איז געגאנגען צו זיי צו. און א קליין מיידעלע איז פארביי געגאנגען זעהר א צוטראָגענע. די זון האָט זיך ארונטערגעלאָזט, בעגיסענדיי דעם האריזאָנט מיט וויאָלעטאָווע וואָלקענס, און די זונען־שטראהלען האָבען זיך פאנאנדער געלאָזט איבער די וואסערלאָך און האָבען ארונטער געבליאסקעט פון די גרינענדע שפיץ בוימער ווי טראָפען גין־גאָלד. און דער רויש פון די עקיפאזשען איז אויך ווי פארשטומט געוואָרען אויף דער מינוט. אויף א שטאָדט־זייגער, דא דערביי, האָט געקלונגען פינף.

— אך, מיין גאָט, — האָט סעווערינע אויסגעשריהען, — פינף אוהר, און איך מוז נאָך זיין אין די גאס דע־ראָשע!

און איהר פרייד איז איהר פארשטערט געוואָרען; און זי האָט וויעדער דערפיהלט דעם שרעקען פאר דעם, וואס קאָן נאָך זיין, וואס זי ערווארטעט דאָרט: — און זי האָט זיך דערמאָנט, אז גערעטעט איז זי נאָך ניט. זי איז מיט אמאָל געוואָרען בלייך; די ליפען האָבען איהר געציטערט.

— איהר האָט אבער געוואָלט זעהען דעם סטאנציאָן־מייסטער? — האָט זשאק איבערגעפרעגט; ער האָט זיך אויפגעהויבען פין דער באנק און געוואָלט זי נעמען געארמט.

— אבער וואס קאָן איך טהון? ס'מוז בלייבען אויף אן אנדערס מאָל.... הערט מיך אוים, מיין פרייגד. איהר קאָנט מיר איצט מעהר ניט העלפען; לאָזט מיך געשווינט געהען אין וועג. איך דאנק אייך נאָך אמאָל. א דאנק אייך פון גאנצען הארצען.

זי האָט איהם געדריקט די האנד. זי האָט זיך גאיילט.

— שוין? וועהן זעהען מיר זיך וויעדער? אין באהן?

— יא, אין באהן.

און זי איז אוועק מיט שנעלע טריט, און זי איז באלד פערשוואונדען צווישען די בוימער פון דעם סקווער. זשאק האָט זיך געמומען, לאנגזאם, מיט'ן וועג צו דער גאס קארדינע.

ביי מ'סיע קאמי־לאמאָט אין דער היים איז נור וואס נעווען

האָלפען אין מאָרד, זאָנדערן האָט אַליין דע־לאָנגט דעם טויט־קלאָפּ. ניין; ער איז זאָגאָר זיכער אין דעם, גאָר אָהן שום בע־וויזע. און דערביבער איז זיין סעווערינע ביי איהם איצט ווי א הייליגע, וואָס שטעהט העכער פון אַלע איבערלעבונגען, און צו וועלכע עס ציהט איהם מיט אַזא ציטערענדע אנגסט.

און זיי האָבען זיך ביידע אזוי איצט פרעהליך געשמועסט, ווי צוויי פערליעבטע אין די ערשטע טעג פון דער ליעבע.

— איהר מוזט מיר געבען די אַנדערע האַנד אויך, איך זאָל זי אָנווארעמען.

— אָה, ניין; ניט דאָ; מ'זעהט דאָך.

— ווער? מיר זיינען דאָך אַליין.... און אז מ'זעהט, איז אויך קיין אונגליק ניט. פון זאָגען ווערט מען ניט טראָגען.

— איך מיין אויך אזוי!

און זי האָט פרעהליך געלאָכט פון גליק, וואָס זי איז נערע־טעט. געליעבט האָט זי איהם ניט — דעם יונגען מאַן; אין דעם איז זי, דאָכט זיך, זיכער. און אויב זי האָט זיך איהם פארשפראָכען, האָט זי איצט שוין געטראָכט פון מיטלען, ווי איהם ניט צו בעצאָהלען. ער זעהט אויס א גוטער, ער ווערט זי ניט פלאָגען, און ס'וועט שוין אויסקומען גוט.

— הייסט עס, אזוי בלייבט עס: — מיר זיינען גוטע פרוינד, קאָמעראדען און קיין פערדעכטיגעס איז אין דעם פיר קיינעם ניטא, — אפילו ניט פיר מיין מאַן.... דערווייל לאָזט מיר אָפּ די האַנד און קוקט אויף מיר ניט אזוי, אז ניט קאָנען אויך די אויגען נאָך חלילה אַנהויבען וועה טהון.

אָבער ער האָט ניט ארויסגעלאָזט איהרע דעליקאטע פינגער פון זיינע הענד: זעהר שטיל, האָט ער אויסגעמורמעלט:

— איהר וויסט, איך ליעב אייך.

אין א מאָמענט האָט זי זיך לוין גערישען מיט א ליכטען שטופּ. זי האָט זיך אויפגעהויבען; ער איז נאָך געבליבען זיצען.

— דאָס הייסט זיך אַביסעל נאָריש געמאכט! — האָט זי געזאָגט, — זיצט רוהיג, מ'גזעהט.

און ווירקליך, אַן אָם מיט א קליין קינד שלאָפענד ביי איהר

אליין אלצדינג דערצעהלען, וועו זי וועט דערפיהלען א בעדירפנים דערצו. און איהם האָט באמת געריהרט, די ארט ווי זי האָט זיך מודה געווען, איהם גארניט זאגענדיג און איהם בערוהיגענד. דאָם איז איהם אויסגעקומען אזוי אונעגדליך צארט. זי איז דאָך אזא דעליקאטע, און פארטרויט איהם אזוי, מיט איהרע שטילע, בלויע אויגען. און זי האָט איהם אויסגעזוחט אזוי ווייבליך, אזוי איבערגעבען און בערייט זיך צו אונטערווארפען, אום צו ג־פינען דאָם גליק! אבער וואָם איהם האָט בעצויבערט מעהר פון אלצדינג איז געיוען די זיכערהייט, אז איצט, ווי זיי האלטען זיך עס אזוי ביי די העגד אין זיי קוקען זיך איין איינער אין די אנ־דערע, פיהלט ער אין זיך ניט זיין קליפה, זיין שרעקליכען פיבער צו וועלען בענערען דאָם לעבען פון דער פרוי, צו וועלכער ער וועט נאָהענט. א הויז איהר, האָט ער זיך צו קיין אנדער פרוי ניט געקאָנט צוריהרען סאידען ס'האָט זיך אין איהם דערוועקט דער דורסט נאָך מאָרד, דער שרעקליכער בענער צו דערווארגען זי. און זי וועט ער אפשר קאָנען ליעבען, ניט דענקענדיג פון מאָרד....

— איהר וויסט גוט, אז איך בין אייער פרוינד און אז איהר האָט פאר מיר ניט וואָם מורא צו האָבען, — האָט ער איהר געזאָגט אויפ'ן אויער. — איך וויל נארניט וויסען פון אייער געשעפטען, זאָל זיין ווי איהר ווילט אייך. פערשטעהט איהר מיך? טהוט מיט מיר וואָס איהר ווילט.

ער האָט זיך אזוי נאָענט צוגערוקט צו איהר געזיכט, אז ער האָט אויף זיינע וואָנגעם דערפיהלט איהר וואַרעמען אטהעם. היינט אין דער פריה נאָך וואָלט ער דערפאר געציטערט, אוים מורא פאר זיין בארבארישע הולאת. וואָס־זישע האָט דאָ אזוינס פאָסירט, וואָם ער איז יעצט אזוי רוהיג און פיהלט בליוו די מחיה'דיגע מיעדקייט, גליך ווי ער וואָלט אויפגעשטאנען פון א קרענק? דער פארדאכט, אז זי איז דאָם די מערדערין, איז איצט געוואָרען א זיכערהייט; און זי איז ביי איהם אין די אויגען דערפאר נאָר אויסגעוואקסען, נאָר אן אנדערע, אהן א גלייבען צו זיך. עס קאָן דאָך נאָך אייך זיין, אז זי האָט ניט נור ג־

ער האָט אַ לייכטען ציטער געטהון, און ער האָט איהר אריינגעקוקט אין די אויגען.

— יא.

זיין שטימע איז אויך געווען אַזוי שטיל און אויפגערעגט.

און זי האָט איהם זיין האַנד, וואָס זי האָט פון איהר האַנד ניט אַרויסגעלאָזט, אַ דרוק געטהון נאָך פעסטער, נאָך ענגער, אָבער ענטפערען האָט זי גלייך ניט געענטפערט; זי האָט דער־פיהלט, אז ס'איז זיי ביידען אַריבער אַ ציטער, און דער ציטער זוערט איינער.

— איהר האָט אַ טעות; איך בין ניט שולדיג.

און געזאָגט האָט זי דאָס, ניט אז ער זאָל איהר גלויבען, נור אז ער זאָל וויסען, אז פאר דער וועלט דארף מען אַזוי זאָגען. דאָס האָט איך אין איהר אַזוי מודה געווען אַ פרוי, וואָס זאָגט „ניין" און וויל, אז „ניין" זאָל עס בלייבען אויף אייביג אין אייביג.

— איך בין ניט שולדיג.... איהר זאָלט מיך שוין מעהר ניט ערגערען, דענקענדיג, אז איך בין שולדיג.

און זי האָט זיך געפיהלט אַזוי גליקליך, וואָס זשאַק'ס אויגען האָבען זיך טיף אייננעקוקט אין איהרע. קיין צווייפעל ניט: ער זעהט, אז זי איז בערייט זיך אין נאָנצען פאר איהם אויפצוּמפערן, וואַרים, האָט זי זיך דערמיט דען ניט איבערגענעבען צו איהם? און אז ער זאָל זי פאַדערן, וויי וועט זי איהם קאָנען ענטזאגען? און זיי זיינען פארבונדען געווארען דאָ, יעצט, מיט אַ באַנד, וואָס ס'קאָן שוין ניט צעררייסען: זאָל ער איצט געהן דערצעהלען; איצט איז ער איהרער, וויי זי איז זיינע. איהר מודה־זיין־זיך האָט זיי ביידע פעראייניגט.

— איהר וועט מיך שוין מעהר ניט ערגערען, איהר גלויבט מיר?

— יא, איך גלויב אייך, — האָט ער געענטפערט מיט אַ שמייכעל.

צו וואָס זאָל ער זי ברוטאַל צווינגען יעצט צו רעדען פון דער שרעקליכער געשיכטע? שפעטער צו, וועט זי איהם אַמאָל

א קורצע פראזע, און זי האָט געטראכט: פון וואָס טראכט ער? און זייערע בליקען האָבען זיך בעגעגענט, און אין זיינע אויגען האָט זי דערזעהען, אז אָט נעהמט ער און פרעגט זי, צי איז זי דאָס ניט געווען די שווערע שווארצע מאַסע, וועלכע ער האָט געזעהען ארונטערדריקען די פים פון דעם ערמאָרדעטען. וואָס טהוט מען? וואָס זאָגט מען עפּים אזויגס, אז דאָס זאָל זיי פארקניפען מיט אן אונצערשטערבארען קניפ?

— אין דער פריה איז היינט געווען זעהר קאַלט אין האַוור, — האָט זי געזאָגט.

— און היינט דער רעגען, וואָס האָט אונז דורכגענעצט, — האָט ער געזאָגט.

און אין דער מינוט איז סעווערינע'ן פלוצים אריין אין קאָפּ א געדאנק. זי האָט דאָס ניט בעטראכט; זי האָט זיך ניט בעזעבענט; ס'איז איהר אריין אין קאָפּ, ווי אן אינסטינקטיווער געפיהל פון ערגעץ אין טונקעלסטע טיעפענישׂ פון איהר האַרץ און פערשטאַנד; וואָרום, וואָלט זי נור אין טראכט געטהון, וואָלט זי ניט געדארפט א וואָרט. אָבער געפיהלט האָט זי, אז ס'איז גוט אזוי וואָס זי וויל זיך פאר איהם אויסרעדען, אז דערמיט וועט זי איהם פאנגען.

אין זי האָט איהם שטיל געגנומען פאר דער האנד, און אויף איהם אַוא בליק געטהון....

די געדיכטע גרינע בוימער האָבען זיי פארשטעלט פון די פארביגעהער אין די ארומיגע גאסען; בלויז פון וויטענם האָט זיך צו זיי דערטראָגען דער רויש פון די פארבי פאָהרענדע עקיפאושען, וועלכער האָט שוין אזוי ניט געהילכט אויף דעם אייגזאמען, פון דער זון פארגאָסענעם סקווער. אויף דעם עק פון דער אלעע האָט זיך געשפּיעלט, איינער אליין, א קינד, מיט א לאָפּעטקעלע, אָנשיטענדיג זאמד אין זיין העמערעל.

און אהן שום פאָררעדעם, גלייך, פון הארצען, האָט זי איהם שטיל געפרעגט:

— איהר רעבענט מיך פאר די שולדינע?

אומשטענדען, וואָס האָבען איהם צוזאמען געפיהרט מיט דיעזער. אָט זיצט זי, זי ריהרט זיך אָן אין איהם, וועט פיעלייכט פאר־באָפען זיין נאָכיז לעבען, און ער האָט ניט אויפגעהערט זיך צו וואונדערן. זייט דעם לעצטען פערהער אין רואָן, האָט זשאק ניט געצוויפעלט, אז דיעזע פרוי איז געווען א מיטשולדיגע אין דעם מאָרד פון קרואַ־דע־מאָפרא. ווי אזוי? צוליעב וועלכע אומשטענדען? א לייִדענשאפט אָדער עפּעס אָן אינטערעס האָט זי געטריבען דאצו? — זשאק האָט זיך געשטעלט דיעזע פראגען, אָבער ער האָט זיי ניט געקענט פערענטפערען צופרידענשטעלענד. דאָך, האָט ער אין זיין קאָפּ פאָרט אויפגעבויט א נעבייִדע: א נייציגער, גרויזאמער מאן, וואָס וויל אים שנעלסטען קריגען די ירושה; די מורא אז די צואה זאָל ניט געענדערט ווערען זיי צו שאדען; און עס קאָן נאָר זיין, אז ער האָט נעוואָלט צו־בינדען צו זיך זיין פרוי מיט א בלוטיגען טהאט. און ער האָט זיך ניט געקאָנט אַבריסען פון דער טראגעדיע, יעדער טונקעלער זוינקעל פון וועלכער עס האָט איהם אינטערעסירט און געצוינגען צו זיך, אַבוואהל דעם קלאָרען אמת האָט ער ניט געוווסט. איהם האָט אויך ניט געלאָזט רוהען דער נעדאנק, אז ס'איז זיין פליכט צו דערצעהלען פאר'ן גערעכט אלעם וואָס ער וויים. און איצט, דא אויף דער באנק, אזוי נאָהענט צו איהר, אז ער האָט אויף זיך געפיהלט די וואריימקייט פון איהר קערפער, האָט איהם דער דאָזיגער נעדאנק ניט נעלאָזט רוהען.

— ס'איז נור צו בעוואונדערען, — האָט ער געזאָגט, — וויי מען קאָן עס אין מאָנאָט מערץ זיצען דרויסען, וויי זומער.

— אָה, — האָט זי געזאָגט, — וועז די זון שיינט, דער־פיהלט מען עס גלייך.

און זי, פון איהר זייט, האָט זיך געטראכט, אז דער יונג מוז זיין ניט אַנדערש, ווי א פשוט'ע בהמה, אז ער זאָל זיך ניט אַנשטויסען, אז זיי זיינען עס די שולדיגע. זיי האָבען זיך צופיעל אָנגעשלאָגען אָן זיין פרייִנדשאפט; זאָגאר איצט, דא אויף דער באנק, דריקט זי זיך צו איהם צו שטארק. און זיי האָבען ווידער געשוויגען, בלויז פון צייט צו צייט איבערוואַרפענדיג זיך מיט

פארלאזן דעם טראטואר און דורכגעהן די גאס צווישען די וואגאנעס. דאן זיינען זיי צונעקומען צום באטינאל סקווער, וועלכער איז כמעט א לעדיגער אין דיעזע צייט פון יאהר. אבער דער הימעל, וועלכער איז אבנשוואשען געווארען פון דעם פריהמארגענדיגען רעגען, איז געווען פון א זעהר אנגענעהמע בלויקייט; און פון די ווארימקייט פון דער מערץ זון האבען די קנאפסען פון בוימלאך גענומען ארויסשפראצען.

— אפשר וואלטען מיר אריינגענאנגען? — האט סעווערינע געפרעגט. — דער קאפ דרעהט מיר פון די פיעלע מענשען.

זשאק אליין האט אויך געוואלט אהין אריינגעהן, דערווייל נאך אונבעוואוסט פון דעם וואונש צו זיין נעהענטער צו איהר און וויט פון די מענגע מענשען.

— אהין, אדער ערגיין אנדערש, — האט ער געענטפערט, — קומט אריין.

לאנגזאם האבען זיי שפאציירט איבער די לאנקעם צווישען די נאקעטע בוימער. אייניגע פרויען האבען געשפאציירט מיט אייגענווייקלטע קינדער, און דורכגעהער האבען אייליגנדיג דורכגעשניטען דעם גארטען אום צו מאבען דעם וועג קורצער. זיי זיינען אריבער געגאנגען דעם טייכעל און האבען זיך אויפגעהויבען בען צווישען די פעלזען; זיי זיינען צוריק ארונטער און האבען זיך ארומגערעהט צווישען די געדיכטענישען פון די סאסנעס, וועמעס נאדלען האבען אין דעם גלאנץ פון דער זון גענאט א טונקעלע גרינקייט. און אין דיעזען אויגנאמען ווינקעל איז געשטאנען א באנק, דערווייטערט פון די בליקען; זיי האבען זיך אנידער געזעצט, בוידע אויף איין מאל, גליך ווי זיי האבען זיך פריהער צוזאמען גערעדט.

— עס איז פארט א שעהנער טאג, — האט זי געזאגט נאך א קלייגער פויזע.

— יא, — האט געענטפערט זשאק, — די זון איז שוין ווייעדער דא.

אבער זייערע געדאנקען זיינען ניט געווען ביי דעם. זשאק, וועלכער פלעגט אנטלויפען פאר פרויען, האט געטראכט פון די

שטוב.... לאמיר בעסער מיט אייך שפאצירן, געארמט, אין גאס, וואו איהר ווילט נור.

און זי האט איהם אליין געגומען געארמט, גאנץ ליעבליך.

און איצט, אז ער איז שוין מעהר ניט געווען פארשמיערט פון׳ם וועג, האט ער איהר אויסגעזוהען זעהר אנשטענדיג. זיין אויסזעהען פון א וואהלהאבענדען בעאמטען, זיין שטאלצע פרייהייט אין די קערפערליכע בעווענונגען, וואס קומט געווענליך פון דער געווואהנהייט צו דער פרישער לופט, און פון דעם טעגליכען קאמפף מיט געפאהרען, האבען איהם צוגעגעבען א בורושואזען אויסזעהען. זי האט גאר פריהער ניט בעמערקט, אז ער איז אזא שעהנער יונג; א רונדע געזיכט, מיט רעגעלמעסיגע געזיכטס־ציענגע, טונקעלע וואנצען אויף דער ווייסער הויט. נור זיינע לויפענדע אויגען, אנגעשאטען מיט גאלדענע פינטעלאך, און וועלכע האבען זיך אלץ אווענק געקעהרט פון איהר, האבען זי באאונרוהיגט. אויב ער מיידעט אוים איהר צו קוקען גלייך אין געזיכט, קאן הייסען, אז ער וויל זיך ניט פערבינדען, אום ער זאל קענען האנדלען ווי איהם געלוסט זיך, אפילו געגען איהר? אין סעווערינע, וועלכע איז געווען געפייניגט דורך דער אונזיכערהייט, אין וועלכער זי האט זיך איצט געפונען, אין וועלכע עם האט אנגעכאפט א ציטער יעדעם מאל וען זי האט א טראכט געטהון פון די ראשע גאס, וואו איהר לעבען איז געשטאנען אין קאן, האט פון איצט אן געהאט איין ציעל: — דער מאן, אויף וועמעם ארעם זי האט זיך איצט אנגעשפאנט, זאל געהערען צו איהר, צו איהר אליין, און אז וען זי וועט אויפהויבען דעם קאפ, זאלען זיינע אויגען ארייגקוקען טיף אין איהרע אייגענע, דאן וועט זי איהם בעהערשען. זי האט איהם גאר ניט געליעבט, זי האט אפילו ניט געדענקט דערפון. זי האט זיך אינפאך בעמיהט, אז ער זאל ווערען איהרע א זאך, אום זי זאל פאר איהם ניט מורא האבען.

אייניגע מינוטען זיינען זיי געגאנגען שווייגענדיג צווישען דעם שטענדיגען שטראם פון דורכגעהער, וועלכער פילט אן דיזען בעפעלקערטען קווארטאל. אייניגע מאל האבען זיי געמוזט

— אָה, איך וואָהן דאָ ניט, — האָט ער געזאָגט, — איך קום נור אמאָל אריין. אָבער לאָמיר זיך צואיילען, וויל דער שעף קען נאָך אוועקגעהן.

און ווירקליך, אז זיי זיינען צוגעקומען צו דעם קליינעם הייזעל, וואו דער שעף האָט געוואָהנט, הינטער דעם דעפּאָ אויף דער סטאנציע, האָבען זיי איהם שוין דאָרט ניט געטראָפען; און אומזיסט האָבען זיי איהם געזוכט, געהענדיג פון איין באָהן־שטאָל צום אנדערען; אומעטום האָט מען זיי געזאָגט זיי זאָלען קומען האָלב פינף אין שאָפּ, וואו מען פארריכט די מאשינען, וועלען זיי איהם געווים טרעפען.

— גום. מיר וועלען קומען, — האָט סעווערינע ערקלערט.

זיי זיינען אריינגעגאנגען און זי איז ווידער געווען אייגע אליין מיט זשאק'ן אין גאס.

— אויב איהר זיינט ניט פארנומען, — האָט די יונגע פרוי צו איהם געזאָגט, — וועט אייך ניט אַרען מיר זאָלען אוים־וואַרשען ביידע צוזאמען?

ער האָט איהר ניט געקאָנט אָבזאָגען; ניט קוקענדיג אויף די פארשטיקטע אונרוהיגקייט, וואָס זי האָט איהם פארשאפט, האָט זי אָבער אויך געהאט פאר איהם אזא שטארקען צויבער און אזא צויציהענדען, אז זיין גאנצער געמאכטער רוגז, הינטער וועלכען ער האָט זיך געוואָלט בעהאלטען, איז זיך צוגאנגען אונטער איהרע ליעבליכע בליקען. זי, מיט איהר אויסגעצוינגענע פיגור, א שרעקעדיגע, האָט געקאָנט ליעבען מיט די טרייהייט פון א הונט, וועלכען מ'האָט קיין האַרץ אפילו ניט א זעץ צו טהון.

— געווים, אליין וועל איך אייך דאָ ניט אָבלאָזען, — האָט ער געענטפערט שוין מיט אזא אָנגע'ברוגז'טען טאָן. — מיר דאר־פען דאָך פארוויילען בלויז איין שטונדע.... ווילט איהר אריינ־געהן אין א קאפע?

זי האָט צו איהם א שמייכעל געטהון, צופרידען, וואָס ער רעדט ענדליך פריינדליך־צו איהר, און זי האָט פרעהליך אוים־געשריען:

— אָה, ניין, ניין! איך וויל זיך ניט פארשפארען אין

צוואנציג מינוט פאר דרײַ איז סעוועריע ארײַנגעקומען צו פריה אין די גאס קאַרדינע, זיך צו טרעפען מיט זשאַק'ן אויף דעם בעשטימטען פּלאַץ. ער האָט דאָ געוואָהנט אין א קלײן, שמאָל צימערל אויף א העכערן עטאַזש אין א גרויסע הויז, וואו ער פלעגט בלויז קומען איבערנעכטיגען; און צווי מאָל א וואָך פלעגט ער שלאָפען אין האַוור צווישען דעם שנעל־צוג פון בײַ־נאכט און דעם שנעל־צוג אין דער־פריה. דאָס מאָל איז ער אָבער געווען אזוי צובראָכען פון מיעדקייט און אזוי פארנעצט פון רעגען, אז ער איז ארויף צו זיך אין שטוב און זיך צוגעלעגט אויפ'ן בעטל. אויף אזא'ן אופן, וואָלט סעוועריע אויף איהם געקאָנט וואַרטען און וואַרטען; האָבען זיך אָבער צום גליק צושלאָגען א פּאָר פּאָלק, און ס'איז געוואָרען א געפילדער ביי די שכנים, — א מאן האָט געשלאָגען זיין ווייב, — און זשאק האָט זיך אויפגעכאפט. ער האָט זיך ארומגעוואַשען און איבערגעטהון, אין זהר א שלעכטען מוטה; ער האָט זי דערקענט, ווי זי שטעהט אונטען אויפ'ן טראָטואַר און קוקט ארויף צו זיין פענסטער אונטער'ן דאך.

— ענדליך, זיך דערוואַרט! — האָט זי אויסגעשריען, אז זי האָט איהם דערזעהען פאר'ן טויער פון הויז. — איך האָב שוין געמיינט, אז איך האָב אייך ניט ריכטיג פערשטאַנען.... איהר האָט דאָך מיר דייטליך געזאָגט, — עק פון די גאס סאָריר...

און ניט וואַרטענדיג אויף זיין ענטפער, האָט זי אויפגעהויבען די אויגען צו דעם הויז:

— דאָ וואָהנט איהר, שלאָק?

ער האָט אייגענטליך בכיון איהר געהייסען קומען אהער, כמעט צו זיין טיהר, וויל די דעפּאָ, וואו זי האָט מיט איהם בעדארפט געהן, איז געווען כמעט איבער'ן וועג. אָבער פון איהר פראגע איז איהם געוואָרען ניט אנגענעהם, טאָמער וויל זי איהר גוט־ברודערשאפט טרייבען אזוי וויט, אז זי קאָן איהם נאָך בעטען איהר וויזיטן זיין צימער, וואָס איז געווען אזוי אָרים מעבלירט און אזוי ניט אין אָרדנונג, אז ער האָט זיך אזש גע־שעהמט.

— איך בין זעהר נעריהרט, — האָט ער געמורמלט, — בעמיהט זיך דאָס צו מעלדען דעם הערר'ען מיניסטער.

און ער האָט זיך אויפגעהויבען, פיהלענדיג אז איצט וועלען אלע וווייטערע רעד זיי ביידען נור מאכען אונבעקוועם. די אויגען זיינען ביי איהם ווי פארלאשען געווארען, דאָס פנים ווי פארשטיינערט געווארען, און ער האָט, צום שלוס, געזאגט:

— הייסט עס, איך וועל אבשליסען די אונטערזוכונג, ניט אויסלאזענדיג פון זינען די אלע אייערע שווערישקייטען. נאטירליך, אויב מיר וועלען דאביי ניט אויסגעפינען קיינע אבסאלוט זיכערע בעווייזע געגען קאביש'ן, איז אודאי גלייכער נאָר אין גאנצען ניט צו ריזיקירען מיט דעם אונניצליכען סקאנדאל פון א פראצעס אין געריכט... דערווייל איז גלייכער איהם ארוים צו לאזען, און איהם וווייטער גוט נאכשפירען.

און שוין ביים ארויסגעהן, אויפ'ן שוועל, האָט דער ענעראל-סעקרעטאר צוגעלענט נאָך א שטיקעלע פיינקייט:

— מ'טיא דענזיעי, מיר פערלאזען זיך פאלקאמען אויף אייער גרויסען טאקט און אייער הויבע עהרליכקייט.

און אז ער איז געבליבען אייגער אליין ביי זיך אין קאבינעט, האָט זיך איהם שטארק פערוואלט, — וואָס איצט איז דאָס שוין געווען נאָר נוצלאז, — פארגלייכען די האנדשריפט אויפ'ן בלעטעל, וואָס סעווערינע האָט דאָ פאר זיינע אויגען אויפגעשריבען, מיט דעם צעטעלע אהן אן אונטערשריפט, וואָס ער האָט געפונען צווישען די פאפירען פון דעם הויפט-רייכטער גראנמארען. די האנדשריפט איז געווען פאלקאמען דיזעלבע, און דאָס זארגעפעלטיג צוריק פארשלאסען, וויל ער האָט דאָך דעם אונטערזוכונגם-ריכטער דערפון קיין אייניג וואָרט ניט דערמאנט, טאקי דערפאר, וואָס דאָס קאן נאָך אמאל וועלען א גוט שטיקעל געווהר, און פאר איהם איז וויכטער אויפגעשטאנען די פיגור פון דער קליינינקער וויבעלע, — אזא דעליקאטע און דאָך אזא שטארקע אין איהר נערווועזען אבליקענען, — אין ער האָט מיט גוטמוטהיגע איראניע א ציה-געטהון מיט די פלייצעס: — אך, די פרויען, — זיי קאנען אלעס...

מיר אייער טהעטיגקייט אין אויג, און איך מעג זיך ערלויבען אייך צו מעלדען, אַז ס'זאָל זיך נור מאַכען אַ וואַקאַנסיע אין פאריז, שיקען מיר גלייך נאָך אייך.

מ'סיע דעניזעי האָט ניט ווילענדיג אַ ציטער געטהון. ווי! אַז ער זאָל זאָגאר טהון וואָס מען פערלאַנגט פון איהם, הייסט עס, ווערט זיין זיסע האָפנונג, זיין טרוים צו וואָהנען אין פאריז נאָך אַלץ ניט ערפילט? אָבער מ'סיע קאמי־לאמאָט האָט גלייך פערשטאַנען און צוגעזעצט:

— אייער פאָסטען אין פאריז איז שוין געזיכערט... ס'איז בלויז אַ פראַגע פון צייט... און אָט וואָס, אַז איך האָב שוין יא אָנגעהויבען צו דערצעהלען פון חדר, לאָמיך שוין אויך האָבען דעם פערגעניגען אייך צו לאָזען וויסען, אַז דעם קומענדען פונפ־צעהנטען אויגוסט ווערט איהר פרעזענטירט מיט אַן אָרדען.

און דער אונטערזוכונגס־ריכטער האָט זיך פארטראַכט גע־גען אַ מינוט. ער וואָלט בעסער געוואָלט אַ העכערע שטעלע, וואָלט דאָס איהם אַריינגעבראַכט, האָט ער אויסגערעכענט, אַרום הונדערט און זעכציג פראַנק אַ מאָנאַט מעהר געהאַלט, — וואָס דאָס וואָלט איהם זעהר צונוץ געקומען אין זיין אַנשטענדיגען אָרימען שטאַנד, ווי ער לעבט, און ער וואָלט זיך געקאָנט בעסער אויסקליידען און זיין גוטע מעלאַניע וואָלט זיך אַביסעלע אונ־טערגעפאַשעט, וואָלט זי זיך ווענינגער געקריעגט. אָבער אַן אַר־דען איז דערווייל אויך ניט שלעכט, דערצו האָט ער דאָך נאָך אַ פערשפּרעכען, און ער, וואָס ער וואָלט זיך ניט פארקויפט, וואָס איז ערצויגען געוואָרען אין די עהרליכע טראַדיציאָנען פון דעם מיטעלמעסיגען ריכטער־קלאַס, — ער האָט זיך גלייך גע־לאָזט פארפיהרען בלויז פון אַ האָפנונג, בלויז פון עפּיס אַן אונ־קלאָהרען פארשפּרעכען, אַז די רעגיערונג וועט איהם אַ טובה טהון. די ריכטערשע פּראָפעסיאָן איז פונקט אַזאַ מלאָכה, ווי יעדע אַנדערע, און דער אָרימער דעניזעי האָט געפיהרט אַ גע־מאַטערטען לעבען, ווארטענדיג אויף אַ העכערע שטעלע, ווי אַ הונגעריגער בעטלער, וואָס איז שטענדיג בערייט צו בויגען דעם רוקען פאר די, וואָס האָבען די מאַכט.

סעקרעטאר, וועלכער האָט געוועהנליך גאנץ פלינק אָבגעארבייט אזוינע מיכים זאכען, האָט זיך יעצט אונטערגעאיילט און האָט אויף אין דער גיך אָבגעכאפט, ווי ער גיט עפעס א בעפעהל.

— אין קורצען, עס ווערט פערלאנגט א „ניטא קיין בע־ווייזע"... זעהט, אז ס'זאל אלעס ארויסקומען גלאט.

— פֿאַרדאָן, מיין הער,— האָט מ'סיע דעניזעי געענטפערט, — די געשיכטע איז שוין ניט מעהר ביי מיר אין די הענד, — דאָ האנדעלט זיך ווענען מיין געוויסען.

און באלד אויפ'ן אָרט האָט מ'סיע קאמי־לאמאָט א שמיי־כעל געטהון מיט זיין ליעבליכען, העפליכען און קאָרעקטען שמיי־בעלע, מיט וועלכען ער האָט זיך אויסגעלאכט, דאכט זיך, פון דער גאנצער ווועלט.

— נו, געווים, און דערפאר וועגדע איך זיך טאקי נור צו אייער געוויסען. איהר ווועט זיך געווים אויסקלייבען דעם וועג, וואָס אייער געוויסען וועט אייך אָנווייזען, און איך בין זיכער, אז איהר וועט געניס אָביועגען אלעס געגען דעם און פאר דעם. אז געווינען זאָל די עפענטליכע מיינאל און די ריכטיגע אידעען... איהר ווייסט אליין, און נאָך בעסער פון מיר, אז אמאל איז בע־סער איינצונעהמען דאָס שלעכטע כדי אויסצומיידען דאָס ער־גערע.... און ענדליך וועגדען מיר זיך צו אייך נור ווי צו א גוטען בירגער, ווי צו אן עהרען־מאן. און קיינער ווייל אייך גאָר ניט שטערען אייער זעלבסטשטענדיגקייט, און דערפאר זאָג איך טאקי, אז איהר זייגט דער נאכצער בעל־הבית איבער דער גאנצער אונטערזוכונג, ווי דאָס געוויס פאָדערט עס אויך.

זייענדיג זעהר גייציג נאָך זיין אונבענרעגטע מאכט, ספּע־ציעל ווען ער האָט דיעזע מאכט געוואָלט מיסברויכען, האָט דער אונטערזוכונגס־ריכטער געשלונגען יעדע פראזע, צופריידען צו־שאקלענדיג מיט'ן קאָפּ.

— און א חוין דעם, — האָט דער ענגראל־סעקרעטאר פאָרטגעזעצט, רעדענדיג מיט נאָך מעהר געטאָקטע פיינקייט, אזוי אז ס'האָט אוש געשמעקט מיט אירָאניע, — ווייסען מיר דאָך צו ווענען מיר ווענדען זיך. שוין ניט פון היינט אן האלטען

זיכער, ווי דער טאָג, אַז ווען רובאָ וועט פאָרקומען פאר'ן גע־ריכט, וועט ער אלעס דערצעהלען, ווי זיין פרוי איז דעמאָראליזירט געוואָרען, ווען זי איז נאָך געווען אַ קינד, און אויך די שפּעטערע פערהעלטניסע זייערע, און ווי זיין אייפערזוכט און רציחה האָט איהם געטריבען צו בעגעהן דעם מאָרד; און דאָ האַנדעלט זיך שוין ניט בלויז פון עפּיס אַ דיענסט־מיידעל און פון אַ געוועזענעם אַרעסטאַנט, זאָנדערן רובאָ, דער אָנגעשטעלטער אויף די איי־זענבאהן־ליניע, און זיין שעהנע פרוי, וועלען דאָ אריינשלעפּען אַ היבש ביסעל מענשען פון די העכערע בורזשואַזיע און פון די אייזענבאהן־קאָמפּאניע, און, נאָך אַלעמען, ווער קאָן עס וויסען, ווי טיעף מ'קאָן נאָך אריינקריכען מיט אַזאַ חברה־מאַן ווי דער הויפּט־ריכטער!... ווער ווייס, אין וואָס פיר אַן אונערוואַרטעטען זומפּ מ'קאָן נאָך דאָ אריינפאלען. אך, ניין, ניין! די געשיכטע מיט די רובאָס, די ריכטיגע מערדער, איז נאָך פיעל שמוציגער. ניין; ער טאָר דאָס ניט דערלאָזען, — ער מוז עס פאַרשטיקען. אויב שוין יא אַ געריכט, טאָ זאָל מען שוין בעסער אָנהאַלטען די אונטערזוכונג פון דער אונשולדיגען קאַביש.

— איך נייג זיך אויך צו אייער מיינונג, — האָט ער ענד־ליך געזאָגט צו מ'סיע דעניזעי; — דעם אמת געזאָגט, זיינין ווירקליך דאָ גענוג סברות געגען דעם שטיין־ברעכער, אָנגעמענדיג אַז ער האָט געהאט גוטע אורזאכען צו זוכען ראכע.... אָבער, אַך, ווי טרויעריג דאָס איז, מיין גאָט! און ס'אַ זומפּ מיר וועלען עס דארפען אויפריהרען!... געוויס, געוויס, דארף דער געריכט זיין גלייכגילטיג צו די מעגליכע רעזולטאַטען און שטעהען העכער פון די אינטערעסען....

געענדיגט האָט ער ניט; ער האָט נור אַ מאַך געטהון מיט דער האַנד; און דער אונטערזוכונגס־ריכטער, ניט רעדענדיג אַ וואָרט, האָט געוואַרט אויף די בעפעהלע, וואָס ער האָט דער־שמעקט פון ווייטענס. כל זמן מ'האָט נור אָנגענומען זיין אידעע און אנערקענט זיין טיעף־זיניגקייט, איז ער שוין געווען בערייט אויפצואָפּפערען די פאָדערונגען פון גערעכטיגקייט אויף דעם מזבח פון רעגיערונגס־נויטווענדיגקייט. אָבער דער גענעראל־

איהר האָט דערשמעקט דעם אמת... איך האָב אייך אַהער בלויז איינגעלאדען אום מיט אייך צוזאמען קלאָרער צו מאַכען איניגע וויכטיגע פּונקטען. מיר האָבען דאָ אַן אויסערגעוועהנליכען פאל, וועלכער האָט שוין בעקומען אַ פּאָליטישע בעדייטונג, ווי איהר אַליין פערשטעהט עס דאָך, — ניין מיר וועלען דאָ, ווארשיינליך, מוזען האַנדלען אלס פאָרשטעהער פון דער רעגיערונג.... לאָמיר זיך נור ניט נאַרען, אָבער דעם אמת: — לויט אייערע אונטערזוכונגען איז די מיידעל, קאַביש'ס ליובאָווניצע, דאָך גע־ווען פערגוואלטיגט, אַה?...

דער אונטערזוכונגס־ריכטער האָט געמאַכט אַ מינע פון גרויס טיעפזיניגקייט, און די אויגען זיינע האָט ער האַלב פאר־רוקט אונטער די הויט־ברעמען.

— נו, ס'פראגע! איך זאָל מיר דענקען, אַז דער הויפּט־ריכטער האָט דאָ אָבגעטהון ניט קיין שעהנע זאַכען, און ביים געריכט וואָלט זיך דאָס ארויסגעוויזען.... דערצו דארף מען ניט פערגעסען, אַז די פערטהיידיגונג זאָל אריינקומען אין די הענד פון אַן אַהוואָקאַט פון דער אָפּאָזיציע, קאָן מען ערווארטען אַ באַרג סקאַנדאַליעזע געשיכטעלעך — זיי פעהלען ביי אונז ניט, אַזוינע געשיכטעלאך!

דער מ'סיע דעניזעי איז גאָר ניט געווען אַזאַ נאַר, ווען ער פלעגט נאָר ארויסקריכען פון די רוטינען פון זיין פּראָפעסיאָן און פלעגט פערגעסען אויף אַ מינוט ס'אַ מאַכט און אַ געוואלדיגען ווייטען בליק ער האָט. און ער האָט פערשטאַנען, צו וואָס מ'האָט איהם גערופען ניט דירעקט אין יוסטיץ־מיניסטעריום, זאָנדערן אַהער, אין פּריוואט וואָהנונג פון דעם גענעראל־סעקרעטאר.

— און, ענדליך, — האָט ער ווייטער געזאָגט, זעהענדיג אַז יענער עפענט ניט דאָס מויל, — ס'וועט דאָך מוזען אויסקומען אַ גאַנץ אומפּאסענדע געשיכטע.

מ'סיע קאַמי־לאַמאָט האָט בלויז אַ נייג געטהון מיט'ן קאָפּ; ער האָט געהאַלטען אין איבערלעגען ביי זיך אין געדאַנקען די מעגליכע רעזולטאטען, ווען משפּט'ען זאָל מען דארפען די רובאָס.

גוט ענטוויקעלט אונטער דעם פראָפעסיאָנעלען יאָך. אָבער דער דעניזעי, מיט זיינע שוועכע הויט־ברעמען און מיט זיין נרויסע מיינונג פון זיך, איז אזוי שרעקליך פאר'עקשנ'ט, וועז איהם דוכט זיך נאָר אויס, אז ער האָט עס דערטאָפט דעם אמת ביי די פים.....

— איהר בעשטעהט, אלוא, אויף אייערען, — האָט מ'סיע קאמי־לאמאָט נעזאָנט: — דער שולדיגער איז ביי אייך אלץ דער קאביש.

מ'סיע דעניזעי האָט זיך פעהוואונדערט.

— נו, נעווים... אלעס איז נעגען איהם. איך האָב דאָ פאר אייך שוין אויסגערעכענט אלע בעווייזע— קלאָסישע בעווייזע, לאָמיך אייך מעלדען, — און ס'פעהלט אי איינע ניט.... איך האָט גוט נאָכגעזוכט, צו האָט ער ניט נעהאט קיין ארויסהעלפערין אין דעם מאָרד, — עפעס א פרוי אין די קופע, ווי איהר האָט מיר נעגעבען אָנצוהערען. אזוי האָט דאָס נעזאָלט אויסקומען, — לויט די ערקלעהרונג פון א מאשיניסט, — א מאן וואָס האָט נעזוהען די סצענע פון מאָרד; אָבער, אז איך האָב דעם מאן גוט אויסגעפרעגט, האָט ער בלויז זיך נעהאלטען ביי זיינע ערשטע ווערטער, און ער האָט זאָגאָר דערקענט די רייזעקאלדרע, אלס די שווארצע מאסע, וואָס ער האָט דערמאָנט.... נו, יא. זיכער: — קאביש איז דער שולדיגער, און נאָך מעהר: — אויב ניט ער, קאָן שוין אויף קיינעם קיין חשד נאָר ניט זיין.

ביז אהער האָט דער נענעראל־סעקרעטער זיך אָבגעהאלטען פון צו ווייזען איהם דעם נעשריבענעם בעוויין, וואָס ער האָט ביי זיך נעהאָט. און איצט, אז דער אונטערזוכונגס־ריכטער איז נעווען אזוי זיכער, האָט ער זיך נאָך וועניגער נעאיילט איהם אויפצו־ווייזען דעם אמת, צו וואָס פיר א צווק נעמען און צער־שטערען דעם פאלשען שפור ביי דער אונטערזוכונג, אז דער ריכ־טיגער שפור קאָן נאָך פיהרען צו פיעל אונאָנגענעהמערע זאכען? דאָס דארף מען זיך ערשט נאָך גוט איבערלעגען.

— מיין נאָט, — האָט ער נעענטפערט מיט זיין שמייכעל פון אייגעם, וואָס איז מיעד, — איך בין בעריט צוצוגעבען, אז

שטאָכען די העכערע ספערען. די אָפּאָזיציאָנס פּרעסע האָט גע־האַלטען אין איין ליאַרעמען; אייניגע האָבען בעשולדיגט די פּאָליציי, אַז זי איז אַזוי בעשעפטיגט מיט פּאָליטישען שפּיאָנירען, אַז זי האָט קיין צייט ניט צו געפינען די מערדער. אַנדערע האָ־בען געהאַלטען אין איין נאָכזוכען אין דעם לעבען פון דעם הויפּט ריכטער, געבענדיג אָנצוהערען, אַז ער האָט געהערט צום הויף, וואו עס האָט געהערשט די נידריגסטע אויסגעלאַסענהייט. דיע־זער ליאַרם האָט ווירקליך אָנגעהויבען צו ווערען געפעהרליך, וואָס נעהענטער עס איז געקומען צו די וואהלען. דארום האָט מען דעם גענעראַל־סעקרעטער אויסגעדריקט אַ פּאָרמעלען וואונש, אַז ער זאָל ווי עס איז און ווי אַס שנעלסטען מאכען אַן ענדע צו דיעזער געשיכטע. דער מיניסטער האָט אויף איהם ארויפגעלעגט די דעליקאַטע אויפגאַבע, און אָט פון איהם אַליין האָט איצט אָבגעהאַנגען אויף זיין אייגענער פעראַנטוואָרטליכקייט אָנצו־נעמען איינעם אָדער אַן אַנדערען בעשלוס. דאָס האָט מען גע־דאַרפט גוט בעקלעהרען, ווייל קאַמי־לאַמאָט איז געווען זיכער, אַז אין פאַל פון אַ דורכפאַל, וועט ער דער איינציגער דאָס דער־פיהלען אויף זיינע ביינער.

נאָך אַלץ טראַכטענדיג, האָט ער געעפענט די טיהר צום צווייטען צימער, וואו דעניזעי האָט געוואַרט, און האָט זיך פון דאָרט געהאַט צוגעהערט צום געשפּרעך, און האָט אויסגעשריען:

— איך האָב אייך געזאָגט. אַז אומזיסט בעשולדיגט מען דיעזע לייטע.... דיעזע פרוי טראַכט בלויז פון דעם, אַז מען זאָל איהר מאַן ניט אָבזאָגען. זי האָט ניט ארויסגעלאָזען קיין איין פערדעכטיגעס וואָרט.

דער גענעראַל־סעקרעטער האָט ניט באַלד געענטפערט. פאַרטראָגען, אָנבליקענדיג דעם אונטערזוכונגס־ריכטער, דאָס גראָבע געזיכט און די דינע ליפּען, פון וועלכען עס האָבען איהם איבערראַשט, האָט ער יעצט זיך פאַרטראַכט פון דער מאַגיסטראַטור, פון וועלכע ער איז אין דער שטיל און אין דער אמת'ן געווען דער הויפּט, און ער האָט זיך אַליין געוואונדערט, וואָס זי איז נאָך אַזוי ווירדיג אין איהר ארמוטה און זאָגאַר אַזוי

גען אן עצה וועגען דער אונגליקליכער צואה.... דענקט איהר אז מיר וואלטען זיך געדארפט אבזאגען פון דעם געשאנק?

— דער גענעץ איז מיט אייך, — האט ער פארזיכטיג ענטפערט. — דאס וועגדט זיך שוין ווי מען קוקט אויף דער זאך און ווי די אומשטענדען זייכען.

זי איז שוין געשטאנען אויף דער שוועל, אבער זי האט נאך געמאכט די לעצטע בעמיהונג:

— מיין הערר, איך בעט אייך, לאזט מיך אזוי ניט אוועק געהן, זאגט מיר צו מעג איך האבען א האבנונג.

אליין ניט ווייסענדיג, האט זי אננעבאפט זיין האנד. ער האט די האנד אוועקגענומען. אבער זי האט אויף איהם נעקוקט מיט איהרע שענע אויגען, וועלכע זייכען גענוגן פול מיט הייסען נעבעט, און ער איז ווייכער געווארען.

— נו! קומט אריין ארום פינף א זייגער, פיעלייכט וועל איך אייך האבען עפעס צו זאגען.

זי איז אוועקגענאנגען; זי האט פערלאזען דאס הויז נאך מעהר בעאונרוהיגט ווי ווען זי איז געקומען. די לאגע איז קלאהרער געווארען, און איהר שיקזאל איז נאך נעווגן אונבעשטימט;— פיעלייכט וועט מען זיי באלד ארעסטירען, ווי אזוי דערלעבט מען ביז פינף א זייגער? פלוצלונג האט זי זיך דערמאנט אן זשאק'ן, אן וועמען זי האט גאר נעהאט פערגעסען: נאך איינער, וואס קען זי פערניכטען, ווען מען זאל זי ארעסטירען! און אבוואהל עס איז ערשט געווגן האלב דריי, האט זי זיך דאך נעאייליט און איז נעגאנגען איבער ראשע גאס צו דער נאס קארדינע.

ווען קאמי־לאמאט איז אויבערגעבליבען אליין, איז ער צוגענאנגען צו זיין קאנטארעל. זייענדיג א נאהענטער צו טיולערי, וואוהין זיין בעשעפטיגונג אלס נענעראל־סעקרעטאר פון דעם יוסטיץ־מיניסטעריום פלעגט איהם כמעט יעדען מאג ברענגען, און זייענדיג כמעט אזוי מעכטיג ווי דער מיניסטער אליין, וויל, ער פלעגט דורכפיהרען די נעהיימניסטע בעפעהלען, האט ער גוט נעווואוסט אויף ווי פיעל דיעזע נראנמארען נעשיכטע האט נע־

וועלכער איז פון ערפאהרונג גלייכגילטיג צו יעדע זאך. אין דער ווירקליכקייט לוינט זיך נאר ניט די מיה צו זיין וואהרהאפט. ער האָט נור געזוכט אבצוהיטען די געזעלשאפטליכע אָרדנונג, צו וועלכע ער האָט געדיענט.

— אלזא! מאדאם, גיט דאָס מיר איבער, איך וועל אנקלויבען אויסקינפטע, און וועל זיך בעמיהען צו טהון אלעס, וואָס פון מיר הענגט אָב.

— איך בין אייך זעהר דאנקבאר, גנעדיגער הערר! אלזא, איהר וועט שוין העלפען מיין מאן, מעג איך עס שוין בעטראכטען וויי בעשלאָסען?

— אָך, ניין! איך פערשפרעך נאָר ניט... איך מוז נאָך זעהען, בעדענקען...

און ווירקליך, ער האָט זיך נאָך געקווינקעלט, ער האָט נאָך ניט געוואוסט ווי זיך צו בענעהמען מיט דעם פאָר פאלק.

סעווערינע'ן האָט בארקלעמט ביים הארצען ביים גראנק, אז זי איז אין זיין מאכט, און אז ער קען זי רעטטען אדער פערניכטען. זי האָט ניט געוואוסט די רעזאנען, וועלכע קענען ווירקען אויף דעם ערשטען אדער דעם צווייטען בעשלוס.

— אך! מיין הערר, בערעכענט נור אונזער מאטערניש... איהר וועט דאָך מיך ניט לאָזען אוועקפאָהרען, ניט געבענדיג מיר עפים א פערזיכערונג.

— צום בעדויערען, מאדאם! איך קען נאָר ניט טהון. וואָרט אויס.

ער האָט זי לייכט געדוקט צו דער טיהר. סעווערינע האָט זיך געלאָזט געהן, א פערצווייפעלטע, אן אויפגערעגטע, פארטיג אלעס צו דערצעהלען. זי האָט געפיהלט א שטארקע נויטיגקייט איהם צו צווינגען קלאָהר ארויס צו זאגען, ווי ער דענקט מיט זיי צו האנדלען. אום נאָך צו פערבלייבען א מינוט, און האָפענדיג אויסצוגעפינען ווי זיך אויסצורדעהען, האָט זי א געשריי געטהון:

— איך האָב נאָר פערגעסען, איך האָב געוואָלט אייך פרע-

פון איהר שטימע איז גראדע אזוי רוהיג, ווי פריהער, און אז זי רעדט גראדע דאָס, וואָס געהעריג איז. דער געשפּרעך האָט אָנגענאָלטען, אָבער אינער פון דעם צוויי־טען האָט שוין גאָר ניט געקאָנט געוואָהר ווערען; וואָס די ווערטער זאָלען ניט געווען זיין, אָבער גערעדט האָבען זיי נור דערפון, וואָס זיי האָבען ניט ארויסגעזאָגט. ער האָט איהר בריעף, זי האָט איהם געשריבען, דאָס האָט מען געקאָנט ארויסזעהען אפילו פון זייער שווייגען.

— מאָדאָם, — האָט ער ענדליך געזאָגט, — איך ענטזאג זיך ניט פאר איך זיך צו בעמיהען פאר די קאָמפּאניע, אויב איהר פערדיענט זיך ווירקליך מען זאָל זיך מיט איך אינטערעסירען. גראדע היינט אבענד ערוואַרט איך דעם היפּט פון דער קאָמפּאניע.... צוליעב אן אנדער געשעפט.... אָבער איך דאַרף האָבען אייניגע אויסקינפּטע. אָט ווארט! שרייבט מיר אן דעם נאָמען, די יאָהרען און די שטעלע פון אייער מאן, — און ענדליך אלץ, וואָס קען מיך בעקאָנט מאכען מיט אייער לאגע.

און ער האָט צו סעווערינע'ן צונעדרוקט א קליין טישעל, און האָט אויפגעהערט אויף איהר צו קוקען, אום ער זאָל זי ניט צופיעל איבערשרעקען. זי האָט א ציטער נעטהאן: ער האָט געוואָלט א מוסטער פון איהר אַנדשריפט, אום עם צו פערגלייכען מיט דעם צעטעלע. נעגען א מינוט האָט זי פערצוויפעלט געזוכט אן אויסרעד, אום זיך דערפון צו ענטזאגען, אָבער זי האָט זיך באלד בערעכענט: צו וואָס? ער וויסט דאָך שוין אלץ איינס. און מען קען דאָך אימער קריגען איהרע אייניגע גע־שריבענע ציילען.... אהן א שום אויסערע אויפרעגונג, גאנץ אייג־נאָך, האָט זי אָנגעשריבען, וואָס מען האָט פון איהר געפאדערט. שטעהענדיג הינטער איהר האָט קאָמי־לאָמאָט באלד דערקענט איהר אַנדשריפט, וועלכע איז געווען אביסעל מעהר לענגליך, ניט אזוי א צוטרעסעלטע ווי אין דעם צעטעל. ער האָט זיך ניט געקאָנט אָבוואונדערען אויף די אונערשראָקענהייט פון דיעזער קליינע־קער פרוי; איצט, וועו זי האָט אויף איהם שוין ניט געקוקט, האָט ער אויף זיינע ליפּען וויעדער געהאט דעם שמייכעל פון א מאן, אויף וועלכען שעהנהייט האָט נאָך עפּים א ווירקונג, אָבער

און ער איז ווידער א מאָל איבערדאַשט געוואָרען, און צו־מישט געוואָרען פון אַזאַ אָפענהערציגקייט, און נאָך מעהר פון דעם טאָן, ווי זי רעדט עס ווי פון האַרצען. דערצו נאָך האָט איהם סעווערינע, וועלכע איז איהם פון ערשטען בליק אויסגעקומען אַ גאַנץ געוועהנליכע פאַרשוין, יעצט אויסגעזעהען גאָר צוציהענד, מיט די ליעבליכע ווייבליכקייט פון איהרע בלויע אויגען אונטער די שעהנע שווארצע האָאָר איהרע. און ער האָט זיך דערמאָנט אָן זיין פריינד גראנמאָרען, ווי אן אייפערזיכטיגער אין זיין בע־וואונדערען די יונגע פרוי: ווי קומט ער, צום טייוועל, אזא'ן אַלטער, שטענדיג צו האָבען אזוינע ווייבעלאך, ביז'ן טויט אריין, אין דער צייט וואָס ער, יונגער פון איהם מיט צעהן יאָהר, מוז זיך שוין אָבזאָגען פון אזוינע שפּיעלכלאך, כדי אין גאנצען ניט צו פאַרשווענדען זיין ביסעל כח? זי איז דאָך ווירקליך זעהר בע־צויבערענד, זעהר פיין; און ער האָט ביי זיך ניט געקאָנט איינ־האַלטען זיין שמייכעל פון דעם ליעבהאָבער פון דער קונסט, אָב־וואָהל היינט צו טאָג איז ער שוין אליין אין דעם ניט פאַראינטע־רעסירט, — ער, דער שטרענגער בעאמטער, מיט זיין קאלטען גרויס־ווירדיגען אויסזעהען, בעלעסטיגט פון אזא'ן אונאנגענעהמע געשיכטע.

אָבער סעווערינע, מיט די געוואגטקייט פון דער פרוי, וואָס פיהלט איהר קראפט, האָט אונפאָרזיכטיג בעמערקט: —

— אזוינע מענשען ווי מיר, הרג'ענען ניט צוליעב געלד. אַ פיעל וויכטיגער אורזאַכע וואָלט דאָ בעדארפט זיין, און ס'איז אָבער ניט געווען.

ער האָט זי אָנגעקוקט; ער האָט בעמערקט אַ ציטער אין די ווינקלען פון איהר מויל. יא, זי איז דאָס! איצט ווייס ער שוין, זיכער, און בעמערקענדיג, אַז ער האָט אויפגעהערט צו שמייכלען, און האָט נערוועז צוזאמענגעדריקט די ליפען, האָט סעווערינע באַלד פערשטאַנען, אַז זי האָט זיך פערראטהען. זי האָט דערפיהלט אַזאַ מין שוואכקייט, ווי אלע איהרע קרעפטען וואָלטען זי פערלאָזען. פון דעסטוועגען איז זי געבליבען זיצען אויפ'ן שטוהל גלייך ווי פריהער, זי האָט געהערט, אַז דער טאָן

גען אויף שפּעטער טאָר מען שוין נים. ווער וויים וואָס: מאָר־גען קאָן שוין אויך זיין צו שפּעט. שטיצע און טרויסט בעט זי זאָפּאָרט. און די אלע איהרע רייד האָט זי אונטערשטיצט מיט אזוי פיעל לאָגישע פאקטען און ריכטיגע אורזאכען, אז ס'האָט זוירקליך אויסגעזעהען, אז מיט איהר קומען האָט זי קיין אנדער צוועק גאָר ניט געקאָנט האָבען.

מ'סיע קאמי־לאמאָט האָט בעטראכט איהר פנים ביז דעם מינדעסטען קוים בעמערקזאמען ציטער פון איהרע ליפּען. פּלוצים דערלאנגט ער איהר דעם ערשטען זעץ איבער'ן מח.

— אָבער פּאר וואָס זאָל גאָר די באהן־קאָמפּאניע וועלען אָבזאָגען אייער מאן? וואָס קאָן זי פּאָרט האָבען עפּים וויכטי־געס געגען איהם?

זי האָט פון איהם אויך קיין אויג ניט אראָפּגעלאָזט, בעמער־קענדיג די מינדעסטע קנייטשעלע פון זיין פּנים, און אלץ טראכ־טענדיג, צי ער האָט געפּינען דאָס צעטעלע; און ניט קוקענדיג אויף די אונשולדיגקייט פון אזא פּראָגע, איז אין איהר מיט א מאָל אריין די איבערצייגונג, אז דאָס צעטעלע געפּינט זיך ערגיץ דאָ. אין דעם צימער; און ער וויייסט אלעס, און וויל איהר בלויז אונטערשטעלען א פאסטקע, וויל איהם וויילט זיך זי אויספרו־בירען, צי וועט זי האָבען דעם מוטה, זיך מודה צו זיין אין דער אמת'ער אורזאכע פּאר וואָס איהר מאן זאָל פערליערען די שטע־לע. און דערצו נאָך האָט ער צו שטארק בעטאָנט זיינע ווערטער, און זי האָט דערפיהלט, אז זיינע בלאסע מיינדע אויגען קוקען איהר אריין אין דער טיעפעניש פון איהר נשמה.

אָבער מוטהיג געהט זי ענטקעגען דעם געפּאהר.

— אך, מיין נאָט, מ'סיע, — ס'איז דאָך עטוואָס שרעקלי־כעס: — אונז בעשולדיגט מען, אז מיר האָבען ערמאָרדעט אונזער וואהלטהעטער! — צו ליעב די מיזעראבלע ירושה. ס'איז אונז ניט שווער געווען צו בעווייזען אונזער אונשולד. אָבער, עם בלייבט דאָך שטענדיג איבער עפּים א חשד פון אזוינע בעשולדי־גונגען, און די קאָמפּאניע האָט, אהן צווייפּעל, מורא פּאר א סקאנ־דאל.

חוץ אייך, מ׳סיע, האָב איך קיינעם ניט, און איך בעט אייך אין נאָמען פון איהם, — וואָס מיר האָבען פּאַרלאָרען. איהר, וואָס איהר האָט איהם אזוי געליעבט, זעצט פּאָרט זיין גוטסקייט, און זייט צו מיר, וואָס ער איז מיר געווען.

ער האָט זי אויסגעהערט; ער האָט זי בעטראכט; און אלע זיינע חשד׳ען זיינען אָבגעשוואכט געוואָרען, — אזוי נאָטירליך איז זי געווען, אזוי בעצויבערענד אין איהר טרויער און איהר נעבעט. דאָס צעטעלע, וואָס ער האָט געפינען צוויישען גראָנמאָרען׳ס פּאָפּירען, — די צווייי שורות אָהן אן אונטערשריפט, — איז ער געווען זיכער, האָט געמוזט זיין פון איהר און ניט פון קיין אנדערען: ער האָט עפּיס געוואוסט פון איהרע פערהעלטניסע צום הויפּט־ריכטער. און איהר יעצטיגער וויזיט האָט איהם נאָך מעהר איבערצייגט. און ער האָט אונטערבראָכען זיין גע־שפּרעך מיט דעם אונטערזוכונגס־ריכטער, בלויז נור צו בעשטע־טיגען זיין זיכערהייט. אָבער וויי קאָן מען עס זי האלטען פּאר שולדיג, אז מ׳זעהט, וויי זי איז אזוי שטיל און אזוי רוהיג?

און קאמי־לאמאָט האָט זיך נעוואלט די זאך קלאָהר מאכען, מיט זיין שטערנגען בליק אויף איהר, האָט ער זי געפערעגט.

— רעדט דייטליכער, מאדאם... איך נעדענק אייך שוין זעהר גוט, און איך פּאַרלאָנג נאָר קיין בעסערס ניט וויי צו קאָנען זיין ניצליך פיר אייך, אויב קיין אָבהאלט וועט דאָ ניט זיין.

און סעווערינע האָט איהם זעהר קלאָהר איבערגעגעבען אלע אייגצעלהייטען, פּאר וואָס איהר מאן קאָן נאָך פּאַרליערען די שטעלע. ערשטענס איז מען איהם שטארק מקנא, וואָס ער האָט זיך אזוי שעהן דערדיענט און האָט ביז דאָ ניט לאנג גענהאט אזא טהייערע פּראָטעקציע. אָבער איצט, אז קיין בעשיצער האָט ער שוין ניט. האָבען זיינע שונאים זיך אָנגענומען מיט נייעם מוטה און בעמיהען זיך נאָך מעהר. קיין נעמען וועט זי, פון דעסטוועגען, ניט דערמאָנען; און וועט אייגנהאלטען איהר שפּראך אין געוויסע גרענצען, אָבוואהל דאָס געפּאהר איז גרוים; אָבער אז ס׳איז שוין געקומען אזוי ווייט, אז זי האָט געמוזט פּאָהרען קיין פּאריז, איז דאָס נור אוים פּאלקאָמענער איבערצייגונג, אז אָבלע־

וואָהל ער האָט זיך געהאַלטען מיט דעם גאנצען אָפיציעלען שטאָלץ פון אַ בעאַמטען, אין דער האלב דונקעלהייט פון דעם קאַבינעט האָט ער אויסגעזעהען גאנץ גרויסווירדיג.

אַז זי איז אריין אין קאַבינעט, האָט זי באלד דערפיהלט די וואַרעמע לופט אָנגעפילט מיט פערפומען; זי האָט קיינעם פאר זיך ניט געזעהען אַחוץ מ'סיע קאמי־לאמאט, וועלכער האָט אויף איהר געקוקט. ער האָט זי ניט געלאדען זיך זעצען, און האָט בכיון געשוויגען, וואַרטענדיג, אז זי זאָל אומגעפרעגט ערקלערען צו וואָס זי איז געקומען, די פויזע איז דערפון געוואָרען נאָך לענ־גער: און אין איהר שרעקליכען געפאהר, האָט זי, פאַרקעהרט דורך אַ געוואַלדיגע ענטקעגענווירקונג, זיך גענצליך בעהערשט, ווערענדיג רוהיג און זעהר קאלטבלוטיג.

— מ'סיע, — האָט זי געזאָגט, — איהר וועט מיר ענטשול־דיגען, וואָס איך נעהם מיר די פרייהייט זיך צו פארלאָזען אויף אייער גוטסקייט. אייך איז בעקאנט דעם שרעקליכען פארלוסט, וואָס איך האָב געליטען, און אין מיין יעצטיגע שלעכטע לאגע האָב איך געוואַגט צו דענקען, אַז איהר וועט אונז ניט פארלאָזען און איהר וועט אונז אויך שענקען אַביסעל פראָטעקציע, ווי דאָס פלעגט טהון אייער פריינד און אונזער בעשיצער, וועלכען מיר האָ־בען פאַרלאָרען.

זי האָט דאָס אַלעס ארויסגערעדט מיט א פאָלקאָמען ריכטי־גע שטימע, לויט איהר איינגעבאָרענעם קונסט פון ווייבליכע צבוע'אַטסטוואָ, ניט איבערטרייבענדיג ניט איהר טרויער און ניט איהר געבעט. און מ'סיע קאמי־לאַמאָט האָט שוין געמוזט זי איינלאדען זיך זעצען — מיט א מאך פון זיין האנד; רעדען האָט ער צו איהר נאָך אַלץ ניט גערעדט; ער האָט זיך אַליין אויך געזעצט און האָט ווייטער געוואַרט. און זי האָט ווייטער גערעדט אנזעהענדיג, אז זי מוז עס בעסער ערקלערען.

— איך נעהם מיר די ערלויבנים אויפצופרישען אייער זכרון, דערמאָנענדיג אייך, אז איך האָב געהאט די עהרע אייך צו זעהען אין דואנוויל. אך, ס'א גליקליכע צייטען דאָס זיינען דאן געווען פיר מיר!... יעצט זיינען געקומען די שלעכטע צייטען, און א

האָט זי פארטויבט, און א געדיכטער רויך האָט פארשטעלט דעם האריזאָנט, איינהילענדיג דעם גרויסען העלען הימעל פון פאריז. און זי האָט זיך ווידער אומגעקהרט צו דער נאָס די ראָשע, געה־ענדיג אהין, ווי צו איהר זעלבסט־מאָרד: פלוצלינג האָט זי גע־נומען געהען שנעלער, זיי זאָלען זיך דערווייל חלילה פון דאָרט ניט צוגעהען, און זי וועט קיינעם ניט טרעפען.

אז סעווערינע האָט ענדליך אָנגעריהרט דאָס קנעפעל פון דעם גלאָק, האָט זי ווידער אָנגעכאפט די מורא. אָבער דאָ האָט דער דיענער זי שוין אריינגעפיהרט אין וואַרטונגס־זאָל און איהר געפרעגט איהר נאָמען. דורך די האלב־אָפענע טיהר, האָט זי גאָנץ דייטליך געהערט דעם לעבהאפטען געשפרעך פון צווי מע־נער: און באלד איז געוואָרען שטיל, מיט א מאָל, ווי אין א קבר. און זי האָט שוין מעהר ניט געהערט, בלויז, ווי עם האָקט איהר אין די שלייפען; און זי האָט זיך געטראכט, אז דער אונטערזו־כונגס־ריכטער איז נאָך מסתמא דאָרטען, און אז מען וועט זי דאָ לאָזען וואַרטען א שעהן ביסעל און אז דאָס וואַרטען נעמט איהר אַרויס די נשמה. פלוצים, נאָר מיט א מאָל, אן איבערראשונג: — דער דיענער האָט זי א רוף געטהון און זי אריינגעפיהרט אין קא־בינעט. געווים, איז דער ריכטער נאָך דאָ; ער מוז דאָ זיין ערגיץ הינטער דער פאָרטיערע.

דאָס צימער איז געווען א גרויסער ארבייטס־קאבינעט, מיט א דיקען דעק אונטער די פים און מיט שווערע פאָרטיערעס, און אזא פארמאכטער און שטרענגער, אז קיין פיפס האָט זיך פון דרוי־סען ניט געהערט. און דאָך זיינען דאָ געווען בלומען, — בלאָסע רויזען, און א בראָנזענעם קאשיקעל. און אין דעם האָט זיך ארויסגעוויזען דעם מאן'ס גוסט פיר דאָס ליעבליכע — א מעלה, וואָס ער האָט געוואָלט פאַרבאָרגען הינטער זיין שטרענג־קייט. דער בעל־הבית אליין איז געשטאנען אין מיטען צימער, זעהר קאָרעקט אייננעשנורעוועט אין זיין ראָק; זיין מאָגערער פנים, מיט עטוואָס גרויע באקענבארדען, האָט אויך אויסגעזעהען שטרענג אָבער נאָך אלץ שעהן, און דער נאכצער פארשוין האָט אויסגעזעהען ווי א פיינער מאן פון דער הויכער געזעלשאפט, אב־

גרויסע שטרעקע פון דער סטאנציע, וואו עס האָבען געהאלטען אין איין ארומדרעהען זיך פיעלע צוגען. און זי האָט נאָכגעקוקט מיט איהרע צושראָקענע אויגען די לויפענדע וואגענעס, און דער נע־דאנק איז איהר דערווייל ניט ארויס פון קאָפּ, אז דער ריכטער איז געווים געקומען צו פאָהרען וועגען דעם מאָרד, און די צוויי מענער זיצען איצט אוּן רעדען פון איהר, אוּן איהר שיקזאל ווערט בע־שלאָסען פיעלייכט אין דיעזער מינוט. אוּן יעדע פיצעלע האָפענונג איז צוויפל פון איהר, אוּן ס׳האָט זי אָנגעכאפט דער שרעקליכער וואונש זיך בעסער אנידער צו ווארפען אונטער די רעדער פון א לויפענדען צוג איידער זיך אומצוקעהרען אין די גאס דע־רָאָשע. אוּן אָט קומט טאקי ארויס א צוג פון אונטער דעם הענג־דאך פון איינעם פון די הויפט־וואָקזאלען, אוּן דער צוג רוקט זיך צו צו איהר אוּן געהט ווייטער אונטער דער בריק, וואו זי שטעהט, אוּן רויכט איהר אריין אין פּנים א וואָרימען וואלקען פון וויסען דאמפּף. אוּן דָא האָט זי פלוצים דערזעהען, אז איהר גאנצער קומען קיין פאריז איז ארויסגעוואָרפען, אוּן זי האָט זיך פאָרגעשטעלט די שרעקליכע אָנגסט, וואָס זי וועט מיט זיך פון דאנען ארויספיהרען, אויב זי וועט ביי זיך ניט האָבען די גבורה זיכער עפּים געוואָהר צו וע־רען, אז ס׳האָט איהר געגומען פולע פינף מינוט אייידער זי האָט וויידער געפונען איהר פריהעריגען מוטה. די לאָקאָמאָטיוון האָ־בען געפייפט; אוּן זי האָט נאָכגעקוקט איין קלייגע וואקזאל־מאשין, וועלכע האָט געהאלטען אין פונאנדערנעמען אן אָרטיגען צוג. אוּן אָביסעל וויייטער, ארויף לינקס, האָט זי דערזעהן, וועלן זי האָט אויפגעהויבען די אויגען, דער מומע וויקטאָריא׳ס פענס־טער, איבער די פאָסט־געביידע, אין דעם אויבערשטען עטאָזש, — דָאָס פענסטער, וואו זי איז דאן געשטאנען מיט איהר מאן, פאר דער עקעלהאפטער סצענע, פון וועלכע ס׳איז ארויסגעקומען זייער גאנצער אונגליק. אוּן זי האָט זיך דערמאָנט אן איהר גרויסע סכנה, אוּן ס׳האָט זי אָנגעכאפט אזא שארפער וועהטאג, אז זי האָט מיט א מאל דערפיהלט, אז זי איז בעריט אויף אלעס, אבי אן עק זאל עס נעמען...

א קלאנג פון די סיגנאל־רעהרלאך אוּן אן אונגעהויערער רויש

בערוהיגט... פלוצים האָט זי דערזעהן א זייגער אויף א קלייט אין מאַרק : — ס'איז שוין געווען צעהן מינוט אויף צוויי. און דעם וויזיט האָט זי נאָך ניט געמאכט ; די וואַהרע ווירקליכקייט האָט איהר א קלעם געטהון, און זי איז מיט האַסטיגע טריט אַוועק אין די גאַס דע־ראָשע.

די וואָהנונג פון מ'סיע קאמי־לאמאָט איז געווען אויף'ן עק פון די גאַס דע־ראָשע און פון די גאַס דע־נאַפל. סעווערינע האָט געמוזט פאַרבייגעהען פאַר די וואָהנונג פון גראַנמאָרען'ען, וועל־כע איז געווען וויסט, שטיל, מיט פאַרמאַכטע לאָדען. זי האָט אויפגעהויבען די אויגען, און גענומען געהען שנעלער. זי האָט זיך דערמאָנט, ווי זי איז דאָ געווען צום לעצטען מאָל. דאָס הויז איז איהר געשטאַנען פאַר די אויגען — גרויס, שרעקליך. זי איז אָבגעגאַנגען אייניגע טריט ווייטער ; אינסטינקטיוו האָט זי זיך אומגעקוקט צוריק, ווי איינער וואָס איהם יאָגט זיך נאָך אַ גאַנ־צער עולם. און זי האָט דערזעהן, איבער'ן וועג, דעם אונטער־זוכונגס־ריכטער פון רואן, מ'סיע דעניזעי, קומענדיג מיט איהר אין דער זעלבער ריכטונג. זי האָט זיך דערשראָקען. האָט ער, דער ריכטער, אפשר בעמערקט, ווי זי האָט א בליק געטהון אויף דעם הויז ? אָבער ער געהט זיך גאַנץ געלאַסען. סעווערינע האָט גענומען געהען נאָך לאַנגזאַמער און, אז ער האָט זי איבערגעיאָגט, איז זי איהם נאָכגעגאַנגען אין גרויס אַנגסט. און ס'האָט איהר אַ האַק געטהון אין הארצען, ווען זי האָט דערזעהען, אז ער איז צו צום עק־הויז פון דער גאַס דע נאַפל און האָט אָנגעקלינגען ביי מ'סיע קאמי־לאמאָט.

און א פחד האָט איהר גענומען פאַר'ן הארצען. איצט, ווי וועט זי דאָס זיך דערוועגען אויך אריינצוגעהען אהין ;

און זי האָט זיך אומגעקעהרט און איז אַוועק מיט דער גאַס ד'עדינבורג, ביז זי איז צוגעקומען צום בריק דע ל'אייראָפּ, דאָ האָט סעווערינע זיך ערשט אַביסעל בערוהיגט. און ניט וויסענ־דיג, וואָס איצט צו טהון און וואוהין צו געהן, א צומישטע, האָט זי זיך אָנגעשפּאַרט אָן איינע פון די פאַרענצעס און האָט ארונ־טער געקוקט, צווישען די אייזערנע שטאַנגען, בעטראַכטענדיג די

שוין בעסער געוואָלט זעהען א סוף דערפון, איידער אזא אונענד־ליכע ציטערניש... זאָל שוין זיין וואָס עס וויל זיך, אבי וויסען, אבי ניט לויידען אזוי.

סעוועריע האָט אבגענעסען, זייענדיג אזוי צוטראָגען, אז זי האָט זיך ווי אויפגעכאפט פון שלאָף, אז זי איז גאָר אין א רעס־טאָראַן. א יעדער ביסען איז נעווען ביטער און האָט זיך איהר געשטעלט אין האלז; און די קאָפע האָט זי ניט געקאָנט טרינ־קען. און אבווהל געגעסען האָט זי זעהר לאנגזאם, איז ערשט געווען קוים א פיערטעל אייף איינס, ווען זי איז ארויס פון׳ם רעס־טאָראַן. נאָך נאנצע דריי־פיערטעל שעה צו ווארטען! און זי, וואָס האָט אזוי געלויבט פאריז און האָט אזא פערגניגען געהאט פריי ארומצוגעהען אויף די טראָטוארען, יעדעס מאָל וואָס זי פלעגט האָבען די זעלטענע געלעגנהייט צו קומען אין שטאָדט, — זי האָט זיך איצט געפיהלט א צישראָקענע, א פערלאָרענע און אונגעדולדיג שוין צו מאכען א סוף און צו אנטלויפען. די טראָ־טוארען האָבען זיך שוין אויסגעטריקענט; א וואַרעמער ווינד האָט שוין צוטריבען די וואָלקענס.

זי האָט זיך נענומען מיט דער גאָם טראָנשע, און איז צוגע־קומען ביז צום בלומען־מארק דע־לא־מאדעלין, — דאָס איז געווען איינער פון יענע מארק־טעג אין מאנאט מערץ, ווען די בלאָסע טעג פון דעם געענדיגטען ווינטער ווערען ווי בעדעקט מיט די אלערליי געבראכטע בלומען. א האלבע שעה האָט זי זיך ארומגע־דרעהט אין דעם דאָזיגען פריהלינג פאר דער צייט, א צוטראָגענע פון איהרע אונקאָהרע גראנקען, טראכטענדיג פון זשאק׳ן, ווי פון א שונא. מיט וועלכען מען מוז זיך איבערבעטען. זי האָט זיך צופאנאזירט, אז זי איז שוין געווען אין דער גאָם דע ראָשע, ביי מ׳סיע קאמי־לאמאָט, און האָט שוין דאָ אלעס געפועלט, און איצט דארף זי זיך נור פארזיכערען, אז דער זשאק זאָל שווייגען. און דאָס איז געווען א שווערע זאך, און זי האָט זיך געדרעהט דעם קאָפּ, און איהר האָבען זיך פארגעשטעלט אלץ אזוינע רא־מאנטישע פלענער. אבער דער טראכטען האָט זי קיין מיה ניט געקאָסט, און זי ניט געשראקען, זאנדערן זי זאָגער ווי פאמעלאך

אויף א ווייזיט צו מ׳סיע קאמי־לאמאט, אבער ניט אין דעם האף פון מיניסטעריום, זאנדערן צו איהם א היים, אין גאס דע ראשע, וואו ער האט געוואהנט אייגער אליין אין די צווייטע הויז צו גראנמארן׳ס. זי האט געוואוסט, אז זי וועט איהם טרעפען אין דער היים איינס א זייגער, און זי האט זיך ניט געדארפט אייליען; זי וועט בעסער זיך אנגרייטען, וואס איהם צו זאגען, בעמיהענ־דיג זיך צו טרעפען, וואס ער וועט איהר פרעגען, כדי זי זאל דער־פון דערנאך ניט ווערען ביי זיך צומישט. מיט א טאג פריהער האט נאך עפים אזוינס פאסירט, וואס האט זי אונטערגעאיילט צו פאהרען קיין פאריז: זיי האבער דערהערט פון די רעדעריין, וואס זיינען אנגעגאנגען אויף די סטאנציאן, אז מאדאם לעבלע און פילאמענע דערצעהלען אומעטום, אז די קאמפאניע וועט רובא׳ן אבזאגען פון דער שטעלע, ווייל ער האט זיך דא מיאום פאר־דרעהט; און דאס ערגסטע איז, אז מ׳האט וועגען דעם א פרעג געטהון ביים סטאנציאן־מייסטער מ׳סיע דאבאדי, האט ער ניט געזאגט, אז ניט, — וואס דאס האט דעם קלאנג צוגעגעבען נאך מעהר ווכטיגקייט. ס׳איז, אלזא געוואהרן נויטיג, זי זאל וואס שנעלער זיין אין פאריז זיך צו פארטהיידיגען און צו בעטען די פראטעקציאן פון אזא מעכטיגע פערזענליכקייט, ווי ס׳איז פיר זיי אמאל געווען דער הויפט־ריכטער. אבער הינטער דער בקשה, וועלכע איז געווען א גוטער תירוץ צו קומען מיט א ווייזיט, איז געיוען בעהאלטען א וויכטיגערע אורזאכע, די ברענענדע, טיפע דורשט געוואהר צו ווערען, — א דורשט, וועלכע שטופט אפט דעם פארבראכער זיך בעסער אליין צו מסר׳ן, אידער צו בלייבען אין צווייפעל, דאס האט זי גאר אראפגענומען דעם קאפ, ספעציעל איצט, אז זיי האבען דערשפירט, פון זשאק׳ס רער, אז ס׳איז גע־ווען נאך א צווייטער מערדער. זיי האבען זיך געמאטערט פון צווייפעל, צו האט מען געפונען אייהר צעטעלע, צי וויסט מען די פאקטען; פון מינוט צו מינוט האבען זיי ערווארטעט, אז אט זוכט מען זיי, אט כאפט מען זיי. און זייער מאטערניש איז זיי געווארען אזוי אונערטרעגליך, אז דער מינדעסטער פאקט וועגען זיי איז געווען אזוי מוראדיג גרויס אין די אויגען, אז זיי האבען

זי האָט געזאָגט, גלייך ווי געלימען האָט ער נור פון איהרעטוועגען.

— אָך, ווי איהר האָט זיך אָננעמאָטערט און מיר איז געווען אזוי גוט !... ווייסט איהר, כ׳האָב דאָך פון אייך נעטראכט, ווען כ׳בין געווען אויסער זיך אויף דעם רעגען... און איך בין דאָך געווען אזוי צופריעדען פון דעם נעדאנק, אז איהר פיהרט מיך אָפּ אין דער פריה, און אויף־דער־נאכט וועט איהר מיך צוריק אָבּ־פיהרען, מיט׳ן שנעל־צוג !

אָבער איהר ליעבליכע גוט־ברידערשאפט, אזא צערטליכע, האָט איהם גאָר נאָך מעהר בעאונרוהיגט. און איהם איז מיט אַ מאָל געוואָרען גרינגער, וועז אימיצער האָט געגעבען דעם בע־פעהל : — „צוריק !“ ער האָט האַסטיג אַ ציה נעטהון דאָם הענ־טעל פון דעם פייפער און דער הייצער האָט האַסטיג אָבגעשטופט די יונגע פרוי.

— דריי א זייגער !

— יא, דריי א זייגער !

און דער לאָקאָמאָטיוו האָט נענומען נעהען ; סעיוערינא האָט די לעצטע פאַרלאָזען די פאַכאזשיר פּלאַטפאָרמע.

אין דרויסען, אין גאַם ד׳אַמסטערדאַם, האָט זי נעוואָלט פונ־אַנדערעפענען איהר רעגען־שירם ; האָט זי אָבער מיט פערגעניגען בעמערקט, אז עס רעגענט שוין ניט. זי איז צוגענאנגען ביז צו דעם סקווער די האַוור, האָט זיך ווי איבערלייגט נעגען א מינוט און בעשלאָסען גלייכער באַלד ארויינגעהן עפעס אָבעסען. ס׳איז געווען פינף־און־צוואנציג מינוט אויף ציוועלף, און זי איז ארויינ־נעגאנגען אין א רעסטאָראַן אין עק קוואַרטאל פון דער גאם סען־לאזאר, און האָט זיך נעהייסען דערלאנגען א פיינקוכען און א קאָטלעט. נעגעסען האָט זי פאַמעלאך ; זי האָט זיך ווידער פאַרטראכט דערפון וואָם מאָטערט זי שוין צייט אייניג וואכען ; איהר פנים איז געוואָרען בלאַם און אנגסטליך ; און האָט פער־לאָרען דעם שטילען, חן׳עוודיגען שמייכעל איהרען.

א טאָג פאר דעם און צוויי טעג נאָך דעם פאַרהער אין רואן האָט רובא בעשלאָסען, אז עס וועלט שוין גאָר נעפעהרליך ווי־טער צו וואַרטען און ער האָט דאָם וויב אוועקנעשיקט קיין פּאַריז

— אלזא, בלייבט עם אזוי, — האָט זי געזאָגט, שטעלענדיג זיך אויף די שפּיץ פינגער. — פונקט דריי אוהר וועל איך זיין אויף דער גאַס קאַרדינע, און איהר וועט אזוי פריינדליך זיין און מיך פּאַרשטעלען אייער שעף, איך זאָל איהם קאָנען פערזענליך דאנקען.

רובא האָט עם אויסגעטראכט דעם אויסרעד, אז זי דארף דאנקען דעם דעפּאַרטמייסטער בין באטיניאל פאר א עפּים א שטיקעל טובה פון א מאָל, און אויף דעם אופן האָט זי געדארפט אָנקומען צו די פריינדליכקייט פון דעם מאשיניסט, ווערען מיט איהם נאָהענטער בעקאנט און ווירקען אויף איהם.

אָבער זשאק, פּאַרשוואַרצט פון די קויליען, פּארנעצט פון דעם רעגען, אן אויסגעמאטערטער פון רעגען און פון ווינד, האָט אויף איהר א שטייפען בליק געטהון, און איהר ניט געענטפערט. דעם מאן איהרע האָט ער ניט נעקאָנט ענטפערען בשעת'ן ארויספּאָהרען פון האוור; און דער געדאנק, אז ער וועט דארפען זיין מיט איהר אייַנער אליין האָט איהם ניעדערגעשלאָגען, ווייל יעצט האָט ער שוין געוואוסט, אז ער וועט דורשטען נאָך איהר.

— אלזא, בלייבט עם אזוי? — האָט זי ווידערהאָלט, שמייכעלענדיג מיט איהר שטיל'ען לאכטשענדען בליק, ניט קוקענדיג אויף איהר פערוואונדערונג, וואָס ער איז אזוי שמוציג, אז זי האָט זיך אזש געמיאוסט און האָט איהם קוים געקאָנט דערקאָנען, — ווי זאָגט איהר? מעג איך זיך אויף אייך פארלאָזען?

און אזוי ווי זי איז נאָך אלץ געשטאַנען אויף די פינגער, האָט זי זיך געוואָלט מיט דער האנד, פּארצויגען אין א הענדשקע, אָנהאלטען פאר די אייזערנע הענטל; פּעקע האָט זי פריינדליך געווארענט.

— היט זיך, איהר וועט זיך אויסשמירען.

און דאָ האָט זשאק שוין געמוזט ענטפערען. און ער האָט געענטפערט מיט א ברוגז'ען טאָן: —

— גוט; אין דער גאַס גאַרדינע... דער פּאַרפלוכטער רעגען זאָל מיך כאָטש ניט צונעצען ביז גאָר. ס'א חזיר'שער וועטער! סעווערינע'ן האָט געריהרט זיין מיזעראבלער אויסזעהען, און

ווען נור א קאָלדערע.

די רובאָ'ס האָבען געציטערט. מ'האָט שוין דערשמעקט! איין וואָרט פון דעם יונגען מאן, און זיי זיינען פאַרלאָרען... און ער ווייסט זיכער. ער וועט ענדליך, אויסזאָגען.

און אלע דריי, — די פרוי צווישען די צוויי מענער, — האָבען, ניט רעדענדיג, פאַרלאָזט די יוסטיץ־קאַמער; אז זיי זיינען שוין אַרויס אין גאס, האָט רובאָ געזאָגט:

— אָט וואָס, קאָלעגע: — מיין פרוי וועט די טעג דארפען זיין אין פאַריז עפּיס צו פארזאָרגען. כ'לעבען, ס'וואָלט געווען זעהר פיין פון אייך איהר צו העלפען ווען זי וועט עפּיס דאַרפען.

5.

עלף אוהר פופצעהן, פונקט צו דער מינוט, האָט דער סיגנאל־פּאָסט אויף דעם בריק „דע־לא־אייראָפּ" דערלאַנגט צוויי פייף, אז דאָס הייסט, אַז דער שנעל־צוג פון האַוור איז שוין אַרויס פון דעם באַטיניאָלער טונעל; און באַלד האָבען זיך די סיגנאל־צירקלען א דרעה געטהון און דער צוג איז אריין אין דער סטאנציע, פייפענדיג יעדע סעקונדע, קרעכצענדיג און קריצענדיג מיט די צייהנער פון זיינע צוים־קעטען; ס'האָט פון איהם געקאַפּעט פון נעץ פון דער שלאגס־רעגען, וואָס האָט ניט אויפגעהערט צוגעהען פון רואַן אָן.

די קאָנדוקטאָרס פון דעם צוג האָבען נאָך קיין צייט ניט געהאַט צו עפענען די טהירלאך פון די וואַגאָנעס, ווען איינער פון די וואַגאָנעס האָט זיך געעפענט, און סעווערינע איז האַסטיג אַראָפּגעשפּרינגען אויף דער פּלאַטפאָרמע נאָך איידער דער צוג האָט זיך אָבגעשטעלט. איהר וואַגאָן איז געווען דער לעצטער, און זי האָט זיך געאיילט צוצוקומען צו דעם לאָקאָמאָטיוו, שטופּענדיג זיך צווישען די פּאַסאַזשירען, וועלכע זיינען אין דער צייט שוין אויך ארויס פון די וואַגאָנעס, מיט זייערע קינדערלאך און באגאזש. זשאק איז געשטאנען ביי דער מאַשין, אויף'ן טרעפּעל, ווארטענדיג אויף א פרייען וועג אין דעפּאָ: און פּעקע האָט דערווייל מיט א שמאַטקע געווישט די מעש ביי דער מאַשין.

ניט קוקענדיג דארויף, וואָס מען ראטה איהם פון אויבען דערווייל גאָרניט צו טהון אַליין, איידער ער פרעגט זיך פריהער אָן.

— ניין, איהר ציהט נאָך אויף אַ וויילע, — האָט ער גע־זאָגט צו זשאַק'ן; — איך דארף אייך נאָך עפּיס פרעגען.

די רובאָס זיינען געבליבען שטעהן אין קאָרידאָר. די טיהר איז געווען אָפען, אָבער זיי האָבען זיך ניט געקאָנט ריהרען פון אָרט; עפּעס האָט זיי דאָרט פערצאמט דעם וועג — דאָס איז געווען די מוראָ פאר דעם, וואָס עס קומט איצט פאָר ביים אונ־טערזוכונס־ריכטער אין קאַבינעט, די איינפאכע פיזישע אונמעג־ליכקייט אַוועק צו געהן, ניט וויסענדיג וואָס מ'האָט דאָ ווידער געפרעגט ביי זשאַק'ן. זיי האָבען זיך געדרעהט אַהין און צוריק, און געשטאַנען אויפ'ן איין אָרט, פיהלענדיג, אַז די פיס זיינען ביי זיי ווי אונטערגעהאַקט. און זיי האָבען זיך וויעדער אַראָב־געלאָזט אויף דער באַנק, וואו זיי זיינען שוין פריהער אָבגעזעסען און געוואַרט שטונדען לאַנג; זיי זיינען געזעסען ווי דערשלאָ־גענע און האָבען געשוויגען.

אַז דער מאַשיניסט איז ארויס פון דעם קאַבינעט, האָט רובאָ זיך קוים געקאָנט אויפהויבען.

— מיר האָבען אויף אייך געוואַרט: מיר וועלען צוזאמען געהן צו דער סטאַנציע.... נו, וואָס וויל ער?

אָבער זשאַק האָט אַוועקגעדרעהט דעם קאָפּ, אַ צומישטער, גלייך ווי ער האָט געוואָלט אויסמיידען דעם בליק, וואָס סעווע־רינע האָט געוואָרפען אויף איהם.

— אָה, ער ווייסט קנאפּ וואָס; ער פּלאָנטערט זיך, — האָט ער ענדליך געזאָגט. — איצט האָט ער מיך גאָר געפרעגט, צו איז דער מאָרד ניט בעגאַנגען געוואָרען פון צוויי צוזאַמען. אין האַוור האָב איך זיי דערצעהלט, אַז איך האָב עפּיס געזעהען אַ שוואַרצע מאַסע ליעגען אויף די פיס פון דעם אַלטען; האָט ער מיך איצט וועגען דעם אויסגעפרעגט... ער מיינט, דאכט זיך, אַז דאָס איז בלויז געווען די רייזע־קאָלדרע... און ער האָט געהייסען אריינברענגען די קאָלדרע און האָט נור געוואָלט, איך זאָל איהם זאָגען, צו איך דערקען עפּיס... מיין גאָט! יא, ס'איז אפשר גע־

פארשטיינערט. איינמאָל האָט ער אויפגעהויבען דעם קאָפּ און אַ קוק געטהון אויף רובאָ'ן, גלייך ווי דאָס, וואָס ער האָט געלעזען, האָט איהם אָן זיי דערמאָנט. און די רובאָס האָבען גלייך אָנגע־וואָרען זייער קורצע פרייד, און זיי זיינען ווידער געוואָרען אונ־רוהיג. פאר וואָס האָט ער עפּיס אויף זיי אַ קוק געטהון? האָט מען אפשר אין פאריז דאָך געפונען די דריי שורות, וואָס זי האָט דאַן געשריבען — די דריי פינסטערע שורות, וועלכע לאָזען זיי ניט לעבען? סעווערינע האָט גוט געקענט מ'סיע קאַמיע־לאַמאָט, ווייל זי פלעגט איהם אָפט זעהען ביים הויפּט־ריכטער גראַנמאָרען, און זי האָט אויך געוואוסט, אַז איהם האָט מען איבערגעגעבען צו ברענגען אין אָרדנונג דעם ערמאָרדעטען'ס פּאַפּירען. און רובאָ'ן האָט עס ביטערליך באַנג געטהון, וואָס ער האָט ביז אַהער נאָך ניט געשיקט דאָס ווייב קיין פאריז צו מאַכען אייניגע ניצליכע וויזיטען, און יעדענפאלס זיך אויסגעבעטען ביי דעם גענעראל סעקרעטער אַ שטיקעל פּראָטעקציע, טאָמער זאָגט איהם די קאָמפּאניע אָפּ פון דער שטעלע צוליעב די שלעכטע קלאַנגען, וואָס געהען איצט וועגען איהם אַרום. און זיי האָבען ביידע איצט קיין אויג ניט אַראָפּגעלאָזט פון דעם אונטערזוכונגס־ריכטער, פיהלענדיג, ווי זייער אַנגסט ווערט אַלץ גרעסער, וואָס ערנסטער עס ווערט דעם ריכטער'ס פּנים; איהם האָט דער בריעף, קענטיג, געערגערט, ווייל דער גאַנצער טאָג ארבייט זיינער איז דורך דעם געוואָרען צו נישט.

ענדליך האָט מ'סיע דעניזעי אַוועקגעלעגט דעם בריעף; געגען אַ מינוט איז ער געווען פערטראכט, קוקענדיג אויף די רובאָ'ס און אויף זשאַק'ן. און, אונטערגעבענדיג זיך צו זיין שלים מזל, האָט ער זיך אַליין געזאָגט אין דער הויך:

— זאָל זיין! מיר וועלען נאָך זעהן; מיר וועלען דאָס נאָך אונטערזוכען.... איהר מעגט זיך געהן.

אָבער אז די דריי פּערזאָנען זיינען שוין געווען ביים ארויס־גאַנג, האָט ער זיך פאָרט ניט געקאָנט איינהאַלטען פון דעם וואונש אויסצוגעפינען און קלאָהרער צו מאַכען דעם וויכטיגען פּונקט, וואָס האָט איהם געשטערט זיין גאַנצע נייע השערה

ניט דער מערדער, ווייל ער זיך געהן אהיים. דאָס בלוט האָט אים אַ האַק געטהון אין קאָפּ; ער האָט נענומען קלאָפּען מיט די פויסטען, און איז געוואָרען אזוי שרעקליך, אז די אריינגערופענע זשאנדארען האָבען אים נעמוזט ארויספיהרען. אָבער מ׳סיע דעניזעי, זעהענדיג דעם צאָרן און דאָס וואַרפען זיך פון די אטאקירטע חיה, וואָס שפרינגט אין דער לופטען, האָט זיך געפרעהט מיט זיין נצחון. יעצט איז ער שוין איבערצייגט; יעצט מעג ער דאָס שוין ארויסווייזען.

— האָט איהר בעמערקט זיינע אויגען? איך, זעהט איהר, דערקען זיי אין די אויגען... אָה, ער איז שוין אַ פארטיגער; מיר האָבען אים שוין!

די רובאָם האָבען זיך ניט געריהרט, נור זיך איבערגעבליקט. נו, איז וואָס? אבי זיי זיינען נצול געוואָרען, שוין אן ענד, כל זמן דאָס נעזעץ האָט שוין געפונען דעם שולדיגען. זיי זיינען טאקי געווען אביסעל דערשלאָגען, דאָס געוויסען האָט זיי טאקי געביסען פאר דער ראָלע, וואָס די פאקטען צווינגען זיי דאָ צו שפיעלען. אָבער זייער פרייד האָט נעשטילט זייערע געוויסענסביסען, און האָט זיי פארטומעלט די נשמה, און זיי האָבען נעשמייכעלט צו זשאק׳ן, און האָבען מיט פערלייכטערונג געוואָרט מ׳זאל זיי שוין ארויסלאָזען אויף דער פרייער לופט, אז דער אונטערזוכונגס־ריכטער זאל זיי שוין הייסען געהן, אלע דריי צוזאמען.

קומט אריין דער דיענער און דערלאָנגט מ׳סיע דעניזעי א בריעף.

מ׳סיע דעניזעי איז האסטיג צו צו זיין קאנטאָרקע און זיך נענומען לעזען מיט אויפמערקזאמקייט, נאָר פארגעסענדיג אָן די דריי עדות. דאָס איז געווען א בריעף פון דעם מיניסטער, ראטהענדיג איהם, ער זאל האָבען געדולד צו וואַרטען, אויבער ער נעהט וויטער אָן מיט דער אונטערזוכונג. און ס׳איז געווען קענטיג, אז וואָס אין בריעף איז געשטאַנען, האָט איהם פערשטערט זיין פרייד, ווייל דאָס פנים איז איהם בייסלעכווייז געוואָרען קאלטער און ס׳איז ווידער געוואָרען פינסטערלעך און

און מ׳סיע דעניזעי ניט לאנג וואַרטענדיג, האָט גלייך געהייסען אריינרופען די רובאָס. און ער האָט זיי געשטעלט די פראגע:

— דערקענט איהר דיעזען מאן?

קאביש האָט די גאנצע צייט געשמייכעלט. ער האָט זיך ניט פערוואונדערט, ווען ער האָט זאָגאר מיט א לייכטען נייג פון קאָפּ געגרוסט סעווערינע׳ן, וועלכע ער האָט נאָך געקענט, ווען זי איז געווען א קליין מיידעלע און האָט געוואָהנט אין קרוא־דע־מאָפרא. אָבער זי האָט איהר מאן האָבען שיער ניט געקרינגען האַרצקלאָפענישׂ, ווען זיי האָבען איהם דערזעהען. זיי האָבען מאָמענטאן פארשטאנען: דאָס איז געווען דער אַרעטירטער, פון וועלכען זשאק האָט זיי דערצעהלט, — דער בעשולדיגטער, צוליעב וועלכען מ׳פיהרט עם דעם יעצטיגען פארהער. און רובא׳ן האָט שיער א שלאָג ניט געטראָפען, ווען ער האָט דערקענט ווי עהנליך דער יונג איז צו דעם אויסגעטראכטען מערדער, לויט רובא׳ס בעשרייבונג, — דעם היפּך צו זיך אליין. דא איז, נאטירליך, געווען ניט מעהר ווי א צופאל, אָבער רובא׳ן האָט דאָס אזוי בעאונרוהיגט, אז ער האָט אוש ניט געוואוסט וואָס צו זאָגען.

— נו, אלזא, דערקענט איהר איהם?

— מיין נאָם, הערר ריכטער, איך זאג אייך נאָך אמאל: — דאָס איז בלויז געווען אזא געפיהל ביי מיר... דער מאן האָט זיך אָן מיר בלויז אָנגעריהרט... קיין צווייפעל ניט, ער איז אזוי הויך ווי יענער, און ער איז א בלאָנדין, און טראָגט ניט קיין באָרד...

— דערקענט איהר איהם, אלזא?

דער אַרויסהעלפער פון דעם סטאַנציאָן־מייסטער האָט זיך געפיהלט געדריקט; ער האָט געציטערט פון א שטילען אינערליכען קאמפּף. אָבער דער אינסטינקט פון זעלבסט־בעהיטונג האָט איבערגעוואָגען.

— זיכער קאָן איך אייך ניט זאָגען. אָבער ער איז אודאי עהנליך, זעהר עהנליך; געווים.

און דא האָט קאביש געגומען שילטען; וואָס מאכען זיי־א איהם משוגע מיט זייערע מעשות! און אזוי ווי ער איז דאָך

און דאָ האָט שוין דער אונטערזוכונגס־ריכטער פערלאָרען דעם קאָפּ, — אין די יאָגעניש נאָך דעם פארברעכער זיינען די אלע פארדרעהטע אויבער־שפּיצלאך פון זיין פראָפעסיאָן געפאלען אויף די קניע פאר דעם פשוט'ן אמת. דער אונענטוויקעלטער קאָביש, וואָס האָט גאָר ניט געקענט אָנפיהרען א מלחמה מיט הינטערפיסלאך און וועלכער האָט זיך מיט אן אונבעזיגבארע קראפט געהאלטען פאר זיין „ניין" און אָבער „ניין", — דער קאָביש האָט איהם געמאכט אויבער זיך, ווייל דער מ'סיע דעניזעי איז געווען זיבער, אז דאָס איז ער, דער שולדיגער, און דערפאר איז ער געווארען מעהר און מעהר אין כעס פון יעדען „ניין" וואָס קאָביש האָט געזאָגט בלויז אויס ווילדע עקשנות און פאלשקייט. אָבער ער כוו איהם צווינגען זיך מודה זיין.

— אלוא, לייקענט איהר?

— גאָנץ געווים, אז דאָס איז פאָרט ניט געווען איך... וואָלט איך דאָס געטהון, — א וואָלט איך מיט דעם שטאלצירט און איך וואָלט ניט געלייקענט.

מיט אן אונערווארטעט שנעלע בעווענונג האָט זיך מ'סיע דעניזעי אויפגעהויבען, איז צו צו דער טיהר פון דעם צווייטען קלייגעם צימער און זי אליין געעפענט, און האָט אריינגערופען זשאק'ן.

— דערקענט איהר דיעזען מאן?

— איך קען איהם, — האָט דער מאשיניסט געענטפערט פערוואונדערט, — כ'האָב איהם אמאל געזעהען ביי די מיזאָרס.

— ניין ניט דאָס... צו דערקענט איהר ניט אין איהם יענעם מאן אין די קופּע... דעם מערדער?

און מאמענטאן איז זשאק געווארען פאָרזיכטיג. און א חוץ דעם האָט ער אין איהם טאקי ניט דערקענט דעם מערדער. יענער האָט איהם אויסגעזעהען קירצער, טונקעלער. ער האָט דאָס שוין געוואלט זאָגען, האָט ער זיך אָבער צוריקגעהאלטען, ניט וועלענדיג געהן צו ווייט, און ער האָט געענטפערט אונדייטליך:

— כ'ווייס ניט איך קאָן אייך ניט זאָגען.... גלויבט מיר, מ'סיע, איך ווייס ניט.

אז דער געדאנק פון מארד האט אייך דאן אנגעכאפט נאר פלוצים... און איהר האט זיך אין די שטופענישׂ אריינגעכאפט אין זיין קופע; איהר האט אבגעווארט ביז דער צוג איז אריין אין טונעל ביי מאלאנע; אבער איהר האט שלעכט אויסגעמער־קירט די צייט, און דער צוג איז שוין ארויס פון טונעל, ווען איהר האט דערלאנגט דעם שטאך מיט'ן מעסער.... דערנאך האט איהר ארויסגעווארפען דעם טויטען קערפער, זיינט ארבגע־קראכען אין בארגטען, ארויסווארפענדיג פאר דעם די רייזע קאלדרע.... — אט וואס איהר האט געטהון יענע נאכט.

די גאנצע צייט האט ער אן אויג ניט ארבגעלאזט פון קאביש'ן און האט גוט נאכגעשפיערט דעם מינדעסטען שאטען אויף זיין יונגען ראזוועלט פנים; און ער איז געווארען שטארק ברוגז ווען, דער בעשולדיגטער, וואס האט איהם פון אנהויב אויס־געהערט זעהר אויפמערקזאם, האט זיך צום סוף גוט צולאכט.

— וואס דרעהט איהר א מח?.... אז איך וואלט איהם נע־שטאכען, וואלט איך אייך געזאגט.

און קאביש האט נאך צוגעזעצט, שוין אביסעל רוהיגער:

— געטהון האב איך עס ניט; כ'האב עס בעראפט טהון... און, מיין נאט! דאס טהוט מיר נאך באנג ביז היינטיגען טאג.

און מ'סיע דעניזעי האט פון איהם מעהר גארניט געקאנט ארויסריסען. אומזיסט האט ער איהם דערלאנגט די פראגען אין זיך צוואנציג מאל ווידער אין ווידער אומגעקעהרט צו די זעלבע פונקטען, אויף אלערליי אופנים. ניין! און ניין! ניט ער, ניט קאביש! קאביש האט נור געצויגען מיט די פלייצעס און געזאגט, אז דאס איז אלץ נארישע רעד. ביים ארעסט האט מען איבערגעקעהרט זיין שטיבעלע, אבער געפונען האט מען גארניט, ניט קיין וואפע, ניט די באנק־ביללעטען און ניט דאס זיינערל; מ'האט אבער יא געפונען א פאאר הויזען פערפלעקט מיט שטיקלאך פערגליווערטע בלוט — א פערניכטענדער בע־וויז! און קאביש האט זיך ווידער צולאכט: — נאך איין שהן מעשה'לע, — גאר: — ער האט נעכאפט א וועווערקע אין נעץ, זי נעקוילעט און דערפון זיינען ביי איהם פארשמירט די הויזען!

— וואָס האָט איהר געטהון אין דער נאכט פון דעם 14טען אויף דעם 15טען פעברואר ?

— כ׳האָב זיך געלייגט שלאָפען ארום זעקס אזיגער... איך בין עפעס ניט געווען מיט אלעמען, און מיין קוזען, לואי, האָט מיר זאגאר געטהון די טובה און האָט פיר מיר אבגעפיהרט א וואָגען שטיינער קיין דואנוויל.

— ריכטיג ; אייער קוזען האָט מען טאקי געזעהען מיט׳ן וואָגען איבער פאָהרענדיג די באהן־ליניע, ביים שלאָג־בוים. אָבער אז מיר האָבען אייער קוזען געזומען אויפ׳ן פארהער, האָט ער אונז בלויז דערצעהלט אויפס : — אז איהר האָט זיך מיט איהם געשיידט ארום מיטאג צייט, און אז נאָך דעם האָט ער אייך מעהר שוין ניט געזעהען.... בעוויזט־זשע מיר, אז איהר זיינט געווען אין בעט זעקס א זייגער.

— איהר רעדט דאָך עפעס גאָר נארישע רעד: — דאָס קאָן איך אייך ניט דערווייזען. איך וואָהן אין א הויז איינער אליין, אין וואלד. איך בין געווען אין דער היים, ווי איך דערצעהל אייך, און מעהר ווייס איך ניט.

און דא האָט מ׳סיע דעניזעי זיך בעשלאָסען צו דערלאנגען דעם קנאָפ הגדול — דאָס היסט, רעדען גלייך, ווי אלעם ווייסט ער שוין. דאָס פנים זיינם האָט זיך מיט אמאל צונויפגעצויגען ווי מיט פעסטע ענטשלאָסענהייט, און די ליפען האָבען געשפיעלט די ראָלע :

— טא לאָמיך זשע אייך דערצעהלען, וואָס איהר האָט געטהון דעם 14טען פעברואר אויף־דער־נאכט... דריי א זייגער האָט איהר זיך אין בראנטען ארויפגעזעצט אויפ׳ן באהן צו פאָהרען קיין רואן, — צו וואָס פיר א צווועק, האָט די אונטערזוכונג דער־וויל נאָך ניט ענטדעקט. אייער פלאן איז געווען צוריק צו פאָה־רען מיט דעם פאָריזער צוג, וואָס קומט אן אין רואן דריי מינוט אויף צעהן ; איהר זיינט דאן געווען צווישען דעם עולם פאסא־זשירען אויף דער פלאטפארמע, און פלוצים האָט איהר דערזעהען מ׳סיע גראנמאָרען אין זיין קופע. מערקט אייך, אז איך גיב נארן צו, אז קיין פאָראויסגעזעצטען פלאן האָט איהר ניט געהאט,

וואָס איהר און די מיידעל האָבען אויסגעטראכט. מערקט אייך אָבער, אַז דער גאַנצער לעבען פון מ׳סיע גראַנמאָרען בעווייזט, אַז ער שטעהט העכער פון אייערע בעשולדיגונגען.

אַ צומישטער, מיט אויסגעסטאַרטשעטע אויגען, מיט ציטע־רענדע הענד, האָט דער שטיין־ברעכער קוים אַרויסגעזאָגט:

— וואָס? אַה? וואָס זאָגט איהר האָבען מיר אויסגע־טראכט?... יענע דערצעהלען ליגענס און אונז בעשולדיגט מען, אַז מיר זאָגען ליגענס!

— אַה, וואָס מיינט איהר זיך אַזוי תם׳עוואטע? איך האָב שוין גענומען אויפ׳ן פערהער מיזאַר׳ן, — דער וואָס האָט חתונה געהאַט מיט דער מוטער פון אייער ליובאָווניצע. איך וועל איהם אייך ברענגען אַהער, אויב נויטיג, וועט איהר זעהן, וואָס ער טראַכט פון אייערע מעשות.... און נעהמט אייך גוט אין אַכט, וואָס איהר רעדט דאָ... מיר האָבען עדות, מיר ווייסען אַלעס, — זאָגט בעסער אויס דעם אמת, — וועט פאַר אייך זיין בעסער.

דאָס איז געווען דעם אונטערזוכונגס־ריכטער׳ס געוועהנליכע טאַקטיק — אָנצולאָזען אַ שרעק, אַפילו ווען ער האָט אין אמת׳ן גאָרניט געוואוסט און האָט קיין עדות אויך ניט געהאַט.

— וועט איהר מיר געהן אָבלייקענען, אַז איהר אַליין האָט פאַר מענשען געשריען, אַז איהר וועט דערשטעכען מ׳סיע גראַנ־מאָרען?

— אַה, דאָס יאָ. דאָס האָב איך געזאָגט, און איך האָב עס טאַקי געמיינט אויך. די האַנד האָט זיך ביי מיר אויף דעם אַליין געהויבען.

און מ׳סיע דעניזעי האָט זיך וויעדער פערוואונדערט; ער איז אזש אנשוויגען געוואָרען. ער האָט ערוואַרטעט, אַז דער בע־שולדיגטער וועט אַלעס לייקענען. און דאָ געה! יענער איז זיך גאָר אַליין מודה. וואָס פאַר אַ מין שפּיצעל שטעקט דאָ? און ער האָט מורא געהאַט, צו איילט ער זיך דאָ ניט צופיעל, און ער האָט זיך געגען אַ מינוט פאַרטראכט און דערנאָך מיט אַמאָל אַ פרעג געטהון:

— אלזא, איהר בעהויפטעט, אז דאָס מיידעל לואיזעט איז ניט געווען אייער ליובאוניצע ?

און קאביש האָט ווידער א מאל פארקלעמט זיינע קולאקעס, אבער עטוואָס שפעטער האָט ער גענומען רעדען אין א שטילע, גע־ברָאכענע שטימע :

— פארשטעהט דאָך, אז זי איז דאן נאָך געווען ניט מעהר ווי א קינד, נאָך קיין פיערצעהן יאָהר ניט, ווען איך בין ארויס פון געפענגנים... דאן האָבען פון מיר אלע געווייכט, מיט שטיי־נער וואלט מען מיך פארוואָרפען. און זי, — אין וואלד פלעגט איך זי שטענדיג בעגעגענען ; זי פלעגט פון מיר ניט לויפען ; זי פלעגט צו מיר רעדען א ווארט, און איז צו מיר געווען אזוי גוט, — אָה, אזוי גוט!... און מיט דער צייט זיינען מיר זיך אזוי געווָארען בעפריינדעט. מיר פלעגען זיך האלטען פאר די הענד, און מיר פלעגען אזוי שפאצירען. ס'איז אונז געווען גוט, אזוי גוט, — יעמאלט... אודאי האָב איך פון איהר געטראכט, — אז זי וועט אונטערוואקסען... ווער זאָגט אייך דען, אז ניט ? איך בין ארומגענגענען ווי צו מישט, — אזוי האָב איך זי גע־ליעבט. און זי מיך אויך. און דער כוף דערפון וואלט אודאי געווען, ווי איהר זאָגט אליין ; האָט מען זי אבער פון מיר צוגע־נומען ; זי איז אווען דיענען אין דואנוויל, ביי יענער דאמע... און א מאל, אויף דער נאכט קום איך אהיים פון דער שטיין־גרוב: זי זיצט פאר דער טיהר, ווי האלב פארריקט, און אזוי צו'הרג'עט, אז זי האָט אזש געברענט פון היץ־פיעבער. צו איהרע עלטערען האָט זי ניט געוואָגט זיך אומצוקעהרען ; איז זי געקומען צו מיר שטאַרבען... אָה, דער טייפל ! דער חזיר'ינע, — כ'האָב איהם בעראַרפט באלד נעהן דערשטעבען !

דער אונטערזוכינגס־ריכטער האָט צונויפגעצויגען זיינע די־נינקע ליפען: — איהם האָט איבערראשט די אויפריכטיגע ערנסט־קייט פון דעם מאן. פאזיטיוו, מיט אזא חברה מאן דארף מען זיין פארזיכטיג : דער בחור איז א פיעל מעהר געפעהרליכער געגנער, ווי מ'האָט געקענט ערווארטען.

— אָה, מיר איז בעקאַנט די נאנצע שרעקליכע געשיכטע,

מלחמה, — א ווילדע, חיטרע מלחמה, פול מיט הינטערוויילאכץ און שפיצלאך און מאָראַלע פייניגונג. דיעזער יונג איז דער שול־דיגער, און מיט איהם מעג מען אַלעס טהון ; ער האָט קיין רעכטע מעהר, בלויז דאָס רעכט זיך מודה צו זיין.

דער פערהער האָט זיך אָנגעפאנגען זעהר לאנגזאם.

— ווייסט איהר אין וואָס פיר א פאַרברעכען מען בעשולדיגט אייך ?

קאַביש'ן האָט כמעט געוואָרגען זיין מאַכטלאָזער כעס, און ער האָט ווי אַרויסגעקרעכצט.

— געזאָגט האָט מען מיר ניט. אָבער קיין צווייפעל האָב איך אויך ניט ; — מ'האָט דערפון גענוג געפלאַפעלט.

— האָט איהר געקענט דעם מ'סיע גראַנמאָרען ?

— יא, יא, — כ'האָב איהם שוין גראָד געקענט, גוט גע־קענט !

— א מיידעל, מיט'ן נאמען לואיזעט, אייערע א ליובאָוו־ניצע, האָט זיך פאַרדונגען פאַר א דיענסט ביי מאדאם מאָנעהאָן ?

דער שטיין־ברעכער איז געוואָרען אויסער זיך פון רציחה. פון כעס האָבען זיך ביי איהם די אויגען אזש אָנגעצונדען.

— צום טייפעל ! די וואָס זאָגען עס, זיינען געמיינע ליג־נער, לואיזעט איז מיר ניט געווען קיין ליובאָווניצע.

דער אונטערזוכונגס־ריכטער האָט איהם בעטראַכט מיט ניי־געריגקייט, ווי ער ווערט דאָס בייז, און עטוואָס אָבווייכענדיג פון דירעקטע פראַגען, האָט ער צו איהם געזאָגט :

— איהר זייט א גרויסער כעס'ניק ; איה זיינט שוין איין מאָל פאר'משפט געוואָרען צו פינף יאָהר זיצען פאר הרג'ענען א מענשען, אז איהר האָט זיך מיט איהם צוקריעגט.

קאַביש האָט אַראָפגעלאָזט דעם קאָפ. דאָס איז געווען זיין בזיון, — דאָס זיצען אין געפענגנים. און ער האָט געמורמעלט :

— דער מאן האָט דער ערשטער אויפגעהויבען די האנד... און געזעסען בין איך נור פיער יאָהר ; איין יאָהר האָט מען מיר געשענקט.

און מ׳סיע דעניזעי איז געווען אזוי גליקליך, אז דער גוטער מוטה זיינער האָט איהם אונטערשטופט צו זאָגען צו זיין סעקרעטאר :
— לאָראן, מיר האָבען איהם !

די טיהר האָט זיך געעפענט, און צווישן זשאנדארען האָבען אריינגעפיהרט א געזונטען יונג פון א פינף־און־צוואנציג ביז דרייסיג יאָהר אלט. א צייכען פון ריכטער — און די צוויי זשאנדארען האָבען זיך צוריקגעצויגען, און קאביש איז געבליבען שטעהן איינער אליין אין מיטער צימער, א צומישטער, א צו־וויילדעטער, ווי א פאריאָנטער הירש. ער איז געווען א יונג, מיט א געזונטען קאָרק, מיט גרויסע קולאָקעס, א בלאָנדער, מיט זעהר א העלע הויט, מיט א שיטער בערדעל, — קוים עטליכע גראָע, געקרייזעלטע, זיידענע פעדעמלאָך האָאָר. זיין שטארק געזיכט און זיין נידריגער שטערן האָבען אָנגעוויזען אויף די ווילדקייט פון אן אונגעטוויקעלטען נפש וואָס מאכט ניט קיין לאָנגע שהיות; אָבער אין זיין גרויס מויל און אין זיין בריטער נאָז, ווי ביי א גוטען הונט, האָט זיך געמע־רקט אי צערטליכקייט, אי איבערגעבענהייט. געפאנגען האָט מען איהם אין דער פריה אין זיין שטיבעלע. אָבגעריסען פון זיין הויז אין מיטען וואלד, א צוררייצטער פון די בעשולדיגונגען, וועלכע ער האָט ניט פארשטאנען, און א דערשראָקענער, מיט זיין צוריסענע בלוזע, האָט ער אויף זיך שוין געטראָגען דעם שטעמפעל פון א פערדעכטיגען ארעסטאנט און בייזען באנדיט, וואָס די געפענגניס לענט ארויף אפילו אויף די עהרליכסטע מענשען. ס׳האָט שוין גענומען וועהרען נאכט, אין צימער איז געווען פינסטער, און דער ארעסטאנט האָט זיך געהאלטען אין שאטען ; מיט א מאל ברענגט דער דיענער אריין א גרויסען לאָמפּ, אהן אן אבאזשור, און א העלע שיין האָט בעגאָסען דאָס פנים פון דעם יונג. ער איז שטעהען געבליבען, אהן בעוועגונג.

און מ׳סיע דעניזעי האָט אויף איהם גליך אָנגעשטעלט זיינע קלאָהרע אויגען, מיט די אראָפגעלאָזטע אויגען־הויטלאָך. געדערט האָט ער צו איהם ניט ; דאָס איז געווען דער ערשטער אנגריף, אהן ווערטער, פריהער צו פרופען זיין מאכט, פאר דער

ווערט פארטונקעלט און ער דערקענט שוין ניט דעם מערדער אין רובאָ. דאָס בילד פון מאָרד איז איהם געוואָרען אונקלאָהר, און ס'האָט איהם גענומען אַ צווייפעל און זאָגאַר ביז אַזאַ גראד, אז ס'האָט איהם שמערצליך באנג געטהון וואָס ער האָט ניט גע־שוויגען.

מ'סיע דעניגעי האָט איהם געשטעלט די פראגע :

— האָט דער מאן געטראָגען אַ באָרד, ווי מ'סיע רובאָ ?

און ער האָט איהם עהרליך געענטפערט :

— מיין הערר, דעם אמת גערעדט, קאָן איך אייך ניט זאָגען. איך זאָג דאָך אייך, ס'איז דורכגעפלויגען אזוי שנעל. איך ווייס ניט ; איך וויל גאָרניט זאָגען פּאָזיטיוו.

אָבער מ'סיע דעניזעי האָט זיך איינגע'עקשן'ט ; ער האָט געוואָלט מאַכען אן ענד צו דעם חשד געגען רובאָ'ן. ער האָט פאר־וואָרפען מיט פראגעס דעם מאַשיניסט און רובאָ'ן, און האָט פון דעם סטאַנציאָן־ארויסהעלפער אַרויסגעקראָגען אַ פּאָלקאָמענע בע־שרייבונג פון דעם מערדער, — אַ הויכער, אַ געזונטער, אָהן אַ באָרד, אין אַ בלוזע — פּונקט דער געגענזאַץ פון רובאָ'ן אליין ; פון זשאק'ן האָט ער אָבער ניט מעהר געקאָנט אַרויסדריקען ווי איינצעלנע ווערטער, אונבעשטימטע ענטפערס, וואָס האָבען בלויז געלאָזט רובאָ'ס בעשרייבונג אין פולער קראפט. און דער ריכטער איז סוף כל סוף געקומען צוריק צו זיין ערשטער מיינונג : יעצט איז ער אויף דעם ריכטיגען וועג ; די בעשרייבונג, וואָס דער עדות מאכט פון דעם מערדער, איז אזוי פּינקטליך, אז יעדע נייע איינצעלהייט, האָט נאָך פאַרשטאַרקט די זיכערהייט. און דאָס פּאָאָר פאָלק, וועמען מ'האָט אזוי אומזיסט בעשולדיגט, וועט מיט זייערע שלאַגענדע אויסזאַגונגען העלפען אָפּהאַקען דעם קאָפּ פון דעם שולדיגען.

— געהט אריין אהער, — האָט ער געזאָגט צו די רובאָס און זשאק'ן, אָנווייזענדיג זיי אויף דעם צווייטען צימער, ווען זיי האָ־בען זיך אונטערגעשריעבען אויף זייער אויסזאָגונגען ; — וואַרט ביז איך וועל אייך רופען.

און ער האָט גלייך געהייסען אַריינפיהרען דעם אַרעטירטען.

פיעל ניעדריגער, איז דאָס געווייס דערפאר, וואָס ער האָט זיך אָנ־געבויגען, ראַנגלענדיג זיך מיט זיין אָפּפער.

און ער האָט אויך געקוקט אויף די ביידע מענער. אויהם איז גאָר אויפ'ן נעראַנק ניט געקומען אויסצונוצען, וואָס די צוויי מענער שטעהען דאָ פאָר איהם פּנים לפּנים ; און בלויז מיט דעם אינסטינקט פון זיין מלאָכה האָט ער עפּים דערשמעקט, אין דער מינוט, אז דאָ פּיהלט זיך ערגיץ דער אמת. זאָגאָר זיין זיי־בערהייט וועגען קאבישׂ'ן האָט זיך געוואקעלט. האָבען די לאשע־נעס פאָרט געהאט רעכט ? און די שולדיגע זיינען דאָך געגען אלע וואהרשיינליכקייטען, קיין אנדערע ווי נור דער עהרליכער בעאמטער און זיין יונגע פרוי, די שטילענקע !

— דער מאן האָט זיך ניט געראַזירט, ווי איהר ? — האָט ער געפרעגט רובא'ן.

און רובא האָט עם געהאט די גבורה צו ענטפערען, און זיין שטימע האָט דאבי אפילו א ציטער ניט געטהון :

— ניט גערַאזירט ? ניין, ניין ! ער האָט גאָר קיין באָרד ניט געהאט, גלויב איך.

זשאק האָט פּארשטאַנען, אז אָט וועט מען איהם אויך פרע־גען די זעלבע פראגע. וואָס זאל ער זאָגען ? ער האָט געמעגט שווערען, אז דער מערדער האָט געהאט א באָרד. און אין דער אמת'ן, וואָס פאר אן אינטערעס האָט ער אין די לייטע ? פאר וואָס זאל ער ניט אויסזאָגען דעג גאנצען אמת ? אָבער, אז ער האָט אוועקגעכומען די אויגען פון דעם מאן, האָט ער בעגעגענט דעם בליק פון דער פרוי, און ער האָט אין דעם בליק איהרען דער־זעהען אזא הייסען גענעט, אזא בעריטקייט איהם צו בלייבען טרוי ביז'ן טויט אריין, אז ס'האָט איהם ווי פּערמיישט די גע־דאנקען. און איהם האָט אָננעכאפט דער אייביגער ציטער זיינער: — ליעבט ער זי דען ? איז זי דען די פרוי, וואָס ער וועט קאָנען ליעבע, ווי אלע ליעבען, אָהן דעם שוידערליכען וואונש זיך צו קיהלען אין איהר בלוט ? און, אין דעם מאָמענט, האָט איהם עפּים אזא מין זאָנדערבארער געגען־אנגריף פון זיינע אלטע יסורים צומיישט די רעיונות, און איהם האָט זיך אָבגעדוכט, אז זיין זכרון

קאָפּ און בעטראכט רובֿא'ן ; איהם האָט זיך נאָר אָבגעדוכט, אז ער האָט רובֿא נאָך קיין מאָל פּריהער ניט געזעהען, און ס'האָט איהם פּאַרוואונדערט, וואָם רובֿא איז נאָר א נידריגער, א קרעפּ־טיגער, מיט א מאָדנע זייט פּנים, וואָם ער האָט ערגיץ עפּים יאָ געזעהען — אפּשר נאָר אין חלום.

— ניין, — האָט ער געמורמלט, — ניט העכער ; כּמעט פּון דעם זעלבען וואוקס...

אָבער געגען דעם האָט רובֿא מיט אמאָל העפּטיג פּראָטעס־טירט.

— אָה, א סך העכער פּון מיר, — מיט א גאַנצען קאָפּ, אם וועניגסטען.

זשאק איז געבליבען שטעהען, קוקענדיג אויף איהם מיט אויסגעמאַרטשטע אויגען, און זיך וואונדערענדיג מעהר און מעהר. און רובֿא איז אונטער זיין בליק געוואָרען אלץ אונרוהיגער און אונרוהיגער, גלייך ווי ער וואָלט עפּים געוואָלט זיין עהנליך צו זיך אליין. און זי, די פּרוי, שיעור ניט א פּאַרגליווערטע פּון שרעק, האָט אויך קיין אויג ניט אַראָפּגעלאָזט פּון דעם יונגען מאַן'ס פּנים, וואו עם האָט זיך אָבגעשפּיגעלט די שטילע אר־בייט פּון זיין זכרון. ס'איז געווען קענטיג, אז זשאק האָט זיך פּון דער ערשטער רגע פּערוואונדערט וואָם רובֿא און דער מער־דער האָבען אין געוויסע פּונקטען דעם זעלבען אָנבליק ; און דערנאָך, האָט ער פּלוצים מיט אמאָל דערקאַנט, אז רובֿא איז עם מאקי דער מערהער, ווי ס'איז שוין ארוים א קלאנג: און ער איז אין דער זעלבער מינוט געוואָרען ווי צוטומעלט פּון דיעזע ענט־דעקונג ; ער איז געשטאַנען מיט אן אָפּען מויל, און מ'האָט ניט געקאַנט וויסען, וואָם ער וועט דאָ טהון, און ער אליין האָט אויך ניט געוואוסט. איין וואָרט וועון ער רעדט נור ארוים, זיינען די מאַן און וויב פּאַרלאָרען. רובֿא'ס אויגען האָבען זיך בעגעגענט מיט זיינע, און איינער דעם אנדערען האָט, דאכט זיך, אריינגע קוקט אין דער נשמה. מ'האָט ניט גערעדט קיין וואָרט.

— היסט עס, איהר קאַנט זיך ניט אויסגלייבען, — האָט מ'סיע דעניזעי זיך אָבגעראפּען — אויב ביי אייך קומט ער אויס

אלא ניט וואָלט איהר אונז געקאָנט העלפען צו מאַכען אן ענד צו געוויסע חשד'ען, וואָס מיר האָבען אויף איינינגע פערזאָנען.

און דאָס האָט זיך רובאָ'ן אויסגעוויזען פאר אזא דירעקטע אָנצוהערעניש, אז ער האָט מיט אַ מאָל דערפיהלט אַ געוואַלדיגען בעגעהר פון זיך אַראָפּצו־וואַרפען יעדען חשד. איהם דוכט זיך שוין, אַז אָט־אָט פּאַקט מען איהם, און ער האָט גלייך אויף'ן אָרט בעשלאָסען וואָס צו טהון.

— ס'איז דאָך געוויסענס־פראַגע! און איהר פערשטעהט דאָך, אַז עס איז גאַנץ נאַטירליך ניט צו וועלען רעדען צו איבער־איילט. און אז איך זאָל אייך זאָגען, אז איך האָב ווירקליך גע־זעהען דעם מאַן...

ביים אונטערזוכונגס־ריכטער האָט זיך ניט ווילענדיג ארויס־געריסען אַ צייכען פון פרייד מיט נצחון, ווייל ער האָט ביי זיך בעשלאָסען, אַז דאָס האָט זיין פלינקייט רובאָ'ן געעפענט דאָס מויל. ער פלעגט זאָגען, אַז ער ווייסט פון ערפאַהרונג, ווי שווער דאָס איז פיר איינינגע עדות צו דערצעהלען וואָס זיי ווייסען; און ער האָט ביי זיך בעשלאָסען, אַז די רובאָס מוזען איהם דער־צעהלען דעם אמת.

— זאָגט, אַלזאָ: — ווי זעהט ער אויס? קליין, גרויס? אַזוי הויך ווי איהר, אפשר?

— אָה, ניין, ניין, פיעל העכער... אם וועניגסטען, אַזאַ געפיהל האָב איך, ווייל ס'איז דאָך טאַקי ניט מעהר ווי אַזאַ מין געפיהל... איך בין כמעט זיכער אז כ'האָב דעם מאן אָנגע־ריהרט מיט'ן אַקסעל, איילענדיג זיך צוריק צו מיין וואגאָן.

— ציהט אויף, — האָט מ'סיע דעניזעי געזאָגט.

און אומקעהרענדיג זיך צו זשאק'ן, האָט ער ביי איהם גע־פרעגט: —

— דער מאן, וועלכען איהר האָט געזעהען מיט'ן מעסער אין דער האנד, — איז ער געווען העכער פון מ'סיע רובאָ.

דער מאַשיניסט האָט שוין אָנגעהויבען צו ווערען אונגע־דולדיג, ווייל ער האָט מורא געהאט, אַז ער וועט פאַרשפּעטיגען דעם צוג אויף פינף אַ זייגער; ער האָט אויפגעהויבען דעם

„זיכער איז ער געקומען"... נון, מאדאם, וויל איך וויסען, צו האָט איהר געהאט ספּעציעלע גרינדע דאָס צו זאָגען.

כעוועריגע איז געוואָרען נאָך מעהר אונרוהיג. זי האָט געפיהלט, אז אויב זי וועט זיך ניט היטען מיט איהרע רייד, וועט ער זי, א וואָרט פאר א וואָרט, צווינגען זיך מודה צו זיין. און שווייגען האָט זי אויך ניט געטאָרט.

— אָה, ניין, מיין הערר, קיינע גרינדע... איך האָב דאָס געזאָגט בלויז אויף דעם גרונד פון אייגענעם שכל, ווייל אין אמת'ן קאָן כען זיך דאָס אנדערש ניט ערקלעהרען.

— האָט איהר, הייסט עס, דעם מאן ניט געזעהען, — קאָנט איהר אונז וועגען איהם נאָרניט דערצעהלען ?

— גאָרניט, מיין הערר, גאָרניט !

מ'סיע דעניזעי איז, דאכט זיך, אבגעטראָטען פון דיעזען פונקט פון דעם פאָרהער ; אבער, אז ער האָט זיך געמומען צו רובא, האָט ער זיך דערצו אומגעקעהרט.

— און איהר ? — ווי האָט איהר עס געקאָנט ניט זעהען דעם מאן, אויב ער האָט זיך ווירקליך אריינגעכאפט אין די קופע, אז לויט נאָך אייערע וועגענע וועהרטער ביי'ם ער־שטען פאָרהער האָט איהר דאָך נאָך גערעדט מיט דעם ערמאָרדעטען, וועו דער באהן האָט שוין א פייף געטהון פאר'ן געהען ?

אין דער סטאנציאָנס ארויסהעלפער איז סוף כל סוף געוואָרען א דערציטערטער פון דיעזע איינגעשפּארטקייט פון דעם פרעגענדען, און ער האָט זיך אנגסטליך געשלאָגען מיט דער דעה, צו זאָל ער לייקענען, אז ער האָט דעם מאן געזעהען, צו זאָל ער, פּארקערט, זיך האלטען ביי דאָס פריהערינג. אויב עם זיינען שוין דא בעווייזע געגען איהם, קאָן די בעהויפטונג מיט דעם אונבעקאנטען מעהר קיין קיום ניט האבען : און ס'קאָן איהם נאָך ערגער זיין. און ער האָט אליין ניט געוואוסט, ווי זיך צו האלטען, און ער האָט לאָנג געטראכט און צום סוף דאָך געגעבען אונקלאָהרע ענטפערם.

— ס'איז ווירקליך א שאדע, — האָט מ'סיע דעניזעי בעמערקט, — וואָס אייערע אראינערונגען זיינען אזוי ניט דייטליך ;

— זעצט זיך ; רוהט זיך אָפּ.
און ער האָט וויידער אָנגעקלונגען און געהייסען דעם דיענער:
— רופט אריין דעם הערען און מאדאם רובּא.

וען זיי זיינען נאָך געווען אויף דער שוועל האָבען זיי שוין בעמערקט זשאק'ן, און זייערע אויגען זיינען געוואָרען פול מיט אנגסט. האָט ער אויסגעזאָגט ? האָט מען זיי אריינגערופען אום זיי צו שטעלען מיט איהם אויג אויף אויג ? זייער גאנצע זיכערהייט האָט זיי פארלאָזען, וען זיי האָבען איהם דערזעהען. און זייערע שטימעס האָבען זאָגאר געקלונגען עטוואָס דיקלאָך, וען זיי האָבען געענטפערט אויף די ערשטע פראָגעס. צום גליק האָט זיי מ'סיע דעניזעי בלויז איבערגעפרעגט, וואָס זיי האָבען שוין געזאָגט ביי דעם ערשטען פערהער, און זיי האָבען בלויז בעדאַרפט וויידערהאָלען די זעלבע ענטפערס, כמעט וואָרט פאר וואָרט, און ער האָט זיי אויסגעהערט, ניט אויפהויבענדיג דעם קאָפּ און ניט קוקענדיג אויף זיי.

און פלוצים קערט ער זיך מיט אמאָל אום צו סעווערינע'ן, מיט די ווערטער :

— מאדאם, איהר האָט אין דעם ערשטען פערהער געזאָגט דעם וואך־קאָמיסאר, וועלכער האָט מיר צוגעשיקט זיין פראָטאָקאָל, אז לויט אייער מיינונג, איז אין רואן א מאן אריין אין קפּוע אין דעם מאָמענט, וען דער צוג האָט זיך געריהרט.

דאָס האָט איהר ווי דערלאָנגט איבער'ן קאָפּ, צו וואָס רעדט ער דאָס איבער ? וויל ער זי דאָמיט אריינלאָרען ? וויל ער מיט איהרע אלטע ערקלעהרונגען איהר שטעכען די אויגען און זי אליין בעשולדיגען ? און זי האָט א האסטיגען פראָגעדרען בליק געטהון אויף איהר מאן, וועלכער האָט זיך פאָרזיכטיג אריינגעמישט.

— איך גלויב ניט, מיין הערר, אז מיין פרוי האָט זיך אויסגעדריקט מיט אזא זיכערהייט.

— ענטשולדיגט... וען איהר האָט בלויז אָנגעצייגט אויף די מענליכקייט פון אזא פאל, האָט די מאדאם געזאָגט : —

ניט אבגעוויכט פון זיינע ערשטע ווערטער ; ער האָט ווידער אמאל ערקלערט, אז די סצענע פון דעם מאָרד האָט ביי איהם אין מח איבערגעלאָזט א בילד קוים אויף איין מאָמענט, בלויז אזא שנעלע פארשטעלונג, אז ביי איהם איז זכרון איז דאָס גע־בליבען ווי עפּיס אָהן א פּאָרמע און בלויז אבסטראקט : — א מאן קוילעט אן אנדערען, — און דאָס איז אלעס. אין פער־לויף פון א האלבע שעה האָט דער אונטערזוכונגס־דיכטער זיך שטארק פאר־עקשן׳ט און איהם געפֿאנגט אלץ מיט דער זעלבער פראגע אין פערשיעדענע פאָרמען : — איז דער מערדער א חוי־כער אָדער א ניעדריגער ? מיט א באָרד צי אָהן א באָרד ? לאנגע האָאר אָדער קורצע ? ווי איז ער געווען אָנגעטהון ? פון וואָסער קלאסע מענשען האָט ער אויסגעזוהען ? און זשאק, א באָונרוהיגטער, האָט געגעבען אלץ ניט קיין בעשטימטע ענט־פערס.

— און, ענדליך, — האָט מ׳סיע דעניזעי פלוצלינג געפרעגט, קוקענדיג איהם גלייך אין די אויגען, — אז מ׳זאל אייך ווייזען דעם מערדער, וואָלט איהר איהם דערקענט ?

זשאק האָט ניט ווילענדיג אראָפּגעלאָזט די אויגען ; איהם איז געווארען ניט פרעהליך פון דעם ריכטער׳ס בליק, וואָס האָט איהם, דאכט זיך, געלעכערט דעם שארבען, און זיין געוויסען האָט אין דער הויך איבערגעפרעגט :

— דערקענט ?... יא... אפשר.

אָבער זיין מאָדנע מורא פאר א מין אונבעוואוסט־זינניגע מיטווירקונג אין דעם פארברעכען האָט איהם זאָפּארט געצוואונ־גען זיך צו האלטען פאר זיין סיסטעם פון אונדייטליכע ענטפערם.

— און דאָך... אפשר ניט ; איך גלויב ניט, אז איך וואָלט ווען עס איז געוואגט צו בעהויפּטען מיט זיכערהייט. בעדענקט אייך נור ! אכציג קילאָמעטער א שעה — אזא שנעלקייט !

און מיט אן האָפנונגסלאָזען מאך מיט׳ן האנד האָט דער אונטערזוכונגס־ריכטער איהם געהייסען ארייגפיהרען אין א צוויי־טען צימער און אויסוואַרטען, טאָמיר ווען ער איהם דארפען. פלוצלינג האָט ער אָבער איבערגעטראכט.

אנידער זעצענדיג זיך אויף זיין פלאץ, נעבען זיין קאנ־טאָרקע, האָט ער א קלונג געטהון צום טיהר־וועבטער.

— פיהרט ארויס הערר וושאק לאנטיע.

די רובאָ׳ס זיינען געזעסען אויף דער באנק אין קאָרידאָר. זייערע געזיכטער זיינען געווען שטייף און ווי פארשלעפערט פון געדולדיגען וואַרטען; אָבער א נערוועזער ציטער איז אָפט אי־בערגעפלויגען איבער זיי. די שטימע פון דעם דיענער, וואָס האָט אויסגערופען זשאק׳ס נאָמען, האָט זיי ווי אויפגעוועקט און זיי האָבען א לייכטען ציטער געטהון. זיי האָבען איהם בעגלייט מיט זייערע בריים־געעפענטע אויגען, ביז ער איז פערשוואונדען אונטער דעם ריכטער׳ס טיהר. און וויעדער האָבען זיי געווארט, בלאָסע און שווייגענדע.

דיעזע נאנצע געשיכטע האָט שוין זייט דריי וואָכען, גע־מאכט זשאקען עפּים אונרוהיג, גלייך ווי עם וואלט נאָר געווען א מעגליכקייט, אז עם זאל איהם עפּים קומען דערפאר. דאָס איז געווען נארויש, ווייל ער האָט זיך ניט געפיהלט שולדיג אין קיין זאַך, אפילו ניט אין שווייגען; דאָך פלעגט ער אימער ארויסקומען צום ריכטער עפּים מיט דעם לייכטען ציטער פון׳ם פערברעכער, וואָס שרעקט זיך טאָמיר איז זיין פערברעכען שוין אויפגעדעקט; און ער האָט זיך פערטיידיגט געגען די פראגען; האָט נוט אויפגעפאסט אויף זיך, אום ער זאל ניט אנרעדען קיין איבריגעס. ער האָט דאָך אויך געקענט הרג׳ענען: האָט מען דען דאָס ניט געקאָנט זההען אין זיינע אויגען? דיעזע אויפ־פאַרונגען פון דעם גערישט זיינען איהם געווען זעהר אונאנגע־נעהם, זיי האָבען איהם אויפגערעגט, און ער האָט זיך שוין גע־וואונשען, ווי ער פלעגט זאָגען, אז מען זאל איהם אויפהערען מא־טערען מיט דער נאנצער געשיכטע, וואָס האָט מיט איהם גאָר ניט וואָס צו טהון.

דאָך, היינט האָט מ׳סיע דעניזעי בלויז געפאַדערט די בע־שרייבונג וויי דער מערדער זעהט אויס. זשאק איז געווען דער אייניציגער עדות, וואָס האָט נעזעהען דעם מערדער, און בלויז ער אליין האָט געקאָנט געבען נענויע סימנים. אָבער ער האָט

און האָט גענומען איהם אויסצופרעגען. ער איז אויפגעשטאַנען, זאָגענדיג, אַז ער וויל שוין מעהר ניט מיסברויכען די טרויעריגע גוטסקייט פון דער פאַמיליע. אויף זיין בעפעהל האָט דער סעקרעטאר פאָרגעלעזען די אויסזאגונגען פון די עדות, איידער זיי האָבען זיך גע'חתמ'עט. דיעזער פערהער איז געווען אַזוי זויבער פערפאַסט און אַזוי גוט אָבגערייניגט פון אונניצליכע און קאָמפּראָמעטירענדע ווערטער, אַז מאַדאַם באָנעהאָן, מיט דער פען אין דער האַנד, האָט אַ וואָרף געטהון אַ גנעדיגען בליק אויף דיעזען לאָראַן, דעם מאָגערען, דעם ביינערדיגען, אויף וועלכען זי וואָלט אַן אַנדערס מאָל קיין קוק ניט געטהון.

דערנאָך, ווען דער אונטערזוכונגס־ריכטער האָט זי, איהר פּלעמעניצע און פּלעמעניק באגלייט צו דער טיהר, האָט זי איהם געדריקט די האַנד.

— צום שנעלען ווידערזעהן, ניט וואַהר? איהר ווייסט דאָך, אַז איהר וועט אימער זיין אַ געווינשטער גאַסט אין דואַנוויל.... איך דאַנק אייך זעהר, איהר זייט איינער פון מיינע בעסטע טרייע פריינדע.

איהר שמייכעלע האָט געטראָגען אַ שלייער פון טרויער, אָבער איהר פּלעמעניצע איז קאַלט ארויס געגאַנגען פריהער און האָט נור אַ לייכטען שאָקעל געטהון מיט'ן קאָפּ.

ווען מ'סיע דעניזעי איז געבליבען איינער אַליין, האָט ער אַ מינוט זיך אָבגערוהט. ער איז געשטאַנען און האָט נאָכגע־דענקט. די געשיכטע האָט איהם אָנגעהויבען ווערען קלאָהר. אָרימער מ'סיע דעניזעי!... ס'איז קיין פראַגע ניט, אַז גראַנמאָרען איז דאָ בעגאַנגען אַ גוואַלד־טהאַט: — דער אַלטער, ווי אַלע ווייסען, איז געווען פעהיג אויף אַזאַ זאַך. און דערפאַר איז די אונטערזוכונג געוואָרען זעהר אַן איידעלע זאַך, און ער האָט זיך אַליין פערשפּראָכען צו פערדאָפּלען זיין פאָרזיכטיגקייט, ביז עס וועלען ניט אָנקומען די ערווארטע אינסטרוקציאָנען פון דעם מיניסטער־אבטיילונג. דאָך האָט ער שוין טריאומפירט. ענדליך האָט ער דעם פערברעכער שוין געפאַקט.

האָט ניט געמאכט קיין פערזוך מיט איהר שפּאם צו האָבען.... ער האָט געלעבט יוגענד, ער איז אלײן אויך געווען זעהר פרעהליך, ניט קוקענדיג אויף זיין שטרענגען אויסזעהען. לאָמיר צוגעבען, אז ער האָט זי אפילו ארומגענומען.

ביי דיעזע ווערטער איז ביי דעם פּאָר־פּאָלק דער־לאשענע עמפּערט געוואָרען זייער געפיהל פון פרומע מאנירליכקייט.

— אָ מאנטע, מאנטע!

אָבער זי האָט נור א ציה געטהון מיט די אקסלען: צו וואָם זאָל מען זאָגען ליגען פּאר'ן געזיכט?

— ער האָט זי א קוש געטהון, פיעלייכט א קיצעל געטהון, — דאָם איז נאָך קיין פערברעכען ניט... און וואָם מאכט מיך דענקען אזוי, איז דאָם, וואָם די קלאנגען קומען ניט פון דעם שטיין־ברעכער. לואיזעט, ווייזט אויס, איז געווען א פערברע־כער־יישע ליגנערין, און זי האָט עס אזוי צובלאָזען דיעזע געשיכ־טע, נור צוליעב דעם, קען זיין, אז זי זאָל פערבליבען ביי איהר ליעבהאָבער. זי האָט זי אזוי צובלאָזען, אז די בעסטיע האָט זוירקליך געגלויבט, אז מען האָט זיין ליובאָווניצע געטויטעט.... ער איז איינפאך פון זינען אראָפּ פון כעם און האָט ערקלעהרט אין אלע שענקען, אז ווי באלד דער הויפּט־ריכטער קומט איהם נור צו די הענד וועט ער איהם קוילען ווי א חזיר....

דער ריכטער, וועלכער האָט ביז איצט געשוויגען, האָט זי שנעל אונטערבראָכען:

— הא ער דאָם געזאָגט? קענען דאָם עדות ווי פיעל איהר וועט ווילען.... אלענפאלס, איז דאָם זעהר א טרויעריגע געשיכטע, מיר האָבען געהאָט גענוג יסורים. צום גליק האָט מיין ברודער'ס לאגע אין דער געזעלשאפט איהם געשטעלט הע־כער פון אלע חשד'ן.

מאדאם באָנאהאן האָט ענדליך פערשטאנען וואָסער שפּור מ'סיע דעניזעי האָט געזוכט; זי איז אונרוהיג געוואָרען, און האָט בעשלאָסען צו זיין מעהר אויפגעהאלטען מיט איהרע רעד,

איך האָב לואיזעטע'ן צו זיך גענומען כמעט אויס רחמנות, אום צו טהון אַ גוטע זאַך. איהר פאַמיליע, די מיזאַרס, וועמען איך האָב נעקענט אַלס אָרימע לייט, האָבען זיך געהיט מיר צו דער־צעהלען, אַז זיי האָבען געמוזט שלאָגען דאָס מיידעל, אַז זי זאָל ניט לויפען צו איהר קאַביש'ן, אַזוי שנעל ווי מ'האָט נור גע־עפענט די טיהר.... און דאַן טאַקי האָט זיך געטראָפען די גע־שיכטע. מיין ברודער, אין דואַנוויל, האָט ניט געהאַט קיין בע־דיענער. לואיזעטע און נאָך אַ פרוי פלעגען אויפראַמען זיין דערווייטערטען פאַוויליאָן. איין מאָרגען, ווען זי איז אַהין אַוועק אַליין, איז זי פערשוואונדען געוואָרען. מיין מיינונג איז, אַז זי האָט שוין פון לאַנג געטראַכט צו אַנטלויפען, פיעלייכט האָט זי איהר ליעבהאָבער אָבגעוואַרט און האָט זי אַוועקגעפיהרט צו זיך.... אָבער דאָס שרעקליכסטע איז געווען דאָס, וואָס אין אַ פינף טעג ארום, איז ארויס אַ קלאַנג איבער לואיזעטע'ס טויט, מיט איינצעלהייטען פון מיין ברודער'ס פערזוך זי צו פערגוואל־דיגען אונטער אַזעלכע שרעקליכע צושטענדע, אַז דאָס קינד, אַ צומישטע, איז אַנטלאָפען צו קאַביש'ן, און איז געשטאָרבען פון געהירן־ענטצינדונג. וואָס האָט פאַסירט? עס זיינען ארויס אַזוי פיעל קלאַנגען, אַז מען האָט ניט געקאָנט דערגעהן דעם אמת. איך, פון מיין זייט, גלויב, אַז לואיזעט, וועלכע איז טאַקי גע־שטאָרבען פון אַן ענטצינדונג, ווייל אַ דאָקטאָר האָט דאָס בע־שטעטיגט, איז געשטאָרבען אַן אָפּפער פון עפּיס אַן אונפאָר־זיכטיגקייט, אַן אָפּפער פון די נעכט אונטער'ן פרייען הימעל, פון דעם ארומשלעפּען זיך אין די זומפּען.... איהר וועט ניט גלויבען, מיין ליעבער הערר ריכטער, אַז מיין ברודער זאָל זיין פעהיג צו מאַטערען דיעזע מיידעל, ניט וואַהר? דאָס וואָלט הייסען אונגע־הייער, שרעקליך!

מ'סיע דעניזעי האָט אויפמערקזאַם אויסגעהערט דיעזע ער־צעהלונג, זייענדיג ניט דאַפיר און ניט דאַגעגען. מאַדאַם באָנעהאָן איז אַביסעל ווי צומישט געוואָרען, אָבער זי האָט באַלד דרייסטיג געזאָגט:

— מיין גאָט! איך וויל דאָ ניט זאָגען, אַז מיין ברודער

ברעכער, וואָס איז שוין אָבגעזעסען זיין שטראפע. נאָך איהר טויט האָט מען געוואָלט עקספלואַטירען מיין ברודער. דאָס איז א געמיינהייט, איך וועל עס אייך דערצעהלען.

מאדאם באַנהאַן איז, אהנע צווייפעל, געווען ערנסט. אבר וואהל איהר איז גאנץ גוט בעקאנט געווען דעם הויפט־רייכטער'ס מאראל און זיין טראגישער טויט האָט זי גאָר ניט פערוואונדערט. דאָך האָט זי געפיהלט די נויטיגקייט צו פערטהיידיגען דעם הויכען שטאנד פון דער פאמיליע. אין דיעזער אונגליכער געשיכטע מיט לואיזעטע'ן האָט זי געהאלטען איהר ברודער פעהיג צו גע'וסטען נאָך דער יונגינקער מיידעל, דאָך איז זי אָבער אויך געווען איבערצייגט אין דער פריהצייטיגער אויסגעלאסענקייט פון דער מיידעל.

— שטעלט אייך פאָר א מיידעל, א! אזא קליינינקע, אזא צארטע, א בלאָנדע און ראָזעווע ווי א מלאך'ל און א גוטענקע ווי א הויליגע, אז נור דער הימעל וואָלט געווען א פאסענדער פלאץ פאר איהר.... אלזא, זי איז נאָך קיין פיערצעהן יאָהר ניט אלט געווען, איז זי שוין געווען א גוטע שוועסטער מיט א מין בעסטיע, א שטיין־ברעכער מיט'ן נאמען קאביש, וועלכער איז געווסען פינף יאָהר אין געפענגנים פאר הרג'ענען א מענשען אין א שענק. דיעזער חברה־מאן האָט געלעבט אין א ווילדען צושטאנד, אויפ'ן ברעג פון דעם בעקור וואלד, ווו זיין פאטער, וועלכער איז געשטארבען פון יסורים, האָט איהם איבערגעלאָזען א שטיבעלע פון קלעצער און ערד. ער האָט אויסגעניצט פאר זיך די פארלאָזענע שטיין גריבער, וועלכע האבען אמאל, גלויב איך געליפערט א האלב פון די שטיינער פאר'ן אויפבויען די שטאדט רואן. אט אין דיעזער היהל איז עס די מיידעל געלאָפען צו איהר ווילדען מענשען, פאר וועמען אלע ארום און ארום האבען אזוי געציטערט, אז ער האָט געמוזט וואהנען גאנץ אליין, ווי א פערפעסטעטער. אָפט פלעגט מען זיי בעגעגענען צוזאמען, ארומבלאָנדישענדיג אין וואלד, זיך האלטענדיג ביי די הענד, זי, אזא קליינינקע, און ער אזא גרויסער און ווילדער. אין קורצען, אן אונגעהערטע אויסגעלאסענהייט.... איך האָב זיך דאָס ערשט שפעטער דערוואוסט.

ווי ער האָט זיך געפונען אין דעם זעלבען צוג מיט זיי, האָט ער דאָך געמוזט האָבען עפּיס אַן אויסרעד, אויב ער האָט זיי ניט געוואָלט זאָגען די אמת'ע אורזאכע, וועלכע איז אונז אלע אונ־בעקאַנט; דאָך.... ס'איז ניט וויכטיג; ס'קאָן צו גאָרניט פיהרען.

עס איז ווידער געוואָרען שטיל. ווען דער ריכטער האָט פאָרטגעזעצט, איז ער געווען זעהר רוהיג און פאָרזיכטיג.

— איצט, מאַדאַם, געה איך איבער צו אַ זעהר דעליקאַטען פּונקט, און איך בעט אייך מיר צו ענטשולדיגען פאַר דעם סאָרט פראגען. קיינער רעספּעקטירט ניט דעם אנדענקען פון אייער ברודער מעהר ווי איך.... מען זאָגט, אַז ער האָט געהאַט ליובאָוו־ניצעס?

מאַדאַם באָנעהאָן האָט גענומען וויעדער שמייכלען, מיט איהר אונענדליכער גוטמוטהיגקייט

— אַך! מיין הערר, אין זיינע יאָהרען!... מיין ברודער איז גאַנץ יונג געוואָרען אַן אַלמן. איך האָב זיך קיין מאָל ניט ער־לויבט צו האַלטען פאַר שלעכט, וואָס ער האָט געהאַלטען פאַר גוט. ער האָט זיך געלעבט, ווי ער האָט געוואָלט, און איך האָב זיך ניע געמישט אין זיינע געשעפטען. איך ווייס נור, אַז ער האָט אימער אָבגעהיט זיין שטאַנד, און ביז זיין ענדע איז ער געבליבען אַ מאַן פון דער בעסטער געזעלשאפט.

בערטהאַ איז געווען ענטריסטעט, וואָס מען האָט אין איהר אַנוועזענהייט גערעדט פון ליובאָווניצעס פון איהר פאָטער, און האָט אַראָבגעלאָזען די אויגען; און איהר מאַן, אויך אַזוי פער־שעהמט ווי זי, איז צוגעגאַנגען צום פענסטער און האָט זיך אויסגעדרעהט מיט דער פּלייצע.

— פערצייהעט מיר, אויב איך שטעל זיך אויף דערויף, — האָט געזאָגט מ'סיע דעניזעי, — האָט ער ניט געהאַט קיין גע־שיכטעלע מיט אייער יונגענקע דיענסט מיידעל?

— אַך, יא, מיט לואיזעטע'ן.... אָבער מיין טייערער הערר ריכטער, דאָס איז געווען אַ פערדאָרבענע מיידעל, וועלכע האָט ביי פיערצעהן יאָהר שוין געהאַט פערהעלטניסע מיט אַ פער־

צו מאדאם דע־לאשענע, ווי אויבער, וואם איז ארויס דער זיעגער. און זי האט דאם אבער פארדראסען און זי האט זיך אריינ־געמישט מיט די רעד:

— אך, מומע, איך דענק, אז איהר זיינט צו וויכהערציג! און דא האט מאדאם באנעהאן געבומען דערצעהלען מיט איהר געוועהנליכע אפענהערציגקייט.

— לאז געמאך, בערטהא; וויים דאך, אויך דעם פונקט וועלען מיר זיך קיין מאל ניט אויסגלייכען.... זי איז געווען א פרעהליכע, און האט ליעב געהאט א לאך צו טהון, און ס'איז מאקי גוט אזוי.... איך וויים שוין גאנץ גוט, וואם דו מיט דיין מאן טראבטען זיך פון איהר. אבער — זייט מיר מוחל — אייער אייגען־נוץ האט אייך פארדרעהט דעם קאפ, און איהר זיינט אזוי איבערראשט, וואם קרוא־דע־מאפרא געהט איבער צו דער גוטער סעוועריגע, לויט דער צוואה פון דיין פאטער.... ער האט זי ערצויגען, האט איהר געגעבען נדן, האט ער זי אויך, נאטיר־ליך, דערמאנט אין זיין צוואה. זי איז דאך ביי איהם געווען פאר־רעבענט ווי אן אייגענע טאכטער כמעט... אך, מיין טהייערע, געלר שפיעלט דאך אזא קנאפע ראלא אין דעם מענשען'ס גליק!

ווירקליך, זייענדיג אימער רייך, איז מאדאם באנעהאן געווען נאנץ אונאייגענגוציג. און מיט די ערלקייט פון א פערגעטערטער פארשוין האט זי געהאנדעלט אזוי, ווי גליך דער איינציגער צוועק פון לעבען וואלט ביי איהר געווען שעהנקייט און ליעבע.

— רובא האט דאם גערעדט פון דער דעפעשע, — האט טרוקען בעמערקט מ'סיע דע־לאשענע. ער זאל ניט געווען האבען די דעפעשע, וואלט דער הויפט־ריכטער דאך ניט געקענט זאגען, אז ער האט זי יא געקריגען. אבער צו וואם האט רובא געזאגט א ליגען?

— אבער, — האט מ'סיע דענזעי היציג א געשרייי געטהון, — דער הויפט־ריכטער אליין האט נאנץ מענליך געקאנט אויס־טראבטען דיעזע דעפעשע אום צו ערקלעהרען זיין פלוצליכע רייזע פאר די רובא'ס. לויט נאך זייערע אייגענע עדות־זאגען, האט ער געזאלט ארויספאהרען ערשט אויפ'ן צווייטען טאג; און אזוי

איהם ערוואַרט, האָב געוואוסט, אַז קומען דארף ער, אָבער ווען אייגענטליך, דעם ריכטיגען טאָג, האָט ער מיר ניט צו־וויסען געגעבען. געוועהנליך פלעגט ער קומען גאָר אונטערווארטעטער־הייט און כמעט אלע מאָל מיט דעם אבענד צוג. ער האָט זיך געהאַט אַ צימער פאר זיך, אין פאַוויליאָן, אין גאָרטען, און אָבגע־זונדערט, מיט אַ טיהר און אַ פענסטער הינטער־געסעל; און מיר האָבען אפילו זעלטען ווען געוואוסט, אַז ער איז דאָ. ער פלעגט געוועהנליך זיך דינגען אַ קאַרעטע אין באַראַנטען, און פלעגט זיך צו אונז בעווייזען ערשט אין דער פריה, ווי אַ שכן, אַ שטייגער, וואָס וואָהנט שוין דאָ פון לאַנג און איז בלויז גע־קומען מיט אַ וויזיט.... אָבער יענעם מאָל האָב איך אויף איהם געוואַרט, ווייל ער האָט מיר געדארפט ברענגען צו־פיהרען די סומע פון צעהן טויזענד פראנק אויסצוגלייכען אונזערע חשבונות. מיין ברודער האָט ביי זיך געוויס געהאַט די צעהן־טויזענד פראַנק. און דערפאר רעכען איך טאַקי, אַז מ'האָט איהם ערמאָרדעט פשוט מיט'ן צוועק איהם צו בערויבען.

געגען אייניגע מינוט האָט דער אונטערזוכונגס־ריכטער ניט אונטערבראָכען דאָס שווייגען: אָבער, ענדליך, קוקענדיג מאַדאַם באָנעהאָן גלייך אין די אויגען, האָט ער זי געפרעגט:

— וואָס איז אייער מיינונג פון מאַדאַם רובאָ און איהר מאַן?

ניט ווילענדיג האָט זי אַ מאַך געטהון מיט דער האַנד ווי צו פראָטעסטירען.

— אָה, ניין, מיין טייערער מ'סיע דעניזעי! כ'בעט אייך, געפעליגסט, לאָזט זיך ניט פארפיהרען; זיי זיינען עהרענהאַפ־טע מענשען.... סעווערינע איז תמיד געווען אַ ליעבליך מיידעלע, — זעהר אַ גוטע, זעהר אַ געהאָרכזאַמע, און דערצו נאָך טאַקי זעהר אַ שעהנינקע, — וואָס דאָס שאַדט קיין מאָל קיינעם ניט. מיין מיינונג איז — אויב איהר ווילט איך זאָל אייך זאָגען, וואָס איך דענק — אַז ניט סעווערינע און ניט איהר מאַן זיינען פעהיג צו טהון אַזאַ זאַך.

דער אונטערזוכונגס־ריכטער האָט צוגעשטימט צו איהרע ווערטער מיט אַ שאָקעל פון קאָפּ; ער האָט געוואָרפען בליקען

געריכט: זיינע שהנע סאנעטען האָט מען זאָגאר ניט זעלטען ציטירט. אין פערלויף פון א נאנצע רייהע יאָהרען, איז פאר איהם שטענדיג גרייט זיין צימער אין דואנוויל. איצט איז ער שוין העכער זעכציג יאָהר אלט, און ער פאהרט נאָך אלץ אין דואנוויל אלם אן אלטער בעקאנטער, וואָם זיין רעווומאטיזם ער־לויבט איהם ניט מעהר ווי בלויז ערינערונגען. און אָט אזוי, איז מאדאם באָנעהאָן, א דאנק איהר פריינדליכקייט, נאָך אלץ די הערשערין, אבוואהל די עלטער קלאפט שוין אין טיהר; און אלע זיינען נעווען צופריעדען; און בלויז ערשט פאר־א־יאָהרען ווינטער האָט זיך בעוויזען א קאנקורענטין צו איהר, — מאדאם לעבוק, דעם ראטה־נעבער'ס פרוי, א הויכע ברונעטקע, פון א יאָהר פיער־אין־דרייסיג, וועלכע איז טאקי נעווען זעהר א שעה־נע; אלע נעריכטס־באאמטע זיינען נעווען איהרע אפטע נעסט. און אין די נעווהנליכע פרעהליבקייט פון מאדאם באָנעהאָן'ס לעבען איז דאָם נעווען דער טרויעריגער שטיקעל וואלקען.

— אלזא, מאדאם, — האָט מ'כיע דענזיעי נעזאָגט, — אויב איהר וועט מיר ערלויבען, וועל איך אייך שטעלען אייניגע פראגען.

דער בערהער פון די דע־לאשענע'ס האָט זיך נעענדיגט, אבער הער אונטערזוכונגס־ריכטער האָט זיי נאָך ניט נעווהלט אב־לאָזען; זיין קאביעט, — דער קאלטער און פינסטערער — איז מיט אמאל נעווארען דאָם עמפאנגס־צימער פון נעסט. דער פלעגמאטישער סעקרעטאר האָט זיך ווידער נענומען פאר דער פעדער.

— אייגער פון די עדות האָט אונז נעזאָגט, פארבייגעהענדיג, אז אייער ברודער האָט בעקומען א דעפעשע, אז ער זאָל תכף־ומיד ארויספאָהרען קיין דואנוויל.... אבער מיר האבען אזא דעפעשע אין זיינע פאפירען ניט נעפונגען. האָט איהר דאָם אפשר איהם טעלעגראפירט, מאדאם?

מאדאם באָנעהאָן איז נעווען נאנז רוהיג און האָט זיך אונטערנעשמייכעלט; נעענטפערט האָט זי אויף די פראגען מיט דעם טאָן פון א פריינדליכען נעשפרעך.

— איך האָב צו מיין ברודער ניט נעשריבען; — כ'האָב

כ'בעט ענטשולדיגונג, וואָס איך מוז ווידער אַמאָל אויפריהרען אייער טרויער פון דיעזען שענדליכען פערברעכען.

— גוטער גאָט! אויב מען מוז, מוז מען!... גאָט־העלף, בערטהאַ; גאָט־העלף לאַשענע!

דאָס איז געווען מאַדאַם באָנעהאָן, די שוועסטער פון דעם ערמאָרדעטען. זי האָט דער פּלימעניצע אַ קוש געטהון, און אַ דרוק געטהון די האַנד איהר מאַן.

צו דרייסיג יאָהר איז זי געוואָרען אַן אַלמנה פון אַ פאַבריקאַנט, וועלכער האָט איהר בירושה איבערגעלאָזען אַ גרויס פערמעגען; און אַליין האָט זי אויך געהאַט איהר אייגענס די לאַנד און הייזער אין דואַנוויל, נאָך דעם ווי זי האָט זיך צוטיילט מיט איהר ברודער. און זי האָט געפיהרט זעהר אַ רייך און פרעהליכען לעבען, וואָס איז געווען פארפילט, ווי מען דערצעהלט, מיט הערצליכע פּאַסירונגען; אָבער דעם אָנבליק האָט דאָס געמאַכט פון אַזאַ אָפען און קאָרעקטען אַרט לעבען, אַז זי איז געשטאַנען בראש פון דער גאַנצער רואַנער העכערער געזעלשאַפט. איבער אַ צופאַל און אויס סימפּאַטי טאַקי אויך, האָט זי זיך מעהר ווי מיט אַלעס פעראינטערעסירט מיט די מאַגיסטראַטור בעאַמטע; און פינף־און־צוואַנציג יאָהר שוין ווי מאַדאַם באָנעהאָן נעמט אויף אין איהר שלאָסס אַ גאַנצען עולם יוריסטען, — די אַלע הערערען פון דעם געריכט אין פאַריז, וואָס איהרע קאַרעטעס פלעגען פיהרען און אָבפיהרען פון רואַן אין דעם שטענדיגען פרעהליכען טומעל פון איהרע אונטערהאַלטונגען. און ביז היינטיגען טאָג איז זי נאָך אַלץ דיזעלבע, און מען דערצעהלט אויף איהר, אַז זי פיהלט אַ מוטער־ליעבע צו אַ יונגען בעאַמטען, דעם זוהן פון אַ מיטגליעד פון געריכטס־קאַמער, מיט'ן נאָמען שאָממעט: מאַדאַם באָנעהאָן האָט זיך מטריח געווען, אַז דער זוהן זאָל קריגען אַ העכערע שטעלע, און דעם טאַטען האָט זי געהאַלטען אין איין איינלאַדען און איז צו איהם געווען זעהר פריינדליך. אַ חוץ דעם, האָט זי נאָך געהאַט אַן אַלטען בעקאַנטען, אויך פון געריכטס דעפּאַרטאַמענט, און ניט קיין פאַר־הייראַטען, מיט'ן נאָמען דעבאַזייל, דער ליטעראַט און פּאָעט פון דעם רואַנער

אייער היפּאָטהעזע האַלט ניט אויס די מינדעסטע פּראָבע: מען מוז זוכען עפּיס אַנדערש... זעהט איהר: — ווען אַ מאַן וואָלט זיך אַרויפגעזעצט אין רואַן און וואָלט אַראָבגעקראָכען ביי דער ערשטער סטאַנציע, — אַ מאַן, וואָס האָט ערשט ניט לאַנג פאַר דעם געשוואָרען צו הרג'ענען....

און מ'סיע דעניזעי האָט זיך צולאָזט... ער האָט זיך ווידער אָנגעכאַפּט אָן זיין נייע מיינונג, און וואָלט אפשר אָנגערעדט מעהר ווי מען דארף..... האָט זיך אָבער פּלוצים געעפענט די טיהר און דער דיענער האָט אריינגעשטעקט דעם קאָפּ. אָבער מעלדען האָט ער נאָך קיינעם ניט געקאָנט, ווייל אין דער זעלבער מינוט האָט זיך בעוויזען אַ האַנד, איינגעצויגען אין אַ הענדשקע, אין די טיהר האָט זיך מיט אַמאָל אַן עפען געטהון. אין צימער איז אַריין אַ דאַמע, אַ בלאָנדינקע, אין זעהר עלעגאַנטע טרויער־קליידער, נאָך אַ שעהנע, ניט קוקענדיג אויף איהרע פונפציג און מעהר יאָהר, אַ הויכע און פולע, אַקוראַט ווי אַ געטין, וואָס עלטערט זיך.

— דאָס בין איך, מיין טייערער הערר ריכטער, — האָט זי געזאָגט, — כ'האָב זיך אַביסעל פארזאַמט, אָבער איהר וועט דאָך מיר ענטשולדיגען, ניט וואַהר? דער וועג איז איינפאַך אונמעגליך. די דריי ליעגעס פון דואַנוויל ביז רואַן זיינען היינט ווי אַן אַנדער מאָל זעקס!

מ'סיע דעניזעי האָט זיך אויפגעהויבען פון אָרט, ווי אַן אמת'ער קאַוואַליער.

— ווי פיהלט איהר זיך, מאַדאַם, די גאַנצע וואָך?

— אָה, זעהר גוט.... און איהר אַליין, מיין טייערער הערר ריכטער? האָט איהר זיך שוין בערוהיגט פון דעם שרעק, וואָס מיין קוטשער האָט אייך פארשאַפט? ער האָט זיך מיר אַליין מודה געווען, אַז ער האָט אייך שיער ניט איבערגעקעהרט בלויז אַ צוויי קילאָמעטער פון'ם שלאָסס?

— אָה, ס'איז געווען ניט מעהר ווי אַ קלייניגקייט, און כ'האָב עס גלייך פארגעסען.... זעצט זיך, ביטע! איך מוז ווידער־האָלען וואָס איך האָב עבען געזאָגט מאַדאַם דע־לאַשענע: —

און מ׳סיע דעניזעי האָט ווידער אמאָל ארויסגעוויזען א מינע פון אונגעדולדיגקייט. איצט איז איהם אין זינען ניט נעלאָזען נאָכצופֿארשען די רובאָ׳ס, און יעדער איינער וואָס האָט איהם געוואָלט פיהרען אויף דעם וועג, איז דערמיט אליין געווען זיין געגנער, וואָס צווייפעלט אין זיין גרויסע טיעפזיניקייט.

— מען מוז דאָך דאָס אָבער קאָנען בערעכענען, — האָט ער אויסגעשריען. — מענשען ווי רובאָ הרג׳ענען ניט אזא מאן ווי אייער פאָטער, כדי גיכער ארויסצוקריגען די ירושה.... וואָלטען מיר כאָטש געהאט עפּעס אן אָנווייזונג, אז ער האָט זיך געאיילט, וואָלט איך שוין געפונען געניג שפּורען פון זייער דורשט צו באזיצען און בענוצען דאָס אייגענטהום. ניין, דער מאָטיו איז ניט גענוגענד... דאָ מוז מען האָבען עפּעס אן אנדער צוועק צו בעגרעהן דעם מאָרד, — און מיר זעהען איהם ניט, און איהר אליין קאָנט דאָס אונז אויך ניט אָנווייזען. און ענדליך, בעטראכט נור די פאקטען; זעהט איהר דען אליין ניט די מאטעריעלע אונמעגליכקייט דערפון?.... קיינער האָט רובאָ׳ן ניט נעזעהען אריינגעהן אין קופּע; אייגער פון די אָנגעשטעלטע פערזיכערט אונז זאָגאר, אז די רובאָ׳ס זיינען ארויס צוריק אין זייער וואָגאָן. און אין בראָנטען זיינען זיי אין זייער אייגענע קופּע זיכער געווען, — מוזען מיר, הויסט עס, דענקען, אז זיי זיינען אריבער־געגאנגען פון זייער וואָגאָן אין דעם וואָגאָן פון דעם הויפּט־ריכטער, וואָס איז געווען פון זיי דרייי וואָגאָנעס ווייט, בלויז אין די עטליכע מינוט צווישען די סטאנציעס, און דער צוג איז נעפלויגען מיט דער גרעסטער שנעלקייט. לענט זיך איהר דאָס אויפ׳ן שכל? איך האָב אויסגעפרענט די מאשיניסטען, די קאָנדוקטאָרען, און אלע ביז איינעם האָבען מיר ערקלעהרט, אז נור א נעניטער מענש וואָלט אזא זאך נעקאָנט טהון, אי דאָס וועג ער איז זעהר ענערגיש און זעהר קאלטבלוטיג.... די פרוי רובאָ, אלזא, האָט דאָס פאָזיטיוו ניט נעקאָנט בעווייזען. טא האָט דער מאן נעמוזט רייזקירען איינער אליין.... און צו וואָס? צו הרג׳ענען זייער וואהלטהעטער, וועלכער האָט זיי נאָר וואָס אויסגעשלעפט פון א צרה?.... ניין, ניין; בשום אופן ניט!

זיינען געווען די לעצטע פּערזאָנען, וואָס האָבען מיט איהם גע־רעדט..... און יעדענפאלס זעהט דאָס עפּיס אויס גאָר ניט גלאַט.

דאָס האָט אַביסעל צוקלאַפּט דעם אונטערזוכונגס־ריכטער'ס נייע היפּאָטהעזע, און אונגערולדיג, האָט ער זיך געווענדעט צו בערטהאַ'ן.

— און איהר, מאַדאַם, האַלט איהר אייער אַמאָליגע פריינ־דין פעהיג צו בעגעהן אַזאַ פערברעכען?

איידער איהם צו ענטפערען, האָט זי פריהער אַ קוק געטהון אויפ'ן מאַן. אין די עטליכע מאָנאַט פון זייער פארהייראטען לעבען דאָבען זיי זיך געגענזייטיג איבערגעגעבען זייער שלעכט־קייט פון כאַראַקטער און האַרט־הערציגקייט, און זיי זיינען נאָך געוואָרען ערגער. איינער דעם אַנדערען האָט נאָך מעהר פאר־דאָרבען; און דער מאַן האָט בערטהאַ'ן אַזוי אָנגערייצט אויף סעווערינע'ן, אז זי וואָלט זי בדאי באַלד געהייסען איינזעצען, אבי נור צוריק צו קריגען דאָס הויז.

— מיין גאָט, מיין הערר, — האָט זי ענדליך געזאָגט, — פון וועמען רעדט איהר דאָ? זי איז שוין געווען אַ שלעכטע, ווען זי איז נאָך געווען אַ קינד.

— אַזוי גאָר? איהר בעשולדיגט זי, אַלזאָ, אַז זי האָט זיך שלעכט אויפגעפיהרט נאָך אין דואַנוויל?

— אָה, ניין, מיין הערר! מיין פאטער וואָלט דאָס ניט געדולדעט.

און אין איהר אויסגעשריי האָט זיך דערפיהלט דער פּראָ־טעסט פון די ציערליך־מאַניערליכע צדקניות, פון דער פרומער בורזשואַזקע, וועלכע האָט קיין מאָל ניט געזינדיגט, און שטאָל־צירט דערמיט, וואָס זי איז איינע פון די ערשטע צנועות אין דואַן און ווערט איבעראל אויפגענומען און רעספּעקטירט.

— אָבער, — האָט זי ווייטער געזאָגט, — ווען מ'האָט די געוואָהנהייטען פון לייכטזיניגקייט און צולאָזענהייט.... און ענד־ליך, מיין הערר, פיעלע זאַבען האָב איך אַמאָל געהאַלטען פאר אונמעגליך, און היינט צו טאָג קומען זיי ביי מיר אויס גאַנץ מעגליך....

דאן וועט ער שוין געפינען א מיטעל ווי צו קאסירען אזא אונ־מאראלישע צואה!

און ער האט דאס אלעס ארויסגערעדט מיט צונויפגענעפרעס־טע צייהנער, ארויסווייזענדיג ס'א גרויסער נאר ער איז, און א פראווינציאל, און א ליידענשאפטליכער עקשן, און א קארגער. און מ'סיע דעניזעי האט האלב־פארמאכט זיינע קלאהרע אויגען, און האט איהם בעטראכט, דעם נפש, און זיינע ליפען האבען אויסגעדריקט פעראכטונג און קנאה צו דיעזען טויגעניכטס, וואס צוויי מיליאן קאנען ניט בעפרידיגען, און וועלכער וועט אמאל נאך טראגען די פורפורנע ריכטער קלייד'ער, אלץ צוליעב זיין גאלד.

— מיר שיינט, מיין הערר, — האט ער ענדליך גענאגט, — אז איהר האט א טעות. די צואה קאן מען ניט ערקלעהרען ניט גילטיג, סיידען וועו מעהר ווי א העלפט פון דעם פארמעגען איז אזוי צוטהיילט געווארען. אבער דאס איז דא ניט דער פאל.

און וועגענדיג זיך צו זיין סעקרעטער, האט ער געפ־ענט:

— זאגט נור, לאראן, איהר האט די אלע רעדערייי ניט פארשריבען, האף איך.

לאראן האט דערויף א לייכטען שמייכעל געטהון, ווי איי־נער וואס פארשטעהט אן עסק.

— אבער, איך האף דאך, — האט מ'סיע דע־לאשענע ג־ענטפערט מיט ביטערקייט, — אז קיינעם וועט דאך עס, ענדליך, ניט קומען אויפ'ן זינען, אז איך וועל די רובא'ס לאזען האבען קרוא־דע־מאפרא. אזא פרעזענט צו דער טאכטער פון א משרת! פאר וועז? פאר וואס? און וועז עס זאל זיך דערצו נאך ארויס־ווייזען, אז זיי האבען זיך בעטהיליגט אין דעם פארברעכען.... מ'סיע דעניזעי האט זיך ווידער געגומען צו דער אונטער־זוכונג.

— ווירקליך? איז דאס אייער מיינונג?

— ווי דען? אויב זיי האבען נור געוואוסט פון דער צואה, זיינען זיי דאך געווען פאראינטערעסירט אין דעם טויט פון'ם שווער, נעבאך.... מערקט אויך, צווישען אונז גערעדט, אז זיי

טאטעס און זייער פארמעגען. אָבער ער, פון אָרימען שטאַנד, אָהן פּראָטעקציע, האָט נעבאך אימער און שטענדיג געמוזט בוי־גען דעם רוקען, ווי איינער וואָס קייקעלט אַ שטיין באַרג־אַרויף. און דעניזעי האָט שוין גאָר געוואָלט ווייזען דעם מ'סיע דע־לאַשענע זיין גוואַלדיגע מאַכט ביי זיך אין קאַבינעט, זיין פולע דעה, וואָס ער האָט איבער יענעמס פרייהייט, זאָגאַר אויף אזוי פיעל, אַז איין וואָרט זיינער איז גענוג צו פערוואַנדלען אַן עדות אין אַ בעשולדיגטען און איהם הייסען אַרעסטירען, אויב איהם, דעניזעי'ן, זאָל נור אָנקומען אַזאַ פאַנטאַזיע.

— ענטשולדיגט מיר, מאַדאַם, — האָט דער אונטערזוכונגס־ריכטער פאָרטגעזעצט, — איהר וועט מיר ענטשולדיגען וואָס איך דאַרף אייך נאָך ווייטער פּלאַגען מיט דיעזער טרויעריגער פּאַ־סירונג. איך בין זיכער, אַז איהר זיינט אויך אַזוי גערן, ווי מיר, קלאָהר צו מאַכען די גאַנצע טראַגעדיע, אַז דער שולדיגער זאָל בעצאָהלען פאַר זיין פערברעכען.

ער האָט אַ וואַונק געטהון צו זיין סעקרעטאַר, אַ הויכען יונגען מאַן, אַ דאַרען און אַ געלען, און די אונטערזוכונג האָט זיך אָנגעפאַנגען.

אָבער פון די ערשטע פּאָר פראַגען, וואָס מ'האָט געשטעלט זיין פרוי, האָט מ'סיע דע־לאַשענע זיך געוואָלט אַריינמישען. ער האָט געוואַרט מען זאָל איהם דערלאַנגען אַ שטוהל, און האָט געמוזט זיך עס אַליין נעמען. ער האָט אויסדערצעהלט זיין בי־טער האַרץ געגען זיין שווער'ס צואה. קאָן מען דאָס בעגרייפען? גענומען און אָבגעשריבען אויף אַלערליי זאַכען כמעט אַ העלפט פון זיין פארמעגען, — אַ פערמעגען פון דריי מיליאָן זיעבען־הונדערט טויזענד פראַנק! און פיר וועמען? פיר פערזאָנען וואָס קיינער קאָן אפילו ניט, און פיר אַלערליי פרויען! זאָגאַר עפּיס אַ בלומען־הענדלערקע, וואָס פארקויפט פיאַלקעס אונטער אַ טויער אין דער גאַס דע ראָשער — זי האָט ער אויך ניט פאַר־געסען אין זיין צואה! דאָס געהט ניט! ער, מ'סיע דע־לאַשענע, וואַרט נור, אַז די קרימינאַל אונטערזוכונג זאָל זיך ענדיגען, און

קייט, וואָס ער אליין האָט געגלויבט אז ער פארמאָגט, האָט זיך ספּעציעל דייטליך ארויסגעוויזען בלויז אין זיינע ליפּען, — די ליפּען פון אן אקטיאָר, וואָס קאָנען אויסדריקען די געפּיהלע, וואָס מען בעשטעלט, — אונגעדייער בעוועגליכע ליפּען, וועלכע פלעגען זיך צוזאמען ציהען, ווען דער מאן פלעגט דערשמעקען עפּים בעזאָנדערעס. מ׳סיע דעניזעי איז אָבער צו זיין אונגליק געווען צו איבערגעשפּיצט, און האָם פלעגט איהם אָפּט בענרא־בען; ער פלעגט שטענדיג וועלען ארויננארען דעם געוונטען פערשטאנד אין דעם פּישוט׳ען אמת, און זיין אידעאל איז געווען צו מאכען פון זיין מלאכה א מין אנאטאָמיע פון דער נשמה, א מין ווייטען בליק ווי ביי א נביא, וואָס קען דאָם הארץ. און דאָך קיין נאר איז ער ניט געווען.

מ׳סיע דעניזעי האָט אריינגעוויזען א כּך העפליכקייט צו מאדאם לאשענע, ווייל ער איז אויך געווען דער וועלט־מענש פון דער מאניסטראטור, וועלכער פלעגט זיין אן אָפּטער אריינגעהער אין די גענעלשאפט פון רואן און אומגענענד.

— מאדאם, ביטע, זעצט זיך!

און ער האָט איהר אליין צוגערוקט א שטוהל. זי איז געווען א יונגע פרוי, א בלאָנדינקע, א הארע, ניט קיין סימפאטישע אין ניט קיין שהנע: זי איז נעאנגען אין טרויער. אָבער מיט דעם מ׳סיע דע־לאשענע איז ער געווען בלויז העפליך, זאגאר קאלט; דע־לאשענע איז אויך א בלאָנדין; ער איז א קרענקל־בער און א נידעריגער. צו זעקס און דרייסיג יאָהר, איז ער שוין געווען א מיטגליעד פון געריכטס־האטה און האָט שוין געהאט אן אָרדען; אָבער נעקומען איז דאָם איהם נור צוליעב דעם אינפלום פון זיין שוואר און די פערדיענסטען פון זיין טאטען, וועלכער איז אויך געווען א מאניסטראט און איז דער רעגיערונג צוניץ נעקומען אין פערשיעדענע זאבען; און דערפאר איז ביי דעם אונטערזו־כונגס־ריכטער דעניזעי אין די אויגען דע־לאשענע געווען בלויז א ביישפּיעל פון די בעמטע, אהן אייגענע פעהיגקייט און שטארק בלויז מיט די נרויסע רעקאָמענדאציעס אָדער זייער עשירות, — אינפּעריגע חברה, וועלכע רוקען זיך ארוים בלויז צוליעב זייערע

געזעהען, אז דער מאָרד איז בעגאנגען געוואָרען צוליעב רויב; איז אָבער ביים טויטען אויפ'ן פינגער געווען א רינגעלע מיט א גרויסען בריליאנט, און דאָס האָט מען ניט געריהרט. און דער־פון האָט מען זיך געמומען וויטער מאכען א גאנצען ים סברות. צום אונגליק, האָט מען די נומערען פון די באנק־ביללעטען ניט געווואוסט; אָבער זיין זייגערעל האָט מען גוט געקאָנט; דאָס איז געווען זעהר א גרויסער זייגער, מיט א רעמאָנטואר, מיט דעם הויפט־ריכטער'ס איניציאלען אויבנעקרויצט וויי א מאָנאָגראם אויפ'ן דעקעל, מיט'ן נומער פון דער פאבריק אויפ'ן ווערק, — נומער 2516. און ענדליך דאָס געווהר, וואָס דער מערדער האָט בענוצט, דאָס מעסער, האָט מען אין ערגעץ ניט געפונען, אָבוואָהל געזוכט האָט מען אין דער בריוט און אין דער לענג, אויף דער באהן־ליניע, צווישען די קוסטעם, ארום און ארום, אין די פעלדער און אומעטום, וואו דער מערדער האָט דאָס גור גע־קאָנט אוועקווארפען; דער מערדער האָט דאָס מעסער, געווים, געמיט פארבראָהלטען ערגיץ אין א לאָך צוואמען מיט'ן זייגערעל און מיט די באנק־ביללעטען. מ'האָט בלויז געפונען, א הונדערט מעטר פאר דער בארענטענער סטאנציע, דעם רייזע־שאל פון דעם גע'הרג'עטען, וואָס דער מערדער האָט אוועקגעווארפען, וויל דאָס וואָלט שוין נעווען צו א געפעהרליכער סימן; דער רייזע־שאל איז נעווען פארשריבען אלס איינער פון די דערווייזענדע זאכען.

אז מ'סיע לאשענע מיט דער פרוי זיינען אריינגעקומען, איז מ'סיע דעניזוי געשטאנען ביי זיין קאנטאָרקע און האָט איבער־געקוקט די ערשטע ערקלערונגען פון דעם עדות, וואָס זיין סעק־רעטער האָט פאר איהם אָקערשט אויפגעזוכט אין די פאפירען. דער אונטערזוכונגס־ריכטער איז נעווען א קליין מענשעל און א דיקינקער, אין נאנצען ראזירט אין שוין אביבעל גרוי. זיינע גראָבע באקען זיינען נעווען בלאָם, און האָבען קיין מינע קיין מאל ניט געוויזען, און אויך אזוי זיינען נעווען זיינע שווערע אויגען־היילאָך, וועלכע האָבען שטענדיג האלב־פארמאכט זיינע גרויסע, ליכטיגע אויגען. אָבער זיין גאנצע פלינקייט און פארשטענדליכ־

געזאָגט אַז ער איז געווען אָנגעטהון אין אַ פּאַלטאָ, און אייניגע, — אַז נור אין אַ בלוזע; וועגען דעם איין מאַן, וואָס איז אוועק ווי אַ חלום, זיינען אָבגעגעבען געוואָרען דריי הונדערט מיט צעהן ערקלעהרונגען, וועלכע האָבען זיך אַזוי ווידערשפּראָכען, אַז זיי האָבען זיך איינע די אַנדערע גאָר אין גאַנצען מבטל געווען.

אַ חוץ דעם איז דאָ געווען נאָך אַ פּלאָנטער מיט די גע־ריכטילכע פּאפּירען. ערשטענס, דער פּראָטאָקאָל, וואָס איז אָנ־געשריבען געוואָרען פון דעם סעקרעטער, וואָס דער קעניגליכער פּראָקוראָר און דער אונטערזוכונגס־ריכטער האָבען מיט זיך גע־בראַכט צום אָרט פון דעם פאַרברעכען: אין דעם פּראָטאָקאָל זיינען מיט איינצעלהייטען געווען. בעשריבען די אייזענבאהן־ליגיע, וואו מען האָט געפונען דעם קערפּער, ווי אַזוי דער גע־הרג'עטער איז דאָרט געלעגען, און ווי ער איז געווען אָנגעטהון, און וואָס מען האָט ביי איהם געפונען אין די קעשענעס, און ווי אַזוי מ'האָט דערפון פערשטאַנען ווער ער איז; און צווייטענס, קומט דער פּראָטאָקאָל פון דעם דאָקטאָר, וועלכען מ'האָט אויך אַהין געבראַכט; דאָ ווערט מיט וויסענשאַפטליכע ווערטער בעשרי־בען מיט אַלע איינצעלהייטען די וואונד אין האַלז, די איינציגע וואונד, — אַ מורא'דיגער שניט וואָס איז געמאַכט געוואָרען מיט אַ שאַרפען אינסטרומענט, — אַ מעסער, אָהן צווייפעל; און דריטענס זיינען געווען נאָך אַנדערע פּראָטאָקאָלען און נאָך אַנ־דערע דאָקומענטען, ווי מ'האָט דעם טויטען קערפּער געבראַכט צופיהרען קיין רואַן אין אַ שפּיטאָל, און ווי לאַנג ער איז דאָרט געלעגען, ביז ער האָט אָנגעהויבען צו פוילען מערקווירדיג שנעל, און מען האָט איהם געמוזט אָבגעבען זיינע קרובים. און אין דעם גאַנצען באַרג פּאַפּירען און שרייבאַכץ איז געווען בלויז אַ פּאָר ריכטיגע פּונקטען. ערשטענס, האָט מען ביי דעם ערמאָר־דעטען אין די קעשענעס ניט געפונען זיין זייגערעל און ניט זיין קליינעם פּאָרטפעל, אין וועלכען עס זיינען געווען צעהן־באַנק־בילעטען צו טויזענד פראַנק יעדער, — וואָס דער הויפּט־ריכטער גראַנמאָרען איז שולדיג געווען זיין שוועסטער, מאַדאַם באָנעהאָן, וועלכע האָט געוואַרט אויף די סומע געלד. ס'האָט זאָגאַר אויס־

האָט ער ערקלעהרט, אז מעגליך איז אפשר יא, אָבער ניט וואהר־שיינליך; דאָך האָט שוין אזוינס פאָסירט אויף דער סטאנציע צווישן מאָל, ווי ער נעדענקט. די אנדערע בעשעפטיגטע אויף דער סטאנציע אין רואן, האָבען אויף די פראגעס וועגען די זעלבע פונקטען נעגעבען אזוינע צומישטע ענטפערס, וואָס אינער האָט ווידערשפראָבען דעם אנדערען, אז אנשטאָט אריינצוברענגען מעהר ליכט, האָבען זיי דעם פלאָנטער נאָך מעהר פארדרעהט. בלויז איין פונקט איז דאָ דערווייזען געווארען גאנץ קלאָר, אז נעמליך, דער פאקט, אז רובא, זייענדיג אין וואגאָן, האָט געדריקט די האנד פון דעם בארָאנטענער כטאנציאָן־מייסטער, וועלכער איז געשטאנען אויפ'ן טרעפעל; אין דער סטאנציאָן־מייסטער, מ'סיע בעסיער, האָט אויפ'ן פארהער אליין געזאָגט, אז ס'איז טאקי אזוי געווען, אז ער האָט נאָך צוגעלעגט, אז זיין קאָלעגע איז געווען אינער אליין מיט זיין פרוי, אז זי איז געזעסען אויף די געבעטע באנק פון וואגאָן האלב־ליגענדיג, ווי א מענש וואָס כאפט א דרעמעל.

א חוץ דעם האָט מען אויפגעוויזט זאָגאר די פאסאזשירען, וועלכע זיינען ארויסגעפאָהרען פון פארִיז אין דעם זעלבען וואגאָן מיט די רובאָס. די דיקע דאָמע אן דיקער הערר זיינען אָנגעקומען צו שפעט, אין דער לעצטער מינוט; זיי זיינען בעלהבתים פון פּטי־קוראָן, אין האָבען ערקלעהרט, אז זיי זיינען נליך אנשלאָפען געווארען אין וויסען נארנישט; די דאָמע, ווי־דער, אין שווארצען, וועלכע איז זיך געזעסען אין איהר ווינקעל ווי א שטומע, איז עפּים ווי א שאטען צונויפט געווארען, אין מ'האָט זי בשום אופן ניט געקאָנט אָבזוכען. אויסער זיי, האָט מען גערופען נאָך עדות, — שוין דאָס קלייניוואָרג, — וועלכע האָבען בלויז געהאלפען ריכטיג אויסגעפינען די פאסאזשירען, וואָס זיינען ארָאבגעקראָכען אין בארָאנטען, וויל דער אונבע־קאנטער האָט דאָך געמוזט ארָאפקריכען אויף דער סטאנציע; מ'האָט נאָכגעצאהלט אלע ביללעטען, אָבגעזוכט און אויסגערע־כענט אלע פאסאזשירען, א חוץ איינעם, א הויכען חברה־מאן, דער קאָפ ארומגעבונדען מיט א בלויע טיכל; איניגע האָבען

נען. אָבער אַז ער האָט בעמערקט אויף זיך איהר שטילען, שרע־קעדיגען בליק, האָט ער זיך צוגעזעצט אויף דער באַנק. צווישען די צוויי מענער האָט זי אויסגעזעהען אַזוי שוואַך! אויף זשאַק'ן האָט זי געמאכט דעם איינדרוק פון אַ געהאָרכזאמע צערטליכע פרוי, און איהר שטילע ווארימקייט האָט איהם אין דער צייט פון זייער לאַנגען ווארטען פאַמעלאַך אין גאַנצען איינגעהילט.

ביי מ'סיע דעניזעי אין קאַבינעט האָט מען זיך שוין גע־קאָנט נעמען צו די אונטערזוכונג.

דעהווייל האָט זיך שוין אָנגעזאַמעלט אַ מאַסע מאַטעריאַל, פארשריבען אויף עטליכע בינטעלאַך פאַפּיער, וואָס זיינען געווען צונויפגעבונדען מיט בלויע בענדער. מ'האָט אַלץ געוואָלט נאָכ־שפּירען דעם ערמאָרדעטען פון דער מינוט אָן, ווען ער איז ארויס־געפאָהרען פון פאַריז. מ'סיע וואַנדאָרפּ, דער סטאַנציאָן־מייס־טער, האָט אַלעס ריכטיג דערצעהלט, ווי דער שנעל־צוג איז ארויס־געפאָהרען זעקס אוהר הרייסיג, ווי מ'האַט אין דער לעצטער מי־נוט ערשט צוגעקעטעלט דעם וואַגאָן מיט'ן נומער 293, ווי ער האָט מיט רובאָ'ן גערעדט אַ פּאָר ווערטער, און רובאָ איז אריין צו זיך אין וואַגאָן אַביסעל פריהער ווי דער הויפּט־ריכטער איז אָנגעקומען, און ענדליך, ווי גראַנמאָרען איז אריין צו זיך אין קופּע, איינער אַליין; — קיינער איז דאָרט פּאָזיטיוו ניט געווען. נאָך איהם האָט מען אויסגעהערט דעם קאָנדוקטאָר, האַנרי דאָ־ווערן, צי ער ווייסט עפּעס דערפון, וואָס האָט פּאַסירט אין די צעהן מינוט, וואָס דער צוג שטעהט אין רואַן. האָט ער אָבער געענטפערט, אַז ער ווייסט גאָרניט פּאָזיטיוו. ער האָט געזעהען ווי רובאָ האָט גערעדט מיט דער פרוי, נעבען זייער קופּע; ער געדענקט אויך גאַנץ גוט, אַז זיי זיינען אריין צוריק צו זיך אין וואַגאָן, און דער אויפפּאַסער האָט זאָגאַר צוגעמאַכט דאָס טירעל; אָבער זיכער איז ער ניט, ווייל אויף דער סטאַנציע איז געווען אַזאַ שטופּעניש און אַזוי פינסטער! און אַז מ'האָט איהם געפרעגט, צי עס איז מעגליך געווען, אַז אין דעם מאָמענט, ווען דער צוג האָט שוין גענומען געהן, זאָל אַ מאַן, — דער בעריהמטער גע־היימניספולער מערדער, — זיך קאָנען אריינכאַפּען אין קופּע,

פריינדשאפט, אַז ער זאָל גאָר קיין מוטה ניט האָבען עדות צו זאָגען נעגען זיי.

רובאָ, אַ געפּלאַגטער, האָט זיך ניט געקענט איינהאַלטען און ער האָט וויעדער פאַרפיהרט אַ געשפּרעך, און אַלץ דערפון.

— אפשר ווייסט איהר פאָרט, צו וואָס מען האָט אונז היינט נערופען? אפשר איז פאָרט דאָ עפּיס נייעס?

זשאַק האָט גלייכגילטיג אַ מאַך געטהון מיט דער האַנד.

— ס'איז עפּיס אַרומגעגאַנגען אַ קלאַנג אויף דער סטאַנציע, ווען איך בין אָנגעקומען. מ'רעדט פון אַן אַרעסט.

די רובאָ'ס זיינען געוואָרען ערשטוינט, אויפגערעגט, דערשראָקען. ווי הייסט, אַן אַרעסט? זיי האָבען פון קיינעם קיין איינציגען וואָרט ניט געהערט. שוין אימיצען ארעסטירט, צי מ'וועט ערשט אימיצען ארעסטירען? זיי האָבען איהם באַוואָרפען מיט פראגען, אָבער ענטפערן האָט ער זיי קנאַפּ געהאט וואָס.

אין דיעזער מינוט האָט זיך אין קאָרידאָר דערהערט, אַז מען געהט. סעווערינע האָט זיך אומגעקוקט.

— אָט איז בערטהאַ מיט איהר מאַן, — האָט זי ארויסגעמורמעלט.

און ווירקליך, דאָס זיינען טאַקי געווען די לאַשענע'ס. זיי זיינען זיך מיט גרויסקייט פאַרביי געגאַנגען פאַר די רובאָ'ס; מאַדאַם לאַשענע האָט אפילו אַ קוק ניט געוואָלט טהון אויף איהר געוועזענע חבר'טע.

און אַ דינער האָט זיי ביידען גלייך אריינגעפיהרט צום אונטערזוכונגס־ריכטער אין קאַבינעט.

— אַך, וואָס מאַכט דאָס אויס? — האָט רובאָ געזאָגט, — מיר מוזען האָבען געדולד. מיר וואַרטען שוין גוטע צוויי שעה... זעצט זיך דאָך!

און ער האָט זיך אַליין אַנידערגעזעצט נעבען סעווערינע'ן, ביי דער לינקער זייט, און מיט אַ צייכען פון דער האַנד האָט ער זשאַק'ן איינגעלאַדען זיך זעצען נעבען איהר אויף דער רעכטער זייט. אָבער זשאַק איז געגען אַ סעקונדע נאָך אַלץ געשטאַ־

דערזעהענדיג סעווערינע'ן, וועלכע איז נאָך אַלץ געזעסען ווי אַ פארשטיינערטע, איז זשאַק געבליבען שטעהן אויפ'ן אָרט. צוויי וואָכען שוין ווי רובאָ בעגעגענט איהם מיט אַלערליי פריינדליכ־קייטען, ווען ער קומט נור אין האַוור אלע צוויי טאָג. איין מאָל האָט ער איהם איינגעלאַדען צו זיך עסען פרישטאָג, און זשאַק האָט געפיהלט, אַז איהם כאַפּט אָן אַ ציטער אין די אַנוועזענהייט פון די יונגע פרוי, און ער האָט זיך געשראָקען. וועט ער דען אויך זי בעגערען? און דאָס הארץ האָט איהם געקלאַפּט, און ס'האָט איהם געבריהט אין די הענד בלויז פון איין קוק אויף איין פּאַ־סעקעל ווייסע לייב, וואָס האָט זיך געזעהען ביי איהר האַלז איבער'ן אויסגעשניטענעם קאָלנער פון איהר קלייד. און ער האָט ביי זיך פעסט בעשלאָסען צו ווייכען פון איהר.

— און וואָס רעדט מען עפּיס וועגען דעם אין פּאריז? — האָט רובאָ געפרעגט; — קיין נייעס ניט, מין הסתם. ניין, ווי דען? אַז מען ווייסט גאָרניט און מ'וועט גאָרניט וויסען.... אָט איז מיין פרוי, גיט איהר אָב איהר גאָט־העלף.

ער האָט איהם אַ ציה געטהון, און זשאַק האָט געמוזט צוגעהן צו סעווערינע'ן און זי בעגריסען; זי האָט אויף איהם געקוקט מיט איהר שעמעוודיגען שמייכעל פון אַ דערשראָקען קינד. זשאַק האָט זיך בעמיהט מיט איהר צו רעדען פון זייטינע זאַכען, און דער מאַן און די פרוי האָבען פון איהם קיין אויג ניט אַראָפּ־גענומען, גלייך ווי זיי וואָלטען זיך בעמיהט איבערצולעזען זיינע פאַרבאָרגענע געדאַנקען, זיינע אונדייטליכסטע חשד'ען, פאַר וועלכע ער האָט אַליין זיך געשראָקען. פאַר וואָס איז ער צו זיי אַזוי קאַלט? פאַר וואָס וויל ער, דאַכט זיך, גאָר ווייכען פון זיי? האָט ער זיך אפשר דערמאָנט, וואָס ער האָט דאַן גע־זעהען? האָט מען זיי היינט אפשר גאָר גערופען צום אונטער־זוכונגס־ריכטער, ווייל מען וויל זיי צונויפברענגען מיט זשאַק'ן אויג אויף אויג? ער איז דער איינציגער עדות, פאַר וועמען זיי שרעקען זיך; און זיי וואָלטען איהם עפּיס געוואָלט אַריבערציהען אויף זייער זייט, איהם צובינדען צו זיך מיט אַזאַ נאָהענטע

זיי וואלטען געשטארבען זייערע עלטערן. זי איז געוועסען אויף א באנק און געשוויגען, און זיך ניט געריהרט; און ער, פארלענט די הענד פון הינטען, האט זיך געהאלטען אויף די פיס, לאנגזאם שפאנענדיג הין און צוריק פאר איהרע אויגען. אלע ווייל האבען זיך זייערע בליקען בעגעגנט, און זייער פארבארגענע אנגסט האט ווי א שאטען בעדעקט זייערע שווייגענדע געזיכטער. גראנמארען'ס צואה האט זיי טאקי דערפרעהט, און זיי אויך איבערגעשראקען אין דער זעלבער צייט. דעם ערמארדעטען'ס יורשים — און ספעציעל זיין טאכטער — זיינען געווען אויפגעבראכט, וואס לויט דער צואה איז כמעט א העלפט פון זיין גרויסען פערמעגען אבגעזאגט געווארען אויף פיעלע זייטיגע זאכען, און זיי האבען ברעה געהאט פארצונעהמען די צואה געריכטליך; און מדאם דע־לאשענע, גערייצט פון איהר מאן, איז געווען ספעציעל געגען איהר אמאליגע פריינדין, סעווערינע, אויף וועלכע זי האט נעהאט זעהר געפערליכע חשד'ען. און דערצו איז נאך רובא'ן ארויף אויפ'ן גראנק א זאך, וועלכע ער האט פריהער נאר אין זינען ניט געהאט: דעם בריעף, וואס ער האט געצוואונגען זיין פרוי צו שרייבען צו גראנמארענ'ען, אז ער זאל ארויספאהרען יענעם אבענד, — דעם בריעף קאן מען דאך נאך געפינען צווישען זיינע פאפירען, אויב ער האט איהם ניט פערברענט, און מ'קען נאך דערקענען סעווערינע'ס האנדשריפט. גליקליכערווייזע, איז אווען א טאג און א נאכ, און פון קיין בריעף איז קיין שפור ניטא, — מסתמא שוין אויף דער וועלט ניטא. אבער ביי יעדען נייעם וויזיט צום אנטערזוכונגם־ריכטער, פלענט עס זיי אריינווארפען אין א קאלטען שוויים, אבווארהל האלטען האבען זיי זיך נעהאלטען ריכטיג, ווי אמת'ע יורשים און ערות.

דער זייגער האט נעקלונגען צווי, און זשאק איז שוין אויך אנגעקומען. ער איז געקומען פון פאריז, און רובא איז גליך צו צו איהם און דערלאנגט די האנד זעהר פריינדליך.

— אה, איהר אויך? אייך שלעפט מען אויך?... ס'א פערדרום דאם איז! און די גאנצע טרויעריגע געשיכטע איז נאר אהן א' ענד!

ברעכער, און ער האָט נאָך אַלץ די רובאָ'ס ניט אויסגעלאָזט פון אויג. ער האָט געוואָלט זיין זיכער. און דערפאַר האָט ער אין אַ געוויסען טאָג געלאָזט רופען צו זיך אין קאַבינעט איינינגע עדות, וועלכע זיינען שוין פריהער אויסגעפרעגט געוואָרען, באַלד אויף מאָרגען נאָכ'ן מאָרד.

דער קאַבינעט פון דעם אונטערזוכונגס־ריכטער איז געווען אין אַן אַלט, פאַרלאָזען הויז, אין דער גאַס „זשאַן־ד'אַרק", וואָס איז מיט איין וואַנט צוגעשטאַנען צו דעם אַלטען פאַלאַץ פון די אַמאָליגע נאָרמאַנדישע הערצאָגען, און וואו עס איז איצט געווען דער געריכטס־קאַמער, וואָס האָט אַזוי מיאוס אויסגעזעהען איבער דער אַלטער חורבה לעבען זייט. דער קאַבינעט איז געווען אַ גרויס צימער, אויפ'ן ערשטען עטאַזש, און די זונן האָט אַהין געקאָנט צו־קומען אַזוי וועניג, אַז אין ווינטער האָט מען שוין דריי אַ זייגער ביי טאָג געדאַרפט אָנצינדען אַ לאָמפּ. די ווענט זיינען געווען בעצויגען מיט אַלטע אָבגעקראָכענע, גרינע שפּאַליער; דאָס מע־בעל איז אין גאַנצען בעשטאַנען בלויז פון צוויי געבעטע שטוה־לען, פיער ביינקלאָך, אַ קאָנטאָרקע פיר דעם אונטערזוכונגס־ריכטער, אַ טישעל פיר זיין סעקרעטאַר; אַ זייגער פון שוואַרצען מאַרמעל־שטיין איז געשטאַנען אויפ'ן קאַמין צווישען צוויי בראָנ־זענע וואַזעס. הינטער דער קאָנטאָרקע איז געווען אַ טיהר צו אַן אַנדער צימער, וואו דער ריכטער פלעגט אָפט בעהאַלטען די יעניגע פערזאָנען, וועלכע ער האָט געוואָלט האָבען צו דער האַנד ביים פערהער. און ביים הויפּט־אַריינגאַנג איז געווען אַ טיהר גלייך אין אַ גרויסען קאָרידאָר אריין, וואו עס זיינען געשטאַנען בענק און וואו עס האָבען געוואַרט די גערופענע עדות.

האַלב צוויי זיינען שוין דאָ געווען די רובאָס, אָבוואָהל גערופען האָט מען זיי בלויז אויף צוויי אַ זייגער. זיי זיינען גע־קומען צופאָהרען פון האַוור, און האָבען קוים זיך גענומען די צייט אָבצועסען ערגיץ אין אַ קליינעם רעסטאָראַן אין גראַנד־ריע. זיי זיינען ביידע געווען געקליידט אין שוואַרצען; ער אין אַ לאַנגען ראָק, זי אין אַ זיידען קלייד, ווי אַן אמת'ע דאַמע; זיי האָבען אויסגעזעהען מיעד, ערנסט און טרויעריג, גלייך ווי ביי

שען מערדער, וואָם קיינער קאָן ניט געפינען, און פון וואָם די אלע אָפּאָזיציאָנס־צייטונגען מאכען אזוי פיעל שפּאס. פריהער באר אלעמען האָט דער אונטערזוכונגס־ריכטער געוואָלט אויסגע־פינען, ווי ער זעהט אויס, דער געהיימניספולער מאן, וואָם האָט זיך אויפגעוועצט אין רואן און האָט געמוזט ארונטערקריכען אין באראנטען. אָבער קיין געוויעם האָט ער ניט אויסגעפונען: אייניגע עדות האָבען גאר אין גאנצען געלייקענט די מעגליכקייט, אז אימיצער האָט זיך געקאָנט אריינרויסען אין קופּע מיט געוואלד; אנדערע, ווידער, האָבען זיך אייניג דעם אנדערן ווי־דערשפּראָבען. און די אָנווייזונג וואָלט צו קיין גוטען ניט געפירהרט, ווען דער וועג־סיגנאָליסט, מיזאר, וואָלט אלס עדות ביי דער אונטערזוכונג זיך ניט אויסגערעדט וועגען די טראגישע פאסירונג פון קאביש און לואיזעט, — דאָם אונשולדיג קינד, וואָם דער הויפט־ריכטער האָט פארגוואלדעוועט, און וועלכע איז דערנאָך געקומען שטארבען צו איהר גוטען פרייוד קאביש. פאר דעם אונטערזוכונגס־ריכטער איז דאָם גענוג ווי א בליץ פון הימל: אין א מאָמענט האָט ער ביי זיך אין גדאנקען שוין געזעהען דעם קלאָסיש־אויסגעארבייטען בעשולדיגונגס־אקט. אלעם איז גענוג ווי צונעמאסטען: — דער ביטערער כעס געגען דעם ערמאָרדעטען, וואָם קאביש איז שוין אין מאָ גענוג בעשולדיגט אין מאָרד, און זיין איצטיגער תירוץ, אז ער האָט נאר אויפ'ן באהן ניט געקענט זיין אין יענער צייט, און דאָם ריכטיג צו בעווייזען האָט ער קיין מעגליכקייט ניט. און זייענדיג ספּע־ציעל ענערגיש, האָט דער אונטערזוכונגס־ריכטער געהייסען ארעסטירען קאביש'ן, ביי נאכט, אין דער שטיל, אין זיין שטיבעלע אין וואלד, — א מין בעהעלטעניש פון א וויסט חיה, — וואו מ'האָט טאקי געפינען א פּאָר הויזען פארפּלעקטע אין בלוט: און מ'סיע דעניזעי האָט שטאָלצירט און זיך געפרעהט, וואָם ער און ניט קיין אנדערער האָט גהאט די פיינע נאָז צו דערשמעקען, וואר ס'איז דער ריכטיגער מערדער. ער האָט זיך דאביי אבער ניט געלאָזט לייכט פערפיהרען פון זיין גדאנק וועגען דעם שטיין־

אָדער אַ ראטה, אָדער בלויז אַזוי עפּיס אַ צייכען, — און יענער האָט זיך אָבער ניט געאיילט צו שרייבען, — האָט ער זיך ערנסט גענומען צו דער אויספאָרשונג. צוויי אָדער דריי ארעסטען האָט ער זאָגאר געהייסען מאַכען, אָבער אויף גאנץ שוואכע בעווייזע. און פּלוצלונג, לעזענדיג די צואה פון הויפּט־ריכטער גראנמאָרען, געפינט ער אַ בעשטעטיגונג פון אַ חשד, וואָס ער האָט געהאַט פון אָנהויב אָן: — די רובאָס קאָנען אַודאי זיין שולדיג. אין דער צואה זיינען געווען פערשיעדענע אונערוואַרטעטע פּונקטען, און איינער אַזאַ פּונקט איז געווען, אַז סעווערינע'ן לאָזט ער אי־בער דאָס הויז און די לאַנד, וואָס רופט זיך קרוא־דע־מאָפּרא. מ'סיע דעניזעי האָט שוין פון לאַנג געוואָלט דערגעהן דעם צוועק פון דעם מאָרד, און דאָ איז אַלעס מיט אַמאָל געוואָרען קלאָהר: — די רובאָ'ס האָבען געוואוסט פון דער צואה און האָבען דער־הרג'עט זייער וואָהלטהעטער, כדי איהם שנעלער צו קאָנען ירש'ענען. און דאָס האָט זיך איהם געלעגט אויפ'ן שכל נאָך מעהר דערפאר, וואָס מ'סיע קאמיע־לאַמאָט האָט איהם דער־צעהלט עפּיס מאָדנע זאַכען פון די מאַדאַם רובאָ, וועלכע ער האָט נאָך געקאָנט ווען זי האָט מיידעלווייז געוואָהנט ביים הויפּט־ריכטער גראַנמאָרען אין הויז. אָבער, דעם ריכטיגען אמת גע־זאָגט, ווי אונמעגליך דאָס קומט אָבער אויס פון אַ מאָראַלען און מאַטעריאַלען שטאַנדפּונקט! און וואָס מעהר ער האָט ווייטער געזוכט אין דעם זינן, אַלץ מעהר און מעהר האָט ער זיך אָנגע־שטויסען אויף פאקטען, וועלכע האָבען איהם אין גאַנצען צוקלאַפּט זיין האָפנונג אויף אַ קלאַסיש־פיין־דורכגעפיהרטע געריכטס־אונ־טערזוכונג. און ווידער איז אַלץ טונקעל, — דאָס הויפּט צענטר ליכט, דער צוועק פון דעם מאָרד, וואָס זאָל אַלעס ערקלעהרען — דאָס פעהלט.

און מ'סיע דעניזעי האָט געהאַט נאָך אַן אָנווייזונג, וועלכע ער האָט אויך פון זינען ניט אַרויסגעלאָזט, — דאָס איז געווען רובאָ'ס אייגענע בעמערקונג וועגען דעם מאַן, וועלכער האָט אין די שטופּעניש פאַר'ן אַרויספאָהרען זיך געקאָנט אַריינכאַפּען אין דער קופּע. דאָס מיינט מען דעם בעריהמטען לעגענדאַרי־

מיניסטער אין פאריז, און דער מיניסטער האָט דאָס נאַטירליך איבערגעגעבען זיין גענעראל־סעקרעטער. און דאָ לאָזט זיך אויס אַזאַ מעשה: דארף מ'סיע קאַמיע־לאַמאַט זיין מיט דעם ער־מאָרדעטען גראַנמאָרען שול־חברים, אָבוואָהל דער הויפּט־ריכטער איז געווען עלטער פון איהם מיט עטליכע יאָהר, און זיי זיינען עד־היום געבליבען אַזוי נאָהענט בעפריינדעט, אַז דער גענעראל־סעקרעטער האָט איהם זעהר גוט געקענט, — זאָגאר מיט אַלע זיינע חטאים. און ער האָט פון דעם טראגישען טויט פון זיין פריינד גערעדט מיט אַ טיעפע בעדויערונג, און ער האָט שטאַרק פיר מ'סיע דעניזעי אַרויסגעוויזען אַ הייסען וואונש אַז דער שול־דיגער זאָל געפּאַקט ווערען. אָבער ער האָט פון איהם אויך ניט געוואָלט פאַרבאָרגען דעם פאַקט, אַז אין די טיולעריע פיהלט מען זיך געקרענקט פון די צו ווילדע קלאַנגען, און ער וואָלט איהם געראטען צו האָבען אַ ביסעלע טאַקט.

בקצור, דער אונטערזוכונגס־ריכטער דעניזעי האָט פער־שטאַנען, אַז איילען דארף מען זיך ניט, און אַז ס'איז אַ סך גלייכער גאָרניט אָנצוהויבען אָהן די צושטימונג פון אויבען. ער איז זאָגאר צוריק געקומען קיין רואַן מיט דער זיכערהייט, אַז דער גענעראל סעקרעטאר האָט פון זיין זייט אויך אַרויסגעשיקט אייגענע אַגענטען זיי זאָלען פאַר איהם אויספאָרשען די זאַך. מ'האָט געוואָלט אויסגעפינען דעם ריכטיגען אמת, כדי איהם בעסער צו קאָנען פאַרבעהאַלטען, אויב ס'וועט זיין נויטיג.

דערווייל איז אַוועק אַ טאָג נאָך אַ טאָג, און מ'סיע דעניזעי, ניט קוקענדיג אויף זיין וואונש צו האָבען געדולד, איז געוואָרען אַלץ מעהר און מעהר געקרענקט פון די שטעך־ווערטלאַך פון די פּרעסע. אַ חוץ דעם האָט זיך אין איהם אויפגעכאַפּט דער שפּיאָנסקער אינסטינקט, וואָס שמעקט אַרום מיט דער נאָז, ווי אַ גוטער הונט. אין איהם האָט זיך צוברענט דער וואונש צו געפינען דעם ריכטיגען וועג, צו ערווערבען זיך דעם נאָמען, אַז ער איז געווען דער ערשטער דאָס צו דערשמעקען, און דערנאָך, אויב מען זאָל איהם אַזוי בעפעהלען פון אויבען, צו מאַכען אַ שווייג. און נאָך אַלץ ווארטענדיג אויף אַ בריעף פון דעם מיניסטער,

פעהיגע; די פעהיגע אָבער פערשעלטען זיך די יאָהרען און וואַרטען בלויז אויף די געלעגענהייט זיך צו פארקויפען. און ער האָט געהאט א שכל, און געקאָנט פערשטעהן, און איז געווען זאָגאר עהרליך; און האָט ליעב געהאט זיין פראָפעסיאָן, און האָט אָנגעקוואָלען פון זיין פול־מאכט, וועלכע האָט איהם אין זיין גאריכטס־קאמער געלאָזט געוועלטיגען איבער יענעם'ס פרייהייט. בלויז זיינע אויגענע אינטערעסען האָבען איהם איינגעצוימט זיין ליידענשאפט; ער האָט אזוי שטארק געגאָרט צו בעקומען אן אָרדען אין א פאָסטען אין פאריז, אז ער האָט זיך בלויז די ערשטע צייט ערלויבט דעם פערגעניגען צו זוכען דעם הויליגן אמת אין דיעזער מאָרד־געשיכטע; אָבער ער האָט שנעל דערפיהלט, אז ער קאָן דאָ אָנכאפען אזא העכט, אז אין די גרויסע פענסטער וועט מען איהם דערפאר אפשר שוין קיין מאָל ניט לאָזען אויפהויבען דעם קאָפּ.

דער אמת איז, אז מ'סיע דעניזעי האָט בעציייטענס געקראָגען א וואונק פון דער הויך; נאָר גאָר ביים אָנהויב פון די אונטערזוכונג האָט איהם זיינער א פרייגד געגעבען די עצה, ער זאָל זיך בעסער, אייידען וואָס וועלדען אין פאריז צום יוסטיץ־מיניסטער. און אין פאריז האָט ער געהאט א לאנגען געשפּרעך מיט דעם גענעראַל־סעקרעטער, מ'סיע קאמיל־לאמאָט, — א וויכטיגע פערזענליכקייט, ביי וועמען אין די הענד עס ליעגען אלע גוטע און הויכע שטעלעס, און וועלכער שטעהט זאָגאר ניט וויים פון דעם קייזערליכען האָף אין די טיולערי.

דער גענעראל סעקרעטאר איז געווען א שעהנער מענש; ער האָט אויך אָנגעפאנגען פון דער שטעלע פון אן אסיסטענט פראָקוראָר; אָבער זיין שעהנע פאמיליע און זיין וויייב האָבען זיך פאר איהם מטריח געווען און פאר איהם אויסגעבעטען דעם טיטול פון גרויס־בעאמטען פון עהרען־לעגיאָן און קייזערליכען דעפוטאט. די מאָרד געשיכטע איז אלייין פון זיך איהם געקומען צו די הענד. דער קייזערליכער פראָקוראָר פון רואָן האָט עפּים דערשמעקט, אז דאָ קען עפּים שטעקען אין דעם מאָרד־פראָצעס, וואו דער ערמאָרדעטער איז געווען אן אלטער ריכטער פון דער מאגיסטראטור, און ער האָט זיך בעסער פריהער גוט אָנגעפרענט ביים

פון עהרען־לעניאָן, און בעזיצער פון א פארמעגען, וואָס האָט די ווערטה מיליאָנען, איז נאָר אין אמת'ן געווען א שמוציגער שאר־לאטאן; און פון דער אנדערער זייט האָט מען בעהויפטעט, אז אזוי ווי די פֿאָרשונג האָט דערווייל נאָך צו גארניט געפיהרט, איז אין דעם קיינער ניט שולדיג ווי נור די פֿאָליציי אליין, צו־זאמען מיט די מאגיסטראטור־ריכטער. און מ'האָט אויפאך חזק געמאכט פון דעם געהיימניספולען מערדער, וואָס מען קאָן גארניט אויסזוכען. אין די אלע אטאקעס איז טאקי געווען א שטיקעל אמת,— און דאָס איז דער רעגיערונג געקראָכען מיעף אין דער בייגער.

און מ'סיע דעניזעי האָט שוין נאָר געפיהלט די שווערע פעראנטוואָרטליכקייט, וואָס איז נעלעגען אויף זייגע פלייצעס, און ער האָט זיך נאָך מעהר פארקאָכט דערפאר, וואָס ער אליין איז געווען א מאן מיט אן אמביציאָן, און האָט שוין לאנג גע־וואַרט אויף אזא וויכטיגע פֿאָרשונג, אז ער זאָל קענען פאר דער וועלט אריסווייזען דעם פולען גלאנץ פון זיין טיעפזיניגקייט און ענערגיע, וואָס ער אליין זאָגט, אז ער פארמאָגט. דער זוהן פון א נאָרמאנדישען בהמה־העגדלער, האָט ער געענדיגט אלס יוריסט אין קאָאן, און האָט ערשט אין א צייט ארום בעקומען זיין פאָסטען אין די מאגיסטראטור, און האָט זיך מיט גרויס שווערigקייט ארויפגעארבייט, וויל ער קומט ארויס פון דאָרף און וויל זיין טאטע איז דערצו נאָך ארים געווארען. ער האָט צוערשט גע־דיענט אין בערניי, דיעף און האָור, און ערשט אין צעהן יאָהר האָט ער זיך דערדיענט צום פאָסטען פון קיזערליכען פראָקוראָר אין פאָן־אדעמער. נאָך דעם איז ער אָנגעקומען אין רואָן אלס אסיסטענט־פראָקוראָר; אין פערלויף פון גאנצע אכטצעהן יאָהר איז ער געווען דער אונטערזוכונגס־ריכטער. און ער איז שוין אלט געווארען פונקציג יאָהר. ניט האָבענדיג קיין אייגענע פאר־מעגען, און מיט א חשק, וואָס זייגע ארימע פארדיענסטען האָבען ניט נעקענט בעפרידיגען, האָט ער זיך אזוי פארבראכט די יאָהרען אין דער מאגיסטראטור מיט זייגע קליינע שכירות, — א קלאָגע־דיגע לאגע, מיט וועלכע עס קאָנען צופרידען בלייבען נור די אונ־

פונפציג האָט זיך א ריהר געטהון אין איז אויסק שנעלער אין שנעלער און איז פערשוואונדען אין דער ווייטענס, בלויסטשעגד אין די גילדערנע שטויב־שטראהלען פון דער זון.

4.

אויף דער צווייטער וואָך אין מאָנאָט מערץ האָט מ׳סיע דער־ניזעי, דער אונטערזוכונגס־ריכטער, ווידער צו זיך ארויסגערופען אייניגע וויכטיגע עדות אין דעם מאָרד פון גראנמאָרעג׳ן, זיי זאָלען קומען צו אירם אין קאביגעט אין דער יוסטיץ־קאמער פון רואָן.

דרייי וואָכען שוין, זינט די גראנמאָרען טראגעדיע האָט אָנ־גענאָמט א שרעקליכען גערודער. ס׳האָט אויפגעריהרט רואָן, אויפגעריצט פאריז, און די אפאָיציאָנס־צייטונגען, וועלכע האָ־בען אָנגעפיהרט א שטאַרקען וואהל־קאמפף געגען די אימפערסקע רעגיערונג, האָבען זיך דערמיט בענוצט ווי מיט א גוט שטיקעל געווארר. די אלגעמיינע וואהלען זיינען שוין געווען נאָהענט, און די גאנצע פאָליטיק איז געווען פול מיט זיי, און דאָס האָט דעם קאמפף געמאָכט נאָך היציגער. אין דעפוטירטען קאמער זיינען פאָרגעקומען זעהר שטורמישע זיצונגען; ביי איינע האָט מען שטאַרק דעבאַטירט וועגען די רעכטע און פול־מאכט פון די צוויי דעפוטירטע צו די פערזאָן פון קייזער אלין; און ביי אן אנדער זיצונג האָט מען אטאקירט ביטערליך די פינאנץ־פער־וואלטונג פון דעם פרעפעקט פון סעין און געפאָדערט די ער־וועהלונג פון א מוניציפאל־ראטה. און דא נעהמט גאָט און שיקט זיי צו די גראנמאָרען טראגעדיע; די אגיטאציע איז שטארקער געווארען; קלאנגען זיינען ארומגעגאנגען די אויסרגעווהנליכ־סטע; און די צייטונגען זיינען יעדען טאָג ארוים מיט נייע סברות, אבער אלע שעדליכע פיר די רעגיערונג. פון איין זייט האָט זיך גהערט, אז דער ערמאָרדעטער, אן אפטער אריינגעהע־אין די טיולעריע,*) אן אלטער מאגיסטראט־ריכטער, קאמאנדיר

*) דער פאלאץ פון די פראנצויזישע קעניגע איז דער מאנארכישער פראנקרייך. — דער איבערזעצער.

— און ווירקליך, ווער האָט עס גאָר אזא שארף אויג?

— ס'מאכט ניט, — האָט מ'סיע קאָש בעמערקט, — מיר האָבען דאָ סאי ווי סאי וויכטיגע פאקטען. דער אונטערזוכונגס־ריכטער וועט אייך שוין העלפען קלאָהרער ווערען אין דעם גאנצען פלאָנטער.... כ'סיע לאנטיע און מ'סיע רובא, זאָגט מיר ריכטיג, ווי אייערע נעמען לייגען זיך אויס, מ'זאל אייך קאָנען פינקטליך רופען אין געריכט אריין.

שוין, געענדיגט. דער נייגעריגער עולם איז זיך ביסלעכווייז צוגאנגען, און די געוועהנליכע ארבייט אויף דער סטאנציע איז זיך אווען איהר גאנג. רובא האָט זיך דער ערשטער געמוזט צואיילען צום צוג, וועלכער געהט אפ ניין אוהר פונפציג; אייניגע פאסאזשירען האָבען שוין פארנומען זייערע פלעצער. ער האָט זשאק'ן א שטארקען דרוק געטהון די האנד, — שטארקער ווי אלע מאל. זשאק'ן איז אויסגעקומען צו נעהן מיט סעווערינע'ן; פאר איהם זייגען גענאנגען מאדאם לעבלע, פילאָמענע און פעקע, אין האָבען נעהאלטען אין איין שושקען אייגע צו די אנדערע; זשאק האָט גערעכענט, אז ער מוז אונטערפיהרען די יונגע פרוי איבער די גאנצע לענג פון די פלאטפארמע ביז די טרעפ פיר די אנגעשטעלטע; ווען מיט איהר צו רייזען האָט ער ניט געהאט; ס'האָט איהם אָבער עפיס געצויגען צו איהר, גלייך ווי צווישען זיי וואלט שוין נעווען עפיס א פערבינדונג.

דערווייל איז דער טאג געווארען אלץ פרעהליכער; די העלע זון איז בייגעקומען דעם טומאן פון אין־דער־פריה און דער בלויער הימעל איז געווען קלאָהר. און דער ווינט פון'ם ים, ווועלכער האָט זיך פארשטארקט זייט דעם צופלום, האָט אריינגעהויבט מיט א פרישקייט פון זאלץ.

ביים געזעגענען זיך מיט איהר, האָט זשאק ווידער בעמערקט דעם בליק פון איהרע אויגען, — א שטילער, צושראָקענער, בעטענדער בליק; און ס'האָט איהם נענומען טיף פאר'ן הארצען.

ס'האָט זיך דערהערט א לייכטער פייף; רובא האָט עס געגעבען דעם צוג דעם סיגנאל. דער לאקאָמאטיוו האָט געענטפערט מיט א נעצויגענעם פייף, און דער צוג פון נייז אוהר

דאכט זיך, עפּיס בעמערקט ווען דער צוג איז פארבייגעלאָפען.

ס'איז געוואָרען אַ קאָך. מ'האָט איהם אַרומגערינגעלט פון אַלע זייטען. און ער אַליין איז דער ערשטער געוואָרען איבער־ראשט און דערשראָקען פון זיינע אייגענע ווערטער. ער האָט געציטערט. ווער האָט איהם געשלעפּט פאר'ן צונג? ער אַליין האָט דאָך ביי זיך אָבגעמאַכט צו שווייגען. ער האָט אַזוי פיעל גוטע גרינדע ניט צו ריידען! און דאָך זיינען די ווערטער, גאָר אָהן זיין וויסען, איהם אַרויס פון מויל, ווען זיינע אויגען האָבען זיך פארקוקט אויף דער פרוי. זי האָט האַסטיג צוגענומען דאָס טיכעל פון איהרע פערוויינטע אויגען כדי זיי אָנצושטעלען אויף איהם. די אויגען זיינען ביי איהר געוואָרען נאָך גרעסער.

דער קאָמיסאַר האָט זיך האַסטיג צוגערוקט.

— וואָס? וואָס האָט איהר געזעהען?

און זשאַק, אונטער סעווערינע'ס אָנגעשטרענגטען בליק, האָט דערצעהלט, וואָס ער האָט געזעהען: — דעם פאַרמאַכטען קופּע, בעלויכטען און פליהענד מיט די פולע שנעלקייט אין דער נאַכט, און דעם אָנבליק פון די געזיכטער פון די צוויי מענער, איינער אומגעוואָרפען און דער צווייטער מיט אַ מעסער אין דער האַנד.

שטעהענדיג לעבען ווייב האָט רובאָ זיך איינגעהערט, קו־קענדיג אויף זשאַק'ן מיט זיינע גרויסע, טאַנצענדיגע אויגען.

— קאָנט איהר, הייסט עס, דערקענען דעם מערדער? — האָט דער קאָמיסאַר געפרעגט.

— אָה, ניין; דאָס גלויב איך ניט.

— איז ער געגאַנגען אין אַ פּאַלטאָ אָדער אַ בלוזע?

— ווי קאָן איך עס אייך זאָגען? בערעכענט נור: אַ צוג געהט מיט די שנעלקייט פון אפשר אכציג קילאָמעטער!*) געה זעה!...

סעווערינע האָט, געגען איהר אייגענעם ווילען, אַ קוק גע־טהון צו רובאָ'ן; און ער האָט נאָך געהאַט די גבורה צו זאָגען:

*) ביי אַ 75 ווערסט אַ שעה. — דער איבערזעצער.

אין קאָפּ ניט געקראָכען די אַלע מעשיות וועגען דעם מאָרד און וואָס מ'איז זיך דאביי משער. איהם האָט גאָר איבעררראשט און שטאַרק אויפגערעגט, וואָס ער איז דאָ אריינגעפאַלען גלייך צו דער אונטערזוכונג און האָט זיך וויעדער אָנגעשטויסען אויף די קופּע, וואָס האָט איהם אַ שווינדעל געטהון פאַר די אויגען, פאַרבייפליהענדיג אין די פינסטערניש. ער האָט אויסגעשטרעקט דעם קאָפּ און אַ קוק געטהון אויף דעם שטיק צוגעקלעפּטע בלוט אויפ'ן קישען; און ווידער האָט ער פאַר זיינע אויגען געזעהען די כצענע פון מאָרד און, ספּעציעל, דערנאָך, ביים טונעל, דעם מת, צולעגט לעבען די אייזענבאהן־ליניע, מיט דעם צושניטענעם האַלז...

ער האָט זיך אָבגעקעהרט, און ער האָט דערזעהען רובאָ'ן מיט דער פרוי. פּעקע האָט דערווייל ניט אויפגעהערט איהם צו דערצעהלען וואָס דאָ האָט זיך אָבגעטהון, און מיט וואָס די רובאָ'ס זיינען פאַרמישט אין דער געשיכטע, זייער ארויספאָהרען פון פאַריז אין דעם זעלבען צוג מיט דעם ערמאָרדעטען, און ווי דער אונגליקליכער האָט מיט דעם פאָר פאָלק גערעדט אַ פּאָר ווערטער אין רואַן. רובאָ'ן האָט זשאַק געקענט, און זינט ער פיהרט דעם האַוור צוג, דריקען זיי זיך אָפט די הענד. די פרוי האָט ער געקענט פון ווייטענס, און ווי אַלע אַנדערע פרויען, פלעגט ער זי אויך אויסמיידען איבער די שרעקליכע קליפּה אין איהם. אָבער איצט האָט זי איהם געריהרט מיט איהר געוויין און בלאַסקייט, מיט די שטילע צושראָקענהייט פון איהרע בלויע אויגען אונטער די מאַססע שווארצע האָר. ער האָט פון איהר קיין אויג ניט אַראָפּגעלאָזט און האָט זיך פאַרטראַכט און איבער־ראַשט האָט ער זיך געפרעגט, ווי קומט זי אַהער, ער און די רובאָס, און ווי אַזוי האָבען די פאַסירונגען זיי דאָ צונויפגע־פיהרט פאַר די פאַרבלוטיגטע קופּע, — זיי קומענדיג ערשט נעכ־טען פון פאַריז, ער אָקאָרשט אָנקומענדיג אַהער פון באַראַנטען.

— אָה, כ'ווייס, כ'ווייס! — האָט ער ארויסגעזאָגט אין דער הויך, איבערשלאָגענדיג דעם הייצער. — איך בין דאָך דאָרט אַליין געווען, ביים טונעל, נעכטען ביי נאַכט, און איך האָב,

און זיך וועגדעניג צו זיין פרוי האָט ער געזאָגט.

— ניין, אפשר, מיין טהייערע? ס׳האָט דאָך אזוי געקאָנט זיין.

סעווריגע, א צובראָכענע, האַלטענדיג דאָס טיכעל ביי די אויגען, האָט ווידערהאַלט:

— געווים, ס׳האָט אזוי געקאָנט זיין.

דאָס איז שוין געווען עפּים א שטיקעלע אַנווייזונג. אָבער ניט דער קאָמיסאַר און ניט דער סטאַנציאָן־מייסטער האָבען ניט אַרויסגעזאָגט זייער געדאַנק. זיי האָבען זיך בלויז אָנגעקוקט מיט א בעדייטענדען בליק. צווישען עולם האָט זיך אויך דערפיהלט עפּים א ריהר; מ׳האָט פארשטאַנען אז דערמיט איז די אונטערזוכונג דערווייל געענדיגט; און יעדען האָט זיך געוועלט ארויסזאָגען א מיינונג; און יעדער האָט געהאט זיין ערקלעהרונג, און פערשיעדענע מיינונגען האָבען געגומען ארומגעהאַלטען עולם. אויף א שטיקעל צייט האָט מען, דאכט זיך, גאָר פערגעסען אָן דער סטאַנציע, אלע אָנגעשטעלטע זיינען געווען ביים וואגאָן, פארטהון אין דער דראכע. און אלע זיינען געווען ערשטוינט, וועו אין וואקזאל האָט זיך ארויסגערוקט דער צוג פון ניין אוהר אכט־און־דרייסיג. מ׳האָט־געגומען לויפען, עפענען די וואַגענעס; און ס׳איז ארויס א שטראָם פאסאזשירען. די נייגעריגע זיינען, פון דעסטוועגען, געבליבען שטעהען ארום דעם קאָמיסאר, וועלכער, אלם א מאן, וואס האָט ליעב גרויס פינקטליכקייט, איז נאָך אמאל אריין אין קופּע בעקוקען די פארבלוטיגטע קישען.

פּעקע, וועלכער האָט געמאכט מיט די הענד, רעדענדיג צו פילאָמענע און מאדאם לעבלע, האָט דערזעהען זיין מאשיניסט, זשאק לאנטיע, וועלכער איז אראָפּגעקראָכען פון דעם צוג און איז געבליבען שטעהן, בעטראכטענדיג די פארזאמלטע. פּעקע האָט צו איהם געמאכט מיט די הינד. אָבער יענער האָט זיך ניט געריהרט. ענדליך האָט זשאק זיך בעשלאָסען און איז צוגענאַנגען.

— וואס איז? — האָט ער געפרעגט זיין הייצער.

ער האָט ביי קיינעם ניט בעדארפט פרעגען, און ס׳איז איהם

איהר זיכער, אַז אויף דער סטאַנציע אין רואַן האָט קיינער ניט געקאָנט אַריין אין מ'סיע גראַנמאָרען'ס קופּע, נאָך דעם ווי איהר זיינט אַוועק צו זיך אין וואַגאָן.

ס'איז קענטיג געווען, אַז אַזאַ פראגע האָט רובאָ ניט פאָר־אויסגעזעהען, און דאָס ערשטע מאָל אין דער גאנצער צייט איז ער געוואָרען צומישט; קיין אָנגעגרייטען ענטפער האָט ער ניט געהאט. ער האָט אַ בליק געטהון אויפ'ן ווייב אונענטשלאָסען.

— אָה, איך דענק עס ניט.... מ'האָט צוגעמאכט די טיהרען, אַ פייף געטהון, און מיר האָבען קוים, קוים צייט געהאט אריינ־צוכאפּען זיך אין אונזען וואַגאָן.... און אַ חוץ דעם איז דאָס געווען אַ פריוואט קופּע, האָט דאָך קיינער ניט געקאָנט אריינגעהן, — אַזוי דוכט זיך מיר....

זיין פרוי'ס בלויע אויגען זיינען מיט אַמאָל אַזוי גרויס געוואָרען און האָבען זיך אַזוי אויסגעסטאַרטשעט, אַז ער האָט זיך דערשראָקען פאר זיינע אייגענע רעד.

— און אפשר, — זיכער בין איך ניט, — האָט ער גע־וואָלט דרעהען צוריק, — אפשר האָט אימיצער דאָך געקאָנט אריין אַהין.... ס'איז געווען אַזאַ שטופּעניש.

און וואָס ווייטער ער האָט דערצעהלט, אַלץ דייטליכער איז איהם אין קאָפּ גע.וא־ע, דער נייער תירוץ, און זיין שטימע איז געוואָרען קלאָהרער.

— איהר ווייסט דאָך אין האַוור האָט געזאָלט זיין דער גרוי־סער פעסט, און דער עולם איז געפאָהרען מאַסענווייז... מיר האָבען זיך פּשיט געמוזט אַרומרייסען מיט פּאַסאַזשירען פון צווייטען און זאָגאר פון דריטען קלאַס, זיי זאָלען זיך ניט אריינ־רייסען אין אונזער קופּע.... און דערצו איז נאָך די סטאַנציע קנאַפּ וואָס בעלויכטען; מ'האָט גאָרניט געקאָנט זעהען; מ'האָט זיך געשטופּט, מ'האָט געשריען, און ס'איז געווען אַ קאָך ביים אַרויספאָהרען.... און אויף מיין וואָרט, ווייסט איהר, ס'קען דאָך אודאי זיין, אַז ניט געפינענדיג אַ פּלאַץ פאר זיך אָדער זאָגאר בע־נוצענדיג זיך מיט די שטופּעניש, האָט זיך אימיצער אריינגעכאַפּט אין די קופּע אין דער לעצטער מינוט.

— אבער טאקי גאר אויסערגעוועהנליך! — האט מיט איהם איינגעשטימט מ׳סיע דאבאדי.

און דא האט זיך רובא בעשלאסען.

— און איך בין אויך זיכער, אז דער שנעל־צוג, וועלכער שטעלט זיך אין ערגיץ ניט אפ צווישען רואן און באראנטען, איז אויך געגאנגען מיט זיין געוועהנליכע שנעלקייט, און איך האב קיין שום בעזאנדערע זאך ניט בעמערקט!.... איך זאג עס, וויל אזוי ווי איך האב נור דערזעהען, אז מיר זיינען אליין און אז קיינער איז מיט אונז ניטא אין קופע, האב איך געעפענט דאס פענסטער און פאררויכערט א פאפיראס, און איך האב גוט געזעהען, ווי דער צוג לויפט, כ׳האב גוט געהערט יעדען רויש ווי־נעם... און אז מיר זיינען אנגעקומען קיין באראנטען, האב איך אויף דעם פאסאזשיר פלאטפארמע דערזעהען מ׳סיע בעסיער, דעם סטאנציאן־מיסטער, וואס האט פון מיר איבערגענומען מיין שטעלע, און איך האב איהם א רוף געטהון און מיר האבען גערעדט א פאר ווערטער, און ער האט זיך אריינגעשטעלט אויף דעם טרעפעל פון וואגאן און מיר געדריקט די האנד... א יא, מיין טהייערע? מ׳קאן רופען מ׳סיע בעסיער און איהם פרעגען, ער וועט דאס אויך זאגען.

סעווערינע, נאך אלץ בלייך און ווי פארשטיינערט, איהר דעליקאטער פנים איינגעהוילט אין טרויער, — האט אויך דאס מאל אונטערשטיצט די ווערטער פון איהר מאן.

— יא, ער וועט דאס אויך זאגען.

און פון איצט אן קאן שוין קיין בעשולדיגונג קיין זינן ניט האבען, כל זמן די רובאם האבען זיך ווידער אריינגעזעצט אין רואן, אין זייער קופע, און אין באראנטען האט זיך מיט זיי געגריסט א פרייגד. דער אנבליק פון א חשד, וואס רובא האט געמיינט, אז ער זהט ביי אלעמען אין די אויגען, איז מיט אמאל אוועק: דערפאר איז זייער פערוואונדערונג געוואהרען נאך גרע־סער, די געשיכטע האט געגומען ווערען אלץ א גרעסערע און גרעסערע געהיימנים.

— הערט, — האט זיך אבגערופען דער קאמיסאר, — זייט

קאמיסאר האָט אויפגעהערט צו שרייבען, און האָט אויסגעדריקט די אַלגעמיינע פערוואונדערונג, פרעגענדיג:

— איהר זייט זיכער, אז קיינער איז ניט געווען אין די קופּע מיט מ'סיע גראַנמאַרען.

— אָה, דאָס איז שוין אבסאָלוט זיכער!

און דעם עולם האָט אָנגעכאַפּט א ציטער. פון דעם סעקרעטאַר, וואָס זיי האָבען דאָ געהערט, האָט אויף יעדען א בלאַז געטהאָן מיט אזא פּחד, אז יעדען איז אריבער א סקרופ איבער'ן לייב. אויב דער הויפּט־ריכטער איז געווען אייגער אליין, טאָ ווער־זשע האָט איהם געקענט ערמאָרדען און דאן ארויסווארפען פון קופּע, דרויי ליענעם ווייטער, אייהדער דער צוג האָט זיך ערגיץ וואו וויעדער אָבגעשטעלט?

אלע האָבען געשווויגען. בלויז פילאַמענע'ס בייזע צונג האָט געזאָגט:

— ווי נעשיקט זיך דאָס?

רובּ האָט דערפיהלט אז אלע קוקען אויף איהם; און ער האָט אויפגעהויבען דעם קאָפּ, פּאַררייסען די באָרד ארויף, און האָט אויף איהר אויף א קוק געטהאָן, ווי אייגער זאָגט: „טאַקי, ווי נעשיקט זיך דאָס?" לעבען פילאַמענע'ן האָט ער בעמערקט פּעקע'ן און מאַדאָם לעבלע, און זיי האָבען אויף פּאַררייסען די קעפּ. אלע אויגען האָבען זיך אָנגעשטעלט אויף איהם; מ'האָט געווארט אויף נאָך עפּים; מ'האָט אויף איהם נעקוקט, גלייך ווי אויף זיין פערזאָן וואלט מען געקאָנט בעמערקען עפּים אן אייגצעלהויט, וואָס ער האָט פאַרגעסען און וואָס וואלט אבער געקאָנט ערקלערען די גאנצע געהיימנים. אין די בליקען פון דעם עולם איז ניט געווען קיין זכר פון איהם צו בעשולדיגען, בלויז אונגעהייערע נייגיערינקייט; אבער איהם האָט זיך אָבגעדוכט, אז ער מערקט אין זייערע אויגען עפּים א שטיקעלע חשד, א צווייפעל, וואָס קען נאָך ווערען א זיכערהייט איבער די מינדעסטע קלייניגקייט.

— אויסערגעווענליך! — האָט געמורמעלט מ'סיע קאש.

אונז בעגלייט אוש ביז דער טיהר פון זיין קאבינעט.... ניין, אפשר טהייערע? —

— יא, ביז דער טיהר.

— און מיר זיינען טאקי ארויסגעפאהרען דעם זעלבען פארנאכט.... אייגדער מיר האבען זיך געפונען א פלאץ אין אונזער קופע, האב איך דערווייל נערעדט מיט מ'סיע וואנדראפ, דעם סטאנציאן־מייסטער. און איך האב זיך נאר ניט געמערקט. מיך האט בלויז געערגערט, וואס איך האב געמיינט, אז מיר זיינען אליין אין דער קופע, — און אין ווינקעל, זעה איך, זיצט נאר א פרעמדע דאמע, וואס איך האב פריהער ניט בעמערקט, און דערצו נאך, שוין פאר'ן ארויספאהרען, קומען אריין נאך צוויי פערזאנען, עפים א פאר פאלק. ביז רואן האב איך מעהר שוין נאר־ניט געזעהען בעזאנדערס.... אבער אין רואן גופא, וועו מיר זיינען ארויסגענאנגען אויף די פלאטפארמע זיך אביסעל אויסצוגלייכען די גליעדער — וועמען דערזעהען מיר? — מ'סיע גראנמארען, בלויז דריי אדער פיער וואנאנעם פון אונזערען. ער שטעהט אין טיהר פון זיין קופע, מיר זיינען ערשטוינט נעווארען. „סטיטש, שייך! ווי קומט איהר אהער, מ'סיע הויפט־דיכטער? נארניט ערווארטעט!.... אונז האט זיך אפילו ניט ג'חלום'ט אז מיר פאהרען מיט דעם זעלבען צוג“..... ערקלעהרט ער אונז, אז ער האט בעקומען א דעפעשע.... און דא א פייף, און מיר אייגען זיך שנעל אריין אין קופע, וואו, לאמיר אייך זאגען, איז שוין קיינער ניט געווען, ווייל די אנדערע פאסאזשירען זיינען אראפגעקראכען אין רואן, — און געבענקט האבען מיר נאך זיי אודאי ניט.... און דאס איז אלעס; מעהר איז, דאכט זיך, נאר־ניט געשעהן; — אה, מיין טייערע, מעהר נארניט?

— ניין, מעהר נארניט.

זיינע וועגטער, וואס ער האט דערצעהלט, האבען געמאכט א שטארקען אייגדרוק אויף די אנוועזענדע, אבווהל דאס איז אלעס געווען אזוי אייגפאך. אלע האבען געוואלט ריכטיג פערשטעהן, און אלע האבען געהערט מיט אפענע מייגער. דער

און דער סטאַנציאָן־מייסטער, אויפגערעגט און גערירט, האָט זיך ארײַנגעמישט.

— מאַראַם, אויב אײַך איז שווער דאָס צוצוזעהן.... מיר פערשטעהן אײַך, אין אייער טרויער....

— אָה, בלויז צוויי ווערטער, — האָט דער קאָמיסאַר אונטערגעכאַפט, — און מיר ווילן פרוי רובאָ לאָזן גיין אהיים.

רובאָ האָט זיך געאײַלט ווײַטער צו דערצעהלן.

— נון, אלזאָ, ווי מיר האָבן גערעדט פון פערשיעדענע זאכן, האָט אונז מ׳סיע גראַנמאַרן געזאָגט, אז ער דארף זיין אין דואַנוויל, ביי זיין שוועסטער, און פאָרט ארויס מיט א טאָג שפעטער.... ער שטעהט מיר ווי פאר די אויגן, נעבן זיין שרײַב־טיש. איך זיץ, א שטיגער דא, און דאָ זיצט מיין פרוי.... ניין אפשר, מיין טייערע, האָט ער ניט געזאָגט, אז ער פאָרט ארויס מאַרגן אין דער פריה?

— יא, מאַרגן אין דער פריה.

מ׳סיע קאָש, וועלכער האָט געהאַלטן אין פערצייכענען מיט זיין בלײַישטיפט, האָט מיט אמאָל אויפגעהויבן דעם קאָפּ.

— ווי, א טאָג שפעטער אין דער פריה? ער איז דאָך נאָר ארויסגעפאָהרן דעם זעלבן טאָג, פארנאכט!

— אָט לאָמיך אײַך דערצעהלן! — האָט געענטפערט רובאָ. — אז ער האָט אָבער דערהערט, אז מיר פאָהרן צוריק דעם זעלבן טאָג, פארנאכט, האָט ער פלוצים איבערגעטראכט און געזאָגט, אז ער וועט אויך פאָהרן מיט דעם זעלבן שנעלצוג, וואָס מיר, אויב מיין פרוי זאָל מיט איהם וועלן פאָהרן ווײַטער ביז דואַוויל, וואו זי קאָן בלייבן צו גאַסט אויף עטליכע טעג ביי זיין שוועסטער, וועלכע איז שוין געקומען אהיים. אָבער מיין פרוי האָט אזוי אויך געהאַט גענוג וואָס צו בעזאָרגן, און האָט זיך ענטזאגט.... האָסט דאָך ענטזאגט, סעווערינע?

— יא, כ׳האָב איהם ענטזאגט.

— זעהט איהר, ער איז געווען זעהר פרײַנדליך צו אונז.... דערנאָך האָט ער זיך פעראינטערעסירט מיט מיר; ער האָט

סעווערינע איז געגאנגען מיט רוהיגע, קורצע טריט. זי האָט געדארפט געהן בײז די ענדע פון די פּלאטפֿאָרמע, אונטער די נייגעריגע בליקען פון די אנוועזענדע: און זי האָט ניט פֿאַרלאָרען דעם מוטה; זי האָט בלויז געהאַלטען איהר טיכעלע בײ די אויגען פון גרויס טרויער, ווײל זי האָט שוין געהערט, ווער דער ערמאָרדעטער איז געווען. אָנגעטהון אין א קלײד פון שוואַרצע ווּאָל, און זעהר עלענאנט, האָט זי, דאבט זיך, שוין געטראָגען טרויער נאָך איהר ווּאהלטהעטער. איהרע נעדיכטע שוואַרצע האָאָר האָבען געגליעצערט אין דער זון, ווײל זי האָט זיך אפילו די צייט ניט גענומען זיך אָנצוהיעלען דעם קאָפּ, ניט קוקענדיג אויף די קעלט. איהרע בלויע אויגען, — אזוינע שטילע, טרויעריגע און בענעצט מיט טרערען, — האָבען בײ יעדען אַרויסגערופען מיטלײד צו איהר.

— זי מעג אודאי ווײנען, — האָט פּעלאָמענע געזאָגט מיט א האַלב מויל, — יעצט ווען מען זיי שוין ארויסרוקען, ווען זייער נוטער גאָט איז אָבגעשטאָרבען.

אז סעווערינע איז צוגעקומען צו דער אָפענער טיהר פון די קופּע, — און דער גאנצער עולם דערווײל ניט אַראָפּלאָזענדיג קיין אויג פון איהר, — זיינען מ׳סיע קאָש און רובא ארויסגענאנגען פון דעם וואגאן; און רובא האָט באַלד נענומען דערצעהלען, וואָס ער ווייסט.

— ניין אפשר, מיין טייערע, נעכטען אין דער פריה, גלײך ווי מיר זיינען נור אָנגעקומען אין פּאריז, זיינען מיר אויעק גענאנגען צו מ׳סיע גראנמאָרען.... ס׳האָט שוין געמוזט זיין א פערטעל אויף צוועלף, ניין?

זי האָט פון איהם קיין אויג ניט אַראָפּגעלאָזען, און האָט נאָכגעזאָגט מיט א שטילע שטימע:

— יא, א פערטעל אויף צוועלף.

און פּלוצים האָבען איהרע אויגען דערזעהען דעם שוואַרצען פּארבלוטיגטען קישען, און ס׳האָט זי אָנגעכאפט א מין ספּאזמע, און א טיעפער געוויין האָט זיך אַרויסגעריסען פון איהר האלז.

טעפיך. אבער ער האָט זיך גלייך אויפגעהויבען און געענטפערט מיט זיין געוועהנלעכע, עטוואָס גראָבע, שטימע:

— אודאי, אודאי! לאָמיך איך דערצעהלען.... מיין פרוי איז געפאָהרען מיט מיר. אויב מיינע ווערטער דאַרפען פערשריבען ווערען אין פראָטאָקאָל, וויל איך בעסער אז מען זאָל ארויפרופען מיין פרוי, אז טאָמער געדענק איך עפּעס ניט אזוי ריכטיג, זאָל זי מיך דערמאָנען.

מ'סיע קאָש האָט אויך געזאָגט, אז דאָס איז ריכטיג אזוי, און פּעקע איז צוגעלאָפען צו זיי בעטען מ'זאָל איהם שיקען אָבזוכען מאדאם רובא. ער איז אוועק מיט גרויס שטאָלץ; איצט איז ער געווארען א וויכטיגע פערזאָן. פילאָמענע, וועלכע איז צוגעקומען צוזאמען מיט פּעקע'ן, האָט איהם נאָכגעקוקט מיט די אויגען, אין כעס, וואָס ער האָט זיך דאָס אונטערגענומען. אָבער דאָ האָט זיך דערזעהען מאדאם לעבע, וועלכע האָט זיך גאָר מיט אלע כחות, ווי איהרע געשוואָלענע קראנקע פיס האָבען זי גור געקענט טראָגען, און זי האָט זיך א לאָז געטהון צו איהר, איהר העלפען; און בויד פרויען האָבען אויפגעהויבען זייערע הענד צום הימעל און גענומען אך'ען און אך'ען, וועראנדיג אויסער זיך פון אזא שוידערליכען פערברעכען. געוואוסט האָט מען נאָך דערווייל נאָרניט, אָבער עס זיינען שוין ארויס אלערליי קלאנגען, וועלכע מען האָט אויפגענומען מיט צושראָקענע פנים'ער און קולות. און איבערשריינדיג אלעמען, האָט פילאָמענע דערצעהלט — וואָס קיינער האָט איהר ניט דערצעהלט — אז זי וויסט זיכער, אויף איהר עהרען־וואָרט, אז מאדאם רובא האָט אליין געזעהען דעם מעהדער.

פּעקע האָט געבראכט צופיהרען מאדאם רובא, און ס'איז מיט אמאָל געווארען שטיל.

— אָט נעהט זי! — האָט א מורמעל געטהון מאדאם לעבלע, — אויסגעפוצט ווי א פרינצעסין, — נאָרניט ווי דאָס ווייב פון א סטאנציאָן־ארויסהעלפער. נאָך פאַרטאָג איז זי שוין געווען צוגעקאָמט און איינגעשנורעוועט אין קאָרסעט — כאָטש נעהם און געה צו גאסט.

פלעגט אפט מיט איהם רויבערען א פאפיראם, שפאצירענדיג איבער דער פלאטפארמע, אין די פרייע צייט.

— מ׳סיע רובא, קומט דאך אהער; איהר קאנט מיר העלפען.

רובא האט פארזיכטיג אריבערגעשפאנט איבער די בלוט אויף דעם טעפיך, כדי ניט אריינצוטרעטען מיט די פיס.

— טהוט א קוק אונטער דעם אנדערן קישען, — האט קאש געזאגט, — זעהט צו איז עפים ניטא.

רובא האט אויפגעהויבען דעם קישען, געזוכט, פארזיכטיג מאפענדיג מיט די הענד און מיט׳ן בליק פון איינעם, וואס איז ניט מעהר ווי נייגעריג.

— ניטא נארניט!

בלויז איין פלעק אויף דעם טוך פון דער פלייצע פון די געבעטע באנק האט איהם אבגעשטעלט; און ער האט דאס אנגעוויזען דעם וואך־קאמיסאר. דער פלעק זעהט דאך איים ווי דער צייבען פון א פינגער? ניין, זיי זייבען ביידע איינפערשטאנדען, אז דאס איז בלויז א שפריטץ בלוט.

דערווייל איז זיך אנגעלאפען א גאנצער עולם; אלע האבען געוואלט זיין ביי די אונטערזוכונג, פיהלענדיג, אז דא איז עפעם געשעהן א פערברעכען. מ׳האט זיך געשטופט הינטער די פלויצעם פון דעם סטאנציאן־מייסטער, וועלכער איז געשטאנען אויפ׳ן טרעפעל, וויל ס׳האט איהם, ווי א דעליקאטען מענשען, נעעקעלט.

פלוצים זאגט ער אין דער הויך.

— זאגט נור, מ׳סיע רובא, איהר זייט דאך געווען אין דעם זעלבען צוג.... ניין? זייט איהר דען ניט אנגעקומען מיט׳ן שנעל־צוג נעכטען אויף דער נאכט? אפשר קאנט איהר עפעם עדות זאגען, הא?

— טאקי! איהר האט רעכט! — האט אויסגעשירען דער קאמיסאר, — האט איהר זיך עפים געמערקט.

נעגען א דריי, און אפשר פיער סעקונדען האט רובא נעשווי־גען. אין דער מינוט האט ער זיך אנגעבויגען, בעקוקענדיג דעם

ער האָט געעפענט דאָס טירל, און איז אריין אין קופּע, און אין דעם זעלביגען מאָמענט, האָט ער, זיך פארגעסענדיג, אויסגעשאָסען מיט א זידלערי:

— אך, צו'ן אלע די רוחות! מ'וואלט געמעגט שווערען, אז מ'האָט דאָ געקויפט א חזיר!

ווי א הויך פון ווינד איז אויף אלעמען ארויף א פחד; אלע האָבען געוואלט זעהען און האָבען אויסגעשטרעקט די העלזער; און מ'סיע דאבאדי, וועלכער איז געשטאנען פאראויס, האָט זיך ארויפגעשטעלט אויפ'ן ערשטען טרעפל; רובא איז געשטאנען הינטער איהם; ניט צו זיין אנדערש ווי די אנדערע, האָט ער זיך אויך אויסגעצויגען צו קאנען בעסער זעהן.

אין קופּע האָט זיך ניט געמערקט קיינע אונארדנונג. די פענסטער זיינען געווען פערמאכט; אלעס איז געווען אויפ'ן ארט. בלויז א שרעקליכער גערוך האָט זיך געפיהלט פון דער אבענער טיהר; און אויף איין קישען, אין מיטען, איז געווען א שטיק שווארצע פארגלווערטע בלוט, אזוי גרויס און דיק, אז דערפון האָט, ווי פון א קוואל, ארויסגערונגען א שטראָם בלוט, און האָט זיך צוגאָסען איבער'ן טעפיך. אויף די געוואנט פון די געבעטע באנק איז געווען פארטריקענטע בלוט, און ווייטער גארניט, — גארניט, א חוץ דעם שווערען גערוך און דעם בלוט.

מ'סיע דאבאדי איז געוואָרען מלא רציחה.

— ווער האָט דאָס נעבטען געדארפט בעקומען דעם וואגאן, אה? ברענגט זיי מיר אהער!

די בעדינער זיינען געווען דאָ, צווישען די נייגיעריגע; זיי זיינען געווען פול מיט אלערליי תירוצים: ס'איז געווען ביי נאבט, — האָט מען דען געקאנט ריכטיג זעהען? זיי האָבען אלצדינג איבערגעטאפט מיט די הענד, און זיי האָבען זיך געשוואָרען, אז קיין גערוך האָבען זיי אויך נעבטען ניט געפיהלט.

דערווייל האָט מ'סיע קאש, שטעהענדיג אין וואגאן, זיך עפּים פארציייבענט מיט א בלויישטיפט אין זיין נאטיר־ביכעל, כדי צו קענען דערנאך מאכען דעם רעפּארט. ער האָט צוריק גערופען רובא'ן. ער איז מיט איהם געווען גוט־פרייונד, און

ערשט דערנאָך, אז ער האָט שוין אויסגעפונען דעם נומער פון דעם וואגאָן, האָט ער טעלעגראפירט אהער צום וואך־קאָמיסאר, ער זאָל אים גוט אונטערזוכען די קופּע פון דעם וואגאָן נומער 293, אויב דער וואגאָן געפינט זיך נאָך אין האָוור. און באלד איז מ׳סיע קאָש, וועלכער איז צוערשט געוואָרען בייז וואָס מ׳האָט איהם אומזיסט געשטערט, געוואָרען שטארק ערנסט מיט אמאל — ווי דאָס האָט זיך טאקי ריכטיג געפאָסט צו די אויסערגעוועהנלעכע וויכטיגקייט פון דעם פאל.

— אָבער, — האָט ער אויסגעשריען, וועראנדיג פלוצים שטארק אונרוהיג, טאָמער וועט חלילה אזא וויכטיגע אונטערזוכונג איהם ארויספאלען פון די הענד, — דער וואגאָן דארף דאָך שוין איצט ניט זיין; מ׳האָט איהם געזאָלט ארויסשיקען נאָך היינט אין דער פריה.

און בערוהיגט האָט איהם קיין אנדערער ווי רובא אליין, מיט זיין רוהיגען טאָן.

— ניין, ניין; איהר האָט א טעות.... מ׳האָט בעשטעלט א קופּע אויף היינט אבענד, און דער וואגאָן איז נאָך דא, אין שטאל.

און ער האָט זיך געלאָזט געהן פאָראוים; און דער סטאנציאָן־מייסטער און וואך־קאָמיסאר נאָך איהם. דערווייל האָט זיך פארשפרייט די נייעס, און די סטאנציאָן־ארבייטער האָבען שטיל־ערהייט איבערגעלאָזט די ארבייט און זיינען זיי נאָכגעגאנגען, און אין די טיהרען פון די פערשיעדענע קאָנטאָרען האָבען זיך בעוויזען פיעלע אָנגעשטעלטע און זיינען אויך צוגעקומען איינער נאָכ׳ן אנדערען. און ס׳איז באלד געוואָרען א שעהנער עולם.

אז מען איז צוגעקומען צום וואגאָן, האָט מ׳סיע דאבאדי ארויסגעזאָגט אין דער הויך זיין געדאנק:

— מ׳האָט דאָך נעכטען ביי נאכט איבערגעקוקט דעם וואגאָן. וועט ס׳וואָלטען נאָך געווען סימנים, וואָלט מען עס מיר דאָך דערלאנגט אין רעפּארט.

— מיר וועלען באלד זעהן, — האָט געענטפערט מ׳סיע קאָש.

ביים מייל־צייכען 153.... און דער אונגליקליכער איז אייגער פון די אדמיניסטראציאן, דער הויפט־ריכטער גראנמארען.

און רובא האט זיך פערוואונדערט.

—דער הויפט־ריכטער! אך! ארימע פרוי מיינע! ווי זי וועט דאס נעבאך טרויערען!

זיין נעשריי האט געקלונגען אזוי נאטירליך און אזוי נחמנות'דיג, אז דאבאדי האט זיך אויף א רגע אבגעשטעלט.

— אך, ווירקליך, איהר האט דאך איהם געקענט. פיינער מאן, ניין?

און א קוק טהוענדיג אויף די צווייטע דעפעשע צום וואך־קאמיסאר, האט ער געזאגט:

— דאס טעלעגראפירט אודאי דער אונטערזוכונגס־ריכטער,

— מסתמא מכח אייניגע פארמאליטעטען... און ס'איז ערשט ניין אוהר פינף־און־צוואנציג, און, נאטירליך, איז מ'סיע קאש נאך ניטא..... זאל מען שנעל אוועקלויפען אין די קאפע די־קאמערס, אויף דעם בולווער „נאפאלעאן", דארט טרעפט מען איהם זיכער.

אין פיגח מינוט ארום איז געקומען מ'סיע קאש צוזאמען מיט'ן ארבייטער, וועלכען מ'האט נאך איהם געשיקט. מ'סיע קאש איז געווען אן אויסנעדריינגטער אפיציר; אויף זיין פאסטען דא, אויף דער סטאנציאן, האט ער געקוקט בלויז ווי א מין אברוה, — פלענט ער קיין מאל ניט קומען פאר צעהן א זייגער, א קוק טהון און צוריק אין קאפע. די מוראדיגע געשיכטע האט מען איהם געבראכט צוויישען צוויי פארטיען פיקעט, און ער איז נעווארען איבעראשט, ווייל די אונטערזוכונגען, וואס זיינען איהם אריינגעפאלען אין די הענד, זיינען געווענהליך געווען פון קנאפע ערנסטקייט. אבער די יעצטיגע דעפעשע קומט טאקי פון דעם אונטערזוכונגס־ריכטער פון רואן; אמת, די דעפעשע קריגט ער ערשט צוועלף שטונדען נאך דעם, ווי מ'האט געפונען דעם טויטען קערפער; בעווייזט דאס נור, אז דער אונטערזוכונגס־ריכטער פון רואן האט צו אלעם ערשטען טעלעגראפירט קיין פאריז אנצו־פרענגען ביים דארטיגען סטאנציאן־מויסטער, אין וואסער צו־שטאנד דער אונגליקליכער איז ארויסגעפאהרען פון פאריז. און

עק פלאטפארמע ביז'ן אנדערן. אבער ניטא קיין נייעס.... די הענד האבען ביי איהם געציטערט.

און פלוצים, ווי ער קוקט זיך אום ווארפענדיג זייגע בליקען צוריק אויף דער פלאטפארמע, דערהערט ער לעבען זיך דאס קול פון איינעם פון די טעלעגראפיסטען, ווי ער זאגט, קוים אבדוכענ־דיג:

— מ'סיע רובא, ווייסט איהר ניט וואו ס'איז דער מ'סיע סטאנציאן־מייסטער און דער מ'סיע וואך־קאמיסאר? כ'האב פאר זיי דעפעשען, און איך לויף שוין ארום צהן מינוט....

און רובא האט זיך אומגעדרעהט, אבער מיט אזא מוראדיגע אנשטרענגונג פון זיין גאנצען וועזען, אז ס'האט זיך ביי איהם אויפ'ן פנים אפילו אי איין מוסקול ניט א ריהר געטהון. זייגע אויגען האט ער אנגעשטעלט אויף די צוויי דעפעשען ביים טעלע־גראפיסט אין די האנד, און דאס מאל האט רובא פערשטאנען, לויט ווי יענער איז געווען צוקאכט, אז ענדליך איז געקומען דער מאמענט.

— מ'סיע דאבאדי איז דא נור וואס געווען, — האט ער־רוהיג אויסגערעדט, און ער האט, דאבט זיך, קיין מאל זיך ניט געפיהלט אזוי קאלטבלוטיג און מיט אזא קלאהרען פערשטאנד, ווי יעצט, אין זיין יעצטיגע אנשטרענגונג זיך צו ראטעווען. איצט וויסט ער, אז ער קאן זיך אויף זיך פארלאזען!

— זעהט נור, — האט ער בעמערקט, — אן געהט ער דאך, מ'סיע דאבאדי.

און ווירקליך, דער סטאנציאן־מייסטער איז געקומען פון דעם פראבט וואקזאל. אז ער האט נור א קוק געטהון אויף די דעפעשע, האט ער אויסגעשריען:

— מ'האט דער'הרג'עט א מענשען אויף די באהן... דאס טעלעגראפירט מיר דער קאנטראלער פון רוען.

— ס'הייסט? — האט רובא איבערגעפרעגט: — גע'הרג'עט איינעם פון די אנגעשטעלטע?

— ניין! ניין! א רייזענדער, אין א קופע.... דעם קערפער האט מען געפונען כמעט ביים מויל פון דעם טונעל ביי מאלאנעי,

מעסער, זיינען זיי דאָך אלץ ניט אויפ'ן פערד. אָבער היט זיך: זיי האָבען וועד ס'זאל זיך פאר זיי אָננעהמען.

זי האָט נאָך אלץ געהאלטען די צוויי אייער, און זי האָט זיי איהר, עטלעך, דערלאנגט: פרישע אייער; ערשט היינט אין דער פריה געלעגט. און די אלטע לעבלע האָט איהר ניט געקאָנט גענוג אָנדאנקען.

— ס'א גוטינקע איהר זיינט! איהר מאכט דאָך מיך פאר א נאשערין.... קומט ארויין עפטער, זיך דורכשמועסען. איהר וויסט דאָך: מיינער איז שטענדיג ביי דער קאסטע. און מיר איז דאָ אזוי אומעטיג, ווי א פארשלאָסענע, מחמת די פים טהוען מיר ווה! וואָס וועט פון מיר ווערען ווען די לומפען זאָלען מיר אוועק רויבען די דירה אויך.

אז זי איז מיט פילאָמענע'ן ענדליך ארויס פון שטוב, האָט זי זיך צוגעשטעלט א פינגער צו די ליפען.

— שאָט! לאָמיר זיך צו הערען!

און זיי זיינען ביידע געבליבען שטהען אין קאָרידאָר. פינף לאנג מינוט זיינען זיי אזוי געשטאנען, זיך ניט ריהרענדיג און אינהאלטענדיג דעם אטהעם. זיי האָבען אָנגעבויגען די קעפ און אָננעשטעלט די אויערען אויפ'ן עסס־ציימער פון די רובאָם. אָבער קיין אינציגער שאָרך האָט זיך פון דאָרט ניט געהערט; ס'איז געווען שטיל ווי אין קבר. און ענדליך, מורא האָבענדיג, אז מען זאָל זיי דאָ ניט דערוועהען, האָבען זיי זיך געזעגענט מיט א נייג פון קאָפ, אָבער ניט רעדענדיג א וואָרט. פילאָמענע איז זיך אוועק אויף די שפיץ פינגער, און מאדאם לעבלע האָט שטיל צוגעמאכט די טיהר, אז מ'האָט אפילו ניט געקאָנט הערען ווי דער שלאָס האָט זיך פארהאקט.

ניין אוהר צוואנציג איז שוין רובא ווידער אמאל ארונטער־געקומען אין וואקזאל. ער האָט אכטונג געבען, ווי מען שטעלט צונויף דעם צוג פיר ניין אויהר פונפציג; אָבער, ניט קוקענדיג אויף די אָנשטרענגונג פון זיין ווילענס־קראפט, האָט ער נעמאכט מיט די הענד מעהר ווי אלע מאל, געטופעט מיט די פים, און אלע ווילע אויסגעדרעהט דעם קאָפ א בליק צו טהון פון איין

רעדען די קאָנטאָרטשיצע זי זאָל האָלטען מיט זיי ; צוויי וואָכען שוין, אז זי דערקענט מיך ניט כמעט.... אויך מיר א פריז'טע... ניט־קשה, איך וועל זי שוין פאקען.

און מאדאם לעבלע האָט געטומען רעדען שטיל, דערצעה־לענדיג דעם סוד, אז מאדמאוזעל גישאָן געהט יעדע נאכט צו דעם סטאנציאָן־מייסטער. זייערע ביידע טיהרען זיינען פונקט איינע קענען די אנדערע. מ'סיע דאבאדי איז אן אלמן, האָט אן ערוואקסענע טאָכטער, וועלכע איז תמיד אין פאנסיאָן, און ער האָט עס דאָ בעזעצט די דרייסיג־יעהריגע בלאָנדינקע, וועלכע האָט שוין פארלאָרען איהר פרישקייט, א שווייגענדע און א דארע, און א בויגיגע ווי א שלאנג. זי איז, דאכט זיך, אמאל געווען א לעהרערין. און פאקען זי איז אונמענליך, — זי גליטשט זיך אזוי שטיל ארויס דורך די קלענסטע שפארינעלאָך. זי אליין איז — אויך מיר א פארשוין! אבער אז זי איז צו א גוטע שוועסטער מיט דעם סטאנציאָן־מייסטער, איז זי שוין א נדויסע פערזענליכקייט, און אז מען זאל זי פאקען מיט איהר סעקרעט, קאָן מען זי האבען אין די הענד.

— אָה, סוף כל סוף, וועל איך אויסגעפינען! — האָט מאדאם לעבלע פארטגעזעצט, — איך וועל קיינעם ניט לאָזען מיך אויפעסען א לעבערגע.... דאָ זיינען מיר, און דאָ בליבען מיר. עהרליכע מענשען האלטען מיט אונז ; ניין אפשר, מיין ליעבענקע?

דער אמת איז אז די גאנצע סטאנציאָן האָט זיך געקאָכט איבער דער מלחמה צווישען די צוויי קווארטירעס. און מעהר ווי ערגיץ וואו האָט מען זיך געקאָכט אין דעם קאָרידאָר. און בלויז דער אנדערער ארויסהעלפער, מולען, איז זיך געווען גלייך־גילטיג ; ער איז געווען צופרידען צו וואהנען אין א ליבטיגע דירה, מיט זיין קליין ווייבעלע, — א שטילע און שוואכע פרוי, וואס מ'האָט אין ערגיץ ניט געזעהען און וועלכע פלעגט איהם יעדע צוואנציג חדשים שענקען א קינדעלע.

— און אין בעסטען פאל, — האָט פילאָמענע ערקלעהרט, — אז זיי האלטען זיך נאָך אפילו יא ווי איינער ביים שארף פון א

אין די אַנדערע דירות האָט מען טאַקי געקאָנט אויסגעהען פון אומעט, אין די שטענדיגע האַלב פינסטקערייט, מיט'ן פאַרשטעל־טען הימעל ווי אין אַ געפענגניס. אין די גוטע דירות האָבען גע־וואָהנט דער סטאַנציאָן־מייסטער, זיין אַרויסהעלפער מולען, און די לעבלעס; און אין די פינסטערע האָבען געוואָהנט די רובאָ'ס, און אויך די מאַדמואזעל גישאָן, וואָס האָט געאַרבייט אין קאַנ־טאָר; אַ חוץ דעם זיינען דאָ נאָך געווען דריי צימערען, וואָס מ'האָט געהאַלטען פיר די קאָנטראָלערען פון באַהן. ס'איז אָבער צו בעמערקען, אַז ס'האָט זיך תמיד אַזוי געפיהרט, אַז די צוויי אַרויסהעלפער האָבען געהאַט זייערע קוואַרטירעס איינע לעבען די אַנדערע. ווי־זשע קומען די לעבלעס אַהין? פאַר רובאָ'ן האָט דאָ געדינט אַן אַלמן, אָהן קינדער, און ער האָט געוואָלט צוליעב טהון מאַדאַם לעבלע און האָט איהר אָבגעטראָטען זיין קוואַרטיר. אָבער פאַר וואָס זאָל איצט די קוואַרטיר צוריק ניט זיין רובאָ'ס דעם סטאַנציאָן־אַרויסהעלפער'ס? איז דאָס גערעכט, אַז ער זאָל וואָהנען אין די פינסטערע דירה, ווען ער האָט אַ רעכט צו דער ליכטיגערע? כל זמן ביידע פאַמיליעס האָבען צווישען זיך געלעבט אין פריעדען, האָט סעווערינע נאָכגעגעבען דער שכנה, וועלכע איז עלטער פון איהר מיט אַ יאָהר צוואַנציג, ניט קיין געזונטע דערצו און אַ פעטע, וואָס פלעגט קוים קאָנען איבער־כאַפּען דעם אָטהעם. און די ריכטיגע מלחמה האָט זיך טאַקי ניט אָנגעפאַנגען ביז פילאָמענע האָט ניט אָנגעפיהרט אַ מיאוסע רכילות צווישען די צוויי ווייבער.

— מיינט איהר אפשר, — האָט פילאָמענע געזאָגט צו מאַדאַם לעבלע, — אַז זיי האָבען אייך אין פאַריז ניט אונטער־געשטעלט אַ פיסעל און געפאָדערט, מ'זאָל אייך אַרויסוואַרפען פון די קוואַרטיר — זיינען זיי יאָ די ריכטיגע מענשען צו טהון אַזאַ זאַך... כ'האָב אַליין געהערט, אַז זיי האָבען געשריעבען אַ לאַנגען בריעף צום דירעקטאָר, פאָדערענדיג זייערע רעכטע.

מאַדאַם לעבלע האָט קוים געקאָנט אַרויסרעדען אַ וואָרט פון כעס:

— די לומפּען... איך בין זיכער אַז זיי ווילען נאָך איבער־

זעהען דאָס זעלבע נאָך אין־דער־פריה: — הייסט עס, אז די מעשה מיט'ן סוב־פרעפעקט איז ניט גלאַט. הויבט זיך גאָר ניט אָן. און פילאָמענע, דערצעהלט איהר, אז זי איז דאָך געקומען בלויז דערפאַר, וואָס זי האָט געבראַכט אינטערעסאַנטע נייעס: און זי האָט איבערדערצעהלט, וואָס זי האָט געהערט פון מ'סיע רובא. האָבען זיי ביידע איצט שוין ניט געוואוסט וואָס זיך צו טראַכטען. און אזוי איז זיך קיין סוף ניט געווען צו זייערע רעדעריין, יעדעס מאָל, וואָס זיי זיינען זיך צונויפגעקומען.

— מ'האָט איהם דאָרט אָבגעצוואָגען פון קאָפּ ביז די פים, — ווי איהר זעהט מיך לעבען, מיין ליעבינקע... זיי וועלען זיך קוים איינהאַלטען אויף דער שטעלע.

— אך, מאדאם, אז מיר זאָלען נור פון זיי קאָנען פטור ווערען.

די פיינדשאפט צווישען די לעבעס און די רובא'ס איז אַרויסגעקומען איבער די קוואַרטיר, און איז געוואָרען וואָס א טאָג אלץ ביטערער. דער גאנצער צוויטער עטאַזש, איבער די זוארט־זאָלען פיר די פאסאזשירען, איז געווען ציטהיילט אויף דירות פיר די בעאמטע, און דער צענטראַלנער קאָרידאָר — ווי א זואהרער קאָרידאָר אין א האָטעל, — געל געפארבט און בעלויכטען פון אויבען, — האָט צוטהיילט דעם עטאַזש אויף צוויי רייהען דירות, מיט טיהרען אין די רעכטע און אין די לינקע האַנד. די פענסטער פון די דירות אין די רעכטע האַנד זיינען געווען אין הויף אַריין, אין וועלכען עס זיינען געווען עטליכע אלטע בוימער, און פון דאָרטען האָט זיך געצויגען א וואונדער־שהנעס בילד ביז צו דעם ענגוואוילער בארג; אָבער די פענסטער — קלייגע, האַלב־קיילעכדיגע — פון די דירות אין דער לינקער האַנד, זיינען געווען גלייך אויף דעם שירם־דאך פון וואקזאל, און מיט זיינע פערשטויבטע שויבען און זייטען פון צינק האָט ער נור פארשטעלט דעם האריזאָנט. קיין פרעהליכערע צימערען, ווי אין די ערשטע דירות, דארף מען נאָרנים: דער הויף איז שטענדיג לעבעדיג, די בוימער גרין, און היינט די פראפעסאָלע פעלדער!

ארויסהעלפער האָט זיך בענוגענט בלויז מיט א קוק אין דעם וואגאן־שטאל און איילט זיך שוין צוריק. ער פטר'ט דאָס היינט אפֿ צו שנעל! וואָס זוכט ער דאָרט?

ס'האָט געקלונגען פונקט ניין, וועז רובא איז ווידער אריין אין דעם וואקזאל. ער איז צוגענאנגען ביז'ן סוף, ביז דעם פאסט־הויף, האָט א זוך געטהון, און, קענטיג, ניט געפינען, וואָס ער האָט געזוכט, און זיך ווידער האסטיג אומגעקהרט. און ער איז אריין אין די פארשיעדענע קאנטאָרען, איינע נאָך די אנדערע. אין דער צייט, איז די סטאנציאן געווען שטיל און פוסט; בלויז אין רובא האָט זיך דאָ געדרעהט, וועראנדיג אלץ מעהר און מעהר נערוועז, ווי איינער, וואָס וווייסט, אז אן אונגליק מוז איהם טרעפען, און ער ווייל, אז ס'וואָל איהם שוין ענדליך טרעפען ווי אם שנעלסטען, ווייל ער האָט שוין פארלאָרען די גע־דולד. און רובא קאָן ניט איינשטעהען אויף אן אָרט, און די אויגען קאָן ער איצט שוין ניט אָבריייסען פון דעם זייגער... פונקט ניין... פינף מינוט אויף צעהן... געווהנליך פלעגט ער אריף געהען צו זיך אָבעסען פריהשטאג ניט פריהער ווי צעהן א זייגער, נאָך דעם ווי דער צוג פון ניין אוהר פינפציג פלעגט אָבגעהען. און פלוצים האָט ער נעגומען געהען צו זיך אויף די קווארטיר; ער האָט זיך דערמאָנט אן סעווערינע'ן; זי, איינע אליין אין שטוב, ווארט דאָך, מסתמא, אויף.

פונקט אין דער מינוט האָט מאדאם לעבלע נעעפענט פי־לאָמענע'ן די טיהר; זי איז געקומען צו איהר, אזוי, אהן א הוט, מיט צוויי אייער אין די הענד. זיי זיינען זיך געשטאנען אין הויפט־קאָרידאָר, און רובא האָט געמוזט אריינגעהען אין שטוב אונטער דעם פייער פון זייערע בליקען. דעם שליסעל האָט ער געהאט ביי זיך, וועז ער האָט זיך גאייילט צו עפענען די טיהר; אָבער די צוויי פרויען־האָבען דאָך דערזעהען ווי סעווערינע זיצט אין עסס־צימער אויף א שטוהל, מיט די הענד אויף די קניע און דאָס פנים בלאָס און ווי פארשטיינערט, מאדאם לעבלע האָט אריינגעפיהרט פילאמענען צו זיך, און זיך מיט איהר פארמאכט אין שטוב און איהר דערצעהלט, אז זי האָט שוין אייגענטליך גע־

— זעהר צופריעדען.

פּעקע האָט א כיטרען וואונק געטהון.

— אָה, איהר דאַרפט ניט זיין אונרוהיג, וואַרים, פּאַר־שטעהט איהר, אז מ׳האָט אזא גרויסען צד... אָה איהר וויסט דאָך וואָס איך מיין. מיין פּרוי האָט ער אויך שוין געטהון ניט איין טובה.

דער סטאנציאָנס־העלפער האָט איהם איבערגעשלאָגען זיין אָנצוהערעניש אויף דעם הויפּט־ריכטער גראַנמאָרען, איבער־פּרעגענדיג מיט א מאל:

— איהר פּאָהרט, אלזא, ערשט היינט אבענד?

יא; „ליזע׳ן" וועט מען פּאַרריכטען; דער טרייב־שטאַנג וועט פערטיג ווערען... און איך וואַרט נור אויף מיין מאַשיניסט: ער איז זיך דורכגענאַנגען, איהר קענט איהם, — זשאק לאַנטיע? ער איז מיט איך פון איין פּראָווינץ.

איין מאָמענט איז רובא געשטאַנען, ניט ענטפּערענדיג א וואָרט, פּאַרטראַכט.

— זשאק׳ן לאַנטיע? צי איך קען איהם? וויי זאל איך איך זאָגען? אזוי זיך: — גוט מאָרגען, גוט יאָהר, בעקאַנט האָבען מיר זיך אייגענטלעיך ערשט דא; ער איז דאָך יונגער פון מיר, און אין דעההיים, אין פלאַסקאַן, האָב איך איהם קוים זוען געזעהען, פּאר א יאָהרען הערבסט האָט ער מיין פּרוי עפּים געטהון א געפּעלינקייט, ביי די שוועסטער קינדער, אין דיעפּ.... א פּעהיגער יונג, ווי איך הער.

ער האָט גערעדט האַסטיג, ניט איבערלעגט. פלוצים נעמט ער געהען.

— א גוטען טאָג, פּעקע... איך מוז נאָך א קוק טהון וואָס דאָרט טהוט זיך.

און פּילאָמענע איז זיך באלד אויף אוועקגענאַנגען מיט איהר לאַנגע שפּאַן ווי א קליאטשע; אָבער פּעקע איז געבליבען שטעהן, מיט די הענד אין די קעשענעס, און אָנקוועלענדיג פון דעם ליכטיגען פריה־מאָרגען, ווען ער מעג זיך ארומגעהען לייר־דיג; ער האָט זיך בלויז פּארוואונדערט, וואָס דער סטאַנציאָן־

טע, האָט ניט איין מאָל דערפאָר געהאט צרות פון זיין שוועס־טער, ער האָט זאָגאָר שיעור זיין שטעלע ניט פאַרלוירען. און יעצט דולדעט מען זי שוין אויך צוליעב איהם; און ער דול־דעט פון איהר צוליעב פאַמיליען פפליכטע, — דאָך א שוועס־טער; אָבער דאָס שטערט איהם ניט, אז ער כאפט זי מיט אי־מיצען, איהר גוט אָנצוברעכען די ביינער, און אזוי ברוטאל, אז זי בלייבט אָפט לינגן, כמעט טויט. פילאָמענע און פּעקע האָ־בען זיך זעהר גוט געפאסט; זי האָט, ענדליך, זיך געפיהלט צו־פריעדען מיט די ליעבשאפט פון דעם ווילדען טרינקער; ער, ווידער, וואָס האָט געהאט אזא פעט ווייב, איז געווען זעהר צופריעדען, וואָס זי איז אזוי דאר, ערקלערענדיג מיט א געלעכ־טער, אז איצט דארף ער שוין מעהר ניט זובען; און בלויז סע־וועריע, ווילכע האָט דאָס געריבענט פאר איהר פפליכט צו די מוהמע וויקטאריא, האָט זיך צוקריגט מיט פילאָמענע'ן, ווילכע זי האָט, אוים איהר נאטירליכע גדלות, געוואָלט אויסמיידען און ניט געוואָלט גריסען.

— אלזא, פּעקע, זיי געזונד! — האָט פילאָמענע ארוים־גערערט מיט חוצפה, — איך גיה מיר אוועק, ווייל מ'סיע רובא ווייל דיר זאָגען מוסר פון זיין וויב'ס וועגען.

דער גוטמוטהיגער פּעקע האָט נאָך אלץ געלאכט.

— וואָס לויפסטו? ער שפאסט דאָך.

— ניין, ניין! איך דארף אָבטראָגען צווי אייער פון מיינע היהנער; כ'האָב זיי צוגעזאגט מאדאם לעבלע.

פילאָמענע האָט אומיישנע דערמאָנט דעם נאמען, ווייל זי האָט געוואוסט פון די שטילע קאָנקורענץ צווישען דער פרוי פון דעם קאסיר און די פרוי פון דעם סטאנציאָן־העלפער, און זי האָט זיך געמאכט כלומר'שט חבר מיט אייגער כדי צו קרענקען די צוויטע, אָבער זי איז נאָך אלץ ניט אוועקגענאנגען, ווייל זי איז מיט א מאָל פאראינטערעסירט געוואָרען, דערהערענדיג ווי דער הייצער פרעגט וואָס ס'הערט זיך מיט'ן סוב־פרעפעקט.

— שוין געענדיגט? איהר זיינט צופריעדען, מ'סיע רובא? ניין?

איין פרוי אין פאריז, וועז ער פלעגט דארפען נעכטיגען, אז איין פרוי אין האוור צו פארוויילען די ציים, וואם ער פלעגט דארט מוזען זיין ביז'ן צווייטען צוג. מוהמע וויקטאריא האט געלעבט זעהר בערעכענט, איז זאגאר געווען א קארגע פאר זיך; אבער צו פעקע'ן האט זי זיך געהאלטען ווי א מאמע; זי האט אלצ־דינג געוואוסט, אוז פלעגט אפט מאל זאגען, אז זי וויל ניט, אז ער זאל זיך מיט איהר דארפען שעהמען פאר דער אנדערער, אין האוור, אוז זי פלעגט פאר יעדען אוועקפאהרען איהם גוט איבער־קוקען די וועש, וויל זי וואלט עם ווירקליך זעהר געקרענקט, וועז די צווייטע וואלט געמיינט, אז זי ניט גוט אכטונג אויף זייער מאן.

— דאם איז קיין תירוץ ניט, — האט רובא געענטפערט. — ס'איז ניט פיין פון אייך. מיין פרוי, וויסט איהר, פערגעטערט איהר אם, אוז זי וועט אייך דערפאר גוט אנקערנען.

אבער ער איז מיט א מאל אנשווינגען געוואָרען, אוז ער האט דערזעהן ארויסגעהן פון דער טיהר, לעבען וועלכע זיי זיינען ג־שטאנען, א הויכע, דארע פרוי. דאם איז געווען פילאמענע סא־וואניא, די שוועסטער פון דעם סטאנציאן־מייסטער, — פעקע'ס קעבס־וויב אין האוור שוין באלד א יאהר. ער מיט'ן וויב זיי־נען דא, קענטיג, געשטאנען הינטערן טיהר אוז געדעדט, וועז פעקע האט זיך פון איהר אבגעטהיילט א רוף צו טהון דעם ארויסהעלפער. זי האט נאך אויסגעזעהן גאנץ יונג, ניט קוקענ־דיג אויף איהרע צוויי־און־דרייסיג יאהר, הויך, ביינערדיג, מיט א פלאכע ברוסט, א דארע אוז אויסגעצערט פון איהר בעשטענדיגע לוסט; זי האט געהאט א לאנגען קאפ, מיט פארפלאמטע אוי־גען — דעם קאפ פון א מאגערע, הירזשענדע קליאטשע. מ'האט אויף איהר געזאגט, אז זי טרינקט. אלע אנגעשטעלטע פון דעם וואקזאל זיינען מיט איהר געווען אין די קלייגע הייזקע, וואו איהר ברודער האט געוואהנט נעבען דעם דעפא פון די לאקאמא־טיווען: זי האט דאם הויז געהאלטען זעהר ניט ריין. איהר ברודער, אליין פון די אוועךן פראוויזע, אן עקשן, אוז א שטרענ־גער אבהיטער פון די דיסציפלין, זעהר געשעצט פון זיינע עלטס־

בער הייצער, און ס׳איז איהם קיין מאל ניט בעשערט געווען צו ווערען א מאשיניסט ; ער האָט זיך ניט גוט אויפגעפיהרט, איז געווען צולאָזען, האָט געטרונקען און זיך געיאָגט נאָך פרויען. צוואנציג מאל וואָלט מען איהם שוין געווען געגעבען דעם ווענ, ווען ניט די בעשיצונג פון הויפט־ריכטער גראנמאָרען, און מען וואָלט זיך אויך הערווייל ניט צוגעוואָהנט צו זיינע גרויסע עבירות, דערפאר וואָס ער איז געווען זעהר גוטמוטהיג און זעהר א געניטער אלטער ארבייטער. ער פלעגט ווערען אמת ווילד, נור ווען ער איז געווען שיכור, ווייל שיכור׳ערהייט פלעגט ער ווערען א וואהרע חיה רעה, פון וועלכען מ׳האָט געמעגט ערווארטען אל־דאם־בייז.

— און מיין ווייבעל האָט איהר געזעהן ? — האָט ער ווידער אמאל געפרעגט, מיט א בריטען שמייכעל, וואָס האָט איהם צוריסען דאָס מויל.

— ווי דען ? געווים, האָבען מיר זי געזעהן, — האָט גענטפערט דער ארויסהעלפער פון סטאנציאן־מיסטער. — מיר האָבען זאָנאר געגעסען פרישטיק אויף אייער קוואָרטיר... כ׳לעבען, פעקע, איהר האָט א פיינע פרוי ! און איהר טהוט א גרויסע נארישקייט, וואָס איהר זיינט איהר ניט טריי.

פעקע האָט זיך נאָך מעהר פאנאנדערגעלאכט.

— נו, וואָס דען ? אבער זי וויל דאָך אליין, אז איך זאל זיך אונטערהאלטען.

דאָס איז געווען וואָהר. וויקטאריא איז געווען עלטער פון איהם מיט צוויי יאָהר. זי איז געווארען זעהר דיק און א שווער מענש, און פלעגט איהם אליין אפט מאל שטופען אין קעשענע א הונדערט סו, אז ער זאל זיך געהן זוכען פארגעניגען אנדערש־וואו. זיין אונטריהייט צו איהר האָט זי קיין מאל ניט געאארט צו שטארק, ווייל ער האָט פון דער נאטור ליעב געהאט א שטיף צו טהון. און יעצט האָט זיך זייער לעבען ריכטיג אייגענשטעלט.

— פעקע האָט געהאט צווייי פרויען, צו איין פרוי ביי די צוויי וואקזאלען, וואו ער פלעגט אנקומען און ארויספאהרען ;

די זון האָט זיך שוין אויפגעהויבען הויך איבער׳ן האָריזאָנט, און א שטויב ווי פון גין־גאָלד האָט געשוועבט אין דער בלאָ־סער לופט. אָבער רובא האָט אפילו ניט בעמערקט דעם שעהנעם פּריהמאָרגען; ער האָט זיך געאייליגט ווי איינער וואָס איז זעהר בעשעפטיגט; ער האָט אין זיך געוואָלט שטילען די אנגסטען פון וואָרטען און וואָרטען.

פּלוצים דערהערט ער אימיצענם א קול:

— גוט מאָרגען, מ׳כיע רובא! האָט איהר געזעהען מיין פּרוי?

דאָם איז געווען פּעקע, דער הייצער ביי זישאק׳ן אויף׳ן לאָ־קאָמאָטיוו, א מאן פון א יאָהר דריי־און־פּיערציג, א געזונטער; א פּרעהליכער, א מאָגערער, גוט געבויט, מיט א פּנים, וואָם איז געווען פּאַרוויכערט פון רויך און פּלאָם. זיינע גרויע אויגען אונטער דעם קלייגעם שטערן און זיין גרויסער מויל מיט די שפּי־ציגע באק־ביינער האָבען געהאָלטען אין איין שמייכלען, ווי ביי אייגעם, וואָם האָט ליעב א לעב צו טהון.

— ווי? איהר נאָר? — האָט רובא איבערגעפרעגט, פּאר־ווונדערט, און האָט זיך אָבגעשטעלט. — אך, יא; מיט אייער לאָקאָמאָטיוו האָט זיך עטוואָם געטראָפען, — נאָר פּאַרגעסען... און איהר פּאָהרט ארוים ערשט היינט אויף דער נאכט... גע־רוהט א גאנצען טאָג... גוט, אה?

— אודאי, גוט, — האָט פּעקע געענטפערט; ער האָט זיך נאָך ניט אויסגעניכטערט פון די נעכטיגע הוליאנקע.

געבאָרען אין א דערפּל ניט ווייט פון רואן, איז פּעקע נאָך אלם א יונגל אוועק אין דיענסט צו די אייזענבאהן קאָמפּאניע, אָנקומענדיג אין די אבטהיילונג, וואו מ׳שטעלט צונויף די מא־שינען. שפּעטער, וען ער איז אלט געוואָרען דרייסיג יאָהר, איז איהם זיין ארבייט נמאם געוואָרען און ער האָט געוואָלט וע־רען א הייצער, כדי שפּעטער צו קאָנען ווערען א מאשיניסט; אין דער זעלבער צייט האָט ער אויך חתונה געהאט מיט וויק־טאָריע; זי איז מיט איהם געווען פון איין דאָרף. אָבער די יאָהרען זיינען זיך געגאנגען, און פּעקע איז אלץ געווען דער זעל־

אויפרעגונג ; יענער האָט גאנץ רוהיג איבערגעקוקט די דעפּע־
שע, און זי א וואָרף געטהון צוויששען אנדערע פּאפּירען : —
מסתמא, בלויז א געוועהנליכע ראפּארט פון דער באהן־לייניע.
דערנאָך האָט ער זיך געזומען צו זיינע אנצייגע פון טאָג, און
רובא, ווי געוועהנליך, האָט געזומען איהם דערצעהלען וועגען
אלעס, וואָס האָט פּאסירט ביי נאכט און פּאר טאָג. אָבער היינט
האָט רובא זיך ניט געקאָנט דערמאָנען, וואָס דער נאכט־ארויס־
העלפער האָט איהם דערצעהלט פון די גנבים, וואָס מ'האָט גע־
כאפּט אין די ארבייטער ציכערען. דער סטאנציאָן־מייסטער
האָט מיט איהם געריידט נאָך א פּאָר וועדטער, און האָט איהם
ענדליך, מיט א מאך מיט'ן האנט אבגעלאָזט, ווייל אין דער מינוט
זיינען אריינגעקומען צוויי אנדערע ארויסהעלפער, וואָס שטעהען
ביים פּראכט אין די שיפען און וואגאָנעס. זיי זיינען אויך גע־
קומען אבגעבען א ראפּארט, זיי האָבען אויך געבראכט א נייע
דעפּעשע, וואָס איינער פון די אָנגעשטעלטע ביי די פּראכט־שיפען
האָט זיי איבערגעגעבען.

— איהר קאָנט זיך געהען, — האָט דאבאדי געזאָגט, אז ער
האָט דערזעהן, אז רובא איז געבליבען שטעהן ביי דער טיהר.

אָבער רובא האָט אלץ נעווארט קוקענדיג אויף דאבאדי מיט
זיינע פּאנאנדערגעפּענטע אויגען. ער איז אוועקגענאנגען ערשט
וועז די צווייטע דעפּעשע איז אויך ארויפּגעוואָרפען געוואָרען
אויפ'ן טיש מיט דערזעלבער גלייכגילטיגער האנד. געגען א
מינוט איז רובא ארומגענאנגען אונטערן הענג־דאך אונענט־
שלאָסען, פּארטראכט. ס'איז שוין געווען פינף־און־דרייסיג מי־
נוט אויף נייז : איצט קומט שוין קיין צוג ניט ביז דעם פּא־
סאזשיר צוג פון נייז אוהר פופציג. נעווועהנליך פלעגט ער בע־
נוצען די שעה ארומצוקוקען דעם וואקזאל. און רובא האָט זיך
געשלעפּט אייניגע מינוט, אליין ניט וויסענדיג וואוהין די פּים
טראָגען איהם. ער האָט ענדליך אויפּגעהויבען דעם קאָפּ. פּאר
איהם איז געווען דער וואגאָן נומ. 293 ; און ער האָט זיך מיט
א מאל א קירעווע געטהון און איז אוועק אין דעפּא פון די לאָ־
קאמאָטיווען, אבווהל ער האָט דאָרט ניט געהאָט וואָס צו טהון.

אליין פלעגט זיין צייט, הויפטזעכליך, פאַרברענגען ביי די שי־פען און וואַגאָנעס מיט די סחורות, האָבענדיג שטענדיג פאַר־בינדונגען מיט די גרויסע קאָממערסאַנטען פון האַוור און פון דער גאַנצער וועלט, היינט האָט ער זיך אַביסעל פאַרשפּעטיגט; רובאָ האָט שוין צוויי מאָל געעפענט די טיהר פון די קאַנטאָר, און האָט איהם אָבער ניט געטראָפען. אויף'ן טיש איז אַפילו די אָנצייגע פון טאָג נאָך ניט אויפגעעפענט געווען. רובאָ'ס אויג האָט בעמערקט אַ דעפּעשע צווישען די בריעף. ער איז גע־בליעבען שטעהן ווי אַ פאַר'כישוף'טער; ער האָט זיך ניט גע־קאָנט אָברייסען פון דער טיהר, ניט ווילענדיג וואַרפענדיג אויף דעם טיש האַסטיגע בליקען.

ענדליך, צעהן מינוט שפּעטער איז געקומען מ'סיע דאַבאַדי. רובאָ האָט זיך צוגעזעצט, ניט רעדענדיג אַ וואָרט; ער האָט געוואַרט יענער זאָל עפענען די דעפּעשע. אָבער דער סטאציאָן־מייסטער האָט זיך גאָרניט געאיילט; ער האָט געוואָלט ארויס־ווייזען זיין אויפמערקזאמקייט צו זיין העלפער, ווייל ער האָט פון איהם געהאַלטען.

— און, געוויס, איז עס אייך אין פּאַריז צוגעגאַנגען ווי געוואונשען?

—יא, מ'סיע, איך דאַנק אייך.

דאַבאַדי האָט ענדליך געעפענט די דעפּעשע; אָבער געלעזען האָט ער זי נאָך ניט; ער האָט בלויז געשמייכעלט צו זיין ארויסהעלפער: רובאָ'ס שטימע האָט געקלונגען ווי פאַר־שטיקט, ווייל ער האָט זיך איינגעשטרענגט איינצוהאַלטען דאָס נערוועזע ציטערען פון זיין אונטערסטע ליפּ.

— עס פרעהט אונז זעהר אייך דאָ ווידער צו זעהן.

— און איך, מ'סיע, בין זעהר צופריעדען מיט אייך ווייטער צו זיין.

און אַז מ'סיע דאַבאַדי האָט זיך ענדליך גענומען צו דער דעפּעשע, האָט רובאָ איהם נאָכגעקוקט; אַ לייכטער שוויים האָט איהם ארויסגעשלאָגען אויפ'ן פּנים; ער האָט געשוויגען, ער האָט ביי דאַבאַדי'ן אָבער ניט בעמערקט די ערוואַרטעטע

זי אריינפיהרען אין דעם פרויען־אבטהיילונג. און איידער רובא האָט דערלאַנגט דעם סיגנאל זיך צו ריהרען, האָט ער נאָך אמאל גוט איבערגעקוקט, צו אלצדינג איז אין אָרדנונג, און אז דער צוג האָט שוין גענומען געהען, האָט ער איהם א שהען ביסעל נאָכ־געקוקט מיט דעם בליק פון א מאן, וואָס איין מינוט נור וועו ער איז פארטראכט, קאָן דאָס מענשען קאָסטען זייערע לעבענס.

אָבער ער האָט באלד נאָך דעם שוין געמוזט אריבערגעהן אויף יענער זייט באהן־ליניע, כדי אויפצונעהמען דעם צוג פון רואן, וועלכער איז אין דער צייט אריינגעקומען אין וואקזאל. אין דעם צוג איז אויך געווען דער פאָסט־בעאמטער, מיט וועלכען ער פלעגט זיך יעדען טאג דורכרעדען וועגען די לעצטע נייעס. אין רובא׳ס שווערען טאג ארבייט איז דאָס געווען דער אויגצעלענער פרייער מאָמענט זיך אָבצורוהען א פיערטעל שטונדע; ער האָט געקאָנט פריי איבערכאפען דעם אָטהעם, וויל קיין ארבייט איז איהם באלד ניט געלעגען אויפ׳ן קארנ. און אויך היינט, ווי אלע מאל, האָט ער פאררויכערט א פאפיראָס און זיך פרעהליך געשמועסט מיט זיין פרייגד.

דערווייל איז שוין געווארען אמת טאג. די גאז־דערלאָך האָט מען פארלאָשען אונטער דעם גלעזערנעם הענג־דאך, וועלכער האָט אבער דורכגעלאָזט אזוי וועניג ליכט, אז אין וואקזאל איז נאָך אלץ געווען טונקעל; אבער דער גרויסער שטיק הימעל איבערן דאך האָט שוין געברענט מיט דעם פלאם פון פריהמארגען; דער נאכצער האָריזאָנט איז געווארען ראָזאווע, און אלעם האָט זיך ארויסגעזעהן זעהר קלאָהר אין די לויטערע לופט פון דעם שהנעם ווינטער אין־דער־פריה.

געווהנליך, פלעגט דער סטאנציאָן־מייסטער דאבאדי קומען אכט א זייגער אין דער פריה, און זיין ארויסהעלפער פלעגט איהם קומען ענטקעגען מיט זיין ראפארט. דאבאדי איז געווען א שהנער, פיין געקליידעטער ברונעט; ער פלעגט זיך בענעמען ווי א רייכער קאָממערסיאנט, וואָס איז פארטהון אין זיינע געשעפטען. און ווירקליך, ער פלעגט זיין נאכט צופריעדען, אז אנדערע זאלען זיך אבגעבען מיט די פאסאזשיר־צוגען, און ער

מען צום צווייטען וואנאַן, וואָס שטעהט הינטער דעם. אָבער רובּא האָט זיך ניט געלאָזט רעדען ; ער איז געווען צוקאָכט נאָר אָהן א פארוואָס.

— אך, איהר בהמות ! איך זאָג דאָך איך ! — ריהרט ניט !

אז ער האָט אָבער ענדליך יא פערשטאַנען, וואָס דאָ קומט אייגענטליך פאָר, האָט ער זיך נאָך מעהר צוקאָכט, שילטענדיג דעם ענגען וואָקזאל, וואו מען קאָן אפילו א וואגאָן ניט אויס־קירעווען. ווירקליך, דער וואָקזאל איז טאַקי געווען צו קליין און צו ענג פיר האַוור ; דאָס איז געווען איינער פון די ערשטע וואָקזאלען, וואָס די באַהן האָט געבויעט, און ער האָט זיך שוין אויסגעדיענט מיט זיינע אלטע שטאלען פון אלטע קלעצער, מיט דעם שלעכט בעלויכטענעם הענג־דאך פון האלץ און ציגל, מיט אלע זיינע אלטע, פינסטערע געביידעם מיט אבגעפאלענע קאלך פון די ווענט.

— ס׳א שאנדע ! כ׳פערשטעה נאָר ניט ווי די קאמפאניע האָט די גאנצע חורבה נאָך ניט ארונטערגערישן !

די ארבייטער האָבען מיט פארוואונדערונג זיך צוגעהערט צו די רעד פון דיעזען מאן, וועלכער איז שטענדיג געווען אזא שטרענגער אָבהיטער פון די דיסציפלין. רובּא האָט דאָס בעמערקט, און איז מיט א מאל אנשוויגען געוואָרען ; און א שווייגענדער, אן איינגעהאלטענער, האָט ער וויטער נעקוקט ווי מ׳רוקט אין בער די וואגאָנעס. אויף זיין שטערן האָט זיך בעווייזען א בייזער קנייטש, און זיין קיילעכדיגער, רויטער פנים מיט׳ן הארטען רויטען בערדל האָט נענומען אויסזעהען ווי ביי איינעם מיט א שטארקע ווילענס־קראַפט.

איצט איז שוין רובּא ווידער געוואָרען פאלקאָמען קאלט־בלוטיג. ער האָט זיך נענומען בעזאָרגען דעם שנעל־צוג זעהר פינקטליך, אליין דורכקוקענדיג יעדעם פיצלע. דאָס צוואמען־קעטלען פון די וואגאָנעס איז איהם ניט געפאלען, און ער האָט געהייסען זיי בעפעסטיגען פאר זיינע אויגען. א דאמע מיט צוויי טעכטער, זיין פרוי׳ס א בעקאנטע, האָט געבעטען מ׳זאל

וועלכע זיינען די לעצטע נאָך געשוואומען אין הימעל; און אין מזרח זייט איז דער גרויסער מויל פון דעם סענע־טייך געווען אָנ־געצונדען מיט דעם ניי־געבאָרענעם פארטאָג. מיט אַן אונבע־וואוסטע בעוועגונג האָט רובאָ אַראָבגענומען דאָס היטעל פון קאָפּ, ווי ער וואָלט זיך געוואָלט קוויקען מיט די פרישע ריינע לופט. דאָס בילד איז איהם אזוי גוט בעקאנט: די גרויסע שטרעקע מיט דער מאַסע וואָקזאַל־געביידעס; לינקס, די פּלאַט־פאָרם פאר די פּאַסאַזשירען, דער דעפּאָ פיר די לאָקאָמאָטיווען, און רעכטס, די גאנצע עקספּעדיציאָן, די שטאָדט אַליין, — דאָס אַלעס האָט איהם, דאַכט זיך, בערוהיגט, איהם צוריקגעקעהרט צו זיינע טאַג־טעגליכע בעשעפטיגונגען, תמיד און בעשטענדיג די זעלביגע. און איבער דער גאַס שאַרל־לאַפיט, פון יענער זייט, האָבען זיך גערויכערט די גרויסע קוימענעס פון די פאַבריקען; און גרויסע בערג קוילען האָבען זיך געזעהן אין די קוילען־קראָ־מען ארום דעם פאַרבויטען ברעג באָבאַן. פון דאָרט האָט זיך שוין געהערט א גערויש. און דאָס פייפעריי פון די וואַגאָנעס מיט סחורות, און דאָס אויפוואכען און גערוך פון דעם ים, וואָס דער ווינט ברענגט, — דאָס אַלעס האָט רובאָ'ן דערמאָנט, אַז היינט איז אַ יום־טוב, ווייל מ'לאָזט אַראָפּ אַ שיף, און מאסען מענשען וועלען זיך דאָ שטופּען דאָס צו זעהן.

אַז ער איז צוריק אריינגעקומען אין וואָקזאַל, האָט ער דערזעהן ווי די ארבייטער שטעלען צונויף דעם שנעל־צוג אויף זעקס אוהר פיערציג; איהם האָט זיך דאַביי אָבגעדוכט, אַז די לייטע האָבען אַהער אריינגענומען דעם וואַגאָן 293 אויך; און פון זיין גוטען מוטה, וואָס דער פרישער מאָרגען האָט איהם פערשאַפט, איז מיט אַ מאָל געוואָרען אַן אונערוואַרטעטער כעס.

— ריהרט מיר ניט אָן דעם וואַגאָן 293, דער רוח זאָל אייך נעמען! זאָל ער שטעהן וואו ער שטעהט! ערשט ביי נאַכט געהט ער היינט אַוועק.

דער עלטערער ארבייטער, וועלכער האָט געדאַרפט זעהן, אַז דער צוג זאָל גוט צוזאַמען געשטעלט ווערען, האָט איהם ער־קלעהרט, אַז דעם וואַגאָן רוקט מען בלויז איבער כדי צו צוקו־

שטעלטער, האָט עפּים זיך געשפּארט מיט אייניגע סאָלדאטען, און רובּא האָט זיך נעמוזט אריינמישען. און אײַהם איז אויס־געקומען כאָטש זיך צורייסען אויף שטיקער אין דעם געפּילדער, אין דעם טונקעלען וואקזאל, אין דער צוג־לופט, צווישען אן עולם פּאסאזשירען, וואָס האָבען געציטערט פון קעלט און זיינען ערשט פון שלאָף. און ער איז ניט נעווען אין א גוטע שטימונג, און האָט קיין מינוט צייט ניט נעהאט א טראכט צו טהון. אבער דער פּאסאזשיר צוג איז ענדליך אַרויסגעגאנגען, און דער וואק־זאל איז נעווארען לעדיג. רובּא איז האסטיג אויפּ צום דרעה־צירקעל פון דעם וועג־סיגנאליסט, זיך אנצופרעגען צו אלעם איז מיט חסד, ווארים ס׳האָט נעוואלט אנקומען א צוג דירעקט פון פּאריז, און דער צוג האָט זיך אביסעל פּארשפּעטינט. דער־נאָך איז ער נעווען דאבי, ווי די פּאסאזשירען זיינען ארונטער־געקראָכען, האָט אבגעווארט ביז די אנגעקומענע פּאסאזשירען זיינען זיך צופּאָהרען אין די קארעטעס פון די האָטעלען, וועל־כע האָבען דאָ נעווארט אויפ׳ן וואקזאל לעבען דער ליניע בלויז פון יענער זייט וואנט מיט נראטעס, און ערשט איצט האָט רובּא זיך נעקאָנט אברוהען א מינוט, — דער וואקזאל איז נעווארען שטיל און לעדיג.

ס׳האָט געקלונגען זעקס.

רובּא איז זיך לאנגזאם ארָאפּגענאנגען פון דער פּאסאזשיר פּלאטפּארמע אונטער דעם גלעזערנעם דאך; אז ער איז ארויס־געקומען אונטער דעם פרייען הימעל, האָט ער אויפגעהויבען דעם קאפּ און האָט זיך אבגעזיפצט פון פערלייכטערונג; ער האָט בעמערקט, אז עס נעמט שוין טאָגען. דער ווינט פון׳ם ים האָט שוין גענצליך צוטריבען דעם טומאן; ס׳איז נעווארען דער־קלאָהרער פריהמארגען פון א זונענדינגען טאָג. רובּא האָט נע־קוקט אין צפון זייט, צום ענגואוויליער בארג, צו די בוימער אויף דעם בעערדונגס פעלד, וועלכע האָבען בעקומען עפּים א ווייאלעט קאָליר נעגען דעם אויסגעבלאסטען הימעל; אומקאָהרענדיג זיך מיט׳ן פּנים קיין הרום און מעריב זייט, האָט ער נאָך בעמערקט איבער׳ן ים אייניגע שטיקלאָך אבגערייסענע ווייסע וואלקענס,

שוין אזוי, — האָט מולען בעמערקט. — א דאנק נאָך, אז מ׳קוקט זיי כאָטש דורך. דאָ ניט לאנג האָט מען אין א וואגאָן איבערגעלאָזט א פאסאזשיר, וועלכער איז אנשלאָפען געוואָרען אויף א באנק, און ערשט, אז ס׳איז געוואָרען טאָג, האָט ער זיך אויפגעכאפט.

ענדליך האָט מולען, קוים איינהאלטענדיג א גענויג, געזאָגט, אז ער געהט שלאָפען. אָבער פלוצים איז ער געוואָרען אזוי נייגעריג, אז ער האָט זיך אומגעקערט.

— נאָר פארגעסען ! — דער עסק מיט׳ן סוב־פראָפעקט האָט זיך דאָך שוין געענדיגט, א ?

— אָה, יא ; ניט אומזיסט געפאָרען ; כ׳בין צופריעדען.

— בעסער אזוי ; אודאי... נעדענקט־זשע : — נומער 293 בלייבט דא.

און רובא איז געבליבען אייגער אליין ; ער איז לאנגזאם צוגענאנגען צו דעם וואַרטענדען צוג קיין מאָנטעוויל.

די וואַרט־זאל איינען שוין געווען אפען ; ס׳האָבען זיך בעוויזען עטליכע פאסאזשירען, אייניגע יענער מיט זייערע הינט, א צוויי־דריי קרעמער מיט די פאמיליעס, וועלכע האָבען געוואלט זיך בענוצען דערמיט, וואָס ס׳איז זונטאג, — אָבער, אין אלגעמיין, איז געווען א קלייגער עולם. אז דער ערשטער צוג פון טאָג איז ארויסגעפאָהרען, האָט שוין רובא ניט געטאָרט פארלירען קיין צייט ; ער האָט גלייך געמוזט צוזאמענשטעלען דעם פאסאזשיר צוג, וואָס געהט ארויס פינף אוהר פיערציג קיין דואן אין פאריז. און אזוי וויי אזוי פריה פאר טאָג, איז נאָך כמעט קיינער ניט געקומען צו דער ארבייט, האָט ער, אלס דער ארויסהעלפער פון דעם סטאציאן־מייסטער, אויף זיך געהאט זוהר פיעל וואָס צו בעזאָרגען, רובא האָט געענדיגט איבערצוקוקען די וואגאָנעס ; מ׳האָט זיי שוין ארויסגעפיהרט פון די שטאלען, און מ׳האָט זיי שוין אויסגעשטעלט אויף די רעלסען ביי דער פאסאזשיר פלאטפאָרמע. און דאָ האָט רובא געפארפט אוועק אין זאל השגחה געבען אויף די בילעטען און אויף דעם צונעמען פון׳ם באגאזש ביי די פאסאזשירען. איינער, אן אנגע־

אזוי געהענדיג איבער די פלאטפארמע, זיינען זיי ביידע צו ביז'ן ענדע וואקזאל, — ביז צו דעם אָרט, היימט עס, וואו עס געפינט זיך אין דער רעכטער האנט דער שטאל פיר די וואגנעס, וואס זיינען אנגעקומען נעכטען, און וועלען ווידער ארויסגעהן ערשט מיט א טאג שפעטער. רובא האט אויפגעהויבען דעם קאפ, און זיינע אויגען האבען מיט א מאל דערזעהן דעם וואגאן ערשטע קלאס, נומער 293, וועלכער האט געהאט א בעזונדערע קופע, בעלייכטען מיט דעם ציטערנדען ליכט פון א גאז־דרעל. מולען האט מיט א מאל אויסגעשריען:

— אך, כ'האב גאר פארגעסען!

רובא'ס בלאסער פנים איז מיט א מאל געווארען רויט, און ער האט ניט געקאנט איינהאלטען אין זיך א לייכטער ציטער.

— כ'האב פארגעסען, — האט מולען ווידערהאלט. — ד ע ם וואגאן, זעהט איהר, טארט איהר ניט ארויסשיקען, — שטעלט איהם היינט ניט אריין אין דעם שנעל צוג פון זעקס אוהר פיערציג.

נאך א קורצבען שווייגען, האט רובא ענדליך געפרעגט מיט א גאנץ נאטירליכען טאן:

— אזוי? וואס איז עפיס?

— ס'איז אריין א בעשטעלונג פיר א קופע אויף היינט אבענד. און וואר קאן וויסען, אפשר וועלען מיר קיין אנדערע פרייע קופע ניט האבען, איז געבליבען, אז מיר זאלען דערווייל פארהאלטען די וואס מיר האבען.

— נו, נאטירליך, — האט רובא געענטפערט, ניט אראפגעזעצט זיין פארשענדען בליק פון דעם וואגאן, איהם איז אין קאפ פלוצלינג אריין אן אנדער געדאנק, און ער איז מיט א מאל געווארען בייז:

— ווי געפעלט דאס אייך! זעהט, כ'בעט אייך, ווי די פוילאקעס רייניגען עס אביסעל! אויף דעם וואגאן איז דאך שטויב דאכט זיך פון א גאנצע וואך.

— אה, אן אלטע געשיכטע! — אז א צוג קומט אן נאך עלף ביי נאכט, קאנט איהר זיין זיכער, אז די וואגאנעס בלייבען

אָנשטויסען ; זייערע פּנים׳ער זיינען געווען ווי תמיד ; און אומזיסט האָבען מאדאם לעבלע און מ׳סיע לעבלע זיך שטארק צוגעהערט ; ביי די שכנים האָט זיך ניט געהערט אַפילו א שאָרך; קאָנטיג, אַז זיי זיינען באַלד איינגעשלאָפען זעהר שטאַרק: מ׳קאָן זיך דענקען, אז מסתמא איז זיי זייער זיין אין פּאַריז ניט איבריג גוט אויסגעפאַלען ; ווען ניט, צו וואָס דאַרף סעווערינע אויפשטעהען אַזוי פריה. דער קאַסיר האָט געפרעגט, ווי דאָס פּנים איז געווען ביי סעווערינע׳ן, און מאַדאַם לעבלע איז געוואָ־רען א בעשרייבערקע : א זעהר שטרענג פּנים, זעהר בלאַס ; איהרע בלויע אויגען האָבען שטאַרק געשיינט אונטער די שווארצ־קייט פון איהרע האָאָר ; געשטאַנען שטיל, אָהן א בעוועגונג — אָט, אַ וואַהרע נאַכט־וואַנדערין... מ׳וועט שוין אַלעס געוואָהר ווערען ביז פאַרנאַכט.

ז אין יואָקזאַל האָט רובאָ דערוויסט זיין קאָלעגע מולען, וועכלכער האָט געדאַרפט אַרבייטען ביי נאַכט, און רובאָ האָט איהם איבערגענומען די הענט ; אָבער מולען האָט זיך מיט איהם אַרומגעדרעהט נאָך אייניגע מינוטען, און מיט איהם גע־שמועסט, דערצעהלענדיג פערשיעדענע קלייניגקייטען, וואָס האָ־בען נעכטען פאַסירט : — מ׳האָט געכאַפּט אַ פּאָאָר קליינע גנבים אין דער מינוט ווען זיי האָבען שוין געזאָלט אַריינקריכען אין די אַרבייטער צימער ; דריי אַרבייטער האָט מען גוט גע־געבען פאַר ניט היטען די רעגעלען ; ביים צונויפשטעלען פון דעם צוג קיין מאָנטעוויליע, איז ביים צוזאַמען־קעטלען פון די וואַגאָנעס צובראָכען געוואָרען דער קעטעל־אייזען. רובאָ, האָט מיט אַ רוהיגען פּנים, געלאַסען אויסגעהערט : — ער איז בלויז געווען אַביסעל בלייך, — מסתמא פון מיעדקייט, און דאָס האָט זיך אויך געמערקט אין דעם, וואָס ס׳איז איהם געווען בלוי אונ־טער די אויגען. מולען האָט שוין געענדיגט דערצעהלען, און רובאָ האָט איהם נאָך אַלץ אָנגעקוקט מיט אַ פראַגע אין די אויגען, גלייך ווי ער האָט געוואָלט הערען פון עפּיס נאָך. אָבער קיין נייעס איז שוין מעהר ניט געווען. רובאָ האָט אַראָפּגעלאָזט דעם קאָפּ און געקוקט צו דער ערד.

וועלכע האָבען אויסגעזוכן בלאָס אין די נאסקייט פון דעם קאל־טען פריה־מאָרגען. דאָ איז געשטאנען דער ערשטער צוג, וואָס איז געגאנגען קיין מאָנטיוויליע. די ארבייטער האָבען זיך לע־בען איהם געפֿאָרעט אונטער די אויפזיכט פון דעם דעזשורנעם ארויסהעלפער פון סטאנציאָן־מייסטער. די וואָרט־זאָלען זיי־נען נאָך געווען פֿארמאכט, די טיהרען צו, און אויף די פּלאטפֿאָר־מעס זיינען נאָך קיין פֿאסאזשירען ניט געווען; די סטאנציע האָט נאָך צוגעדרימעלט.

אז רובא איז ארויסגענאנגען פון זיין קוואַרטיר, אויף'ן אויי־בערשטען עטאזש, איבער דעם פֿאססאזשירסקען וואָקזאל, האָט ער דערזעהן דעם קאססיר'ס־פֿרוי, מאדאם לעבלע, אין מיטען צענטראלנעם קאָרידאָר, אין וועלכען עס זיינען געווען די טיהרען צו די קוואַרטירען פון אלע בעאמטע. שוין זייט פיעלע וואָכען, ווי דיעזע מאדאם שטעהט עס אויף פֿארטאָג, ווייל וי ווייל פֿאקען מאדאמואזל גישאן, וואָס איז בעשעפטיגט אין קאנטאָר; זי איז זי חושד, אז זי איז צו גוט מיט דעם סטאנציאָן־מייסטער, דאבאדי. אָבער פֿאקען האָט זי אין דער גאנצער צייט קיינעם ניט געפֿאקט: — אפילו ניט א שאָרך, אפילו ניט א שאטען. און זאָגאר היינט פֿארטאָג, איז זי האסטיג צוריק ארויין צו זיך אין שטוב; אָבער איבערראשט איז זי געוואָרען בלויז פון דעם וואָס זי האָט נאָר בעמערקט ביי די רובא'ס אין די דריי סעקונדען, וואָס ער האָט געעפענט און צוגעמאכט די טיהר;—אין עס־צימער איז געשטאנען סעוועריניע, די שעהנינקע, — שוין אין די קלי־דער, אין די שיך, און פֿארקאכט. — זי, סעוועריניע, וואָס פלעגט זיך אימער וואלגערען אין בעט ביז ניין אוהר; און דערפֿאר האָט מאדאם לעבלע געמוזט אויפוועקען מ'סיע לעבלע און איהם דערצאהלען די אויסערגעוועהנליכע שטיקעל נייעס. נעכטען, איז דאָס פֿאָאר פֿאלק געגאנגען שלאָפען ביז ס'איז געקומען דער שנעלל־צוג פון פֿאריז, עלף אוהר פינף, ווייל זיי האָבען נעבאָך זעהר שטארק געוואָלט וויסען, מיט וואָס רובא'ס געשיכטע מיט'ן סוב־פֿרעפעקט האָט זיך דאָרט געענדיגט, אָבער דערפון, ווי די רובא'ס האָבען זיך געהאלטען, האָט מען זיך גאָר־ניט געקאָנט

נאָך האָט ער זיך איבערגעלעגט : צו וואָס דארף ער עס ? קיין וויכטיגען פאַקט ווייס ער דאָך סאי ווי סאי ניט אויף קלאָהר, און וועגען דעם מערדער אליין וועט ער דאָך אויך ניט וואַגען צו דערצעהלען אירגענד וועלכע איינצעלהייט, פּאָזיטיוו און פּינקט־ליך. ס'וועט דאָך פּשוט זיין נאַריש, זיך אַריינצומישען אין דער געשיכטע, פאַרליערען צייט און זיך אויפרעגען און קיינעם דאַ־מיט קיין טובה ניט טהון. ניין, ניין ! ער וועט ניט רעדען ! און ער איז זיך ענדליך אַוועקגעגאנגען ; ער האָט זיך אָבער צוויי מאָל אומגעקעהרט אַ קוק טהון אויף די שוואַרצע מאַסע, ווי דער טויטער האָט אויסגעזעהן אויף דער ערד, אין דעם ציר־קעל געלע שיין פון דעם לאַנטערן. אַ שניידענדע קעלט האָט זיך מיט אַ מאָל אַראָפּגעלאָזט פון דעם פאַרדונקעלטען הימעל צו דיעזער פערלאָזענער וויסטעניש און אויף די פרוכטלאָזע בערג־לאַך. נאָך צוויי צוגען זיינען אַוועקגעגאנגען, איינער איז אָנ־געקומען פון פאַריז, זעהר אַ לאַנגער, און זיי האָבען זיך איינער דעם אַנדערן אָבגעטראָטען דעם וועג, ווען, אין זייער געוואַלדיגע מעכאַנישע מאַכט, זיינען זיי זיך פאַרביי געגאנגען, אַ יעדער צו זיין ווייטען ציעל, אין דער צוקונפט, און פאַרבייגעהענדיג האָבען זיי כמעט אָנגעריהרט דעם האַלב אָבגעשניטענעם קאָפּ פון אַ מענשען, וואָס אן אַנדער מענש האָט געקוילעט.

.3

אויף מאָרגען, זונטאג, פאַרטאָג, האָבען אַלע שטאָדט־זיי־גערס אין האַוור געשלאָגען פינף, ווען רובאָ איז געקומען אויף דער סטאַנציע זיך שטעלען צו דער אַרבייט, ס'איז נאָך געווען אמת נאַכט ; אָבער פון ים האָט דער ווינט גענומען בלאָזען שטאַרקער, און דאָס האָט צוטריעבען דעם טומאַן, וואָס האָט איינגעוויקעלט די אַרומיגע בערגלאַך, וואָס ציהען זיך פון סענט־אַדרעס ביז די פעסטונג אין טורנוויל ; אין מערב זייט, אי־בער'ן ים, איז שוין אַ פּאַס הימעל געוואָרען ליכטיג, און די לעצ־טע שטערן האָבען דאָ צוגעפּינטעלט.

אין וואָקזאַל האָבען נאָך אַלץ געברענט די גאַז־רערלאַך,

פון זייערע קינדער־יאָהרען, איז זי זיך אוועקגענאנגען, און איז פערשוואונדען געוואָרען אין דער פינסטערניש, מיט גוואלד אויס־האלטענדיג דעם אָטהעם, גלייך ווי איינצוהאלטען א געוויין.

גלייך נאָך דעם זיינען אָנגעקומען דער סטאנציאָן־מייסטער, מיזאר און צוויי ארבייטער. דער סטאנציאָן־מייסטער האָט אויך דערקענט דעם טויטען: ווירקליך דער הויפט־ריכטער גראנמאַ־רען, וועלכען ער האָט געקענט, וויל יענער פלעגט שטענדיג אראָפקריכען אויף זיין סטאנציאָן, וועו ער פלעגט נור פאָהרען צו דער שוועסטער, מאדאם באָנהאָן אין דואנוויל.

דער טויטער קערפער האָט געדארפט בלייבען ליגען, וואו ער איז געלעגען; מ'האָט איהם בלויז צוגעדעקט מיט א מאַנ־טעל, וואָס איינער פון די ארבייטער האָט מיטגענומען. אָן אנדער אָנגעשטעלטער האָט נעכאָפט אין באראנטען דעם עלף־אחזייענר צוג, אום צו וויסען צו געבען דעם קענינליכען פראָקוראָר אין רואָן. אָבער ערוואַרטען דעם פראָקוראָר האָט מען ניט געקאָנט פאר פינף אָדער זעקס א זייגער אין דער פריה, וויל מיט איהם דארפען נאָך קומען דער אונטערזוכונגם ריכטער מיט זיין סעקר־טער, און א דאָקטאָר. דערווייל האָט דער סטאנציאָן־מייסטער אוועקגעשטעלט א וואָך: א גאנצע נאכט איינער דעם אנדערן איבערנעהמענדיג די הענט, זאל מען שטעהן לעבען טויטען מיט א לאנטערן.

זשאק איז דא נאָך געבליבען א שטיק צייט, שטיל און דער־שלאָגען. ער האָט געדארפט געהן קיין בארנטען זוכען אויף דער סטאנציע עפּים א דעכעל, אונטער וועלכען זיך צו צושפּא־רען ביז זיעבען אוהר צוואנציג אין דער פריה, וועו עס געהט אָכ א צוג קיין האַוור. און דא האָט ער זיך דערמאָנט אָן דעם אונ־טערזוכונגם־ריכטער, און דאָם האָט איהם בעאונרוהיגט, גלייך ווי ער וואלט זיך געהאלטען פאר א שותף אין דעם מאָרד. זאל ער דערצעהלען וואָס ער האָט געזעהן, וועו דער שנעל־צוג איז פארביי געלאָפען? ער האָט פון אָנפאָנג בעשלאָסען טאקי אלעם צו דערצעהלען, וויל ער האָט דאָך ניט וואָס מורא צו האָבען. אין, א חוץ דעם, איז דאָך דאָם קלאָהר זיין פפליכט. אָבער דער־

זיך עם מיט איהם אבגערעכענט פאר איינע פון זיי... אך, מיין אָרימע לואיזעט! אָה, דער שוויין! א מצוה אויף איהם!

און א שטיק צייט האבען זיי ביידע געשוויגען. פלאָרע האט צוריק אנידערגעשטעלט דעם לאנטערן און האט געוואָרט, וואַרפענדיג אויף זשאק'ן גע'גנב'עטע בליקען: און ער, שטעהענדיג פון דער אנדערער זייט מת, האט זיך ניט געריהרט, ווי א צומישטער, ווי א דערשלאָגענער דערפון וואס ער האט געזעהען. ס'האט שוין געזאָלט זיין ארום עלף. א געוויסע שעמעווידיגקייט, נאָך דער סצענע פון דעם אויף־דער־נאכט, האט איהר ניט דערלאָזט אנצוהויבען רעדען די ערשטע.

ס'האט זיך דערהערט ווי מען רעדט; זי האט זיך צוגעהערט; דאס איז געווען איהר שטיעף־פאטער, וועלכער האט געבראכט צורופען דעם סטאנציאן־מייסטער. ניט וועלענדיג, מ'זאל זי זעהען דא, האט זי זיך מיט אמאל בעשלאָסען:

— וועסט קומען נעכטיגען? —

ער האט א ציטער געטהון; איין סעקונדע האט ער זיך קענטיג געשלאָגען מיט דער דער, און ענדליך האט ער זיך אנגענומען מיט כח; אין גרויס אנגסט האט ער געענטפערט:

— ניין, ניין!

פלאָרע האט זיך קיין ריהר ניט געטהון; זי האט נור ארַאפגעלאָזט איהרע שטארקע הענט — אפהענטיג ווי אין גרויסע יסורים. און ווי זי וואָלט זיך עפעס געוואָלט ענטשולדיגען פאר איהר פריהעריגען ווידערשטאנד, האט זי איהם שטיל און מיט מילדקייט איבערגעפרעגט:

— דו וועסט, הייסט עס, ניט קומען? כ'וועל דיך שוין היינט מעהר ניט זעהען?

— ניין, ניין!

ס'האט זיך געהערט, ווי די שטימעם קומען נעהענטער. און ניט דערלאָנגענדיג איהם די האנד א דרוק צו טהון, ווייל ס'האט אויסגעזעהען אז ער האט זיך אומישנע אוועקגעשטעלט פון דער אנדערער זייט פון דעם טויטען קערפער, און זאָגאר איהם ניט צו־וואַרפענדיג מיט'ן קאָפ דעם אלטען, גוט־בריהדערליכען אדיע

— היעט זיך: — ט׳טאר ניט! — האָט זשאק געמורמלט.

אבער זי האָט נור פערצוינען מיט די אקסעל, און ס׳האָט זיך בעווייזען דער קאָפּ, — אין דעם נעלען שיין פון דעם לאנטערן, א קאָפּ פון אן אלטען מאן, מיט א נרויסע נאז, מיט בלויע אויגען פון א בלאנדין, — די אויגען בריט געעפענט. אונטער'ן בארד איז נעווען א שרעקליכע אפענע וואונד, א טיפער שניט, וואס האָט איבערגעהאקט דעם גאַרגל, — א שניט מיט א ריס, ווי מ׳וואלט דאָס אריינגעשטאָכענע טעפער אויסגעקירעוועט מיט דער וואונד. דאָס בלוט האָט פארנעצט די נאנצע רעכטע זייט ברוסט. אין דער לינקער האנט, אין א קנאפּ־לעכל פון דעם אויבערראָק, האָט נעשטעקט א קאָמאנדירסקע ראָזעטקע; דאָס האָט איצט אויסנעזוהען ווי א שטיק פארנליווערטע בלוט.

פלאָרע האָט א לייכטען נעשריי נעטהון פון פערוואונדעטרונג.

— זעהט נור... ס׳איז דאָך דער אלטער!

זשאק איז צוגעגאנגען און האָט זיך אויך אריבערנעבויגען איבער דעם קערפער כדי בעסער צו זעהען; זייערע קעפ האָבען זיך אינע אן די אנדערע אנגעריהרט. דער יונגער מאן האָט קוים נעאָטהעמט; ער האָט זיך נאָר ניט נעקאָנט אנזעטיגען מיט דעם בילד פון, אונבעוואוסטזיניג האָט ער נעחזר׳ט:

— דער אלטער... דער אלטער...

—ס׳איז ער, ער; דער אלטער נראנמאָרען, דער חויפט־ריכטער.

נאָך איין מינוט האָבען זיי בעקוקט דאָס בלאסע פנים, דאָס אויסגעקרימטע מויל, די נרויסע דערשראָקענע אויגען. דערנאָך האָט זי אבנעלאָזט דעם קאָפּ, וועלכער האָט שוין אנגעהויבען ווערען טויט־שטייף און קאלט: דער קאָפּ איז צוריקגעפאלען צו דער ערד, פערשטעלענדיג די וואונד.

— שוין! וועסט זיך שוין מעהר ניט שפּיעלען מיט מיידלאָך, — האָט זי געזאָגט נאָך שטילער. — מסתמא האָט מען

פער, וועט מען נאך אפשר דערקענען. ער האָט אויסגערעכענט, אז מיזאר קאָן זיך ניט אומקעהרען צוואמען מיט דעם סטאנציאָן־מייסטער פריהער ווי דריי פערטעל שעה. די צייט איז זיך דערווייל ניט געשטאנען, און זשאק האָט געטראכט פון מיזאר'ן דעם נעבאך'ל, — אזא שוואכינקער, אזא רוהיגער, — און ער, מיזאר, האָט אויך געוואָנט, הרג'ענענדיג אויף דעם שטילסטען אופן, — דורך סם. ס'איז אלזא לייכט צו הרג'ענען ! א יעדער הרג'עט !....

זשאק איז צו א טריט נאָהענטער צום טויטען. ער מוז זעהען די וואונד. און דאָס האָט איהם אזוי געברענט, גלייך ווי געגליהטע נאדלען וואלטען געווען אין זיין קערפער, אבי צו זעהען ווי דאָס איז געטהון געוואָרען, וואָס רינט דאָרט ארויס, צו זעהען די רויטע וואונד ! ווען ער זאל פאמעליך צוריקלע־גען דעם קאָפ, וועט מען דאָך ניט דערקענען. ער האָט זיך אָבער געשראָקען נאָך פאר אן אנדער זאך, וואָס ער האָט אליין ניט געווואוסט, און וואָס האָט איהם אלץ צוריקגעהאלטען — די מורא צו זעהען בליט ! יעדעם מאל און ביי יעדען פאל האָט זיך ביי איהם דער בענאהר געמישט מיט דער מורא. און דאָך, וואלט ער געווען אייגנער אלץ נאָך איין פיערטעל שעה, וואלט ער זיך בעשלאָסען. אָבער א לייכטער רויש האָט איהם אויפגעוועקט.

דאָס איז געווען פלאָרע ; זי איז געשטאנען לעבען איהם און האָט אויך געקוקט. זי איז אויך געווען נייגעריג צו זעהען וואָס דא האָט פאסירט ; אז ס'האָט זיך נור געהערט, אז מ'איז איבערגעפאָהרען א בהמה אדער א מענש איז צושניטען געוואָ־רען פון א צוג, איז זי באלד געלאָפען אהין. אז פלאָרע האָט דערהערט וועגען דעם אומגליק, האָט זי זיך אָנגעטהון און איז געקומען צולויפען : זי האָט געוואלט זעהען דעם טויטען. און נאָך דעם ערשטען בליק, האָט זי זיך ניט צוריקגעהאלטען, — ניט זי. אָנבויגענדיג זיך, האָט זי מיט איין האנט אויפגעהויבען דעם לאנטערן, און מיט דער אנדערער האָט זי דעם טויטען אויפגעהויבען דעם קאָפ.

אן אנדערער געוואגט צו טהון ; און דער פועל יוצא ליגט דאָ פאר זיינע אויגען. און אויב ער זאָל הרג'ענען, וואָלט אויך אזא קערפער געלעגען אויף דער ערד... דאָס הארץ האָט איהם נעקלאפט, שיער ניט געפלאצט, און דער דורשט צו בעגעהן א מאָרד האָט זיך ביי איהם צוהויצט ווי דער ליידענשאפטליכסטער בעגעהר, — אזוי האָט אויף איהם געווירקט דאָס בילד פון דעם טראגישען טויט. ער האָט א שפאן געטהון נאָהענטער צום טויטען אויף איין טריט, ווי א נערוועזע קינד לערנט זיך ניט מורא צו האָבען.

יא, ער וועט וואגען ! ער וועט אויך וואגען, אז ס'וועט האלטען דערביי !

אָבער א גערוויש פון הינטער זיינע פלייצעס האָט איהם געצוואונגען אבצושפרינגען אן א זייט. א צוג איז אנגעקומען : אין זיין טיעפע פארטראכטקייט האָט זשאק פריהער נאָר ניט גענערט. און עס וואָלט איהם צוריבען אויף שטיקלאָך, וועו ניט דער הייסער דאמפף און דאָס גוואלדיגע קלאפען פון דעם לאקאָמאָטיוו, — דאָס האָט איהם גראטעוועט. דער צוג איז פארביי אין א שטורם פון רויש, פון רויך און פלאָם. אויף דער צוג איז געווען געפאקט ; דער שטראָם פאסאשירען איז נאָך אלץ גענאנגען קיין האוור, צוליעב דעם מארגענדיגען יום־טוב, און אין וואגאן האָט זיך א קינד צוגעפלעטשט דאָס נעזעל צום פענסטער ארויסקוקענדיג אויף די פינסטערע פעלדער ; מ'האָט נעקענט זשהען די זייטען־פנים'ער פון אייניגע מאנספערזאנען : א יונגע פרוי האָט אויסגעהויבען דאָס פענסטער און ארויסגעווארפען א פאפיער פון פוטער און צוקער. דער צוג יום־טוב'דיג פאסאשירען איז זיך אוועק ווייט, אפילו קיין חשד ניט האָבענדיג אז זיינע רעדער האָבען כמעט אנגעריהרט א מת. און דער טויטער קערפער ליגט זיך אלץ אויפ'ן פנים, קוים־קוים בעלויכטען פון'ם לאנטערן, אין די טרויעריגע שטילקייט פון דער נאכט.

און דאָ פארגלוסט זיך זשאק'ן זיך אייניצוקוקען אין דער וואונד, כל זמן קיינער איז נאָך ניט געקומען. ער האָט אָבער אי־בערגעטראכט : אז ער זאָל אנריהרען דעם קאָפּ פון דעם קער־

און וועגדעגדיג זיך צו זשאק'ן, וועלכער איז געשטאנען ווי א צומישטער, א דערשלאָגענער, האָט ער געזאָגט :

— מ'טאָר זיך ניט צודיהרען, — ס'איז פערבאָטען... איהר בלייבט דאָ, און לאָזט קיינעם נים צו, און איך לויף קיין באַראַנטען צו וויסען געבען דעם סטאַנציאָן־מייסטער.

ער האָט אויפגעהויבען דעם לאָנטערן, און נעגומען זוכען מיט די אויגען דעם נומער אויף דעם נאָהענטסטען מיל־צייכען.

— גום ; פונקט 153.

און אנידערשטעלענדיג דעם לאָנטערן אויף דער ערד, לעבען דעם קערפער, איז ער זיך אוועקגענאָגען מיט זיין ניט אייַלענדיגען גאנג.

זשאק איז געבליבען אליין ; ער האָט זיך ניט געריהרט, קיין אויג ניט צוגענומען פון דעם צוצוקמען, טויטען קערפער, וועלכער איז קוים נעווען בעלויכטען פון דעם אונדיים־ליכען שיין פון דעם ליכטעל ביי דער ערד. און ער?... די אויפרעגונג, וואָס האָט איהם אהערצו געטריבען, דער שרעקליכער מאנגעט, וואָס האָט איהם דאָ צוגעהאלטען, — דאָס איז אלעס נעווען אויננעשלאָסען אין דעם איין וועהפולען נעראנק, וואָס האָט איהם דורכגענומען זיין גאנצען לייב און לעבען ; — יענער, דער מאן מיט'ן מעסער אין דער האנט, — יענער האָט נעוואָגט ! ער האָט נעוואָגט צו ערפילען זיין בעגעהר צו מאָרדען ! אך, נור ניט זיין קיין פייגלינג, נור ניט מורא האָבען, — און ער האָט זיך בעפרידינט און אריינגעשטאָכען דאָס מעסער ! און ער? איהם מאָטערט דער וואונש שוין נאָנצע צעהן יאָהר...

אין זיין פיבערשען צושטאנד, האָט זשאק עפעס נעשפירט אין זיך א נעפיהל פון פראכטונג צו זיך און בעוואונדערונג פון יענעם, וואָס האָט נעוואָגט ; און מעהר פון אלעמען, האָט ער נעפיהלט דאָס בעדירפנים דאָס נוט צו זעהען, א דורשט אָנצוועטיגען די אויגען מיט דעם בילד פון די נעשאָכטענע פיגור, די צובראָכענע קוקלע אָדער א שטיק אוננייצליכע שמאָטע, וואָס איין האָק פונ'ם מעסער האָט נעמאכט פון א מענשען. דאָס, פון וואָס ער, זשאק, האָט בלויז נעוואָגט צו טרוימען, דאָס האָט

זיך טאקי נעשראקען פאר דעם, וואס ערוואַרטעט איהם דאָר־טען, אבער ס'האט איהם געטראגען אהין מיט דער קראפט פון אלע זיינע מוסקולען. אז ער איז ענדליך צוגעלאפען און האט זיך שיער ניט אנגעשטויסען אן די שוואַרצע מאסטע, אויסגע־צויגען איבער'ן אייזענבאהן־וועג, איז ער געבליבען שטעהן, ווי א צוגעשמידטער, און ס'איז איהם אריבער א ציטער פון קאפ ביז די פיס. אבער ריכטיג זעהען האט ער ניט געקאָנט, און זיין פערדרוס האט ער אויסגעלאזט צו מיזאר'ן זידלענדיג איהם וואס ער איז געבליבען הינטערווייַלעכץ אויף מעהר ווי א דרייסיג טריט.

— אבער, אין גאטעס נאמען ! ריהרט זיך ! אויב ער זיפעט נאך, וועלען מיר איהם אפשר קאנען העלפען.

מיזאר איז זיך געגאנגען ווי אלע מאל, נאנץ רוהיג און קאלטבלוטיג, אונטערשאקלענדיג זיך אין גאנג. אז ער איז צוגע־קומען, האט ער אויפגעהויבען די לאנטערנע איבער דעם טויטען קערפער, און געזאגט :

— ווייס איך וואס ! שוין ; אבגעדאוועט !

דער טויטער, וועלכער איז אהן צווייפעל ארויסגעפאלען פון א וואגאן, איז געבליבען ליגען אויפ'ן בויך, מיט'ן פנים צו דער ערד, ביי א פינפציג סענטימעטער פון די רעלסען ; מ'האט בלויז געקאנט זעהן זיין קאפ געדיכטע האאר, ווי א גרויע הי־טעל. זיינע פיס זיינען געווען צושפרייט ; די לינקע האנט האט ער געהאלטען אויף די ברוסט ; די רעכטע איז געווען ווי צובראכען. דער טויטער איז געווען זעהר גוט געקליידעט אין א פיינעם פאלטאָ פון בלויען שטאף, עלענאנטע שיך, טהייערע וועש. אויף'ן קערפער זיינען ניט געווען קיינע אנדערע סימנים פון וואונדען א חוץ א שטראָם בלוט פון'ם האלז, וואס האט פאר־נעצט דעם קאלנער פון'ם העמד.

— א בורזשוא ; מ'האט איהם שוין אבגעדיענט, — האט מיזאר רוהיג בעמערקט, נאך דעם ווי ער האט אייניג סעקונדען זיך אויסגעקוקט אין דעם מת.

יונגען שנעק! און ער האָט בלויז אַן אונבעשטימטען מאַך גע־טהון און האָט געענטפערט:

— דאָרט... געגען אַ פינף הונדערט מעטר פון דאַנען... מ'דאַרף צוגעהן זעהן, כדי צו זיין זיכער.

אין דיעזען מאָמענט האָט זיך זשאַק צוגעהערט: איבעה זיין קאָפּ האָט זיך דערהערט אַ פערשטיקטער רויש. ער איז גע־ווען אַזוי צורודערט, אַז ער האָט אַ ציטער געטהון.

— ס'איז גאָר ניט, — האָט געזאָגט דער אַלטער, — פלאָ־רע פּאָרעט זיך דאָרטען.

און ווירקליך, דער יונגערמאַן האָט דערקענט דאָס טופּען פון צוויי באָרוויסע פיס איבער'ן פּאָדלאָגע. עס ווייזט אויס, אַז זי האָט געוואַרט אויף איהם, און האָט זיך צוגעהערט דורך דער האַלב־אָפענער טיהר.

— איך געה מיט אייך... האָט ער געזאָגט. — און איהר זייט זיכער, אַז ער איז טויט?

— איך ווייס? עס האָט זיך מיר אַזוי אויסגעוויעזען. מיט'ן לאַנטערן וועלען מיר שוין זעהען בעסער.

— אָבער ווי דענקט איהר? ס'איז אַ צופאַל, צי ניט וואַהר?

— עס קען אַודאי זיין עפּעס אַ נאַר וואָס האָט זיך געלאָזט צושניידען, אָדער גאָר אַ פּאַסאַזשיר, וואָס איז אַרויסגעשפּרונגען פון אַ וואַגאָן.

זשאַק האָט אַ ציטער געטהון.

— קומט שנעל! קומט שנעל!

גאָך קיין מאָל האָט ער ניט געפיהלט אַזאַ מין דורשט צו זעהען און זיך איבערצייגען. בשעת זיין חבר איז זיך געגאַנגען איבער'ן וועג, אָהן שום אויפרעגונג, ווארפענדיג מיט'ן לאָמפּ, וועלכער האָט בעלויכטען די רעלסען מיט אַ ווייכער ליכטיגקייט, איז זשאַק, אונגעדולדיג פון דיעזער לאַנגזאַמקייט, געלאָפען פאָראויס. דאָס איז געווען ווי אַ מין פיזישער דורשט, יענער אינערליכער פייער, וואָס צווינגט די פאַרליעבטע זיך צו איילען קומען צו דער מינוט זיך זעהען מיט זייערע געליעבטע. ער האָט

דעם וועג־סיגנאַליסט, האָט ער בעשלאָסען ניט אַריינצוגעהן, זאָנדערן זיך צו לעגן שלאָפען אונטער א וועטער־דאַך ביי איינע פון די וועגט. אָבער פון אונטער דער טיר האָבען זיך אַרויס־געריסען פּאַסען שיין, און ער האָט אונבעטראַכט א שטופּ געטהון די טיר. אן אונערוואַרטעט סצענע האָט איהם אָבגעשטעלט אויף דער שוועל.

אין ווינקעל איז געשטאַנען איבערגעקערט דאָס טעפּעל פּוטער, און מיזאַר, שטעהענדיג מיט אַלע פיער אויף דער ערד, דער ברענענדיגער לאַנטערן לעבען איהם, האָט מיט'ן פויסט, פאַרשענד, לייבט געקלאַפּט אין וואַנט, עפּעס זוכענדיג. זשאַק'ס שטעהן בלייבען האָט איהם גאָר ניט צומישט, און ער האָט גאַנץ רוהיג ערקלעהרט אויף דעם געוועהנלייכסטען אופן:

— די שוועבעלאַך האָבען זיך צושאַטען.

צוריקשטעלענדיג דאָס טעפּעל פוטער אויפ'ן אָרט, האָט מיזאַר צוגעזעצט:

— איך בין געקומען נעמען דעם לאַנטערן, ווייל אויפ'ן וועג אהיים, האָב איך דערזעהען אימיצען צוליגט אויף די רעל־סען... מיר האָט זיך אָבגעדוכט, אז דער מאַן איז טויט.

זשאַק איז פון אָנפאַנג גענוען ערשטוינט צו זעהען, ווי מיזאַר זוכט דעם אוצר פון מומע פאַזיע; דאָס האָט איהם זאָ־פּאַרט געוויזען, אז איהרע בעשולדיגונגען זיינען ריכטיג. אָבער די ידיעה וועגען דעם טויטען קערפער אויף דער באַהן־ליניע האָט איהם אזוי איבערראַשט, אז ער האָט פערגעסען אן די גאַנצע דראַמע, וואָס שפּיעלט זיך אָפּ אין דעם קלייניגקען פערוואַרפע־נעם הייזעל. די סצענע אין קופּע, ווי איין מענש הרג'עט דעם אַנדערן — איז איהם וויעדער מיט אמאל אריבער אין געדאַנקען.

— א מאַן אויף די רעלסען... וואו איז ער? — האָט ער געפרעגט, ווערענדיג בלאַם.

מיזאַר האָט געוואָלט אָנהויבען דערצעהלען דערפון, ווי ער האָט געכאַפּט צוויי פיש און ווי ער האָט זיך מיט זיי געאיילט אהיים, אָבער וואָס זאָל ער גאָר זיין אָפּענהערציג מיט אזא

ווי אין קאָנוואולסיעס. דער צוג איז שוין אַוועק און איז פער־שוואונדען ערגעץ לעבען קרוא־דע־מאָפרא, ניט אַרויסווייזענדיג זיך אין דער פינסטער מיט מעהר גאָר ניט, ווי מיט דעם רויטען דרייעק, — די דריי רויטע פייערלאַך אויף'ן לעצטען וואַגאָן.

ווי אַ צוגעשמידטער צום פּלאַץ, האָט דער יונגערמאַן נאָכ־געקוקט דעם צוג, דער רויש פון וועלכען איז ענדליך שטיל גע־וואָרען אין די טויטע שטילקייט פון די פעלדער. האָט ער ריכ־טיג געזעהען? איצט האָט זשאַק שוין אַליין געצווייפעלט; ער איז שוין ניט געווען זיכער, אַז דאָס איז ווירקליך געווען אַזוי, וואָס האָט איהם ווי אַ בליץ אַ בליאַסק געטהון אין די אויגען. ניט אי איין געזיכטסצוג פון די צוויי טהיילנעהמער אין דער דראַמע האָט זיך איהם ניט איינגעקריצט אין זכרון. די דונקעלע מאַסכע איז וואַהרשיינליך געווען אַ קאָלדרע פון אונ־טערוועגענס, און זי איז אַרויפגעפאַלען אויף דעם קערפּער פון דעם גע'הרג'עטען. און דאָך האָט זיך זשאַק'ן געדוכט, אַז ער האָט געזעהען אונטער די געדיכטע האאר אַ פיינעם, בלאַסען זייט פון געזיכט. אָבער דאָס איז געווען ווי צומישט, און איז אַוועק ווי אַ חלום. בלויז איין מינוט איז דער זייט פּנים איהם ווי געשטאַנען פאַר די אויגען אין זיין זכרון און איז אָבער באַלד אין גאַנצען פערשוואונדען געוואָרען. וואַהרשיינליך איז דאָס אַלעס געווען בלויז אַן אָנשטעל פון זיין אייגענעם מח. און דאָס בלוט איז אין איהם פערגליווערט געוואָרען. און דאָס איז איהם אויסגעקומען אַזוי אויסערגעוועהנליך, אַז ער האָט צום סוף בעשלאָסען, אַז דאָס איז בלויז אַ האַליוצינאַציאָן, וואָס איז איהם ג.קומען פון די יסורים פון דעם היינטיגען שרעקליכען אָנפאַל פון זיין קרענק.

כמעט נאָך אַ גאַנצע שטונדע האָט זיך זשאַק אַזוי אַרומ־געשלעפּט, דער קאָפּ פול מיט אַנגסטליכע געדאַנקען. ער איז געווען צובראָכען. די נערווען זיינען אָבגעשוואַכט און עס וואַרפט איהם אַ שטאַרקע אינערליכע קעלט אַנשטאַט די פריהערדיגע היץ. גאָר ניט בעוואוסטזיניג האָט ער זיך אומגעקעהרט צוריק אין קרוא־דע־מאָפרא. אַז ער איז צוגעקומען צו דער שטוב פון

צו מענשען. און ער האָט געוואָלט אין קורצען איבערשניידען דעם וועג צו יענער זייט בערגעל; ער האָט פארבלאָנדזשעט און איז אויסגעקומען פאַר דעם אייזענבאַהן־פלויט, פונקט ביים אַרויס־גאַנג פון דעם טונעל, ניט ווייט פון דעם שטיקעל פעלד, וואו ער איז ערשט געווען און האָט געוויינט. אַן אויסגעמאַטערטער, האָט זיך זשאַק אָבגעשטעלט. פלוצלונג דערהערט זיך דערווייל נאָך אַ שוואַכער, אָבער מיט יעדער סעקונדע אַלץ שטאַרקערער גערויש פון אַן אָנקומענדען צוג, וואָס איילט זיך אַרויס פון אונטער דער ערד. דאָס האָט איהם אָבגעהאַלטען. דאָס איז געווען דער שנעל־צוג קיין האַוור, וועלכער איז אַרויס פון פאַריז זעקס אוהר דרייסיג, און וועלכער געהט דאָ פאַרביי ניין אוהר פינף־און צוואַנציג: דעם צוג פלעגט זשאַק פיהרען יעדע צוויי טעג.

זשאַק האָט געזעהען, ווי דאָס שוואַרצע מויל פון דעם טונעל איז מיט אַ מאָל געוואָרען ליכטיג, ווי אין אַן אויווען, וואו דאָס האָלץ צוברענט זיך. אַ מינוט שפּעטער איז אַרויסגעפלויגען דער לאָקאָמאָטיוו, פאַרבלענדענדיג די אויגען מיט זיין גרויסען קיי־לעכדיגען אויג — דעם פאָדערשטען לאַנטערן, — וואָס האָט זיך אַריינגעריסען אין דער אויסערליכער פינסטערניש און האָט אָנגעצונדען די רעלסען, ווי צוויי פייערדיגע ווירעס. אָבער דער שד איז אַוועק ווי אַ פייל פון'ם בויגען, און די וואַגאָנעס האָבען גענומען זיך יאָגען נאָך איהם; אין די פיערעקיגע שוי־בען אין די טיהרען האָבען זיך געזעהען די פערשיעדענע קו־פּעס געפּאַקט מיט פּאַסאַזשירען; אָבער דאָס אַלעס האָט אַ בליאַסק געטהאָן מיט אַזאַ שנעלקייט, אַז דאָס אויג האָט איי־גענטליך ניט געקענט מערקען וואָס עס האָט געזעהען.

און דאָ האָט זשאַק גאַנץ דייטליך בעמערקט אין איין סע־קונדע דורך די ליכטיגע שויבען פון אַ קופּע, ווי אַ מאַן האָט אַנידערגעוואָרפען אַן אַנדערן אויף די קאַנאַפּע און האָט איהם אַריינגעזעצט אַ מעסער אין האַלז אַריין, אין דער זעלבער צייט איז עפּעס אַ שוואַרצע מאַסע, אפשר אַ דריטע פּערזאָן און אפשר נור אַ שטיק באַגאַזש, געלעגען מיט די גאַנצע געוויכט דעם געשטאָכענעם אויף די פיס, וועלכע האָבען זיך געוואָרפען

איבער די געגענד אייִדער צו קומען אהיים, אהין. און זשאק איז אויפגעשפרונגען און איז ווייטער געלאָפען.

און ווידער איז ער געלאָפען א פוללע האלבע שעה איבער די פינסטערע פעלדער, גליִך ווי איהם וואלטען נאכגעיאגט גאנצע פעק צורייצטע חיות. ער איז געקראכען אויף די בערגלאך; ער האט זיך ארַאבגעלאזט אין די שמאלע טהאלכלאך. צוויי קליינינקע טייכלאך האבען זיך איהם באגענענט, איינער נאכ'ן אנדערן. זשאק איז אריבער געגאנגען די טייכלאך, און האט זיך פארנעצט ביז'ן נאכטעל; איניגע געדיכטע בוימלאך האבען איהם פארשטעלט דעם ווענ, און ער איז דערפון געווען אויסער זיך. ער האט געהאט נור איין איינציגען געדאנק, — געהן וואהין די אויגען וועלען איהם טראגען, ווייט, ווייט, אוועק, פון זיך אליין צו ענטלויפען, ענטלויפען פון הער וויילדער חיה רעה, וועלכע ער האט אין זיך אליין געפיהלט. אבער די חיה אין איהם קאן ניט בעזיענט ווערען, און לויפט אויך אזוי שנעל. זיעבען מאנאט שוין ווי זשאק האט זיך געמיינט, אז ער איז שוין פטור געווארען דערפון, און האט געלעבט ווי אלע מענשען לעבען... און איצט פאנג אן נאך אמאל, ווידער פון אנהויב, ראנגלען זיך געגען זיך אליין, אז דו זאלסט ניט בעפאלען די ערשטע פארבייגעהענדע פרוי, וואס דו זעהסט.

אבער די ארום און ארום הערשענדע טיעפע שטילקייט און די פאלקאמענע איינזאמקייט פון דעם ארט האט איהם אביסעל בערוהיגט. ער האט זיך פערטראכט אויף פון אזא לעבען, אזוי שיטל און אבגעזונדערט, ווי די טרויעריגע געגענד, וואו ער בלאנדזשעט אזוי ארום, ניט בעגענעניג ניט אי איין לעבעדיגען נפש. אליין דאס ניט האבענדיג בעמערקט, האט ער מסתמא ערגעץ וואו פארקירעוועט, ווייל ער איז צוגעקומען צו די באהן־ליניע פון די אנדערע זייט; ער האט געמוזט ארומגעהן אין א בריטען האלב־צירקעל, פון אויבען איבער'ן טונעל, צווישען די בערג־זייטען, וואס זיינען פערוואקסען מיט קוסטעם. זשאק האט זיך אומגעקהרט צוריק, פיהלענדיג אן אומרוהיגען בעם אויף זיך אליין, וואס ער איז ווידער צוגעקומען אזוי נאהענט

פינסטערניש, בלויז אין הימעל האָט זיך געמערקט א שיין; דער לייכטער טומאן האָט אויסגעזעהען ווי א דאַך פון ניט דורכזויכטיגע גלאָז, וואָס האָט פון דער בעהאַלטענער שיין פון דער לבנה אויסגעזעהען געלבלאַך. דער שווארצער האַריזאָנט האָט נעדרעמעלט אין א טויטען שטילשטאַנד. אָבער, שוין צייט! ס'איז שוין, אודאי, נייז א זייגער. דאָס בעסטע איז צו גיין אהיים און זיך לעגען שלאָפען.

אָבער פלוצים האָט זיך זשאק'ן מיט אנגסט פארגעשטעלט, ווי ער קומט עס אהיים צו די מיזאר'ס, געהט ארויף אויף די טרעפ אויף'ן בוידעם, לעגט זיך צוועק אויף די שטרוי, לעבען פלאָרע'ס צימער, און פון איהר טהיילט איהם אָפּ בלויז א דינע הילצערנע וואנטל. זי וועט דאָרט שלאָפען; ער וועט הערען, ווי זי דוכעט. ער האָט זאָגאר געוואוסט, אז פלאָרע פארשליעסט קיין מאָל ניט די טיהר; ער וועט צו איהר קאָנען ארייננעהן. א גרויסע ציטערניש האָט איהם אָנגעכאַפט פון דאָס נייז, אז ער האָט זיך פאָרגעשטעלט דאָס מיידעל, אן אויסגעטהוענע, צוהיצט אין איהר שלאָף, און מאט... און דער פירכטערליכער געווין האָט איהם וויעדער געוואָרפען פון די פיס. ער האָט זי געוואָלט הרג'ענען!... גאָט!... זשאק'ן האָט עס געשטיקט פון'ס גע־דאנק, אז אָט געהט ער באלד און הרג'עט פלאָרע'ן... אין איהר בעט, גלייך ווי ער קימט נור אהיים. ער איז שיער פון זינען אראָפּ. וואָס מאכט דאָס אויס וואָס ער האָט ביי זיך קיין גע־וועהר ניט? ס'איז נאָך גאנץ וועניג, וואָס ער האָט מורא פאר זיך אליין, און פארשטעלט זיך דעם קאָפּ מיט ביידע הענט. דאָס וועט איהם ניט העלפען! ער האָט געפיהלט, אז ער אליין וועט דאָס נאָר ניט וועלען, אז דער דערוועקטער זכר־בעסטיע, וואָס איז אין איהם, וועט עפענען די טיהר און וועט זי דערשטיקען, דאָס מיידעל, פשוט ווייל אין איהם איז דאָ אזא הערשענדער אינסטינקט פון גוואלדטהאטען און ווייל ער מוז זיך נוקם זיין פאר אמאל....

ניין! ניין! בעסער די גאנצע נאכט ארומצובלאנקענען זיך

אבנעשפארט פון הייצונג און מאשין־פעטם, פלעגט ער האבען איבער פיער טויזענד פראנק א יאהר און האט גאר קיין בעסערם ניט פערלאנגט. זשאק האט נעזעהען, ווי זיינע קאמעראדען צווישען די ארבייטער פון צווייטען און דריטען קלאס, וואס די קאמפאניע פלעגט צונעהמע אלס לעהרנער, האבען כמעט אלע חתונה נעהאט מיט ארבייטערינען, ניט קיין בעדייטענדע פרויען, וועלכע פלעגען זיך בעווייזען בלויז פאר'ן אבפאהרען מיט קאשעקלאך שפייז אין די הענד; זיינע מעהר עהרגייציגע חברים בעזאנדערם די, וואס האבען נעענדיגט די שול, האבען שוין נעווארט ביז זיי ווערען אלייז סטאציאן־מייסטערם, און דאן וועלען זיי חתונה האבען, אבזוכענדיג זיך עפעס א בורזשואזקע, א פרייליין אין א הוט. אבער זשאק'ן — וואס ער ענטלויפט פון פרויען, — וואס געהט דאס איהם אן? ער וועט קיין מאל ניט חתונה האבען; דעם גאנצען לעבען וועט ער פארברייגנגען בייס לאקאמאטיוו, און ער וועט בלייהען און פלייהען, איינער אליין, פלייהען שטענדיג אהן אן אויפהער. זיינע עלטסטע האבען איהם געהאלטען פאר א זעהר גוטען מאשיניסט, וואס טרינקט ניט און לויפט ניט נאך די פרויען, און בלויז די קאמעראדען, וואס האבען ליעב א הוליאנקע, פלעגען אבלאכען פון זיין אויפפיהרונג; אנדערע פון זיינע בעקאנטע פלעגט ער עפעס בעאונרוהיגען מיט זיין אפטע מעלאנכאליע, ווי ער געהט אהום, רעדט צו קיינעם ניט, די אויגען צו דער ערד, און דאס פנים שוואריין. זשאק האט א טראכט נעטהאן ווי פיעל שטונדען ער איז אבנעזעסען אין זיין צימער אין דער גאס דעקאדינעי, פון וואנען עם זעהט זיך ארוים די סטאנציע דעי־באטיניאל, וואהין עם געהערט זיין לאקאמאטיוו! דאדט פלעגט ער פארברענגען זיין פרויע צייט, א פארשפארטער, ווי א מאנאך אין זיין צעלע, זובענדיג דעם שלאף, ליגענדיג מיט'ן פנים אין קישען, אפשר וועט ער פערגעסען זיין חולאת.

מיט אן אנשטרענגונג האט זיך זשאק געוואלט אויפהויבען. ווי קומט ער אהער, דא אין גראז אין דער וואראמער, טומאנער וויינטער נאכט? די אומגעגענד איז געווען פערצויגען מיט א

נש, וואָם דער מענש פיהלט, וועז ער וויים, אז ער איז ניט דער בעל הבית איבער זיינע אייגענע האַנדלונגען, און די אורזאַכע דערפון בעגרייפט ער ניט.

און ווידער איז פֿאַרבייגעפלויגען א צוג מיט זיינע בליס־טשענדע פייערלאַך, און האָט זיך צולאָזט מיט א געוויש פון א דונער און איז פערשוואונדען געוואָרען אין דער טיעפענישׂ פון טונעל.

זשאַק איז אויפגעשפרונגען, ער האָט זיך אָנגעטהון א מיה אויסצוזעהען רוהיג, צו שטילען זיין געוויין, גלייך ווי איהם זואָלט געקאָנט דערהערען די פֿאַרבייפליהענדע, אונבעקאַנטע, גלייכגילטיגע מאַסטע מענשען. ווי פיעל מאָל פלעגט ער נאָך אזא אָנפאַל פון זיין קרענק זיך שרעקען פון קלענסטען שׂארך, ווי א פערבערעכער! רוהיג און גליקליך האָט זיך זשאַק נור געפיהלט ביי זיין לאַקאַמאָטיוו, אייגער אליין אָבגעטהיילט פון דער גאַנצער וועלט. וועז די מאשין זיינע פלעגט איהם טראַגען מיט א משוגענע שנעלקייט אין דעם געוויש פון דעם רודער, בשעת ער האָט געהאַלטען די האַנט אויף דעם רעדעל, וואָם ענ־דערט דעם גאַנג פון צוג, מיט'ן קאָפ און האַרצען אַריינגעטהון אין די סיגנאַלען אויף'ן וועג, האָט ער פון קיין שום זאַך ניט געטראַכט אוז מיט די פולע לונגען אין זיך אַריינגעאַטהעמט די פרישע לופט, וואָם שוועבט איהם ענטקעגען. אָט פֿאר וואָם זשאַק האָט אזוי ליעב געהאַט זיין מאשין, — גלייך ווי זי וואָלט געווען זיינע א שטילינקע געליעבטע, וואָם שענקט איהר נור ריין גליק. אז ער האָט געענדיגט די „שולע פון קונסט און האַנד־ווערק", האָט ער, ניט קוקענדיג אויף זיין בעריטענדע ענטוויק־לונג, זיך אויסגעקליבען די פראַפעסיאָן פון מאשיניסט אויף'ן באַהן, צוליעב די אייגאַמקייט און די פארטומלענדע ארבייט, זואָם ביי אזא'ן אַרט לעבען פֿאַדערט זיך, און ער האָט דאַביי קיין שום געפיהל פון עהרגייז ניט געהאַט; אין די ערשטע פיער יאָהר האָט ער זיך עהרבארען דעם נאָמען פון אן ערשטע־קלאַסע מעכאַניקער און האָט שוין פארדיענט צוויי טויזענד אכט הונדערט פראַנק א יאָהר, און צוזאַמען מיט דעם, וואָם ער האָט

טיהר. דאָס מיידעלע האָט געהאט זעהר א פולען האלז, זעהר א ראָזוועון, און זשאק האָט זיך שוין אבגעקליבען דאָס ארט, וואו זי שטעכען — א געבורט־פלאק אונטער'ן אויער. און נאָך, און נאָך אזוינע פינסטערע עראינערונגען, א גאנצע רייהע שרעקליכע חלומות! — און אלץ אזוינע פרויען, צו וועלכע ער האָט זיך צוגעריהרט מיט זיין אונערוואַרטעטען בעגעהר זיי צו הרג'ענען, — פרויען, וועלכע ער האָט בעגעגענט אין גאָס, — פרויען, וועל־כע זיינען צופעליג געווען זיינע שכנות, — ספעציעל אויינע, ערשט פון דער חתונה, וועלכער ס'איז אויסגעקומען צו זיצען לעבען איהם אין טעאטער: — זי האָט זעהר פיעל געלאכט, און זשאק האָט געמוזט ענטלויפען פון טעאטער, אז ער זאָל זי ניט דערשטעכען. און געקענט האָט ער זיי קיינעם ניט, — טאָ ווי אזוי־זשע האָבען זיי איהם געקאָנט ארויינטרייבען אין אזא רציחה? און יעדעם מאָל פלעגט דאָס טאקי איהם אנכאפען פלוצלונג, מיט אמאָל, אן אנפאל פון ווילדע רציחה, עפעס א מין בעגעהר זיך נוקם צו זיין אן אימעצען פאר אלטע, אמאליגע עולות, וועלכע ער האָט שוין לאנג, לאנג פערגעסען... קאָן דאָס ווירקליך זיין, אז דאָס קומט איהם בירושה פון לאנגע דורות צוריק, פאר דעם שלעכטס, וואָס די פרוי האָט אנגעטהון דעם מאן, — פון דעם כעס אויף איהר, וואָס אזוי פון דור־דורות אי־ בערגעאנגען פון זכר צו זכר נאָך פון דער צייט, וועו די נקבה האָט איהם צום ערשטען מאָל בעשווינדעלט נאָך אין די טיפענעש פון דער הויל? און ביי יעדען אנפאל פון זיין קרענק, האָט ער דערצו נאָך געפיהלט א בעדירפנים זיך צו ראנגלען מיט דער נקבה, כדי זי בייצוקומען און זי בעהערשען, — א מין אוננא־ טירליכע בעדירפנים א טויטע זי ארויפלעגען זיך אויף די פליי־ צעס, ווי דער יענער, וואָס האָט עפעס געפאנגען און דערפאר בעלאנגט דאָס צו איהם אויף אייביג. דער קאָפ פלעגט זיך איהם שפאלטען פון די אלע פראגעם, אויף וועלכע ער האָט קיין ענטפער ניט געקאָנט געפינען — דערפאר וויל ער אין אונווים־ענד, האָט ער געמיינט, דערפאר, וואָס דער מיט ארבייט ביי איהם ניט ווי געהעריג, און עם האָט איהם געמאטערט פון די הארץ־קלעמע־

געוואָרען... טרינקען טרינקט ער ניט; ער האָט זיך אפילו ניט ערלויבט א גלעזעלע שנאפס, ווייל ער האָט בעמערקט, אז דער מינדעסטער טראָפען אלקאָהאל רויבט איהם זיין פערשטאנד. און זשאק איז געקומען צום שלוס, אז דאָס צאָהלט ער פרעמדע שולדען, פאר די שכרות פון זיינע עלטערן און עלטערס עלטערן, פאר גאנצע דורות פון שכורים, פון וועלכע ער האָט בירושה די שלעכטע בלוט אין זיינע אָדערן, דעם סם אין זיין בלוט און די ווילדקייט, וועלכע ציהט איהם אין די געדיכטע וועלדער, ווי די וועלף, וואָס פערצוקעען פרויען.

זשאק האָט זיך אָנגעשפּאָרט אויף'ן עלענבויגען און געטראכט און געקוקט אויף דעם שוואַרצען מויל פון טונעל, און פלוצים האָט דער געווויין איהם ווידער א טרייסעל געטהאָן פון קאָפּ ביז'ן די פיס; ער איז וויעדער געפאלען צו דער ערד, קויקלענדיג זיך און שרייענדיג פאר וועהטאג. זי, פלאָרע'ן, פלאָרע'ן, האָט ער דאָס געוואָלט הרג'ענען! דיעזער געדאנק האָט איהם ניט אבגעלאָזט, — דער אונערטרעגליכער, שטעכענדיגער געדאנק, גלייך ווי ער וואָלט די שער אליין אריינגערוקט אין אייגענעם לייב. קיינע ערקלעהרונגען האָבען איהם ניט געהאָלפען: ער האָט זי געוואָלט הרג'ענען, און ער וואָלט זי נאָך איצט דער'הרג'עט, ווען ער זאָל זי נאָך אמאָל געפינען אויף דעם זעלבען פלאַץ. דאָרט, מיט איהר צושפּיעלטע ליעף, מיט איהר נאקעטע ברוסט...

זשאק האָט גוט געדענקט, ווי אזוי די קראנקהייט זיינע האָט איהם א כאַפּ געטהאָן דאָס ערשטע מאָל, ווען ער איז נאָך קיין זעכצעהן יאָהר ניט אלט געווען. איין מאָל, אין אָבענד, האָט ער זיך געשטיעפּט מיט זיינע א פרוינטעל, א מיידעלע, אינגער פון איהם מיט א יאָהר צוויי; זי איז עפּעס אומגעפּאלען, האָט ער דערזעהען איהר נאקעטען פוס און ער האָט זיך צו איהר א ווארף געטהאָן. ער האָט אויף געדענקט, ווי מיט א יאָהר שפּעטער האָט ער אבגעשארפט זיין מעסער, כדי דאָס אריינצושטעכען אין האלז פון אן אנדער מיידעלע, א בלאָנדינע, א קליינינקע, וועלכע פלענט יעדען טאג פארביגעהן פאר זיין

ער האָט זיך בעמיהט זיך צו בערוהיגען, האָט געוואָלט זיך אָבגעבען אַ חשבון. מיט וואָס איז ער ניט ווי אַלע מענשען צוגלייך? דיעזע פראַגע האָט ער זיך אָפט געשטעלט נאָך אין פלאַססאַן, ווען ער איז נאָך געווען אַ אינגעל. אמת, זיין מאַמע, זשערוועזע, איז נאָך געווען זעהר יונג, ווען זי האָט איהם גע־האַט; זי איז אַלט געווען בלויז פינפצעהן יאָהר מיט אַ האַלבען; איז ער אָבער שוין געווען דער צווייטער; דעם ערשטען, קלאָד'ן, האָט זי געבאָרען צו פיערצעהן יאָהר, און ניט איינער פון זיינע ברידער, ניט קלאָד, און ניט עטיאען, וועלכער איז געבאָרען גע־וואָרען שוין נאָך איהם, האָט אויגענשיינליך ניט געליטען דערפון, וואָס זייער מוטער האָט זיי געהאַט אַזוי יונג און זייער פאָטער, לאַנטיע, איז געווען פון איין עלטער מיט איהר, — נאָך גאָר אַ אינגעל, אַ שעהנער, איבער וועלכען די אָרימע זשערוועזע האָט, מסתמא, פערגאָסען גענוג טרערען, — אַזוי שלעכט איז ער געווען צו איהר. און אפשר האָבען זיי ביידע אויך געליטען פון עפּעס אַ חולאת, און האָבען אָבער קיינעם ניט אויסגעזאָגט, ספּעציעל דער עלטערער ברודער, וועלכער איז כמעט פערצעהרט געוואָרען פון אַזאַ אונגעהייערען דורסט צו ווערען אַ מאַהלער, אַז מ'האָט איהם געהאַלטען כמעט פיר האַלב משוגע, האַלב זשעניע. און איבערהויפּט איז זייער גאַנצע פאַמיליע עפּעס גע־ווען ניט מיט אַלעמען, — יעדען האָט עפּעס געפעהלט. און ער אַליין האָט אויך אין זיך אָפט געמערקט אַזאַ מין מום, וואָס איהם איז געקומען בירושה: און אין געזונד איז ער גראד געווען גאַנץ שטאַרק; — דאָס וואָס ער פלעגט אַמאָל זיין אַזוי מאָגער, איז דאָך דאָס געיוען בלויז פאַר בושה און אַנגסט, טאָמער כאַפּט איהם ווידער אָן די קליפּה. און מיט אַמאָל פלעגט ער דערפיה־לען, ווי ער פערליערט זיך, האָט איבער זיך קיין דעה ניט, און עפּעס ווערט אין איהם ווי געשפּאָלטען, געעפענט; און זיין „איך" פערלאָזט איהם עפּעס ווי אין אַ מין טומאַן, וואָס האָט איהם אַלעס פערפינסטערט. און ער איז שוין ניט געווען ער; איבער איהם האָבען שוין געוואַלדעוועט זיינע אייגענע מוסקו־לען, — עפּעס אַ מין צורייצטע חיה איז אין איהם דערוועקט

בערגלאַך; פלוצים דערזעהט ער פאַר זיך אַן ערעפענונג, — דאָס שוואַרצע גרויסע מויל פון דעם טונעל. אַ צוג איז אין איהם אַריין אין דיעזער מינוט און איז איינגעשלונגען געוואָרען, ווי אין דער ערד אַריין, און נאָך איהם איז געבליבען בלויז אַ לאַנ־גער ציטער, פון וועלכען די ערד האָט זיך געטרייסעלט.

זשאַק האָט ניט געקענט איינשטעהן אויף די פיס: ער איז אַנידערגעפאַלען, מיט'ן פּנים צו דער ערד, אין גראָז, און ס'האָט איהם אָנגעכאַפּט אַ קאָנוואולסיווער געוויין. אָה, גאָט! האָט זיך טאַקי צו איהם אומגעקעהרט זיין שרעקליכע חולאת, פון וועלכע ער האָט זיך שוין אויסגעהיילט, ווי ער האָט געהאָפט? אָט האָט ער דאָך נור וואָס געוואָלט דערשטעכען דאָס מיידעל? הרג'ענען אַ פרוי! דיעזער וואונש האָט איהם געבויערט דעם מח פון זיין יוגענד אָן. און די ליידענשאַפט איז געוואָרען אַלץ שטאַרקער, הייסער... הרג'ענען אַ פרו! וו אַנדערע אינגלאַך, ווען זיי קומען אין די יאָהרען, בעגעהרען די פרוי, אַזוי האָט ער געהאַט דעם בעגעהר צו הרג'ען אַ פרוי! זיך אַליין קאָן ער דאָך ניט נאַרען: — די שער האָט ער דאָך אַ כאַפּ געטהאָן טאַקי נור מיט דעם צוועק זי אַריינצושטעכען אין איהר לייב, אַזוי ווי ער האָט נור דאָס לייב דערזעהען, — איהרע ווייסע, הייסע בריסט. און ניט דערפאַר האָט ער זי געוואָלט שטעכען, וואָס זי האָט זיך מיט איהם געראַנגעלט, — אָה, ניט דערפאַר! — זאָנדערן פּשוט אַזוי, פאַר פאַרגעניגען, ווייל ס'האָט איהם עפּעס געצויגען דערצו, און געצויגען מיט אַזאַ מאַכט, אַז ווען ער וואָלט זיך נאָך איצט ניט אָנגעהאַלטען מיט ביידע הענט אָן די גראָז, וואָלט ער זיך צו איהר אומגעקעהרט, דאָרט, אַהין, האַס־טיג לויפענדיג זי צו דערוועגען. זי — די פלאָרע, — מיין גאָט! — וועלכע איז אויסגעוואַקסען געוואָרען פאַר זיינע אוי־גען, — דאָס ווילדע קינד, וועמענס טיעפע ליעבע צו איהם ער האָט ערשט היינט דערשפּיערט... זשאַק'ס איינגעקרעמפּפטע פינגער האָבען זיך איינגעגראָבען אין דער ערד נאָך שטאַרקער, און דאָס האַרץ האָט איהם שיער ניט געפּלאַצט פון געוויין; אַ געוואַלדיגע האָפנונגסלאָזיגקייט האָט איהם געדריקט די ברוסט.

קייט, און ער האָט געזומען זוכען מיט די אויגען א געוועהר, א שטיין, אירגענד וואָס, אבי עפעס מיט וואָס זי צו דער'הרג'ענען. זיין בליק האָט בעגעגנט די שער, בליסטשענדיג אין די קופּע שטריק. ער האָט האסטיג א כאפּ געטהאָן די שער, און ער וואָלט די שער איהר אריין געשטאָבען אין איהר נאקעטען האַלז, צווישען די צוויי וווייסע בריסט; אָבער מיט א מאָל איז איהם אריבער א סקרוך, און ער איז געקומען צו זיך; ער האָט א שליידער געטהון די שער און איז אנטלאָפען א צוטומלטער.

און ער איז געלאָפען אין דער טרויעריגער נאַכט. ער איז שנעל ארויפגעלאָפען אויף א בערגעל, און זיך באלד אראָפגעלאָזט אין טהאָלבעל. אונטער זייגע פים האָבען זיך געקייקעלט די שטייגדעלאָך, און ער האָט זיך געשראָקען פאר זיי; האָט ער זיך גענומען לינקס, צו די קוסטעס, און, אנלעגענדיג א שטיק וועג, איז ער ארויסגעקומען אויף א גלאַטען, הויכען וויסטען שטיק פלאַץ אין דער רעכטער האַנט. פון דאַנען איז ער וווייטער האָסטיג ארונטער געלאָפען און איז אָנגעקומען צו דער אייזענבאהן לינגיע: א צוג איז אונטערגעקומען, סאָפענדיג און רוישענדיג; אָבער דער צוישראָקענער יונגער מאן האָט נאָר ניט פערשטאַנען פון אָנפאַנג. הערסט! דאָס פאָהרען דאָך דאָ פאַרביי די אלע מאַסען מענשען, אן ענדלאָזער שטראָם מענשען — און ער איז אייגער אליין, אָהן אן אָטהעם.

און ער איז וווייטער געלאָפען: געקלעטערט בארג ארויף, געפלויגען בארג אראָב, אָבער איצט איז פאר זייגע אויגען די גאנצע צייט געווען די אייזענבאהן־לינגיע אונטען, אין דער גענשיטענער לאנגער גרוב, וועלכער האָט זיך געצויגען דורך טהאָלען און אָנגעשטעלט ערד־בענק, וואָס האָבען, ווי ריעזיגע באָריקאדען פערשטעלט דעם האָריזאָנט. די גאנצע וועלדע געגענד, גלעבערט פון טהאָלען, האָט אויסגעזעהען ווי אין פלאָנטער פון פארמאכטע וועגען אָהן אן ארויסגאנג, און זשאק האָט זיך נעבאָך גענוארפען אהין און אהער אין די פינסטערע אומעדיגקייט פון די וויסטענישּ.

א צייט האָט ער שוין אזוי ארומגעלאָנדזשעט צווישען די

— ניין, ניין! לאָז מיך געמאַך, לאָז אָפּ... זיץ רוהיג, לאָ־מיר רעדען... מענער זיינען אַלע אַזוי... אַך, איך זאָל דיר אי־בערדערצעהלען, וואָס לואיזעט האָט מיר דערצעהלט, דעם לעצ־טעג טאָג, ווען זי איז געשטאָרבען, ביי קאַביש'ן אין דערהיים!... איך האָב נאָך פון פריהער גענוג געוואוסט פון דעם הויפּט־ריכ־טער; איך פלעג אָפט זעהען, ס'אַ געמיינהייטען דאָ פלעגען זיך אָבטהון, ווען ער פלעגט אַהער ברענגען זיינע יונגע מיידלאַך... איינע, וועלכע קיינער איז גאָר ניט חושד, האָט ער חתונה גע־מאַכט.

זשאַק האָט ניט געהערט און ניט געוואוסט וואָס זי דער־צעהלט איהם. ער האָט זי מיט אַמאָל אַרומגעכאַפּט מיט ווילד־קייט און זי גענומען קוסען. ביי איהר האָט זיך אַרויסגעריסען אַ לייכטער געשריי, אָדער בעסער געזאָגט, אַ מין זיפץ, אַ שטי־לער, פון האַרצען, אין וועלכען ס'האָט זיך געהערט די אַנער־קענונג פון איהר ליעבע, אַזוי לאַנג פערבאָרגען. אָבער זי האָט זיך פאָרט געראַנגעלט, — — אפילו געגען איהר אייגענעם געפיהל, — — פּשוט אַזוי, בלויז צוליעב איהר אינסטינקט צו קעמפּפען. זי האָט איהם בעגערט, אָבער זי האָט זיך דאָך גע־ראַנגעלט געגען איהם, אויס דער בעדירפניס צו ווערען בע־זיעגט. ניט אויסרעדענדיג אַ וואָרט, שפּאַרענדיג אַ ברוסט געגען אַ ברוסט, קוים כאַפּענדיג דעם אָטהעם, האָבען זיי זיך אָנגע־שטרענגט מיט אַלע כחות איינער דעם אַנדערן אומצואוואַרפען. איין מינוט, דאַכט זיך, איז פלאָרע געווען שטאַרקער פון איהם, און זי וואָלט איהם טאַקע אומגעוואָרפען: — אַזוי האָט ער עס זיך צוקאָכט; ער האָט זי אָבער אָנגעכאַפּט פאַר'ן גאָרגעל. דער קאָרסאַזש האָט אויף איהר געפּלאַצט, און עס האָבען זיך בעוויזען איהרע צוויי בריסט, שטייפע און אָנגעשטרענגטע פון דעם ראַנגלען זיך און מילך־ווייסע, זאָגאַר אין די האַלב־טונקעלהייט פון דער נאַכט. פלאָרע איז אַנידערגעפאַלען אויף דער פּלייצע, אַ בעזיעגטע, אַ צופרידענע. אָבער ער, קוים אָפּדוכענדיג, איז געבליבען שטעהן, קוקענדיג אויף איהר אנשטאט זי אָנצוגריי־פען. ס'האָט איהם גאָר אָנגעכאַפּט אַ מין רציחה, אַ בלוטדורשטיג־

און אויף דער הייסער מינוט האָט ער געוואָלט אנטלויפען פון שרעק... אך, שטענדיג ווערט ער אויס מענש דערפון... ער דער־פיהלט בלוט.

— וואָס שטעהסטו? — האָט זי געזאָגט; — זעץ זיך.

און ער האָט ווידער ניט געוואוסט, וואָס צו טהון. אָבער די פיס האָבען זיך איהם מיט אמאל אליין אונטערגעהאקט. און בעזיעגט פון זיין הארץ בענקעניש ווידער צו פרופען צו ליעבען, האָט ער זיך אראפגעלאָזט אויף א קופע שטריק לעבען איהר. ער האָט ניט ארויסגערעדט א וואָרט; ס'איז איהם טרוקען געזוארען אין האלז. יעצט האָט זי, — די שטאָלצע, די שווייגענדע, — געפלאפעלט אהן אן אויפהער, מאכענדיג זיך פרעהליך און פערטומלענדיג זיך אליין.

— זעהסטו, די מאמע האָט נאריש געהאנדעלט, וואָס זי האָט חתונה געהאט מיט מיזאר'ן. גלאט וועט דאָס איהר ניט אָבלויפען... איך מיש זיך ניט; יעדער האָט זיך אייגענע צרות; ניין, אפשר? און אחוץ דעם, הייסט מיר די מאמע זיך געהען לענגן שלאפען, ווען איך זאג איהר נור א וואָרט. טא זאלל זי זיך אליין אויסדרעהען... איך לעב מיר אין דרויסען. אָבער איך טראכט מיר וואָס וועט שפעטער זיין... אך, ווייסטו, כ'האב דיך דאך געזעהען פארבייפליהען היינט אין דער פריה אויף דיין מאשין — אן אין יענע קוסטעם בין איך געזעסען און ארויסגע־קוקט! אָבער דו קוקסט זיך קיין מאל ניט אום... און אמאל וועל איך דיר דערצעהלען פון וואָס איך טראכט, אָבער ניט איצט. — שפעטער, ווען מיר וועלען שוין אויף דער אמת'ן זיין גוטע פריינד.

זי האָט ארויסגעלאָזט די שער פון די הענט, און זשאק, נאָך אלץ ניט רעדענדיג א וואָרט, האָט זי גענומען פאר ביידע הענט. ענטציקט, האָט זי די הענט ניט צוגענומען. און דאך, אז ער האָט זיי צוגעטראָגען צו זיינע פארברענטע ליפען, האָט זיך אין איהר בעליידיגט איהר ריינליכקייט. ביים ערשטען ריהר פון דעם מאנסביל, האָט זיך אין איהר דערוועקט די קעמפערין, א שטרענגע, אן אונבעזיעגטע.

בען גענומען ארומבלאָנקען און ער האָט זיך אָבגעקעהרט און זיך פאַרטראכט, קוקענדיג ערגיץ ווייט אין דער פינסטערער נאכט. ער האָט געענטפערט קורץ:

— ניין.

— אַזוי, — האָט זי פאָרטגעזעצט, — מ'האָט מיר טאַקי דערצעהלט, אַז דו פארהאַסט פרויען. און אַ חוץ דעם, איך קען דיך דאָך ניט ערשט פון נעכטען און כ'האָב פון דיר ניט געהערט קיין פריינדליך וואָרט.... זאָג, פארוואָס?

ער האָט געשוויגען. זי האָט אוועקגעלעגט דעם שטריק מיט'ן קניפּ און האָט איהם אָנגעקוקט.

—האָסטו טאַקי קיינעם ניט ליעב, אַ חוץ דיין מאַשין? מ'לאַכט דאָך פון דיר, ווייסטו? מ'דערצעהלט, אַז דו האַלסט זי אין רייניגען און רייבען, גלייך ווי דו ווילסט קיינעם אַ גלעט ניט טהון, אַ חוץ איהר, דיין מאַשין.... איך זאָג עס דיר ווייל איך בין דיר אַ פריינד.

און זשאַק האָט זי איצט וויעדער אָנגעקוקט אין דעם בלאַסען שיין פון דעם פארוואָלקענטען הימעל. און ער האָט זיך אָן איהר דערמאָנט, ווען זי איז נאָך געווען אַ קליינינקע, — נאָך יעמאָלט שוין ווילד און פאר'עקשנ'ט, — ווי זי פלעגט זיך איהם כאַפּען האַלזען, ווי ער פלעגט נור קומען, אַזוי ווילד איז געווען די ליידענשאפט פון דער מיידעלע. און דערנאָך, אַז ער פלעגט זי שוין ניט זעהען אָפט, פלעגט ער יעדעס מאָל, וואָס זיי פלעגען זיך בעגעגענען, בעמערקען, ווי זי וואקסט אונטער; אָבער זי פלעגט זיך איהם אַלץ וואַרפען אויפ'ן האַלז, און דער פייער פון איהרע גרויסע קלאָהרע אויגען פלעגען אַלץ מעהר און מעהר איהם שטעלען אין פערלעגענהייט. יעצט איז פלאָרא שוין געווען אַ דערוואקסענע, — אַ פראַבט, און בעצויבערענד, — און, אָהן צווייפעל, ליעבט זי איהם. שוין פון לאַנג, נאָך פון איהר קינדהייט אָן. און דאָס האַרץ האָט איהם גענומען קלאַ־פּען, — פּלוצים האָט ער מיט אַמאָל דערפיהלט, אַז זי וואַרט נור אויף איהם, און דאָס בלוט פון זיינע אָדערן האָט איהם אַ האַק געטהון אין קאָפּ און ער האָט דערפיהלט גרויס אַנגסט;

קירעווער פון די דיעפּ אבטיילונג, פון יענער זייט טונעל: איי־נער מיט'ן נאָמען אָזיל, אַ יונג פון אַ יאָהר דרייסיג, אַן עהרליכער מאַן, וועלכען זי האָט, דאַכט זיך, זאָגאַר געגעבען האָפנונג אַ שטיקעל צייט, האָט זיך אַמאָל ערלויבט מיט איהר צופיעל, מיינענדיג, אַז זי וויל זיך איהם איבערגעבען, — האָט זי איהם מט איין זעץ פון אַ שטיק האָלץ שיער ניט דער'הרג'עט אויף טויט. זי איז געווען ריין און אַ קריעגס־פרוי, און האָט פער־אַכטעט אַ מאַנסביל — און דערפאר זיינען טאַקי אלע געווען זיכער, אַז דער קאָפּ איז ביי איהר אַ צודרעהטער.

הערענדיג איהר ערקלעהרונג, אַז זי וויל ניט האָבען קיינע געליעבטע, האָט זשאַק זיך ווייטער געזאָגט אויף שפּאַס.

— הייסט עס, פון דיין פּאַרטיע מיט אָזיל איז געוואָרען גאָרניט? מ'האָט מיר דערצעהלט, אַז יעדען טאָג לויפסטו זיך מיט איהם זעהן אויף יענער זייט טונעל.

זי האָט אַ ציה געטהון מיט דעם אַקסעל.

—נו, אודאי!.... אַ פּאַרטיע.... ניט אַנדערש.... דער טונעל — ער איז איין פערגעניגען: — צוויי מיט אַ האַלבען קילאָמעטר פליהסטו אין דער פינסטערניש, און דו ווייסט אַז דו קאָנסט צושניטען יוערען פון'ם באַהן, אויב דו קוקסט ניט מיט אָפענע אויגען.... וואָלסט געדאַרפט הערען ס'אַ געוואלד די צוגען מאַכען דאָרט אין טונעל.... אָבער אָזיל איז מיר שוין נמאס געוואָרען. און אַ חוץ דעם — איך וויל איהם ניט.

— ווילסטו, אַלזאָ, אַן אַנדערען.

— אָה, כ'ווייס ניט... אַך, עהרען וואָרט, אַז ניט!

פלאָרע האָט זיך וויעדער צולאַכט, און אום בעסער צו בעהאַלטען איהר שעהמעוודיגקייט, האָט זי זיך גענומען צו איהרע שטריק אויפפּלאָנטערען אַ קניפּ, אין יועלכען זי האָט אָבער ניט געקענט געפינען דעם עק. און דערנאָך, אַלץ ניט אויפהויבענדיג דעם קאָפּ, גלייך ווי זי וואָלט עס געווען שטאַרק פאַרטהון אין דער ארבייט, האָט זי געפרעגט:

— און דו, האָסטו איינע, אַ געליעבטע?

איצט איז שוין זשאַק געוואָרען ערנסט. זיינע אויגען האָ־

— דיין געליעבטער אפשר אויך?

— ער! אָה, ניין! איך וואָלט בעדאַרפט זיין אַ שעהן בי־סעל צולאָזען... ניין, ניין; ער איז מיין פריינד; איך האָב ניט קיין געליעבטע, און וויל ניט האָבען.

זי האָט אויפגעהויבען איהר קרעפטיגען קאָפּ: איהרע גע־דיכטע בלאָנדע האאר האָבען זיך געקרייזעלט גאַנץ נידריג ביי איהר אויף'ן שטערן; און פון איהר גאַנצען וועזען, שטאַרק און בעוועגליך, האָט זיך געלאָזט פיהלען אַ ווילדע ווילענס־ענערגיע. אין די אַרומיגע געגענד האָט זיך שוין געלאָזט הערען פון איהר ווילדער קראַפט. מ'דערצעהלט זיך אָן גענוג פון איהרע העל־דענטהאַטען: מיט איין שלעפּ האָט זי אַראָבגעריסען אַ קאַרעטע פון וועג, ווען דער באַהן האָט געזאָלט אָנלויפען. פון באַראַנטען איז באַרג אַראָב געלאָפען אַן אָבגעקעטעלטער וואַגאָן, ווי אַ בייזע צו־ווילדעטע חיה, און גלייך אַנטקעגען אַ שנעל־צוג, און זי האָט דעם וואַגאָן אָבגעשטעלט. און די אַלע בעווייזע פון איהר קראַפט האָבען ערשטוינט אַ יעדען, און די מאַנספּערזאָנען האָבען זי זעהר שטאַרק געוואָלט, נאָך מעהר דערפאַר, וואָס מ'האָט פון אָנהויב געמיינט, אַז מ'האָט צו איהר געקאָנט לייכט צוקומען, ווייל זי איז תמיד אַרומגעלאָפען אין די פעלדער, ווען זי האָט נאָר געהאַט אַ שטיקעל פרייע צייט, שטענדיג זיך אויס־געקליבען די פערוואָרפענסטע ווינקעלאַך, און זיך בעהאַלטען אין די גריבער, מיט די אויגען אַרויף צום הימעל, אָהן אַ וואָרט, אָהן אַ בעוועגונג. אָבער די מאַנסבילען, וואָס האָבען זיך נור דערוואַגט צו וועלען זיין די ערשטע, האָבען שוין פערזאָגט אַ צווייטען מאָל. זי האָט ליעב געהאַט שטונדען לאַנג זיך צו באָדען אין די טייכלאַך אין דער אומגעגענד. אַ חברה אינגלאַך, מיט איהר אין איין עלטער, איז געפעלען דער פּלאַן זיך אונטערצו־גנב'ענען קוקען, ווי זי באָדט זיך. זי האָט איינעם געפּאַקט, און אפילו ניט בעמיהענדיג זיך אַרויפצוכאַפּען אויף זיך דאָס העמד, האָט זי איהם אַזוי גוט דערלאַנגט, אַז פון יעמאָלט אָן האָט איהר קיינער שוין מעהר ניט נאָכגעקוקט. ענדליך, איז נאָך דאָ אַ קלאַנג וועגען עפּיס אַ פאַל וואָס זי האָט געהאַט מיט אַ רעלסען־

הייזעל; מיט אמאל בעמערקט ער א שאטען שטעהט אין טיהר. ער האט זיך אבגעשטעלט.

— דו גאר? — האט ער אויסגעשריען, אז ער האט דער־קענט אז דאם איז פלארע. — וואם טהוסטו דא?

זי איז אויך געווען ניט וועניג ערשטוינט. אבער זי האט זיך בערוהיגט.

— זעהסט דאך, — האט זי איהם געענטפערט, — איך נעהם דא שטריק... א בארג שטריק האט מען דא איבערגעלאזט, און עם ווערט פון זיי א תל, און קיינער האט פון זיי קיין הנאה ניט. מיר ווילען זיי זעהר צוזען קומען. איך דארף שטריק יעדען טאג. קום איך אמאל און נעהם.

און ווירקליך, זיצענדיג אויף דער ערד, מיט א גרויסע שער אין דער האנט, האט פלארע פונאנדער געקניפט די פערפלאנ־טערטע שטריק און, אז א קניפ האט זיך ניט געלאזט אויפבינדען, האט זי איהם צוהאקט מיט די שער.

— און דער אייגענטהימער? — האט דער יונגער מאן געפרעגט. — קומט ער דען קיין מאל ניט אהער?

זי האט זיך צולאכט.

— אח! נאך דעם סקאנדאל מיט לואיזעט, מעגסטו שוין זיין זיכער, אז דער הויפט־ריכטער וועט דעם שפיין נאז זיינעם ניט ווייזען אין קריא־דע־מאפרא. נישט קיהה, איך מעג מיר רוהיג נעהמען די שטריקלאך.

ער האט געשווינגען; איהם האט באאונרוהיגט די טראגישע געשיכטע, וואם זי האט דערמאנט.

— און דו? גלויבסט עם אלצדינג, וואם לואיזעט האט דערצעהלט; דו גלויבסט טאקי אז ער האט זי געוואלט פער־גוואלטעווען, און אז זי האט זיך מיט איהם געראנגעלט און האט זיך אליין דאבי פערוואונדעט.

פלארע האט אויפגעהערט צו לאכען, איז מיט אמאל גע־ווארען בייז און האט אויסגעשריען:

— לואיזעט האט קיין מאל קיין ליגענס ניט געזאגט, און קאביש אויך ניט... קאביש איז מיין פרוינד.

בוים איז שוין נעווען פארמאכט, אין זשאק איז פון נערטענ־
דיל ארויס דורך'ן טיהרעל אין פלויט, און איז אריבערנעגאנגען
דעם באהן־וועג. דאס הויז האט ער נוט געקאנט. ער פלעגט עם
אימער זעהן יעדען מאל, וואס ער פלעגט דא פארביפליהען אין
זיין טרויסלענדיגען און רוישענדען לאקאמאטיוו. דאס הויז האט
איהם עפעס נעצויגען צו זיך, ער אליין האט ניט געוואוסט פאר
וואס, אבער מיט א געמיישטען געפיהל, או א שייכות מיט זיין
לעבען איז דאך דא עפעס דא. יעדעס מאל האט זשאק נעפיהלט
צוערשט א מורא, או ער וועט דאס הויז שוין מעהר ניט זעהן, און
דערנאך א מין פערדרום, או דאס שטעהט נאך אלץ אויפ'ן
ארט. קיין איין מאל האט ער ניט געזעהן, או אין דעם הויז
זאל מען עפענען א טיהר אדער א פענסטער, אלעס וואס מ'האט
דערצעהלט פון דעם הויז איז געווען בלויז דאס, או ס'איז דאס
אייגענס פון דעם הויפט־ריכטער גראנמארען.

און היינט, ביי נאכט, האט איהם אננעהאפט אן אונבע־
קאמפבארער וואונש צו צוגעהן נאהענטער, טאמער וועט ער
עפעס געוואהר ווערען.

א לאנגע צייט איז זשאק געשטאנען אין מיטען וועג, מיט'ן
פנים צו די גראטעס פון טויער. ער האט זיך געשטעלט אויף די
שפיץ פינגער, אדער איז אבגעטראטען אויף אייניגע שריט אבי
בעסער צו זעהן. דער אייזענבאהן־וועג, דורכשניידענדיג דעם גאר־
טען, האט ביים הויז אבגעטהיילט בלויז א שמאלען בלומען־
גארטען, ארומגענומען מיט א וואנט; אבער פון הינטען איז
נעווען א נאנץ גרויסער שטיק פלאץ, אבגעצאמט בלויז מיט א
פלויט פון בוימלאך. דאס הויז האט איינגעזעהען פערלאזען און
וויסט און פינסטער, אונטער דעם רויטליכען אבשיין פון דער
פייכטער נאבט. און ער האט שוין נעווארט אויפקגעהן, פיהלענדיג
ווי איהם נעהט איבער א ציטער איבער'ן לייב, וועז ער האט פלר־
צים בעמערקט א לאך אין פלויט, אין ניט דורכקריעכען וואלט
נעיוען א פשוטע פייגהייט. און דער נעדאנק האט איהם נע־
צוואונגען דורכצושטופען זיך. דאס הארץ האט איהם נעקלאפט.
ער איז ארומגענאנגען ארום א קליינע האלב־צופאלענע בלומען־

זיין האנט קיין שום זאך ניט. פאר א טרונק וואסער דארף איך מורא האבן... היינט פיהל איך זיך עפעס זעהר שלעכט; איך וועל זיך בעסער געהן צולעגען. זיי מיר געזונט, זונעלע; דו דארפסט דאך אבפאהרען זיעבען אוהר זעקס־און־צוואנציג — פאר מיר איז דאס נאך צו פריה. דו וועסט דאך מסתמא קומען צו אונז נאך אמאל, א יא? לאמיך האפען אז דו וועסט מיך נך געפינען א לעבעדיגע.

זשאק האט איהר געמוזט העלפען אריינגעהן אין איהר צימער, וואו זי האט זיך געלעגט און, א פערמאטערט, אנשלאפען געוואהרען. אז ער איז געבליבען אייגער אליין האט ער זיך א ווייל געשלאפען מיט דער דעה, צי זאל ער אויך ניט בעסער ארויפגעהן שלאפען אויפ'ן בוידעם און זיך אויסציהען אויפ'ן זאק שטרוי, וואם וואלט דארט אויך איהם. אבער ס'איז נאך אפילו קיין אכט א זייגער ניט געווען, — צייט נעוג נאך זיך אויסצושלאפען; און ער איז אויך ארויסגעגאנגען פון שטוב, לאזענדיג ברענען די קליינע קעראסין לאמפ אין די לוידיגע, שלאפענדע הויז, וואם האט זיך פון צייט צו צייט געטרייסעלט פון דעם פלוצלונגען רויש פון א פארבייגעהענדען באהן.

אין דרויסען איז זשאק ערשטוינט געוואהרן, ווי וואלם די לופט איז, ס'וועט נעווים רעגענען. איבער גאנצען הימעל האט זיך געצויגען איין גרויסער, מיילד־ווייסער וואלקען און די פולע לבנה, — זעהען האט מען זי ניט געקאנט, — ווי דערטרונקען אין דעם וואלקען, האט געבארבט דעם הימעל מיט א רויטליכען אבשיין. און אויף דער ערד האט זשאק דייטליך געמערקט דאם פעלד, דער גענענד ארום, די בערגלאך, די בוימלאך, וועלכע האבען אויסגעזעהען ווי שווארצע פלעקען אין דעם רוהיגען, גראדען ליכט פון דעם שטילען נאכט־לייכטער. ער איז ארומגענאנגען דאם קליינע גערטענדיל. דערנאך האט ער זיך בעשלאסען צו געהן מיט'ן וועג קיין דואנוויל, וויל דער בארג ארויף איז דא ניט אזוי שלעכט, אבער אז ער האט דערזעהען דאם איינזאמע הויז אויף יענער זייט אייזענבאהן־ליניע, שטעהענדיג מיט א זייט, האט עם איהם א ציה געטהון צו געהן אהין. דער שלאג־

בראַכט מעהר ווי אַ שטונדע. אונטער דער צייט, איז פלאָרע צוויי מאָל אַרויסגעגאַנגען אויף אַ מינוט, אַז ס'האָט זיך דער־הערט דער סיגנאַל פון טרומייטעל. די באַהן איז פאַרביי געלאָ־פען, און דערפון האָבען זיך די גלעזער געטרייסעלט אויפ'ן טיש; אָבער קיינער פון זיי האָט דאָס אפילו ניט בעמערקט.

עס האָט זיך נאָך אַ מאָל דערהערט אַ בלאָז פון דעם טרו־מייטעל, און פלאָרע, וועלכע האָט שוין אָבגעראַמט די זאַכען פון טיש, איז שוין דאָס מאָל צוריק ניט געקומען. זי האָט אי־בערגעלאָזען ביים טיש איהר מאַמען מיט די צוויי מענער ביי אַ פלעשעל עפּעל־בראַנפען, און זיי זיינען אַלע דריי געבליבען ביים טיש נאָך אַ האַלבע שעה. מיזאר האָט עפּעס געגען אַ מינוט אָנגעשטעלט זיינע אייגען מיט אַ פאָרשענדען בליק אויף איין ווינקעל אין שטוב, און האָט זיך באַלד אויפגעהויבען, זיך אָנ־געטהון דאָס היטעל און מיט אַ פּשוט'ען „גוטע נאַכט" איז ער זיך אַרויסגעגאַנגען פון שטוב. ער האָט ליעב געהאַט צו געהן צו די קליינינקע טייכלאַך, ניט ווייט פון דער היים, וואו עס זיינען געווען אויסגעצייכענטע אַאַל־פיש, און וואו ער האָט פאַר־וואָרפען זיינע נעצען. פאַר'ן שלאָף פלעגט ער שטענדיג געהן געוואָהר ווערען צו זיי.

אז ער איז נאָר אַרויס פון שטוב, האָט פאַזיע א בעדיי־טונגספאָלען בליק געטהון צו איהר זשאַק'ן.

— נו, וואָס מיינסטו איצט? האָסטו זיך געמערקט, ווי ער האָט געזוכט מיט די אויגען אין יענעם ווינקעל? איהם איז אַריינגעפאַלען דער געדאַנקען, אַז איך האָב דאָרטען בעהאַלטען מיין אוצר, אונטער דעם טאָפּ פּוטער... אָה, איך קען איהם שוין! איך בין זיכער, אַז היינט ביי נאַכט וועט ער שוין אי־בערקעהרען דעם טאָפּ מיט'ן קאָפּ אַראָפּ, זוכענדיג.

ס'האָט איהר אַרויסגעשלאָגען אַ שווייס, און אַ פיבער האָט געוואָרפען מיט איהרע גליעדער.

— נאַ, זעה אַליין, — ס'הערט ניט אויף. ער האָט מיך פאַר'סם'ט; ס'איז מיר ביטער אין מויל, גלייך ווי איך וואָלט געקייט אלט קופּער. און גאָט איז מיין עדות, אז איך נעהם פון

אין שטוב דערזעהען דעם יונגען מאן. אפשר האָט ער איהם געזעהען אָנקומען; נייגעריג איז ער יעדענפאלס ניט געווען, און ער איז צו זשאק'ן ניט מיט קיינע פראגעס: — א דרוק די האנט, קורצע עטליכע ווערטער, און שוין. זשאק האָט אליין אומגעפרעגט, געמוזט ווידער א מאל דערצעהלען די נאנצע געשיכטע פון דעם צובראכענעם טרייב־אייזען, און זיין בעשלום צו קומען צו נאסט צו דער מומען, און דא איבערנעכטיגען. מיזאר האָט שטילערהייט צוגעשאקעלט מיט'ן קאפ, ווי איינער זאגט, אז דאס איז אלעס פיין און גוט; און מ'האָט זיך געזעצט צום טיש, און מ'האָט געגעסען. שטיל, ניט געאיילט און ניט גערעדט. באזיג, וועלכע האָט פון ביי טאג אן ניט אראפגעלאזט אן אויג פון טעפעל, האָט זיך ניט ענטזאגט פון א טעלער קרויט. אבער אז איהר מאן האָט זיך אויפגעהויבען איהר צו דערלאנגען איהר אייזען־וואסער, וואס פלאָרע האָט איהר פערגעסען צו נעבען, — א גראָפין וואסער פולל מיט צווועקעס,— האָט זי זיך צו דעם ניט געוואלט צוריהרען. אבער מיזאר, א מאנערער און שרעקעדיגער, געפלאנט פון א שלעכטען הוסט, טריישלענדיג זיך, האָט, דאכט זיך, גארניט בעמערקט איהרע אנגסטליכע בליקען, ניט וועלכע זי האָט איהם נאבנעקוקט די מינדעסטע בעווענונג זיינע. אז זי האָט זיך געהייסען דערלאנגען א ביסעל זאלץ, — וואס איז אויך ניט דערלאנגט געווען צום טיש, — האָט ער איהר בעמערקט, אז זי וועט חרטה האָבען, וואס זי געברויכט אזוי פיעל זאלץ, און אז זאלץ שאדט איהר; ער האָט זיך אבער אויפגעהויבען און איהר דערלאנגט אין א לעפעלע א לעק זאלץ, און זי האָט דאס דוקא צוגענומען, וויל זאלץ, האָט זי געגלויבט, רייניגט פון אלעס. דערנאך האָט מען זיך צורעדט, וואס ס'איז שוין עטליכע טעג אזוי וואדם און דערפון וואס אין מאראם איז א צוג אראב פון די רעלסען. און זשאק איז ענדליך געקומען צום שלום, אז זיין מומע האָט זיך בלויז אייניגערעדט שלעכטע חלומות, ער האָט קיין בייזעם ניט בעמערקט אין איהר מיזעראבלען מאן, מיט די בלאנדזשענדע אויגען, וואס האָט אזוי דרך ארץ באר יעדען. מ'האָט פער־

די שטוב האָט געציטערט, ווי אין שטורם. דיעזער צוג וואָס איז געגאַנגען קיין האַוור, איז געווען פול מיט פּאַסאַזשירען, ווייל אויף מאָרגען, זונטאג, האָט דאָרט געדאַרפט זיין אַ יום־טוב, — מ׳האָט אַראָבגעלאָזט אַ נייע שיף. ניט קוקענדיג אויף די שנעל־קייט, האָט מען דורך די בעלויכטענע שויבען פון די טיהרען געקאָנט זעהן די געפּאַקטע קופּעס אין די וואַגאָנעס, מיט רייהעס קעפּ, איינע לעבען די אַנדערע, און אַ יעדע בלויז אין פּראָפיל. די וואַגאָנעס זיינען געפלויגען איינע נאָך די אַנדערע, און זיינען פערשוואונדען. ס׳אַ וועלט! נאָך אַ מאַסע מענשען פליהט פאַרביי; נאָך אַ מאַסע, אָהן אַן ענד, אַוועק מיט דעם רויש פון די רעדער, מיט דעם פייפען פון די לאָקאָמאָטיווען, און קלינגען פון די זויגערס און דעם טיק־טאַק פון דעם טעלעגראַף! ס׳האָט אויסגעזעהען, ווי עפּעס אַ גרויסער קערפּער, אַ ריעזיגעס וועזען, האָט זיך צולעגט איבער דער ערד, מיט׳ן קאָפּ אין פּאַריז, מיט דער פּלייצע אויסגעצויגען איבער דער גאַנצער ליניע, און די הענד און די פיס זיינען אין האַוור און אין אַנדערע גרויסע איינטריטס־שטעדט, און די אַבריס פון דער בריאה פערשפּרייטען זיך אין אַלץ ווייטערע צווייגען. און אַזוי געהט עס זיך, עס שטרעבט מעכאַניש, בעזיעגענד, אַהין און צוריק, מיט מאַטעמאַטישע פּינקטליכקייט, צו דער מינוט, און עס וויל ניט וויסען, וואָס עס ווערט פון דעם מענשען, פון ביידע זייטען וועג, — מענשען, וואָס קיינער ווייס זיי ניט, אָבער זיי לעבען דאָך אין זייערע אייביגע ליידענשאַפטען, אין אייביגען פערברעכען.

אין שטוב אַריין איז די ערשטע געקומען פלאָרע. זי האָט אָנגעצונדען אַ לאָמפּ, אַ קליינינקען קעראָסין־לעמפּעל, אָהן אַן אַבאַזשור, און האָט׳ם צוגעטראָגען צום טיש. קיין וואָרט האָט קיינער ניט אַרויסגערעדט; זי האָט קוים אַ בליק געטהון צו זשאַק׳ן, וועלכער איז געשטאַנען ביים פענסטער. אויפ׳ן אויווען האָט זיך געוואַרעמט אַ טעפּעל קרויט. דאָס יונגע מיידעל האָט דאָס דערלאַנגט צום טיש, ווען מיזאר איז ענדליך געקומען.

מיזאר האָט זיך גאָר ניט פערוואונדערט, ווען ער האָט

— און איצט האָט א סיגנאל פון טרומייטעל איהר ווי־דער אמאל איבערגעשלאָגען די רעד.

ס׳איז געווארען נאכט; און אז זיי האָבען זיך ביידע אומ־געקערט צום פענסטער, האָבען זיי שוין קוים געקאָנט זעהן ווי מיזאר רעדט עפעם מיט א מאן. ס׳האָט געקלונגען זעקס א זייגער. מיזאר האָט איבערגעגעבען דעם פאָסטען דעם צווייטען וועג־סיגנאליסט, וועלכער איז איהם געקומען איבערנעהמען די העכט. דאָס איז געווען דער נאכט־וואכמאן. מיזאר ווערט ענד־לִיך פרוי; צוועלף שטונדען איז ער אבגעשטאנען אין דעם הילצערנעם שטיבעלע וואָס איז געווען מעבלירט בלויז מיט אין קליין טישעלע אונטער דער ברעט פון די אפפאראטען, א בענקעל און אן אויוון, וועלכער איז געווען אזוי אנגעהייצט, אז מיזאר איז געצוואונגען געווען כמעט די גאנצע צייט צו האל־טען אפען די טיהר.

— שוין! ער גערעט שוין אהיים, — האָט די מומע פאזיע געמורמעלט, וויעדער געבאנגען פון איהר מורא.

דער געמיעלדעטער צוג איז געקומען, — זעהר א שווערער, זעהר א לאנגער און מיט א גרויס, וואָס איז געווארען אלץ העכער און העכער. און דער יונגער מאן האָט זיך געמוזט צו־בויגען צו דער קראנקער, צו קאָנען הערען וואָס זי זאגט; איהר מיזעראבלע לאָגע פון שרעק האָט איהם געריהרט און ער האָט זי געוואלט טרויסטען.

— הערט מיך אויס, מומע; אויב ער האָט טאקי בייזע געדאנקען, וועט דאָס איהם אפשר אבהאלטען, אז ער וועט ווי־סען, אז איך בין דאָ אויך פערמיישט... עס וואלט ניט שלעכט געווען איהר זאלט מיר פארטרויען די טויזענד פראנק.

אבער זי איז אויפגעשפרונגען מיט א געשריי פון פרא־טעסט.

— מיינע טויזענד פראנק! ניט דיר און ניט איהם!... איך זאג דיר, איך וויל בעסער פריהער קראפירען.

אין דיעזער מינוט איז דער צוג פארביי ווי א שטורם־ווינט, פאריאגענדיג אלעם וואָס איז איהם געשטאנען אין וועג.

געהערט ווי עס דערווייטערט זיך אלץ דאָס קלאפען פון די רע־
דער. און די קראנקע האָט זיך ווידער אומגעקערט צו איהרע
שטענדיגע געדאנקען ווענען געזונט, — פון איהר אייגען געזונט
און פון דעם געזונט פון אנדערע אויך.

— און דו? פיהלסטו זיך איצט שוין אין גאנצען געזונט?
געדענקסט דאָך, צווישען אונז גערעדט, וואָס דו פלענסט ביי
אונז לייזען און די דאקטוירים האָבען ניט געקענט פערשטעהן
דיין קרענק.

אן אנגסטליכע אונרוהיגקייט האָט זיך בעוויזען ביי זשאק'ן
אין די אויגען.

— איך פיהל זיך זעהר גוט, מומע.

— ווירקליך! אלצדינג דיר איבערגענאנגען: האָסט שוין
מעהר ניט דעם וועהטאָג, וואָס פלענט דיר ענבערן דעם קאָפ
הינטער די אויערען? און קיין פיעבער מיט אמאל זאָל דיך
אנכאפען — שוין אויך ניט? און דיין מעלאנכאליע, וועלכע
פלענט דיך אנכאפען? ווי דו פלענסט עס לויפען פון מענשען,
ווי א ווילדע חיה אין איהר נאָרע.

וואָס מעהר זי האָט נערעדט, אלץ אונרוהיגער איז ער ג־
ווארען; און ענדליך האָט איהם אנגענאפט אזא אויפרעגונג,
אז ער האָט איהר איבערגעשלאָגען מיט א שארפען געשריי.

— איך פערזיכער אויך, אז איך פיהל זיך זעהר גוט...
ס'איז מיר שוין אלעם איבערגענאנגען — אלעם.

— טאקי בעסער אזוי, מיין זונעלע, טאקי בעסער... מיר
קאָן דאָך ניט בעסער ווערען דערפון, וואָס דיר זאָל ערגער
ווערען. און אחוץ דעם, אין דייגע יאָהרען דארף מען זיין ג־
זונט. אך, דאָס גענוג! וואָס נאָך דארף דען דער מענש!... דו
ביסט טאקי א גוטינקער, וואָס דו ביסט צו מיר געקומען מיך
זעהען; דו וואלסט דאָך אין דער צייט געווען געקאָנט זיך אונ־
טערהאלטען ערגעץ ווען אנדערש. עסט היינט מיט אונז, א?
בלייב נעכטיגען אויך: וועסט שלאָפען אויפ'ן בוידעם, אין א
קעמערל, נעבען פלאָרע'ס.

אָבער קיינער האָט דאָס ניט געוואַגט צו זאָגען אין דער הויך. די מוטער אַליין זאָגאַר, וואָס זי האָט שוין גאָר גוט געוואוסט, וואָס ס'איז פאָרגעקומען, האָט אויך ניט ליעב געהאַט צו רע־דען דערפון. אָבער צום סוף האָט זי פאָרט געזאָגט:

— ניין, קאַביש ווייזט זיך מעהר ניט; ער איז געוואָרען ווי אַן אמת'ער וואָלף אין וואַלד... אָרימע לואיזעטע; אַזאַ גו־טינקע, אַזאַ ווייסינקע, שעהנינקע. זי האָט מיך אמת ליעב גע־האַט; זי וואָלט מיך ריכטיג איצט אָבגעהיט, — ניט ווי פלאָ־רע... מיין גאָט, איך בעקלאָג זיך ניט, אָבער ביי איהר פעהלט עפּעס אין קאָפּ, — האַלט שטענדיג אין איין טראַכטען, ווערט פערפאַלען שטונדען לאַנג; דערצו איז זי נאָך שטאָלץ און אַ בעס'ניצע... ס'איז טרויעריג, זעהר טרויעריג.

צוהערענדיג זיך צו איהרע ווערטער, האָט זשאַק אין דער זעלבער צייט געקוקט, ווי דער שווערער וואָגען קריכט איצט אַרויף אויף די באַהן־ליניע. די רעדער האָבען זיך אָבער פער־טשעפּעט אָן די רעלסען; און דער פוהרמאַן האָט געמוזט קנאַקען מיט דער בייטש און פלאָרע אַליין האָט געמוזט שרייען, אונ־טערטרייבענדיג די פערד.

— אַי־אַי־אַי, — האָט דער יונגער מאַן אויסגעשריען, — מעהר פעהלט ניט אַז איצט זאָל אָנקומען אַ צוג; ס'וואָלט דאָ געוואָרען אַ שעהנער קאָך.

— אָה, מעגסט זיך פערלאָזען, — האָט מומע פאַזיע גע־זאָגט. — פלאָרע איז זיך אפילו צייטענווייז אַזוי מאָדנע עפּעס, אָבער זי ווייס וואָס זי האָט צו טהון; זי געהט אַרום מיט אָפע־נע אויגען... דאַנקען גאָט, פינף יאָהר שוין, אַז ביי אונז האָט קיין אונגליק ניט פאַסירט. אַמאָל איז מען דאָ איבערגעפאָהרען אַ מאַן, איהם צושניטען אויף צווייען. און ביי אונז איז בלויז אַ קוה גע'הרג'עט געוואָרען; דער צוג איז איבער איהר שיער ניט אַראָפּ פון די רעלסען. אַך, אַ רחמנות אויף די בהמה'לע... דעם קערפּער האָט מען געפונען דאָ, און דעם קאָפּ אַזש ביים טונעל. אָבער ווען פלאָרע איז דאָ, מעג מען רוהיג שלאָפען.

דער פוהרמאַן איז ענדליך אַריבער דעם וועג, און מ'האָט

ערשט נעפיהלט צו אונדזיטליך, אז זי זאל דאָס קאָנען ריכטיג אויסדריקען.

— אודאי, א פיינע ערפינדונג, — וואָס איז צו טענה'ן! מ'פֿאַהרט שנעלער, מ'צוויסט מעהר... אָבער די ווילדע חיות בלייבען ווילדע חיות, און טראַכט אייך אויס נאָך בעסערע מאַשינעס, אָבער מיט זיי, ווי אָהן זיי, ווערען נאָך תמיד זיין, ווי געווען, די ווילדע חיות.

זשאַק האָט ווידער צוגעשאָקעלט מיט'ן קאָפּ, אז ער איז מיט איהר אינפערשטאַנען. ער האָט גענען א מינוט שוין זיך פארקוקט אין פענסטער אויף פלאָרע'ן, ווי זי האָט אויפגעהויבען דעם שלאַג־בוים דורכצולאָזען א וואָגען, אָננעלאָדען מיט צוויי אונגעהויער גרויסע שווערע שטיינער. דער ווענ איז געווען בענוצט כמעט נור פון דעם שטיין־האַקער פון בעקור, אזוי אז די גאַנצע נאַכט פלעגט דער שלאַג־בוים זאָגאָר זיין פאַרשלאָסען, און זעהר זעלטען פלעגט זיך טרעפען, אז דאָס יונגע מיידעל פלעגט מוזען אויפשטעהן עפענען ביי נאַכט. בעמערקענדיג ווי זי רערט אזוי מיט דעם פוהרמאַן, א קליין־וויקסינגען יונגען ברונעט, ווי מיט א נוטען בעקאַנטען, האָט ער אויסגעשריען:

— זעהט נור! קאָביש איז מסתמא קראַנק, וואָס זיין שוועסטערקינד לואי פיהרט זיין וואָגען?... אָריכער קאָביש, — זעהט איהר איהם אָפּט, טויף־מוטער.

זי האָט אויפגעהויבען די העגט, ניט רעדענדיג א ווארט, און האָט שווער אָבגעזיפצט. אן אמת'ע טראַנעדיע האָט זיך דאָ אָבגעשפּיעלט דעם לעצטען הערבסט, און ס'האָט איהר נעקאָסטט א שעהן ביסעל נעזונט. איהר טאַכטער לואיזעטע, די אינגערע, ווערט האָט נעדיענט ביי מאַדאַם באַנעהאַן, אין לואַנוויל, איז איין מאָל אין דער נאַכט נעקומען צולויפען א דערשראָקענע, כמעט פון זינען, צו איהר טהייערען פרייַנד קאָביש, אין זיין שטיבעלע, וואָס שטעהט אין מיטען נעדיכטען וואלד, דאָרט איבערצוקומען איהרע לעצטע מינוטען: ס'האָבען זיך נעטראָגען קלאַנגען, אז שולדיג איז דער הויפט ריכטער גראַנמאָרען;

גאנצע וועלט פאהרט דאָ פארבי, ניט נור פון פראנקרייך, זאנ־
דערן פון אויסלאנד אויך: מענשען קומען דאָ פון די ווייטעס־
טע מדינות, ווייל קיינער קאָן היינט ניט איינזיצען אין דער־
היים, און באלד וועט פון אלע נאציאָנען, ווי מ'זאגט, ווערען
איין נאציאָן. דאָס הייסט פראָגרעס, און אלע מענשען וועלען
זיין ברידער און וועלען זיך צוזאמען קייקלען אהין, אין דעם
לאנד פון מילך און האָניג. זי האָט זיך געפרופט זיי איבערצו־
צעהלען, די מענשען, אונגעפעהר, לויט די צאָהל וואָגאָנעס; זי
האָט אָבער ניט געקאָנט, ס'איז געווען זעהר פיעל וואָגאָנעס.
אָפט מאָל פלעגט זיך איהר אָבדוכטען, אז זי דערקענט פנים'ער,
— איינער מיט א בלאָנדע באָרד, — געווים, אן ענגלענדער;
יעדע וואָך פאָהרט ער קיין פאריז; — און א קליינינקע ברו־
נעטקע, וועלכע פאָהרט דאָ פארבי רעגעלמעסיג, מיטוואָך און
שבת. אָבער עם טראָגט זיי אווען ווי א שטורם־ווינד, און ווער
קאָן עם זיין זיכער, אז דאָס זיינען טאקי די ריכטיגע פנים'ער:
אלע גענויכטער וועלען דאָ ווי צוגאנגען, צומישט, און זעהען אוים
אלע ווי איינער, און וועלען פערשוואונדען איינער אין דעם
צווייטען. דער שטורם רייסט זיך פארבי, און בלייבען בלייבט
פון איהם גארנישט. און דאָס טרויעריגסטע פון אלעם דעם איז
דער נעדאנק, אז פון די אלע פאסאזשירען, וואָס פאָהרען דאָ
פארבי אימער און שטענדיג, פון דעם גאנצען וואוילטאָג און
פון די גאנצע אויגענשיינליכע פארמעגליכקייט זייערע, ווייס
קיינער ניט פון דיעזער גאנצער אייגענדיגער מאסע, וואָס דאָ
טהוט זיך אפּ, אין דעם פערוואָרפענעם גרוב, וואו דער מאָרד
יאָגט זיך נאָך נאָך דער אָרימער קראנקער, — און זאָל איהר
דער מאן אין איין שעהנע נאכט מאכען א סוף, וועלען די צו־
גען זיך וויייטער פארבייליפען כמעט נעבען איהר טויטען קער־
פער, און קיינער וועט אפילו קיין חשד ניט האָבען וועגען דעם
פערברעכען, וואָס איז אָבגעטהון געוואָרען אין די איינזאמע
שטוב.

פאזיע איז געזעסען, קוקענדיג אין פענסטער, פארטראכט,
און זי האָט ווידער געגומען רעדען פון דעם, וואָס זי האָט אליין

פאַרביירייזענדע, וואָס קומט מיר אַרויס, מ׳קען זיי ניט, מ׳ווייס זיי ניט!

ער האָט ווייטער געשפּאַסט.

— מיך קענט איהר דאָך און זעהט מיך דאָך אָפט, ווען איך פאָהר דאָ דורך.

— דיך — אמת: דיך קען איך. און איך ווייס די מינוט, ווען דיין צוג געהט דאָ פאַרביי, און איך קוק שוין אויף דיר אַרויס מיט דיין לאָקאָמאָטיוו. אָבער ס׳אַ פליה דו גיסט! — ס׳אַ מין פליהען! נעכטען האָסטו צו אונז אַ מאַך געטהון מיט דער האַנט, — אַזוי; און איך האָב דיר אפילו ניט געקאָנט ענטפערען. ניין, ניין, — דאָס הייסט ניט זעהען זיך מיט מענ־שען.

און דאָך האָט זי זיך אַביסעל פערטראַכט פון דעם גע־דאַנק פון די טויזענדער מענשען, וואָס די צוגען פיהרען דאָ טאָג־טעגליך פאַרביי פאַר איהרע אויגען אהין און צוריק, אין דער גרויסער שטילקייט פון איהר איינזאַמקייט; און זי האָט אויפגעהויבען איהרע אויגען צו דעם אייזענבאַהן־וועג, איבער וועלכען די נאַכט האָט זיך שוין גענומען פאַרשפּרייטען.

אַז זי איז נאָך געווען געזונט, און פלעגט קענען פריי אַרומגעהן, און פלעגט שטעהן ביים שלאַג־בוים, מיט׳ן פלאַג אין דער האַנט, פלעגט זי קיין מאָל פון אַזוינע זאַכען ניט טראַכ־טען, אָבער זינט זי איז געוואָרען קראַנק און זיצט גאַנצע טעג אויפ׳ן בענקעל, און האָט פון קיין שום זאַך ניט צו טראַכטען, אַחוץ איהר פאַרשטיקטען קאַמפּף מיט איהר מאַן, קומען איהר אין קאָפּ אַריין אַלץ אַזוינע צומישטע געדאַנקען, זאָגאַר קוים פאַרשטענדליכע. און מעהר פון אַלץ איז איהר דאָס אויסגעקו־מען עפּעס אַזוי מאָדנע צו לעבען אַ פערוואָרפענע אין די טיע־פעניש פון דיעזער וויסטעניש, און קיין איינצעלנע נשמה איז ניטאָ מיט וועמען זיך אויסצורעדען דאָס האַרץ — און דאָך פלי־הען דאָ פאַרביי, טאָג און נאַכט, אָהן אַן עק, טויזענדער מענער און פרויען, געטראָגען מיט דעם שטורם־ווינד פון די צוגען, וואָס צוטרייסלען די שטוב. און זי איז געווען זיכער, אַז די

מען: ער מיך, צי איך איהם. איך היט זיך; איך פארזוך איצט קיין זאַך ניט, צו וואָס ער האָט זיך צוגעריהרט. און אַזוי וועל איך מסתמא די כפּרה ווערען, — אָבער מיינע טויזענד פראַנק וועט ער פאָרט ניט האָבען! זאָלען זיי בעסער ליעגען אין דר'ערד!

זי איז צוריקגעפאלען צום שטוהל, אן אויסגעמאטערטע און דערשראָקענע פון אַ פרישען פייף פון דעם טרומייטעל. מיזאַר, שטעהענדיג אויפ'ן שוועל פונ'ם סיגנאַל־שטיבעלע, האָט איצט געוואָרענט וועגען אַ צוג, וואָס געהט קיין האַוור. ניט קוקענדיג אויף איהר עקשנות, מיט וועלכע זי האָט זיך בעשלאָסען דעם מאַן ניט אָבצוגעבען איהר ביסעל ירושה, האָט זי פאַר איהם מורא געהאַט — די פערבאָרגענע מורא איז דאָס געווען וואָס דער ריעז האָט פאַר אַ פליגעלע וואָס עסט איהם אויף, — אַן אימער שטייגענדע מורא.

דער צוג איז געגאַנגען פון פאַריז. פון וואַנען ער איז אַרויסגעגאַנגען צוועלף אוהר פינף־און־פיערציג, און איז אונ־טערגעקומען פון דערווייטענס מיט אַ געשטיקטען רויש. ס'האָט זיך געהערט ווי ער קומט אַרויס פון דעם טוננעל, און דוכעט נאָך שווערער אויפ'ן פרייען פעלד. און אָט דונערט ער מיט זיינע רעדער, און פליהט פאַרביי מיט זיינע וואַגאָנעס, ווי אַ מעכטיגער שטורם־ווינד.

זשאַק האָט געקוקט אין פענסטער און ער האָט געזעהען ווי עס לויפען פאַרביי איינע נאָך די אַנדערע די פיער־עקיגע שויבען, אין וועלכע עס זעהען זיך די געזיכטער פון די פאַ־סאַזשירען. וועלענדיג אַביסעל צושטערען די פינסטערע געדאַנקען פון זיין טויף־מוטער, האָט ער געזאָגט אויף שפּאַס:

— מומע, איהר בעקלאָגט זיך, אז איהר זעהט דאָ קיין לעבעדיגען הונט אויך ניט אין דער וויסטעניש... און אָט: — אַ גאַנצע וועלט מיט מענשען!

פון אָנהויב האָט זי ניט פערשטאַנען און האָט זיך פער־וואונדערט:

— אַ וועלט מיט מענשען, — וואו? אַך, דו מיינסט די

טיג גאָר? ער? איהם האָט דאָס קיין מאָל ניט געאַארט, כל זמן ס'האָט זיין בייטעל ניט אָנגעריהרט.

אַ ווייל ערום האָט די קעלט זי ווידער אַ כאַפּ געטהון, און זי האָט ווייטער געזאָגט:

— ניין, ניין; דאָס האָט איהם ניט געקימערט. איהם אַארט נור געלט. וואָס ביי אונז האָט אָנגעמאַכט די שנאה, פערשטעהסטו מיך, איז גאָר עפּעס אַנדערש: איך האָב איהם ניט געוואָלט געבען די טויזענד פראַנק, וואָס איך האָב פאר־אַ־יאָהרען בעקומען פון טאַטען ירושה. און ער האָט זיך גענומען אויף מיין קאָפּ, און ס'איז מיר ניט וואויל בעקומען, און איך בין טאַקי קראַנק געוואָרען... און איך בין שוין פון יעמאָלט אָן צו זיך קיין מאָל ניט געקומען, — טאַקי, פון יעמאָלט אָן.

דער יונגער מאַן האָט פערשטאַנען; און אַז ער האָט אַ טראַכט געטהון פון דער ליידענדער פרוי'ס פינסטערע געדאַנ־קען, האָט ער זיך נאָך אַמאָל געפּרופט זי דערפון אָבצורעדען און זי בערוהיגען. אָבער זי האָט בלויז געענטפערט מיט אַ שאָקעל פון'ם קאָפּ, ווי אַ מענש וואָס מען קען שוין ניט איבעררעדען. און זשאַק האָט צום סוף געזאָגט:

— נו, אויב איהר ווילט מאַכען אַ סוף צו אייערע ליי־דען, איז דאָך עס גאַנץ לייכט: גיט איהם אַוועק די טויזענד פראַנק.

זי איז אַזש אויפגעשפּרונגען פון אויפרעגונג ביי דיעזע ווערטער, און קומענדיג אַביסעל צו זיך, האָט זי אויסגעשריען מיט כעס:

— מיינע טויזענד פראַנק!... ניעמאַלס! בעסער קראַפּי־פּירען... אַה, כ'האָב עס גוט בעהאַלטען, דאָס געלט; גוט בע־האַלטען! די שטוב מעג מען איבערקעהרען, אָבער דאָס געלט געפינען — ניעמאַלס!... ער, דער לומפּ, האָט שוין גענוג איבער־געקעהרט די שטוב! איך הער ביי נאַכט, ווי ער קלאַפּט אויס די ווענט, צי האָב איך עס וואו בעהאַלטען. זוך, זוך! קיין זאַך גיט מיר ניט אַזוי די כחות צו ליידען, ווי דער פערגניגען צו זעהן זיין אַראָבגעלאָזטע מאָרדע... מיר וועלען זעהן, ווער ווע־

איז נעבליבען שטעהן האלטענדיג אין דער הויף דעם פלאג אין זיין לעדערנעם ציכעל. מ'האט נעהערט, ווי דער צוג, א קוריערסקער, קומט אן מיט א שטורם, וואס ווערט אלץ גרעסער; דערווייל האט מען דעם צוג ניט נעזעהען, ווייל דער וועג פערדרעהט זיך דא: דער צוג איז פארבייגעפלויגען ווי א דונער, מיט א שטורם, גלייך ווי אט רייסט ער ארונטער די שטוב. פלאץ האט זיך ווידער נענומען צו איהר טיש-גרינס, און מיזאר האט פריהער פערמאכט דעם וועג הינטער'ן צוג און האט זיך נעניטען עפענען דעם וועג ארויף; ער האט נעוואלט אריבערעהען דעם דרעה-צירקעל, כדי צו בעהאלטען דעם רויטען סיגנאל; ווייל אן אנדער קלינגעריי, צוואמען מיט א נייער אנווייזונג פון דעם רעלסען-אפפארט האט איהם צוריקנעגעבען, אז ביי דעם פאדערשטען פאסטען איז מיט פינף מינוט פריהער פארביי נעגאנגען אן אנדער צוג. מיזאר איז צוריק אריין אין סיגנאל-שטיבעלע נעבען די סיגנאלען צו בייזיד פאסטען, און צו פערשרייבען די צייט פון דעם פארבייגאנגענעם צוג; און דערנאך האט ער ווייטער נעווארט. און אזוי איז זיך נעגאנגען די ארבייט, אימער און שטענדיג די זעלביגע, גאנצע צוועלף שטונדען; דא האט ער געלעבט, דא האט ער נעגעסען, קיין צייט ניט האבענדיג איבערצילעזען דריי נעדרוקטע שורות; אפילו קיין איינציגער נעדאנק האט, דאכט זיך, ניט פערבלאנדושעט אין זיין ווי א היטל צוקער שפיציגען קאפ.

זשאק, וועלכער פלעגט אפט מאכען שפאס מיט זיין טויטמוטער, וואס זי פלעגט אנמאכען אזא פארווייסטונג צווישען די וועג-אויפאסער פון די ליניע, האט זיך איצט ניט נעקאנט אייניהאלטען פון א שמייכעל, ווען ער האט איהר נעענטפערט:

— ס'קאן אודאי זיין, אז ער איז אייפערזיכטיג.

אבער פאזיע האט מיט פעראכטונג א ציה נעטהון מיט דעם אקסעל, און א שמייכעל האט נעגען איהר ווילען א פונקעל נעטהון אין איהרע בלאסע אבגעשוואכטע אויגען.

— אך, מיין זונעלע... וואס רעדסטו דארט? אייפערזיכ-

דער גרוב, טויזענד מיל פון א לעבעדיגען נפש. אבער וואס די מומע פאזיע האט איהם דערצעהלט, איז געווען בלויז דאס, זואס זי האט נאך געהאט א שענהן ביסעל טרייסט, איידער זי איז קראנק געווארען; דאס פלענט אויסקומען דאן, וועו דער מאן איז געווען אויף דער ארבייט ערגעץ אויף די ליניע און זי איז נעבליבען אין דער היים מיט איהרע טעכטער אכטונג צו געבען אויף דעם שלאנגבוים. זי האט נאך דאן געהאט אויף דער נאנצער ליניע צוויישען רואן און האוור א נאמען פון אזא שענהניים, אז די אויפפאסער פון דעם וועג פלענגן זי אימער בעזוכען, פארבייפאהרענדיג. מ'האט זיך זאנאר איבער איהר געקריגט. און זאנאר אויפפאסער פון אן אנדער ליניע פלענגן שוין אויך אפט קומען, כדי צו פערדאפלען די וואך. דער מאן האט איהר קיין מאל ניט געשטערט; ער האט פאר יעדען צו־גלייך געהאט דרך־ארץ, און פלענט זיך שטילערהייט געהן דורך די טיהר, ארויין און ארויס, קומען און געהן, און קיינער האט איהם גאר ניט בעמערקט. אבער יענע גוטע צייט איז שוין לאנג אוועק, און איצט זיצט זי דא, נאנצע וואכען, מאנאטען, אויף דעם שטוהל, אייגע אליין, פיהלענדיג, אז די כחות געהען איהר אויס פון שעה צו שעה.

— איך זאג דאך דיר, — האט זי צום סוף ווידער אמאל געזאגט, — ער האט זיך געמומען צו מיינע יאהרען, און ער וועט מיך פערמאטערן, — קוק ניט, וואס ער איז אזא קליי־נינקער.

א שארפער קלאנג פון א גלאק האט זי פלוצים ווידער געצוואונגען ארויסצוקוקען אין דרויסען מיט איהר אונרוהיגען בליק. דאס איז געווען א סיגנאל צו איהם, אז א צוג נעהט קיין פאריז, און דער ווייזער פון דעם סיגנאל־אפפאראט, וואס איז געשטאנען פאר'ן פענסטער, האט זיך אויף א רוק געטהאן אין דער זעלבער ריכטונג. מיזאר האט אבגעשטעלט דעם גלאק, איז ארויס פון שטיבעלע צו וואהרענען וועגען דעם קומענדען צוג מיט צוויי מאל פייפען פון זיין טרומייטעל. אין דער אייגענער מינוט האט פלארע גענומען ארונטערלאזען דעם שלאג־בוים, און

אום ביי זיך אין בוך צו פערשרייבען די צייט, וועז דער צוג איז פארביי געגאנגען, אוז א דריק צו טהון צוויי עלעקטרישע קנעפלאך: — איין קנעפל צו לאזען וויסען דעם סיגנאל־שטי־בעלע נאך איהם, אז א צוג קומט אן, אוז דאס צווייטע קנעפל— צו לאזען וויסען דאס סיגנאל־שטיבעלע הינטער איהם, אז דער וועג איז וויידער פרייי.

— אך, דו קענסט איהם ניט, — האט די מומע פאזיע געענטפערט. — איך זאג דיר, אז ער גיט מיר איין עפעס א צרה... איך, וואס איך בין געווען אזוי קרעפטיג, וואס וואלט איהם געקאנט אויפעסען א לעבעדיגען, — אוז איצט גרייזשעט ער מיך, דערגעהט ער מיר די יאהר, דער גאר־ניט, דער טויג־ניכטס!

— ס'האט זי ווי אנגעכאפט א פיעבער פון פערשטיקטע שנאה אוז כעס, אוז זי האט אויסגעגאסען איהר ביסער הארץ, אוז זיך געפרעהט, וואס ענדליך האט זי אימעצען, וואס הערט זי אוים. וואו איז געווען איהר פערשטאנד, אז זי איז געגאנגען אוז האט חתונה געהאט מיט אזא שטיק שטימעניש, אהן א פרוטה, א קארגער, אוז זי איז עלטער פון איהם מיט פינף יאהר, אוז האט צוויי טעכטערלאך, איינע זעקס יאהר אוז די אנדערע אכט יאהר אלט? צוהן יאהר שוין זייט זי האט עס בעוויזען אזא גרויסע חכמה, אוז איין שעה איז ניט פערלאפען פון דער צייט. אך, זי דארף קיין חרטה ניט האבען; א לעבען אין ליידען, פארשיקט אהער אין דעם אייז־ווינקעל פון צפון, וואו מ'וועט דערפראגען, אוז ס'איז אומעטיג כאטש שטארב אוועק, אהן א לעבעדיגען מענשען מיט וועמען צו רעדען א וואָרט, אפילו א שכנה ניט אויף א רפואה. מיזאר איז פריהער געווען אן ארבייטער ביי לעבען רעלבען, אוז איצט קריגט ער צוועלף הונדערט פראנק אלס וועג־סיגנאלימסט; זי אליין האט פון אנהויב געגומען פינפציג פראנק פאר אויפפאסען דעם שלאג־בוים; איצט איז פלאץ אויף דעם פאסטען. אוז דאס איז דיר דיין גאנצע געגענווארט אוז די צוקונפט, אהן א שום שטיקעל האפענונג. אוז דא וועסטו זיכער לעבען אוז קראפירען אין

די קראנקע איז אנשוויגען געוואָרען און האָט א צושרא־קענעם בליק געטהון אין פענסטער. אין דעם אָנפאַלענרען פאר־נאכט האָט מען געקאָנט זעהען ביזאר'ן, איהר מאן, שטעהן איבער'ן וועג פאר דער כאהן ליניע אויף זיין פּאָסטען אין איי־נעם פון יענע גוט־בעקאָנטע קלייניגקע הילצערנע שטיבעלאָך, וועלכע מ'שטעלט אויס אויף יעדע פיער־פינף קילאָמעטער ביי דער ליניע און וועלכע מען פּראיזינגט דורך טעלעגראַף אפּא־ראטען, כדי מ'זאָל בעסער קאָנען פיהרען די צונען. זיין וויב, און שפּעטער־צו פלאָרא אויך, האָבען געוואכט ביים שלאָג־בוים, און מיזאר איז געוואָרען א וועג־כיגנאַליסט.

ווי אוים מורא, אז דער מאן זאָל דערהערען, האָט די קראנקע גענומען רעדען שטילער און האָט מיט א ציטער גע־זאָגט:

— איך בין זיכער, אז ער גיט מיר סם...

זשאק איז איבערראשט געוואָרען פון איהרע וועדטער; זיינע אויגען האָבען אויך א בליק געטהון צום פענסטער און זיינען ווידער פערצוויגען געוואָרען מיט דעם מאָדנעם וואַלקענדעל, וואָס פערדונקעלט זייער גלאַנץ און די גילדערנע פונקען פון די שוואַרצאפּעל.

— אָה, מומע פאָדיע, וואָס רעדט איהר... — האָט ער גע־מורמלט, — מיזאר זעהט דאָך אויס אזא שוואכער און אזא שטילער מענש...

א צוג קיין האָוור האָט געזאָלט באלד פאַרביגעהן, אין מיזאר איז ארויס פון זיין שטיבעלע, כדי דערנאָך צו פאר־מאכען דעם וועג. ער האָט איבערגערוקט דעם רעלסען־שמאַנג און עס האָט זיך ווידער בעוויזען דער רויטער סיגנאל; דער־וויל האָט איהם זשאק בעטראכט. דאָס איז געווען א קורצינקער מענשעל, א דאַרינקער, מיט שיטערע האאר אויפ'ן קאָפּ אין אין באָרד, עפּעס אָהן א קאָליר, מיט א מיזעראבלען, אויסגע־מאטערטען פּנים. דערצו נאָך איז ער געווען א שווייגענדער, א רוהיגער, ווי א שאטען, און לאקייסקי אונטערלעקענדיג צו די עלטסטע. מיזאר איז אָבער באלד צוריק אריין אין שטיבעלע

ער איז געוואָרען אַן ערשטע קלאַסע מאַשיניסט ביי דער מזרח אייזענבאַהן קאָמפּאַניע, נאָך דעם ווי ער האָט אָבגעדינט צוויי יאָהר אויף דער אָרלעאַנער ליניע, האָט ער זיך מיט אַמאָל דער־וואוסט, אַז זיין טויף־מוטער האָט געהייראַט אַ צווייטען מאָל, פאַר דעם וועכטער פון דעם שלאַגבוים, מיט'ן נאָמען מיזאַר, און איז מיט איהרע צוויי טעכטער פאַריאָגט געוואָרען אַהער אין די וויסטעניש פון קרוא־דע־מאַפרא. אָבוואָהל מומע פאַזיע איז געווען ניט עלטער ווי פינף־און־פערציג יאָהר, האָט זי — די געוועזענע שעהנהייט, הויך און גראַד — אויסגעזעהען ווי אַ זעכציג־יעהריגע זקנה, מאָגער, געל און תמיד ציטערענדיג פון קעלט.

— ווי! דו זשאַק? — האָט זי אויסגעשריען מיט פרייד,— אַך, מיין ליעבער זונעלע; ס'אַן אַנגענעהמע איבערראַשונג.

דער יונגערמאַן האָט איהר אַ קוש געטהאָן אין באַק, און האָט ערקלערט, אַז ער האָט מיט אַמאָל געקריגען צוויי ניט פער־לאַנגטע פרייע טעג: אין זיין דאַמפּף־מאַשין „ליזאַ" האָט גע־פּלאַצט דער טרייב־שטאַנג, און אַזוי ווי דאָס פערריכטען וועט מו־זען נעהמען ניט ווענינער ווי אַ גאַנצען טאָג, וועט ער ערשט קאָ־נען פיהרען דעם שנעל־צוג מאָרגען פאַרנאַכט זעקס אוהר פיערציג. און ס'האָט זיך איהם פערוואָלט קומען צו־נאַסט צו זיין טויף־מאַ־מע; ער וועט דאָ איבערנעכטיגען און וועט אַרויספאָהרען פון באַראַנטען מיט'ן צוג ערשט זיעבען אוהר זעקס־און־צוואַנציג אין דער־פריה. זשאַק האָט אין זיינע הענט געהאַלטען די בלאַסע, אויסגעמאָגערטע הענט פון זיין מומע און האָט דערצעהלט, ווי איהר לעצטער בריעף האָט איהם בעאונרוהיגט.

— אָה, אמת, מיין אינגעלע!... ס'איז שלעכט, זעהר שלעכט, זעהר שלעכט!... ווי פיין דאָס איז פון דיר, וואָס דו האָסט באַלד פערשטאַנען, אַז איך וויל דיך זעהען. איך ווייס דאָך אָבער ווי שטאַרק דו ביזט צוגעבונדען, האָב איך אַלץ ניט געוואַגט דיך צו בעטען קומען צו פאָהרען. נור דו ביזט שוין דאָ, און מיר איז אַזוי פרעהליך אויפ'ן האַרצען... אַזוי פרעהליך!

האָט ארונטערגעלאָזען די אויגען און האָט זיך ווי פארשעמט אָבגעקערט מיט אַן אויפרעגונג, וועלכע איז כמעט געווען א שמערץ. זיין נאנצער קערפער זאָנאר האָט זיך אינסטינקטיוו צוריקגעהאלטען.

דאָס מיידעל איז געשטאַנען, ניט ריהרענדיג זיך, מיט איהרע אויגען אָנגעשטעלט דירעקט אויף איהם; זי האָט בעמערקט זיין ניט־ווילענדיגען ציטער, וועלכען ער האָט פון איהר געווענדט פערבאָרגען, און וועלכער פלעגט איהם שטענדיג אָנכאפען, ווען נור ער האָט דערזעהען א פרויענציכער. אויגענשיינליך האָט דאָס זי געקרענקט, און זי האָט זיך פארטראכט. צו פארבאָרגען זיין אונרוהיגקייט, האָט זי זשאק געפרעגט צו איהר מוטער איז אין דער היים, אָבווּאָהל ער האָט אליין נוט געוואוסט, אז די אלטע איז קראנק און קען ניט ארויסגעהן פון שטוב. די מיידעל האָט געענטפערט בלויז מיט א שאקעל פון קאָפ, האָט זיך אָבגערוקט א טריט, אז ער זאָל קענען דורכגעהן, ניט אָנריהרענדיג זיך אין איהר און, מיט שטאָלץ אויפהויבענדיג דעם קאָפ אין ניט זאָגענדיג א וואָרט מעהר, האָט זי זיך צוריקגעקערט צום ברונען.

זשאק איז אויפענדיג איבערגענאנגען דעם גארטענדעל און איז צו צו די הייזעל. אין מיטען שטוב, — א גרויסע, גראָמע קיך, וואו מ'האָט געגעסען און מען איז געשלאָפען, איז געזעסען ביים טיש, אויף א שטרויענעם שטוהל, די מומע פאזיע, ווי ער האָט זי גערופען פון קינדווייז אָן; אן אלטער שאל האָט איהר צוגעדעקט די פיס. זי איז געווען זיין טאטענ'ס א שוועסטערקינד, פון דער פאמיליע לאָנטיע, און זיין טויף־מוטער; זי האָט איהם ביי זיך געהאט זייט ער איז נאָך געווען א זעקס־יעהריגער אינגעל, ווען זיין טאטע און מאמע זיינען אמאל אוועקגעפאהרען קיין פאריז און זיינען שוין צוריק ניט געקומען. און ער איז געבליבען אין פלאָסקאָן, וואו ער איז דערנאָך אריין אין די דאָרטיגע „שולע פון קונסט אין האנדווערק". זשאק האָט צי זיין מומען געפיהלט א ווארימע דאנקבארקייט און פלעגט זאָגען, אז ער דארף איהר דאנקען וואָס ער איז געוואָרען א מענש. אז

שמאָלע טאָלכלאך פליעסען טייכעלאך, אונטער דעם שאטען פון וויידע־בוימער. די קרייד־בערגלאך בלייבען אָבער אין גאנצען נאַקעט, און די פרוכטלאָזע זייטען פון די בערגלאך ציהען זיך איינע נאָך די אנדערע, וויסטע, הוילע, טויטע.

דער יונגער קרעפטיגער רייזענדער האָט זיך געאיילט, גלייך ווי ער האָט געוואָלט ווי שנעלער זיך אָבטראָגען פון דעם שטילען, טרויע־יגען פאַרנאַכט אין דער בייזער וויסטעניש.

אין דעם גאָרטען פון דעם וועכטער פון שלאגבוים האָט אַ מיידעל געצויגען וואסער פון ברונען. זי איז געווען אַ הויכע, שטאַרקע אַכטצעהן־יעהריגע מיידעל, מיט בלאָנדע האָאָר, פולע ליפּען און מיט גרויסע גרינלאך־אויסזעהענדע אויגען, מיט אַ נידעריגען שטערן אונטער אַ גע־יכטען קאָפּ האָר. זי איז ווייט ניט געווען קיין שעהנע מיט איהרע געזונטע ריפּען און געזונטע הענד ווי ביי אַ יונג, אַ פּויער. אַז זי האָט דערזעהן דעם מאַן, געהענדיג מיט דעם שמאָלען וועג, האָט זי גלייך אַוועקגעשטעלט דעם עמער און איז אַוועק צום טויער פון פּלויט.

— וואַרט, זשאַק! — האָט דאָס מיידעל אויסגעשריען.

ער האָט אויפגעהויבען דעם קאָפּ. ער איז געווען אַ מאַן פון אַ יאָהר זעקס־און־צוואַנציג. אויך, ווי זי, פון הויכען וואוקס, אַ ברונעט און אַ שעהנער יונג, מיט אַ קיילעכדיגען, ריכטיג־געטאָקטען פּנים, וואָס נור די באַק־ביינער האָבען פארדאָרבען. ער האָט געהאט האַרטע געקרייזעלטע האָר און געדיכטע שווארצע וואָנצעס, וואָס האָבען נאָך פארשטאַרקט די בלייכקייט פון זיין פּנים. לויט זיין פיינע הויט, ריין ראַזירט אויף די באַקען, וואָלט מען געקענט מיינען, אַז ער איז פון די פּריצים, ווען ניט די איינגעקריצטע צייכענס פון דעם בעל־מלאכה — די געלע פלעקען אויף זיינע הענד פון אַ מאַשיניסט, — הענד, וועלכע זיינען אָבער ביי אלעם דעם געווען קליין און ווייך.

— גוט אבענד, פלאָרא, — האָט ער בלויז געזאָגט.

אָבער זיינע גרויסע שווארצע אויגען, וועלכע זיינען אין די שווארצאַפּלען געווען ווי בעשפּרינקעלט מיט גילדערנע פּינטעלעך, זיינען ווי פארלאָשען און פארצויגען געוואָרען. דער יונגערמאַן

איז אַ נידריגע, מיט שפּאַלטען אין די ווענט, מיט אַ דאַך פון ציגעל, וואָס זיינען שוין בעדעקט מיט מאָך; די שטוב זעהט אויס פאַרלאָזען, רחמנות'דיג; ארום איז אַ גערטענדעל פון טיש־גרינס, און איז ארומגערינגעלט מיט אַ פּלויט פון נידעריגע קוסטעס; אין גאָרטענדעל שטעהט אַ גרויסער ברונען, וועלכער איז כמעט אַזוי הויך ווי די שטוב אַליין. דער וועג שניידט איבער די ליניע צווישען די סטאַנציעס מאַלאָנעי און באַראַנטען. פונקט אין מיטען, צו פיער קילאָמעטר פון ביידע.*) דער וועג אָבער ווערט זעהר זעלטען בענוצט, און דער אלטער, האַלב־צופוילטער שלאגבוים ווערט געעפענט בלויז פיר די שווערע וועגען, וואָס פיהרען שטיינער פון די בעקורער שטיין־גראָבענס, אין וואַלד געגען אַ האַלבע ליגע**) פון דאַנען. מען קען זיך נאָר ניט פאָרשטעלען קיין פארוואָרפענערען, קיין ווייטערען ווינקעלע פון דער לעבעדיגער וועלט, ווי דאָ, ווייל פון דאַנען ביז מאַלאָנע געהט א טונעל כמעט איבער דער גאַנצע שטרעקע, און קיין באַראַנטען פאָהרט מען מיט אַ שמאָלענקע, שלעכט־אויפגעפּאַסטע, סטעזשקע ביי דער זייט פון דער באַהן־ליניע. בעזובער קומען אַהער זעלטען.

אין דעם טאָג, שוין גענען פאַרנאַכט, אין אַ שטילען, כמור־נעם וועטער, איז אַ רייזענדער פון באַראַנטען, וואו ער איז אַראָפּ פון באַהן, שנעל גענאַנגען צו פוס אויף דעם שמאָלען וועג צו קרוא־דע־מאָפּרא. די געגענד איז דאָ איין רייהע פון בערגלאַך און טהאָלכלאַך, און דער אייזענבאַהן שניידט די ניט גראַדע גענענד מיט אַרויסגעגראָבענע אָדער אָנגעשאָטענע ערטער. און אויף ביידע זייטען פון דער ליניע איז דער וועג דערפאַר נאָך ערגער, ווייל ער ציהט זיך יעדע וויילע באַרג־אַראָפּ און באַרג אַרויף. און דער איינדרוק פון וויסטקייט ווערט נאָך שטאַרקער; די מאָגערע, ווייסליכע ערד איז ניט בעארבייט; די בוימער זיינען ווי קליינינקע וועלדעלאַך אויף די בערגלאַך; אין די

*) כמעט דריי און דריי־פיערטעל ווערסט.—דער איבערזעצער.

**) אַ ליגע איז פיער ווערסט, 84 סאַזשען.—דער איבערזעצער.

אויפ'ן סיגנאל דער צוג זאָל זיך ריהרען, און ער האָט טאַקי באַלד דעם סיגנאל איבערגעגעבען. און ס'האָט זיך דערהערט נאָך אַ געצויגענער פייף פון דעם מעכאַניק, וועלכער האָט געעפענט דעם רעגולאַטאָר אום צו לאָזען געהן דעם לאָקאָמאָטיוו. דער צוג האָט זיך געריהרט. פון אָנהויב איז ער געגאנגען קוים־קוים צו מערקען, און דערנאָך שנעלער; דער צוג איז ארונטער אונטער דעם בריק דע ל'אייראָפּ און איז אריין אין באַטיניאלער טונעל. איצט האָט מען בלויז געזעהען דריי ליכט, ווי דריי אָפענע וואונ־דען, וואָס הענגען ווי אַ דריי־עק אויף דעם לעצטען וואַגאָן. נאָך אייניגע סעקונדען האָט מען זיי געקענט נאָכקוקען אין די צי־טערענדע פינסטערקייט פון דער נאַכט. אָבער דער צוג איז אַוועק און אַוועק, און קיינער האָט שוין איהם מעהר ניט געקענט אָבשטעלען, ווי ער פליהט עס מיט אלע כחות. דער צוג איז פערשוואונדען.

2

אין קרוא־דע־מאפרא, אין גאָרטען, איבערגעשניטען פון די אייזענבאהן ליניע, איז געשטאַנען אַ הויז, אַ ביסעל אין אַ זייט, און אַזוי נאָהענט צו די רעלסען, אַז עס פלעגט ציטערען פון יעדען פארבייגעהענדען צוג. עס איז גענוג איין מאָל דאָ פארבייצו־פאָהרען, אַז דאָס הויז זאָל זיך איינקריצען אין זכרון, און אלע פארבייפאָהרער קענען דאָס הויז, אָבער ווייסען וועגען דעם ווייסען זיי גאָרניט; ס'איז תמיד פארשלאָסען, ווי פון אלעמען פערלאָזען, מיט פערמאכטע גרויסע לאָדענס, וואָס זיינען פון מעריב רעגען אַזש גרין געוואָרען. דאָס איז אַן אמת'ע וויסטע־ניש, און דערפון ווערט נאָך אומעטיגער דער פארוואָרפענער ווינקעל; אויף אַ מייל ארום און ארום איז דאָ קיין וואָהנונג ניטאָ.

דאָ שטעהט נאָך בלויז די שטוב פון וועכטער ביים שלאג־בוים, ביים וועג, וואָס שניידט דורך די רעלסען און געהט קיין דואַנוויל, וואָס איז פון דאַנען פינף קילאָמעטר ווייט.*) די שטוב

*) געגען אַ פיער ווערסט און צוויי־דריטעל.—דער איבערזעצער.

טרויער, א שווייגענדע און אָהן בעוועגונג, און ער האָט זיך שוין ניט געקענט אײנהאלטען פון א בייזען אויסגעשריי, ווען די טירעל האָט זיך ווידער געעפענט און דער קאָנדוקטאָר האָט אריינגעשטופט אין קופּע א פּאָרעל, — דער מאן א דיקער און די פרוי א דיקע, — וועלכע האָבען זיך צונעמאָסטשעט, שווער אטהמענדיג. דער צוג האָט געזאָלט גלייך נעהמען געהן, ס׳האָט ווידער געגומען קאָפּען א דריבענער רעגען, און די גרויסע פינסטערע שטערקע איז ווידער פערצוויגען געוואָרען ווי מיט א טול, און יעדע ווייַלע זיינען אלץ געגאנגען די צוגען און האָבען אין די פינסטערניש געוויזען בלויז זייערע לייכטענדע שויבען, ווי א רייהע לויפענדע פענסטער. גרינע פייערלאך האָבען זיך בעוויזען, אייניגע לאנטערנעס האָבען צוגעפינטעלט אויף דר׳ערד, און אויסער דעם, שוין מעהר גאָרניט, גאָרניט — בלויז איין ענדלאָזע פינסטערניש, אין וועלכע עס האָבען זיך געמערקט די שירעס־דעבער פון דעם באהן־הויף אין דעם שוואבען אָבשיין פון די גאז־ברענערס. אלעס איז געוואָרען פינסטער; אפילו דער ערוויש האָט אויפגעהערט, — א חוץ דעם געפילדער פון די דאמפף־מאשין, וועלכע האָט געעפענט די קלאפּאנס און האָט אַרויסגעלאָזט געדרעהטע וואָלקענס פון ווייסע פּאַרע, און א גאנצער וואָלקען האָט זיך אויפגעהויבען און האָט זיך צושפרייט ווי א פאנטאסטישער לייַלאָך, אויף וועלכען עס האָבען זיך מיט אמאל בעווי־זען, גאָט ווייס פון וואנען, גרויסע פלעקען פון שווארצען רויך. און דער הימעל איז געוואָרען נאָך פינסטערער; פּאַרוויבערטע וואָלקענס האָבען זיך געטראָגען איבער פּאריז, וועלכער איז געווען בעלויכטען ווי אין א שרפה.

דער דעשורנער אַרויסהעלפער פון דעם סטאנציאָן־מייסטער האָט אויפגעהויבען זיין לאנטערן, אז דער מאשיניסט זאל זיך הייסען עפענען דעם וועג. און עס האָבען זיך דערהערט צוויי פייפען, און אין דער ווייטענס, ביי דעם רעלסען־קירעווער אויפ׳ן פּאָסטען, איז דאָס רויטע פייערל מיט אמאל אויסגעגאנגען און ס׳האָט זיך בעוויזען א ווייסע ליכט. שטעהענדיג אין דער טיהר פון דעם באגאזשוואגען, האָט דער אויבערקאָנדוקטאָר געוואַרט

־עם סטאַנציאָן־מייסטער, פון איהם אָבגעטראָטען און איז צו צו סעווערינע׳ן. אָבער דער וואַגאָן האָט זיך אָבגערוקט, און זיי זיינען אָבגעגאנגען אייניגע טריט צו דעם פרייען קופּע; מיט דער פּלייצע צו די איבעריגע פּאַסאַזשירען האָט רובאָ געאיילט דאָס ווייב און האָט זי מיט געוואלד אריינגעזעצט אין וואַגאָן. און זי, אויפגערעגט אָבער פאָלגענדיג, האָט בלויז אינסטינקטיוו זיך אומגעקוקט צוריק צו זעהן, וואָס דאָ איז אַזוינס. עס האָט זיך בעוויזען אַ פאַרשפּעטיגטער פּאַסאַזשיר, וועלכער האָט אויפ׳ן האַנד געהאַט בלויז אַ פּלעד־שאַל; דער הויכער קאָלנער פון זיין לאַנגען בלויען אויבערראָק איז געווען אויפגעשטעלט, און די קאַנטען פון זיין הוט אַזוי אַראָבגערוקט איבער די אויגען, אַז קיין פּנים האָט מען ניט געקאָנט זעהן, און ביי די טריפענדע שיין פון די גאַז־ברענער האָט זיך נור געוויזען אַ שטיקעל גרויע באָרד. און דאָך זיינען וואַנדאָרפּ און דאָווערן צוגעגאנגען, ניט קוקענדיג דארויף, וואָס דער רייזענדער האָט קענטיג געוואָלט בלייבען אינבעמערקט. זיי זיינען איהם נאָכגעגאנגען. ערשט פאַרבייגעהענדיג נאָך דריי וואַגאָנעס, האָט דער פּאַסאַזשיר זיך צו זיי פאַרנייגט לעבען דעם פיר איהם ספּעציעל אָנגעגרייטען קופּע, אין וועלכען ער איז האַסטיג אריין. דאָס איז געווען ער. סעווערינע איז אין איין ציטערניש אַנידערגעפאַלען אויף דער קאַנאַפּע. דער מאַן האָט איהר שמערצליך צוגעדריקט די האַנד, גלייך ווי דערמיט ווייזענדיג איהר זיין מאַכט און פרעהענדיג זיך אין דער זיכערהייט, אַז זיין פּלאַן וועט זיך איהם איינגעבען.

אין אַ מינוט אַרום וועט דער זייגער קלינגען האַלב זיעבען. דער צייטונגס־מאַן איז צו יעדען צוגעשטאַנען מיט זיינע ציי־טונגען, די פּאַסאַזישרען האָבען אַרומגעשפּאַצירט אויף דער פּלאַטפאָרמע, דערדויכענענדיג זייערע פּאַפּיראָסען. ענדליך האָ־בען אַלע פערנומען זייערע פּלעצער; ס׳האָט זיך פון ביידע עקען צוג געהערט ווי קאָנדוקטאָרס מאַכען צו די טיהרלעך פון די וואַ־גאָנעס. רובאָ האָט מיט פאַרדרוס בעמערקט אין זיין קופּע, וועלכען ער האָט גערעכענט פון קיינעם ניט בעזעצט, עפּיס אַ טונקעלע פיגור אין ווינקעל פון וואַגאָן, — קענטיג אַ פרוי אין

מען זיך צורעדט דערפון, וואָס האָט זיך דעם אין־דער־פריה גע־טראָפען אין האַוור, ווי דער טעלעגראף האָט דאָס נעמעלדעט: אויף דעם לאָקאָמאָטיוו „ליזאַ", וואָס פיהרט שבת און דאָנערש־טאג דעם זעקס־דרייסיג שנעל־צוג, האָט זיך צובראָכען דער טרייב־אייזען פונקט ביים אָנקומען אין דער סטאַנציע. דאָס פאַרריכטען האָט אויף צוויי טעג פערהאַלטען אין האַוור דעם מאַשיניסט, זשאַק לאַנטיע, רובאָ'ס אַ לאַנדסמאַן, מיט זיין הייצער פעקע, מומע וויקטאָריא'ס מאַן. שטעהענדיג ביים טיערעל פון די קופּע, האָט סעווערינע זיך צוגעהערט, ניט אריינגעהענדיג אין וואַגאָן, און איהר מאַן, וועלענדיג אויסזעהען גאַנץ מונטער, האָט גערעדט הויך און געלאַכט. ס'האָט זיך דערהערט אַ שטאַרקער רוק; דער צוג איז אָבגעשטופּט געוואָרען אויף עטליכע מעטר: דאָס האָט די דאַמפּף־מאַשינע אונטערגערוקט די פריהערדיגע וואַגאָנעס צו דעם צוגעגעבענעם נומער 293, כדי ס'זאָל זיין אַ בעזונדערע קופּע. דער יונגער דאָווערן — האַנרי, וועלכער איז געגאַנגען מיט'ן צוג אַלס דער אויבערקאָנדוקטאָר, האָט דער־קענט סעווערינע'ן אונטער'ן וואוּאַל, און האָט זי פאַרהיט פון אַ קלאַפּ מיט'ן אָפענעם טיערעל פון וואַגאָן דערמיט, וואָס ער האָט זי האַסטיג אָבגעשטופּט אָן אַ זייט: מיט אַ שמייכעל האָט ער זיך דערנאָך ענטשולדיגט פריינדליך, דערצעהלענדיג איהר, אַז די קופּע איז ספּעציעל פיר איינעב פון דער אדמיניסט־אציע פון דער אייזענבאהן קאָמפּאַניע, וועלכער האָט זיך געהייסען צו־קעטלען די קופּע ערשט אַ האַלב שטונדע פאַר'ן אַוועקגעהן פון'ם צוג. סעווערינע האָט זיך גאָר אָהן אַ פאַרוואָס אַ לאַך געטהון, — אַ נערוועזער, קורצער לאַכען, און דער ענטציקטער האַנרי איז אַוועק צו זיין פּאָסטען; ער האָט ניט איין מאָל זיך געטראַכט, אַז מיט סעווערינע'ן וואָלט מען געקאָנט פיין פיהרען אַ לינקע ליעבע.

ס'איז געווען זיעבען און צוואַנציג מינוט אויף זיעבען. ביז זעקס־דרייסיג איז געבליבען נאָך דריי מינוט. פּלוצים איז רובאָ, וועלכער האָט פון דער ווייטענס קיין אויג ניט אַראָבגעלאָזט פון די טיהר פון דעם וואַרט־זאַאַל, ניט אויפהערענדיג רעדען מיט

ווי מיט ווייסע טרערען, דעם ענדלאָזען טרויער־וואואַל אי־בער'ן גאַנצען הימעל.

זעקס אוהר צוואַנציג מינוט זיינען אָנגעקומען רובאָ און סעווערינע. זי האָט נאָר וואָס אָבגעגעבען דעם שליסעל דער מומע וויקטאָריע, פאַרבייגעהענדיג די טואַלעט קאַבינעטען פיר דאַמען. רובאָ האָט זי ביסלעכווייז אונטערגעטריבען, ווי אַ מאַן, וואָס איילט זיך ווען די ווייב זאַמט זיך; דעם הוט האָט ער זיך פאַררוקט אַרונטער צום נאַקען, און איז געווען אונגעדולדיג און בייזלאַך; זי האָט זיך זעהר גוט ארומגעוויקעלט דאָס פּנים מיט איהר יואואַל און האָט אויסגעזעהען זעהר מיעד און אונזי־כער. די פיעלע פּאַסאַזשירען האָבען זיך געשטופּט אויף דער פּלאַטפאָרמע; רובאָ מיט דער פרוי האָבען זיך פאַרמישט אין דער מאַסע און זיינען געגאַנגען פון וואַגאָן צו וואַגאָן, זוכענדיג מיט די אויגען אַ ניט־פאַרנומענעם קופּע ערשטען קלאַס. אויף דער פּלאַטפאָרמע איז דערווייל געוואָרען לעבעדיגער; די טרע־גער האָבען צוגעשטופּט צום ערשטען וואַגאָן די אָנגעפּאַקטע באַגאַזש־וועגעלאַך; דער קאָנדוקטאָר האָט זיך בעמיהט צו געפינען פּלאַץ פאַר אַ פאַמיליע מיט אַ סך קינדערלאַך, דער דע־זשורנער אַרויסהעלפער פון דעם סטאַנציאָן־מייסטער האָט אי־בערגעקוקט צו די וואַגאָנען זיינען גוט צוזאַמען געקעטעלט, צו־לייכטענדיג זיך מיט זיין סיגנאַל־לאַנטערן, כדי בעסער צו זעהן, צו אַלעס איז ריכטיג און געזיכערט. רובאָ האָט ענדליך געפונען אַ פרייע קופּע, און האָט שוין געוואָלט הייסען סעווערינע'ן אריינגעהן אין וואַגאָן; ער האָט אָבער פּלוצים דערזעהען דעם אויפזעהער פון דער סטאַנציאָן, וואַנדאָרפּין, שפּאַצירענדיג מיט זיין אַרויסהעלפער דאָווערן. ביידע האָבען זיי זיך פאַרלעגט די הענד צוריק, און האָבען נאָכגעקוקט ווי מען קעטעלט צו אַ וואַגאָן, ער האָט זיך מיט זיי געגריסט; מ'מוז זיך אָבשטעלען און כאָטש זאָגען אַ וואָרט.

פריהער פון אַלעמען, האָט מען גערעדט אַ פּאָר ווערטער וועגען דער געשיכטע מיט דעם סוב־פּרעפעקט, און ווי דאָס האָט זיך געענדיגט צופרידענשטעלענד פאַר אַלעמען. דערנאָך האָט

געמאטערטע, צו־וועהטאָגטע סעווערינע, אין די אנגסט און שרעק פון דער קומענדער פינסטערער נאַכט, האָט זיך צוגעהערט צו זייער געלעכטער.

זעקס אוהר פונפצעהן מינוט איז דער לאָקאָמאָטיוו פיר דעם האַוור־צוג אַרויסגעקראָכען פון אונטער דעם בריק דע ל'אייראָפּ, איז צוגעגאנגען צו די וואַגאָנעס, און מען האָט איהם צוגעטשעפּעט. ווייל די רעלסען זיינען געווען פערנומען מיט וואַגאָנעס, האָט מען דעם צוג ניט געקענט צופיהרען צו די פּלאַטפאָרמע פון די הויפּט־אייזענבאהן־ליניעס. ער האָט געווארט אונטער דעם אָפענעם הימעל, ביים ענד פון פּאַסאַזשיר'ס בריק, וועלכער האָט זיך אין דער פינסטער פון דעם טינט־שווארצען הימעל אויסגעלאָזט מיט אַ שמאָלינקע לאנגע ערד־באַנק, וואו אַ רייהע פון גאַז־רערלאך אויפ'ן טראָטואר האָט זיך ארויסגעוויזען ווי פונקען אין אַ טומאן. דער רעגען האָט אויפגעהערט, אָבער איבער דעם גרויסען, אָפענעם פּלאַץ האָט זיך געטראָגען אַ קאַל־טער, נאַסער ווינט, וועלכען דער טומאן האָט צוריק געיאָגט אַזש ביז די בלייכע פייערלאך אין די הייזער אויף די גאַס דע ראָם. די גרויסע שטרעקע, פארגאָסען פון נאַסקייט, האָט אויסגעזעהען טרויעריג און אונענדליך; בלויז דאָ און דאָרט האָבען זיך גע־זעהען בלוט־רויטע פייערלאך און אָנגעשטעלטע גרויסע פינסטערע מאַסעס, — די לאָקאָמאָטיווען, וואַגאָנעס, איינציגווייז און עט־ליכע צוזאמען, וואָס שטעהען שלעפעריג אויף די זייטיגע רעל־סען, און פון די טיעפעניש פון דעם אָקעאַן פון פינסטערקייט האָט זיך געהערט אַ רעש, דער געהאַקטער, פיבערשער אטהמען פון די ריעזען, דאָס פייפען, וואָס הילכט ווי די דורכדרינגענדע קולות פון פרויען, וואָס ווערען אַטאַקירט, און דאָס אונגעהייערע פּילדערן פון די ווייטע סיגנאַל־טרומייטלאך אין די ארומיגע גאַסען. עס האָט זיך דערהערט אַ בעפעהלענדער געשריי מ'זאָל צוטשעפּען נאָך אַ וואַגאָן. דער שטיל־שטעהענדער לאָקאָמאָטיוו פון דעם שנעל־צוג האָט דורך אַ קלאַפּאַן אַרויסגעלאָזט אַ גרויסען שנור דאמפּף, וועלכער האָט זיך געצויגען אַרויף אין דער פינ־סטער און איז זיך צוגאנגען אין גרויסע שטיקער, בענעצענדיג,

ניט רעדענדיג, האָט רובאָ אָנגעכאַפּט סעווערינע'ס האַנד, איהר צערטליכע, קינדערשע האַנד, און זי פארקלעמט אין זיין אייזערנעם פויסט, ווי אין א שרויפשטיק, כמעט צורייבענדיג די פינגער. ער האָט געוואָלט, אַז צוזאַמען מיט דעם וועהטאָג זאָל איהר אין קערפּער אריין זיין ווילען אויך. סעווערינע האָט אַ געשריי געטהון אויפ'ן קול, און זי איז געוואָרען אונטערטהעניג, געבויגען. אין איהר בערייטקייט פון דעם אַלץ־נאָכגעבענדען כאַראַקטער, האָט זי, ווי פריהער גאָרניט וויסענדיג, בלויז גע־קאָנט איהם פאָלגען ווי אַ געצייג אין זיין האַנד — אַ געצייג פון ליעבע און — פון טויט.

— שרייב, שרייב!

און סעווערינע האָט מיט איהר צווועהטאָגטער האַנד קוים אָנגעשריבען.

— גוט; ביסט א וואוילינקע... — האָט רובאָ געזאָגט, איבערלעזענדיג דאָס צעטעלע, — און איצט ראַם צוריק אויף אין שטוב, מאַך זיך פערטיג.... איך וועל נאָך אריינקומען נאָך דיר.

ער איז געווען פאָלקאָמען רוהיג. ער האָט זיך פאַרריכט דאָס האַלז־טיכעל פאַר'ן שפּיגעל, אָנגעטהון דעם הוט און איז ארויסגעגאנגען. סעווערינע האָט געהערט, אַז ער האָט פער־שלאָסען די טיהר און דעם שליסעל גענומען מיט זיך.

ס'איז געוואָרען אַלץ מעהר און מעהר נאַכט. געגען אַ מינוט איז די יונגע פרוי געזעסען אָהן שום בעוועגונג, אָנגעשטרענגט צוהערענדיג זיך צו יעדען שאָרך, וואָס האָט זיך געהערט פון יענער זייט טיהר. ביי דער שכנה, די צייטונגס־הענדלערקע, האָט זיך געהערט אַ פערשטיקטער, אונאויפהערענדער קוויטש: מסתמא האָט מען דאָרט פארשלאָסען אַ הינטעל. אונטען, ביי די דאָווערן'ס האָט דער פאָרטעפּיאַן געשוויגען: איצט האָט זיך בלויז געהערט אַ פרעהליך קלינגעריי פון טעפּ און טעלער, — ביידע באַלעבאָסטעס האָבען זיך מתעסק געווען אין קיך: קלאַראַ האָט געקאָכט „ראַגו" — אַ מין ראָסעל־פלייש מיט שארפע געווירץ, — און סאָפיע האָט אָנגעגרייט סאַלאַט. און די אויס־

אונרוהיגע אויגען. זי האָט געזעהען, אז ער זוכט עפּעס אין שאפע, און האָט געפונען פּאָפּיער, א פּלעשעלע טינט, א פּערער.

— זעץ זיך; שרייב....

— צו וועמען?

— צו איהם.... זעץ זיך.

די יונגע פרוי האָט אינסטינקטיוו זיך אָבגערוקט פון בענקעל, נאָך ניט וויסענדיג וואָס אייגנטלעך דער מאן וויל פון איהר; אָבער ער האָט זי אָנגעכאַפּט און זי מיט געוואלד א זעץ געטהון צום טיש מיט אזא כח, אז זי איז געבליבען ווי מיט צוועקעם צוגעשלאָגען.

— שרייב... „פּאָהרט היינט אָבענד ארויס מיט'ן שנעלצוג זעקס אוהר דרייסיג און ווייזט זיך פּאר קיינעם ניט ביז רואן".

סעווערינע האָט געהאלטען דעם פּערער, אָבער די האנד האָט איהר געציטערט; און ס'איז איהר געוואָרען נאָך שרעקליכער פון דעם אונפערשטענדליכען מיין, וואָס די צוויי אייגפּאכע שורות האָבען געהאט. זי האָט זיך דערוואוסט אויפצוהויבען דעם קאָפּ און האָט מיט א געבעט ארויסגעשעפּטשעט:

— מיין פרוינד, וואָס וויל־סטו טהון?... ערקלעהר מיר, איך בעט דיך...

רובא האָט איבערגעוואָגט אויף א קול און בעפעהלענד:

— שרייב, שרייב!

און קוקענדיג איהר גלייך אין די אויגען, אָהן כעס, אָהן זיעדעל וועדטער, אָבער מיט אזא האַרטען וויל־ען, אז עס האָט זי געדריקט, פערניכטעט, — האָט ער צוגעזעצט:

— דו וועסט באלד זעהען, וואָס איך וויל טהון.... און דער, כ'וויל דו זאלסט טהון דאָס זעלבע וואָס איך.... אויף אזא'ן אופן זיעלען מיר בויידע האָבען איין ציעל, און צווישען אונז וועט זיין עפּעס סאָלידעס.

רובא האָט זי געשראָקען; און זי האָט זיך נאָך געפּרופּט זיין פעסטע.

— ניין, ניין! איך וויל וויסען. איך וועל ניט שרייבען ביז איך וועל ניט וויסען.

אייזענבאהן הין און צוריק געגאנגען די דאמפּף־מאשינען און זיך געדרעהט צווישען די שטיל־שטעהענדע וואַגאָנעס אויף די זיי־טיגע רעלסען. איין צוג איז געגאנגען אין ארזשאַנטייל, און אַ צווייטער — קיין סאַן־זשערמעין; און זעהר אַ גרויסער צוג איז אָנגעקומען פון שערבורג. סיגנאלען האָבען זיך געוויזען עפטער, מ'האָט גענומען פייפען פון די לאָקאָמאָטיווען און פון די סיגנאל טרומייטלאך; פון אלע זייטען האָבען זיך יעדע וויילע בעוויזען פייערלאך, — רויטע, גרינע, געלע, ווייסע. פון אלעס איז געוואָרען איין צומישענעס אין די טונקעלהייט פון דעם פארגעהענדען טאָג; ס'האָט זיך אָבגעדוכט אַז אָט אָט וועט ווערען אַ צוזאמענשטויס; אָבער די צוגען זיינען זיך פארביי־געגאַנגען, פאַנאַנדערגעגאנגען און אַוועקגעגאנגען מיט שטילע, זוייכע בעוועגונגען, פארשווינדענדיג ערגיץ אין דער פינסטער. אָט געהט אָבער מיט אַמאָל אויס דאָס רויטע ליכט ביים דרעה־צירקעל, עס דערהערט זיך דער פייף פון דעם צוג קיין דיעפּ, און ער גיט זיך אַ ריהר.

פון דעם בלאסען הימעל האָבען גענומען פאלען פּיצינקע קאַפּעלאך רעגען. די נאַכט וועט אודאי זיין זעהר אַ פייכטע.

אַז רובאָ האָט זיך אומגעקעהרט, האָט זיין פּנים אויסגעזעהען פינסטער און פאר'עקשנ'ט, גלייך ווי אויף איהם וואָלט ארויפ־געפאלען דער שאַטען פון דער קומענדער נאַכט. ער האָט שוין געהאַט זיין פּלאן, ער האָט שוין געוואוסט וואָס צו טהון. ביי דעם אויסגעהענדען שיין פון טאָג, האָט ער אַ קוק געטהון אויפ'ן זייגער און געזאָגט אין דער הויך.

— פינף אוהר צוואַנציג....

רובאָ האָט זיך פעתוואונדערט: בלויז איין שעה — קיין גאנצע שעה ניט — און וואָס דאָ האָט זיך אָבגעטהון! איהם האָט זיך אָבגעדוכט, אַז זיי עסען זיך אַזוי איינער דעם אַנדערען שוין וואָכען לאַנג.

— זעקס אוהר צוואַנציג, — מיר האָבען נאָך צייט.

סעווערינע, ניט וואגענדיג ארויס צו רעדען אַ וואָרט, האָט ווייטער נאָכגעקוקט יעדע בעוועגונג פון איהר מאַן מיט איהרע

ערגיץ אוועק ווייט. זיינע געדאנקען האָבען איהם געלענט צוויי טיעפע קנייטשען אויפֿן שטערן. כדי צו קענען צו עפּיס זיך דערטראכטען, האָט רובֿא געעפּענט דאָם פּענסטער און ארויס־געשטרעקט דעם קאָפּ אין דער פּרישער לופֿט פון אבענד. און סעווערינע, א דערשראָקענע, האָט זיך אויך אויפּגעהויבען. זי האָט ניט געוואגט פּרעגען א וואָרט, און האָט געטראכט וועגען דעם, וואָם עס טהוט זיך דאָרט, אין זיין פּאר'עקשנ'טען קאָפּ, און זי האָט געוואָרט, אויך שטעהענדיג פּאר דעם אָפּענעם בריייטען הימעל.

ס'האָט געמומען וועלען פּארנאכט. די הייזער האָבען זיך אין דער ווייטען אויסגעשטעלט ווי טונקעל שאטענס; דער גרויסער סקווער ביים באהן־הויף איז געוואָרען פול מיט וויאָר לעטאָווען רויך. ספּעציעל ביי דער זייט פון באטיניאל האָט די לאנגע גרוב אויסגעזעהען ווי פּערשאָטען מיט אש, אין וועלכע עם האָבען ווי געמומען אריינזינקען די שטאָנגען פון דעם בריק דע ל'אייראָפּ. פון דער זייט פון פּאריז האָבען די לעצטע שטראהלען פון דעם פּארגעהענדען טאָג אָבגעשיינט אין די שויבען פון דעם גרויסען געדעקטען וואָקזאל. אָבער אונטען איז די פּינסטערקייט געוואָרען אלץ מעהר און מעהר געדיכט. וואו ניט וואו האָבען זיך געמומען ווייזען פונקען ליכט, און אויף די פּאסאזשיר־פּלאַטפֿארמען האָט מען אָנגעצונדען די גאז־רעלאָך. און פון דעם פונקט האָט געשיינט א העלע, וויייסע ליכט, — דאָם איז געווען דער לאָמפּ ביי דעם לאָקאָמאָטיוו פון'ם צוג, וואָם נעהט קיין דיעפּ. די טירען זיינען שוין געווען פערמאכט, די וואָגאָנעס פול מיט פּאסאזשירען, און מ'האָט נור געוואָרט אויף דעם בעפעהל פון דעם דעזשורנעם ארויסהעלפּער פון דעם סטאציאָן־מייסטער איהם צו ריהרען אין וועג אריין. ס'איז געווא־רען א טומל: דער רויטער סיגנאל פון דעם רעלסען־קירעווער האָט פערמאכט דעם וועג, און א קלייניע דאמפּף־מאשין איז צוגעקומען אוועקשלעפּען די וואָגאָנעס, וואָם זיינען דאָ על פּי טעות אוועקגעשטעלט געוואָרען. אין די פינסטערניש, וואָם איז געוואָרען אלץ געדיכטער, זיינען אויף די געפּלאָנטערטע פּערדים־

איהם אומגעארמט, אויסגעשטרעקט איהרע ליפּען צו איהם פיר א קוש. אָבער רובאָ האָט זי פון זיך אָבגעשטויסען מיט עקעל און איז אַנידער געפאלען צום בעט.

— אַה, דו אויסגעלאסענע!... איצט מאַכט דיר שוין ניט אויס.... און נאָר וואָס האָסטו מיר ענטזאגט, האָסט מיך ניט געוואָלט קענען. און איצט... אדרבא... ווילסט מיך וויעדער אריינגארען אין דיינע הענד, א? אז דערמיט קאָן מען צובינדען א מאַנספּערזאָן, איז ער ריכטיג צוגעבונדען.... אָבער מיך וואָלט איצט געברענט א לעבעדיגען, ווען איך זאָל דיך אָנריהרען, — אַה, איך פיהל אַז ווי א סם וואָלט מיר דאָס גע'שרפט'עט מיין בלוט.

רובאָ האָט געציטערט. דער געדאַנק צו זיין מיט זיין פרוי, זייערע ביידענ'ס קערפּערס אויסגעצויגען אויפ'ן בעט, האָט איהם מיט אַמאָל א ברען נעטהון ווי מיט א פלאַם־פייער. און דאָ, אין די ביטערע פינסטערקייט פון זיין נשמה, אין די טיעפעניש פון זיין בעשמוצט ליידענשאפט, וואָס טהוט איהם אָן אַזוינע שמערצען, איז פּלוצים, ווי אַן אָפענע וואונד, אויסגעבויערט געוואָרען דער געדאַנק פון טויט.

— פארשטעהסטו, — האָט ער צו איהר געזאָגט, — כדי איך זאָל ניט קראפּירען ווען איך זאָל לעבען מיט דיר, איז נויטיג אַז פריהער זאָל אָנלעגען מיט'ן קאָפּ יענער, דער אַנדערער דיינער.... איך מוז איהם פארניכטען.... איך מוז איהם פאר־ניכטען!...

רובאָ'ס שטימע איז געוואָרען העכער; איבערזאָגענדיג די ווערטער, איז ער ווי אויסגעוואקסען. ער האָט זיך אויסגעגלייכט, גלייך אין דעם איז פאר איהם געווען דער בעשלום, וואָס האָט איהם בערוהיגט. ער האָט מעהר ניט גערעדט. ער איז לאַנג־זאַם צו צום טיש און האָט א קוק געטהון אויף דעם מעסער; דאָס ברייטע אָפענע קלינגעל האָט געבליסטשעט. רובאָ האָט, ווי מעבאַניש, צוגעמאַכט דאָס מעסער און זיך עס אריינגעליינט אין קעשענע, און, אָבלאָזענדיג די הענד, איז ער געבליבען שטעהן אויפ'ן אָרט פארטראכט און קוקענדיג מיט די אויגען

כע האָט נאָך אין דער יוגענד זיך אונטערגעגעבען צו דעם אַל־טען, און האָט דערנאָך געהייראט בלויז דערצו אַבי ס'זאָל נעה־מען אַ סוף ווי ס'ניט איז, — זי האָט ניט געקענט בעגרייפען אַזאַ מין ווילדען אָנפאל פון אייפערזוכט פאר חטאים פון אַמאָל, אויף וועלכע זי האָט שוין לאנג חרטה געהאט. אין אמת'ן ניט זייענדיג דעמאָראליזירט, ניט וויסענדיג נאָך פון קיין ליידענ־שאפטען, אין איהר האַלב־בעוואוסטזיניגען צושטאַנד פון אַ גוט מיידעל און אַ צנועה, ניט קוקענדיג אויף אלע איהרע זינד, האָט זי בעטראכט איהר מאן, ווי ער ווארפט זיך איבער'ן שטוב אין זיין ווילדע רציחה, ווי זי וואָלט פאר זיך געזעהען אַ וואָלף, אַ חיה פון אַן אַנדער וועלט. וואָס איז איהם אַזוינס? דאָס איז דאָך ניט נור כעס. און מעהר פון אלעס האָט זיך סעווערינע געשראָקען דערפאר, וואָס זי האָט אין איהם מיט אַמאָל דערזעהען אַ חיה; דריי יאָהר צייט האָט זי דאָס בלויז געשפּיערט אין איהם, פון זיין האַלב־פערשטיקטען רעווען צייטענווייז, און איצט איז די חיה אַראָפּ פון דער קעט, אַ צו־ווילדעטע און וויל זי צורייסען. וואָס קען זי איהם זאָגען צו פערהיטען אַן אונגליק?

יעדעס מאָל, שפּאנענדיג הין און צוריק, איז ראַבאָ פאר־בייגעגאנגען נאָהענט צום בעט, פארביי סעווערינען. זי האָט ווי געווארט, און ענדליך האָט זי זיך דערוואגט צו זאָגען:

— הער מיך אויס, מיין פריינד....

אָבער ער האָט גאָרניט געהערט. ער האָט זיך אַ וואָרף גע־טהון צום אַנדערען עק שטוב, ווי אַ שטרוי, וואָס דער שטורם טראָגט.

— וואָס זאָל איך טהון? וואָס זאָל איך טהון?

ענדליך האָט סעווערינע איהם אָנגעכאפּט פאר דער האנד און איהם אָבגעשטעלט אויף אַ רגע.

— הער מיך אויס, מיין פריינד. איך האָב זיך דאָך אַליין ענטזאגט צו פאָהרען אַהין.... און איך וועל דאָך אַהין מעהר קיין מאָל ניט פאָהרען, קיין מאָל ניט, קיין מאָל ניט! איך ליעב דיך.

און די יונגע פרוי האָט גענומען האַלזען דעם מאַן, זי האָט

געהאקט אין קאפ אריין און מיט א נעבראכען הארץ האט ער נעיאמערט:

— וואס טהוט מען?...

אויב ער האט שוין דיעזע פרוי ביז איצט ניט געטויטעט, וועט ער זי שוין ניט טויטען. זיין שוואכער כאראקטער, וועל־כער האט זיך אויסגעדריקט אין דעם, וואס ער האט זי ניט דער'הרג'עט גלייך אויפ'ן אָרט, האט נאך פערגרעסערט זיין כעס, ווייל דאס איז דאך טאקי געווען א שוואכהייט פון כא־ראקטער — ווייל עס הייסט דאך, אז איהם איז נאך געווען טהייער דאס פנים'על פון דיעזער אויסגעלאסענער, וואס ער האט זי ניט דערוואָרנען. אבער פערבלייבען מיט איהר קען ער דאך אויך ניט. הייסט עס אז ער מוז זי ארויסטרייבען, ארויסוואר־פען אויף דער גאס, אז ער זאל זי שוין קיין מאל ניט אנקוקען. אין א נייער שטראָם פון שמערצען האבען א כאפ געטהון רובא'ן, ער האט דערפיהלט אן אונערטרעגליכע קלעמעניש פון דעם געדאנק, אז ער איז ניט פעהיג זאגאר אויף אזא זאך אויף. איז וואס? קומט, הייסט עס, אויס זיך נאך צופרידען צו שטעלען מיט אזא געמיינהייט, מיט נעהמען זי מיט זיך קיין האוור און ווייטער מיט איהר לעבען אין פרידען, גלייך ווי ס'האט גארניט פאסירט? ניין, ניין, בעסער דער טויט, א טויט אויף ביידע, דא, באלד!

עס האט איהם אנגעכאפט אזא שרעק, אז ער האט אזש אויסגעשריען אויפ'ן קול:

— וואס זאל איך טהון!...

זיצענדיג אויפ'ן בעט, האט סעווערינע אלץ נאכגעקוקט דעם מאן מיט גרויסע צושראקענע אויגען. אין איהר רוהיגע פריינדשאפט צו איהר מאן ווי צו איהרען א חבר, האט זי שוין דעשפיערט א רחמנות אויף דעם מענשען, צוזהענדיג זייגע ענדלאָזע יסורים. זי וואלט איהם מוחל געווען, וואס ער האט זי נעזידלט און נעשלאָגען, אבער זי איז געווען צו צוטומעלט פון זיין משוגענעם צארן; זי איז נאך אלץ צו זיך ניט נע־קומען פון איבערראשונג. זי, די שטילינקע, וויך־הערציגע, וועל־

געווען אונגעהייער פּיר איהר שוואכען, פּערפּינסטערטען, בע־זיעגטען וועזען, און האָט געזומען ליידענשאפּטליך פּראָטעס־טירען:

— ניין, ניין, נאָר ניט דאָס! אלעס איבעריגעס, ווי דו ווילסט... שלאָג מיך, הרג'ע מיך, אָבער דאָס זאלסטו ניט זאָגען! דו זאגסט א ליגען!

רובּא האָט אין זיין האַנד איינגעהאלטען סעווערינע'ס האַנד.

— דו ווייסט דען עפּעס? דו ביזט אזוי עמפּערט, ווייל דו אליין ביסט אין צווייפל, צו איז ער ניט דיין טאָטע.

די יונגע פּרוי האָט זיך געזומען ארויסריסען די האַנד, און רובּא האָט פּלוצלונג בעמערקט דאָס פּערגעסענע פינגערל אויף איהר פינגער, — דאָס גאלדענע שלענגל מיט א רוביגעווע קעפּל. ער האָט עס אראָבגעריסען פון איהר פינגער און אין א נייעס אָנפאל פון כעס האָט ער עס מיט'ן אָבצאָס צוטראָטען אויפ'ן פּאָדלאָגע, און האָט געזומען שפּאַנען איבער'ן ציממער א שווייגעדיגער, א דערשלאָגענער. סעווערינע האָט זיך אנידער־געזעצט אויפ'ן עק בעט און געזומען אויפמערקזאם קוקען אויפ'ן מאן מיט ברייט־געעפענטע אויגען. עס האָט געהערשט א שרעק־ליכע שטילקייט.

רובּא'ס כעס איז ניט איבערגעגאַנגען. אויף א מינוט איז זיין צארן קלענער געוואָרען, אָבער וויעדער האָט ער איהם אָנגעכאפּט, ווי א מין שכרות, פערטרינקענדיג איהם מיט זיינע שרעקליכע וועלען, ביז דער קאָפּ האָט זיך איהם געזומען דרעהען. רובּא האָט אויפגעהערט זיך צו בעהערשען, האָט זיך געוואָרפען ווי א ווילדער, און זיך אין גאנצען איבערגעגעבען צו דעם צו־יושעטען שטורם, וואָס איז אויף איהם אָנגעקומען, און האָט זיך אונטערגעגעבען דער אייניציגער בעזירפּנים צו בעפרידיגען די בעסטיע, וואָס האָט נעוישעט אין איהם. דאָס איז געווען א ריין פיזישע, געוואלדיגע בעזירפּנים, א מין הורשט נאָך ראכע; ס'האָט נעפּייניגט זיין קערפּער, און וועט איהם ניט געבען קיין רוהע ביז ער וועט ניט שטילען די בעזירפּנים.

ניט אבשטעלענדיג זיך, האָט רובּא מיט בויעד פּויסטען זיך

טיג אנצופאפען סשווערינע'ן ביים האלז, אבער דאס מאל איז זי עמפערט געוואָרען.

— ניט אמת, דו ביסט אונגערעכט. איך אליין האב זיך דאך ענטואנט צו פאהרען. דערמאן זיך, אז דו האסט מיר אזוי לאנג אנגערעדט, אז איך בין אוש בייז געוואָרען... דו זעהסט, איך האב ניט געוואלט — איך וואלט שוין געווים קיין מאל, קיין מאל ניט בעשטאנען דאַרויף!

רובא האט געפיהלט, אז די יונגע פרוי זאגט דעם אמת, אבער דאס האט איהם קיין פערלייכטערונג ניט געבראכט. ער האט געפיהלט אן אונפערטרעגליכען וועהטאג גראדע ווי פון א מעסער, וואס וואלט שטעקען אין זיין ברוסט, ווייל מען האט שוין ניט געקאנט אומקעהרען דאס, וואס איז פאַרגעקומען צווישען איהר און דיעזען מאן. ער האט אונדענקבאר געליטען פון זיין אונמעכטיגקייט צו מאבען, אז דאס זאל וועהרען אנדערש. נאך ניט ארויסלאזענדיג פון זיינע הענד סעווערינע'ן, האט רובא צוגעבוינען זיין געזיכט צו איהר און, ווי א פער'כישופ'טער, האט ער זיך אין איהר אייגעקוקט, גלייך ווי ער וואלט אין דעם בליט פון איהרע בליע אדערלאך געוואלט געפונען דאס, וואס זי האט איהם אויפגעדעקט. און אויסער זיך, ווי פון שלאף, האט ער געשעפטשעט:

— אין קוראדעמאפרא, אין רויטען צימער... איך קען דאס צימער: דאס פענסטער גענהט ארויס אויף די רעלסען, א בעט שטעהט דאַרט אנטגעגען פענסטער. הייסט עס, דאַרט... אין דיעזען צימער... איך פערשטעה, ווארום ער ווייל אויף דיר אבשרייבען דאס הויז: דו האסט עס פערדיענט. ער האט געמעגט זאַרנען פאר דיינע נראשענס און דאן דיר געבען נדן, — דו האסט זיך עס נאנץ גוט פערדיענט... א, דיכטער, א בעזיצער פון מיליאנען, אזא געאכטעטער, געביל'דעטער, גדויסער מאן! אויף מיין וואָרט, ס'איז משוגע צו ווערען.... נו, זאג מיר, אין וואס וועט זיין, אז ער איז נאר דיין מאטע?

סעווערינע האט זיך מיט שווערינקייט אויפגעהויבען פון פלאץ. זי האט דעם מאן אבגעשטופט מיט א קראפט, וואס איז

— אָ, גאָט, מיין גאָט! אָ, גאָט מיין גאָט!... דאָס קען ניט בלייבען אזוי, ניין, ניין! דאָס איז שוין צו פיעל!... דאָס קען אזוי ניט פערבלייבען!

פלוצלינג האָט ער אָנגעבאפט סעוועריע'ן און האָט זי אַ שטאַרקען טרעפעל געטהון.

— ווארום זשע האָסטו, אויסגעלאָסענע, מיט מיר חתונה געהאט? ווייסטו דען ניט, אַז עס איז געמיין מיך אזוי אָב־צונארען? אין די געפענגניסע איז דאָ נענוג ענב'טעס, ביי וועמען דער גענויסען איז פיעל ריינער... הייסט עס, אז דו האָסט מיך פעראכטעט, האָסט מיך ניט גאליעבט?... ווארום זשע האָסטו מיט מיר נעהיראט?

סעוועריע האָט געמאכט אן אונבעשטימטע בעוועגונג. האָט זי דאָס דען איצט ריכטיג געוואוסט? זי איז געיוען גליק־ליך, בעת זי האָט מיט איהם נעהיראט, דענקענדיג צו מאכען אן ענדע צו דעם פערגאנגענעם. אָפט קומט אויס צו טהון דאָס וואָס מען וואָלט ניט געוואָלט טהון, ווייל דאָס איז נאָך פאָרט דער בעסטער אויסנאנג. ניין, גאליעבט האָט זי איהם ניט; זי האָט ניט געוואָלט זאָגען דעם מאן, אז ווען ניט די געשיכטע וואָלט זי בשום אופן ניט געוואָרען זיין פרוי.

— דאָס האָט ער דיך געוואָלט פערזאָרגען, — ניט וואהר? ער האָט געפונען א פאסענדע בהמה... ער האָט דיך געוואָלט פערזאָרגען אום דאָס זאל קענען באָרטגעזעצט ווערען, ניט וואהר? און איהר האָט באָרטגעזעצט אין צייט פון דיינע בידע וויזיטען אהין, ניט וואהר? צו ליעב דעם האָט ער דיך אהין גענומען?

סעוועריע האָט וויעדער אונטערשטיצט מיט א שאָקעל פון קאָפ.

— און אויך צוליעב דעם האָט ער דיך איצט אויסגעלאַ־דען? דיעזע נעמיינהייטען וואָלטען אָנגעהאלטען אהן אן ענדע! און אז איך וועל דיך איצט ניט דערשטיקען, וועלען זיי ערשט אנהאלטען!

זיינע צונויפגעקרעמפפטע הענט זיינען שוין געוועז פאר־

א קוועטש געטהון מיט די אקסלען, אונמעכטיג פון מיערקייט און שוואכקייט.

— און צום ערשטען מאל, וואו איז דאס פאַרגעקומען ?

— אין קרוא־דע־מאפרא.

נענען א מינוט האט רובא זיך נעוואקעלט, זיינע ליפען האבען געציטערט און פון זיינע אויגען האבען געשפריצט גלעלע פונקען.

— איך פאדער, אז דו זאלסט מיר דערצעהלען, וואס ער האט זיך מיט דיר דאן ערלויבט ?

סעווערינע האט געשווויגען : דער פאן האט אויפגעהויבען דעם פויסט.

— דו ווערסט מיר ניט גלויבען...

—דאך, רער.. ער האט דיר קיין שלעכטס ניט געמאנט טהון ?

יא ?

זי האט א שאקעל געטהון מיט'ן קאפ, אז ער האט נעטראַפען. דאס איז שוין גוט. דאן האט ער זיך אננעבאפט פאר רער סצענע, ער האט זי אין נאנצען נעוואלט וויסען, פון אנפאנג ביז'ן סוף; און ער איז אננענאנגען מיט די אונמענליכסטע פראגען, מיט דעם שמוצינסטען פערהער; סעווערינע האט מעהר ניט געוענט איהרע ליפען: זי האט נעלייקענט אדער ניט נעלייקענט נור מיט א שאקעל פון קאפ. פילייכט וועט זיי ביידען לייכטער ווערען ווען זי וועט זיך אין אלעס מודה זיין. אבער רובא האט נאך מעהר נעליטען פון די איינצעלהייטען, אין וועלכע סעווערינע האט נעזעהען פערליכטענדע אומשטענדען פיר איהר שולד. נארמאלע, ריכטיגע פערהעלטנישס וואלטען איהם וועניגער נעפיינגט. אבער דיעזע אויסנעלאסענהייט האט אין איהם אלץ אויפגענליהעט, האט אין זיין קערפער ארויסנעשטאכען און דאן נעקירעוועט די פערניפטעטע פיל פון אייפערזוכט. איצט קען ער שוין נעווים מעהר ניט לעבען, — פאר זיינע אויגען וועט אי־מער שוועבען דאס העסליכע בילד.

פון זיין ברוסט האט זיך ארויסגעריסען א געווייז.

מאטערטער פון דעם, אין וואָס זי האָט זיך מודה געווען, איז רובאָ געשטאַנען איבער איהר מיט אן אויפגעהויבענעם פויסט, א פּאַרטיגער זי אויפס־ניי צו שלאָגען, אויב זי זאָל נאָר ניט וועלען רעדען.

פּאַר איהר האָט וויעדער דורכגעשוועבט איהר פערגאַנגענ־הייט אין דואַנוויל, איהר קינדהייט, איהר יוגענד. איז דאָס אלעס פאַרגעקומען אונטער די בוימער פון׳ם גרויסען פּאַרק, אָדער אין די טונקלע ווינקלען פון א קאַריאָר אין שלאָס ? הייסט עס, אז דער הויפּט־ריכטער האָט שוין געטראַכט פון איהר נאָך דאָן, וועגן נאָכ׳ן געריכטנער׳ס טויט האָט ער זי גענו־מען צו זיך און זי ערציגען צוזאַמען מיט זיין טאַכטער ? עס האָט זיך געווים אָנגעפאַנגען נאָך דאָן, וועגן די אנדערע מיידעלאָך פלעגען זיך צולויפען, וועגן ער פלעגט אָנקומען, און זי פלעגט בלייבען און מיט א שמייכעלע, אויפהייבענדיג איהר מאַרדעלע, האָט זי געווארט, ער זאָל איהר א קלאַפּ טהון אין בעקעלע, און שפּעטער, וועגן נור זי אליין האָט געוואַגט צו רעדען צו איהם, וועגן זי האָט אלעס געקאָנט ביי איהם פועלען, איז דאָס אפשר טאקי געווען, נור דערפאר, ווייל זי איז געווען זיין ליעבהאבערין, און ער האָט זי אָבגעקויפט מיט די זעלבע ליעבליכקייטען, מיט וועלכע מען פערגוואַלטיגט דיענסטמיידלאָך. — ער, דער זעלבער וואָס איז געווען אזוי בייז און שטרענג צו אלע אנדערע ? אך, די לומפּעריי ! דער אלטער תרח האָט זי געצוואונגען איהם צו קושען ווי א זיידען, און האָט בעאָבאכטעט ווי עס וואקסט אונטער דאָס מיידעלע, פלעגט זיך אן איהר אָנריהרען, האָט זיך יעדעס מאָל אביסעל בעגוצט מיט איהר, ניט האָבענדיג קיין געדולד צו וואַרטען ביז זי וועט צייטיג ווערען.

רובאָ׳ן האָט עס געשטיקט.

— נו, ווי אלט ביסטו דאן געווען, ענדליך ? זאָג, ווי אלט ?

— זעכצעהן און א האלב יאָהר...

— ס׳א לייגען !

זאָגען לייגען... מיין גאָט !... צו וואָס ? סעווערינע האָט

און ווי אלט ביסטו דאן געווען ?... זאג... זאג... ביזט נאך געווען א קליין מיידעל, נאך גאר א קליין מיידעל, גאר גאר א קליין מיידעלע, ניט אמת ?

מיט א מאל האט סעווערינע ארויסגעפלאצט מיט א געוויין ; די טרערען האבען איהר געשטערט צו רעדען.

— גאט, מיין גאט ! האט איהר אבגענומען דער לשון ?... נו ? זאג, נאך אפילו קיין צעהן יאהר ניט אלט געווען, ווען דו האסט אנגעהויבען צו אונטערהאלטען דעם אלטען ?... אט צו־ליעב וואס האט ער דיך אויפגעהאדעוועט, — צוליעב זיין ניע־דערטרעבטיגקייט ! נו, רעד שוין א מאל... אדער איך נעהם זיך ווידער אמאל צו דיר !

סעווערינע האט געווויינט און האט ניט געקענט ארויסרעדען קיין ווארט ; רובא האט אויפגעהויבען די האנד און האט זי פארטומעלט מיט פרישע קלעפ. ניט קריעגענדיג קיין ענטפער האט ער איהר דרויי מאל אבגעלאזען קלעפ, אלץ ווייעדערהאלענ־דיג זיין פראגע.

— ווי אלט ביסטו געווען ? זאג, דו אויסגעלאסענע ! זאג שוין !...

— צו וואס זיך ראנגלען ? סעווערינע האט געפיהלט, אז איהר נשמה געהט שוין ארויס פון איהר. ער ווילט פון איהר געקאנט ארויסרייסען איהר הארץ מיט זיינע גראבע הענט פון א געווען וואקזאל ארבייטער.

דער פערהער האט זיך געצוינען, זי האט זיך אין אלעמען מודה געווען, זי איז געווען אויף אזוי פיעל דערשלאגען פון שאנ־דע און שרעק, אז איהרע ווערטער, וואס זי האט געשעפטשעט האבען זיך קוים נעהערט, און רובא, א געפייניגטער פון דער אייפערזוכט איז אזוי ווי בעזויפען געווארען פון זיינע ליידען, וועלכע זיינען אין איהם ארויסגערופען געווארען דורך דעם, וואס זי האט איהם דערצעהלט. ער האט זיך ניט געקענט אנזעטיגען, ער האט זי געצוואונגען זיך אומצוקעהרען צו די אייגצעלהייטען, און פינקטליך בעשרייבען די פאסירונגען. צובויגענדיג דעם אויער צו דער אונגליקליכער'ס ליפען און ווערענדיג אן אויסגע־

מודה זיין זיך, וואָס רובֿא האָט אַליין פון איהר ארויסגעריסען מיט געוואַלד, האָט איהם געטראָפען ווי עפּים א שרעק, עפּים אונמענליכעס. ס׳האָט אויסגעזעהען, ווי ער וואָלט זיך גאָר קיין מאָל אזא ניערעריגקייט ניט געקאָנט פֿארשטעלען, ער האָט אָנגעאפּט סעווערינען פֿאר׳ן קאָפּ, און האָט מיט איהר קאָפּ געגומען האקען אין פיסעל פון טיש. זי האָט זיך געוואָלט ארויסריסען פון זיינע הענט, האָט ער זי אָנגעכאפּט בּאר די האָאר און זי געשלעפּט איבער׳ן שטוב, אומווארפענדיג איניגע בענקלאָך. און יערעם מאָל וואָס די פרוי האָט זיך געוואָלט אויפהויבען, האָט ער זי מיט׳ן פויסט צוריק געשלייודערט. רובֿא האָט שוין כמעט ניט געקאָנט אטהמען, ער האָט פֿארקלעמט די צייהן, און ס׳האָט איהם אָנגענומען עפּים א מין ווילדע, זינלאָזע רציחה. דער טיש האָט זיך אָבגערוקט און דער אייזערנער אוועזען האָט זיך שיער ניט איבערגעקעהרט. צום שפּיז פון בופעט האָבען זיך צוגעקלעפּט אין בלוט אייגעריכטע האָאר.

אז זיי זייכען ענדליך געקומען צו זיך, צו־ווילדעטע און געשטיקטע פון דעם שרעק, און אויסגעמאטערטע פון די קלעפּ, די גענעבענען און די צוגענומענע, — האָבען זיי זיך ווידער צוגעשלעפּט בּיז צום בעט. סעווערינע האָט זיך אליין געוואָלגערט אויף דר׳ערד, רובֿא, זיצענדיג אויף אלע פיער און האלטענדיג זי ביי די ארמס. מאָן און ווייב האָבען קוים געאטהעמט. אונטען האָט זיך נאָך אליין געהערט די מוזיק און ס׳האָט נאָך אליין געהילכט דער יונגער קלינגענדער געלעכטער.

רובֿא האָט גראָב אויפגעהויבען סעווערינע׳ן און האָט זי א וואַרף געטהון אויפ׳ן בעט, און זי צוקווועטשענדיג צום וועגטעל, שטעהענדיג אויף די קניע און צוהאלטענדיג דאָס ווייב מיט דער האַנד, האָט ער ענדליך געקענט נעמען רעדען. ער האָט זי שוין ניט געשלאָגען, ער האָט זי געמאטערט מיט פראָגען, האָבענדיג א געוואלדיגע דורשט געוואָהר צו ווערען דעם אמת.

— אלזא, האָסטו געלעבט מיט איהם, דו אויסגעלאסענע !... זאָג עס מיר, זאָג עס מיר, דו האסט געלעבט מיט דעם אלטען...

פּנים, אויס מורא פאַר איהם. ער האָט זי געצוואונגען איהם קוקען אין די אויגען.

— זיי זיך מודה, האָסט מיט איהם געלעבט.

אָבער סעווערינע האָט זיך אַרויסגעגליטשט פון זיינע הענט, האָט זיך אַ ריס געטהון און געוואָלט לויפען צו דער טיהר. מיט איין שפּרינג איז רובאָ געווען לעבען איהר מיט אויפגעהויבענע פויסטען; מיט א זעץ ווי פון א צו־ווילדעטען האָט ער זי אני־דערגעוואָרפען אויף דר'ערד, ביים טיש, איז צו צו איהר און זי אָנגעכאַפּט פאַר די האָאָר, זי זאָל שוין ניט קאָנען לויפען, געגען א מינוט זיינען זיי אזוי געלעגען אויף דער ערד, א פּנים צו א פּנים, און זיך ניט געריהרט פון אָרט. ס'איז געוואָרען אַ שרעק־ליכע שטילקייט, און דאָ האָבען זיך דערהערט דאָס זינגען און לאַכען פון די פרייליינס דאָווערן, און זייער פּיאַנאָ האָט צום גליק אזוי געקלאַפּט, אַז מ'האָט ניט געקאָנט דערהערען דעם גע־שלעג ביי די רובאָ'ס. קלאַראַ האָט געזונגען קינדערשע ליעדע־לאַך, און סאָפיע האָט איהר אַקקאָמפּאַנירט מיט אַלע כחות אויפ'ן פּיאַנאָ.

— זיי זיך מודה, האָסט מיט איהם געלעבט...

סעווערינע האָט שוין מעהר ניט געוואַגט צו לייקענען, — האָט זי גאָר געשוויגען.

— אין גאָטעס נאָמען, זיי זיך מודה, אַז דו האָסט געלעבט מיט איהם, אָדער איך שטעך דיר אַריין א מעסער.

רובאָ וואָלט זי דער'הרג'עט אויף טויט, — סעווערינע האָט האָט דאָס קלאָהר געמערקט אין זיינע אויגען. פריהער, בשעת'ן פאַלען, האָט זי אויפ'ן טיש בעמערקט דאָס אָפענע מעסער; און זי האָט איצט אויך ווי געזעהן די בליסטשענדע שארף און איהר האָט זיך געדוכט, אַז דער מאַן שטרעקט צו דעם אויס די האַנד. און זי האָט זיך מיט אַ מאָל דערפיהלט אזוי מאַט, די כחות זיינען איהר אויסגעגאַנגען און זי האָט געפיהלט, אַז עס מוז נעמען א סוף אונבעדינגט.

— לאָז מיך אָפּ!... ס'איז אמת... יא...

און דאָ איז געשעהען עפּיס אזוינס, אבשטויסענדעס. איהר

קאָפּ, זיך צו פאַרשטעלען דאָס פּנים אויס מורא פאַר אַ קלאַפּ. אַ קלייניגקער, ניט ווירדיגער, אונבעדייטענדער פאקט, איין פער־געסענער ליעגען וועגען דעם פינגערעל האָט איהם ארויסגעזאָגט דעם גאַנצען אמת אין קורצע ווערטער. איין איינציגע מינוט איז געווען גענוג דערצו. רובאָ האָט זיין יונגע פרוי אַ שליידער געטהון אויפ'ן בעט און זי גענומען קלאַפּען מיט די פויסטען ווי נור ער האָט געקאָנט, אין די דריי יאָהר האָט ער זי מיט אַ פינ־גער ניט אָנגעריהרט, און איצט האָט ער זי געשלאָגען, גע'ממית'ט ווי פארשכורט, ווילד, ווי אַ משוגענע בעסטיע מיט געזונטע הענט, וואָס האָט אַ מאָל איבערגערוקט גאַנצע וואַגאָנעס.

— אַך, גאָטוניו, מיין גאָט! אַך, דו צולאָזענע! דו האָסט מיט איהם געלעבט!... געלעבט!...

און מיט יעדען וואָרט וואָס ער האָט אויסגעשפּראָכען, איז ער געוואָרען נאָך מעהר ווילד אין כעס, און, מיט יעדען וואָרט, האָט ער זי געשלאָגען נאָך שטאַרקער גלייך ווי ער וואָלט די ווער־טער געוואָלט אריינשלאָגען אין איהר.

— וואָס דער אַלטער האָט איבערגעלאָזט!... אַך, מיין גאָט, מיין גאָט!... אַך, דו צולאָזענע!.. האָסט געלעבט מיט איהם!... געלעבט מיט איהם...

רובאָ'ן האָט געשטיקט דער כעס; עס איז איהם טרוקען געוואָרען אין האַלדז און ער האָט קיין וואָרט שוין מעהר ניט געקאָנט אויסרעדען. ערשט איצט האָט ער דערהערט, אז סע־ווערינע, אָהן כחות פון זיינע קלעפּ, זאָגט „נ י ט". זי האָט ניט געפונען קיין אנדער מיטעל ווי זיך צו ראַטעווען, און זי האָט געלייקענט נור כדי ער זאָל זי ניט דער'הרג'ענען. און איהר געוויין און איהר ליגגערישע עקשנות, — דאָס האָט ביי רובאָ'ן גאָר אַוועקגערויבט דעם לעצטען טראָפּען פאַרשטאַנד.

— זיי זיך מודה, דו האָסט מיט איהם געלעבט...

— ניין, ניין!

ער האָט זי גענומען אין זיינע ארמס. האָט זי אויפגעהויבען און געחאַלטען, אז זי זאָל ניט קאָנען פאַרגראָבען אין בעט דאָס

וואלט איהר געווען געגנג זיך צו צולאכען, מאכען א מינע, אז זי איז געווען צוטראגען : אבער זי האט זיך פער'עקשן'ט, ניט בעהערשענדיג זיך, און ניט פערשטעהענדיג גארנישט.

— ניין, מיין פרייגד, איך האב דיר קיין מאל ניט געזאגט, אז דאס פינגערעל האב איך פון מיין מוטער.

פלוצלונג האט רובא איהר א קוק געטהון אין געזיכט און איז אויף בלאס געווארען.

— וואס ! דו האסט מיר קיין מאל ניט געזאגט ? דו האסט עס מיר צוואנציג מאל געזאגט... איך זעה אויך קיין שלעכטס ניט אין דעם, וואס דער הויפט־ריכטער האט דיר געשענקט דאס פינגערעל, — ער האט דיר דאך פיעל אנדערע זאכען אויך געשענקט... אבער וואס האסטו עס פערבארגען פון מיר ? וואס האסטו מיר געזאגט א ליענען, דערצעהלענדיג פון דיין מוטער ?

— איך האב ניט געזאגט פון מיין מוטער, מיין ליעבער... דו האסט א טעות...

אזא מין איינגעשפארטקייט האט קיין זין ניט געהאט. סעווערינע האט פערשטאנען, אז זי בענרעבט זיך, אז איהר מאן לעזט קלאהר אין איהר זעעלע, זי האט געוואלט פארריכטען איהר פעהלער, צוריק כאפען די ווערטער, אבער פארפאלען : די יונגע פרוי האט נעפיהלט, אז איהר פנים מסר'ט זי, און אז זי איז זיך מודה געגען איהרע אייגענעם ווילען. א קעלט איז איהר אריין אין פנים ; נערוועזע קאנוואולסיעס האבען געצופט איהרע ליפען. און איהר מאן, א דערשראקענער, איז מיט א מאל געוואלרען פלאם־רויט, גלייך ווי דאס בלוט האט איהם געזאלט ארויסשפריצען פון די אדערען ; ער האט סעווערינע'ן אנגעכאפט פאר די הענט און אויף איהר אנגעשטעלט די אויגען כדי אין איהר בלאנדושענדען בליק צו דערזעהען דאס, וואס זי האט ניט געוואלט ארויסזאגען מיט'ן מויל.

— גאט, מיין גאט ! — האט ער קוים געמורמעלט, — מיין גאט, מיין גאט !

סעווערינע האט זיך דערשראקען און האט אנגעבויגען דעם

— ניין, ניין... לאז מיך צורה, איך בעט דיך !... איך וויים אליין ניט — וואהרום, אבער נור דער נעדאנק דערפון אליין ברענגט איצט אויף מיר ארויף א מורא... ס'איז ניט רעכט אזוי...

זיי זיינען ביידע אנידערגעפאלען אויפ'ן עק בעט. רובא האט א פיהר געטהון מיט'ן האנט איבער'ן פנים, גלייך ווי ער וואלט נעווא'לט איינשטיל'ען דעם פערצעהרענדען פייער אין איהם, זעהענדיג, אז ער איז נעווא'רען פערניכטיג, האט די יונגע פרוי זיך צערטליך אנגעבויגען אן האט איהם א שטארקען קוש נעגעבען אין דער באק, אום איהם צו צייגען, אז זי ליעבט איהם פארט. נעגען א מינוט זיינען זיי אזוי נעזעסען, שווייגענדיג, וועל'ענדיג זיך בערוהיגען. רובא האט אנגענומען דער פרוי'ס לינקע האנט און זיך נעשפיל'ט מיט דעם אלטען פינגער־ל, — א גאלדענע של'ענגל' מיט א רובינענע קעפל', וועלכען סעווערינע האט נעטראגען אויף דעם זעל'בען פינגער ווי דאם חופה רינגל'. ער האט שטענדיג נעזעהען דאם פינגערל' ביי איהר.

— מיין של'ענגל'... — האט סעווערינע א זאג נעטהון, אונ־בעווא־סטערהייט, ווי פון שלאף, דענקענדיג, אז איהר מאן בע־טראכט דאם פינגערל', און פיהל'ענדיג א נעווא'לדיגע נויטהיג־קייט צו רעדען. — ער האט עס מיר נעשענקט אין קרוא־דע־מאפרא, וועו איך בין אלט נעווא'רען זעכצעהן יאהר.

רובא האט מיט פערוואונדערונג א הויב נעטהון דעם קאפ.

— וועו ?... דער הויפט־ריכטער ?...

וועו דער מאן האט אויף איהר אויפמערקזאם א קוק נעטהון, האט זיך סעווערינע ווי אויפגעכאפט. זי האט דערפיהל'ט, ווי איהרע באקען האט עם נעגעבען א נעהם ווי מיט א קעל'ט ; זי האט נעווא'ל'ט ענטפערען, אבער זי האט קיין וועדטער ניט נע־פונען ; זי איז נעווא'רען ווי פערשטארצט.

— דו האסט דאך מיר שטענדיג נעזאגט, — האט באדט־נעזעצט דער מאן : — או דאם פינגערל' האסטו פון דיין מוטער.

דא וואלט נאך סעווערינע נעקאנט פערריכטען די איבריגע פאאר וועדטער, וואם האבען זיך ביי איהר ארויסגעכאפט. עם

רייזע, פון וועלכע ס'האָט זיך געמאכט אַ פרעהליכע לוסט רייזע, — דאָס אַלעס האָט איהר צוהיצט די בלוטען, האָט זי אריינגע־וואָרפען אין אַ פיבער. און דאָך האָט זי ענטזאגט, האָט זיך גע־ראַנגעלט, אָנכאַפּענדיג זיך מיט די הענט פאַר'ן ווענטעל פון בעט, — געראַנגעלט זיך מיט שרעק, אליין ניט זייענדיג בע־וואוסט פאַר וואָס דאָס איז אזוי.

— ניין, ניין, — איך וויל ניט !

רובאָ, ברענענדיג ווי אַ פייער, האָט ניט אָפּגעלאָזט זיינע גרויסע, גראָביאַנסקע הענט ; ער האָט געציטערט ; ער איז בערייט געווען זי צו צערייסען.

— נאַרעלע דו, ווער יועט וויסען ! מיר וועלען דערנאָך צוריק פאַרבעטען ווי געווען.

ווען ער פלעגט אין דער היים אין האַוור זיין דעזשורנע, ביי נאַכט, פלעגט זי איהם געוועהנליך צוליעב טהון, נאָך מיטטאג. איהר אליין האָט דאָס געשענקט אַ קנאַפּען פערגעניגען, זי פלעגט אָבער בערייט זיין איהם צוליעב צוטהון, איהם פריינדליך נאָכ־געבען, אַבי עס זאָל איהם זיין אנגענעהם. אָבער היינט, דאָ, איז רובאָ עפּיס גאָר בעזאָנדערס געווען אויסער זיך, שפּירענדיג אַז סעווערינע אליין איז אויך אין איין פיעבער, אין גאַנצען גע־פאַנגען פון אַ פיזישע ליידענשאַפט, וואָס ער האָט קיין מאָל אין איהר פריהער ניט געמערקט. איהרע אויגען פון דעם קאָליר פון דער קאָרנבלום האָבען אויסגעזעהען טונקעלער איבער דעם שוואַרצען שאַטען פון איהרע האָאָר ; און איהרע פולע ליפּען האָבען געברענט אויף איהר אנגענעהם רונדען געזיכט ; פאַר איהם איז איצט געווען אַ פרוי, וואָס ער האָט נאָך גאָר ניט געקאָנט. פאַר וואָס־זשע ענטזאַגט זי זיך ?

— אָבער, זאָג, פאַר וואָס ניט ? מיר האָבען דאָך נאָך גענוג צייט...

און דאַן אין אַ מין אנגסטליכקייט, און אין דעם שטרייט, וועלכער איז איהר אליין ניט געווען קלאָהר, גלייך ווי זי אליין וואָלט זיך ביז איצט ניט געקענט, האָט סעווערינע אזוי שמערצ־ליך אַ געשריי געטהון, אַז רובאָ איז געקומען צו זיך.

האָט זיך מיט א פּאַרשטיקטע קלאַפּעריי אָבגעשטעלט פּאַר דעם צוג, און דער אויפּפּאַסער אויף די ארביטער האָט אַליין פּאַר־דרעהט די שרויפּען פון די קלאַמערס, וואָס האַלטען די וואַגאָנעס צוזאַמען. צו באַטיניאָל צו איז דער הימל פּאַרצויגען געוואָרען מיט וואָלקענס, גלייך ווי א גרויער רויך, וואָס פּאַרשטעלט די היי־זער, וואָלט זיך אַראָפּגעלאָזט אויף די באַהן־ליניעס, וואָס ציהען זיך ווי די שטעקעלאָך אין א פּאַכער און אין דערווייטענס. אין דיעזער בין־השמשות־רינג דונקעלהייט האַלטען זיך אין איין ארומדרעהען די פּערשיערענע צוגען, וואָס געהען צו דעם אומגעגענד אויף די אָרטיגע ליניעס. און איבער די פינסטערע דעבער פון די גרוי־סע געדעקטע וואָגזאַלען, איבער דעם פינסטער געוואָרענעם פּאַריז, האָבען זיך צולאָזט די שטיקער רויט־געלעלען רויך.

— ניין־זשע, ניין, לאָז מיך געמאַך ! — האָט סעווערינע נע־מורמלט.

אָבער ניט ענטפערענדיג איהר א וואָרט, האָט רובאָ זי נאָך שטאַרקער געדרוקט צו זיך ; איהם האָט אויפגערעגט די וואַ־רעמקייט פון דעם יונגען קערפּער, וואָס ער האָט געהאַלטען ארום־גענומען אין זיינע ארמס. סעווערינע האָט איהם ווי פּאַרשבור'ט, און ער איז שוין געצלייך געוואָרען אויסער זיך, ווען זי האָט זיך אויסגעבויגען כדי פון איהם זיך אויסצודרעהען. ער האָט זי אוועקגעריסען פון דעם פענסטער, און מיט'ן עלעגבויגען דאָס פּאַרמאַכט, זיינע ליפּען האָבען זיך געיאָגט נאָך סעווערינע'ס לי־פּען, און ענדליך זיך אין זיי ליידענשאפטליך איינגעוואפט. רובאָ האָט זי געצויגען צום בעט.

— ניין, ניין, מיר זיינען דאָך ניט אין דער הויס, — האָט זיך סעווערינע ביי איהם געבעטען, — זעה, כ'בעט דיך, ניט דאָ, ניט אין ד ע ר שטוב !

זי איז אַליין אויך געווען ווי א פּאַרשבור'ט, צו־וואַרמט פון דעם עסען און דעם וועג און אויך זאָגאר פון איהר פיבערהאפטע יאָגענדיג איבער די נאַסען אין פּאַריז. די שטוב, צו פיעל אָנ־גענייצט, דער טיש, אויף וועלכען עס האָבען זיך נאָך געוואַל־גערט שטיקלאָך פון זייער פּרישטיק, די אונערוואַרטעטע שטיקעל

אָבער, ווי זי וואָלט עפּיס געוואָלט פריהער אין גאנצען זיך בערוהיגען איידער זי נעהמט זיך אַביסעל אויפראָמען אין שטוב, איז די יונגע פרוי צו צום פענסטער און האָט זיך אָנגעשפּאַרט מיט די עללענבויגענס. דאָ האָט רובאָ אַוועקגעלעגט דאָס מעסער, אַוועקגעלעגט די ליולקע, און האָט זיך אויך אויפגעהויבען פון׳ם טיש און איז צו צו זיין ווייב און זי שטיל ארומגענומען. ער האָט זי ארומגענומען פון הינטען מיט ביידע הענד, האָט זיין באָרד אָנגעשפּאַרט אויף איהר אַקסעל און צוגעלעגט זיין קאָפּ צו איהרען, זיי האָבען זיך ניט געריהרט און האָבען ביידע געקוקט אין פענס־טער.

הינטען האָבען די קליינע מאַנעוורירענדע דאמפּף־מאַשינען געהאַלטען אין איין דרעהען זיך הין און צוריק; זיי האָבען זיך געטהון זייער אַרבייט אָהן רעש, ווי גוטע, פלינקע בעל הבית׳טעס, איינשטילענדיג דעם רויש פון די רעדער און בלויז ווען ניט ווען לייכט אונטערפייפענדיג; איינע פון זיי האָט זיך א לאָז געטהון, איז ארונטער אונטער דעם בריק דע ל׳אייראָפּ, און האָט געבראכט צופיהרען אויף די פרייע רעלסען די אָבגעטשעפּעטע וואַגאָנעס פון דעם טרואווילער צוג. און דאָרט פון יענער זייט בריק איז זי זיך פונאַנדערגעגאנגען מיט א לאָקאָמאָטיוו, וועלכער איז אָקאָרשט גע־קומען פון דיפּאָ, מיט גלאַנצענדע מעשענע און שטאָהלענע אברים, ווי עפּיס אן איינזאַמער רייזענדער, אַ פרישער און אַ פרעהליכער, וואָס לאָזט זיך אַוועק אין ווייטען וועג אריין. דער לאָקאָמאָטיוו האָט זיך אָבגעשטעלט און האָט ביי דעם רעלסען־קירעווער, צוויי קורצע פייף טהוענדיג, געפאָדערט פרייען דורכגאנג, און יענער האָט איהם גלייך איבערגעביטען די רעלסען צו א פאָלקאָמען פאר־טיגען צוג, וואָס איז געשטאנען אין דער סטאנציאָן פון די הויפּט באַהן־ליניען. דאָס איז געווען דער צוג קיין דיעפּ, וואָס געהט אָפּ פינף־און־צוואנציג מינוט אויף פינף. די מענגע פּאַסאַזשירען האָבען זיך געאיילט; ס׳האָט זיך געהערט דאָס רוישען פון די רעדלעך פון די הענד־וועגעלאך צופיהרענדיג דעם באַגאַזש; די אַרבייטער האָבען איינע נאָך די אנדערע געשטופּט די פייער־פאַ־נען אין די וואַגאָנעס. דער לאָקאָמאָטיוו מיט זיין קויל־וואָגען

פלוצים קומט איהם אין קאָפּ אַריין א געדאנק, וואָס מאַכט איהם צום לאַכען.

— צי האָסטו אפשר גאָר מורא, מ'זאָל ניט מיינען, אז דו ביסט זיין טאָכטער ?.. ווייסט דאָך, פון דעם אַלטען דערצעהלט מען זיך אָן שעהנע מעשים, — קוק ניט וואָס ער זעהט אויס אזוי קאַלט ווי אייז. מ'זאָגט, אז ווען זיין ווייב האָט נאָך געלעבט, האָט ער אויך ניט דורכגעלאָזט אי זיין גובערנאנטין אין הויז, און אַפילו איצט האָט דער אַלטער חברה'מאן אויך ניט פיינט אַ יאָג צו טהון זיך נאָך פרויען... טאָ, גאָטוניו מיינער, איז וואָס, אז דו זאָלסט שוין טאַקי זיין זיינע אַ טאָכטער !

סעווערינע האָט זיך אויפגעהויבען מיט כעס, מיט אַ פלאַ־מענדען פּנים, מיט איהרע דערשראָקענע בלויע אויגען בליסטשענד אונטער די שווערע מאסע פון איהרע שווארצע האָאָר.

— זיין טאָכטער ! זיין טאָכטער !... כ'וויל ניט, אז דו זאָלסט זיך דערמיט מאכען שפּאַס, — דו הערסט ! קאָן איך דען זיין זיין טאָכטער ? בין איך דען געראָטען אין איהם ?... אָבער — זאָל שוין זיין גענוג ; לאָמיר רעדען פון עפּיס אנדערש. איך וויל אין דואַנוויל ניט פאָהרען דערפאַר... ווייל איך וויל בעסער פאָהרען מיט דיר צוריק אין האַוור.

רובאָ האָט אַ נייג געטהון מיט'ן קאָפּ, און בערוהיגט די פרוי. נו גוט, גוט, אַבי זי זאָל זיך אזוי ניט ערגערען... ער האָט זיך אונטערגעשמייכעלט, ער האָט נאָך קיין מאָל ניט געזעהען סע־ווערינע'ן אזוי נערוועז. מסתמא האָט דאָס אויף איהר אזוי גע־ווירקט דער ווייסער וויין. אז זי זאָל איהם אָבער מוחל זיין, האָט ער ווידער גענומען אין האנד דאָס נייע מעסער און דאָס בעטראכט מיט פערגעניגען, זאָרגפעלטיג דאָס יוישענדיג, אום צו ווייזען, אז ס'איז שאַרף ווי א חלף, האָט רובאָ זיך גענומען שניידען די נעגעל.

— ס'איז שוין אַ פיערטעל אויף פינף... — האָט סעווערינע געזאָגט, אָבשטעלענדיג זיך פאר'ן זייגער מיט'ן קוקוק. — און איך האָב נאָך עפּיס צו בעזאָרגען... מ'דארף אויך אַ טראכט טהון פון אונזער צוג.

איין קאריזאר אדער צימער אין שלאס, וואס איך זאל זיי ניט קאנען זעהן מיט פארמאכטע אויגען.

סעווערינע איז אנשוויגען געוואָרען ; זי האט פארמאכט די אויגען ; און איבער איהר אויפגערעגטען פארפלאמטען פנים איז אריבער א ציטער פון דיעזע עראינערונגען און פון דעם, וואס זי האט ארויסגעזאגט אין דער הויף. געגען א מינוט איז זי געבליבען זיצען אהן שום בעווענונג, — בלויז איהרע ליפען האבען עטוואס געציטערט, גלייך ווי ניט וויליגדיג האט איהר א קאנוואולסיע געצוויונגען פאר די טויל־ווינקלען.

— דער אלטער איז אהן א ספק געווען גוט צו דיר... — האט רובא געזאגט, פארריכערענדיג זיין ליולקע. — ער האט דיך ניט נור ערצויגען ווי א פריילין, נור ער האט נאך גוט השגחה געגעבען אויף דיינע אריגע פאָר גראשען, און אז מיר האבען חתונה גהאט, האט ער די סומע נאך שהען אויסגעפילט. איך רייד שוין ניט דערפון, אז ער לאזט דיר נאך עפיס איבער אין זיין צואה — ער האט'ס מיר אליין דערצעהלט.

— יא, — האט סעווערינע ארויסגערעדט ווי אונטער די צייהן, — דאס הויז אין קרוא־דע־מאפרא און דאס לאנד דערצו, — דאָרט געהט דער אייזענבאהן. מיר זיינען אהין א מאל ארויסגעפאהרען אויף א וואך... אבער איך רעכען נאָרניט אויף דעם! די לאשענעס בעמיהען זיך שוין, מסתמא, מיט אלע כהות, אז ער זאל מיר נאָרניט איבערלאזען. און איך ווייל זאגער בעסער, או ער זאל מיר נאָרניט איבערלאזען, נאָר ניט!

די לעצטע ווערטער האט סעווערינע ארויסגערעדט מיט אזא האסטיגקייט, אז רובא האט זיך פארוואונדערט, האט ארויסגענומען די ליולקע פון מויל און האט די פרוי אנגעקוקט מיט אויסגעשטארטשעטע אויגען.

— ס'א מאדנע דו ביסט. מ'זאגט, אז דער הופט־ריכטער פארמאגט מילליאנען. און וואס וואלט טאקי דא געווען אזא חטא, ווען ער וואלט אין זיין צואה יא דערמאנט זיין טויף־טאכטער? קיינעם וואלט דאס ניט פארוואונדערט, און אונז וואלט דאס זעהר צונוץ געקומען.

וועז דו ביסט געווען א קינד, פלעגסטו אונערטרעגליך שטארק מורא האָבען פאר איהם.

— אונערטרעגליך שטארק מורא האָבען... אה, דו האָסט תמיד ליעב צו מאכען גרעסער ווי דאָס איז... דער אמת איז טאקי, אז ער פלעגט כמעז קיין מאל ניט לאכען אין פלעגט תמיד קוקען מיט זיינע גרויסע אויגען אזוי שטרענג, אז א יעדער פלעגט ניט וועלענדיג ארַאפלאָזען דעם קאָפּ פאר איהם. איך האָב אליין בייגעווואהנט, ווי מענשען האָבען פאר איהם געציטערט און ניט גע־קאָנט אויסרעדען א ווארט, — אזוי שטארק האָט עס אויף זיי גע־ווירקט דאָס וואָס מען דערצעהלט ווי שטרענג און קלוג ער איז... אָבער מיר האָט ער קיין מאל ניט קיין שלעכט ווארט ניט גע־זאגט; איך האָב אימער עפּים געשפּיערט, אז ער פיהלט עפּים צו מיר...

סעווערינע האָט ווידער גערעדט לאנגזאמער; איהרע אויי־גען האָבען פארטראכט געבליקט ערגיץ אין דער ווייטען.

— כ'גערענק, אז איך בין נאָך געווען א קליין מיידעלע און האָב זיך מיט מיינע חבר'טעס געשפּיעלט אין די אלעען פון פארק, פלעגען זיך אלע צולויפען, אז מ'האָט איהם נור דערזעהען, — זאָגאר בערטהא אליין, זיין טאכטער, אויך; זי האָט שטענדיג מורא געהאט, ער זאל זיך אויף איהר ניט בייזערען. און איך בין זיך תמיד געבליבען שטעהען אויף'ן אָרט נאנץ רוהיג. ער פלעגט פארבייגעהען, און זעהענדיג מיך ווי איך שטעה עם מיט א פארריסענע צורה'קעלע, פלעגט ער מיר לייכט קלאפען איבער'ן באק... און דערנאָך, אז איך בין געווארען א יאָהר זעכצעהן, פלעגט בערטהא, וועז זי האָט נור עפּים געוואָלט פועל'ן בייַם טא־טען, מיך בעטען איך זאל עם איהם איבערגעבען. איך פלעג רע־דען מיט איהם, ניט ארַאפלאָזענדיג דעם קאָפּ, און פיהלענדיג, ווי זיינע אויגען נעהמען מיך דורך און דורך. אָבער געשראָקען האָט עס מיר א האָאר אויך ניט. איך בין געווען זיכער, אז ער וועט מהון אלעם וואָס איך ווייס!.. אה, איך גערענק, כ'גערענק אלעם!.. אין גאנצען פארק דארטען איז ניטא אי איין בויימעלע, און ניט אי

עבען, טאקי אין דער מאגיסטראטור האָט מאדאם באָנעהאָן גע־האט א סך פריינד.

— ווי באלד אזוי, זאָג זשע מיר דעם אמת, האָבען די לאָ־שענעס דיך אויפגענומען קאלט.

געווים, בערטהא זייט איהר היראטה מיט לאשענע'ן, איז צו איהר שוין ניט געווען דאָס וואָס א מאל. גוטהערציגער איז זי חלילה ניט געווארען, די מיזעראבעלע, ניכטסווירדיגע בערטהא מיט'ן רויטען נאָז. אין רואן האָבען די דאמעס שוין צופיעל גע־לויבט איהר פיינעם שטעל — דערצו האָט טאקי אזא מאן ווי איהרע־, — א מיאוסער, גראָביאנסקער, און א קארנער, — זי נור געקאָנט ערנידעריגען און ערגער מאכען, אָבער צו איהר פריהעריגער פרייגדין איז בערטהא געווען פאלקאָמען אנשטענדיג; סעווערינע האָט אויף איהר ניט וואָס ברוגז צו זיין.

— קומט אויס, אז דיר געפעלט ניט דער הויפט־ריכטער אליין?

סעווערינע, וועלכע האָט די גאנצע צייט געענטפערט מיט א רוהיגע, געלאסענע שטימע, האָט איצט פלוצים אונגעדולדיג אויס־געשריען.

— נאָר... וואָס דיר קומט אין קאָפ אריין!...

און זי האָט ווייטער דערצעהלט מיט א מין נערוועזע, גע־האקטע שטימע.

דער הויפט־ריכטער איז כמעט קיין מאל אין דער היים ניטא. ער איז זיך תמיד אין פּארק, אין פאוויליאָן, מיט א טיהר אין א שמאל, פוסטע געסעל אריין. און קיינער ווייס ניט, ווען ער געהט אוועק און ווען ער קומט צוריק, צו דעם אלעמען, ווייסט נאָך זיין שוועסטער קיין מאל ניט אויף קלאָהר דעם טאָג ווען ער קומט צו פאָהרען. ער נעהמט אן עקיפאזיס אין באראנטען, קומט אן ביי נאכט אין דואנוויל, און פארבלייבט טעג'ווייז אין זיין פאוויליאָן, מיט קיינעם ניט אויסרעדענדיג א וואָרט. אָה, ער — ער שטערט שוין דאָרט קיינעם ניט.

— איך זאָג דאָס נור דערפאר, — האָט רובא געזאָגט, — וואָס דו אליין האָסט מיר שוין א מאל צוואנציג דערצעהלט, אז

בעדארפט ענטוואגען פון אזא פריינדליכקייט, — און נאך מעהר דערפאר, וואס האט איהם קענטיג געקרענקט... כ׳האב דאך די גאנצע צייט געמאכט צו דיר דו זאלסט אייניטימען, — גיסט דו מיר נאר א ציה פאר׳ן ארבעל... האב איך שוין געדעדט פאר דיין צה, אבער כ׳האב דאך עפּים ניט פארשטאנען... נו, טאקי, פאר וואס האסטו זיך ענטוואגט.

די אויגען האבען ביי סעווערינע׳ן געגומען ארומלויפען פון אנגסט, און זי האט אונגעדולדיג זיך א קעהר געטהון.

— ווי קאן איך עס דיך איבערלאזען אליין ?

— דאס איז ניט קיין גרויסער רעזאן... זייט מיר זיינען פארהייראטה, ביסטו אין די דרייי יאהר בלויז צוויי מאל ארויסגע־פאהרען קיין דואנוויל אויף א וואך. קיין זאך שטערט איצט ניט דאס צו טהון א דריטען מאל

די שעמעוודיג אינרוהיגקייט פון די יונגע פרוי איז גרעסער געוואָרען ; זי האט גענומען קוקען אן א זייט.

— און אז מיר ווילט זיך אבער פארט ניט. דו וועסט דאך מיך ניט צווינגען איך זאל טהון וואס מיר איז אונאנגענעהם.

רובא האט צושפרייט די הענט, ווי איינער זאגט, אז צווינ־גען צווינגט ער זי גארניט, און האט אבער אט וואס געזאגט :

— הער אויס... דו פארבארגסט עפּים פון מיר... אפשר האט דיך מאדאם באנעהאן שלעכט אויפגענומען, וועז דו ביסט דארט געווען מיט א וויזיט ?

אך, ניין ! מאדאם באנעהאן גאר... זי נעהמט איכער זעהר גוט אויף. זי איז אזא וואויל, — א הויבע, א דיקליכע, מיט וואונדערליכע בלאנדע האאר און נאך א שעהנע, ניט קוקענדיג אויף איהרע פינף־אין־פינצציג יאהר ! מען זאגט, אז זייט זי איז געווארען אן אלמנה — און זאגאר וועז דער מאן האט נאך געלעבט אויך — איז איהר הארץ תמיד געווען פארנומען. אין דואנוויל האט מען זי פארגעטערט ; פון דעם שלאם האט זי ג־מאכט א וואונדערבארען וויינקעלע ; די גאנצע געזעלשאפט פון דואן פלעגט זיין ביי איהר. און בפעציעל די ערליכטם־בעאמטע;

צוויי מאל אזוי פיעל ווי דער געהאלט פון דעם ארויסהעלפער פון דעם סטאנציאן־מייסטער אין האוור.

— אמת, — האט ער געזאגט צום סוף רעדען, — אז ניט יעדע פרוי וואלט געוואלט בעדיענען אין די טואלעט־צימערען פון די דאמען, אבער קיין ארבייט איז קיין ערנידערונג ניט.

דערווייל האבען זיך דאס פאאר פאלק געשטילט זייער הונגער, און האבען שוין איצט געגעסען פאמעלאך, אבשניידענדיג גאנץ דינניקע שטיקעלאך קעז, כדי זייער מאלצייט זאל לענגער געדויערען. זייער געשפרעך האט אויך געגומען ווערען לאנגזאמער.

— און אט וואס, — האט אויסגעשריען רובא. — כ'האב דיך גאר פארגעסען צו פרעגען... פאר וואס האסטו עפים ניט געוואלט אננעהמען די אייגלאדונג צו קומען אויף א צווי דריי טעג אין דואנווייל?

אין דיעזע מינוטען פון רוהיגען פערדייהען פון'ם עסען האט ער זיך דערמאנט אן זייער וויזיט אין דער פריה אין דעם האטעל אויף דער נאס דע ראשע, נעבען דעם באהן־הויף. רובא האט ווידער דערזעהען דעם גרויסען שטרענגען קאבינעט; ער האט נאך געהערט ווי דער הויפט־רייכטער האט זיי ערקלעהרט, אז מארגען פאהרט ער קיין דואנווייל. און דערנאך — גלייך ווי דאס וואלט פלוצים אזא נעראנק אין קאפ ארײן — האט ער זיי פארגעשלאגען ארויסצופאהרען מיט איהם צוואמען נאך היינט פארנאכט, זעקס אוהר דרייסיג מינ'ן שנעל־צוג און דערנאך וועט ער אבפיהרען זיין טויף־טאבטער צו איהר שוועסטער, וועלכע רופט זיי שוין פון לאנג. אבער די יונגע סעווערינע האט איהם דערצעהלט אלערליי תירוצים, פאר וואס זי קאן כלומר'שט ניט פאהרען.

— ווייכטו נאר וואס, — האט רובא פארטגעזעצט דעם געשפרעך, — איך האב דאך גארניט געגען אזא קורצע רייזע. דו וואלסט דיר דארט געמעגט זיין ביז דאנערשטאג, און איך וואלט שוין ווי עס איז אויסגעקומען... זין אונזע לאנע דארפען מיר אזוינע וויכטיגע מענשען, — ניין, אפשר? דו האסט זיך ניט

דאָס פּאָאָר פאָלק האָט אויפגעגעסען דעם גאַנצען פונטעל ברויט, און קיין שטיקעלע איז ניט געבליבען צום קעז ; און ענדליך האָבען זיי געהאט פון וואָס צו לאַכען און געוואַלדעווען, און זיי האָבען אַלעס איבערגעזוכט און האָבען ענדליך ביי די מוהמע וויק־טאָריא אין בופעט געפונען אַ שטיקעל אַלטגעבאַקענע ברויט. ניט קוקענדיג אויף דעם אָפענעם פענסטער, איז אין שטוב געווען היים, און די יונגע פרוי, וועלכע איז געזעסען מיט די פּלייצע צום אויווען, האָט זיך א קאַפּעטשקע אויך ניט אָבגעקיהלט און האָט אויסגעזעהען נאָך מעהר ראָזאָווע און אויפגערעגט פון דעם אונ־ערוואַרטעטען פרעהליכען צובייסען אין דעם צימער. פון דער מוהמע וויקטאָריא איז דער געשפּרעך ווידער אַרויף אויף גראַנ־מאָרענ'ען ; זי, וויקטאָריא, האָט אויך פאַר וואָס איהם צו זיין דאַנקבאַר, האָט זיך רובאָ דערמאָנט ; אַ פאַרפיהרטע מיידעל, איהר אייגען קינד געשטאָרבען, ווערט זי די אַם פון סעווערינע, וועלכע האָט איהר מוטער געקאָסט דאָס לעבען, און דערנאָך די פרוי פון אַ הייצער אויף אַ דאַמפּף־מאַשין, דערנעהרט זי זיך איצט קוים מיט איהר גענעה אין פּאַריז, ווייל איהר מאַן פאַרשאַלאַטאַ־נעוועט וואָס ער פאַרדינט ; פּלוצלונג בעגעגענט זי זיך מיט איהר זויג־טאָכטער און די פריהערדיגע קענטשאַפט לעבט ווידער אויף און זי בענוצט זיך אויך מיט די שטיצע און בעשיצונג פון גראַנ־מאָרענ'ען. א דאַנק איהם האָט זי איצט די שטעלע אויפצו־פּאַסען די טואַלעט־צימערן פיר די פרויען־פּאַסאַזשירען, און קיין בעסערס דארף מען גאָרניט. איהר געהאַלט איז טאַקי בלויז הונ־דערט פראַנק אַ יאָהר ; אָבער פון די דאַמעס האָט זי איהרע טויזענד פראַנק און מעהר אַ יאָהר, אַ חוץ פרייע קוואַרטיר, — דאָס צימער, — און זאָגאַר הייצונג אויך. און די לאַגע איהרע אַליין איז אויך אַן אנגענעהמע ! און רובאָ האָט גענומען אויס־רעכענען, אַז ווען פּעקע, איהר מאַן, וואָלט אַריינגעבראַכט זיינע צוויי־טויזענד אַכט הונדערט פראַנק געהאַלט אַ יאָהר אַלס הייצער און אויך דאָס וואָס ער קריגט אַ מאָל עקסטרא, אַנשטאַט דאָס צו פאַרשאַרלאַטאַנעווען אויף ביידע עקען פון דער באַהן־ליניע, וואָלט די פאַמיליע געהאט מעהר ווי פיער טויזענד פראַנק אַ יאָהר, ד. ה.

ווען בראש פון דעם אָרטיגען געריכט, אָבער דערנאָך איז ער אַרויסגעטראָטען, האָבענדיג געהאַט אַ גלענצענדע קאַריערע. גע־באָרען איז ער אין יאָהר 1804, און באַלד נאָך דעם יאָהר 1830 האָט ער בעקומען די שטעלע פון אַסיסטענט שטאַאַטס אַנוואַלט פריהער אין דין, דערנאָך אין פאָנטענבלאָ און נאָך שפּעטער אין פּאַריז ; ענדליך איז ער אליין געוואָרען שטאַאַטס אַנוואַלט אין טראָאַ, אַנוואַלד אין יוסטיץ־קאמער אין רענן און ענדליך עלטער ריכטער ביים געריכט אין רואַן. ער האָט געהאַט אַ פאַרמעגען פון עטליכע מילליאָן פראַנק און איז געווען אַ מיטגליעד פון גע־נעראַל ראַטה אין 1855, און אין דעם טאָג ווען ער איז אַרויס, האָט ער געקראָגען דעם אָרדען פון דעם עהרען־לעגיאָן. פון דעם טאָג אָן, וואָס סעווערינע געדענקט איהם, האָט ער איהר אויס־געזעהען תמיד דער זעלביגער גראַנמאָרען, ווי ער איז איצט : אַ ברייטער און קרעפטיגער, איז ער אָבער געוואָרען גרוי צו פריה, מיט די גאָלד־קאָליר פון אַ גרוי־געוואָרענעם בלאָנדין, מיט די זעלביגע האָאָר ווי אַ באַרשט, און געשאָרענע בערדעל, אָהן וואָנ־צעס, דער זעלביגער פיער־עקיגער פּנים, וואָס האָט אויסגעזעהען שטרענג איבער זיין גרויסען נאָז און איבער דעם האַרטען בליק פון זיינע בלויע אויגען. אין זיין בענעמען זיך מיט מענשען איז ער געווען, ווי אימער שטרענג — אַלע האָבען פאַר איהם געצי־טערט.

רובאָ האָט געמוזט אַ זאָג טהון העכער און האָט צוויי מאָל ווידערהאָלט :

— נו, וואָס האָסטו זיך אזוי פאַרטראַכט.

סעווערינע האָט זיך אַ וואָרף געטהון ווי דערשראָקען אָדער פערוואונדערט.

— אזוי זיך, פון גאָרנישט.

— וואָס עסטו שוין ניט. — ביסט שוין זאַט ?

— דאָס גראַדע ניט !... וועסט באַלד זעהען !

און סעווערינע האָט אויסגעטרונקען איהר גלאָז ווייסען וויין, און האָט זיך גענומען דערענדיגען דאָס שטיקעל קוכען, וואָס איז געווען ביי איהר אין טעלער. און פּלוצים ווערט אַ טאַראַראַם :

מיט דיר צוזאמען אָבגעשטאַטעט אַ וויזיט, איידער דו ביסט אַוועק קריגען דאָס דייניגע פון דעם הויפּט־פערוואַלטער ? כ׳האָב געוואוסט, אַז ער וועט אונז העלפען זיך ארויסדרעהען.

—יא, ער האָט דיך זעהר ליעב, — האָט רובאָ זיך אָבגערו־פען, — און ער האָט אַ גרויסען איינפלוס אין דער פערוואַלטונג... אָבער בעטראַכט נור, וואָס האָט מען דערפון, וואָס מען איז אַ גוטער בעאַמטער. לויבען דיך, — אָה, דערצו זיינען זיי צו קאַרג ! אפשר, האָב איך טאַקי ניט גענוג קיין אייגענע פּלענער און איינפעלע, אָבער מיין אויפפיהרונג, מיין ארבייט, מיין עהר־ליכקייט, — און אזוי אין אַלעמען ! — נו ; איז אָט וואָס, מיין טהייערע, וואָלסטו ניט געווען מיין פרוי, און גראַנמאָרען אויס פריינדשאפט צו דיר וואָלט זיך פאַר מיר ניט אָנגענומען, וואָלט מען מיך אַרויסגעשליידערט און מען וואָלט מיך פאַרשטופּט ער־גיץ אויף אַ פּיצענקע סטאַנציאָן.

סעווערינע האָט זיך פאַרקוקט, פאַרטראַכט און האָט ארויס־געשעפּטשעט שטיל, ווי רעדענדיג צו זיך :

— אָה, געוויס ; ער האָט אַ מאַכט, דער גראַנמאָרען !

זיי זיינען ביידע אנשוויגען געוואָרען ; די יונגע פרוי איז געזעסען פאַרטראַכט, מיט אויסגעשטאַרטשעטע אויגען, און ניט נעהמענדיג אַ ביסען אין מויל אריין. זי האָט זיך, מסתמא, איצט דערמאָנט אָן איהר קינדהייט אין דעם שלאָס דואַנוויל, פיער ליעגעס פון רואַן. סעווערינע האָט איהר מאַמען ניט געדענקט. אַז איהר פאָטער, דער גערטנער אברי, איז געשטאָרבען, איז זי געגאַנגען אויפ׳ן דרייצעהנטען יאָהר ; און דער הויפּט־ריכטער, שוין אַן אלמן צו יענער צייט, האָט זיך גענומען זי צו ערציהען צוזאמען מיט זיין אייגענע טאָכטער בערטהא, אונטער דעם אויפ־זיכט פון זיין שוועסטער, מאדאם באָנעהאָן, די אלמנה פון אַן פאַבריקאַנט ; דער שלאָס איז דאַן געווען איהרער. בערטהא איז געווען עלטער פון איהר מיט צוויי יאָהר און חתונה געהאט האָט זי ערשט זעקס מאָנאַט נאָך איהר פאַר דעם שטאַאַטסראַטה לאַשענע אין רואַן, — א דאַרער, געלער מענשעל און ניט פון גרויסען וואוקס. פאַר אַ יאָהרען נאָך איז גראַנמאָרען נאָך גע־

— נו, און דו? וואָס הערט זיך ביי דיר? — האָט סעווע־רינע געפרעגט. דו מאַכסט מיך צום פֿלוידערען די גאַנצע צייט און אליין דערצעהלסטו מיר אפילו א וואָרט ניט וואָס מיט דיר איז געווען ביים סוב־פֿרעפעקט.

דאָ האָט זיך רובא געמען דערצעהלען מיט אלע אייג־צעלהייטען, ווי דער הויפּט־פֿערוואלטער האָט איהם אויפגענומען. אה, בלויז א פֿארמאלען פֿארוואורף! ער האָט זיך גוט פֿאר־טהיידיגט, דערצעהלט דעם גאַנצען אמת, ווי דער אויסגעפוצטער פֿראַנט, דער סובפֿרעפעקט האָט אלענפאלס געוואלט זיך זעצען אין וואגאן ערשטע קלאסע דוקא מיט זיין הונט, ניט קוקענדיג וואָס פֿאר די יענער מיט זייערע הינט איז אבגעגעבען געווען א וואגאן צווייטער קלאס און ווי דערפון איז עס געקומען פון א וואָרט צו א וואָרט, און וואָס זיי האָבען זיך געגענזייטיג גערו־פֿען. סוף כל סוף האָבען אלע העכערע בעאמטע אנערקענט, אז געהעבט איז ער, וואָס ער האָט געצוואונגען דעם סוב־פֿרעפעקט זיך בעגעהן לויט דעם געגעבענעם בעפעהל; די גאַנצע שלעכטיג־קייט איז דאָ געווען בלויז אין זיינע ווערטער: — „איהר וועט דאָ ניט אלע מאל באלאבאטעווען", — ווי ער האָט זיי יעצט אליין איבערגעזאגט. און מ'איז איהם באלד חושד געווען, אז ער איז א רעפובליקאנער. די דעבאטען, וואָס זיינען מיט א מאל פֿארגעקומען שוין ביי די ערשטע זיצונגען אין יאהר 1869, צו־זאמען מיט עפּים אן אונקלאהרען מורא פֿאר די קומענדע וואהלען, האָבען שטארק בעאונרוהיגט די רעגירונג, און מען וואלט איהם געווים בערשיקט אויף אן ערנערען פּאסטען, ווען דער הויפּט־ריכטער גראנמאַרען נעמט זיך פֿאר א דם ניט אן. און אפילו אזוי שוין האָט ער ערשט געדארפט אונטערשרייבען אן ענטשולדיגונגם־בריעף, וואָס דער הויפּט־ריכטער אליין האָט פֿארפאסט און איהם געהייסען אונטערשרייבען.

סעווערינע האָט איהם איבערגעשלאגען די רייד, אויסשרוי־ענדיג:

— נו, וואָס? בין איך אפשר ניט געווען געהעבט, וואָס איך האָב צו איהם געשריבען און האָב איהם היינט אין דער פרי־

זי איז נאָך אין איין פּיבער פון איהר איינקויפען אין דעם מאַגאַזין באָן־מאַרשע. יעדען פּריהלינג פלעגט זי דאָרט אַוועקלעגען יעדע פּרוטה, וואָס זי האָט אָנגעוואַמעלט אין ווינטער; דאָ איז איהר ליעבער געווען דער איינקויפען, און זי איז זיכער, אז דאָ שלאָגט זי זיך אַזוי אויס די הוצאות פון קומען קיין פּאַריז. און די יונגע פּרוי האָט אין מיטען עסען ניט אויפּגעהערט רעדען. א ביסעלע פּאַרשעמט און רויט ווערענדיג האָט זי, ענדליך, אויס־געזאָגט וויפּיעל זי האָט אויסגעגעבען — מעהר פון דריי הונ־דערט פראַנק.

— צום טייוועל! — האָט אויסגעשריען דער איבערראַשטער רובאָ, — ניט שלעכט: פּאַר דער פּרוי פון אן ארויסהעלפער פון א סטאַנציאָן־מייסטער פּאַסט זיך דאָס טאַקי — אודאי!... דו ביזט דאָך געגאַנגען קויפען בלויז א פּאָאָר שיך און א האַלב טוץ העמדער?

— אך, מיין ליעבער, ס'זיינען געווען אלץ אזוינע זאַנדער־בארע מציאות!... א מחיה'דיג שטיקעלע זיידענס מיט פּאַסיק־לאָך! און א הוט! — א וואונדער, א פּאַנטאַזיע און שוין! היינט קלייד־לאָך.... מיט אויסגענהטע פּאַלדעלאָך.... און האַלב־אומזיסט. אין האַוור וואָלט איך פּאַר יעדעם פּיצעלע בעראַרפט בעצהלען צוויי מאָל אזוי פּיעל... וואַרט, מ'וועט מיר נור צו־שיקען די זאכען, וועסטו זעהן!

רובאָ האָט זיך ענדליך דאָך צוגאַכט: געה, אז סעווערינע איז אזוי גליקליך און אזוי חנ'עודיג מיט איהר שמעוודיגען ענטשולדיגען־זיך. און דערצו איז זייער, אויף שנעל געמאכטער קאַלטער מיטאָג, אזוי געשמאַק, און זיי זיינען אליין אין צימער; דאָ האָבען זיי זיך געפיהלט פּיעל בעסער ווי אין רעסטאָראַן. סעווערינע, וועלכע פלעגט תמיד טרינקען נור וואסער, האָט זיך איצט פּארגעסען און, אליין ניט בעמערקענדיג, האָט זי געטרונ־קען דעם וויסען וויין. דאָס שאַכטעל סארדינס האָט זיך אויסגע־ליידיגט, און די יונגע מענשען האָבען זיך געגומען צום קוכען מיט דעם נייעם מעסער. און ס'איז געווען אן אמת'ער תענוג, אזוי גוט האָט דער מעסער געשניטען!

פון באהנהויף. איצט איז זיך דער רויך שוין צוגאנגען, און דער מעש־רויטער טאץ פון דער זונן האט זיך ארונטער געלאזט אין דעם טומאן הינטער די הייזער אויף דער גאס דע־ראם. און אונ־טען האט די מאנעווירענדע דאמפף־מאשינע שוין אין גאנצען אויסגעשטעלט דעם צוג קיין נאנט, וועלכער האט געדארפט אבגעהן פיער אזהר פינף־און־צוואנציג מינוט. די דאמפף־מא־שינע האט דעם צוג אוועק געשטעלט אין וואקזאל, אונטער'ן שירם־דאך, ביי דער פלאטפארמע פיר די פאסאזשירען, וואו זיי געהען זיך אויפזוצען, און האט זיך פון צוג אבגעטשעפעט. אבער אין דער טיף פון דעם הויר פון די „גארטעל" באהן, וואו די וואגּ־געם שטעהען, האט זיך געלאזט הערן יענער סארט קלאפערי, פון וועלכען עם פערשטעהט זיך, אז מען טשעפעט צו נאך וואג־גאנעם, כדי גרעסער צו מאכען דעם צוג. אויף די שיענעם איז געשאנען שטיל א שווערער לאקאמאטיוו פון אן ערשט־אנגעקו־מענעם פאסאזשיר־צוג. דער מאשיניסט און דער הייצער זיינען געווען שווארץ אין פארשטויבט פון דעם וועג און דעם רויך. דער לאקאמאטיוו אליין האט אויך אויסגעזעהען עפּים ווי מיער, און האט זיך געשטיקט, און האט בלויז פון אין קלאפען ארויס־געלאזט א דינענקען שנירעלע דאמפף. ער האט בלויז געווארט דער וועג זאל פריי ווערען, אז ער זאל קענען זיך אומקעהרען צוריק צו זיין כטאנציאן באטיניאל. דער רויטער סיגנאל האט א קנאק געטהון אין איז פערשוואונדען; דער לאקאמאטיוו איז אוועק.

— ווי פרעהליך זיי זיינען עם, די קליינינקע דאווערנס! — האט רובא געזאגט, אוועקגעהענדיג פון דעם פענסטער. — הערסט ווי זיי צימבלען עם אויפ'ן פיאנא?... כ'האב ערשט וואס גערעדט מיט האנרי'ן; ער גריעסט דיר.

—צום טיש! צום טיש!— האט סעיוערינע געשריען. זי דאט זיך הונגעריג א כאפ געטהון צו די סארדינען. אה, וואס זי האט איבערגעביסען אין מאנט, האט זי שוין לאנג פערגעסען! איצט איז זי אין פאריז, און סעווערינע ווערט ווי בעוויפען; זי ציטערט אזש פון דעם פערגניגען ארומצושפאצירען אין די גאסען; און

געקושט, און דערפון נעמט זיך אין איהם עפּיס א ניט דייטלעכע מורא. זי, דערוויל ערשט בלויז א דערוואקסענע פּאסיוע מיידעלע, האָט איהם געלעבט ווי א טאָכטער: די ליעבע פון דער פּרוי האָט זי נאָך ניט נעשפּיערט.

— הייסט עס, אז דו האָסט פּשוט ארומגעצופּט דעם נאנצען מאגאזין באן־מארשע?

— ווי דען? אָט וואַרט וועל איך דיר דערצעהלען.... אָבער לאָמיר פּריהער אָבעסען. אך, בין איך דאָס הונגעריג!... הערסט, גאָר פּארגעסען.... כ'האָב דאָך פּאר דיר א פּרעזענטעלע. בעט: „גיעב מיר מיין פּרעזענטעלע".

סעווערינע האָט איהם אריינגעלאָכט אין פּנים אריין. זי האָט אריינגעלעגט די רעכטע האנד זיך אין קעשענע, ווּאו עס איז געווען עפּיס א זאך, וועלכע זי האָט אָבער ניט אַרויסגענומען.

— זאג זשע גיכער: „גיעב מיר אָפּ מיין פּרעזענטעלע".

רובא האָט אויך גוטמוטהיג געלאכט. ענדליך האָט ער זיך בעשלאָסען:

—גיב מיר אָפּ מיין פּרעזענטעלע!

סעווערינע האָט דעם מאן געקוויפט א מעסערעל פּאר דעם, וואָס ער האָט פּערלוירען און וואָס ער בעקלאָגט שוין א וואָך צוויי. רובא איז געווען ענטציקט. דאָס נייע מעסערעל, מיט די הענטעל פון עלפאנט־בוין און מיט דעם בליסטשענדען גרויסען קלינגעל, האָט איהם אויסגעזעהען פּשוט א פּראכט. און ער האָט עס טאקי שוין בעגייט. סעווערינע איז געווען ענטציקט פון זיין פּערגענגען און האָט אויף שפּאס געצוואונגען דעם מאן, ער זאל איהר בעצאהלען א סו, כדי זייער פּריינדשאפּט זאל חלילה ניט איבערגעהאקט ווערען.

— קום עסען, קום עסען, — האָט זי ווידערהאלט, — נייז, זעה, פּארמאך נאָך ניט דאָס פּענסטער, כ'בעט דיך, ס'איז מיר אזוי היים!

סעווערינע איז צו איהם צוגענאנגען צום פּענסטער און האָט זיך אבגעשטעלט אויף אייניגע סעקונדען, זיך אנגעשפּארט אויפ'ן מאן'ס אקסעל און האָט ארויסגעקוקט אויף דעם גרויסען סקווער

— אָט בין איך. און דו האָסט אַודאי איבערגעטראכט, אַז איך בין גע'הרג'עט געוואָרען?

אין דעם גאנצען גלאַנץ פון איהרע פינף־און־צוואנציג יאָהר איז זי געווען אַ הויכע, דינע, בויגיגע, שמאָל־ביינערדיגע און דערצו ניט קיין מאָגערע. פון ערשטען בליק האָט סעווערינע ניט אויסגעזעהען שעהן מיט איהר לאנגען פּנים, גרויסען מויל און בלענדענד ווייסע צייהנער; אָבער אַז מען האָט זיך אין איהר מעהר איינגעקוקט, האָט זי בעצויבערט עפּיס מיט אַ מין בע־זונדערע שעהנקייט, און מיט דעם מאָדנעם צויבער פון גרויסע בלויע אויגען, מיט געדיכטע שווארצע האָאָר.

דער מאַן האָט איהר אָבער ניט געענטפערט און אויף איהר געקוקט מיט זיין וואַנדערענדען, ניט טרויענדיג בליק, וועלכען זי האָט אַזוי גוט געקענט; און די יונגע פרוי האָט ערקלעהרט:

— אָה, ווי איך בין עס געלאָפען!... שטעל זיך פאָר, ס'איז אין אָמניבוס פּשוט געווען אונמעגליך צו געפינען אַ פּלאַץ. איך האָב אָבער ניט געוואָלט זיך אויסבריינגען אויף אַ דראָזשקע, בין איך געגאנגען צו פוס... זעה, ווי ס'איז מיר הייס.

— הער נור, — האָט רובאָ געזאָגט מיט אַ שאַרפען טאָן, — דו וועסט דאָך מיר ניט וועלען איינרעדען, אַז דו קומסט דאָס ערשט פון דעם מאַגאַזין באָן־מאַרשע.

אָבער זי האָט זיך זאָפאָרט, ווי אַ קליין קינד, אַ וואָרף גע־טהאָן איהר מאַן אויפ'ן האַלז און פארמאכענדיג איהם דאָס מויל מיט איהר שעהנינקער פולער האנד, האָט זי אויסגעשריען:

— דו שלעכטער, שלעכטער, שווייג!.... דו ווייסט דאָך, אַז איך ליעב דיך!

און אין איהר האָט זיך געפיהלט אַזאַ אָפענהערציגקייט, אַזאַ צנועה'שע ריינקייט, גאָר אָהן שום קונצען, אַז רובאָ האָט זי ליידענשאפטליך געדריקט אין זיינע אָרעמס.

זיינע חשד'ען פלעגען זיך שטענדיג אזוי אויסלאָזען. סעווע־רינע פלעגט מיט פרייד זיך אָבגעבען צו איהר מאַן'ס ליעבשאפט, ווייל זי האָט זעהר ליעב געהאט, מען זאָל זי לאַסטשען. דער מאַן האָט זי בעדעקט מיט זיינע קושען, זי איהם האָט אָבער ניט

האָט די ווירקליכקייט איבערשטייגט זיין טרוימען: ער האָט ניט נור גערַאָגען סעווערינען און צעהן טויזענד פֿראַנק נדן, זאָנ־דערן דער הויפּט־ריכטער — יעצט שוין ניט מעהר, אָבער אין יענער צייט נאָך אַלץ א מיטגליעד פון דעם פערוואַלטונגס־ראַטה פון די מזרח־אייזענבאהן לינייען, האָט איהם נאָך גענומען אונטער זיין ספּעציעלע בעשיצונג. באַלד אויף מאָרגען, נאָך דער חתונה, האָט רובּא בעקומען די שטעלע פון אַרויסהעלפֿער פּין סטאַנציאָן־מייסטער אין האַוור. אמת, ער האָט זיך אַליין טאַקי ערוואַרבען א נאָמען אלס גוטער אָנגעשטעלטער, — פּינקטליך, געוויסענהאפט און א טהור, אפילו אביסעל ניט זעהר קלוג, אָבער עהרליך. און אָט די אלע טהייערע מעלות, מיט וועלכע עס לאָזט זיך גוט ערקלעהרען זיין שנעלער שטייגען צו דער הויכער שטילע און די ערפילונג פון זיין וואונש. אָבער רובּא האָט בעסער דאָס געוואָלט אלץ פֿארעבענען אויף זיין ווייב'ס חשבון: — ער האָט זי פֿארגעטרט.

אז ער האָט אויפגעעפענט די שאָכטעל פֿארדינס, האָט ער ענדליך פֿארלאָרען דאָס גדולה. מיט דער פרוי האָט ער אָבּ־גערעדט אויף דריי א זייגער. טאָ וואו קאָן זי זיין? זי וועט דאָך איהם ניט געהען איינרעדען, אז אויף א פּאָאר שיך קויפען מיט א זעקס העמדער האָט זי בעדארפט א גאנצען טאָג. אז רובּא האָט זיך וויעדער אמאל, פֿארביגעהענדיג, אָבגעשטעלט פֿאר'ן שפּיגעל, האָט ער ביי זיך דערזעהען זייגע אָנגעשטעלטע ברעמען און א גרויסען טיעפען קנייטיש אויפ'ן שטערן. אין האַוור איז ער דאָס ווייב קיין מאָל ניט חושד געווען. אָבער אין פֿאריז האָט ער זיך פֿארגעשטעלט אלערליי געפאהרען, בעטרוג און שלעכטקייט. דאָס בלוט האָט איהם א זעץ געטהון אין געזיכט, און די פויסטען פון דעם געוועזענעם באגאזש־טרעגער האָבען זיך צוזאמענגעדריקט, ווי וועז ער פלעגט איבערוקען די וואָגאָנעס. ער איז געוואָרען ווי אן אונזיניגע, קרעפּטיגע חיה: ער וואָלט דאָס ווייב פערניכטעט אין אזא אָנפאָל פון בלינדע רציחה.

סעווערינע האָט געעפענט די טיהר און איז שטעהען געבליבען אויפ'ן שוועל, א פרישע, א ליכטיגע.

ס'האָבען זיך דערהערט טריט אויף די טרעפּ; רובאָ האָט זיך אַ וואָרף געטהון צו דער טיהר און זי אויפגעעפענט. דאָס אָבער איז בלויז געווען די צייטונגס־הענדלערקע, וועלכע איז געקומען פון באַהן־הויף אַהיים, — איהר קוואַרטיר איז געווען דאָ נעבען. ער האָט צוריק פערמאַכט די טיהר; ער האָט איצט בעמערקט אויפ'ן בופעט אַ שאַכטעל, פאַרפּוצט מיט ים־שיסעלאַך. רובאָ האָט דאָס שאַכטעל גוט געקענט; דאָס איז געווען אַ געשאַנק פון סעווערינע איהר מומען וויקטאָריאַ, איהר אַם. ס'איז איהם גענוג געווען אַ בליק צו טהון אויף דעם שאַכטעל, אַז ער זאָל פאַר זיך דערזעהען די גאַנצע געשיכטע פון זיין הייראטה. אָט ווערט באַלד דריי יאָהר. רובאָ אַליין איז אַ געבאָרענער פון פּלאַסאַן, אין דרום־זייט, פון אַ טאַטען אַן ערד־אַרבייטער; ער האָט געדיענט און זיך דערדיענט צו די שניערלאַך פון אַ סערזשאַנט־מאַיאָר, האָט אַ שטיק צייט געאַרבייט ביים באַגאַזש אויף דעם באַהן־הויף אין מאַנט, און דערנאָך איז ער געוואָרען אויבער־באַגאַזש־מאַן אין באַראַנטען; דאָ האָט ער זיך בעקענט מיט זיין טהייערע פרוי; זי פּלעגט אַהער קומען פון דואַנוויל נעמען דעם צוג צוזאַמען מיט מאַדמאַזעל בערטהאַ, די טאָכטער פון הויפּט־ריכטער, גראַנמאָרען. סעווערין אָברי איז געווען די אינגערע טאָכטער פון דעם גערטנער, וועלכער איז געשטאָרבען דינענדיג ביי די גראַנמאָרענס; אָבער דער הויפּט־ריכטער, איהר טויף־פאָטער און אָפּעקון, האָט פאַר איהר זעהר פיעל געטהון; ער האָט זי גענומען פיר אַ קאָמפּאַניאָנקע פיר זיין טאָכטער, און ביידע מיידלאַך געשיקט אין דעם זעלבען פּאַנסיאָן אין רוען, — און זי אַליין, ענדליך, האָט אין זיך געהאַט אַזאַ נאַטירליכע שעהנקייט, אַז רובאָ האָט זיך אַ לאַנגע צייט בעגניעגט בלויז דער־מיט, וואָס ער האָט זי בעגערט פון ווייטענס מיט די ליידענ־שאפט פון אַ פּשוט'ען ארבייטער צו אַ שעהנעם אַנטיקעל, וואָס איז פיר איהם צו טהייער. דאָס איז געווען די איינציגע ליעבע אין זיין לעבען. רובאָ וואָלט חתונה געהאַט מיט סעווערינען אפילו אָהן איין פּרוטה געלד, אַבי זי נור צו האָבען, און אַז ער האָט ענדליך זיך אָנגענומען מיט מוטה צו בעטען איהר האַנד,

א צימער צום קאָכען און עסען און שלאָפען. רובאָ האָט אַרויס־
גענומען פון דעם בופעט סערוועטקעס, טעלער, גאָפּעל, מעסער
און צוויי גלעזער. און פון די אלע זאכען האָט די זויבערקייט
אַזש געגלינצערט, און איהם האָט דאָס באַלעבאַטעווען אַמוזירט,
גלייך ווי ער וואָלט זיך געשפּיעלט אין מאַכען מיטאָג, אָנקווע־
לענדיג פון די ווייסקייט פון דעם טישטוך און סערוועטעס;
שטאַרק פערליעבט אין זיין פרוי, האָט ער געשמייכעלט בלויז
פון דעם געדאַנק, ווי זי וועט זיך דאָס צולאכען, עפענענדיג די
טיהר. אָבער אַז ער האָט שוין אַוועקגעלעגט דעם קוכען אויף
א טעלער, און דאביי אַוועקגעשטעלט די פלאַש ווין, איז ער מיט
אַמאָל געוואָרען אונרוהיג און האָט עפּיס גענומען זוכען מיט די
אויגען. דערנאָך האָט ער האַסטיג ארויסגענומען פון קעשענע
צוויי פארגעסענע פּעקעלאך, א קליין שאַכטעל סארדינס און
גראָען קעז.

דער זייגער האָט געקלונגען האַלב־פיער. רובאָ האָט גע־
שפּאַנט איבער'ן צימער, צוהערענדיג זיך צו יעדען שאָרך אויף
די טרעפּ. אַזוי וואַרטענדיג און גאָרניט טהוענדיג, איז ער
פארביי געגאנגען דעם שפּיעגעל; ער האָט זיך אָבגעשטעלט און
זיך בעקוקט. ער איז גאָרניט עלטער געוואָרען: אָט־אָט ווערט
ער שוין א פיערציגער, אָבער דער העלל־רויטער קאָליר פון זיינע
געקרייזעלטע האָאָר ווערט גאָרניט פארלאָשען. זיין באָרד, —
רובאָ האָט זיך קיין מאָל ניט ראַזירט, — איז נאָך אַלץ געווען
אַזוי געדיכט און אַלץ נאָך מיט דעם גאָלדענעם קאָליר. רובאָ
איז געווען פון מיטלען וואוקס, אָבער זעהר שטאַרק געבויט, און
איהם אַליין איז געפעלען זיין פיגור, זיין קאָפּ, עטוואָס צוגע־
פּלאַטשיגטער, זיין קליינער שטערן, זיין דיקער נאַקען, זיין לע־
בעדיגער פּנים, אין וועלכען עס האָבען געלויכטען צוויי גרויסע
לעבעדיגע אויגען. זיינע צונויפגעוואקסענע ברעמען זיינען גע־
ווען, ווי ביי אלע אייפערזיכטיגע, ווי איין שראַם אויף זיין שטערן;
ער איז געווען פערהייראט מיט א פרוי, מיט פופצעהן יאָהר אינ־
גער פון איהם, און זיינע אָפטע בליקען צום שפּיגעל האָבען איהם
בערוהיגט.

בלויז דיר צו מאַכען וויסט און פינסטער און געה ווידער צוריק צו דער ארבייט.

געגען אַ מינוט זיינען ביידע בעאַמטע געשטאַנען און זיך אָנגעקוקט, צושאָקלענדיג מיט די קעפּ. אָבער געהערט האָבען זיי שוין מעהר גאָרניט, ווייל אַ פּאָרטע־פּיאַנאָ איז געוואָרען ווילד און האָט זיך צוגעוואַלדעוועט. ס'איז געווען קענטיג, אַז ביידע שוועסטער האָבען געהאַקט צוזאַמען, לאַכענדיג אויפ'ן קול און רייצענדיג די אויסלענדישע פויגעלאַך. און דער יונגער מאַן, וועמען עס איז אויך געוואָרען פרעהליך, האָט זיך פאַרנייגט און איז אַוועק צו זיך אויף די קוואַרטיר; דער ארויסהעלפער פון דעם סטאַנציאָן־מייסטער איז נאָך געשטאַנען אַ ווייל און גע־קוקט אויף דעם באַלקאָן, פון וואַנען עס האָט זיך געהערט דיעזער גאַנצער יונגער טאַראַראַם.

אויפהויבענדיג די אויגען, האָט ער בעמערקט, אַז דער לאָקאָמאָטיוו האָט פאַרמאַכט זיינע קלאַפּאַנעס און אַז דער רעל־סען־קירעווער האָט איהם דערלאַנגט דעם וועג קיין קאַנן. די לעצטע שטיקער ווייסען דאַמפּף זיינען זיך צוגאַנגען אין די וואָל־קענס שוואַרצען רויך, וואָס האָט פערפינסטערט דעם הימעל. רובאָ איז אויך אַוועק פון פענסטער אין שטוב אריין.

דערזעהענדיג אַז דער זייגער מיט'ן קו־קו איז שוין צוואַנ־ציג מינוט נאָך דריי, איז רובאָ געוואָרען אונגעדולדיג.

דער טייוועל זאָל עס נעמען, איבער וואָס האָט סעווערינע זיך אזוי געקאָנט פאַרשפּעטיגען אַז זי פאַלט נור אריין אין אַ מאַגאַזין עפּיס קויפען, קאָן זי זיך שוין פון דאָרט ניט ארויס־רייסען.

אַביסעל שטילער צו מאַכען דעם הונגער, וואָס האָט איהם געצופּט אין מאָגען, האָט רובאָ זיך גענומען גרייטען צום טיש. דאָס גרויסע צימער מיט די צוויי פענסטער איז איהם געווען גוט בעקאַנט: די מעבעל פון נוס־האָלץ און דאָס בעט מיט'ן פאָרהאַנג פון ביליגע רויטע באַנוועלע מאַטעריע, דער בופעט מיט די פּאָליצעס פאר געשיער, דער קיילעכדיגער טיש און די נאָר־מאַנדער קליידער שאַפע, — דאָס אַלעס האָט פון דעם געמאַכט

און צוואנציג יאהר אלט. די צוויי שוועסטער האבען אין מיטען זייער אפטע פרעהליכקייט געפיהרט זייער באלעבאטישקייט אויף די זעקס טויזענד פראנק, וואס דער טאטע מיט'ן ברודער האבען פערדיענט. ס'האט זיך געהערט ווי די עלטערע לאכט, די אינגע־רע זינגט און די טראפישע פויגעלאך, פארשפארט אין זייער שטיינגלע, האבען קאנקורירט מיט זייער געזאנג.

— א, מוסיע רובא, איהר אין פאריז?... נאר פארגעסען, איהר האט דאך עפעס א קריעג מיט'ן סוב־פרעפעקט...

און ווייטער אנשפארענדיג זיך מיט זיינע עלענבויגענס אויפ'ן פענסטער, האט דער ארויסהעלפער פון דעם כטאנציאן־מייסטער דערצעהלט דעם יונגען מאן, אז ער איז היינט אין דער פריה, זעקס א זייגער און פערציג מינוט, ארויסגעפאהרען פון האוור מיט דעם שנעל־צוג. איהם האט ארויסגעפאדערט קיין פאריז דער בעפעהל פון דעם הויפט־פערוואלטער, און מ'האט איהם דא נישט קשה'דיג אנגעריבען די זייטען. — אבי, צום גליק, פון דער שטעלע ניט אבגעזאגט.

— און אייער פרוי? — האט האנרי געפרעגט.

די פרוי האט אויך געיואלט קומען צופאהרען עפעס אייג־קויפען. דער מאן האט אויף איהר געוואלט אין דעם צימער, און דעם שליסעל פלעגט איהם די מומע וויקטאריא דערלאנגען יעדעם מאל, וועז ער פלעגט קומען. דא פלעגען זיי ליעב האבען צו עסען פרישטאק צוזאמען אונגעשטערט, און די פיינע מומע פלעגט בלייבען אונטען אויף איהר פאסטען, אין דעם טואלעט־זאל פיר דאמען. היינט האבען די מאן־און־פרוי בלויז עפים איבערגעכאפט אין מאנט, וויל זיי האבען בעשלאסען פריהער צו ענדיגען וואס זיי האבען בעדארפט. דער זייגער האט שוין אבער געקלונגען דריי און רובא איז געזעסן טויט־הונגעריג.

אוים העפליכקייט האט האנרי געפרעגט נאך עפים.

—איהר בלייבט נעכטיגען אין פאריז

ניין, ניין! זיי פאהרען נאך היינט צוריק קיין האוור מיט דעם שנעל־צוג, וואס געהט אב זעקס אהר דרייסיג. אוים־רוהען זיך? אודאי! מ'הייסט דיר קומען דורך א בעפעהל

ציג מינוט קיין קאַנן; דער צוג איז שוין געווען פול מיט פּאַ־
סאַזשירען און האָט געוואַרט אויף איין לאָקאָמאָטיוו, וועלכען
מ'האָט אָבער ניט געקענט זעהען, ווייל ער איז געשטאַנען פון
יענער זייט בריק דע ל'אייראָפּ: רובאָ האָט בלויז געהערט, ווי
דער לאָקאָמאָטיוו פאָדערט מען זאָל איהם לאָזען דעם וועג פריי,
פייפענדיג אָפט און ניט שטאַרק, ווי אַ מענש וואָס פערליערט
דעם געדולד. מ'האָט צו איהם אַ געשריי געטהון, דער לאָקאָמאָ־
טיוו האָט מיט אַ קורצען פייף געענטפערט, אַז ער האָט פער־
שטאַנען דעם סיגנאל. איידער ער האָט זיך אַ ריהר געטהון, איז
מיט אַמאָל געוואָרען שטיל, און דערנאָך האָט ער געעפענט זיינע
קלאַפּאַנעס, און דער דאמפּף האָט זיך מיט אַ פאַרהילכענדע
פייפעריי אַ לאָז געטהון ביי דער ערד. רובאָ האָט בעמערקט,
ווי דיעזער פאַנאַנדער־קריכענדער ווייסער דאמפּף, ווי עפּעס שטי־
קער שנעע, האָט איינגעוויקעלט דעם בריק און איז אַוועקגעפלויגען
דורך די אייזערנע שטאַנגען. אַ גאַנצער ווינקעל פון סקווער איז
פון איהם ווייס געוואָרען, און די צווייטע דאמפּף־מאַשין האָט
מיט איהר אַלץ גרעסער ווערענדען רויך אַלץ פאַרצויגען ווי מיט
אַ צודעק. פון הינטען האָט זיך געהערט אַ פאַרהילכענדע, לאַנגע
פייפעריי, די געשרייען פון די בעפעהלע און דאָס שטויסען פון
די דרעה־צירקלען. אַז ס'איז געוואָרען עטוואָס קלאָרער, האָט
רובאָ, אין דער ווייטענס, דערזעהן איין צוג פון ווערסייל און אַ
צווייטען פון אָטייל; זיי זיינען געגאַנגען איינער צו דעם
אַנדערען, און האָבען זיך איבערגעשניטען דעם וועג, איינער גע־
הענדיג אַרונטער און דער צווייטער אַרויף.

רובאָ האָט שוין געוואָלט אוועק געהן פון פענסטער, ווען
אימיצען'ס אַ שטימע האָט איהם אַ רוף געטהאָן ביים נאָמען. ער
האָט זיך אַרויסגעבויגען פון פענסטער. ער האָט דערקענט אונ־
טען אויפ'ן באַלקאָן פון פירטען שטאָק אַ יונגען מאַן פון אַ יאָהר
דרייסיג, דעם אויבער־קאָנדוקטאָר, האַנרי דאָווערן, וועלכער האָט
דאָ געוואָהנט צוזאַמען מיט זיין פאָטער, אַן אַרויסהעלפער פון
דעם סטאַנציאָן־מייסטער פון די הויפּט־ליניען, מיט זיינע צוויי
שוועסטער, קלאַראַ און סאָפיע, צוויי שעהנע בלאָנדינען, אַכטצעדן

ווידער געפינט זיך דער בריק דע ל'אירא; ווי אן אייזערנער שטערן שניידט ער איבער די לאנגע גרוב, וועלכע בעווייזט זיך ערשט עטוואס וויטער און פארציהט זיך וויט־וויט אוועק ביז'ן טונעל פון באטיניאל. אונטען, כמעט שוין גאר אונטער'ן פענסטער, פארנעמענדיג דעם גאנצען גרויסען פלאץ, ציהען זיך דריי דאפעל־וועגען, וועלכע קומען ארויס פון אונטער דעם בריק און טיילען זיך פאנאנדער און צושיידען זיך ווי א באבער, וואס זיינע אונצעהלבארע מעטאלישע פינגער ציהען זיך ארײן אין די וואקזאלען. די דריי טהורמס פון די רעלסען־קירעווער, נעבען די ארקעס, האבען ארום זיך זייערע קליינינקע, יעצט הויכע, גערטענדלעך. אין דער מישענינע פון וואגענען און לאקאמאטי־ווען, וואס האבען פארנומען די ליניען, האט אין דעם בלאסען שיין פון טאג גענלינצערט א גרויסער רויטער סיגנאל־טאץ.

געגען א מינוט איז רובא געווען פעראינטערעסירט אין דעם גאנצען בילד, פערגלייכענדיג עס, אין געדאנקען, מיט זיין באהן־הויף אין האוור. יעדען מאל, וואס ער פלעגט אזוי קומען קיין פאריז אויף אין טאג, און איינשטעהן ביי דער מומע וויקטאריא, פלעגט איהם זיין ליעבע צו זיין פראפעסיאן ניט לאזען בלייבען ניט פעראינטערעסירט.

אין דעם הויף פון די הויפט־וועגען האט דער אנגעקומענער צוג פון מאנט אויפגערודערט דעם פאסאזשיר צוגאנג. רובא האט מיט די אויגען נאכגעקוקט די מאנעווריעס פון די קליינינקע בעריינענדע דאמפף־מאשין, אויף דריי ניידריגע דאפעל־רעדער, ווי זי צונעמט אויף שטיקלאך דעם צוג און, בלאזענדיג און פייפענדיג און שטארק בעשעפטיגט, פיהרט זי פונאנדער די וואגענעם און צושטעלט זיי אויף די זייטיגע רעלסען. א צווייטע דאמפף־מאשין, זעהר א גרויסע, דער לאקאמאטיוו פון שנעל־צוג, מיט צוויי מעכטיגע רעדער, איז זיך געשטאנען איינער אליין, ארויס־דוכענדיג פון קוימען א גרויסען שווארצען רויך, וואס האט זיך פאמעלאך און גליך געהויבען אין דער שטיל־לופט. אבער רובא'ס גאנצע אויפמערקואמקייט איז געווען געווענדעט בלויז אויף דעם צוג, וואס געהט אב דריי א זייגער מיט פינף־און־צוואנ־

אריינקומענדיג אין שטוב אריין, האָט רובאָ אַוועקגעלעגט אויפ'ן טיש דאָס פונט ברויט, אַ קוכען און אַוועקגעשטעלט אַ פלאַש ווייסען וויין. אָבער אין דער פריה נאָך האָט די מומע וויקטאָריאַ, איידער זי איז אַוועק צו איהר פּאָסטען, אונטערגע־וואָרפען, קענטיג, אַזוי פיעל קוילען אין אויווען אריין, אַז ס'איז געווען אַ אונערטרעגליך שטיקענדע היץ. און דער ארויסהעלפער פון דעם סטאַנציאָן־מייסטער האָט געעפענט דאָס פענסטער און האָט זיך אָנגעשפּאַרט אויף די עלענבויגענס.

דאָס איז געווען אויף דעם סקווער אמסטערדאם, אין דעם לעצטען הויז, רעכטס, אין דעם הויכען הויז, וואו די וועסט־אייזענבאַהן קאָמפּאַניע האָט געהאט צימערען פאַר אייניגע פון איהרע אָנגעשטעלטע. דאָס פענסטער אין דעם פינפטען שטאָק, אין ווינקעל, אונטער דעם פּוקלען מאַנסאַרד־דאַך, האָט אַרויס־געקוקט אויף די געביידע פון באַהנ־האָף — דיעזע ברייטע גרוב, וואָס שניידט דורך דעם קוואַרטאַל „אייראָפּ" און עפענט אויף פאַר'ן אויג אַ ווייטען האָריזאָנט, וועלכער האָט אין יענעם טאָג אין פעברואר אויסגעזעהען נאָך גרעסער איבער דעם גרויסען הימעל, וואַרים און פייכט, בעגאָסען מיט זונען־שטראהלען.

אַנקעגען, פון יענער זייט סקווער, האָבען זיך אין די זונען־שטויב קוים אַרויסגעזעהען די דונקעלע צומישטע געשטאַלטען פון די הייזער אויף דער גאַס דע־ראָם. לינקס, האָבען זיך אונטער די פאָרהאַנגען פון די מיט גלאָז בעדעקטע פּאַקהייזער געלאָזט זעהען די ריעזען גרויסע האַלב־זאַאַלען מיט זייערע פאַררויכערטע גלעזערנע ווענט; און מעהר פון אַלץ האָט זיך אין די אויגען געוואָרפען דאָס אונגעהייער גרויסע פּאַקהויז פון די גרויסע אייזענ־באַהנען, וואָס די פּאָסט־הויז און די הייצונג־געביידעס האָבען כמעט אָבגעזונדערט פון די אַנדערע קלענערע פּאַק־הייזער פון ארזשאַנטייל, ווערסייל און די אָרטיגע „גאַרטעל" באַהן; רעכטס

דיא

צוויי־פיסינג חיה

(LA BETE HUMAINE)

פון

עמיל זאָלא

איבערזעצט פון

מ. זאמעטקין

ארויסגעגעבן פון „פאַרוועלטס"

1911

ידישע
פאלקס ביבליאטעק
פאר־אלטע
JEWISH PUBLIC LIBRARY, TORONTO

עמיל זאלא

ריא צוויי-פיסגע חיה

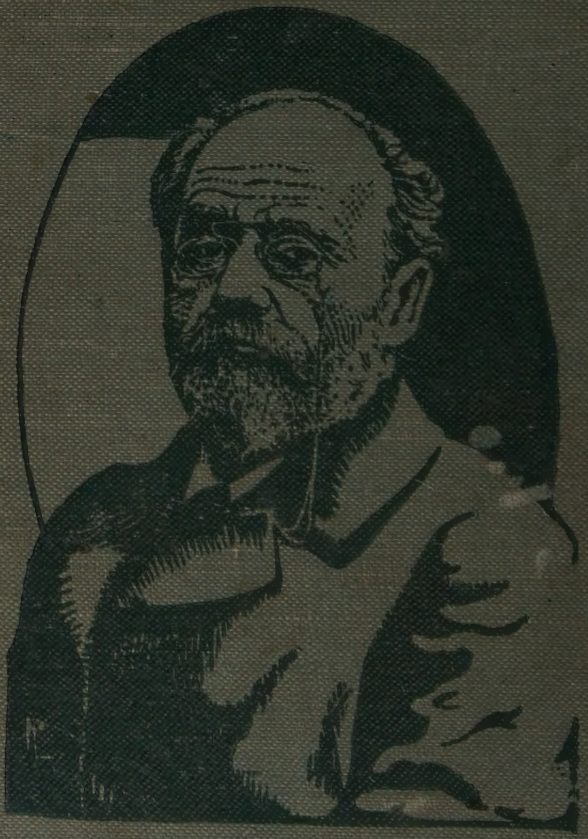

ארויסגעגעבן פון „פאַרווערטס".